

IESNIEGUMS

Studiju virziena "Vadība, administrēšana un nekustamo īpašumu pārvaldība" novērtēšana

Studiju virziens	<i>Vadība, administrēšana un nekustamo īpašumu pārvaldība</i>
Augstākās izglītības iestāde	<i>Informācijas sistēmu menedžmenta augstskola</i>
Reģistrācijas kods	<i>3343800183</i>
Juridiskā adrese	<i>LOMONOSOVA IELA 1 k-6, LATGALES PRIEKŠPILSĒTA, RĪGA, LV-1019</i>
Tālrunis	<i>67100607</i>
E-pasts	<i>isma@isma.lv</i>

Pašnovērtējuma ziņojums

Studiju virziens "Vadība, administrēšana un nekustamo
īpašumu pārvaldība"

Informācijas sistēmu menedžmenta augstskola

Pašnovērtējuma ziņojums	2
Studiju virziena informācija	5
I - Informācija par augstskolu/koledžu	5
II - Studiju virziena raksturojums (1. Studiju virziena pārvaldība)	20
II - Studiju virziena raksturojums (2. Iekšējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas efektivitāte)	43
II - Studiju virziena raksturojums (3. Studiju virziena resursi un nodrošinājums)	50
II - Studiju virziena raksturojums (4. Zinātniskā pētniecība un mākslinieciskā jaunrade)	66
II - Studiju virziena raksturojums (5. Sadarbība un internacionalizācija)	80
II - Studiju virziena raksturojums (6. Iepriekšējās novērtēšanas procedūrās saņemto rekomendāciju ieviešana)	86
Pielikumi	89
Citi pielikumi	91
Tūrisma uzņēmējdarbības vadība (42345)	92
Studiju programmas informācija	96
III - STUDIJU PROGRAMMAS RAKSTUROJUMS (1. Studiju programmas raksturojošie parametri)	96
III - STUDIJU PROGRAMMAS RAKSTUROJUMS (2. Studiju saturs un īstenošana)	105
III - STUDIJU PROGRAMMAS RAKSTUROJUMS (3. Studiju programmas resursi un nodrošinājums)	127
III - STUDIJU PROGRAMMAS RAKSTUROJUMS (4. Mācībspēki)	130
Pielikumi	137
Uzņēmējdarbības vadība (47345)	138
Studiju programmas informācija	144
III - STUDIJU PROGRAMMAS RAKSTUROJUMS (1. Studiju programmas raksturojošie parametri)	144
III - STUDIJU PROGRAMMAS RAKSTUROJUMS (2. Studiju saturs un īstenošana)	148
III - STUDIJU PROGRAMMAS RAKSTUROJUMS (3. Studiju programmas resursi un nodrošinājums)	165
III - STUDIJU PROGRAMMAS RAKSTUROJUMS (4. Mācībspēki)	166
Pielikumi	178
Uzņēmējdarbības vadība (42345)	179
Studiju programmas informācija	183
III - STUDIJU PROGRAMMAS RAKSTUROJUMS (1. Studiju programmas raksturojošie parametri)	183
III - STUDIJU PROGRAMMAS RAKSTUROJUMS (2. Studiju saturs un īstenošana)	189

III - STUDIJU PROGRAMMAS RAKSTUROJUMS (3. Studiju programmas resursi un nodrošinājums)	210
III - STUDIJU PROGRAMMAS RAKSTUROJUMS (4. Mācībspēki)	212
Pielikumi	219
Uzņēmējdarbības vadība (51345)	220
Studiju programmas informācija	222
III - STUDIJU PROGRAMMAS RAKSTUROJUMS (1. Studiju programmas raksturojošie parametri)	222
III - STUDIJU PROGRAMMAS RAKSTUROJUMS (2. Studiju saturs un īstenošana)	228
III - STUDIJU PROGRAMMAS RAKSTUROJUMS (3. Studiju programmas resursi un nodrošinājums)	240
III - STUDIJU PROGRAMMAS RAKSTUROJUMS (4. Mācībspēki)	244
Pielikumi	260
Uzņēmējdarbība nekustamā īpašuma sfērā (41345)	261
Studiju programmas informācija	264
III - STUDIJU PROGRAMMAS RAKSTUROJUMS (1. Studiju programmas raksturojošie parametri)	264
III - STUDIJU PROGRAMMAS RAKSTUROJUMS (2. Studiju saturs un īstenošana)	269
III - STUDIJU PROGRAMMAS RAKSTUROJUMS (3. Studiju programmas resursi un nodrošinājums)	292
III - STUDIJU PROGRAMMAS RAKSTUROJUMS (4. Mācībspēki)	294
Pielikumi	309

I - Informācija par augstskolu/koledžu

1.1. Pamatinformācija par augstskolu/ koledžu un tās stratēģiskajiem attīstības virzieniem, ietverot šādus punktus:

1.1.1 ISMA augstskolas īss raksturojums.

Informācijas sistēmu menedžmenta augstskola (turpmāk – ISMA) ir juridiskas personas, Akciju sabiedrības “Izglītības nams” 1994. gada 9. februārī dibināta augstākās izglītības un zinātnes institūcija. 2000. gada 25. janvārī ISMA ir reģistrēta Augstskolu reģistrā, reģistrācijas apliecība Nr. 3343800183. 2002. gada 15. novembrī, pamatojoties uz Latvijas Republikas Augstākās izglītības padomes 2002. gada 14. novembra lēmumu Nr. 23, ISMA ir akreditēta uz neierobežotu laiku, piešķirot tiesības īstenot akreditētās studiju programmas un izsniegt valsts atzītus diplomus par augstākās izglītības iegūšanu (2002. gada 15. novembra Akreditācijas lapa Nr. 040).

1.1.2 ISMA misija un vīzija.

ISMA misija:

- VEIDOT LĪDERUS UN AUGSTAS KVALIFIKĀCIJAS PROFESIONĀĻUS, KURI AR SAVĀM ZINĀŠANĀM, SAVU KREATĪVO UN INOVATĪVO DARBĪBU, IZKOPTO SABIEDRISKĀS ATBILDĪBAS SAJŪTU SPĒJ NODROŠINĀT VALSTS TAUTSAIMNIECĪBAS TRANSFORMĀCIJU UN ATTĪSTĪBU;
- PIEDĀVĀT SAVIEM STUDENTIEM GLOBĀLU, INTEGRĒJOŠU UN TRANSFORMATĪVU MĀCĪŠANĀS PIEREDZI, KAS NODROŠINA VIŅU PERSONISKĀS UN PROFESIONĀLĀS KARJERAS VIRSOTŅU SASNIEGŠANU.

ISMA vīzija:

INFORMĀCIJAS SISTĒMU MENEDŽMENTA AUGSTSKOLA – STARPTAUTISKI ATPAZĪSTAMA, MULTIKULTURĀLA UN DINAMISKA PRIVĀTĀ AUGSTSKOLA LATVIJAS UN EIROPAS AUGSTĀKĀS IZGLĪTĪBAS TELPĀ, KURU RAKSTURO EKSELENCE IZGLĪTĪBĀ, EKSELENCE PĒTNIECĪBĀ, EKSELENCE INOVĀCIJĀS

Ar jēdzienu **EKSELENCE IZGLĪTĪBĀ** mēs saprotam:

- zinātniskā pētniecībā balstītas studiju programmas, kas nodrošina mūsu konkurētspējas priekšrocības Latvijas un starptautiskajā augstākās izglītības tirgū;
- kvalitāti, kā atbilstību mērķim un sasniedzamajiem studiju rezultātiem;
- kvalitāti, kā atbildību mūsu studentu, sadarbības partneru un sabiedrības priekšā;
- kvalitāti, kā nepārtrauktu pilnveidi.

EKSELENCE PĒTNIECĪBĀ

ietver:

- pētniecības un studiju procesa sinerģiju;
- doktorantu un jauno zinātnieku integrāciju starptautiskajā zinātniskajā vidē;
- jaunu produktu un tehnoloģiju ar augstu pievienoto vērtību izstrādi sabiedrības vajadzību un tautsaimniecības attīstības nodrošināšanai;
- zināšanu un tehnoloģiju pārnesi pētniecības rezultātu ieviešanai ražošanā vai pakalpojumu sniegšanā;
- iekļaušanos starptautiskajos zinātniskās ekselences tīklos un integrāciju Eiropas zinātnes telpā, izmantojot mobilitātes kopprojektus;

- zinātniskā darba rezultātu publicēšanu augstākās kvalitātes starptautiskajā zinātniskajā periodikā.

EKSELENCE INOVĀCIJĀS nozīmē pārmaiņas mūsu uzvedībā, dzīvē, priekšstatos:

- tā ir jauna studentu, darbinieku un augstskolas administrācijas attiecību kultūra, īpaši izprotot mūsu multikulturālo vidi;
- tas ir studiju programmu elastīgums, gan attiecībā uz saturu un formu, gan laiku, secību un vidi;
- tā ir jauna studiju procesa organizācija, kas sevī ietver mācīšanu un mācīšanos, elastīgu studiju dizaina modeļu veidošanu, studiju materiālu un līdzekļu izstrādi, informācijas un komunikācijas tehnoloģiju izmantošanu, alternatīvo metožu izmantošanu zināšanu apguvei;
- tās ir jaunas attiecības ar mūsu sadarbības partneriem.

1.1.3 ISMA īstenotie studiju virzieni un studiju programmas tajos.

ISMA īsteno sekojošus studiju virzienus un tiem atbilstošas studiju programmas:

1. **Studiju virziens: Vadība, administrēšana un nekustamo īpašumu pārvaldība:**

- 1.1. Doktora studiju programma: Uzņēmējdarbības vadība (kods 51345, ISCED kods 0413);
- 1.2. Profesionālā maģistra studiju programma: Uzņēmējdarbības vadība (kods 47345, ISCED kods 0413);
- 1.3. Profesionālā bakalaura studiju programma: Uzņēmējdarbības vadība (kods 42345, ISCED kods 0413);
- 1.4. Profesionālā bakalaura studiju programma: Tūrisma uzņēmējdarbības vadība (kods 42345, ISCED kods 0413);
- 1.5. Pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības programma: Uzņēmējdarbība nekustamā īpašuma sfērā (kods 41345, ISCED kods 0413).

2. **Studiju virziens: Viesnīcu un restorānu serviss, tūrisma un atpūtas organizācija:**

- 2.1. Pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības programma: Uzņēmējdarbība restorānu biznesā (kods 41811, ISCED kods 1013).

3. **Studiju virziens: Informācijas tehnoloģija, datortehnika, elektronika, telekomunikācijas, datorvadība un datorzinātne:**

- 3.1. Profesionālā maģistra studiju programma: Datoru sistēmas (kods 47481, ISCED kods 0612);
- 3.2. Profesionālā bakalaura studiju programma: Informācijas sistēmas (kods 42481, ISCED kods 0612);
- 3.3. Pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības programma: Lietišķās informācijas tehnoloģijas (kods 41481, ISCED kods 0612).

1.1.4 Vispārīga informācija par ISMA filiālēm.

ISMA ir divas filiāles:

- Informācijas sistēmu menedžmenta augstskolas **Latgales filiāle** (reģistrēta Izglītības iestāžu reģistrā 2003. gada 18. jūnijā, Reģistrācijas apliecība Nr. 2744802395, izdota 2011. gada 25. oktobrī).

ISMA Latgales filiālē tiek īstenotas divas studiju programmas:

- Profesionālā bakalaura studiju programma: **Uzņēmējdarbības vadība** (kods 42345, pamatojums: Studiju akreditācijas komisijas sēdes 2013. gada 14. jūnija lēmums Nr. 168, 2014. gada 23. jūlija lēmums Nr. 325, 2014. gada 27. augusta lēmums Nr. 330 un Studiju kvalitātes komisijas 2020. gada 25. februāra lēmums Nr. 2020/05-I);
- Profesionālā bakalaura studiju programma: **Tūrisma uzņēmējdarbības vadība** (kods 42345, pamatojums: Studiju akreditācijas komisijas sēdes 2013. gada 14. jūnija lēmums Nr. 168, 2014. gada 23. jūlija lēmums Nr. 325, 2014. gada 27. augusta lēmums Nr. 330 un Studiju kvalitātes komisijas 2020. gada 25. februāra lēmums Nr. 2020/05-I);
- Informācijas sistēmu menedžmenta augstskolas **Fergānas (Uzbekistāna) filiāle** (Izglītības valsts kvalitātes dienesta 2018. gada 16. novembra lēmums Nr. 2-26/744).

ISMA Fergānas (Uzbekistāna) filiālē tiek īstenotas divas studiju programmas:

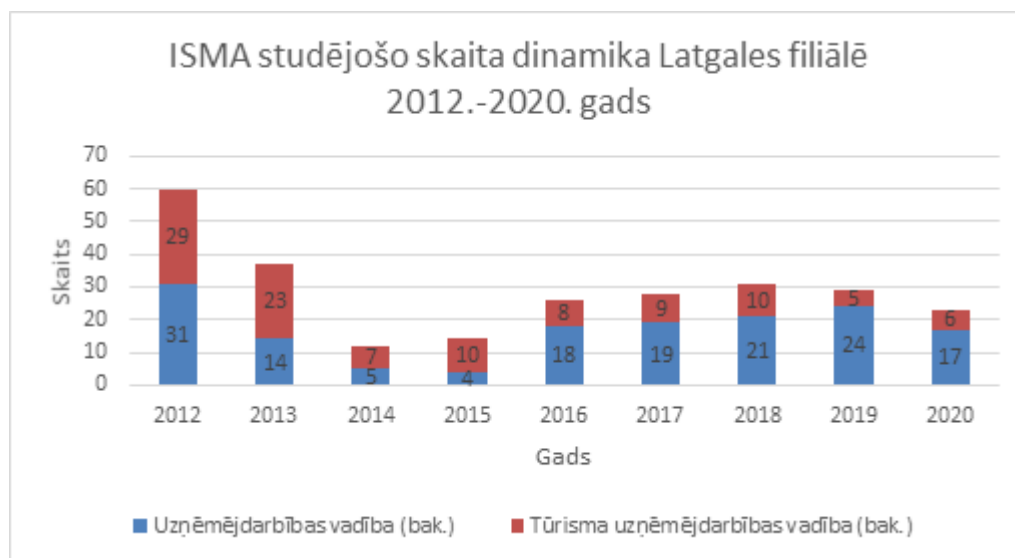
- Profesionālā bakalaura studiju programma: **Uzņēmējdarbības vadība** (kods 42345, pamatojums: Studiju akreditācijas komisijas sēdes 2013. gada 14. jūnija lēmums Nr. 168, 2014. gada 23. jūlija lēmums Nr. 325, 2014. gada 27. augusta lēmums Nr. 330 un Studiju kvalitātes komisijas 2020. gada 25. februāra lēmums Nr. 2020/05-I);
- Profesionālā bakalaura studiju programma: **Tūrisma uzņēmējdarbības vadība** (kods 42345, pamatojums: Studiju akreditācijas komisijas sēdes 2013. gada 14. jūnija lēmums Nr. 168, 2014. gada 23. jūlija lēmums Nr. 325, 2014. gada 27. augusta lēmums Nr. 330 un Studiju kvalitātes komisijas 2020. gada 25. februāra lēmums Nr. 2020/05-I);

1.1.5 ISMA studējošo skaita dinamika novērtēšanas periodā.

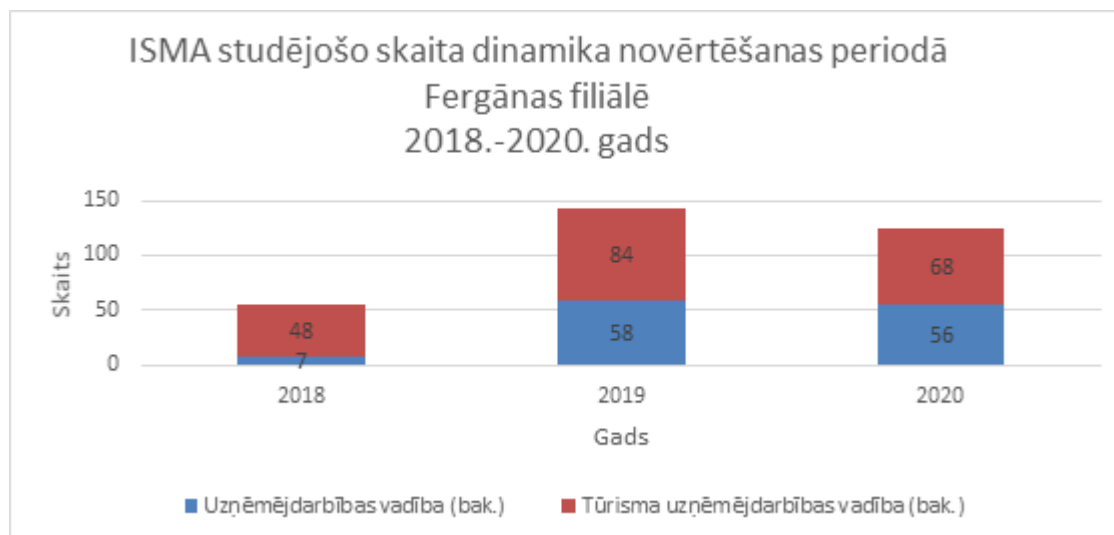
Analizējot statistikas datus par ISMA studējošo skaita dinamiku novērtēšanas periodā, t.i., no 2013. gada līdz 2020. gadam, ir vērojama studējošo skaita pieauguma tendence, kas, ņemot vērā kopējo ainu Latvijas augstākās izglītības telpā, ir ļoti pozitīvs rādītājs.

Īpaši straujš studējošo skaita pieaugums vērojams no 2018. gada. Minētais pieaugums saistīts ar ISMA mārketinga aktivitātēm ārvalstu studējošo piesaistē, kā arī ISMA Fergānas (Uzbekistāna) filiāles atvēršanu. Vienlaikus, tas liecina par ISMA piedāvātā izglītības pakalpojuma kvalitāti, kas nodrošina ārvalstu studējošo izvēli studēt tieši ISMA īstenotajos studiju virzienos un tiem atbilstošās studiju programmās.

Apkopojot statistisko informāciju pa studiju virzieniem, var secināt, ka studiju virzienam “Vadība, administrēšana un nekustamo īpašumu pārvaldība” ISMA virzienu griezumā joprojām saglabājas līdera pozīcijas, ar 1759 studējošiem, jeb 78% no ISMA kopējā studējošo skaita 2020.gadā. Pat neskatoties uz pandēmijas neapšaubāmo ietekmi un to izraisītajiem cēloņiem (kā, piemēram, 1. kursā uzņemto studējošo skaita samazinājums) absolūtos skaitļos, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, virzienā studējošo skaits turpina pieaugt. Salīdzinot ar 2013.gadu, virzienā studējošo skaits ir gandrīz divkārtšojies (951 2013.gadā salīdzinot ar 1759 studējošiem 2020.gadā).

Analizējot virziena dinamiku Latgales filiālē, var novērot, ka šajā reģionā dzīvojošie dod priekšroku profesionālā bakalaura programmai “Uzņēmējdarbības vadība”, izņemot tikai 2014. un 2015. gadu rādītājus, kad abu programmu studējošo skaits ievērojami samazinājās (2014.gadā aptuveni 3 reizēs katrā programmā). Jāmin, ka tajā pat laikā “Tūrisma uzņēmējdarbības vadības” studējošo skaits pārsniedza “Uzņēmējdarbības vadība” programmā studējošo skaitu. Turpmākajos gados ar tūrisma saistītas uzņēmējdarbības vadības studijas nerasniedza studijām nespecializētā uzņēmējdarbības vadībā līdzīgu interesi. Piemēram, 2019. gadā “Uzņēmējdarbības vadība” studējošo skaits gandrīz 5 reizēs pārsniedza “Tūrisma uzņēmējdarbības vadība” studējošo skaitu (24 pret 5), turpina atpalikt tūrisma vadības programmas rādītāji arī 2020.gadā, bet tas visdrīzāk ir saistīts arī ar bažām darbiekārtoties pandēmijas laikā šajā jomā. Tomēr filiāles eksistēšana attaisno sevi, par to liecina mazas svārstības studējošo rādītājos kopš 2016.gada. Reģionā pastāv liela interese sakarā ar iespējām saņemt konkurētspējīgu izglītību uzņēmējdarbības vadības jomā vietējā filiālē, Latgales pašā centrā.

Runājot par Fergānas filiāles rādītājiem, ir jāmin, ka statistiskā analīze ir ierobežota mazā datu izlases apjoma dēļ. Filiāle darbojas Uzbekistānā nedaudz ilgāk par 2 gadiem un pēdējā gada darbību ievērojami apgrūtināja pandēmijas ietekme. Ir arī jāņem vērā, ka stratēģiska nozīme valsts mērogā piemīt tūrisma uzņēmējdarbības attīstībai, attiecīgi “Tūrisma uzņēmējdarbības vadība” profesionālā bakalaura studiju programma tika vairāk virzīta tirgū un ieguva aktīvāku vietējo pārvaldības institūciju atbalstu. Tomēr ar laiku Uzbekistānas mērķa auditorija iepazīsies arī ar “Uzņēmējdarbības vadība” profesionālā bakalaura studiju programmas iespējām un interese arī attiecībā uz šo programmu turpinās pieaugt. Pat neskatoties uz pandēmiju, ISMA mācībspēku

ceļošanas liegumu robežu slēgšanas dēļ un studiju procesa pārceļšanu uz digitālo vidi, kā arī uz citiem programmu īstenošanas apgrūtinājumiem saistītiem neparedzamiem apstākļiem, vietējie vidusskolu absolventi turpina izraisīt dziļu interesi par iespējām iestāties ES izglītības kvalitātes līmenim atbilstošās augstskolas filiālē un 2020. gadā studējošo kopskaits sasniedza 124 cilvēkus.

1.1.6 ISMA attīstības stratēģija, galvenās vērtības, stratēģiskās prioritātes, rīcības virzieni, stratēģiskie mērķi un uzdevumi.

<https://www.isma.lv/isma/par-isma/dokumenti>

Neraugoties uz būtiskām pārmaiņām, kas tuvākajā laikā sagaidāmas augstākās izglītības telpā, kā arī nepārtraukti pieaugošo konkurenci augstākās izglītības vietējajā un starptautiskajā tirgū, ISMA ir definējusi savas vērtības, kas mūsdiā palīdzēs mums pārvarēt visus sagaidāmos šķēršļus un nostiprināt savas pozīcijas nākotnes augstākās izglītības telpā. Mūsu vērtības ir:

- **EKSELENCE**, kas atspoguļo mūsu apņemšanos nodrošināt kvalitatīvu akadēmisko vidi, kas iedvesmo mūsu studentus intelektuāli, nodrošina augsti kvalitatīvu, modernu un starptautiski atpazīstamu un pieprasītu studiju programmu izstrādi. Ekselence ietver augstskolas attīstību, fizisko labsajūtu un vides aizsardzību. Meklējot izcilību mācīšanas un mācīšanās jomā, tiek radīta atmosfēra, kurā atzīstot un novērtējos savus sasniegumus mēs veicinām savu izaugsmi un attīstām uzņēmējdarbības garu.
- **DAŽĀDĪBA**, kas atspoguļo mūsu apņemšanos veidot un uzturēt iekļaujošu vidi, kas nodrošina mūsu daudzveidīgās vajadzības, palielinot ikviena līdzdalības iespējas dažādos, augstskolai nozīmīgos procesos un kultūrā, tādējādi samazinot izslēgšanas iespējas. Mūsu daudzveidības apguve rada bagātu un draudzīgu atmosfēru, kurā atšķirības kultūrā, perspektīvā un ticībā bagātina akadēmisko diskusiju un mūsu augstskolas sabiedrisko dzīvi.
- **INTELEKTUĀLĀ BRĪVĪBA**, kas atspoguļo mūsu intelektuālo brīvību, domas un vārda brīvību neatkarīgi no ideoloģiskajiem uzskatiem. Mēs meklējam dažādas pieejas jaunu zināšanu apguvei, kas paplašina mūsu redzesloku un uzlabo mūsu izpratni par sabiedrību un sevi.
- **SADARBĪBA**, kas atspoguļo mūsu starpdisciplināro pieeju un ir vērsta uz iekšējām un ārējām partnerattiecībām.
- **KREATIVITĀTE**, kas atspoguļo mūsu atvērtību jaunām idejām un izteiksmes formām, gatavībai uzņemties risku un uzņēmējdarbības garam.
- **CIENĀ** (sadraudzība), kas atspoguļo mūsu cieņpilno izturēšanos vienam pret otru, spēju novērtēt, ka visi mūsu kopienas locekļi pievieno vērtību un ir pelnījuši cieņu.
- **ILGTSPĒJA**, kas atspoguļo mūsu apņemšanos saglabāt un aizsargāt mūsu darba rezultātā radītās zināšanas, veidot un aizsargāt mūsu ekosistēmu, kā arī atbildīgi izturēties pret mums pieejamajiem resursiem.

ISMA attīstības stratēģija balstās uz trīs stratēģiskajām prioritātēm:

- **Ekselence izglītībā,**
- **Ekselence pētniecībā,**
- **Ekselence inovācijās,**

un četriem horizontālajiem rīcības virzieniem:

- **Cilvēkresursi** – esošā un nākotnes personāla (studentu, akadēmiskā personāla, vispārējā personāla) attīstību veicinaša cilvēkvide, kas nodrošina kvalitatīvu studiju procesu un izcilu pētniecību.
- **Internacionalizācija** – augstskolas atvēršanās pasaulei ar nolūku uzlabot savu konkurētspēju starptautiskā un nacionālā līmenī (ārvalstu studentu un mācībspēku piesaiste;

studentu un akadēmiskā personāla mobilitāte; studiju programmu veidošana svešvalodās; starptautiska sadarbība pētniecībā; kopīgo studiju programmu un grādu veidošana).

- **Starpdisciplināritāte** – divu vai vairāku disciplīnu sintēze, kas veido jauna līmeņa diskursu un zināšanu apvienošanu, kas kalpo kā pamats jauna, inovatīva un mūsdienīga studiju satura izstrādei.
- **Infrastruktūra** – moderna studiju un pētniecības vide ar mūsdienīgām ēkām un tehnisko aprīkojumu.

ISMA stratēģiskie mērķi un uzdevumi atbilstoši noteiktajām stratēģiskajām prioritātēm:

EKSELENCE IZGLĪTĪBĀ

M.1. Nodrošināt izcilu studiju kvalitāti, kas stimulē mūsu studentos nepārtrauktu tieksmi uz jaunām zināšanām, kā arī attīstīta studentu profesionālo kompetenci konkrētā tautsaimniecības jomā, līderību, kritisko domāšanu, radošumu, komunikācijas prasmes, transformatīvu mācīšanās pieredzi, spēju pašizglītoties mūža garumā un citas, mūsdienu apstākļiem nepieciešamas prasmes.

Uzdevumi

U.1.1. Nodrošināt studiju programmu atbilstību Latvijas augstākās izglītības politikas plānošanas dokumentu un tiesību aktu prasībām.

U.1.2. Nodrošināt studiju programmu pilnveidi atbilstoši sabiedrības un darba tirgus prasībām, iesaistot nozaru ekspertus, darba devējus, absolventus un studentus.

U.1.3. Attīstīt akadēmisko kapacitāti, iesaistot studiju darbā jaunos pētniekus un doktorantus.

U.1.4. Izstrādāt un īstenot kopīgas studiju programmas ar vietējiem un / vai ārvalstu sadarbības partneriem, lai stiprinātu studiju programmu reputāciju un nodrošinātu iespēju studentiem attīstīt dažādas prasmes.

U.1.5. Nodrošināt iespēju studentiem studiju laikā padziļināti apgūt trīs svešvalodas. Ārvalstu studentiem viena no tām būtu latviešu valoda.

U.1.6. Veicināt akadēmiskā personāla motivāciju nepārtrauktai profesionālai izaugsmei, pētnieciskai darbībai un studiju kursu pilnveidošanai, kas balstīta konkrētās nozares novitātēs vai jaunākajās zinātniskajās atziņās.

U.1.7. Pilnveidot studentu ārpus auditorijas studiju darba iespējas, nodrošinot pieejamību nepieciešamajai literatūrai un informācijas avotiem, moderniem studiju materiāliem, datubāzēm un elektroniskajai mācīšanās vadības sistēmai MOODLE.

U.1.8. Palielināt studentu prakses efektivitāti un prakses vadīšanas kvalitāti sadarbībā ar vietējiem un ārvalstu uzņēmējiem, kompānijām.

U.1.9. Veicināt starpdisciplināru pieeju studiju procesa organizēšanā, veicināt sadarbību starp atšķirīgu studiju programmu studentiem kopīgu projektu realizēšanai.

U.1.10. Veicināt studentu un akadēmiskā personāla dalību ERASMUS+ mobilitātē un citos starptautiskos projektos.

U.1.11. Palielināt akadēmiskajam darbam piesaistīto ārvalstu docētāju un vieslektoru skaitu.

U.1.12. Veicināt ISMA starptautisko atpazīstamību un ārvalstu studentu piesaisti. Paplašināt sadarbību ar ārvalstu studentu piesaistes organizācijām.

U.1.13. Izveidot studiju programmu attīstības un konsolidācijas plānu.

U.1.14. Izveidot un attīstīt ISMA ārvalstu filiāles un pārstāvniecības.

U.1.15. Nepārtraukti pilnveidot infrastruktūru augsti kvalitatīva studiju procesa nodrošināšanai. Kopā ar sadarbības partneriem nodrošināt infrastruktūru studentu ārpusstudiju aktivitātēm atbilstoši viņu interesēm un vajadzībām (sports, mākslinieciskā jaunrade, u.c.).

U.1.16. Palielināt ISMA piedāvātās mūžizglītības iespējas, pilnveidojot īpašu studiju programmu, tālākizglītības un profesionālās pilnveides izglītības programmu piedāvājumu.

U.1.17. Nodrošināt studiju programmu rentabilitāti, pilnībā nodrošinot studiju programmu kvalitātes līmeni.

EKSELENCE PĒTNIECĪBĀ

M.2. Veidot un attīstīt dinamisku un interaktīvu pētniecības struktūrvienību, kas rada idejas un atklājumus, rada jaunas zināšanu jomas, kas sekmē pētniecības rezultātu pārneši uz tautsaimniecību un maina mūsu sabiedrību, kultūru, vidi un labklājību.

Uzdevumi

U.2.1. Veidot stimulējošu zinātniski pētniecisko vidi, kas nodrošinātu akadēmiskā personāla un studentu aktīvu iesaistīšanos pētniecībā.

U.2.2. Nodrošināt mūsdienu prasībām atbilstošu, modernu un tehnoloģiski pilnvērtīgu pētniecisko bāzi, kas sekmētu mūsu pētnieku, akadēmiskā personāla un studentu aktīvu iesaisti nacionālas nozīmes un starptautiskos pētniecības projektos.

U.2.3. Paplašināt sadarbību ar nacionālā, Eiropas un pasaules mēroga vadošajiem zinātnes un pētniecības centriem, īstenojot kopīgus pētniecības projektus.

U.2.4. Veicināt studentu sadarbību kopīgu, starpdisciplināru pētniecisko projektu īstenošanai.

U.2.5. Veicināt doktorantu iesaistīšanos zinātniski pētnieciskajā darbā, attīstīt ISMA iekšējo projektu un grantu sistēmu.

U.2.6. Veicināt akadēmiskā personāla un studentu publikāciju publicēšanu starptautiski atzītos zinātniski citējamos izdevumos un rakstu krājumos, kā arī veicināt to uzstāšanos ar referātiem zinātniskajās konferencēs.

U.2.7. Izanalizēt iespējas iekļaut ISMA zinātnisko publikāciju krājumus starptautiski nozīmīgās datu bāzēs un izstrādāt veicamo aktivitāšu plānu.

U.2.8. Izstrādāt un ieviest zinātnisko publikāciju sagatavošanas un publicēšanās atbalsta sistēmu (atbalsts rakstu rediģēšanai, tulkošanai svešvalodā(s) un publicēšanai).

U.2.9. Veicināt zinātnisko publikāciju un pētījumu datu publicēšanu atvērtā piekļuvē (Open Access).

U.2.10. Veicināt ISMA zinātniskā institūta attīstību, izstrādāt ISMA zinātniskā institūta attīstības stratēģiju.

U.2.11. Paaugstināt studējošo pētniecisko darbu kvalitāti, veicinot pētniecības metožu plašāku pielietojumu.

EKSELENCE INOVĀCIJĀS

M.3. Nodrošināt jaunu attiecību kultūras veidošanos un attīstību augstskolas kopienā, lai veidotu jauna tipa studiju procesa organizāciju, kas sevī ietver mācīšanu un mācīšanos, elastīgu studiju dizaina modeļu veidošanu, studiju materiālu un līdzekļu izstrādi, informācijas un komunikācijas tehnoloģiju izmantošanu, alternatīvo metožu izmantošanu zināšanu apguvei.

Uzdevumi

U.3.1. Veicināt studentu, akadēmiskā personāla un augstskolas administrācijas vienotu rīcību kopīgu mērķu un uzdevumu sasniegšanai, kuras pamatā ir iekšējā saskaņotība un sakārtotība, kas balstīta uz pārliecību, vērtībām un normām, uztveri un jūtām, kā arī personāla savstarpējo izturēšanos, īpaši izprotot mūsu augstskolas multikulturālo vidi.

U.3.2. Veicināt mūsu studentu pamatvērtību izkopšanu studiju procesa laikā – pašapziņu, pašrefleksiju, valodspējas un radošuma izkopšanu, iecietību, izlīgumspēju, līdzjūtību u.c. vispārcilvēciskās spējas, kas nodrošina viņu ievirzi, motivāciju un sagatavošanu veiksmīgai profesionālajai karjerai.

U.3.3. Attīstīt mūsu studentu vērtību izpratni un vērtīborientāciju, kas saistīta ar prasmi norobežot būtisko no nebūtiskā, svarīgo no mazsvarīgā cilvēka dzīvē, brīvību izvēlēties, kā dzīvot, kā izturēties pret apkārtējo vidi, cilvēkiem, kā rīkoties.

U.3.4. Veicināt studentu iesaisti studiju procesa un studiju satura pilnveidē – atgriezeniskā saite par studiju procesa kvalitāti; studiju kursu satura pilnveide; konsultācijas par mācīšanas un novērtēšanas metodēm; studiju programmu kvalitātes novērtēšana u.c.

U.3.5. Nodrošināt mācīšanas un mācīšanās labās prakses piemēru, ar ko mobilitātes laikā saskaras studenti un akadēmiskais personāls, apspriešanu un ieviešanu / izplatīšanu augstskolā.

U.3.6. Veicināt studiju procesa ietvaros tādu metožu izmantošanu, kas ļauj studentiem citam citu novērtēt un mācīties citam no cita.

U.3.7. Biežāk studiju procesā izmantot situāciju simulācijas, projektu darbu, darbu grupās. Veicināt ārpusstudiju aktivitātes, kā arī izstrādāt to novērtēšanas un atzīšanas sistēmu. Nodrošināt studentu iespēju saņemt individuālās konsultācijas pie akadēmiskā personāla.

U.3.8. Izvērtēt, kādi atbalsta mehānismus un pakalpojumus nepieciešams nodrošināt studentiem ar īpašām vajadzībām un studentiem no dažādām sociālām grupām. Izstrādāt pasākumu plānu to ieviešanai.

1.2. Augstskolas/ koledžas pārvaldības struktūras, galveno lēmumu pieņemšanā iesaistīto institūciju, to sastāva (procentuāli pēc piederības, piemēram, akadēmiskais personāls, administrācijas pārstāvji, studējošie) un šo institūciju pilnvaru raksturojums.

Atbilstoši Augstskolu likuma 12. panta pirmajai daļai un ISMA Satversmes 16. punktam galvenās ISMA lēmēj institūcijas ir ISMA Satversmes sapulce, ISMA Senāts, ISMA rektors, ISMA Akadēmiskā šķīrējtiesa un Valde. Atbilstoši Augstskolas likuma 16. pantam un ISMA Satversmes 45. punktam ISMA ir izveidots un darbojas ISMA Padomnieku konvents. Vienlaikus, ISMA īstenoto Studiju virzienu attīstību un īstenošanu koordinē ISMA Studiju virzienu padome.

ISMA Satversmes sapulces (skat. 1. pielikumu) darbību reglamentē ISMA Satversmes 21., 22., 23., 24., 25., 26., un 27. punkts, kā arī ISMA Satversmes sapulces nolikums (apstiprināts 2012. gada 20. decembra Satversmes sapulces sēdē).

ISMA Satversmes sapulcē ir 30 pārstāvji, kurus ievēlē atbilstoši Augstskolu likuma 13. panta trešajā

daļā noteiktajam:

- 18 pārstāvji (60%) no akadēmiskā personāla;
- 6 pārstāvji (20%) no studējošiem;
- 6 pārstāvji (20%) no vispārējā personāla.

ISMA Satversmes sapulces pārstāvju pilnvaru laiks ir četri gadi.

ISMA Satversmes sapulces kompetence ir:

- pieņemt ISMA Satversmi un veikt grozījumus tajā;
- ievēlēt un atcelt ISMA rektoru;
- noklausīties ISMA rektora pārskatu;
- ievēlēt ISMA Senātu un atsaukt senatorus;
- ievēlēt un atcelt ISMA Akadēmiskās šķirējtiesas pārstāvjus;
- apstiprināt ISMA Satversmes sapulces, Senāta un Akadēmiskās šķirējtiesas nolikumus;
- ievēlēt ISMA Satversmes sapulces priekšsēdētāju, priekšsēdētāja vietnieku un sekretāru;
- izskatīt un izlemt citus konceptuālus augstskolas akadēmiskās un zinātniskās darbības un attīstības jautājumus.

Studējošo pārstāvjiem ISMA Satversmes sapulcē ir veto tiesības jautājumos, kas skar studējošo intereses. Pēc veto piemērošanas jautājumu izskata saskaņošanas komisija, kuru izveido ISMA Satversmes sapulces priekšsēdētājs pēc paritātes principa. Saskaņošanas komisijas lēmumu apstiprina ISMA Satversmes sapulce ar klātesošo divu trešdaļu balsu vairākumu.

ISMA Senāts (skat. 2. pielikumu) ir personāla koleģiāla vadības institūcija un lēmēj institūcija, kas apstiprina kārtību un noteikumus, kuri reglamentē ISMA darbības sfēras (izskata un apstiprina studiju programmas, dibina un likvidē struktūrvienības u.c., nosaka studiju maksu). ISMA Senāta darbību un kompetenci reglamentē ISMA Satversmes 28., 29., 30., 31. un 32. punkts un ISMA Senāta nolikums (apstiprināts 2012. gada 20. decembra Satversmes sapulces sēdē, ar grozījumiem 2017. gada 30. marta Satversmes sapulces sēdē).

ISMA Senāta sastāvu veido 20 senatori, kurus ievēlē atbilstoši Augstskolu likuma 15. panta trešajā daļā noteiktajam:

- 15 senatori (75%) no akadēmiskā personāla;
- 4 senatori (20%) no studējošiem;
- 1 senators no vispārējā personāla.

ISMA Senātu ievēlē uz termiņu, kas nepārsniedz trīs gadus.

ISMA Senāta kompetencē ir:

- lemt par ISMA un tās struktūrvienību akadēmiskās un zinātniskās darbības jautājumiem, apstiprināt kārtību un noteikumus, kas reglamentē ISMA darbības sfēras;
- apstiprināt ISMA struktūrvienību nolikumus;
- apstiprināt studiju procesu reglamentējošos dokumentus – studiju programmas un to satura un realizācijas aprakstus, pašvērtējumu ziņojumus, plānus un kalendāros grafikus u.c., noteikt kārtību to izstrādāšanai un apstiprināšanai;
- apstiprināt ISMA Padomnieku konventa nolikumu un sastāvu;
- apstiprināt nolikumu par akadēmiskajiem amatiem un to ievēlēšanas kārtību;
- apstiprināt ISMA iekšējās kārtības noteikumus;
- saskaņojot ar Rektoru, lemt par viesprofesoru, viesdocentu vai vieslektoru pieņemšanu bez konkursa izsludināšanas uz termiņu līdz diviem gadiem;
- izskatīt ikgadējo pārskatu par budžeta izpildi un zvērināta revidenta ziņojumu par ISMA

finanšu pārbaudes rezultātiem;

- lemt citus jautājumus, kas saskaņā ar ISMA Satversmi un ISMA Senāta nolikumu ietilpst Senāta kompetencē.

Studējošo pārstāvjiem ISMA Senāta sēdēs ir veto tiesības jautājumos, kas skar studējošo intereses. Pēc veto piemērošanas jautājumu izskata saskaņošanas komisija, kuru izveido ISMA Senāta priekšsēdētājs pēc paritātes principa. Saskaņošanas komisijas lēmumu apstiprina ISMA Senāta sēdē ar klātesošo divu trešdaļu balsu vairākumu.

ISMA Rektors īsteno ISMA administratīvo vadību un bez īpaša pilnvarojuma pārstāv ISMA. Rektors ik gadu iesniedz pārskatu par ISMA darbību Dibinātājam un ISMA Senātam. Rektors nodrošina un atbild par ISMA izsniegto augstākās izglītības dokumentu atbilstību izglītības kvalitātei, kā arī par ISMA darbības atbilstību spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem un ISMA Satversmei. Rektora tiesības un pienākumus nosaka darba līgums, ISMA Satversme un citi normatīvie akti.

Rektors:

- bez īpaša pilnvarojuma pārstāv ISMA;
- īsteno ISMA administratīvo vadību, ISMA darbības atbilstību Izglītības likumam, Augstskolu likumam un citiem normatīvajiem aktiem, kā arī ISMA Satversmei;
- sagatavo un sniedz ikgadēju pārskatu par ISMA darbību ISMA Senātam un Dibinātājam;
- nodrošina ISMA stratēģijas īstenošanu;
- nodrošina ISMA iegūstamās izglītības, veikto zinātnisko pētījumu un īstenotās mākslinieciskās jaunrades kvalitāti;
- veicina ISMA personāla attīstību un nodrošina akadēmiskā personāla un studējošo akadēmisko brīvību;
- nosaka un saskaņo ar ISMA Senātu profesoru, docentu, lektoru un cita akadēmiskā personāla skaitu, slēdz līgumus ar akadēmiskā personāla pārstāvjiem, pieņem lēmumu par akadēmiskā personāla aizstāšanu pagaidu prombūtnes laikā, ja tas nepārsniedz divus gadus;
- veic personas izslēgšanu no studējošo saraksta;
- nodrošina ISMA rīcībā esošās informācijas konfidencialitāti, kā arī normatīvajos aktos noteiktās fizisko personu datu apstrādes prasības;
- veic citus normatīvajos aktos noteiktos rektora pienākumus.

ISMA Akadēmiskās šķirējtiesas (skat. 3. pielikumu) darbību reglamentē ISMA Satversmes 38., 39., 40. un 41. punkts un ISMA Akadēmiskās šķirējtiesas nolikums (apstiprināts 2012. gada 20. decembra Satversmes sapulces sēdē). ISMA Akadēmiskā šķirējtiesa sastāv no 3 šķirējtiesnešiem, kuru darbības termiņš ir trīs gadi. ISMA Akadēmiskās šķirējtiesas sastāvā ISMA Satversmes sapulce aizklātā balsojumā ievēlē 2 akadēmiskā personāla pārstāvjus, savukārt 1 studējošo pārstāvi ievēlē ISMA Studējošo pašpārvalde.

ISMA Akadēmiskā šķirējtiesa izskata:

- studējošo un akadēmiskā personāla iesniegumus par ISMA Satversmē noteikto akadēmisko brīvību un tiesību ierobežojumiem vai pārkāpumiem;
- strīdus starp ISMA amatpersonām, kā arī struktūrvienību pārvaldes institūcijām, kas atrodas pakļautības attiecībās;
- Augstskolu likumā noteiktajos gadījumos – iesniegumus par administratīvā akta vai faktiskās rīcības apstrīdēšanu un pieņem attiecīgus lēmumus par tiem.

Valde ir Dibinātāja izveidota izpildinstitūcija, kuras sastāvu un izveidošanas kārtību nosaka ISMA statūti un Komerclikums.

Valdes darbību un kompetenci nosaka ISMA statūti, Komerclikums un ISMA Satversmes 42., 43. un

44. punkts. Valde ir ISMA pārvaldes institūcija ISMA stratēģiskajos un finanšu jautājumos un tās kompetencē ir:

- ierosināt Rektora amata kandidatūru ievēlēšanai ISMA Satversmes sapulcē un Rektora atcelšanu;
- izteikt priekšlikumu ISMA Senātam sasaukt ārkārtas Satversmes sapulces sēdi;
- sadarbībā ar ISMA Senātu lemt par akadēmiskās un zinātniskās darbības jautājumiem;
- izteikt priekšlikumus ISMA Senātam par ISMA struktūrvienību izveidošanu, reorganizāciju vai likvidēšanu;
- noteikt ISMA personāla darba samaksu;
- izstrādāt ISMA Satversmes vai tās grozījumu projektu;
- veikt citus tai uzliktos pienākumus.

Valde savā darbībā ievēro Dibinātāja noteiktās ISMA stratēģisko ilgtermiņa mērķu vadlīnijas, kā arī Dibinātāja apstiprināto Stratēģisko darbības plānu.

ISMA Padomnieku konvents (skat. 4. pielikumu) ir padomdevēja institūcija, kas konsultē Valdi, ISMA Senātu un rektoru ISMA attīstības stratēģijas jautājumos.

ISMA Padomnieku Konventa darbību reglamentē ISMA Satversmes 45., 46., 47., 48. un 49. punkts, kā arī ISMA Padomnieku Konventa nolikums (apstiprināts ISMA Senāta 2013. gada 21. marta sēdē, protokols Nr. 38).

Par ISMA Padomnieku Konventa locekļiem var tikt izvirzīti zinātnes, izglītības, kultūras un tautsaimniecības speciālisti, kuri ar savu profesionalitāti, darba pieredzi, kompetenci un sasniegumiem ir apliecinājuši sabiedrības uzticību un var veicināt augstskolas attīstību, un nav augstskolas darbinieki vai studenti.

Kandidatūras ISMA Padomnieku Konventa sastāvam var izvirzīt Valde, Senāts vai rektors. ISMA Padomnieku Konventu ievēlē uz trīs gadiem. Senāts ir tiesīgs vajadzības gadījumā lemt par Konventa sastāva maiņu – locekļu atsaukšanu un jaunu locekļu ievēlēšanu – arī ISMA Padomnieku Konventa vēlēšanu starplaikos.

ISMA Studiju virzienu padome (skat. 5. pielikumu) ir koleģiāla ISMA vadības institūcija, kas koordinē konkrēta studiju virziena attīstību un īstenošanu, saskaņo studiju virzienā ietverto studiju programmu kursu aprakstus, plānus un izpildes nosacījumus.

ISMA Studiju virzienu padomes sastāvu veido:

- studiju virziena direktors;
- studiju virzienā ietverto studiju programmu direktori;
- studiju virzienā ietverto studiju programmu specializāciju vadītāji;
- studējošo pārstāvji, kuri studē konkrētā studiju virzienā;
- attiecīgās nozares uzņēmumu (organizāciju) pārstāvji.

ISMA Studiju virzienu padomes funkcijas ir:

- saskaņot studiju virziena direktora iesniegto studiju virziena īstenošanas koncepciju un attīstības stratēģiju;
- saskaņot studiju virziena direktora iesniegto studiju virzienā ietverto jauno studiju programmu saturu;
- saskaņot studiju virziena pašnovērtējumu;
- saskaņot izmaiņas studiju virzienā ietverto studiju programmu saturā;
- saskaņot studiju virzienā ietverto studiju programmu gala pārbaudījumu saturu un prasības;
- izvirzīt un iesniegt mācību prorektoram kandidatūras uz vakantajām akadēmiskā personāla

vietām studiju virzienā;

- analizēt studentu aptauju rezultātus un studējošo pašpārvaldes ieteikumus ar mērķi pilnveidot studiju virziena saturu un īstenošanu;
- analizēt darba devēju aptaujas rezultātus un ieteikumus ar mērķi pilnveidot studiju virziena saturu un īstenošanu.

1.3. Kvalitātes politikas īstenošanas mehānisma raksturojums un procedūras augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanai. Kvalitātes nodrošināšanas sistēmas izstrādē un pilnveidē iesaistīto pušu un to lomas raksturojums.

ISMA Kvalitātes vadības sistēmas (turpmāk – KVS) mērķis ir paaugstināt ISMA darbības efektivitāti, sakārtot un sistematizēt iekšējos procesus un procedūras, palīdzēt personālam un iesaistītajām pusēm izprast savu lomu ISMA, kā arī, paaugstināt motivāciju iesaistīties ISMA darbības pilnveidošanā.

ISMA KVS ir balstīta uz starptautiskā izcilības standarta Investors in Excellence pamatprincipiem un prasībām, kas apvienojot labāko pieeju izcilībai, veido unikālu ietvaru, lai nodrošinātu ISMA nepārtrauktu pilnveidi visās galvenajās darbības jomās, un palīdzētu sasniegt augsta līmeņa izpildījumu. Minētais standarts nosaka labāko praksi ceļā uz izcilību, nodrošina nepārtrauktu to jomu pilnveidošanu, kas ir vissvarīgākās ISMA personālam, klientiem un ieinteresētajām pusēm.

ISMA KVS ir koncentrēta uz sabalansētu pozitīvi izmērāmu mērķu noteikšanu un sasniegšanu, izmantojot efektīvas un lietderīgas līderības, augstas kvalitātes izglītības pakalpojuma sniegšanas, resursu vadības un uz sasniegumiem vērstas darbības.

Līderība ietver pašu svarīgāko, kas nodrošina saliedētību un veiksmīgu kultūru. Līderības elements palīdz paredzēt pārmaiņas un tendences, kā arī izstrādāt saprātīgus plānus.

Augsti kvalitatīvas izglītības pakalpojuma sniegšanas elements nodrošina iespēju koncentrēties uz ISMA galveno politiku. Visi ISMA procesi tiek pārskatīti un pilnveidoti, lai atbalstītu panākumus, tai skaitā priekšplānā izceļot to, kas ir svarīgākais. Izpratne par ISMA klientu vajadzībām un vēlmēm un to vadīšana, kvalitatīvu izglītības un zinātnes produktu un pakalpojumu sniegšana un efektīvas komunikācijas uzturēšana ir tā pieeja, kas kopīgi atbalsta ISMA snieguma ilgtspēju.

Savukārt, resursu vadības elements nodrošina to, lai visi resursi tiktu pārvaldīti un maksimāli izmantoti, lai sekmētu efektivitāti un biznesa izaugsmi, bet sasniegumu elements ir panākumu stūrakmens un palīdz nodrošināt, ka tiek sasniegts tas, kas ISMA ir svarīgākais.

ISMA ir izstrādāta un ISMA Senāta 2019. gada 25. aprīļa sēdē, protokols Nr. 1-19 apstiprināta ISMA Kvalitātes politika (skat. 6. pielikumu), kas ir pieejama ikvienam interesentam ISMA mājas lapā, kā arī ISMA KVS rokasgrāmata, ar ko bez ierobežojumiem var iepazīties ISMA personāls un studenti ISMA intranetā (iekšējās informācijas tīklā), kā arī sadarbības partneri (pēc ISMA vadības ieskatiem). Rokasgrāmatas izsniegšana tiek kontrolēta un tās kopiju izgatavošana un izsniegšana nevar notikt bez saskaņošanas ar ISMA par kvalitātes vadību atbildīgo amatpersonu.

ISMA Kvalitātes politikas īstenošanas (pārvaldības) mehānisms balstīts nosacījumos, kas izriet no “organizācijas hierarhijas” un “dokumentu hierarhijas”, un izrietoši šī sistēma sastāv no savstarpēji saistītām apakšsistēmām:

- ISMA darbības plānošanas sistēma;
- ISMA pārvaldības sistēma;

- ISMA darba izpildes vadības sistēma.

ISMA darbības plānošanas sistēmas pamatu veido ISMA attīstības stratēģija un tās filiāļu attīstības stratēģijas, kurās definētas ISMA stratēģiskās prioritātes un mērķi.

ISMA pārvaldība sistēma, savukārt, ir procesu – darbību un apakšdarbību, to secības un izpildītāju u.c. definēšana, ieviešana un izmaiņu vadība. Šobrīd gan darbības plānošana, gan tās pārvaldība tiek balstīta uz ISMA organizatoriskās struktūras pamata, nosakot kādām jābūt secīgajām darbībām, to apakšdarbībām, izpildītājiem, nepieciešamajiem resursiem, izpildes veidam, termiņiem, savstarpējai mijiedarbībai, kas kopumā veido visaptverošu procesa struktūru, kas, savukārt, nosaka, kā ISMA struktūrvienības darbojas un mijiedarbojas, lai sasniegtu iepriekš definētu šīs kopdarbības mērķi visefektīvākajā veidā.

ISMA darba izpildes vadības sistēma balstās jau uz izstrādāto procesu izmantošanu praksē, kontroles, analīzes un motivācijas mehānismiem, t.i. darbu izpilde tiek organizēta atbilstoši jau iepriekš izstrādātajiem un aprakstītajiem procesiem, ievērojot tiesību un pienākumu deleģējumu par procesa darbību un sasniedzamajiem rezultātiem atbildīgajām personām. Darba izpildes vadības sistēma ir cieši saistīta ar uz rezultātiem orientētu pārvaldības metožu izmantošanu, kontroles un motivācijas mehānismiem un sistēmām. Tās sekmīgai darbībai ir organizatoriski-administratīvi noteiktas personas, kas ir atbildīgas par darba izpildes vadības sistēmas un principu pielietošanu.

ISMA dokumentu struktūra un hierarhija

1. līmenis – ISMA pārvaldības dokumenti:

- ISMA Satversme;
- ISMA Satversmes sapulces nolikums;
- ISMA Senāta nolikums;
- ISMA Padomnieku konventa nolikums;
- ISMA Struktūrvienību nolikumi;
- ISMA Studiju virzienu padomes nolikums;
- ISMA Studējošo pašpārvaldes nolikums.

2. līmenis – stratēģiskie un plānošanas dokumenti, to realizācija un izpildes kontrole:

- ISMA Attīstības stratēģija 2018. – 2023. gadam;
- ISMA Fergānas (Uzbekistāna) filiāles attīstības stratēģija 2019. – 2029. gadam;
- ISMA Kvalitātes politika;
- Rektora rīkojumi;
- Risku vadības politika;
- Personāla politika.

3. līmenis – ISMA pamatdarbību reglamentējošie dokumenti:

- ISMA iekšējie reglamentējošie normatīvie akti;
- Pamatdarbības procesu aprakstošie dokumenti (procesu apraksti, iekšējie rīkojumi).

4. līmenis – ISMA atbalsta funkciju reglamentējošie dokumenti:

- Atbalsta procesu aprakstošie dokumenti (procesu apraksti, iekšējie rīkojumi).

5. līmenis - Atbalsta elementi:

- Metodikas;
- Rokasgrāmatas;
- Datu bāzes;
- Veidlapas;

- Iekšējo reglamentējošo dokumentu reģistrs;
- Ārējo reglamentējošo dokumentu reģistrs.

ISMA Procesu vadība un pārraudzība

ISMA Kvalitātes vadības sistēmā ir nodefinēti 15 galvenie procesi, kuri ir sagrupēti 3 grupās:

Vadības procesi:

- Lēmumu pieņemšana, realizācija un izpildes kontrole (ISMA administrācija[1]);
- Stratēģijas izstrāde, aktualizēšana un izpildes kontrole (ISMA Senāts, Valde, ISMA Padomnieku konvents, ISMA administrācija);
- Pārvaldības sistēmas pilnveides procesa nodrošināšana (ISMA Senāts, Valde, ISMA Padomnieku konvents, ISMA administrācija);
- Iekšējās kontroles nodrošināšana (ISMA administrācija).

Pamatdarbības procesi:

- Studiju pamatprocesa nodrošināšana (ISMA studiju prorektors, ISMA akadēmiskā darba prorektors, ISMA Studiju daļa, ISMA Katedras, ISMA mācību centrs);
- Zinātniski pētnieciskā darba nodrošināšana (ISMA zinātņu prorektors, ISMA zinātniskais institūts, ISMA Projektu daļa);
- Ārvalstu studentu piesaiste, uzņemšana un studiju procesa nodrošināšana (ISMA ārējo sakaru prorektors, ISMA ārējo sakaru daļa);
- Starptautiskās sadarbības nodrošināšana (ISMA ārējo sakaru prorektors, ISMA ārējo sakaru daļa).

Atbalsta procesi:

- Cilvēkresursu vadība un attīstība (ISMA Administratīvā darba prorektors, ISMA personāldaļa, ISMA Katedras);
- Finanšu resursu vadība (Valde, ISMA finanšu daļa);
- Infrastruktūras nodrošināšana un uzturēšana (ISMA Administratīvā darba prorektors, ISMA attīstības un inovāciju prorektors, ISMA Saimniecības daļa);
- Dokumentu vadība (ISMA administratīvā darba prorektors, Rektorāts);
- Iesniegumu un sūdzību izskatīšana (ISMA administratīvā darba prorektors);
- Komunikācijas nodrošināšana (ISMA attīstības un inovāciju prorektors, ISMA Mārketinga daļa, ISMA IT daļa);
- Bibliotēkas uzturēšana un atjaunošana (ISMA administratīvā darba prorektors, Bibliotēka).

Katram galvenajam procesam ir noteikti tā darbības efektivitātes mērījumi, datu un informācijas ieguves avoti mērījumu veikšanai, datu apkopošanas un mērījumu veikšanas regularitāte un atbildīgais par šo datu ieguvu, apkopošanu un analīzi.

[1] ISMA administrācija – ISMA rektors, ISMA studiju prorektors, ISMA zinātņu prorektors, ISMA akadēmiskā darba prorektors, ISMA ārējo sakaru prorektors, ISMA administratīvā darba prorektors, ISMA attīstības un inovāciju prorektors, ISMA Kanclers.

Elektroniskā saitē uz vietni, kur pieejama augstskolas/ koledžas kvalitātes politika, kvalitātes rokasgrāmata un citi saistošie iekšējie normatīvie akti.

<https://www.isma.lv/dokumenti>

1.4. Aizpildīt tabulu par augstskolas/ koledžas iekšējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas atbilstību Augstskolu likuma 5. punkta 2.1daļā norādītajam. Sniedzot pamatojumu norādītajai atbildei, t.sk. iespējams norādīt uz atbilstošo pašnovērtējuma ziņojuma nodaļu, kurā iekļautā informācija liecina par konstatēto atbilstību, neatbilstību vai daļējo atbilstību.

1.	Iedibināta politika un procedūras augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanai	<p>Atbilst</p> <p>ISMA ieviesta un darbojas KVS. ISMA KVS rokasgrāmata, ar ko bez ierobežojumiem var iepazīties ISMA personāls ISMA intranetā (iekšējās informācijas tīklā), kā arī sadarbības partneri (pēc ISMA vadības ieskatiem). Ar ISMA Senāta Senāta 2019. gada 25. aprīļa sēdes lēmumu, protokols Nr. 1-19 apstiprināta ISMA Kvalitātes politika.</p>
2.	Izstrādāts mehānisms augstskolas/ koledžas studiju programmu veidošanai, iekšējai apstiprināšanai, to darbības uzraudzīšanai un periodiskai pārbaudei	<p>Atbilst</p> <p>ISMA KVS ietvarā izstrādāts un iekļauts process: Studiju pamatprocesa nodrošināšana, kā arī noteiktas par procesu atbildīgās struktūrvienības / amatpersonas – ISMA studiju prorektors, ISMA akadēmiskā darba prorektors, ISMA Studiju daļa, ISMA Katedras, ISMA mācību centrs.</p>
3.	Izveidoti un publiskoti tādi studējošo sekmju vērtēšanas kritēriji, nosacījumi un procedūras, kas ļauj pārlicināties par paredzēto studiju rezultātu sasniegšanu	<p>Atbilst</p> <p>ISMA KVS ietvarā izstrādāts un iekļauts process: Studiju pamatprocesa nodrošināšana, kā arī noteiktas par procesu atbildīgās struktūrvienības / amatpersonas – ISMA studiju prorektors, ISMA akadēmiskā darba prorektors, ISMA Studiju daļa, ISMA Katedras, ISMA mācību centrs. ISMA personāls, t.sk., studējošie ir iepazīstināti ar ISMA iekšējiem normatīvajiem aktiem, kas reglamentē studējošo sekmju vērtēšanas kritērijus, piemēram, ISMA Studiju nolikums, ISMA studiju pārbaudījumi un to organizēšanas kārtība, Kārtība, kādā notiek studiju kursu akadēmiskā atzīšana ISMA, ISMA Nolikums par studiju praksēm, ISMA Studiju kursu apraksti u.c.</p>

4.	Izveidota iekšējā kārtība un mehānismi akadēmiskā personāla kvalifikācijas un darba kvalitātes nodrošināšanai	Atbilst
		ISMA KVS ietvarā izstrādāts un iekļauts process: Cilvēkresursu vadība un attīstība, kā arī noteiktas par procesu atbildīgās struktūrvienības / amatpersonas – ISMA Administratīvā darba prorektors, ISMA personāldaļa, ISMA Katedras.
5.	Nodrošināts, ka tiek vākta un analizēta informācija par studējošo sekmēm, absolventu nodarbinātību, studējošo apmierinātību ar studiju programmu, par akadēmiskā personāla darba efektivitāti, pieejamiem studiju līdzekļiem un to izmaksām, augstskolas darbības būtiskiem rādītājiem.	Atbilst
		ISMA ir izveidota datu bāze, kurā ir ievietota apkopota informācija par studējošo sekmēm. ISMA regulāri veic studējošo anketēšanu, kurā tiek noskaidrota studējošo apmierinātība ar studiju programmu, studiju procesa organizāciju, studiju programmā piesaistītā akadēmiskā personāla veikumu. Visa informācija tiek regulāri apkopota un ievadīta datu bāzē. ISMA regulāri vāc un apkopo informāciju par absolventu nodarbinātību, to apkopo un uzkrāj datu bāzē. Visa augstāk minētā informācija tiek izmantota ISMA studiju procesa aktualizēšanai, pilnveidei un uzlabošanai.
6.	Augstskolas vai koledžas, īstenojot kvalitātes nodrošināšanas sistēmas, garantē studiju virziena nepārtrauktu pilnveidi, attīstību un darbības efektivitāti	Atbilst
		ISMA KVS ietvarā izstrādāts un iekļauts process: Studiju pamatprocesa nodrošināšana, kā arī noteiktas par procesu atbildīgās struktūrvienības / amatpersonas – ISMA studiju prorektors, ISMA akadēmiskā darba prorektors, ISMA Studiju daļa, ISMA Katedras, ISMA mācību centrs. ISMA ir izveidota un darbojas Studiju virzienu padome, tās darbību reglamentē ISMA Studiju virzienu padomes nolikums.

II - Studiju virziena raksturojums (1. Studiju virziena pārvaldība)

1.1. Studiju virziena un tajā iekļauto studiju programmu izveides ekonomiskais un/ vai sociālais pamatojums, studiju programmu savstarpējās sasaistes novērtējums, kā arī analīze par studiju programmu nozīmi (unikalitāti) salīdzinājumā ar citām līdzīgām studiju programmām Latvijā un ārvalstīs.

ISMA studiju virzienā "Vadība, administrēšana un nekustamo īpašumu pārvaldība" iekļautās studiju programmas sagatavo speciālistus vadībizību, komerczinību, nekustamā īpašuma

pārvaldīšanas un uzņēmējdarbības vadības jomā:

- pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programma “Uzņēmējdarbība nekustamā īpašuma sfērā” (kods 41345);
- otrā līmeņa profesionālās bakalaura studiju programmas “Uzņēmējdarbības vadība” un “Tūrisma uzņēmējdarbības vadība” (kods 42345);
- profesionālā maģistra studiju programma “Uzņēmējdarbības vadība” (kods 47345);
- doktora studiju programma “Uzņēmējdarbības vadība” (kods 51345).

Īstenotās studiju programmas ir aktuālas un nozīmīgas Latvijas tautsaimniecības attīstībai. ISMA sagatavotie speciālisti ir gatavi ne tikai mērķtiecīgi realizēt savas kompetences un pieņemt mūsdienu darba tirgus izaicinājumus, bet arī būt atbildīgi savā profesionālajā darbībā.

Studiju programmas veidotas tā, lai, absolvējot pirmā līmeņa studiju programmu, studenti varētu turpināt mācības profesionālā bakalaura studiju programmas 3.kursā pēc individuāla plāna, savukārt pēc tās absolvēšanas spētu studēt maģistra un doktora studiju programmā.

Detalizētu ISMA studiju programmu salīdzinājumu ar citās augstskolās realizētajām studiju programmām var aplūkot studiju programmu pielikumos.

2.1.1. Pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programma “Uzņēmējdarbība nekustamā īpašuma sfērā”

Nekustamā īpašuma pārvaldīšana ir būtiska pārvaldīšanas sfēra, skar visus sabiedrības līmeņus, sākot no valsts un beidzot ar individu. Mājoklis un tā pārvaldīšana ir joma, kas ietver gan tiesības, gan pienākumus.

2014 gadā aktualizētā ISMA 1. līmeņa studiju programma “Uzņēmējdarbība nekustamo īpašumu sfērā” nodrošina Latvijas darba tirgū tādu speciālistu apmācību, kas saskaņā ar “Dzīvojamā māju pārvaldīšanas likumu” ir tiesīgi veikt namu pārvaldnieku pienākumus. ISMA īstenotā studiju programmā ir sabalansēti nekustamā īpašuma pārvaldīšanas būtiskākie aspekti. Mācību saturs ir strukturēts tā, lai veicinātu profesionālo kompetenču attīstību nekustamā īpašuma tiesiskajā, finanšu, tehniskajā un administratīvajā pārvaldē. Ievērojot to, ka mājokļa pārvaldīšanai ir ne tikai ekonomisks, bet arī sociāls raksturs, ISMA Studiju programmā tiek akcentēta namu pārvaldnieka profesionālo kompetenču attīstīšana ievērojot sociālās atbildības aspektus.

Eiropas Nekustamā īpašuma profesiju asociācija (*European Association of Real Estate Professions*) CEPI noteikusi, ka minimālais kredītpunktu skaits programmās, kas sagatavo namu pārvaldniekus, ir 120 ECTS, t.i., 80 KP[1].

ISMA pirmā līmeņa profesionālās studiju programmas „Uzņēmējdarbība nekustamā īpašuma sfērā” salīdzinājums veikts, balstoties uz Latvijas un Eiropas Savienības augstskolu programmu izpēti.

Latvijā līdzīgas studiju programmas piedāvā trīs augstākās izglītības iestādes: Juridiskā Koledža, Jēkabpils Agrobiznesa koledža un Rīgas Tehniskā Universitāte. Ievērojot to, ka īstenotās studiju programmas ir veidotas, ievērojot “Namu pārvaldnieka” profesiju standartā noteiktās prasības, studiju programmu satura strukturālais sadalījums ir līdzīgs. Par to liecina sekojoši rādītāji:

Kopējās iezīmes:

- virziens – Vadība, administrēšana un nekustamo īpašumu pārvaldība;
- visas studiju programmas atbilst Latvijas normatīvajā bāzē definētām prasībām un ir

pakārtotas profesijas standartam “namu pārvaldnieks”;

- sakrīt studiju programmu apjoms (80 KP jeb 120 ECTS) un īstenošanas laiks (2-2,5 gadi, atkarībā no izvēlētajās studiju formas un veida);
- līdzīga ir arī studiju programmu struktūra, satura sadalījums un prakses apjoms;
- kvalifikācijas darba uzrakstīšanai un aizstāvēšanai ir paredzēta pēdējā semestrī un tam ir atvēlēti 8 KP.

Atšķirīgās iezīmes:

- ISMA formulētājā studiju programmas mērķī līdztekus profesionālajām kompetencēm ir uzsvērts arī sociālās atbildības nozīmīgums nekustamā īpašuma pārvaldīšanā.
- RTU, JAK un JK studiju kursi ir sadrumstalotāki. Daudzu studiju kursu apjoms ir 2KP. ISMA plāns ir konsolidēts, vairāku studiju kursu apjoms ir 4 KP. Tas nodrošina optimālāku pārbaudījumu īpatsvaru semestra ietvaros.

Studiju programmu salīdzinājumu var aplūkot tabulās:

ISMA 1. līmeņa studiju programmas “Uzņēmējdarbība nekustamā īpašuma sfērā” salīdzinājums ar līdzīgām studiju programmām Latvijā

Salīdzināšanas kritēriji		ISMA	Juridiskā koledža	Rīgas Tehniskā Universitāte	Jēkabpils Agrobiznesa koledža
Programmas nosaukums		“Uzņēmējdarbība nekustamā īpašuma sfērā”	“Nekustamā īpašuma pārvaldīšana un apsaimniekošana”	“Nekustamā īpašuma pārvaldība”	“Namu pārvaldīšana”
Iegūstamā izglītība		pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības diploms	pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības diploms	pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības diploms	pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības diploms
Profesionālā kvalifikācija		Namu pārvaldnieks	Namu pārvaldnieks	Namu pārvaldnieks	Namu pārvaldnieks
Studiju veids, forma un ilgums	Pilna laika	2 gadi	2 gadi	2 gadi	-
	Nepilna laika	2, 5gadi	2,5 gadi	2,5 gadi	2,5 gadi
Apjoms (Kredītpunkti)		80 KP	80 KP	80 KP	80 KP

Studiju maksa	Pilna laika	2000 EUR	1344 EUR	1650 EUR	x
gadā	Nepilna laika	1850 EUR	1248 EUR	1100 EUR	1080 EUR

Salīdzinot studiju programmu ar citām Eiropas Savienībā un Apvienotā Karalistē esošajām līdzīgām studiju programmām, jāatzīmē, ka regulējums attiecībā uz namu pārvaldnieka profesionālo kvalifikāciju nav vienveidīgs. Taču ir izšķiramas divas sistēmas, pēc kurām persona var apliecināt savas zināšanas un prasmes dzīvojamo māju pārvaldīšanas jomā. Pirmās sistēmas pamatā ir apmācības programmas, kas sniedz valsts izstrādātos pārvaldnieka profesiju reglamentējošos dokumentos noteiktās prasmes un zināšanas. Apmācību atbilstošajās programmās organizē valsts atzītas un licencētas pārvaldnieku asociācijas vai izglītības iestādes. Persona apgūst attiecīgās programmas, kārto noteiktus eksāmenus un iegūst sertifikātu vai diplomu, kas apliecina tās profesionālo kvalifikāciju. Savukārt otra sistēma balstās uz personas praktiskajā darbā iegūto pieredzi. Arī šajā sistēmā personas profesionālo kvalifikāciju apliecina sertifikāts, ko izsniegusi valsts atzīta asociācija, taču sertifikāta iegūšana nav saistīta ar speciālu apmācības kursu vai kādu noteiktu pārvaldniekam nepieciešamo izglītību. Abu minēto sistēmu kopīgā iezīme ir tā, ka pārvaldnieka profesionālā kvalifikācija tiek apliecināta valsts noteiktā kārtībā.

Lielākajā daļā Eiropas Savienības valstu tiek izvirzīta prasība, ka darbībai tādās jomās, kurās nepieciešamas speciālas zināšanas un noteikta profesionālā pieredze, personai ir nepieciešama valsts noteiktā kārtībā atzīta profesionālā kvalifikācija, proti, valsts vai tās noteikta iestāde šajā jomā nodarbinātās personas reģistrē, licencē vai sertificē.

Salīdzinot studiju programmu ar citām Eiropas Savienībā esošajām studiju programmām, tika ņemti vērā sekojoši kritēriji:

- Līdzība ar profesiju standartā "Namu pārvaldnieka" definētajām kompetencēm, zināšanām un prasmēm;
- Studiju programmas apguves ilgums;
- Absolventu perspektīvas darba tirgū;

Kopējās iezīmes:

- Absolventi tiek sagatavoti darbam nekustamā īpašuma nozarē. Viņu profesionālā darbība ietver dzīvojamo namu pārvaldi, darbu ar klientiem, nekustamā īpašuma (ēku un grunts gabalu) pirkšanu un pārdošanu
- Visās programmās ir ietverta prakse
- Visās programmās apguves noslēgumā ir jākāro noslēguma pārbaudījuma darbs

Atšķirīgās iezīmes:

- Atšķiras studiju programmu īstenošanas laiks
- Ārvalstu studiju programmās apmācība notiek moduļu veidā.
- Vācijas apmācību programmās studējošie strādā uzņēmumos kā izglītojamie, saņemot atalgojumu
- Vācijas tirdzniecības un rūpniecības kameras (IHK) [\[2\]](#) sertificētajā nekustamā īpašuma pārvaldnieka apmācības programmā saturs ir konsolidētāks,

- Visās ārvalstu mācību programmās ir lielāks ar vadību un uzņēmējdarbību saistītu priekšmetu īpatsvars.

ISMA 1. līmeņa studiju programmas “Uzņēmējdarbība nekustamā īpašuma sfērā” salīdzinājums ar līdzīgām studiju programmām Eiropas Savienībā un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotajā Karalistē

Salīdzināšanas kritēriji		ISMA	Vācijas tirdzniecības un rūpniecības kameras (IHK) [3] sertificētais nekustamā īpašuma pārvaldnieks (Vācija)	IUBH Internationale Hochschule duales Studium[4] (Vācija)	Oxford Brookes university[5] Apvienotā Karalistē
Programmas nosaukums		“Uzņēmējdarbība nekustamā īpašuma sfērā”	“Nekustamā īpašuma pārvaldnieks/ pārvaldniece”	“Nekustamā īpašuma uzņēmējdarbība”	“Īpašuma apsaimniekošana”
Iegūstamā izglītība		Pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības diploms	Vācijas tirdzniecības un rūpniecības kameras (IHK) sertifikāts	Profesionālā bakalaura programma	Bakalaura studiju programma
Profesionālā kvalifikācija		Namu pārvaldnieks	Sertificētais nekustamā īpašuma pārvaldnieks	Nekustamā īpašuma uzņēmējs	Īpašuma vadītājs
Profesionālās karjeras iespējas		Uzņēmumos, kas nodarbojas ar namu pārvaldīšanu	Uzņēmumos, kuri nodarbojas ar nekustamā īpašuma pārvaldīšanu, attīstīšanu, pirkšanu, pārdošanu	Uzņēmumos, kas nodarbojas ar nekustamā īpašuma pārvaldīšanu, attīstīšanu, finansēšanu, pirkšanu un pārdošanu	Pašvaldību, dzīvojamo māju asociāciju, privāto mājokļu pārvaldnieku un konsultantu uzņēmumos.
Studiju veids, forma un ilgums	Pilna laika	2 gadi	-	-	3 gadi
	Nepilna laika	2, 5gadi	3 gadi	3,5 gadi	-
Apjoms (Kredītpunkti)		120 ECTS		160 ECTS	180 ECTS

Studiju maksa gadā	Pilna laika	2000,00 EUR	-	Studijas apmaksā partneruzņēmums, kurā students iet praksi	2765.00 £
	Nepilna laika	1850,00 EUR	1416 EUR		

2.1.2. Profesionālās bakalaura studiju programmas “Uzņēmējdarbības vadība” un “Tūrisma uzņēmējdarbības vadība”

1) ISMA profesionālo bakalaura studiju programmu salīdzinājums ar līdzīgām studiju programmām Latvijā

Ievērojot ISMA profesionālā bakalaura studiju programmu vienojošos programmu izstrādes principus, programmu salīdzināšanai tika izvēlētas Latvijas augstskolas “Biznesa augstskola Turība” un “Baltijas Starptautiskā akadēmija”, jo abas šīs augstskolas piedāvā profesionālā bakalaura studiju programmas gan uzņēmējdarbības vadībā, gan tūrisma uzņēmējdarbības vadībā.

Kopīgās iezīmes:

- salīdzinātās augstskolas ir privātās augstskolas, dibinātas vienlaicīgi, attiecīgi tās vieno līdzīga mērķa grupa;
- sakrīt studiju programmu apjoms (160 KP jeb 240 ECTS) un īstenošanas laiks (4 gadi pilna laika studijās);
- līdzīga ir arī studiju programmu struktūra, satura sadalījums un prakses apjoms;
- Bakalaura darba uzrakstīšana un aizstāvēšana ir paredzēta pēdējā semestrī un tam ir atvēlēti 12 KP (18 ECTS).

Atšķirīgās iezīmes:

- Tūrisma jomas studiju programmas akreditētas atšķirīgos virzienos. ISMA studiju programma “Tūrisma uzņēmējdarbības vadība” akreditēta virzienā “Vadība, administrēšana un nekustamo īpašumu pārvaldība”, bet BSA un Turības studiju programmas virzienā “Viesnīcu un restorānu serviss, tūrisma un atpūtas organizācija”.
- ISMA programmu priekšmeti ir konsolidēti, to kredītpunktu skaits pārsvarā ir 4 KP (6 ECTS), retāk 2 KP (3 ECTS). Tas nodrošina ISMA studiju programmas priekšrocību Erasmus+ programmas studentu apmaiņas studijās, jo var piedāvāt vienam studiju priekšmetam mītnes zemē atbilstošu studiju kursu Latvijā, kā arī šāds sadalījums nodrošina optimālu pārbaudījumu īpatsvaru semestra robežās.
- ISMA Studiju programmas raksturo dziļa un apdomāta pieeja programmas satura izveidē – saturā tiek iekļauti tādi radošumu un intelektuālo līmeni paaugstinoši priekšmeti kā filozofija, pasaules kultūra un ētika; Vadības psiholoģija un socioloģija, uzņēmējdarbības izpratni veicinoši priekšmeti (Vadības teorija, Mārketinga, Starta uzņēmējdarbības vadība u.c.), komunikāciju iemaņas nostiprinoši un pilnveidojoši priekšmeti (Biznesa komunikācija,

svešvalodas u.c.), digitālās prasmes veidojoši priekšmeti (Lietišķā informātika u.c.). Kā vienu no ISMA studiju programmu unikāliem aspektiem var minēt studiju kursu "Digitālais mārketing", kas salīdzinājumā ar tradicionāli Latvijas augstskolās pasniedzamo studiju kursu „E-komercija” nodrošina vispusīgāku uzņēmuma vadītājam nepieciešamo prasmju un kompetenču kopumu, lai nodrošinātu mūsdienu uzņēmuma darbību digitālajā vidē.

- ISMA profesionālā bakalaura studiju programma "Uzņēmējdarbības vadība" ir unikāla jauno profesionāļu apmācības platforma, kuri apzinās tieslietu galveno lomu biznesa radīšanas, vadīšanas un attīstības procesā mūsdienu apstākļos. Ņemot vērā tieslietu jomas zināšanu lielo pieprasījumu biznesā, ISMA profesionālā bakalaura studiju programma "Uzņēmējdarbības vadība" nāk pretī topošajiem studentiem un paplašina to perspektīvas, nodrošinot zināšanas iepriekšminētajā sfērā.
- ISMA profesionālā bakalaura studiju programma "Uzņēmējdarbības vadība" aptver ne tikai pamata zināšanu, prasmju un vērtību kopumu, kas nepieciešams uzņēmējdarbības vadībai, bet arī papildus kompetences, kuras var iegūt un pilnveidot, studējot brīvās izvēles priekšmetus: Otrā svešvaloda, Biznesa ilgtspēja un sociālā atbildība, Biznesa novērtēšana, Darbinieku izaugsmes veicināšana ("Business coaching"), Optimizācijas metodes un zinātniskā prognozēšana, Populārās mūzikas vēsture Latvijā un mūsdienu Austrumeiropā pieprasītās mūzikas veidi, kā arī apgūstot brīvās izvēles priekšmetus, kuri apkopoti blokos, tādi kā - **Mūzikas menedžments** (Mūzikas producēšana, Skaņu režisūra, Runas māksla emocionālai iedarbībai uz auditoriju, Menedžmenta un reklāmas pamati mūzikas start-up uzņēmumos); **Starptautiskā biznesa komunikācija** (Funkcionālā gramatika, Konversācijas angļu valoda, Lietišķā etiķete, Lietišķā korespondence); **Informācijas tehnoloģiju menedžments** (Web risinājumu/aplikāciju plānošana un prototipēšana, Grafiskais web-dizains, Front-end programmēšana, Back-end programmēšana).
- ISMA studiju programmā programmu "Uzņēmējdarbības vadība" iekļauti arī tādi studiju kursi kā Starta uzņēmējdarbības vadība (šī priekšmeta apguve ir ļoti aktuāla jaunajiem absolventiem, kuri vēlas uzsākt savu biznesu), Inovāciju vadība (nepieciešams priekšmets veiksmīgai uzņēmējdarbībai), Sociālā uzņēmējdarbība (kursa autorei ir liela praktiska pieredze šajā jomā).
  - Ņemot vērā ISMA "Tūrisma uzņēmējdarbības vadība" programmas konsolidāciju ar programmu "Uzņēmējdarbības vadība", ir jāatzīmē, ka ISMA "Tūrisma uzņēmējdarbības vadība" studiju kursi salīdzinājumā ar BSA piedāvātajiem studiju kursiem ir ietilpīgāki un nodrošina vispusīgāku prasmju un zināšanu attīstīšanu, kā arī plašs tūrisma industrijas priekšmetu spektrs, kas aptver zināšanas par visām industrijas neatņemamām sastāvdaļām (Tūrisma pamati, Tūrisma vadība, Izmitināšanas industrija, Rekreatīvā, Ēdināšanas uzņēmumu pārvaldība u.c.), kas, ievērojot darba tirgus prasības, nodrošina studentiem elastīgākas un plašākas iespējas uzsākt savu profesionālo darbību tūrisma vadīšanas jomā. Piemēram, priekšmets Tūrisma vadība ietver tādus aspektus kā Tūrisma menedžments, apdrošināšana tūrismā, krīžu komunikācija (konfliktu risināšana) tūrismā un tūrisma gida darbības pamatus. BSA šie temati ir sadalīti atsevišķos priekšmetos.
  - Kā BSA programmas būtisku priekšrocību var minēt brīvās izvēles studiju kursa Tūrisms un viesnīcas pakalpojumi cilvēkiem ar speciālām vajadzībām izveidi. Šis temats ir svarīgs ilgtspējīga tūrisma attīstības ziņā, un būtu vēlams šo tematu arī iekļaut ISMA programmas priekšmetā Ilgtspējīga tūrisma attīstība;
  - Dažos ISMA programmas priekšmetos BSA priekšmetu temati pārklājas, piemēram, BSA priekšmeta Finanšu un grāmatvedība temati ir daļēji atspoguļoti gan ISMA programmas priekšmetā Grāmatvedība un nodokļi, gan Finanšu pārvaldība.
  - Pateicoties ISMA programmas tūrisma un viesmīlības jomas satura priekšmetu konsolidēšanai ir izdevies izveidot unikālu tematu sadalījumu studiju programmā. Proti,

ISMA studiju programmā ir iekļauti tādi priekšmeti kā Tūrisma vadība un Tūrisma firmas darbības prakse. Minētie ISMA izveidotie studiju kursi, balstoties uz studiju kursa autoru lielo praktisko pieredzi, strādājot ar pasaules starptautiskajiem tūrisma operatoriem, un darba devēju rekomendācijām, ietver tematus, kas ir nozīmīgi tādu kompetenču attīstībā kā Spēja izprast tūrisma operatora jēdzienu, tūroperatoru klasifikāciju atkarībā no to produktu patērētāju vajadzībām, to atšķirību no tūrisma aģentiem, Spēja plānot un prognozēt tūres efektīvu norisi atbilstoši noteiktiem mērķiem un budžetam, Spēja sadarboties ar citiem tūrisma un viesmīlības industrijas uzņēmumiem, īpašniekiem un citām ieinteresēto personu grupām uzņēmuma pasākuma organizēšanai, organizēt saistītus loģistikas procesus u.c.

- Par īpašu un ļoti nozīmīgu var uzskatīt arī studiju priekšmetu “Ceļojumu un viesnīcu vadības informācijas tehnoloģijas”, kura ietvaros ekskluzīvi Latvijā tiek pasniegtas zināšanas par operācijām tiešsaistes viesmīlības vadības sistēmā *Hotelinco* un centrālās rezervācijas sistēmā *AMADEUS*.
- ISMA “Tūrisma uzņēmējdarbības vadība” programmas ietvaros izveidotais kurss “Rekreoloģija” salīdzinājumā ar BSA studiju priekšmetu “Atpūtas un izklaides menedžments” satur informāciju ne tikai par atpūtas procesa organizācijas aspektiem, bet arī ietver zināšanas par sanatoriju darbību organizēšanu un par animatoru darbu. Šis ir svarīgs nosacījums, jo daudziem mūsu studentiem starptautiskās prakses vietā ir arī animācijas uzņēmējdarbībā.
- Turība ir izdalījusi priekšmetu “Tūrisma ekonomika un globalizācija”, tomēr ekonomikas procesi šajā jomā ir faktiski neatdalāmi no globāliem makroekonomikas un iekšējiem mikroekonomikas procesiem, kuri tiek veiksmīgi pētīti ISMA izstrādātajā Ekonomikas studiju kursā. Iespējams, globalizācijas aspekta nozīmīgumu kā tematu varētu iekļaut Ilgtspējīga tūrisma attīstība priekšmetā.
- Tāpat kā ISMA, Turība arī ir laikus ieviesusi Digitālās pārdošanas priekšmetu (Digitāla komercija), tomēr ISMA piedāvā vēl virkni papildus saistošo studiju kursu (izvēles kursi digitālā mārketinga jomā).
- Turība piedāvā arī virkni priekšmetu, kuri tiek vērsti uz indivīda pašrealizācijas spējām: Radošums un līderība, Pašrealizācijas prasmes komandā. Iespējams, ka tādu stimulējošu priekšmetu būtu arī ieteicams iekļaut starp ISMA brīvās izvēles priekšmetiem.
- Turība ir izdalījusi priekšmetu Ekonomika un globalizācija, tomēr ekonomikas procesi šajā jomā ir faktiski neatdalāmi no globāliem makroekonomikas un iekšējiem mikroekonomikas procesiem, kuri tiek veiksmīgi pētīti ISMA izstrādātajā Ekonomikas studiju kursā un kursā Starptautisko tiesību pamati.
- Jāatzīmē, ka Turības programmu plānā trūkst tāda priekšmeta kā Kvantitatīvās metodes un statistika. ISMA ir iekļāvusi šo apvienoto priekšmetu savā programmas plānā, jo kvantitatīvo un statistisko metožu veiksmīga apguve ir kvalitatīva noslēguma darba izstrādāšanas pamats.

2) Studiju programmu salīdzinājums ar līdzīgām studiju programmām ES valstīs

Studiju programmu atlase, lai veiktu studiju programmu salīdzināšanu ar studiju programmām citās ES valstīs, tika veikta, ievērojot ISMA starptautisko pieredzi studiju darbā un zinātniski pētnieciskajā darbā. Izvēlētās augstskolas ir ilglaiči ISMA sadarbības partneri studentu apmaiņas jomā, akadēmiskā personāla pieredzes apmaiņā un kopīgu ar tūrisma vadīšanu un uzņēmējdarbības vadīšanu saistītu problēmu izpētē.

Tūrisma studiju programma tika salīdzināta ar:

- Malagas Universitātes (Spānija) (Grado en Turismo) bakalaura studiju programmu (turpmāk tekstā - UMA)
- Hellenic Mediterranean University (Krēta, Grieķija) programmas Tūrisma vadība (Tourism management) bakalaura studiju programmu. (Turpmāk tekstā - HMU)

Studiju programmu kopīgās un atšķirīgās iezīmes:

- ISMA studiju programmā atšķirībā no UMA Tūrisma studiju programmas studiju plāna ir iekļauti tādi vispārējās zināšanas nodrošinoši priekšmeti kā "Filozofija", "Ētika", "Vides, darba un civilā aizsardzība", kā arī "Kvantitatīvās metodes un statistika" un "Ievads studijās un pētniecībā". Pateicoties šiem studiju kursiem, ISMA studenti līdztekus profesijai nepieciešamo prasmju un kompetenču kopuma iegūšanai, gūst vispusīgu priekšstu par sociālkulturālajiem uzņēmējdarbības aspektiem. Tas nodrošina studējošo priekšrocību, rakstot bakalaura darbu un konkurējot darba tirgū. Jāatzīmē, ka UMA programmā, savukārt, ir uzsvērti kultūras jomas priekšmeti – tādi kā "Kultūras mantojuma pārvaldība", "Tūristu kultūras mantojuma izplatīšana". Šo studiju priekšmetu tematiskais saturs ir iekļauts ISMA brīvās izvēles studiju kursā "Kultūrvēsturiskie rekreācijas resursi". Kopīgas saturiskās iezīmes ir tādiem studiju kursiem kā "Tūristu teritoriālo resursu analīze" UMA un "Rekreoloģija" ISMA, kā arī "Teritoriālā plānošana un ilgtspējīgs tūrisms" UMA un "Ilgtspējīga tūrisma attīstība" ISMA. Papildus jāatzīmē, ka UMA priekšmets "Tūrisma uzņēmumu dibināšana" saturiski sakrīt gan ar ISMA priekšmetu "Starta uzņēmējdarbības vadība", gan ar "Tūrisma uzņēmumu darbības prakse".
- ISMA studiju plānā atšķirībā no UMA programmas ir iekļauts studiju kurss "Pasākumu vadība", kas īpaši nozīmīgs tūrisma sektora uzņēmējiem, kas nodarbojas MICE sektorā.
- Kā priekšrocību ir jāatzīmē tādu studiju kursu iekļaušanu ISMA studiju programmas plānā kā "Digitālais mārketinga", "Elektroniskā komercija", "Mārketinga vizuālā komunikācija". Tas nodrošina ISMA studentiem vispusīgāku zināšanu un prasmju attīstīšanu, kas nepieciešamas uzņēmuma attīstībai, ievērojot digitālās vides izaicinājumus. Līdztekus jāatzīmē, ka ISMA studiju plānā atšķirībā gan no UMA, gan HMU studiju plāna iekļautie studiju kursi "Tūrisma pamati un Izmitināšanas industrija", "Ēdināšanas uzņēmumu pārvaldība" un "Ekskursiju mācība" nodrošina jauniešiem nepieciešamo ieskatu tūrisma un viesmīlības industrijas jomā.
- Salīdzinot ar HMU studiju programmas plānu, ISMA studiju plānā ir lielāks studiju priekšmetu īpatsvars, kas nodrošina uzņēmējdarbības vadīšanai nepieciešamo prasmju un kompetenču attīstīšanu – priekšmeti Vadības teorija, Projektu vadība, Loģistika, Kompleksā tūrisma industrijas produkta izstrāde, Kompleksā tūrisma industrijas produkta ekonomiskais pamatojums, Rekreoloģija u.c.
- HMU studiju programmā, atšķirībā no ISMA programmas, netiek analizēta tūrisma industrijas ilgtspēja, savukārt ISMA studiju plānā ir iekļauts studiju priekšmets "Ilgtspējīga tūrisma attīstība", kas nodrošina ISMA studentiem ar tūrisma industrijas ilgspēju saistīto zināšanu un prasmju kopumu.
- Kā nozīmīgu UMA studiju programmas priekšrocību ir jāmin vērā ņemamo starptautiski pielietoto valodu apguves īpatsvaru studiju plānā. Tā piemēram, UMA studiju plānā angļu valodai kopumā ir atvēlēti 18 ECTS, (ISMA – 6) un otras svešvalodas (vācu vai franču) 12 ECTS (ISMA – 6). Līdztekus jāatzīmē, ka salīdzinājumā ar HMU ISMA ir lielāks valodu apguvei atvēlētais īpatsvars. Atšķirībā no HMU ISMA savā studiju plānā ir iekļāvusi spāņu, vācu un

krievu valodas, kurpretī Grieķijas augstskola savā studiju plānā ir iekļāvusi tikai angļu valodu.

- Bakalaura darba izstrādei UMA tiek veltīti tikai 6 ECTS, HMU – 12 ECTS, bet ISMA – 18 ECTS.
- ISMA studiju programmas “Tūrisma uzņēmējdarbības vadība” salīdzinājums ar citām studiju programmām

	ISMA	Turība	BSA	UMA	HMU
Programmas nosaukums	Tūrisma uzņēmējdarbības vadība	Tūrisma un viesmīlības nozares uzņēmumu vadība	Tūrisma un viesmīlības vadība	Tūrisma studijas (Grado en Turismo)	Tūrisma vadība (Tourism management)
Programmas veids	Profesionālā bakalaura studiju programma	Profesionālā bakalaura studiju programma	Profesionālā bakalaura studiju programma	Bakalaura studiju programma	Bakalaura studiju programma
Grāds	Profesionālais bakalaura uzņēmējdarbības vadībā	Profesionālais bakalaura uzņēmējdarbības vadībā	Profesionālais bakalaura tūrisma un viesmīlības uzņēmējdarbībā	Bakalaura grāds tūrisma	Bakalaura grāds tūrisma vadībā
Profesionālā kvalifikācija	Tūrisma uzņēmējdarbības vadītājs	Uzņēmumu un iestāžu vadītājs	Tūrisma un viesmīlības uzņēmumu vadītājs	Bakalaura kvalifikācija tūrisma (Sociālo un juridisko studiju jomā)	Bakalaura kvalifikācija tūrisma vadībā (Vadības un ekonomikas skolā)
Programmas kods	42345	42812	42812	-	-
Ilgums	4 gadi (pilna laika) vai 4,5 gadi (nepilna laika)	4 gadi (pilna laika), 4,3 gadi (nepilna laika)	4 gadi (pilna laika); 4,5 gadi (nepilna laika)	4 gadi	4 gadi
Studiju veids	Pilna laika/Nepilna laika	Pilna laika/Nepilna laika	Pilna laika/Nepilna laika	Pilna laika	Pilna laika
Kreditpunkti	160 KP/240 ECTS	160 KP/240 ECTS	160 KP/240 ECTS	240 ECTS	240 ECTS
Mācību valoda	latviešu/angļu (LV/EN)	latviešu/angļu (LV/EN)	latviešu (LV)	Spāņu (daļēji arī angļu, vācu, franču)	Grieķu
Studiju maksa atbilstoši studiju formai	2000 EUR gadā (pilna laika); 1850 EUR gadā (nepilna laika) - studijas latviešu valodā; 3000 EUR gadā - studijas angļu valodā; 2500 EUR gadā - studentiem no Ukrainas, Baltkrievijas un Krievijas (2019./2020.g.) http://niid.lv/	2470 EUR gadā (dienas, latviešu vai angļu val.); 2170 EUR gadā (vakara), 2070 EUR gadā (neklātene), 1770 EUR gadā (e-studijas) (2019./20.) http://niid.lv/	850 EUR semestrī (pilna laika dienas); 750 EUR semestrī (vakara) (2019./20.) http://niid.lv/	No 0 (Spānijas iedzīvotājiem līdz 28 gadiem izdevumus sedz Nodarbinātības un Soc.nodrošinājuma Ministrija) līdz aptuveni 750 EUR gadā (ārzemniekiem un vietējiem virs 28g.v.) https://www.uma.es/SECRETARIAGENERAL/secgenfiles/GuiaMatricula1920/TextodelaGuia.pdf	Bezmaksas Grieķijas iedzīvotājiem

Uzņēmējdarbības vadības bakalaura studiju programma tika salīdzināta ar ESIC Business & Marketing School (Spānija) Business Administration and Management bakalaura studiju programmu (turpmāk tekstā ESIC Business & Marketing School) un HMU Uzņēmējdarbības vadība (Business Management) bakalaura studiju programmu.

Studiju programmu kopīgās un atšķirīgās iezīmes:

- Atšķirībā no ESIC Business & Marketing School ISMA studiju plānā ir iekļauti tādi nozīmīgi studiju kursi kā “Ievads studijās un pētniecībā”, “Digitālais mārketing”, “Elektroniskā

komercija”, “Mārketinga vizuālā komunikācija.” Ir jāuzsver, ka uzskaitītie studiju kursi ir ļoti nozīmīgi mūsdienu uzņēmumu attīstībai, ievērojot digitālās vides izaicinājumu aktualitāti uzņēmējdarbībā. Papildus jāatzīmē, ka ISMA studiju programmā ir plašāk pārstāvēti arī studiju kursi, kas nodrošina uzņēmējdarbībā nepieciešamo vispusīgo prasmju un zināšanu kopumu. Tā piemēram, atšķirībā no ESIC Business & Marketing School ISMA studiju plānā ir ietverti tādi studiju kursi kā “Projektu vadība”, “Mārketinga pētījumi”, “Investīciju un risku vadība”, “Sabiedrisko attiecību vadība”.

- Kā interesanta ESIC Business & Marketing School atšķirība ir jāatzīmē tas, ka ESIC Business & Marketing School studiju plānā ir iekļauta ķīniešu valoda nevis vispārpieņemtā angļu valoda. Ievērojot Ķīnas Tautas republikas milzīgo ietekmi uz mūsdienu uzņēmējdarbības vidi, šis aspektu ir jāņem vērā, novērtējot ISMA studiju programmas atīstības iespējas.
- Salīdzinājumā ar ESIC Business & Marketing School un HMU, ISMA studiju plānā lielāks kredītpunktu skaits ir atvēlēts praksei. ISMA tie ir 36 ECTS, ESIC Business & Marketing School – 24 ECTS un HMU prakses nav.
- Salīdzinot ar HMU studiju programmas plānu, ISMA studiju plānā ir lielāks studiju priekšmetu īpatsvars, kas nodrošina uzņēmējdarbības vadīšanai nepieciešamo prasmju un kompetenču attīstīšanu. Līdztekus jāatzīmē, ka atšķirībā no ISMA studiju plāna, Grieķijas studiju programmā nav tādu nozīmīgu studiju priekšmetu kā “Lietu un saistību tiesības uzņēmējdarbībā”, “Sabiedrisko attiecību vadība”, “Starptautisko tiesību pamati”, “Vides, darba un civilā aizsardzība”, kā arī vadības priekšmeti kā “Investīciju un risku vadība”, “Vadības psiholoģija un socioloģija”.

ISMA studiju programmas “Uzņēmējdarbības vadība” salīdzinājums ar citām studiju programmām

	ISMA	Turība	BSA	ESIC	HMU
Programmas nosaukums	Uzņēmējdarbības vadība	Uzņēmējdarbības vadība	Eiropas ekonomika un bizness	Business Administration and Management	Uzņēmējdarbības vadība (Business Management)
Programmas veids	Profesionālā bakalaura studiju programma	Profesionālā bakalaura studiju programma	Profesionālā bakalaura studiju programma	Bakalaura studiju programma	Bakalaura studiju programma
Grāds	Profesionālais bakalaura uzņēmējdarbības vadībā	Profesionālais bakalaura uzņēmējdarbības vadībā	Profesionālā bakalaura grāds uzņēmējdarbībā	Degree in Entrepreneurship and Innovation	Bakalaura grāds uzņēmējdarbības vadībā
Profesionālā kvalifikācija	Uzņēmējdarbības vadītājs (5. PKL) Profesijas standarts	Uzņēmumu un iestāžu vadītājs (5. PKL) Profesijas standarts	Ekonomists (5. PKL) Profesijas standarts	Bachelor's Degree in Business Administration and Management [BBAM]	Bakalaura kvalifikācija vadībā (Vadības un ekonomikas skolā)
Ilgums	4 gadi (pilna laika) vai 4,5 gadi (nepilna laika)	4 gadi (pilna laika), 4,3 gadi (nepilna laika)	4 gadi (pilna laika); 4,5 gadi (nepilna laika)	4 gadi	4 gadi
Studiju veids	Pilna laika/Nepilna laika	Pilna laika/Nepilna laika	Pilna laika/Nepilna laika	Pilna laika	Pilna laika
Izglītības ieguves forma	Klātie dienas vakara; Neklātie	Klātie dienas vakara; Neklātie tālmācība vai e-studijas	Klātie dienas vakara; Neklātie	Klātie	Klātie
Kredītpunkti	160 KP/240 ECTS	160 KP/240 ECTS	160 KP/240 ECTS	240 ECTS	240 ECTS
Mācību valoda	latviešu/angļu (LV/EN)	latviešu/angļu (LV/EN)	latviešu (LV) un latviešu/angļu (LV/EN)	Spāņu / angļu	Grieķu

Mācību/ studiju maksas	2000 EUR gadā (pilna laika); 1850 EUR gadā (nepilna laika) - studijas latviešu valodā; 3000 EUR gadā - studijas angļu valodā; 2500 EUR gadā - studentiem no Ukrainas, Baltkrievijas un Krievijas (2019./2020.g.) http://niid.lv/	2470 EUR gadā (dienas, latviešu vai angļu val.); 2170 EUR gadā (vakara), 2070 EUR gadā (neklātienes), 1770 EUR gadā (e-studijas) (2019./20.) http://niid.lv/	850 EUR semestrī (pilna laika dienas); 750 EUR semestrī (vakara) (2019./20.) http://niid.lv/	8315 EUR gadā https://www.esic.edu/pdf/condiciones-economicas-grado-madrid.pdf	Bez maksas Grieķijas iedzīvotājiem
------------------------------	---	--	---	--	------------------------------------

[1] <http://www.cepi.eu/index.php?page=minimum-requirements-for-property-managers&hl=en>

[2] Skatīts 27.12.2019

<https://gtw.de/ausbildung-fernlehrgang-immobilienkaufmann-immobilienkauffrau/>

[3] Skatīts 27.12.2019

<https://gtw.de/ausbildung-fernlehrgang-immobilienkaufmann-immobilienkauffrau/>

[4] skatīts 05.01.2020

<https://www.iubh-fernstudium.de/bachelor/bachelorstudiengaenge/wirtschaft-und-management/?f=156>

[5] Skatīts 03.01.2020. <https://www.brookes.ac.uk/courses/undergraduate/real-estate>

2.1.3. Profesionālā maģistra studiju programma “Uzņēmējdarbības vadība”

Profesionālās maģistra studiju programmas “Uzņēmējdarbības vadība” un līdzīgu programmu mērķauditorija ir ļoti plaša – tie ir uzņēmumu īpašnieki un vadītāji gan privātajā, gan publiskajā sektorā, speciālisti, kuri plāno uzsākt uzņēmējdarbību un visi interesenti, kas vēlas gūt padziļinātas zināšanas un kompetences uzņēmumu vadības dažādās jomās, – turklāt ja izglītības ieguve tiek piedāvāta ne tikai Latvijas iedzīvotājiem, bet arī ārvalstniekiem (angļu valodā), tad piedāvāto programmu klāsts ir samērā plašs.

Kā vienu no ISMA īstenotās maģistra studiju programmas atšķirībām un priekšrocībām salīdzinājumā ar citām programmām Latvijā var minēt studiju ilgumu: lielākoties maģistra grāda iegūšanai uzņēmējdarbības vadībā studijām jāvelta 1,5 gadi vai 2 gadi (Vidzemes augstskola, RTU, RISEBA, Turība, Banku augstskola) vai atsevišķās programmās pat 2,5 gadi (RTU). ISMA piedāvā personām ar iepriekš iegūtu vismaz 2.līmeņa augstāko profesionālo izglītību ekonomikas vai uzņēmējdarbības nozarē apgūt profesionālā maģistra programmu 1 gada un 1 mēneša laikā pilna laika studijās. Līdzīgs piedāvājums ir arī Ventspils augstskolai, kur studiju ilgums ir 1 gads.

Attiecībā uz programmu saturu jāatzīmē, ka pamatā tas ir samērā līdzīgs, kas varētu būt skaidrojams ar ierobežoto maģistra programmas apjomu (sākot no 40 KP) un samērā apjomīgajām profesijas standarta (kādreiz – Uzņēmuma vadītājs, kopš 18.09.2019 – Organizācijas vadītājs) prasībām, kuras attiecas uz visām attiecīgajām studiju programmām. Visās studiju programmās iekļauti studiju kursi, kas attiecas uz stratēģisko vadību, cilvēkresursu vai personāla vadību, finansēm un investīcijām, pētniecību, normatīvo regulējumu un inovatīvo darbību. Visu augstskolu piedāvātajās programmās ir arī vienāds valsts pārbaudījuma apjoms (maģistra darba izstrāde un

aizstāvēšana – 20 KP) un prakses apjoms (6 KP vai 26 KP atkarībā no iepriekš iegūtās izglītības). Detalizēts studiju programmu salīdzinājums iekļauts 2.1.4. pielikumā. ISMA piedāvātā maģistra studiju programma atšķiras ar uzsvaru uz tehnoloģiju izmantošanu uzņēmējdarbības lēmumu pieņemšanā un citos vadības procesos, kā arī visos studijuursos akcentēta ilgtspējīgas stratēģijas izvēle un ilgtermiņa plānošanas nozīme.

Lielāka daudzveidība atklājas, salīdzinot ar līdzīgām ārvalstu studiju programmām. Piemēram, Uzbekistānā (salīdzinājumam izvēlēta, jo no šī reģiona ir samērā daudz studējošo ISMA studiju programmās, kā arī ISMA ir atvērta filiāle Fergānā) tiek piedāvāta tikai akadēmiskā maģistra grāda iegūšana, turklāt ekonomikā, nevis uzņēmējdarbībā. Tas ir viens no iemesliem, kāpēc turienes iedzīvotājiem šķiet pievilcīga ISMA piedāvātā izglītība – jo tā vērsta uz praktisku zināšanu un iemaņu sniegšanu, sagatavojot darba tirgum gatavus speciālistus, turklāt iepazīstina ar Eiropas tirgus prasībām un standartiem. Vērtējot Fergānas Valsts universitātes (kas tiek atzīta par vienu no vadošajām izglītības iestādēm valstī) maģistra studiju programmu, redzams, ka tajā lielāka vērība pievērsta ekonomikas teorijai un analīzei, taču ir arī daudz līdzību – ir studiju kursi korporatīvajā pārvaldībā, pētniecībā, stratēģiskajā vadībā. Mācībspēki Uzbekistānā galvenokārt ir akadēmiski orientēti, studiju procesa īstenošanā principā netiek piesaistīti lektori ar praktiskās darbības pieredzi uzņēmējdarbībā.

Kā otra ārvalstu studiju programma salīdzinājumam izvēlēta Bambergas universitāte Vācijā (Otto-Friedrich-Universität Bamberg), jo tā ir viena no ISMA sadarbības augstskolām, no kuras apmaiņas programmu ietvaros labprāt ierodas studenti. Maģistra studiju programmas apjoms Bambergas universitātē ir 120 ECTS (kas atbilst 80 KP, līdzīgi kā ISMA studiju programma). Programmas struktūra veidojas, studējošajiem izvēloties no piedāvātajiem moduļiem: 36 ECTS no Vispārējās vadības bloka un 36 ECTS no Specializācijas priekšmetu bloka, kā arī lietišķās svešvalodas (6 ECTS), pētniecības kursa (18 ECTS) un maģistra darba (24 ECTS). Salīdzinot vadības un specializācijas moduļu saturu ar ISMA programmu, redzams, ka studiju kursu tematika ir ļoti līdzīga. Būtiskākā atšķirība ir pētniecības kursa apjomā, taču, ja ņemam vērā maģistra darba izstrādi, tad varam teikt, ka kopējais pētniecības procesam atvēlētais laiks gandrīz sakrīt. Iespējams, ka Vācijas studentu interese saistīta ar abu studiju programmu līdzību.

Salīdzināšanas kritēriji	ISMA	Ventspils augstskola (1 g. 40KP)	RISEBA (60KP)	Fergānas valsts universitāte (Uzbekistāna)	Bambergas universitāte (Vācija)
Programmas nosaukums	Uzņēmējdarbības vadība	Uzņēmējdarbības vadība	Uzņēmējdarbības vadība	Ekonomikas maģistrs	Biznesa administrēšana (Betriebswirtschaftslehre)
Iegūstamais grāds	Prof.maģ.grāds	Prof.maģ.grāds	Prof.maģ.grāds	Akad.maģ.grāds	Master's degree in business administration
Profesionālā kvalifikācija	Līdz 2020.g.bez; No 2021.g.- Organizācijas vadītājs	Uzņēmuma vadītājs	-	-	Nav datu
Ilgums	1 g. 1 mēn.	1 g.	1,5 g.	2 g.	2 g.
Apjoms (Kredītpunkti)	44 KP/ 80 KP	40 KP	60 KP	110 KP (pārrēķinot stundu skaitu)	120 ECTS (80 KP)

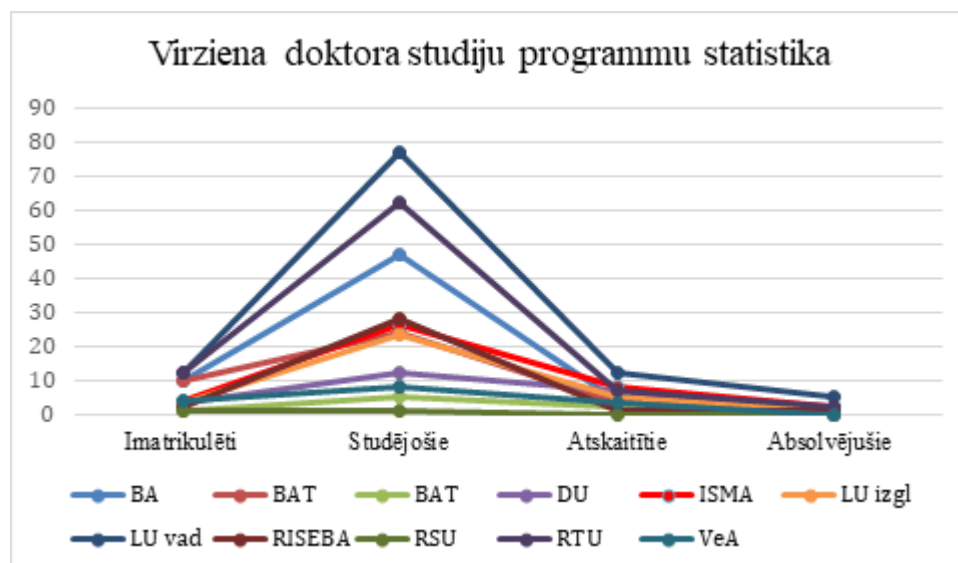
Studiju veids un forma	Pilna laika klātie	Pilna laika klātie	Pilna laika klātie	Pilna laika klātie	
Studiju maksa	2500 EUR	2270 EUR	2300 EUR	Bezmaksas	Bezmaksas

2.1.4. Doktora studiju programma “Uzņēmējdarbības vadība”

Studiju virzienā “Vadība, administrēšana un nekustamo īpašumu pārvaldība” Latvijā ir akreditētas šādas studiju programmas:

- Latvijas Universitātes (LU) studiju programmas “Vadībzinātne” un “Izglītības vadība”
- Rīgas Tehniskās universitātes (RTU) studiju programma “Vadībzinātne un ekonomika”,
- Biznesa augstskolas Turība (BAT) studiju programma “Uzņēmējdarbības vadība”
- Informācijas sistēmu menedžmenta augstskolas (ISMA) studiju programma “Uzņēmējdarbības vadība”
- Biznesa, mākslas un tehnoloģiju augstskolas "RISEBA" un Banku augstskolas (BA) kopīgā studiju programma “Biznesa vadība”
- Ventspils Augstskolas (VeA) studiju programma “Biznesa vadība”
- Daugavpils Universitātes (DU) un BAT kopīgā studiju programma “Vadībzinātnes” (licencēta 2014.gadā)
- Rīgas Stradiņa universitātes (RSU) studiju programma “Vadībzinātne” (licencēta 2017.gadā).

Aplūkojot Izglītības un zinātnes ministrijas mājas lapā apkopotos datus par šīm studiju programmām (<https://izm.gov.lv/lv/publikacijas-un-statistika/statistika-par-izglitibu/statistika-par-augstako-izglitibu>), redzams, ka vadošo universitāšu – LU un RTU – studējošo skaits ir būtiski lielāks nekā pārējās augstskolās, taču absolventu skaits 2018./2019.studiju gadā ir nenoīmīgi atšķirīgs (LU pieci un RTU divi absolventi):

Tā kā ISMA ir augstskola, kurai nav savas promociju padomes, doktora studiju programmas studenti pēc programmas apguves ir tiesīgi izvēlēties augstskolu, kurā aizstāvēs promocijas darbu, taču līdz šim neviens nav izvēlēties to darīt kādā no Latvijas augstskolām. Trīs no absolventiem darbu aizstāvējuši Ukrainā, seši Bulgārijā, pie tam dažādās augstskolās - “Vasil Levski” National Military University un “Dimitar Apostolov Tsenov” Academy of Economics.

Salīdzināšanas kritēriji	ISMA	Ventspils Augstskola (VeA)	"Vasil Levski" National Military University, Bulgārija	"Dimitar Apostolov Tsenov" Academy of Economics, Bulgārija
Programmas nosaukums	Uzņēmējdarbības vadība	Biznesa vadība	Management of different branches	16 dažādas Ekonomikas un vadības jomas doktora studiju programmas
Iegūstamais grāds	Ekonomikas doktors	Doktors vadībzinātnē	Dr.sc. admin.	PhD (Doctor of Philosophy)
Ilgums pilna laika studijās	4 gadi	3 gadi	3 gadi	3 gadi
Ilgums nepilna laika studijās	-	-	4 gadi	4 gadi
Studiju maksa gadā	3000 € latv.v. / 3600 € angļu val.	4550 €	3400 € pilna laikā, 1600 € nepilnā laikā; 2800 € aizstāvēšana	2540 € angļu val. grupā

Promocijas darba aizstāvēšanas procedūra Latvijā acīmredzami ir viens no procesiem, kas valstij būtu jāpārskata.

1.2. Studiju virziena mērķi un to atbilstība augstskolas/ koledžas darbības jomai, stratēģiskās attīstības virzieniem, sabiedrības un tautsaimniecības attīstības vajadzībām un attīstības tendencēm.

Informācijas sistēmu menedžmenta augstskolas Attīstības stratēģija 2018. – 2023. gadam izstrādāta, izvērtējot ISMA darbības un attīstības rezultātus, kā arī, sekojot aktuālajiem izaicinājumiem Eiropas Savienības (ES) un Latvijas augstākās izglītības un zinātnes telpā. ISMA Stratēģija ir balstīta atziņā, ka augstākā izglītība ir viens no būtiskākajiem 21. gadsimta resursiem, kas vienlaikus pakļauta radikālām pārmaiņām, kas centrējas piemērotu nacionālu un lokālu

risinājumu meklējumos globālo izaicinājumu kontekstā, nodrošinot Latvijas konkurētspēju un cilvēkkapitāla vērtību faktoru.

Studiju virziena un tam atbilstošo studiju programmu mērķi un uzdevumi tika noteikti atbilstoši Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030.gadam (Latvija 2030) noteiktajām prioritātēm:

1. Ilgtermiņa ieguldījumi cilvēkkapitālā – Sociālekonomiskās nevienlīdzības novēršana, nepieciešamo resursu, īpaši kvalitatīvas izglītības, pieejamība kā būtisks priekšnoteikums cilvēka dzīves un darba iespēju nodrošināšanā.
2. Paradigmas maiņa izglītībā. – Kvalitatīva, indivīdam pieejama izglītība mūža garumā, uzlabots tehnoloģiju kompetences vispārējais līmenis, integrējot mācību procesā tālmācības elementus.
3. Inovatīva un ecoefektīva ekonomika. – Uzņēmējdarbību atbalstoša vide, atbalsts jaunu ideju radīšanai un komercializēšanai, zināšanu pārnese un uzņēmēju līdzdalība pētniecībā.
4. Inovatīva pārvaldība un sabiedrības līdzdalība. – Attīstīta Latvijas iedzīvotāju spēja līdzdarboties sabiedriskajos procesos, paredzot nostiprināt vajadzīgās zināšanas un prasmes iegūstamās izglītības ietvaros.

Studiju virziena "Vadība, administrēšana un nekustamo īpašumu pārvaldība" mērķi:

- attīstīt esošās studiju programmas, izmantojot attiecīgo zinātnes nozaru fundamentālo un praktisko pētījumu rezultātus, kā arī veidot jaunas atbilstoši tautsaimniecības attīstībai un darba tirgus prasībām
- īstenot nozarei raksturīgu padziļinātu zināšanu apguvi (tai skaitā patstāvīgās mācīšanās prasmes), kas nodrošina iespēju izstrādāt jaunas vai pilnveidot esošās sistēmas, produktus un tehnoloģijas un sagatavo jaunrades un pētnieciskajam darbam nozarē.

1.3. Studiju virziena SVID analīze attiecībā uz izvirzītajiem mērķiem, ietverot skaidrojumus, kā augstskola/ koledža plāno novērst/ uzlabot vājās puses, izvairīties no draudiem, izmantot iespējas u.c. Vērtējums par studiju virziena attīstības plānu nākamajiem sešiem gadiem un attīstības plāna izstrādes procesu. Ja attīstības plāns nav izstrādāts vai mērķi/ uzdevumi noteikti īsākam laika periodam, sniegt informāciju par studiju virziena attīstības plāna izstrādi nākamajam periodam.

S

- Studiju virziena programmas ir mūsdienīgas, regulāri aktualizētas, veidotas atbilstoši profesiju standartiem un MK noteikumiem.
- Notiek sadarbība ar darba devējiem prakšu vietu nodrošināšanā un noslēguma darbu izstrādē.
- Studiju procesā tiek attīstītas pētnieciskā darba iemaņas.
- Studiju virziena programmu realizācijā strādā kvalificēts un profesionāls akadēmiskais personāls ar lielu praktiskā un pedagoģiskā darba pieredzi, regulāri tiek pieaicināti profesionāļi no uzņēmumiem.
- Tiek nodrošināta pilnvērtīga studiju vide, regulāri bibliotēkas fondi tiek paplašināti ar jaunākajiem izdevumiem.
- Profesionālā bakalaura studiju programmas tiek realizētas Fergānas filiālē (Uzbekistānā).
- Finanšu resursu pietiekamība un stabilitāte.

I

- Profesionālā bakalaura studiju programmas uzņēmējdarbības un tūrisma vadības jomā ir pieprasītas ārvalstu tirgū.
- Liels studētgrībētāju skaits no trešās pasaules valstīm, kuri vēlas iegūt Eiropas līmeņa augstāko izglītību.
- Nozares speciālisti ir pieprasīti darba tirgū.
- Plašas sadarbības iespējas ar darba devējiem un sabiedrību.

V

- e-vides iespēju mazaktīva izmantošana vizuālo materiālu izmantošanai, komunikācijai un starppārbaudījumu organizēšanai pilna laika studijās.
- Nepietiekams vieslektoru skaits no ārvalstu augstskolām.
- Atšķirīgs studējošo priekšzināšanu līmenis matemātikā un angļu valodā.
- Studenti ir nepietiekami motivēti iesaistīties zinātniski pētnieciskajā darbā ārpus studiju programmas obligātajām prasībām.
- Mazs studētgrībētāju skaits pirmā līmeņa un doktora studiju programmās.

D

- Augstākās izglītības politiskā nestabilitāte.
- Latvijā ir salīdzinoši daudz izglītības iestāžu, kas piedāvā iegūt līdzīgu izglītību.
- Komplicēta demogrāfiskā situācija valstī.
- Politiskā nestabilitāte starptautiskajos tirgos

Studiju virziena attīstības plāna izstrādes procesā piedalījās visas virziena vadībā iesaistītās puses, tas analizēts un akceptēts Studiju virziena padomē 2019.gada decembrī. Detalizēts vājo pušu novēršanas plāns iekļauts Studiju virziena attīstības plānā, kas aplūkojams pielikumā, tajā uzsvērtā e-vides pilnveide un studiju kursu digitalizācija, kā arī ārzemju vieslektoru lekciju organizēšana vismaz vienu reizi semestrī, piesaistot esošos studiju virziena sadarbības partnerus ārvalstīs un topošo kopīgo studiju programmu docētājus, kā arī meklējot jaunus. Kā nozīmīgākās studiju virziena attīstības iespējas ir profesionālā bakalaura studiju programmu uzņēmējdarbības un tūrisma vadības jomā popularitāte Kazahstānā, Uzbekistānā, Baltkrievijā u.c. postpadomju valstīs. Lai izvairītos no draudiem, ka Latvijā ir salīdzinoši daudz izglītības iestāžu, kas piedāvā iegūt līdzīgu izglītību, ISMA piedāvā atlaidi "Sociālais atbalsts" studiju maksai līdz 100% <https://www.isma.lv/toposajiem-studentiem/uznemsana/uznemsanas-dokumenti>

Studiju virziena attīstības plāns

Attīstības plāna virzieni:

1. Esošo studiju programmu pilnveide

- popularizēt biznesa inkubatoru esošo studentu vidū
- organizēt nozares ekspertu vieslekcijas, iesaistīt studiju kursu un prakšu uzdevumu izstrādē
- papildināt docētāju sastāvu ar praktiķiem, nodrošināt mācību ekskursijas uz uzņēmumiem profilējošo studiju priekšmetu ietvaros
- attīstīt un regulāri pilnveidot materiāltehnisko bāzi, it īpaši Fergānas filiālē
- digitalizēt studiju kursus
- aktivizēt darbu ar sadarbības partneriem – LTRK, LDDK, asociācijām u.tml.
- piesaistīt uzņēmējus noslēguma darbu tēmu iniciēšanā, darbu izstrādē un praktiskā ieguldījuma novērtēšanā
- veicināt absolventu nodarbinātības profesijā paaugstināšanu
- veicināt sadarbību ar citām augstskolām, t.sk. ārvalstu

2. Jaunu, kopīgu studiju programmu izstrāde atbilstoši Uzņēmējdarbības, finanšu, grāmatvedības un administrēšanas (vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības, komerczinību) nozares struktūrā iekļauto profesiju kartei:

- Profesionālā maģistra studiju programma “Biznesa analīze (Business analysis)” ar finanšu analītiķa kvalifikāciju;
- Profesionālā bakalaura studiju programmas “Radošo industriju vadība (Creative Industries Management)” ar funkcionālā vadītāja kvalifikāciju un “Starptautiskais menedžments un digitālais mārketinga (International Management and Digital Marketing)” ar tirgvedības (mārketinga) vadītāja kvalifikāciju.

1.4. Studiju virziena un tam atbilstošo studiju programmu vadības (pārvaldības) struktūra, tās efektivitātes analīze un novērtējums, tajā skaitā studiju virziena vadītāja un studiju programmu vadītāju loma, atbildības un sadarbības ar citiem studiju programmu vadītājiem, augstskolas/ koledžas administratīvā un tehniskā personāla studiju virziena ietvaros sniegtā atbalsta novērtējums.

Studiju virziena pārvaldība ir vērtējama kā efektīva vadības struktūras vienkāršības dēļ. Studiju virziena vadītājs reizi nedēļā organizē virziena vadības sapulci, kurā pastāvīgi piedalās katedru vadītāji un virziena studiju programmu direktori. Atsevišķu jautājumu apspriešanas sanāksmēs tiek pieaicinātas citas ieinteresētās puses, piemēram, studiju daļas, karjeras centra vadītāji, studiju prorektors, zinātņu prorektors, studenti, darba devēji, IT daļas vadītājs u.c. Šajās sanāksmēs tiek izanalizēts iepriekšējā periodā padarītais, apspriesti izaicinājumi un ieceres, kā arī definēti uzdevumi nākamajai nedēļai vai ilgākam periodam.

Studiju virziena vadītājam ir šādi pamatpienākumi:

- Veikt studiju programmu efektivitātes analīzi, iniciēt studiju programmu optimizāciju un jaunu studiju programmu izstrādi;
- Organizēt studiju virziena programmu direktoru sadarbību un vērtēt studiju programmu direktoru darba efektivitāti;

- Vadīt un plānot studiju virziena padomes darbu;
- Organizēt jaunu studiju kursu izstrādi un to apstiprināšanu studiju virziena padomes sēdē.
- Organizēt prakses uzdevumu izstrādi un aktualizēšanu sadarbībā ar programmu direktoriem un prakses uzņēmumiem un to apstiprināšanu studiju virziena padomes sēdē.
- Izstrādāt studiju virziena pašvērtējuma ziņojumu un pārstāvēt studiju virzienu vērtēšanas procesā.
- Koordinēt studiju virzienā strādājošo docētāju darbu.
- Ieteikt valsts pārbaudījumu komisijas personāla sastāvu.
- Veicināt sadarbību ar absolventiem un darba devējiem
- Veicināt sadarbību ar Latvijas un ārvalstu augstākās izglītības iestādēm studiju virziena pilnveidei.

Studiju programmu direktoriem ir šādi pamatpienākumi:

- Nodrošināt studiju programmas sagatavošanu, īstenošanu un attīstību;
- Nodrošināt studiju programmas izmaiņu veikšanu, saskaņošanu ar darba devējiem, sagatavošanu apstiprināšanai ISMA Senātā;
- Nodrošināt nepieciešamās dokumentācijas sagatavošanu studiju programmas licencēšanai un akreditācijai, veidot ikgadējos pašvērtējuma ziņojumus;
- Sadarboties ar darba devējiem un sadarbībā ar karjeras centru nodrošināt studiju programmas īstenošanai nepieciešamās prakses vietas;
- Izskatīt pretendentu iesniegumus studiju uzsākšanai vēlākos studiju posmos, salīdzināt iepriekš apgūtos priekšmetus un to apjomu ar attiecīgās studiju programmas atbilstošo daļu un norādīt, kurus priekšmetus no iepriekš apgūtajiem var ieskaitīt un kuros kārtojami papildu pārbaudījumi. Sagatavot ieteikumus par studiju turpināšanas iespējām noteiktā studiju semestrī;
- Plānot, organizēt un kontrolēt studiju programmas realizāciju, sekot studiju kursu kalendārajam plānojumam un programmas atbilstībai studiju programmas studiju rezultātiem, mērķim un uzdevumiem; apkopot studiju programmas rezultātīvos rādītājus.

Sadarbība ar citiem studiju programmu direktoriem tiek realizēta, virziena vadītāja uzraudzībā veidojot kopīgu pieprasījumu katedrām līdzīgu studiju kursu izstrādei, pārstrādei un realizācijai.

Ne retāk kā divas reizes gadā tiek sasaukta studiju virziena padomes sēde, kurā iepazīstina ar aktualitātēm gan virzienā, gan programmās, uzklasa studentu un darba devēju viedokļus, izvērtē sagaidāmos izaicinājumus, kā arī apspriež un apstiprina dažādus dokumentus, piemēram, jaunu studiju kursu ieviešanu, prakses uzdevumus u.tml.

Virziena vadības sapulču lēmumus, kuriem nepieciešams finanšu atbalsts un/ vai tehniskais risinājums, studiju virziena vadītājs saskaņo ar studiju prorektoru un apstiprina rektors. Ja rektors vai studiju prorektors kādu no studiju virziena vadības sapulču lēmumiem neatbalsta, tad nākošajā virziena vadības sapulcē šie lēmumi tiek pārskatīti un atlikti vai modificēti.

ISMA Fergānas filiālē šobrīd tiek īstenotas divas profesionālā bakalaura studiju programmas – profesionālā bakalaura studiju programma "Uzņēmējdarbības vadība" (42 345) un profesionālā bakalaura studiju programma "Tūrisma uzņēmējdarbības vadība" (42 345) akreditāciju (10.03.2020. Studiju virziena "Vadība, administrēšana un nekustamo īpašumu pārvaldība" akreditācijas lapa Nr. 2020/05).

Abas augstāk minētās studiju programmas tiek īstenotas klātienē studiju formā, studiju veids – pilns laiks, studiju valoda – angļu valoda. Studiju programmu saturs un studiju plānojums studiju semestru griezumā pilnībā ir identisks studiju programmu saturam un plānojumam, kāds ir

atbilstošajām studiju programmām Rīgā. Vienīgā atšķirība ir tā, ka attiecīgā studiju kursa docētājs dodas uz Fergānas filiāli divu nedēļu komandējumā, kura laikā notiek visas kontaktstundas atbilstoši Ministru kabineta 2014.gada 26.augusta noteikumiem Nr.512 "Noteikumi par otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības valsts standartu" 9.punktam, kurā noteikts, ka no bakalaura programmas apjoma (izņemot to apjomu, kas paredzēts praksei un bakalaura darba vai diplomdarba (diplomprojekta) izstrādei) pilna laika studijās ne mazāk kā 40 procentus veido kontaktstundas.

Visus studiju kursus vada tie paši docētāji, kuri vada attiecīgos studiju kursus Rīgā angļu plūsmā.

Kā izriet no augstāk minētā, studiju programmu pārvaldība gan pamata studiju vietā Rīgā, gan filiālēs, tajā skaitā arī Fergānas filiāle tiek veikta no Rīgas, un nekādu būtisku atšķirību atbilstošajos procesos nav.

1.5. Studējošo uzņemšanas prasību un sistēmas raksturojums un novērtējums, citastarp norādot, kas nosaka studējošo uzņemšanas kārtību un prasības. Novērtēt studiju perioda, profesionālās pieredzes, iepriekš iegūtās formālās un neformālās izglītības atzīšanas iespējas studiju virziena ietvaros, sniegt konkrētus procedūru piemērošanas piemērus.

Tiesības studēt Informācijas sistēmu menedžmenta augstskolā ir katram Latvijas pilsonim, Latvijas nepilsonim, Eiropas Savienības pilsonim, Eiropas Ekonomiskās zonas pilsonim vai Šveices Konfederācijas pilsonim un Eiropas Kopienas pastāvīgajam iedzīvotājam, kā arī personai, kurai ir izsniegta pastāvīgās uzturēšanās atļauja.

Ārzemniekiem, kuriem nav izsniegta pastāvīgās uzturēšanās atļauja, tiesības studēt ISMA nosaka Augstskolu likuma 83. pants. Lai studētu ISMA, nepieciešama dokumentāri apliecināta un Latvijā atzīta studiju programmas prasībām atbilstoša iepriekšējā izglītība, kā arī angļu valodas prasmes apliecinošs dokuments.

ISMA rūpīgi izvērtē ārvalstnieku (it īpaši ārpus ES valstu pilsoņu) pieteikumus. Ir izstrādāts mehānisms ārvalstu studentu uzņemšanai (skat pielikumu).

Uzņemšanas noteikumus studiju programmās nākamajam studiju gadam atbilstoši 2006.gada 10.oktobra Ministru kabineta noteikumiem Nr.846 *Noteikumi par prasībām, kritērijiem un kārtību uzņemšanai studiju programmās* līdz kārtējā gada 1.novembrim izstrādā Studiju prorektors un apstiprina Senāts, tad tie tiek publiskoti mājaslapā internetā

<https://www.isma.lv/toposajiem-studentiem1/uznemsana>

Studiju uzsākšana vēlākos studiju posmos ir iespējama, ja nokārtoti attiecīgās studiju programmas iepriekšējo posmu nepieciešamie pārbaudījumi citā augstskolā.

Tad studiju programmas direktors izskata pretendenta iesniegumu studiju uzsākšanai vēlākos studiju posmos, salīdzina iepriekš apgūtos priekšmetus un to apjomu ar attiecīgās studiju programmas atbilstošo daļu un norāda, kurus priekšmetus no iepriekš apgūtajiem var ieskaitīt un kuros jāturpina papildu pārbaudījumi. Viņš arī sagatavo ieteikumus par studiju turpināšanas iespējām noteiktā studiju semestrī. Salīdzinājuma protokolu apstiprina studiju prorektors, pēc tam studiju daļa sadarbībā ar studentu izveido individuālo studiju plānu. Salīdzinājuma protokola piemērs:

Informācijas sistēmu menedžmenta augstskola							
Salīdzinājuma protokols Nr. SP-2019-03							
XXXX XXXX							
XXXXXX-XXXXX							
19.12.2018.g. EKA Akadēmiskā izziņa (Academic Reference) Nr. 3-10/18-xxx							
ISMA profesionālā bakalaura studiju programma "Uzņēmējdarbības vadība", programmas kods 42345							
Semestris	Studiju kursa kods	ISMA studiju kursa nosaukums	Daļa	KP	Pārskaitītā studiju kursa nosaukums	No vērtējuma pārskaitītajā studiju kursā	Pārskaitīto kredītpunktu skaits semestrī
1	EK0150	Ekonomika	B	2	Mikroekonomika	4 (g.vid.)	12
1	HU0269	Filosofija, pasaules kultūra un	A	2	Filosofija	7 (labi)	
1	VA2005	Lietiskā angļu valoda	A	2	Biznesa angļu valoda	7 (labi)	
1	IN0674	Lietiskā informātika	B	2	Lietiskā informātika	6 (g. labi)	
1	HU0236	Uzņēmējdarbības tiesiskais regulējums	B	4	Tiesības	Tikai 2KP	
1	EK0102	Ievads uzņēmējdarbībā	B	4	Ievads uzņēmējdarbībā	6 (g. labi)	14
2	HU0237	Vides, darba un civilā aizsardzība	A	2	Darba, vides un civilā drošība	6 (g. labi)	
2	SD3301	Studiju darbs 1: Pētniecības	B	4	Pētniecības metodes I II	6 (vid.)	
2	EK0150	Ekonomika	B	2	Makroekonomika	4 (g.vid.)	
2	IN0674	Lietiskā informātika	B	2	Lietiskā informātika	6 (g. labi)	
2	VA2003	Latviešu valoda	A	2	Latviešu valoda	7 (labi)	
2	VA2005	Lietiskā angļu valoda	A	2	Biznesa angļu valoda	6 (g. labi)	12
3	EK1100	Mārketinga	B	4	Mārketinga	4 (g.vid.)	
3	EK1300	Grāmatvedība un nodokļi	B	4	Ievads grāmatvedībā. EU	7 (labi)	
5	ME5011	Personāla vadība un lietvedība	B	4	Cilvēkresursu menedžments	7 (labi)	
7	ME0829	Inovāciju vadība	B	2	Biznesa inovācijas	5 (vid.)	2
Pielīdzināti studiju kursi 40 LR kredītpunktu apjomā.				Rekomendēju studenti ieskaitīt 2.kursā			
Studiju programmas direktore				Dr.oec. V.Rishchenko		20.12.2018	
Aptiprinu							
Studiju prorektore				Dr.oec. V.Djakona		21.12.2018	

Studiju uzsākšana vēlākos studiju posmos iespējama arī tad, kad pretendents Augstskolu likuma 59.² un 59.³ pantā noteiktajā kārtībā, ievērojot 2018. gada 14. augusta Ministru kabineta noteikumus Nr. 505 *Ārpus formālās izglītības apgūto vai profesionālajā pieredzē iegūto kompetenču un iepriekšējā izglītībā sasniegtu studiju rezultātu atzīšanas noteikumi*, ir atzītas iepriekš iegūtās zināšanas, prasmes un kompetences. Piemēram, ja 80 KP apjomīgajā profesionālā maģistra studiju programmā piesakās reflektants ar profesionālā bakalaura grādu un / vai 5. līmeņa profesionālo kvalifikāciju specialitātē, nesaistītā ar ekonomikas vai uzņēmējdarbības nozari, kurš var apliecināt, ka vada aktīvu uzņēmumu vismaz 3 gadus, viņa profesionālajā pieredzē iegūtās zināšanas, prasmes un kompetences var atzīt, ieskaitot studiju priekšmeta "Prakse" pirmos 20 kredītpunktus.

Ārzemnieku uzņemšana ISMA Rīgā un filiālē Fergānā notiek saskaņā ar Augstskolu likuma 83. pantu. Ārzemnieku uzņemšanu ISMA organizē ISMA Ārējo sakaru daļa un ISMA Uzņemšanas komisija.

Ārzemnieki tiek uzņemti, pamatojoties uz šādiem kritērijiem:

- Ārējo sakaru daļā ir saņemts Akadēmiskās informācijas centra ekspertīzes slēdziens saskaņā ar Augstskolu likuma 85.pantu un ir izpildītas attiecīgajai studiju programmai atbilstošo ISMA Uzņemšanas noteikumu prasības.
- Ārzemniekiem ir jāiesniedz starptautiskās testēšanas institūcijas pēdējo piecu gadu laikā izsniegts angļu valodas prasmes apliecināošs dokuments. Valodas prasmei ir jāatbilst vismaz EKP B2 pakāpei. Minēto dokumentu neiesniedz tie ārzemnieki, kuri vidējo izglītību ieguvuši

attiecīgās studiju programmas īstenošanas valodā.

Reģistrējoties studijām, pretendents aizpilda un nosūta uz ISMA pieteikuma anketu ārzemju studentiem, pases kopiju, izglītības dokumentu kopijas, kas apliecina studiju uzsākšanai nepieciešamo iepriekšējo izglītību. Nobeidzot uzņemšanas procesu, ĀSD ārzemnieka uzņemšanas dokumentāciju nodod ISMA Uzņemšanas komisijā, lai veiktu imatrikulāciju.

1.6. Studējošo sasniegumu vērtēšanā izmantoto metožu un procedūru novērtējums, principi, kā tās tiek izvēlētas, kā tiek analizēta novērtēšanas metožu un procedūru atbilstība studiju programmu mērķu sasniegšanai un studējošo vajadzībām.

Studiju procesa īstenošana pamatojas uz studentcentrētas izglītības principiem. Kā piemēram, studiju procesā tiek nodrošināta studentu vajadzību daudzveidība, veidojot dažādus, katram piemērotus mācīšanās veidus un ceļus. Docētāji tiek mudināti regulāri novērtēt un uzlabot pasniegšanas veidus un metodes, viņi saņem augstskolas atbalstu savu prasmju pilnveidošanai šajā jomā. Studijas balstās uz studējošā patstāvību, vienlaicīgi nodrošinot pasniedzēja vadību un atbalstu – katra studiju krusa aprakstā ir norādīts studējošo patstāvīgā darba apjoms un saturs, kā arī tā vērtēšanas metodes. Studenti saņem skaidrojumu par vērtējumu, un, ja nepieciešams, padomus darba uzlabošanai. Ja studējošais ir neapmierināts ar vērtējumu, viņš var iesniegt apelāciju.

Studiju programmu vērtēšanas pamatprincipi atbilst Izglītības likuma prasībām, kurš nosaka, ka valsts izglītības standarts ir dokuments, kas atbilstoši izglītības pakāpei un veidam nosaka izglītības programmu galvenos mērķus un uzdevumus, izglītības obligāto pamatsaturu, iegūtās izglītības vērtēšanas pamatkritērijus un vispārējo kārtību. Valsts izglītības standartus nosaka Ministru kabinets.

Studentu sasniegumu vērtēšana notiek atbilstoši 2018.gada 19.decembrī Senātā apstiprinātajai *ISMA studiju kursu pārbaudījumu organizēšanas kārtība*.

Tā paredz, ka pārbaudījumu veidi ir starppārbaudījumi un studiju kursa noslēguma pārbaudījumi.

Starppārbaudījumu veidi ir:

- kontroldarbs;
- tests;
- patstāvīgais darbs;
- praktiskais darbs;
- referāts;
- darbs seminārā;
- diskusijas;
- grupu darbs;
- projekts;
- situācijas analīze (case study);
- prezentācija;
- cits darba veids atbilstoši studiju kursa specifikai.

Starppārbaudījumu skaits un veids ir noteikts studiju kursa aprakstā, tos izvēlas studiju kursa docētājs un apstiprina katedras sēdē.

Studiju kursa noslēguma pārbaudījumu formas ir:

- eksāmens – zināšanu, prasmju un kompetences pārbaudes veids par studiju kursu, kurā vērtējums tiek noteikts ballēs, izmantojot 10 ballu sistēmu.
- ieskaite ar atzīmi – zināšanu, prasmju un kompetences pārbaudes veids; tā tiek kārtota, pabeidzot studiju kursu vai arī svarīgu studiju kursa posmu. Ieskaiti organizē līdzīgi eksāmenam, vērtējums tajā ir 10 ballu sistēmā
- ieskaite – zināšanu, prasmju un kompetences pārbaudes veids; tā tiek kārtota, pabeidzot studiju kursu vai arī svarīgu studiju kursa posmu. Ieskaiti organizē līdzīgi eksāmenam, vērtējums tajā ir – ieskaitīts vai neieskaitīts, attiecīgi elektroniskajā veidlapā tiek izdarīta atzīme: ja ieskaitīts – “i”, ja neieskaitīts – “ni”.

Eksāmenos un ieskaitēs var izmantot dažādus pārbaudes veidus (rakstveidā, mutvārdos, datorizēti, kombinētā formā (piemēram, rakstveidā un mutvārdos). Studiju kursa noslēguma vērtējums veidojas, izmantojot arī akumulējošo vērtēšanu, kurā zināšanas, prasmes un kompetences tiek vērtētas, pamatojoties uz studiju darbā uzrādītajiem rezultātiem visa studiju kursa īstenošanas laikā un ietverot eksāmena / ieskaites vērtējumu.

Studiju kursa pārbaudījumi, to forma un veids noteikti studiju kursa aprakstā un par tiem studējošos informē docētājs, uzsākot studiju kursa apguvi. Studējošie tiek informēti par papildus mācību līdzekļiem, kurus atļauts izmantot.

Valsts pārbaudījumu norises kārtību katrā studiju programmā pēc studiju programmas direktora ieteikuma apstiprina Studiju virziena padomē, un studiju programmas direktors nodrošina studējošo informēšanu par šo kārtību.

1.7. Akadēmiskā godīguma principu un to ievērošanas mehānismu, kā arī iesaistīto pušu informēšanas veidu raksturojums un novērtējums. Norādīt izmantotos pretplaģiāta rīkus, sniedzot rīku un mehānismu piemērošanas piemērus.

Studējošajiem ir pieejams ISMA iekšējais dokuments *Informācijas sistēmu menedžmenta augstskolas studiju pārbaudījumi un to organizēšanas kārtība*, kurā definēti studējošā akadēmiskā godīguma pārkāpumu veidi un soda mēri.

Ar šo dokumentu, līdzīgi kā ar citiem studiju procesu regulējošiem dokumentiem, studenti var iepazīties mājas lapā <https://www.isma.lv/isma/par-isma/dokumenti>.

Arī docētāji pastiprināti pievērš uzmanību akadēmiskā godīguma principu ievērošanai un, uzsākot darbu, informē studentus par studiju kursa vērtēšanas principiem, tai skaitā plaģiātisma sekām.

Piemēram, ja pārbaudījuma laikā notiek krāpšanās – studējošais neievēro pārbaudījuma noteikumus, izmanto neatļautus palīg līdzekļus vai citu personu palīdzību, - docētājam ir tiesības izraidīt studējošo no pārbaudījuma. Pirms izraidīšanas no pārbaudījuma norises vietas docētājam jā sastāda akts brīvā formā par neatļautas darbības fakta konstatāciju, aktā ietverot vismaz šādas sastāvdaļas: datums, iesaistītā studējošā vārds un uzvārds, studiju gads, notikušā izklāsts, docētāja paraksts un paraksta atšifrējums. Bez docētāja aktu var parakstīt arī studējošais un citi ISMA personāla pārstāvji, kuri ir notikušā aculiecinieki. Docētājs par notikušo informē ISMA Studiju daļu un iesniedz aktu ievietošanai studējošā personas lietā. Šādā gadījumā pārbaudījumu atkārtoti kārtot var ne ātrāk kā pēc kārtējās sesijas. par maksu (maksa tiek noteikta ar rektora rīkojumu atbilstoši kārtēšanas reizei).

Lai salīdzinātu ISMA studējošo darbus ar citu augstskolu/koledžu darbu tematiskajām kolekcijām,

ISMA pievienojusies LU Vienotās datorizētās plaģiātisma kontroles sistēmai.

Docētāja, kuram iesniedz pētniecisko darbu studiju kursa ietvaros un noslīguma darbu (kvalifikācijas, bakalaura, maģistra, doktora darba), pienākums ir veikt iesniegtā materiāla elektronisko pārbaudi. Ja, veicot elektronisko akadēmiskā godīguma pārbaudi, tiek saņemts atzinums, ka darbs satur plaģiātisma pazīmes, darba vadītājs par to tajā pašā dienā ziņo programmas direktoram. Tālāk tiek šķiroti gadījumi:

1. Ja akadēmiskā godīguma principi pārkāpti pētnieciskajā darbā studiju kursa ietvaros, studējošajam jāizvēlas cita tēma un darbs jāpārstrādā. Šādi piemēri bijuši, piemēram, studiju kursā "Pētnieciskais darbs 2: Projektu vadība". Asociētais profesors Ivars Linde regulāri liek izvēlēties jaunas tēmas un iesniegt citus darbus.
2. Ja akadēmiskā godīguma principi pārkāpti noslīguma darbā, studiju programmas direktors kopā ar noslīguma darba vadītāju divu dienu laikā sagatavo rakstisku atzinumu, ka darbs satur plaģiātu, un iesniedz to studiju prorektorei. Pēc atzinuma saņemšanas studiju prorektore uzaicina studējošo, kura darbā pārkāpti akadēmiskā godīguma principi, iepazīties ar rakstisko slēdzienu un sniegt rakstisku paskaidrojumu. Pēc studējošā paskaidrojuma saņemšanas studiju prorektore sasauk komisiju un kopīgi tiek nolemts par studējošā pielaidi vai atstādināšanu no noslīguma darba aizstāvēšanas. Pagaidām šādu gadījumu nav bijis, jo studenti noslīguma darbus iesniedz darbu vadītājiem pa daļām, un iespējamais plaģiātisma risks tādejādi tiek mazināts.

1.8. Norādīt tīmekļa vietnes (piemēram, mājaslapa), kurās tiek publicēta informācija par studiju virzienu un atbilstošajām studiju programmām (visās valodās, kādās studiju programmas tiek īstenotas), norādīt atbildīgos par tīmekļvietnē pieejamās informācijas atbilstību oficiālajos reģistros pieejamajai informācijai.

Informācijas sistēmu menedžmenta augstskolas mājas lapa ir isma.lv. Informācija par studiju programmām atrodama sadaļā "topošajiem studentiem":

<https://www.isma.lv/toposajiem-studentiem1/studiju-programmas>

Atbildīgā par informācijas ievietošanu mājas lapā ir mārketinga daļa, saturiski par šo informāciju atbild programmas direktori.

II - Studiju virziena raksturojums (2. Iekšējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas efektivitāte)

2.1. Iekšējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas efektivitātes novērtējums studiju virziena ietvaros, sniegt piemērus konkrētām darbībām, kas nodrošina studiju programmu mērķu un rezultātu sasniegšanu, nepārtrauktu studiju virziena un tam atbilstošo studiju programmu pilnveidi, attīstību un darbības efektivitāti.

Atbilstoši Bergenā 2005.gada 20.maijā Eiropas Augstākās izglītības ministru konferencē pieņemtajām un Londonā 2007. gada 19.maijā apstiprinātajām Eiropas asociācijas kvalitātes

nodrošināšanai augstākajā izglītībā (ENQA) izstrādāto „Standartu un vadlīniju kvalitātes nodrošināšanai Eiropas augstākās izglītības telpā” (ESG) prasībām, veidojot ISMA izglītības kvalitātes nodrošināšanas sistēmu, tika ievērota studentu un darba devēju ieinteresētība kvalitatīvā augstākajā izglītībā un tās atbilstība darba tirgus prasībām ar mērķi veicināt augstākās izglītības kvalitātes pilnveidošanu, sekmējot informācijas atklātību, ieinteresēto pušu sadarbību un nodrošinot kvalitātes regulāru novērtēšanu. Mainoties augstākās izglītības paradigmai uz studentcentrētu mācīšanos un pasniegšanu, E4 grupa (ENQA, ESU, EUA, EURASHE), sadarbībā ar organizācijām Starptautiskā izglītība (EI), Eiropas Bizness (BUSINESSEUROPE) un Eiropas Reģistrs kvalitātes nodrošināšanai augstākajā izglītībā (EQAR) sagatavoja pārskatītu ESG, kuru 2015.gada maijā pieņēma par augstāko izglītību Eiropas augstākās izglītības telpā (EAIT) atbildīgie ministri^[1]. Atbilstoši Boloņas procesa Ministru sanāksmē Erevānā 2015. gada 15. maijā apstiprinātajiem “Standarti un vadlīnijas kvalitātes nodrošināšanai Eiropas augstākās izglītības telpā (ESG)” arī ISMA veica izmaiņas savā kvalitātes vadības sistēmā, pilnveidojot kvalitātes politiku un procedūras.

ISMA kvalitātes nodrošināšanas sistēmas ietvaros:

- izstrādāta un ieviesta kvalitātes politika un procedūras augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanai;
- izstrādāti mehānismi studiju programmu veidošanai, apstiprināšanai, realizācijas nodrošināšanai, kvalitātes kontrolei un regulārai, periodiskai pilnveidei;
- izveidoti, iestrādāti kursa aprakstos un studentiem darīti zināmi studiju rezultātu sasniegšanas vērtēšanas kritēriji;
- izstrādāti iekšējās kārtības noteikumi un mehānismi personāla kvalifikācijas un darba kvalitātes nodrošināšanai;
- nodrošināta droša iekšējā e-vide, kurā ir datu bāze, kurā tiek apkopota informācija par studējošo sekmēm, studiju maksu u.c. ISMA darbībai būtiski rādītāji, kā arī ievietoti visi augstskolas un konkrētās studiju programmas darbību reglamentējoši dokumenti.

Piemēram, lai nodrošinātu studiju programmu mērķu un rezultātu sasniegšanu, vismaz reizi gadā tiek aktualizēti studiju kursos paredzētie patstāvīgie darbi un aktualizēti kursa apraksti.

Lai nodrošinātu nepārtrauktu studiju virziena un tam atbilstošo studiju programmu pilnveidi, attīstību un darbības efektivitāti, sadarbībā ar darba devējiem tiek radīti jauni studiju kursi, esošajos studiju kursos sadarbībā ar katedrām tiek aktualizēts kursu saturs un analizēts studentu viedoklis par studiju procesu.

Kvalitātes nodrošināšanai tiek izmantotas procedūras, kas vērstas uz to, lai nodrošinātu visa studiju procesa, ikvienas studiju programmas, studējošo un akadēmiskā personāla zinātniskās un radošās darbības, kā arī ISMA darbības atbilstību augstāko izglītību un zinātnisko darbību reglamentējošo normatīvo aktu prasībām, studējošo vajadzībām un darba tirgus aktuālajām prasībām.

Jāatzīmē, ka iekšējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas efektivitātes analīze, gan studiju virziena kontekstā, gan atbilstošo studiju programmu ietvaros tiek veikts nepārtraukti, gan ņemot vērā studentu un absolventu aptauju rezultātus, gan darba devēju un profesionālo asociāciju ieteikumus. Kopš studiju virziena “Vadība, administrēšana un nekustamo īpašumu pārvaldība” akreditācijas ir pagājuši vairāk nekā 6 gadi, kuru laikā kā Latvijā, tā arī globālajā pasaulē ir būtiski mainījusies biznesa vide. ES ir pieņemtas regulas, kuras ir būtiski mainījušas Latvijas uzņēmējdarbības tiesisko regulējumu, finanšu pārvaldības jomu, nodokļu, grāmatvedības u.c. jomas, kas neizbēgami nosaka arī nepieciešamību pilnveidot ISMA īstenotās studiju programmas, un pievērsts arvien lielāku vērību ISMA iekšējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas efektivitātei.

Kā jau iepriekš tika norādīts, viens no instrumentiem, kuru ISMA izmanto iekšējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas efektivitātes analīzei ir studentu un absolventu aptaujas. Tomēr, jāsecina,

ka laika periodā, kopš pasaulē un Latvijā ir COVID 19 pandēmija, kuras rezultātā, visas Latvijas augstākās izglītības iestādes ir spiestas īstenot studiju procesu attālināti, arī iespēja motivēt studentus veikt aptaujas ir būtiski pasliktinājusies. Šobrīd ISMA aktīvi strādā pie jaunu risinājumu izstrādes, lai nākotnē būtu iespējams nodrošināt atgriezenisko saiti ar studentiem, kas palīdzētu efektīvāk analizēt iekšējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas efektivitāti.

Tomēr, neskatoties uz sarežģīto situāciju, ISMA ir veikusi iekšējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas efektivitātes analīzi, kuras rezultāti ir uzrādījuši sekojošas problēmas, pie kuru risināšanas ISMA personāls ir nekavējoši uzsācis darbību.

Daži piemēri:

1. Pirms trīs gadiem ISMA konstatēja, ka studējošie diezgan bieži saskārās ar grūtībām noslīguma darba izstrādē un, priekšizstāvēšanas laikā, uzrādīja nepietiekamus rezultātus sakarā ar nepietiekamo izpratni par pētījuma dizainu. Analizējot iemeslus ISMA administrācijas sanāksmē, kā arī akadēmiskā personāla sanāksmē, tika secināts, ka nepieciešams mainīt pieeju studiju, projektu un noslīguma darbu izstrādei. Tā rezultātā tika:
  - tika precizēta darbu izstrādes metodoloģija;
  - ieviests obligāts seminārs, kas ir neatņemama, noslīguma darba izstrādes procesa, sastāvdaļa. Seminārs tiek organizēts pēc pieteikuma, par noslīguma darbu, iesniegšanas. Seminārā studējošais pamato darba tēmas aktualitāti, definē darba mērķus un uzdevumus, izvēlās pētniecības metodes. ;
  - veiktas izmaiņas un papildinājumi ISMA iekšējos normatīvajos aktos, kas reglamentā noslīguma darbu izstrādes un aizstāvēšanas procesus.

Analizējot veiktās izmaiņas, novērojams sekmīgi aizstāvēto darbu īpatsvara pieaugums.

2. Pirms četriem gadiem tika konstatēta nepietiekama akadēmiskā personāla un studējošo iesaiste zinātniskajā un radošajā darbā. Lai to veicinātu, veiktas šādas darbības, piemēram:
  - motivēt studentus dalībai studentu zinātniskajās konferencēs, piedāvājot atlaides studiju maksai;
  - attīstīt ISMA zinātniskās pētniecības institūtu, veicinot docētāju radošo sadarbību gan Latvijā, gan ārpus tās;
  - stiprināt starptautisko sadarbību u.c., detalizētāk skat. Pielikumā 2.6.2

Minēto darbību rezultātā būtiski paaugstinājusies akadēmiskā personāla un studējošo iesaiste zinātniskajā un radošajā darbā.

[1] <http://www.aic.lv/portal/par-aic/projekti/esf-projekts/aktualitates/esg-2015>

2.2. Studiju programmu izstrādes un pārskatīšanas sistēmas un procesu analīze un novērtējums, sniedzot piemērus jaunu studiju programmu izveides procesam studiju virzienā (t.sk. studiju programmu apstiprināšanai), studiju programmu pārskatīšanas procesam, mērķiem, regularitātei un iesaistītajām pusēm, to atbildībai. Norādīt atgriezeniskās saites iegūšanas un sniegšanas mehānismu, tajā skaitā darbā ar studējošajiem, absolventiem un darba devējiem.

Studiju virziena līmenī iekšējā kvalitāte tiek nodrošināta:

- veicot studiju programmā studējošo aptauju par akadēmiskā personāla darba kvalitāti un studiju programmas realizācijas novērtējumu. Aptaujas rezultātus saņem katrs novērtētais personiski, rezultāti apkopotā formā tiek apspriesti attiecīgās Studiju virziena padomes sēdē;
- analizējot darba devēju ikgadējās aptaujas, aptaujas pēc studiju prakšu aizstāvēšanas, kā arī izzinot viedokli par prakšu uzdevumu veikšanu no darba devējiem, kuri piedalījušies prakšu aizstāvēšanā;
- reizi studiju gadā tiek pārskatītas un aktualizētas studiju programmas, studiju kursu apraksti, metodiskie materiāli, mācību literatūra un piedāvātās studiju darbu (pētniecisko darbu un noslīguma darbu) tēmas;
- akadēmiskajam personālam tiek organizēti un piedāvāti kursi un semināri par jaunākajām mācību un pedagoģiskajām metodēm, kā arī tiek veicināta kvalifikācijas paaugstināšanas kursu apmeklēšana;
- saimniecības daļas un IT daļas darbinieki nepārtraukti seko telpu un tehniskā aprīkojuma kvalitātes prasību atbilstībai.

Studiju gada laikā notiek iekšējās pašnovērtēšanas un kvalitātes pilnveidošanas sistēmas nepārtraukta darbība, studiju gada noslēgumā notiek studiju virziena, studiju programmu un augstskolas vājo un stipro pušu, izmaiņu, attīstības iespēju un plānu apspriešana kopsapulcē.

Jaunu studiju programmu izveides un sagatavošanas licencēšanai procesu, studiju programmas realizāciju un īstenošanas uzraudzību, kā arī aktualizēšanu reglamentē ISMA kvalitātes vadības sistēmas (KVS) procedūra "Studiju programmas". Studiju virziena padomē, diskutējot ar darba devējiem par aktualitātēm nozarē un darba tirgū, tiek analizētas tirgus nišas un meklētas studiju virziena paplašināšanas iespējas. Tā, piemēram, balstoties uz Latvijas Kultūras koledžas absolventu vēlmēm un analizējot ES augstākās izglītības tirgus piedāvājumu, tika konstatēts, ka trūkst bakalaura līmeņa studiju programmu, kas sagatavotu menedžerus radošo industriju pārstāvju virzīšanai tirgū. Tāpēc 2019. gadā pieņemts lēmums izveidot studiju programmu "Radošo industriju vadība (Creative Industries Management)", un ir uzsākts darbs pie šādas programmas izveides. Tā iecerēta kā kopīga programma sadarbībā ar Tartu universitātes Vīlandes koledžu un "msonic Baltic" (msonic.ee) ierakstu studiju.

2.3. Studējošo sūdzību un priekšlikumu iesniegšanas procedūras un/ vai sistēmas (izņemot studējošo aptauju veikšanu) raksturojums. Norādīt, vai un kādā veidā studējošajiem ir pieejama informācija par iespējām iesniegt sūdzības un priekšlikumus, kādā veidā tiek paziņots par sūdzību un priekšlikumu izskatīšanas rezultātiem un veiktajiem uzlabojumiem studiju virzienā vai atbilstošajās studiju programmās, sniegt piemērus.

Studējošo un darbinieku sūdzību un priekšlikumu iesniegšanu, kā arī novērotās kļūdas, nevēlamas situācijas un/vai nepilnības, kas tiek konstatētas, reglamentē ISMA KVS procedūra "Neatbilstību vadība", kurā ievietota arī korektīvo/ preventīvo darbību shēma no informācijas saņemšanas brīža līdz cēloņu analīzei.

Informāciju par iespējām iesniegt sūdzības un priekšlikumus kādai no ISMA struktūrvienībai atbilstoši tās darbības sfērai studējošajiem sniedz programmas direktors ievadlekcijā, rakstiski tā pieejama visiem studējošajiem un darbiniekiem ISMA iekšējā e-vidē.

Ja sūdzības iesniedzējs norādījis savu e-pasta adresi, tad neatkarīgi no sūdzības iesniegšanas veida (elektroniski vai papīra formā) vienas dienas laikā pēc korektīvo/preventīvo pasākumu veikšanas informācijas iesniedzējam par veiktajiem pasākumiem un rezultātiem paziņo elektroniski.

Ja sūdzības iesniedzējs vēlas palikt anonīms, viņš savu informāciju atstāj Studentu pašpārvaldē, tādā gadījumā arī atbilde tiek nosūtīta Studentu pašpārvaldei. Piemēram, no Studentu pašpārvaldes Studiju daļā tika saņemta sūdzība, ka kāds docētājs regulāri kavē nodarbības sākumu par 5-10 minūtēm. Atbildīgās katedras vadītājs tajā pat dienā tikās ar docētāju un pārrunāja šo situāciju. Nākamajā nodarbībā ieradās hospitētājs un konstatēja, ka, lai gan docētājs ieradās savlaicīgi, viņam nebija izveidojies kontakts ar grupu. Pēc studiju semestra aptaujā gandrīz visi studējošie negatīvi izteicās par studiju priekšmetu kopumā. Docētājam tika piedāvāts apmeklēt saskarsmes psiholoģijas seminārus, taču viņš atteicās. ISMA nākamajā semestrī neturpināja darba attiecības ar šo viesdocentu.

2.4. Informācija par augstskolas/ koledžas izveidoto statistikas datu apkopošanas mehānismu, norādīt, kādi dati un cik regulāri tiek apkopoti, kā iegūtā informācija tiek izmantota studiju virziena pilnveidei.

Augstskolā regulāri tiek iegūti, apstrādāti un analizēti šādi dati, kas attiecas uz studiju programmām:

- dati par studentiem (t.sk. imatrikulācija, eksmatrikulācija, studiju programmas apguves rezultāti, mobilitāte);
- dati par docētājiem (novadīto stundu skaits, vadīto darbu skaits un vērtējumi, zinātniskā un praktiskā darbība, mobilitāte);
- aptauju rezultāti (studentu, absolventu, darba devēju viedoklis);
- materiāli tehniskās bāzes pilnveides izdevumi.

Ievērojot 2016. gada 27. aprīļa Studiju akreditācijas komisijas ieteikumus “Studējošo, darba devēju un absolventu aptaujā ietveramie obligātie jautājumi”, 2016. gadā ISMA tika izstrādātas vienotas studējošo, darba devēju un absolventu anketas visām studiju programmām, kas ļauj izvērtēt ne tikai konkrēto studiju programmu, bet visas augstskolas darbu kopumā. Anketēšana notiek katru gadu, līdz ar to var sekot un izvērtēt studējošo viedokļu dinamiku un noteikt, kur un kādas izmaiņas studiju procesā būtu jāievieš.

Studējošo aptauju rezultātu izvērtējums ir viens no svarīgākajiem studiju programmas kvalitātes vērtēšanas kritērijiem. Lai veiktu kvalitatīvu un zinātniski pamatotu anketēšanu, ir jānoskaidro un jāņem vērā vairāki pamatprincipi, kurus ievērojot, ir iespējams panākt pēc iespējas optimālākus un objektīvākus rezultātus.

Izlases veidošana ir viens no būtiskākajiem jautājumiem, kas sākotnēji ir jārisina. Respektīvi, veidojot izlasi, ir jāņem vērā vairāki faktori: mērķauditorija, mērķauditorijas strukturālā uzbūve, mērķauditorijas skaitliskais sastāvs utt. Mērķauditorijai ir jābūt kompetentai jeb atbilstošai, t.i., tai ir jābūt spējīgai izteikt argumentētas atbildes uz anketā iekļautajiem jautājumiem. Konkrētu respondentu kompetences līmeņa pārbaudei ir iespējams izmantot zinātniskajā literatūrā pieejamas atziņas, citas pētniecības metodes, kā arī veikt pilot-pētījumu (pilotāžu) mazajā respondentu grupā.

Respondentu skaitu aprēķina pēc formulas^[1]

(1)

kur

n – izlases apjoms, jeb respondentu skaits;

N – ģenerālkopas apjoms, jeb studentu skaits programmā

P – labvēlīgā notikuma iestāšanās varbūtība;

$Q = 1 - P$ – nelabvēlīga notikuma iestāšanās varbūtība;

α – ticamības varbūtība.

Socioloģiskajos pētījumos ticamībai ir jābūt 95% un tāpēc $\alpha = 0.05$, tam atbilst:

$$= 1,96$$

$$\Delta = 0,03.$$

		Studējošo aptaujai nepieciešamais respondentu aprēķinātais skaits			
St.pr. kods	Studiju programma	2019	2018	2017	2016
41345	„Uzņēmējdarbība nekustamā īpašuma sfērā”	4	11	14	27
42345	„Uzņēmējdarbības vadība”	422	378	345	370
42345	„Tūrisma uzņēmējdarbības vadītājs”	330	281	234	237
47345	„Uzņēmējdarbības vadība”	255	197	171	144
51345	„Uzņēmējdarbības vadība”	29	25	27	28

Tā kā viena no ISMA studējošo anketas sadaļām ir vērtējums par demokrātijas principu ievērošanu augstskolā, un augstskola ir ieinteresēta šīs informācijas patiesumā, studējošo aptaujas veic Studentu pašpārvalde.

Absolventu aptaujas veic absolventu kopa ALUMNI un datus apkopo Karjeras centrs, centrs organizē arī ikgadējās darba devēju aptaujas. Pārrunas ar darba devējiem klātienē organizē studiju programmu direktori.

[1] Goša, Z. Statistika, R: Izglītības soļi, 2007

2.5. ESG 1. daļā iekļauto standartu integrēšanas raksturojums un novērtējums. Norādīt, kurš/-i no ESG 1. daļas standartiem tiek uzskatīti kā izaicinājums un, kuriem tiek pievērsta pastiprināta vērība.

<p>Augstskolām jābūt kvalitātes nodrošināšanas politikai. Tai jābūt publiskotai, un tā ir daļa no stratēģiskās vadības. Politika jāizstrādā un jāievieš iekšējām iesaistītajām pusēm, izmantojot atbilstošas struktūras un procedūras un iesaistot ārējās iesaistītās puses.</p>	<p>Augstskolā izstrādāta un ieviesta kvalitātes vadības sistēma (KVS). Kvalitātes politika publicēta mājas lapā https://www.isma.lv/isma/par-isma/dokumenti. Kvalitātes politika tika izstrādāta, pieaicinot sadarbības partnerus. Balstoties uz izstrādāto un ieviesto kvalitātes politiku, tika izstrādāta ISMA attīstības stratēģija 2018.-2023.gadiem. Pēc stratēģijas apstiprināšanas 2019.gadā tika aktualizēta kvalitātes politika. Efektīvai ISMA Stratēģijas pārvaldības īstenošanai tā tiek regulāri izvērtēta – katra gada rudenī, kalendārā gada ietvaros, seko rezultātu izvērtēšana, un, ja nepieciešams, tiek veiktas izmaiņas studiju procesa pilnveidē.</p>
<p>Augstskolām jābūt procedūrām studiju programmu izstrādei un to apstiprināšanai. Programmas jāizstrādā tā, lai programmas atbilstu tām izvirzītajiem mērķiem, tajā skaitā sagaidāmajiem mācīšanās rezultātiem. Programmas apguves rezultātā iegūstamajai kvalifikācijai jābūt skaidri noteiktai un aprakstītai, un attiecinātai uz atbilstošo augstākās izglītības līmeni nacionālajā kvalifikāciju ietvarstruktūrā, kā rezultātā tā tiek attiecināta arī uz Eiropas Augstākās izglītības telpas kvalifikāciju ietvarstruktūras atbilstošo līmeni.</p>	<p>Augstskolā izstrādāta un ieviesta kvalitātes vadības sistēma (KVS), kas satur rokasgrāmatu un procedūras kvalitātes nodrošināšanai. Viena no procedūrām ir "Studiju programmas". Studiju programmu sasniedzamie rezultāti atbilst attiecīgajam LKI līmenim (sākot ar 5.līmeni 1.līmeņa studiju programmai un beidzot ar 8.līmeni doktora studiju programmai), tie definēti katram studiju kursam, un studējošie, kas apguvuši konkrētu studiju kursu, ir apguvuši tajā definētos sasniedzamos rezultātus. Sasniedzamie rezultāti un to kontroles veidi atspoguļoti studiju kursa aprakstos. 2019.gada 18. septembrī tika apstiprināti jauni, daudz detalizētāki profesiju "Uzņēmuma vadītājs" un "Organizācijas vadītājs" standarti. Tas arī bija lielākais izaicinājums – divas nedēļas pēc studiju semestra sākuma un piecus mēnešus pirms akreditācijas pašnovērtējuma iesniegšanas mainīti sasniedzamie rezultāti, kuri jāiestrādā studiju programmas saturā un dokumentācijā.</p>
<p>Augstskolām jānodrošina, ka programmas tiek īstenotas tā, lai iedrošinātu studentus aktīvi iesaistīties studiju procesa veidošanā, un ka studentu sekmju vērtēšana atbilst šai pieejai.</p>	<p>Katrā studiju kursa aprakstā ievietota tabula ar vērtēšanas sistēmu, studenti ir informēti, kā veidojas vērtējums un kādus sasniedzamos studiju rezultātus veido katrs no patstāvīgo darbu uzdevumiem. Studējošo mācību motivācijas paaugstināšanai tiek rīkotas karjeras dienas, kur studenti un viņu topošie darba devēji iepazīstas un izvēlas prakses vietas un praktikantus.</p>
<p>Augstskolām konsekventi jāpielieto iepriekš noteiktus un publicētus noteikumus, kuri apraksta visu studenta "studiju dzīvi", piem., studenta uzņemšanu, studiju gaitu, viņa kvalifikāciju atzīšanu un sertifikāciju</p>	<p>Ir aktualizēts ISMA Studiju nolikums, kas ir publiski pieejams mājas lapā https://www.isma.lv/isma/par-isma/dokumenti. Augstskola strikti ievēro šo nolikumu un ar to saistīto iekšējo normatīvo bāzi.</p>
<p>Augstskolām jānodrošina savu mācībspēku kompetence. Procedūrām mācībspēku pieņemšanai darbā un personāla attīstībai jābūt taisnīgām un atklātām.</p>	<p>Ir aktualizēts ISMA Nolikums par akadēmiskajiem amatiem, un augstskola stingri ievēro Augstskolu likumu un minēto nolikumu. Tiek izsludināti konkursi uz vakantajām docētāju amata vietām, vērtētas kandidatūras un ievēlēti labākie no labākajiem. Ar viesdocētājiem tiek slēgts līgums uz vienu semestri, vērtēti hospitāciju un studentu aptauju rezultāti, docētāju zinātniskā darbība un praktiskā pieredze.</p>
<p>Augstskolām jābūt atbilstošam finansējumam, lai nodrošinātu mācīšanās un mācīšanas darbības un garantētu atbilstošu un viegli pieejamu mācīšanās resursu klāstu un studentu atbalsta nodrošināšanu.</p>	<p>ISMA ir privāta augstskola un galvenais tās finansējuma avots ir studiju maksa, kas ir pietiekami, lai nodrošinātu studiju procesa kvalitatīvu organizāciju, materiāltehniskās bāzes regulāru pilnveidi un studentu atbalsta nodrošināšanu.</p>

Augstskolām jāvēl, jāanalizē un jāizmanto nepieciešamā informācija efektīvai programmu pārvaldei un citām aktivitātēm	ISMA regulāri tiek veiktas studējošo, absolventu un darba devēju aptaujas, kā arī uzkrāta cita veida informācija iekšējās datu bāzēs, kura tiek analizēta un izmantota studiju procesa pilnveidei.
Augstskolām regulāri jāpublicē skaidra, precīza, objektīva, aktuāla un viegli pieejama informācija par savu darbību, tajā skaitā arī par piedāvātajām programmām	ISMA mājaslapā www.isma.lv regulāri tiek atjaunota informācija par studiju programmām, zinātnisko darbību, projektiem un pasākumiem, iekšējā datu bāzē glabājas faili, kuriem brīvi var piekļūt jebkurš students vai darbinieks, kā arī sensitīvi dati, kas pieejami tikai atbilstošām struktūrvienībām.
Augstskolām nepārtraukti jāapseko un periodiski jāizvērtē savas programmas, lai pārlicinātos, ka nospraustie mērķi tiek sasniegti un tie atbilst studentu un sabiedrības vajadzībām. Pārskatīšana nodrošina programmu nepārtrauktu pilnveidošanu. Par visiem plānotajiem vai īstenotajiem pasākumiem jāinformē visas iesaistītās puses.	ISMA studiju programmas tiek aktualizētas reizi gadā, balstoties uz darba devēju novērojumiem prakses laikā, aptauju rezultātiem, uzņēmējdarbības vides izmaiņām un darba tirgus prasībām. Izmaiņas tiek saskaņotas Studiju virzienu padomē, kurā ietilpst arī Studentu pašpārvaldes pārstāvji un darba devēji.
Augstskolas ir pakļautas cikliskai ārējai kvalitātes nodrošināšanai saskaņā ar ESG.	Iepriekšējā studiju virziena akreditācijā 2012. gadā studiju virziens saņēma maksimālo akreditācijas termiņu – 6 gadi.

Lielākais izaicinājums ir ESG-1 standarta “Augstskolām nepārtraukti jāapseko un periodiski jāizvērtē savas programmas, lai pārlicinātos, ka nospraustie mērķi tiek sasniegti un tie atbilst studentu un sabiedrības vajadzībām. Pārskatīšana nodrošina programmu nepārtrauktu pilnveidošanu. Par visiem plānotajiem vai īstenotajiem pasākumiem jāinformē visas iesaistītās puses.” izpilde. Diemžēl ar profesiju standartu projektiem netiek iepazīstinātas ieinteresētās puses, augstskolas tiek informētas tikai pēc profesiju standartos minētajām prasībām tikai pēc to apstiprināšanas. Tas rada grūtības salāgot no darba devējiem un studentiem iegūto informāciju par vēlamo pilnveidi ar standarta prasībām studiju kursiem un studiju programmām kopumā. Grūtības rada arī haotiskā augstākās izglītības vadība valstī.

II - Studiju virziena raksturojums (3. Studiju virziena resursi un nodrošinājums)

3.1. Sniegt informāciju par augstskolas/ koledžas sistēmu studiju virziena un atbilstošo studiju programmu īstenošanai nepieciešamā finanšu nodrošinājuma noteikšanai. Norādīt datus par pieejamo finansējumu atbilstošajām studiju programmām, kā arī pētniecības un/ vai mākslinieciskās jaunrades finansēšanas avotiem un to izmantošanu studiju virziena attīstībai. Sniegt informāciju par izmaksām uz vienu studējošo (katrai nostudiju virziena studiju programmām), norādot izmaksu aprēķinā iekļautās pozīcijas un finansējuma procentuālo sadalījumu starp noteiktajām pozīcijām.

ISMA ir juridiskas personas dibināta privāta augstskola, tāpēc studējošo iemaksātā studiju maksa ir galvenais studiju procesa nodrošināšanas finansējuma avots.

Pastāvīgie pašu ieņēmumu avoti augstskolā ir:

- ieņēmumi no studiju maksas (75%);
- ieņēmumi no mācību kursiem (6%);
- ieņēmumi no līgumpētījumiem (5%);

- ieņēmumi no citas zinātniskās darbības (11%);
- ieņēmumi no telpu nomas, komunāliem pakalpojumiem un citiem pakalpojumiem (3%).

Savukārt, studiju maksa tiek segta no fizisko un/vai juridisko personu līdzekļiem, to veido: studējošā personīgie līdzekļi, studējoša darba devēja līdzekļi, studiju kredīts ar valsts vārdā sniegtu galvojumu, komerc kredīts, sponsoru līdzekļi.

ISMA studiju maksa pilna laika studijās ir:

Viena gada studiju maksa	Latviešu plūsmā (EUR)	Angļu plūsmā (EUR)
Pirmā līmeņa studijās	2500	-
Bakalaura studijās	2500	3000, arī Fergānas filiālē
Maģistra programmā (44 KP)	3300 (visa progr.)	3300
Maģistra programmā (80 KP)	2500	3300
Doktora studijās	3600	3600

Studiju maksa nepilna laika studijās ir:

Viena gada studiju maksa	Latviešu plūsmā	Angļu plūsmā
Pirmā līmeņa studijās	2225	-
Bakalaura studijās	2225, Latgales filiālē 1100	3000
Maģistra programmā (44 KP)	3300 (visa progr.)	3300
Maģistra programmā (80 KP)	2500	3300
Doktora studijās	3600	-

Augstskolā darbojas arī dažāda veida studiju maksas atlaides, skat.

<https://www.isma.lv/toposajiem-studentiem/studiju-maksa/cenas>

Informācija par izmaksām uz vienu studējošo katrai no studiju virziena studiju programmām Rīgā un filiālēs, norādot izmaksu aprēķinā iekļautās pozīcijas, pievienota 2.3.4 pielikumā.

ISMA ir privāta augstskola un nesaņem valsts finansējumu savai darbībai. ISMA studiju programmu finansējums tiek veidots izejot no iegūtas studiju maksas. Ka papildus darbību veicinošus aktīvus var minēt finansējumu no projektiem, to starp arī starptautiskiem un mobilitātes veicinošu finansējumu Erasmus+ programmas ietvaros. Tapāt ISMA iesaistītais akadēmiskais personāls un doktorantūras studenti īsteno privāta uzņēmējdarbības sektora pasūtītus pētījumus uzņēmējdarbības un tūrisma un viesmīlības jomā, konsultācijas, rīko apmācības neformālās izglītības ietvaros, to starp arī starptautiskās, ISMA karjeras centrs īsteno dažādu studiju kursu piedāvājumu ārpus formālām studijām.

Iegūtie uzkrājumi tiek izmantoti augstskolas darbības nodrošināšanai, to starp arī studiju virziena un

to studiju programmu īstenošanai, izejot no sekojošiem parametriem:

Nr.p.k.	Rādītājs (izdevumi)	Kopa, % izdevumi uz studiju virzienu	Rīga, %	Latgales fil., %	Fergānas fil., %
1.	Īres maksa saskaņā ar īres līgumu	27.69	19,09	2,6	6
2.	Komunālie maksājumi	0.27	0,16	0,03	0,08
3.	Elektrība	0.18	0,11	0,02	0,05
4.	Darba algas (ieskaitot nodokļus) un pētniecība	32.18	22,94	3,81	5,43
5.	Bibliotēka (grāmatu iepirkšana, datu bāzes)	11.96	5,43	2,9	3,63
6.	Tehnika (datori, programm- nodrošinājums, kopētāja izmantošana u.tml.)	22.43	10,8	4,33	7,3
7.	Kosmētiskais remonts, ārkārtas remontdarbi	2.31	0,91	0,3	1,1
8.	Saimnieciskie izdevumi, kancelejas preces	2.99	1,49	0,2	1,3
	Kopā	100	60.93	14.19	24.88

Tabulā tika norādīta informācija par finansējumu kopā, kā arī detalizēti atbilstoši izdevumu veidam un studiju virziena īstenošanas vietai. Uz doto brīdi ir ļoti būtiski finanšu ieguldījumi Fergānas filiāles īres maksai, tehniskajam nodrošinājumam un remontam, salīdzinot ar Latgales filiāli.

Finansējuma sadalījums pēc studiju programmām Rīgā:

Nr.p.k. Rādītājs (izdevumi)		Rīga, %					
		Kopā, % izdevumi uz studiju virzienu	Uzņēmējdarbības vadība			1.līmenis	Tūrisma uzņēmējdarbības vadība
			Bak.	Maģ.	Dokt.		
1.	Īres maksa saskaņā ar īres līgumu	19,09	9.25	4.38	0.57	0.04	4.86
2.	Komunālie maksājumi	0,16	0.078	0.037	0.005	0.000	0.041

3.	Elektrība	0,11	0.053	0.025	0.003	0.000	0.028
4.	Darba algas un pētniecība	22,94	11.11	5.27	0.68	0.04	5.83
5.	Bibliotēkai	5,43	2.63	1.25	0.16	0.01	1.38
6.	Tehnika	10,8	5.23	2.48	0.32	0.02	2.75
7.	Kosmētiskais remonts, ārkārtas remontdarbi	0,91	0.44	0.21	0.03	0.00	0.23
8.	Saimnieciskie izdevumi, kancelejas preces	1,49	0.72	0.34	0.04	0.00	0.38
	Kopā	60.93	29.52	13.99	1.81	0.11	15.50

Dotajā tabulā tika parādīts finansējuma sadalījums pa studiju programmām Rīgā. Lielākais finansējums Rīgā ir profesionālā bakalaura (Uzņēmējdarbības vadība un Tūrisma uzņēmējdarbības vadība) studiju programmām, jo tajās studē studentu vairākums.

Finansējuma sadalījums pēc studiju programmām Latgales filiālē:

Nr.p.k.	Rādītājs (izdevumi)	Kopā, % izdevumi uz studiju virzienu	Studiju programmas	
			Uzņēmējdarbības vadība, bak.	Tūrisma uzņēmējdarbības vadība, bak.
1.	Īres maksa	2.6	1.92	0.68
2.	Komunālie maksājumi	0.03	0.02	0.01
3.	Elektrība	0.02	0.01	0.01
4.	Darba algas	3.81	2.82	0.99
5.	Bibliotēka	2.9	2.15	0.75
6.	Tehnika	4.33	3.20	1.13
7.	Kosmētiskais remonts, ārkārtas remontdarbi	0.3	0.22	0.08

8.	Saimnieciskie izdevumi, kancelejas preces	0.2	0.15	0.05
	Kopā	14.19	10.50	3.69

Finansējuma sadalījums pēc studiju programmām Fergānas filiālē:

Nr.p.k.	Rādītājs (izdevumi)	Kopā, % izdevumi uz studiju virzienu	Studiju programmas	
			Uzņēmējdarbības vadība, bak.	Tūrisma uzņēmējdarbības vadība, bak.
1.	Īres maksa	6	2.76	3.24
2.	Komunālie maksājumi	0.08	0.04	0.04
3.	Elektrība	0.05	0.02	0.03
4.	Darba algas un pētniecība	5.43	2.50	2.93
5.	Bibliotēka	3.63	1.67	1.96
6.	Tehnika	7.3	3.36	3.94
7.	Kosmētiskais remonts, ārkārtas remontdarbi	1.1	0.51	0.59
8.	Saimnieciskie izdevumi, kancelejas preces	1.3	0.60	0.70
	Kopā	24.89	11.45	13.44

Plānojot finansējuma sadali konkrētam studiju virzienam un tajā iekļautām studiju programmām, ISMA valde ņem vērā noteiktus parametrus: administratīvi-saimnieciskās darbības nodrošināšana, izmantotā telpu fonda funkcionalitātes nodrošināšana; studiju procesa nodrošināšana ar mācību līdzekļiem; augstskolas sociālās dzīves (studentu pasākumi, skolnieku iesaiste, fukšu balle, prakses konferences, ISMA festivāls u.c.) nodrošināšana; sociālie atvieglojumi studentiem (budžeta vietas u.c.), mācību aprīkojuma atjaunošana un papildināšana (datornodrošinājums, datorprogrammatūra u.c.), veicināšanas pasākumi (studiju programmu virzīšana t.sk. sociālajos tīklos, olimpiādes, laboratorijas dienas u.c.), nepieciešamie līdzekļi tiek saplānoti atbilstoši studiju virzieniem, studiju programmām un augstskolas kopuma darbības nodrošināšanai grāmatvedības nodaļā un finansiālais atbalsts tiek izdalīts virzienam atbilstoši rektora rīkojumam.

Analizējot sadalījuma pieeju aprēķiniem un plānojumam, var teikt, ka tiek pielietota jaukta pieeja, kad tiek plānoti uzkrājumi, izejot no ieplānotiem ienākumiem, izejot no studentu skaita un uzņemto pirmkursnieku prognozējama skaitļa pirms uzņemšanas uzsākšanas. Vēlāk šie dati tiek salīdzināti ar faktisko studējošo skaitu programmā un sadalītais finansējums studiju virzienam un to programmām tiek korigēts. Tapāt ņemot vērā stratēģiskus attīstības plānos tiek veikti uzkrājumi, kas sastāv 10% no kopējo ieņēmumu skaita.

3.2. Sniegt informāciju par studiju virziena un tam atbilstošo studiju programmu īstenošanai nepieciešamo infrastruktūras un materiāltehnisko nodrošinājumu, norādīt, vai nepieciešamais nodrošinājums ir augstskolas/ koledžas rīcībā, tā pieejamību studējošajiem un mācībspēkiem (specifisku aprīkojumu, kas paredzēts konkrētai studiju programmai, norādīt III. daļas 3. nodaļā pie atbilstošās studiju programmas).

ISMA studiju process tiek realizēts Rīgā un divās filiālēs (tikai bakalaura programmas) – Latgales filiālē Daugavpilī un Fergānas filiālē Uzbekistānā.

Telpu struktūra studiju procesa nodrošināšanai:

Telpu platība, m ²	Rīga	Daugavpils	Fergāna*
Bibliotēkai	285.97	86.32	49
Nodarbībām	1412.31	612.84	178
Administrācijai	344.54	54.64	50
Studentiem (patstāvīgam darbam, pašpārvaldei)	63.2	23.8	28
Docētājiem	93.4	49.54	44
Palīgtelpas	1756.4	243.6	108
Kopā	3914.82	1070.74	457

*Dati par Fergānas filiāles telpām uz 2019.gada decembri, bez informācijas par Uzbekistānas valdības papildus piešķirtajām.

Ziņas par studiju programmu īstenošanai nepieciešamo infrastruktūras un materiāltehnisko nodrošinājumu (EUR):

Pozīcija	2012.g.	2013.g.	2014.g.	2015.g.	2016.g.	2017.g.	2018.g.	2019.g.
Studiju un zinātniskās literatūras iegāde	807	3687	4715	4251	6512	6288	5904	6635

Zinātnisko datu bāžu abonēšanas izmaksas	10661	13595	11502	10205	10155	9769	10815	11021
Studiju procesu nodrošināšanai nepieciešamās iekārtas (datori, projektori, TV, printeri, skeneri utt.):								
Skaits	259	247	328	221	151	128	170	212
Amortizācijas periods (mēn.)	36	36	36	36	36	36	36	36
Vērtība	248501	248607	296683	249859	210184	189886	129229	175954
Studiju procesa nepieciešamais aprīkojums, skaits, vērtība (mēbeles utt.):								
Skaits	291	278	237	197	183	179	172	199
Amortizācijas periods (mēn.)	60	60	60	60	60	60	60	60
Vērtība	264437	270773	259019	223446	255300	296766	171035	239964
Remontu izmaksas	70583	119509	174435	265211	265000	280000	220000	152000
Apsaimniekošanas izmaksas	103425	89793	54747	65407	48864	46146	82305	91447
Komandējumu izmaksas	31352	38954	21468	10412	44466	6183	15800	29584
Kopā:	730412	785539	823230	829305	840911	835441	635526	707112

Kā redzams tabulās, regulāri tiek papildināti bibliotēkas resursi, labiekārtotas telpas un nodrošināta studiju procesa organizēšanai nepieciešamā tehnika.

2021. ISMA ir parakstījusi sadarbības līgumu ar Latvijā lielāko konferenču centru ATTA. Pandēmijas dēļ iekārtošanas jaunajās telpās sanāca apturēt, tomēr tik plānots ka 2021./2022. mācību gadu ISMA Rīgā studējošie uzsāks jau jaunajās telpās, ar kopējo platību 2080 m² un 6 auditorijām. Tāpat ir paredzēts joprojām izmantot daļu no esošām auditorijām un administratīvām telpām esošajos 6. un 7. korpusos Lomonosova ielā 1.

Tapāt 2021. gada tika atjaunota ISMA.LV vietne, kas paredz ērtākas un ātrākas komunikācijas ar studējošiem un tiem, kas tikai vēlas iestāties ISMA. ISMA studējošiem ir arī iespēja saņemt iekšējas kārtības informāciju, piemēram, pasniedzēju kontaktus vai stundu sarakstu savai grupai, ielogojoties vortālā my.isma.lv.

Fergānas filiālē lekcijas notiek atjaunotajā bijušajā Fergānas virsnieku namā, vēsturiskajā ēkā. Šo ēku ir izdalījusi Fergānas pilsētas dome ISMA filiāles vajadzībām, un remontu ISMA ir veikusi pašiem spēkiem. Ēka ir pilnībā saremontēta, tajā ir aprīkotas 11 auditorijas, to starp arī 2 datorklases ar 21 datoriem.

Latgales filiālē lekcijas notiek pēc adreses Kandavas ielā 17, izmantojot Centra vidusskolas telpas.

Ēkā ir veikti renovācijas darbi. Kopumā Latgales filiālē studiju process notiek 4 auditorijās, to starp arī 2 datorklasēs ar 16 datoriem katrā auditorijā (32 datori kopskaitā).

Visās ISMA studiju procesa īstenošanas vietās studējošiem ir vienādas tiesības uz ISMA pieejamiem tiešsaistes resursiem, tostarp:

- ISMA mākoņservisā Moodle ir ievietoti lekciju materiāli, uzdevumi, ierakstītas video lekcijas.
- ISMA elektroniskā bibliotēkā atrodas digitālās grāmatas.
- ISMA studējošiem ir piekļuves iespējas Starptautiskā Valūtas fonda (International Monetary Fund) publikāciju apkopojumam.
- ISMA studējošiem ir piekļuves iespējas EBSCO vadošai pētniecības datu bāzei.
- ISMA studējošiem ir piekļuves iespējas tiešsaistes zinātnisko publikāciju resursiem, tādiem, ka Academia.Edu, Research Gate u.c.
- ISMA studējošiem ir piekļuves iespējas 25 brīvpieejas (open Access) zinātniskām datubāzēm un platformām, piemēram Google Scholar, Index Copernicus, Open Research Library u.c.
- ISMA studējošiem ir iespēja iepazīties ar ISMA zinātniskā žurnāla "Economics and Education" regulāriem izdevumiem tiešsaistē, kā arī ar ISMA konferenču "Information Technologies and Management" un "Open learning and education" tēzēm un abstraktiem. Tapāt ISMA vietnē tiek izvietotas norādes uz partneru institūciju publikācijām un monogrāfijām, kur tiek publicēti ISMA mācībspēku un doktorantūras studentu darbi, piemēram, norāde uz starptautisku monogrāfiju "Intellectual Challenges to Economic Globalism" un citām.
- **ISMA studējošiem pieejami resursi ISMA Latgales filiālē**

ISMA Latgales filiāles mācību līdzekļu fonda uzskaitē ir 294 mācību līdzekļi. Papildus šiem līdzekļiem Daugavpils filiālē studējošiem ir tiesības pieprasīt arī mācību materiālus, zinātniskās publikācijas u.c. līdzekļus Daugavpils universitātes lasītāvā, pamatojoties uz līgumu ar Daugavpils universitāti no 03.12.2019., kas ir noslēgts uz pieciem gadiem.

ISMA studējošiem pieejami resursi ISMA Fergānas filiālē

- Papildus ISMA Fergānas filiālē bibliotēkas uzskaitē esošiem mācību līdzekļiem, filiālē studējošajiem ir iespēja izmantot Fergānas universitātes resursus, pateicoties 2017. gadā uz nenoteiktu laiku parakstītajam sadarbības memorandam.
- gada 15. novembrī starp ISMA bibliotēku un Fergānas Universitātes informācijas resursu centru (Information Resource Center of Ferghana State University) tika noslēgts sadarbības līgums starp ISMA bibliotēku un Fergānas Valsts universitātes informācijas resursu centru. Pateicoties šim līgumam, ISMA studējošie neierobežoti izmanto Informācijas centra resursus. Jāmin, ka Informācijas centra darbinieki atbilstoši ISMA lūgumam iegādājās virkni moderno grāmatu angļu valodā uzņēmējdarbības, tūrisma un viesmīlības jomā.
- Tāpat 15.11.2019. starp ISMA Fergānas filiāli un Ahmad Fargoni nosaukto Fergānas reģionālo informācijas bibliotēku centru tika noslēgts sadarbības līgums, kuru rezultātā vietēja bibliotēka arī iegādājas virkni aktuālo grāmatu uzņēmējdarbības, tūrisma un viesmīlības jomās, kurus neierobežoti var pieprasīt Fergānas filiālē studējošie.

3.3. Sniegt informāciju par sistēmu un procedūrām, kuras tiek piemērotas metodiskā un informatīvā nodrošinājuma pilnveidei un iegādei. Raksturojums un novērtējums par bibliotēkas un datubāžu pieejamību studējošajiem (t.sk. digitālajā vidē) un atbilstību studiju virziena vajadzībām, ietverot informāciju par bibliotēkas darba laika piemērotību studējošo vajadzībām, telpu skaitu/platību, piemērotību pastāvīgam studiju un pētniecības darbam, bibliotēkas piedāvātajiem pakalpojumiem, pieejamo literatūru studiju virziena

īstenošanai, studējošajiem pieejamajām datu bāzēm atbilstošajā jomā, to lietošanas statistiku, bibliotēkas krājumu papildināšanas procedūru un datu bāzu abonēšanas procedūru un iespējām.

ISMA bibliotēkas telpu kopējā platība ir 286m², no kurām lasītāju apkalpošanas telpas – 160m², krātuvju telpas - 118m², pārejās telpas (telpas bibliotekāriem)- 8m². Lasītāju zālē kopējais lasītāju vietu skaits – 37.

Bibliotēkas darba laiks ir katru dienu no 9.00 līdz 22.00.

Tajā pieejami šādi pakalpojumi:

- mācību grāmatu izsniegšana lasīšanai mājās
- zinātniskā krājumā esošo grāmatu izsniegšana uz vietas
- lasītavas un e-lasītavas pakalpojumi, tai skaitā pieeja [elektronisko resursu platformai](#) EBSCOhost
- 7 lietotāju datori patstāvīgajam darbam
- materiālu kopēšana/ drukāšana /skenēšana pašapkalpošanās režīmā (maksas pakalpojums)
- starpbibliotēku abonementa (SBA) pakalpojumi
- konsultācijas elektronisko resursu izmantošanā
- konsultācijas tematiskajā informācijas meklēšanā elektroniskajos resursos
- ISBN/ISSN numuru piešķiršana
- ISMA izdevniecības pakalpojumi

ISMA mācībspēki regulāri publicē zinātniskus rakstus brīvi pieejamo zinātnisko krājumos, piemēram, ResearchGate.net un Academia.edu resursos. ISMA studējoši arī ir aicināti reģistrēties resursos un lietot brīvi pieejamo informāciju zinātniskos nolūkos.

Bibliotēkas krājumu papildināšanas un datu bāzes abonēšanas procedūras soļi:

1. Studiju gada sākumā ISMA budžeta ietvaros tiek izdalīti līdzekļi bibliotēkas tehniskai attīstībai un grāmatu fonda atjaunošanai.
2. Sadarbībā ar studiju programmu direktoriem un katedru vadītājiem tiek veidoti jaunākās literatūras/datu bāzes abonēšanas pasūtījumi ISMA studiju virziena ietvaros.
3. Zinātniskās literatūras piegādātāja meklēšana un izvēle.
4. Bibliotekāre salīdzina pasūtījumu sarakstus un sagatavo kopējo augstskolas pasūtījumu ar cenām.
5. Ja pasūtījumu summa pārsniedz budžetu (15 000 EUR gadā), tie tiek analizēti ISMA administrācijas sēdēs un gala variantu apstiprina ISMA rektors.
6. Grāmatu iepirkšana un noformēšana bibliotēkas fondā.
7. Docētāju un studentu informēšana par jaunas literatūras piegādi.
8. Jaunās literatūras izstādes organizēšana bibliotēkā.

• ISMA studējošiem pieejami resursi tiešsaistē:

Visās ISMA studiju procesa īstenošanas vietās studējošiem ir vienādas tiesības uz ISMA pieejamiem tiešsaistes resursiem, tostarp:

- ISMA mākoņservisā Moodle ir ievietoti lekciju materiāli, uzdevumi, ierakstītas video lekcijas.
- ISMA elektroniskā bibliotēkā atrodas digitālās grāmatas.
- ISMA studējošiem ir piekļuves iespējas Starptautiskā Valūtas fonda (International Monetary Fund) publikāciju apkopojumam.

- ISMA studējošiem ir piekļuves iespējas EBSCO vadošai pētniecības datu bāzei.
- ISMA studējošiem ir piekļuves iespējas tiešsaistes zinātnisko publikāciju resursiem, tādiem, ka Academia.Edu, Research Gate u.c.
- ISMA studējošiem ir piekļuves iespējas 25 brīvpieejas (open Access) zinātniskām datubāzēm un platformām, piemēram Google Scholar, Index Copernicus, Open Research Library u.c.
- ISMA studējošiem ir iespēja iepazīties ar ISMA zinātniskā žurnāla "Economics and Education" regulāriem izdevumiem tiešsaistē, kā arī ar ISMA konferenču "Information Technologies and Management" un "Open learning and education" tēzēm un abstraktiem. Tapāt ISMA vietnē tiek izvietotas norādes uz partneru institūciju publikācijām un monogrāfijām, kur tiek publicēti ISMA mācībspēku un doktorantūras studentu darbi, piemēram, norāde uz starptautisku monogrāfiju "Intellectual Challenges to Economic Globalism" un citām.

• ISMA studējošiem pieejami resursi Daugavpils filiālē

Daugavpils filiāles mācību līdzekļu fonda uzskaitē ir 294 mācību līdzekļi. Papildus šiem līdzekļiem Daugavpils filiālē studējošiem ir tiesības pieprasīt arī mācību materiālus, zinātniskās publikācijas u.c. līdzekļus Daugavpils universitātes lasītavā, pamatojoties uz līgumu ar Daugavpils universitāti no 03.12.2019., kas ir noslēgts uz pieciem gadiem.

• ISMA studējošiem pieejami resursi Fergānas filiālē

- Papildus Fergānas filiālē bibliotēkas uzskaitē esošiem mācību līdzekļiem, filiālē studējošiem ir iespēja pieprasīt Fergānas universitātes mācību līdzekļu resursiem, pateicoties 2017. gadā uz nenoteiktu laiku parakstītajām sadarbības memorandam.
- gada 15. novembrī starp ISMA bibliotēku un Fergānas Universitātes informācijas resursu centru (Information Resource Center of Ferghana State University) tika noslēgts sadarbības līgums starp ISMA bibliotēku un Fergānas Valsts universitātes informācijas resursu centru. Pateicoties šim līgumam ISMA studējošie neierobežoti izmanto Informācijas centra resursus. Jāmin, ka Informācijas centra darbinieki pretimnākoši ISMA prasībām iegādājas virkni moderno grāmatu angļu valodā uzņēmējdarbības, tūrisma un viesmīlības jomā.
- Tapāt 15.11.2019. starp ISMA Fergānas filiāli un Ahmad Fargoni nosaukto Fergānas reģionālo informācijas bibliotēku centru tika noslēgts sadarbības līgums, kuru rezultātā vietēja bibliotēka arī iegādājas virkni aktuālo grāmatu uzņēmējdarbības, tūrisma un viesmīlības jomās, kurus neierobežoti var pieprasīt Fergānas filiālē studējošie.

ISMA bibliotēkas fonda resursu apkopojums uz 18.05.2021.:

Tēmas	Nosaukums	Vienību skaits	Latviešu	Angļu	Citas, t.sk. krievu	Nosaukums	Vienību skaits	Latviešu	Angļu	Citas, t.sk. krievu	Nosaukums	Vienību skaits	Latviešu	Angļu	Citas, t.sk. krievu, uzbeku
Ekonomika, apdrošināšana, grāmatvedība	369	544	152	33	359	9	18	12	4	4	3	5		3	2
Menedžments	538	688	135	95	458	28	44	24	8	12	2	4		4	
Mārketing	254	418	134	46	238	14	16	10	2	6	4	4		4	

Tūrisms un viesmīlība	437	599	119	51	429	24	28	10	14	4	12	12	8	4
Restorānu bizness	82	168	67	16	85	10	16	8	2	6	3	3	3	
Uzņēmējdarbība	304	406	190	28	188	26	30	16	10	4	4	8	4	2
Tiesības	284	519	127	12	380	8	12	6	2	4	1	1	1	
Loģistika	44	76	9		67	10	14	8	4	2	1	1	1	
Soc. Zinātnes	417	564	195	42	327	20	23	8	14	1	2	2	2	
Finanses un bankas	213	327	78	13	236	18	36	14	12	10	2	2	1	1
Matemātika	117	186	32	11	143	7	11	3	2	2	2	2	1	1
Datorzinātnes	591	649	71	49	529	14	18	4	8	6			2	
Nekustāmais īpašums	69	73	33	1	39		4	2	2					
Dizains	77	81	25	4	52		1		1					
Mūzika	8	8		5	3		1		1					
Zinātniskā pētniecība	27	33	2	5	26	14	22	2	16	4	7	7	5	2
Kopā katrā bibliotēkā:	3831	5339	1369	411	3559	202	294	127	102	65	43	51	39	12
	Nosaukums	Vienību skaits	Latviešu	Angļu	Citas, t.sk. krievu									
Kopā resursu fonds visās studiju procesa īstenošanas vietās:	4076	5684	1496	552	3636									

3.4. Sniegt informāciju par mācībspēku piesaistes un/ vai nodarbinātības procesiem (t.sk. vakanču izsludināšana, darbā pieņemšana, ievēlēšanas procedūra u.c.), novērtēt to atklātību.

ISMA personāla politika ir vērsta uz augstskolas mērķu īstenošanu, nodrošinot darbinieku efektīvu vadīšanu un ar to saistīto procesu saskaņotu izpildi, tāpēc kvalitātes vadības sistēmas ietvaros augstskolā ir izstrādāta un tiek īstenota šāda akadēmiskā personāla sastāva veidošanas politika:

- Nodrošināt, lai visus studiju kursus pasniegtu kvalificēti, zinātniski un metodiski sagatavoti pasniedzēji, kuri darbā izmanto mūsdienīgas darba metodes un pārzina uzņēmējdarbības praksi.
- nodrošināt, lai ne mazāk kā 50% mācībspēku strādātu pamatievēlēšanas vietā.
- 40% no ievēlētajiem mācībspēkiem ir doktora zinātniskais grāds.

- Vismaz diviem no studiju programmā iesaistītajiem mācībspēkiem ir jābūt zinātniskajam grādam nozarē.
- Nozares kursu studijām piesaistīt komercdarbības speciālistus no uzņēmumiem atsevišķu tēmu izklāstam.
- Sekmēt akadēmiskā personāla attīstību un ISMA finansiālo iespēju robežās motivēt pilnveidot docētāju pedagoģisko, profesionālo un zinātnisko kvalifikāciju gan Latvijā, gan ārpus tās.
- Docētājiem, kuri studē doktorantūrā un kuriem ISMA ir pamatievēlēšanas vieta, augstskola apmaksā 50% no doktorantūras studiju maksas. Laika posmā starp akreditācijām 7 no programmā iesaistītajiem docētājiem absolvējuši ISMA doktora studiju programmu un ieguvuši doktora grādu, 4 vēl studē.

Studiju virziena docētāji regulāri paaugstina savu kvalifikāciju, piedaloties dažādos semināros unursos gan kā dalībnieki, gan kā vadītāji.

Mācībspēku darbība visa gada laikā tiek vērtēta gan analizējot akadēmiskā personāla pašvērtējumu, gan veicot un apkopojot studentu aptauju rezultātus.

Viens no būtiskākajiem aspektiem ir mācībspēku piesaistes un darbā pieņemšanas caurskatāmība un atklātība.

Mācībspēku piesaiste notiek, izsludinot konkursu uz vakantajām amata vietām mājas lapā isma.lv. Pretendenti, kuri nav strādājuši ISMA, tiek aicināti novadīt vieslekciju, kuru hospitē atbilstošās katedras vadītājs vai viņa nozīmētais docētājs un programmas direktors. Pēc vieslekcijas studiju programmas direktors veic studentu aptauju un apkopotos rezultātus par katru kandidātu iesniedz Studiju virziena padomē, kur tiek analizēti iesniegtie dokumenti un notiek pārrunas ar kandidātiem. Studentiem, kuri studē konkrētā studiju virzienā, ir veto tiesības, ja viņu viedoklis par docētāju ir negatīvs. Ja Studiju virziena padome akceptē kandidatūru, tuvākajā Senāta sēdē notiek atklātas vēlēšanas. Pēc vēlēšanām pretendentiem tiek paziņoti balsojuma rezultāti un pozitīva balsojuma rezultātā rektors slēdz līgumu ar ievēlēto docētāju.

3.5. Norādīt, vai ir izveidota vienota kārtība akadēmiskā personāla kvalifikācijas un darba kvalitātes nodrošināšanai un sniegt tās novērtējumu. Norādīt kvalifikācijas paaugstināšanas piedāvātās iespējas visiem mācībspēkiem (tajā skaitā informāciju par mācībspēku iesaisti aktivitātēs, mācībspēku iesaistes motivāciju, u.c.), sniegt piemērus un norādīt, kā tiek novērtēta izmantoto iespēju pievienotā vērtība studiju procesa īstenošanai un studiju kvalitātei.

Studiju programmas docētāji regulāri paaugstina savu kvalifikāciju, piedaloties dažādos semināros unursos gan kā dalībnieki, gan kā vadītāji. Ja docētājam ir vēlme apmeklēt kādu konkrētu semināru, viņam jāiesniedz studiju prorektoram iesniegums, saskaņots ar studiju programmas direktoru. ISMA administrācija izvērtē iesniegumu un piešķir finansējumu līdz 100%. Tā, piemēram, 2017.gadā tika saņemti vairāki iesniegumi par docētāju vēlmi paaugstināt savu angļu valodas līmeni, apmeklējot angļu valodas kursus. ISMA administrācija, izvērtējot šos iesniegumus un plānoto filiāles izveidi Uzbekistānā, noorganizēja bezmaksas kursus saviem docētājiem.

Mācībspēku darbība visa gada laikā tiek vērtēta gan analizējot akadēmiskā personāla pašvērtējumu, gan veicot un apkopojot studentu aptauju rezultātus. Docētājiem, kuru zinātniski pētnieciskā un pedagoģiskā darbība tiek vērtēta augstāk, ir prioritāte piedalīties Erasmus+ programmā un viņi tiek iesaistīti studiju procesa realizēšanā ISMA filiālē Fergānā (Uzbekistānā).

Docētāju zinātniski pētnieciskās darbības paaugstināšanai tika pieņemts lēmums apmaksāt konferences dalības maksu un ar dalību tajā saistītos izdevumus, ja ISMA docētāja publikācija tiks atzīta par kvalitatīvu un ievietota SCOPUS vai Web of Science datu bāzē.

Augstskolā valda uzskats, ka vislabākā mācībspēku kvalifikācijas paaugstināšana tiek iegūta aktīvi iesaistoties zinātniskajā darbībā, piemērojiet iegūtos pētījumu rezultātus praksē, sadarbojoties ar uzņēmējdarbības pārstāvjiem un piedaloties starptautiskajā zināšanu un kompetenču apmaiņā.

Attiecīgi, studiju virziena mācībspēki tiek aktīvi stimulēti piedalīties ERASMUS+ ietvaros rīkotajos pieredzes apmaiņas braucienos, piedalās starptautiskajās nedēļās, projektos un citos pasākumos. Tapāt ISMA starptautisko sakaru daļa aktīvi piesaista ārzemju mācībspēkus piedalīties ar lekcijām ISMĀ, nodrošinot pasniedzēju zināšanu un prasmju apmaiņu.

Pieteikšanas procedūra apmaiņu vizītei uz partneruniversitāti (kuru kopējais skaits pārsniedz 80 augstskolas) ir sekojoša – studiju gada sākuma starptautisko sakaru daļa izplata starp mācībspēkiem aizpildes formu, kur pasniedzēji norāda sev vēlamas aktivitātes un īstenošanas periodu. Starptautisko sakaru daļa sadarbībā ar ISMA valdi un virziena un programmu direktoru izskata aktivitātes atbilstību mācību procesam un pēc apstiprināšanas pasniedzējs var pretendēt uz finansējuma saņemšanu.

Veicinot ISMA mācībspēku zināšanu un kompetenču apmaiņu ar ārzemju akadēmiskā personālu, 2019. gada ISMA ir uzsākusi jaunu iniciatīvu, kas arī vērsta uz mācībspēku sadarbības veicināšanu pedagoģiski-metodiskajā darbā. 2019. gada 23.-26.aprīlī ISMA risinājās pirmā Erasmus+ Mācību un prakses nedēļa (*Erasmus+ Staff Teaching and Training Week at ISMA University*). Šo nedēļu apmeklēja ap 40 dalībnieku no Vācijas, Portugāles, Lietuvas u.c. valstīm, tādējādi tika veicināta starptautiskā sadarbība. Dalībnieki novērtēja šo pasākumu ļoti augsti, tika lemts turpināt šo aktivitāti ik gadu, diemžēl šos plānus uz laiku pārtrauca Covid-19 pandēmija.

Tapāt pandēmija pārtrauca aktīvus sadarbības veicināšanas plānus Dienvidamerikas kontinentā. Tika plānots piedalīties savstarpējās pasniedzēju apmaiņas vizītes ar vairākām Meksikas (piemēram, Universidad de Colima) un Brazīlijas (SET Sociedade de Educacao) augstskolām. Pašreiz uz laiku šī aktivitāte tiek apturēta.

Tomēr ir pozitīvi piemēri, kad tika veicināta ISMA mācībspēku kvalifikācijas celšana. Pandēmijas laikā ISMA sāka aktīvi sadarboties ar neformālās izglītības pārstāvjiem, piedāvājot kvalifikācijas celšanas pasākumus (lekcijas, pieredzes apmaiņas tikšanas, seminārus u.c.) Ukrainas, Kazahstānas, Krievijas federācijas augstskolu pārstāvjiem. Kopumā uz 2021.gada maiju ir īstenoti 8 šādi pasākumi, kad tiešsaistes formātā ISMA "Uzņēmējdarbības vadība" virziena mācībspēki piedalās pieredzes apmaiņā ar ārzemju kolēģiem. Iegūta pieredze tiek apkopota un atspoguļota studiju kursu saturā. Tikšanu ietvaros tiek apspriesti augstskolu stratēģiskās vadīšanas aspekti, to starp attālinātas studijas pandēmijas laikā un pēc tas, izglītības procesa kvalitātes nodrošināšana, karjeras iespējas, līderības prasmes, studiju satura veidošana u.c. aspekti.

3.6. Sniegt informāciju par studiju virzienam atbilstošo studiju programmu īstenošanā iesaistīto mācībspēku skaitu, mācībspēku akadēmiskās un pētnieciskās slodzes analīzi un novērtējumu. Ienākošās un izejošās mācībspēku mobilitātes novērtējums pārskata periodā, mobilitātes dinamika, grūtības, ar kurām augstskola/ koledža saskaras mācībspēku mobilitātē.

Studiju virziena studiju programmu realizācijā iesaistīts 51 docētājs, no tiem 31 ir ievēlēti ISMA,

pārējie pieaicināti dalīties ar savu profesionālo pieredzi. No ievēlētā akadēmiskā personāla 18 docētājiem jeb 55% ir doktora grāds, 15 docētājiem jeb 45% ir maģistra grāds.

Mācībspēku slodze tiek aprēķināta, ņemot vērā trīs aspektus – darbu auditorijās un konsultācijās (akadēmiskais aspekts), organizatorisko darbību (organizatoriskais aspekts) un darbu ārpus ISMA studiju procesa (pētnieciskais aspekts).

Mācībspēku slodzes kompensācija organizatoriskā darbā

- **prorektoram - 300 stundas** ak. gadā.
- **studiju virziena/ programmas vadīšanā** (studiju programmas direktors, studiju virziena vadītājs) - **150 stundas** ak. gadā.
- **studiju programmas specializācijas vadīšanā** (specializācijas vadītājs) - **75 akad. stundas** gadā, ieskaitot reklāmas aktivitātes.
- **jaunas studiju programmas sagatavošanā licencēšanai** (studiju programmas direktors) - **300 stundas** ak. gadā.
- **studiju virziena sagatavošanā** akreditācijai (studiju virziena vadītājs) - **300 stundas** ak. gadā.
- **studiju programmas sagatavošanā** akreditācijai (studiju programmas direktors) - **200 stundas** ak. gadā.
- **katedras vadīšanā** (katedras vadītājs) - **150 stundas** ak. gadā.
- **katedras u.c. struktūrvienību lietvedības organizēšanā** - **60 stundas** ak. gadā.
- **studentu grupas kuratora** darbā - **60 stundas** ak. gadā.
- **jauna studiju kursa metodiskā kompleksa radiēšanā**, ieskaitot e-materiālus, saskaņā ar pieņemto formu - **150 stundas** ak. gadā.

Pētnieciskais darbs

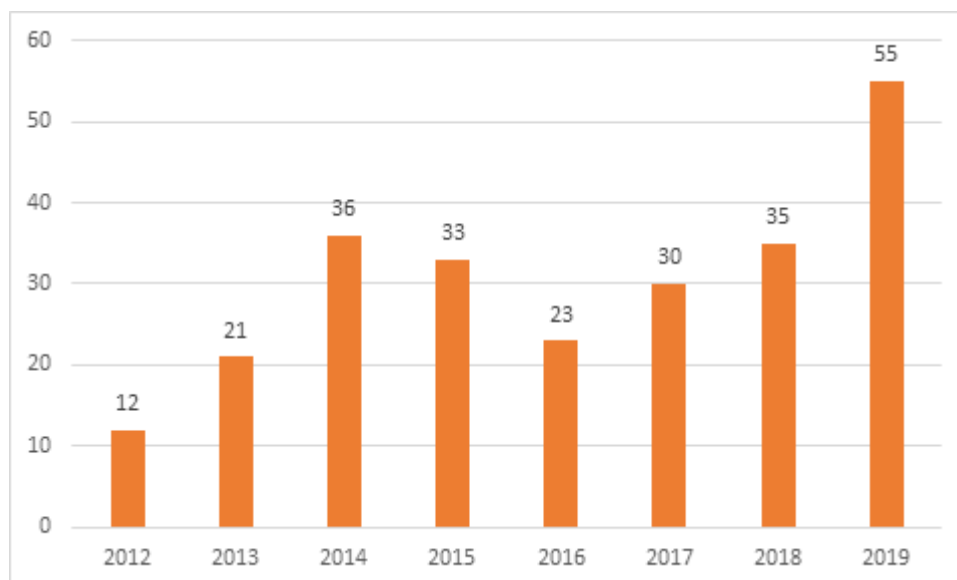
- mācību metodisko materiālu (met. norādījumi, lekcijas utt.) sagatavošana publicēšanai - **1 akad. stunda** uz 1 nosacītu (A4=1800 simbolu) lapu.
- zinātniska raksta sagatavošana publicēšanai - **3 akad. stundas** uz 1 nosacītu (A4) lapu.
- zinātnisko vai metodisko materiālu rediģēšana pirms publicēšanas - **1 akad. stunda** uz 5 nosacītām (A4) lapām.
- zinātnisko konferenču tēžu sagatavošana publicēšanai - **2 akad. stundas** uz 1 nosacītu (A4) lapu.
- konferences organizācija (konferences moderators) - **50 stundas** akad. gadā

ISMA mācībspēki labprāt izmanto Erasmus+ projektu iespējas mobilitātei – gan pieredzes apmaiņas mobilitāti (STT), gan docēšanas mobilitāti (STA), skat. 2.3.3.pielikumu.

ISMA ārējo sakaru daļās darbība ir vērsta uz starptautiskās sadarbības attīstību, lai veicinātu mācībspēku apmaiņu un nodrošinātu augstu kvalitāti izglītībā. Akadēmiskā personāla apmaiņa galvenokārt notiek ES programmas ERASMUS + ietvaros. ISMA ir noslēgusi divpusējos līgumus ar apmēram 70 Eiropas augstskolām (saraksts regulāri tiek papildināts). Mobilitāte iespējama mācībspēkiem tikai no tām augstskolām, ar kurām ISMA noslēgts divpusējās sadarbības līgums par konkrētu studiju jomu, ievērojot līguma nosacījumus.

Ienākošas mobilitātes mērķis:

- Paplašināt un pilnveidot piedāvāto studiju kursu svešvalodās klāstu un saturu;
- Veicināt pedagoģisko metožu un studiju materiālu apmaiņu;
- Motivēt studentus un docētājus iesaistīties mobilitātē un palīdzēt viņiem sagatavoties mobilitātes periodam.

Kopējais atbraukušo mācībbspēku skaits pa gadiem

2012. gadā ienākošā akadēmiskā personāla skaits bija samērā neliels – 12 cilvēki, 8 no tiem realizēja docēšanas mobilitātes un 4 cilvēki no Turcijas realizēja pieredzes apmaiņas mobilitātes.
2013. gadā docēšanas mobilitāšu skaits bija lielāks: kopā ienākošais akadēmiskais personāls realizēja 21 mobilitātes: 14 no tiem bija docēšanas un 7 pieredzes apmaiņas mobilitātes. Vislielākais docētāju skaits bija no Lietuvas (no Klaipeda State University of Applied Sciences (5 cilvēki) un Vilniaus Kooperācijas Koleģija / University of Applied Sciences (3 cilvēki))
- 2014.gadā kopējas ienākošo mobilitāšu skaits palielinājās un bija 36. 16 cilvēki izmantoja docēšanas mobilitātes iespējas, galvenokārt docētāji no Lietuvas (Northern Lithuania College – 2 cilvēki, Klaipeda State University of Applied Sciences – 2 cilvēki, Vilniaus Kooperācijas Koleģija / University of Applied Sciences – 1 cilvēks, Vilniaus Universitetas (Kaunas Faculty of Humanities-2 cilvēki). Pieredzes apmaiņas mobilitāti izvēlējās galvenokārt docētāji no Bulgārijas 8 cilvēki (University of Agribusiness and Rural Development – 6 cilvēki, UNWE, University of National and World Economy – 2 cilvēki) un Turcijas – 7 cilvēki (Mus Alparsan University – 5 cilvēki, Bahchesehir University – 2 cilvēki)
2015. gadā kopējas ienākošo mobilitāšu skaits bija 33. Ienākošie docētāji galvenokārt bija no tādām valstīm, kā Bulgārijā un Lietuva, 19 un 8 cilvēki attiecīgi. 9 docētāji no Bulgārijas no dažādam augstskolām un 7 no Lietuvas izmantoja docēšanas mobilitātes iespējas. Kopējais docēšanas mobilitātes skaits bija 22, vairāk nekā iepriekšējos gados.
2016. gada kopējais ienākošo mobilitāšu skaits samazinājās un bija 23. 18 cilvēki izmantoja docēšanas mobilitātes iespējas. Visvairāk docētāju bija no Lietuvas – 8 cilvēki (no Vilniaus verslo koleģija / Vilnius Business College un Vilnius Gediminas Technical University) un Turcijas (4 cilvēki). Pieredzes apmaiņas mobilitāti izvēlējās galvenokārt akadēmiskais personāls no Bulgārijas -3 cilvēki.
2017. gada kopējais ienākošo mobilitāšu skaits bija 24. 14 cilvēki izmantoja docēšanas mobilitātes iespējas. Visvairāk docētāju bija no Bulgārijas – 6 cilvēki (2 cilvēki no University of National and World Economy, 2 cilvēki no University of Agribusiness and Rural Development, 1 no Konstantin Preslavsky University of Shumen un 1 no St. Cyril and St. Methodius University fo VelikoTurnovo).Pieredzes apmaiņas mobilitāti izvēlējās 10 docētāji galvenokārt no Turcijas (4 cilvēki) un Lietuvas (3 cilvēki).
2018. gadā gada kopējais ienākošo mobilitāšu skaits bija 35. 30 cilvēki izmantoja docēšanas mobilitātes iespējas un tikai 5 docētāji (no Grieķijas un Čehijas) izmantoja pieredzes

apmaiņas mobilitāti. Visvairāk docētāju bija no Ukrainas (12 cilvēki no tādam augstskolām, kā SIMON KUZNETS KHARKIV NATIONAL UNIVERSITY OF ECONOMICS, Cherkasy State Business-College un Poltava University of Economics and Trade) un Lietuvas- 4 cilvēki.

2019. gadā būtiski palielinājās ienākošo mobilitāšu skaits un bija 55 (docētāji no 15 valstīm). 16 cilvēki izmantoja docēšanas mobilitātes iespējas un 39 docētāji izmantoja pieredzes apmaiņas mobilitāti. Tas ir saistīts ar to, ka ISMA tika organizēta ERASMUS+ nedēļa (**ISMA Staff Teaching and Training Week**) kuras ietvaros tika organizēti semināri un pieredzes apmaiņas pasākumi. Visvairāk dalībnieku bija no Ukrainas, Bulgārijas, Turcijas un Spānijas.

Kopumā akadēmiskā personāla mobilitāte pozitīvi ietekmē ISMA izglītības kvalitāti, sekmē zināšanu apmaiņu un veicina studentu mobilitāti. Ārējo partneru iesaiste studiju procesā ir aktīva visās otrā līmeņa programmās, taču iesaistes intensitāte 1 līmeņa programmā ir zemākā. Grūtības: papildu administratīvais slogs, kas saistīts ar tādiem jautājumiem kā lekciju vai pieredzes apmaiņas pasākumu organizēšana, atbraukušo docētāju kvalifikācijas atzīšana.

3.7. Studējošajiem pieejamā atbalsta, tajā skaitā atbalsta studiju procesā, karjeras un psiholoģiskā atbalsta, īpaši norādot atbalstu, kas paredzēts konkrētām studējošo grupām (piemēram, studējošajiem no ārvalstīm, nepilna laika studējošajiem, tālmācības studiju formā studējošajiem, studējošajiem ar īpašām vajadzībām u.c.) novērtējums.

ISMA studiju process ir studentcentrēts, jo:

- ISMA respektē studentu multikulturālo kontingentu un viņu vajadzību daudzveidību. Katrai ārvalstu studiju grupai ir kurators, kurš risina ne tikai ar studiju procesu saistītos jautājumus, bet arī sagaida studentu lidostā, pavada līdz dzīves vietai, iepazīstina ar sadzīvei nepieciešamo produktu iegādes vietām, transporta izmantošanas noteikumiem u.tml.
- ISMA izmanto dažādus programmu īstenošanas veidus, atbilstoši iespējām. Lai nodrošinātu pēc iespējas aktīvāku studējošo līdzdalību studiju procesā un kvalitatīvāku programmas satura apguvi, tika nolemts atteikties no studijām tālmācības formā:
  - mainoties LR normatīvajiem aktiem, studiju materiāli jāaktualizē vai pat jāmaina semestra vidū (izmaiņas Krimināllikumā, Darba likumā u.c.), kas sagādā būtiskas neērtības studentam, kas eksāmenā atceras pirmajos testos un pārbaudes darbos atspoguļoto informāciju, bet tā jau nav spēkā;
  - tālmācības studentiem ir neiespējami dažādot mācīšanas metodes, piemēram, diskusiju, grupu darbu u.c.
- Atbilstoši apstākļiem ISMA izmanto daudzveidīgas pedagoģiskās metodes, gan klātienes, gan neklātienes studentiem organizējot gan grupu darbu, gan diskusijas, gan citas mācību metodes;
- Veicina studējošā tieksmi uz patstāvīgumu, tajā pašā laikā nodrošinot mācībspēka vadību un atbalstu – katram docētājam ir konsultāciju stundas, bez tam tiek apmaksātas konsultāciju stundas noslēguma darba vadīšanai, tai skaitā doktorantu darbu vadīšanai – 50 kontaktstundas gadā.
- Veicina abpusēju cieņu studējošā un mācībspēka attiecībās, pastāv atbilstošas procedūras studentu sūdzību risināšanai – studenti tiek iesaistīti studiju programmu un studiju vides pilnveidošanas procesā, izmantojot iesaistīšanos Studentu pašpārvaldē un dalību dažādās ISMA lēmēj institūcijās (skat. sadaļu par ISMA lēmēj institūcijām), aptaujas un “sūdzību un

ierosinājumu kasti”;

- Studentiem tiek nodrošināta individuāla pieeja studiju procesa organizēšanā – studentiem, kuri objektīvu iemeslu dēļ nav apmeklējuši lekcijas, nodrošināta pieeja studiju kursu aprakstam, kurā atspoguļotas tēmas, kas konkrētajā nedēļā tika izskatītas, un pieejama literatūra un mācību materiāli, lai šīs tēmas apgūtu;
- Studentu darbu vērtēšana ir konsekventa, taisnīga, piemērota visiem studentiem. Vērtēšanas kritēriji ir aprakstīti kursu aprakstos un paskaidro, kādā mērā tie sasnieguši sagaidāmos studiju rezultātus; studenti saņem skaidrojumu par vērtējumu. Lai nodrošinātu studentu studiju gaitas uzskaiti, izveidota e-platforma, kurā students var sekot līdzi savai sekmībai un studiju dokumentācijai;
- Uzņemšanas procedūras un kritēriji ir atklāti, uzņemšanas noteikumi ievietoti mājas lapā un ir publiski pieejami:
<https://www.isma.lv/toposajiem-studentiem/uznemsana/uznemsanas-dokumenti>

II - Studiju virziena raksturojums (4. Zinātniskā pētniecība un mākslinieciskā jaunrade)

4.1. Studiju virziena zinātniskās pētniecības un/vai mākslinieciskās jaunrades virzienu raksturojums un novērtējums, atbilstība augstskolas/ koledžas un studiju virziena mērķiem un zinātnes un mākslinieciskās jaunrades attīstības līmenim (atsevišķi raksturot doktora studiju programmu nozīmi, ja piemērojams).

Novērtējot studējošo darbu tēmas un to sasaisti ar darba tirgu, ir jāatzīmē, ka visas tēmas, tai skaitā doktora studiju programmā, ir saistītas ar aktuālu uzņēmējdarbības problēmu izpēti, piemēram:

- Lēmumu pieņemšanas problēma komercsabiedrībās;
- Risku kapitāla loma inovāciju jomā;
- Konkurences vides analīze un prognozēšana;
- Mazo un vidējo uzņēmumu inovāciju aktivitātes stimulēšana;
- Latvijas uzņēmējdarbības ekonomiskās vides pārvaldība;
- Inovācijas metodes cilvēkresursu pārvaldībā;
- Starpkultūru problēmu risināšana uzņēmuma vadībā starptautiskās kompānijās;
- Augstākās izglītības iestādes intelektuālā potenciālā vadība u.tml.

Promocijas darbu tēmas galvenokārt ir izvēlētas kā aktuālu uzņēmējdarbības konkrētu tautsaimniecības jomu problēmu pētījums ar mērķi izstrādāt jaunas zinātniski teorētiskas atziņas un sagatavot zinātniski pamatotas rekomendācijas lēmumu pieņemšanai uzņēmējdarbības vadības sfērā. Parasti promocijas darbos ir sasaiste ar studenta profesionālās darbības jomu. Līdz ar to ir iespējams secināt, ka ISMA studējošie, izvēloties noslēguma tēmu un pētījumu objektus, balstās ne tikai uz vadībzinātnes neatrisināto teorētisko problēmu, bet arī uz darba tirgus attīstības tendenču/aktuālo globālo problēmu pētīšanu un to risināšanu.

Sākot ar 2015.gadu, kad ISMA atbilstoši augstskolas stratēģiskajam attīstības plānam radikāli pārstrukturēja zinātniskās pētniecības organizāciju kā zinātnisku institūciju, ir notikušas būtiskas izmaiņas. Doktorantūras mācībspēku un studējošo zinātniski pētnieciskais darbs ir organizēts kā viena laboratorija - ISMA Pētniecības institūta Biznesa laboratorija.

Pētniecības institūta Biznesa laboratorija stratēģiskais plāns paredz jauno zinātnieku un studentu iesaistīšanos zinātniski pētnieciskajā darbā un to darbību koordinēšanu. Izstrādātais plāns koncentrējas uz zinātniski pamatotu attīstību, uzsverot tā saistību ar uzņēmējdarbību un sabiedrību

Biznesa laboratorijas galvenie darba virzieni un tās darbības rezultāti veicina ekonomisko, sociālo un kultūras attīstību, nodrošinot zinātniskās darbības nepārtrauktību, nododot pieredzi un zināšanas jaunajai paaudzei, atbalstot zinātnes un biznesa sadarbību, attīstot inovācijas un vadības tehnoloģijas, sniedzot organizatorisko atbalstu un biznesa konsultācijas ekonomiskajos un analītiskajos aspektos.

Biznesa laboratorija ļaus piesaistīt investīcijas produktu ar augstu pievienoto vērtību, produktīvu inovāciju sistēmu un mūsdienīgas izglītības sfērās.

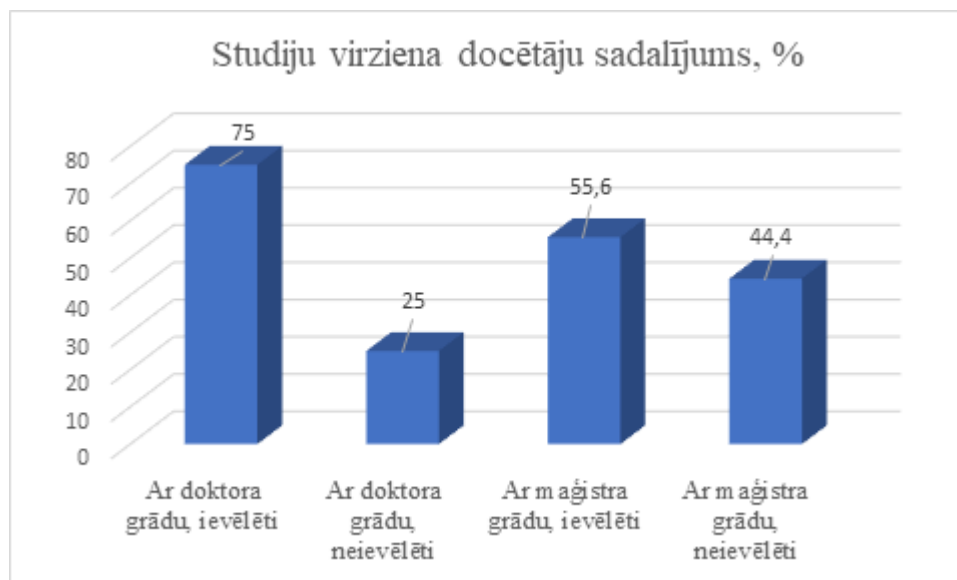
Biznesa laboratorijas zinātniskā personāla dalība zinātniskās konferencēs, simpozijos un zinātnisko darbu publicēšana ir galvenais saziņas kanāls ar sabiedrību un kolēģiem no citām zinātniskajām organizācijām, ieskaitot ārvalstu.

Tā kā augstskolai nav savas promociju padomes, doktora studiju programmas absolventi ir tiesīgi izvēlēties augstskolu, kurā aizstāvēt savu promocijas darbu. Aizstāvētie promocijas darbi akreditācijas periodā:

	Vārds, uzvārds, amats	Tēma	Augstskola, kurā iegūts grāds	Gads
1.	Deniss Djakons Dr.oec., Asociētais profesors, ISMA Rektors	Nacionālās augstākās izglītības sistēmas inovatīva attīstība	Academy of Municipal Administration Ukraina	2013
2.	Antonina Djakona Dr.oec., Asociētā profesore, ISMA Attīstības un inovāciju prorektore, Mārketinga daļas vadītāja	Nacionālās augstākās izglītības sistēmas konkurētspēja	Черниговский Государственный институт экономики и управления Ukraina	2013
3.	Lada Kalinina Dr.oec., General Manager Baltic States Jungheinrich Lift Truck SIA	Nacionālās ekonomikas vides veidošanās sociāli ekonomiskie faktori	Черниговский Государственный институт экономики и управления Ukraina	2013
4.	Olga Verdenhofa Dr.sc.admin., ISMA Viceprezidente, IT virziena direktore	Izglītības tirgus vadības efektivitātes paaugstināšanas virzieni	Национален Военен Университет «Васил Левски» Bulgārija	2017
5.	Valentina Djakona Dr.sc.admin., ISMA Studiju prorektore	Uzņēmuma intelektuālā kapitāla vadības efektivitātes paaugstināšanas iespējas	Национален Военен Университет «Васил Левски» Bulgārija	2017
6.	Tatjana Odinkova Ph.D., ISMA docente	Mazo un vidējo Latvijas tūrisma uzņēmumu inovāciju aktivitātes stimulēšana	Academy of Economics Dimitar Apostolov Tsenov Svishtov Bulgārija	2019
7.	Ivars Linde Asociētais profesors, ISMA rektora padomnieks	Augstākās izglītības kvalitātes vadības mērķi un izmērāmība	Academy of Economics Dimitar Apostolov Tsenov Svishtov Bulgārija	2019
8.	Jelena Lukjanova Ph.D., ISMA Vadības un tiesību katedras vadītāja	SPA un Wellness tūrisma attīstības perspektīvas Latvijas Republikā	Academy of Economics Dimitar Apostolov Tsenov Svishtov Bulgārija	2019
9.	Uteubayev Talgat Ph.D., TOO "Urasian industrial chemical group" ģenerāldirektors	Uzņēmuma cilvēkresursu vadība Eirāzijas Ekonomiskās Savienībā	Academy of Economics Dimitar Apostolov Tsenov Svishtov Bulgārija	2019

4.2. Zinātniskās pētniecības un/vai mākslinieciskās jaunrades sasaiste ar studiju procesu, tajā skaitā rezultātu izmantošanas studiju procesā raksturojums un novērtējums.

Studiju virziena studiju programmu realizācijā iesaistīts 51 docētājs. No ievēlētā akadēmiskā personāla 18 docētājiem jeb 55% ir doktora grāds, 15 docētājiem jeb 45% ir maģistra grāds. Studiju virziena mācībspēku sadalījums redzams attēlā:

ISMA zinātniski pētnieciskā darbība ir neatņemama studiju procesa sastāvdaļa. Visi vadošie virziena programmu docētāji, kuri aktīvi piedalās zinātniskajos pētījumos, plaši pielieto iegūtos zinātniskos rezultātus studiju procesā: gatavojoties lekcijām, izstrādājot praktiskos piemērus un mācību metodiku, semināru nodarbības, patstāvīgos un projektu darbus, kā arī noslēguma darbu tematiku. Pieci studiju virziena programmas realizācijā iesaistītie mācībspēki ir Latvijas Zinātnes padomes eksperti: Dr.oec. Inese Spīča, Dr.oec. Viktoriia Riashchenko, Dr.oec. Marga Živitere, Dr.oec. Elīna Konstantinova un Dr.sc.ing. Rostislavs Kopitovs.

Arī pārējie studiju virziena docētāji iesaistās pētījumos, projektos, piedalās konferencēs un semināros. Lielai daļai docētāju ir arī praktiskā pieredze uzņēmējdarbībā, kuru viņi pārnēs uz ISMA studiju procesu, sniedzot praktiskus piemērus, tādējādi nostiprinot studējošo teorētiskās zināšanas, pilnveidojot viņu prasmes un kompetences.

4.3. Starptautiskās sadarbības zinātniskajā pētniecībā un/ vai mākslinieciskajā jaunradē raksturojums un novērtējums, norādot arī kopīgos projektus, pētījumus u.c. Norādīt studiju programmas, kuras iegūst no šīs sadarbības. Norādīt turpmākos plānus starptautiskās sadarbības zinātniskajā pētniecībā un/ vai mākslinieciskajā jaunradē attīstībai

ISMA mācībspēku zinātniskā darbība atbilst LR IZM aktuālajām izglītības attīstības pamatnostādņēm 2014.- 2020. gadam, kas nosaka, ka Latvijas Izglītības politikas virsmērķis pamatnostādņēs ir

kvalitatīva un iekļaujoša izglītība personības attīstībai, cilvēku labklājībai un ilgtspējīgai valsts izaugsmei. Ievērojot ISMA "Vadības, administrēšanas un nekustamo īpašumu pārvaldības" virzienā īstenoto studiju programmu sasaisti, ISMA "Vadības, administrēšanas un nekustamo īpašumu pārvaldības" virziena padomē apstiprināja studiju virziena zinātniskās pētniecības un mākslinieciskās jaunrades koncepciju, kas vērsta uz ISMA studiju programmās īstenoto mācībspēku savstarpējo sadarbību zinātniskās pētniecības jomā, ievērojot starppriekšmetu sasaistes un studiju programmu praktisko problēmu izpēti, kā arī mācībspēku līdzdalību starptautisko pētījumos, kas vērsti uz inovāciju kapacitātes attīstību un cilvēkkapitāla lomu Latvijas konkurētspējas kāpināšanā vadības un uzņēmējdarbības jomā.

Ievērojot 1. līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programmas "Uzņēmējdarbība nekustamā īpašuma sfērā" specifiku, studiju programmā iesaistītie mācībspēki tiek motivēti sasaistīt savus zinātniskos pētījumus ar jautājumiem, kas ir saistīti ar cilvēku dzīves kvalitātes un cilvēkkapitāla izaugsmi, kā arī ar jautājumiem, kas ir nozīmīgi nekustamā īpašuma pārvaldīšanā. Īpaši nozīmīga ir mācībspēku profesionālā darbība, kas saistīta ar projektu vadīšanu namu pārvaldīšanas sfērā, nekustamā īpašuma attīstīšanu un starptautisko darbību nekustamā īpašuma apsaimniekošanas jomā. Daži piemēri, kas saistīti ar mācībspēku profesionālās un zinātniski pētnieciskās darbības sasaisti ar studiju programmu, ir atspoguļoti tabulā Nr. 3.1.6.

Ņemot vērā, ka ISMA vadība aktīvi motivē mācībspēkus un darbiniekus uz pētniecisko un zinātnisko darbu, atbalstot un stimulējot arī materiāli, kā arī pašā augstskolā tiek organizētas vairākas ikgadējās konferences (*Information Technologies and Management, Open learning and Distance Education*), sadarbībā ar Biznesa kompetenču centru – Business Competences, Trade Marketing, Business Environment u.c. pasākumi, kuros darbinieki tiek rosināti piedalīties, gandrīz visi studiju programmās iesaistītie mācībspēki aktīvi nodarbojas ar zinātnisko pētniecību, piedalās konferencēs, izstrādā publikācijas, iesaistās dažādos projektos gan Latvijā, gan ārvalstīs. Zinātniskās darbības process un rezultāti tiek integrēti studiju procesā gan iepazīstinot studentus ar jaunākajiem vadībzinātnes nozares atklājumiem, metodēm, modeļiem, gan veicinot studējošo līdzdalību pētījumu izstrādē.

Starp „Tūrisma uzņēmējdarbības vadība” programmas mācībspēku veiksmīgas iesaistes piemēriem var minēt piedalīšanos 2013.-2014.g. īstenotajā ITSmart zinātniski – pētnieciskajā projektā Salento universitātes (Itālija) vadībā, kura laikā programmas mācībspēki izstrādāja lekciju kursus digitālo tehnoloģiju (tostarp arī tūrismā) jomā, piedalījās pieredzes apmaiņas vizītēs un neformālos pasākumos. Iegūtā pieredze tika apkopota, veidojot studiju kursus Ceļojumu un viesnīcu vadības informācijas tehnoloģijas, Tūrisma menedžments u.c., kā arī projekta piedalīšanos rezultātā tika saprasts, ka ir nepieciešams papildināt programmu ar studiju kursu Digitālais mārketingu un virkni brīvās izvēles priekšmetu saistītajā digitālajā jomā, jo moderna tūrisma un viesmīlības speciālista veiksmīgas uzņēmējdarbības pamats ir digitālās virzīšanas un digitālās tirgus vides analīzes iemaņas.

ISMA mācībspēki ilgstoši un veiksmīgi sadarbojas ar Klaipēdas valsts augstskolas koledžas vadību (KVK, Klaipeda State University of Applied Sciences, Lietuva). Piemēram, 2014.-2016.gados ISMA un KVK piedalījās kopējā zinātniski – pētnieciskajā projektā, kura mērķis bija izstrādāt labjūtas pakalpojumu vadības (Wellness Service Management) studiju programmu KVK vajadzībām. Šī programma tika veiksmīgi izstrādāta un ieviesta KVK koledžā, kā arī ISMA studentiem tika piedāvāta iespēja iestāties KVK koledžā un iegūt labsajūtas speciālista bakalaura diplomu īsā laikā uz ISMA diploma bāzes. Iegūto pieredzi ISMA mācībspēki veiksmīgi pielietoja, piemēram, J. Lukjanova, veiksmīgi aizstāvot promocijas darbu par SPA un rekreoloģijas aspektiem, (*Prospects for the development of SPA and WELLNESS tourism in the Republic of Latvia*), 2019.gadā Bulgārijā (Academy of Economics Dimitar Apostolov Tsenov Svishov) iegūstot Ph.D. grādu, papildinot studiju kursa Rekreoloģija saturu un izstrādājot jaunu specializācijas kursu Ilgtspējīga tūrisma attīstība.

Studiju programmas „Tūrisma uzņēmējdarbības vadība” mācībspēki arī piedalījās KVK izveidotajā kolektīvajā monogrāfijā *“Development and Transformation Processes in the Tourism Industry Under the Conditions of Globalization”* (2019.gadā). Iegūtās zināšanas un kontakti labjūtas pakalpojumu industrijas sfērā ļauj plānot labjūtas pakalpojumu vadības specializācijas dibināšanu programmas ietvaros turpmākajos gados.

ISMA arī veiksmīgi sadarbojas ar Lietuvas Kolping University of Applied Sciences, to mācībspēki ik gadu apmeklē ISMA ar vieslekcijām, piemēram, 2020.gada aprīlī bija ieplānotas divu pasniedzēju vizītes ar lekcijām par eko tūrismu un tumšo tūrismu (*dark tourism*), un to aspektiem, šīs lekcijas notika ISMA studiju kursa Tūrisma vadība ietvaros.

Pētījumu rezultāti un atziņas, kas gūtas, sagatavojot publikācijas, tiek iestrādāti atbilstošajos studijuursos, piemēram, izmantojot situāciju analīzi, piedāvājot instrumentus un tehnoloģijas.

4.4. Norādīt, kā tiek veicināta mācībspēku iesaiste zinātniskajā pētniecībā un/vai mākslinieciskajā jaunradē. Akadēmiskā personāla zinātniskās pētniecības un/vai mākslinieciskās jaunrades studiju virzienam atbilstošajā nozarē raksturojums un novērtējums, sniedzot piemērus un kvantitatīvo datu apkopojumu par studiju virzienam atbilstošām zinātniskāspētniecības un/vai mākslinieciskās jaunrades aktivitātēm pārskata periodā -akadēmiskā personāla publikācijām, dalību konferencēs, mākslinieciskās jaunrades aktivitātēm, dalību projektos u.c., sakārtojot pēc nozīmīguma.

ISMA mācībspēki apzinās augstskolas vērtības:

EKSELENCE, kas atspoguļo mūsu apņemšanos nodrošināt kvalitatīvu akadēmisko vidi, kas iedvesmo mūsu studentus intelektuāli, nodrošina augsti kvalitatīvu, modernu un starptautiski atpazīstamu un pieprasītu studiju programmu izstrādi. Ekselence ietver augstskolas attīstību, fizisko labsajūtu un vides aizsardzību. Meklējot izcilību mācīšanas un mācīšanās jomā, tiek radīta atmosfēra, kurā atzīstot un novērtējos savus sasniegumus mēs veicinām savu izaugsmi un attīstām uzņēmējdarbības garu.

DAŽĀDĪBA, kas atspoguļo mūsu apņemšanos veidot un uzturēt iekļaujošu vidi, kas nodrošina mūsu daudzveidīgās vajadzības, palielinot ikviena līdzdalības iespējas dažādos, augstskolai nozīmīgos procesos un kultūrā, tādējādi samazinot izslēgšanas iespējas. Mūsu daudzveidības apguve rada bagātu un draudzīgu atmosfēru, kurā atšķirības kultūrā, perspektīvā un ticībā bagātina akadēmisko diskusiju un mūsu augstskolas sabiedrisko dzīvi.

INTELEKTUĀLĀ BRĪVĪBA, kas atspoguļo mūsu intelektuālo brīvību, domas un vārda brīvību neatkarīgi no ideoloģiskajiem uzskatiem. Mēs meklējam dažādas pieejas jaunu zināšanu apguvei, kas paplašina mūsu redzesloku un uzlabo mūsu izpratni par sabiedrību un sevi.

SADARBĪBA, kas atspoguļo mūsu starpdisciplināro pieeju un ir vērsta uz iekšējām un ārējām partnerattiecībām.

KREATIVITĀTE, kas atspoguļo mūsu atvērtību jaunām idejām un izteiksmes formām, gatavībai uzņemties risku un uzņēmējdarbības garam.

CIENĀ (sadraudzība), kas atspoguļo mūsu cienpilno izturēšanos vienam pret otru, spēju novērtēt, ka visi mūsu kopienas locekļi pievieno vērtību un ir pelnījuši cieņu.

ILGTSPĒJA, kas atspoguļo mūsu apņemšanos saglabāt un aizsargāt mūsu darba rezultātā radītās

zināšanas, veidot un aizsargāt mūsu ekosistēmu, kā arī atbildīgi izturēties pret mums pieejamajiem resursiem.

Lai apkopotu informāciju par docētāju paveikto zinātniski pētnieciskajā un praktiskajā darbībā, kas nepieciešama profesionālo studiju programmu kvalitātes pilnveidē, docētājiem lūdz aizpildīt tabulu "Zinātniskā un profesionālā darbība". Balstoties uz tajā sniegtajām ziņām par pētniecību, dalību projektos un praktisko darbību ārpus ISMA, kā arī studentu aptauju rezultātiem par docēto studiju kursu, augstskolas vadība piešķir prēmijas un/ vai paaugstina stundu likmi.

Ja docētājs plāno piedalīties konferencē, viņš iesniedz rektoram pieteikumu un referāta nosaukumu. Pieteikumu izskata un pieņem lēmumu par konferences izdevumu apmaksu pilnā vai daļējā apmērā.

ISMA darbinieku galvenā zinātniskās un radošās darbības motivācija ir pašrealizācijas iespēja, interese par studēto priekšmetu un iespēja iesaistīties zinātniskajā darbībā. Katru gadu ISMA rīko festivālu ar nosaukumu ISMA, kas iesaista talantus.

ISMA darbinieku zinātniskās un radošās darbības motivēšanai liela nozīme ir balvām, kuras tiek piešķirtas augstākās izglītības darbiniekiem, kuri visu savu dzīvi ir veltījuši zinātnes un izglītības attīstībai. Kā morālo stimulu ISMA izmanto dažādas darbinieku iekšējās iedrošināšanas formas, piemēram, rektora Atzinības rakstu un Pateicību, balvas naudas vērtībā akadēmiskajam personālam un darbiniekiem, kuri ir guvuši ievērojamus panākumus mācīšanas, pētniecības un pasniegšanas darbā, kā arī metodoloģiskajās aktivitātes. Tāpat, aktīvā zinātniskā darbība, tā ir iespēja tikt ievēlētam asociētā profesora vai profesora amatā, kas ietekmē arī algas lielumu.

ISMA Akadēmiskā personāla programmas zinātniskās darbības motivācijas attīstība tiek balstīta uz:

Sadarbība ar zinātniski pētnieciskajām institūcijām Latvijā - piemēram, Latvijas Zinātņu akadēmijas Ekonomikas institūts.

Pētnieki un zinātnieki ar augstu profesionālo kompetenci - gan zinātniskā, gan biznesa pieredze, Scopus un WoS publikācijas utt.

Starptautisks zīmols "ISMA" - 26 gadi zinātnes un izglītības tirgū

Starpdisciplināra un uz studentiem vērsta pieeja izglītībā - ar specializācijām atbilstoši tirgus vajadzībām, mūsdienu gadījumu izpēti, pastāvīgas studentu aptaujas utt

Integrēta pieeja pētniecībā un zinātnē - biznesa praktiķu iesaistīšana, ISMA akadēmiskā personāla dalība biznesa procesos, mentorings, starptautiskā mobilitāte, pieredzes apmaiņa, novatoriskas pieejas.

-

Programmas akadēmiskais personāls aktīvi iesaistās ISMA zinātniskās izpētes institūtā.

Biznesa laboratorijas:

datormodelēšanas un sistēmu dinamikas laboratorija

elektronikas laboratorija

sociālās tehniskās sistēmas modelēšanas laboratorija

Visaptverošo un inovācijas pētījumu galvenie virzieni

- Biznesa vide
- Komunikatīvā un valodas kompetence

- HR menedžments
- Sistēmas modelēšana
- Sistēmas izstrādes rekreoloģija

Pētījumu grupas un galvenie pētījumu virzieni

	Pētnieki	Pētījumu virzieni
1	Dr. Rostislavs Kopitovs Valentina Djakona Dina Kelsina	KONTROLES ALGORITMU UZTURĒŠANAS PROBLĒMAS
2	Dr. Viktoriia Riashchenko Jeļena Lukjanova Jevgenija Dehtjare Tatjana Odinkova	EKONOMIKAS UN UZŅĒMĒJDARBĪBAS VADĪBA <ul style="list-style-type: none"> • Biznesa drošība: nacionālie un globālie aspekti • Inovācijas potenciāla ekonomiskie aspekti • Tūrisma sistēmu attīstība
3	Dr. Deniss Djakons Olga Verdenhofa Antonina Djakona Ivars Linde	VALSTS AUGSTĀKĀS IZGLĪTĪBAS SISTĒMAS GLOBĀLĀ KONKURĒTSPĒJA

Programmas akadēmiskais personāls arī aktīvi iesaistās ISMA augstskolas pētniecības projektos

2018-04/KNEU	Nacionālās augstākās izglītības sistēmas globālās konkurētspējas prasības Projekta vadītājs - LARISA ANTONUK, ANTONINA DJAKONA
2018-01/AERUR	Augstskolas klasifikācijas ticamības analīze un novērtēšana Projekta vadītājs - IVARS LINDE
2018-02/MCA	Vadības algoritmu uzturēšana Projekta vadītājs - ROSTISLAVS KOPITOVS
2019+/FP-5	Mūsdienu universitāšu attīstības stratēģiju galvenie virzieni Projekta vadītājs -VIKTORIA RIASHCHENKO
2019+/FP-6	Organizācijas darbības spēju novērtēšanas pašpielāgojošie algoritmi Projekta vadītājs - ROSTISLAVS KOPITOVS
2019+/FP-7	Sistēmas drošības uzlabošana: pašpielāgojošu algoritmu uzlabošana Projekta vadītājs - ROSTISLAVS KOPITOVS
2019+/FP-8	Tūrisms visiem: pieejamais tūrisms Latvijā Projekta vadītājs -VIKTORIA RIASHCHENKO

Dalības rezultātus mēs varam redzēt nākamajās tabulās.

Pētījuma rezultāti BIBLIOMETRIJA 2013-2018 Datus sagatavoja Technopolis Group

2013-2018															
PĒTĪJUMU VIENĪBA	No. FTE akadēmiskais personāls 2018	No. FTE akadēmiskais pētniecības personāls 2018	Kopējais pilnās slodzes ekvivalents akadēmisko un pētījumu personāla 2018	Raksti recenzētos zinātniskos žurnālos un konferenču materiālos, kas iekļauti WoS vai SCOPUS	Raksti recenzēto konferenču rakstu krājumos, neiekļautie WoS vai SCOPUS	Monogrāfijas	Patents latviski	Patenti (Eiropā un starptautiski)	Kopējais nr. no pašu ziņotajiem rezultātiem	WoS vai Scopus rezultātu skaits vienam pētniekam	Katra pētnieka visu rezultātu skaits	2013. - 2018. Gada pabeigto PhD skaits	PhD skaits uz vienu pētnieku	Kopējais finansējums	Kopējais finansējums vienam pētniekam

Att.2 – Publikācijas rezultātu kopsavilkums pēc veida

avots	Vienības / apakšvienības	ISMA BL
	Pieeja apakšvienības līmenī	pieejamais piederības ID
	Rādītāji	
scival	konferences rakstu krājums (publikāciju skaits)	16,00
scival	citātu rādītājs (par visiem gadiem)	11,00
scival	citātu rādītājs (citēšanas par 3 gadiem)	9,00
scival	Vidējais citātu rādītājs (par visiem gadiem)	0,69
scival	Vidējais citātu rādītājs (pamatojoties uz citātēm par 3 gadiem)	0,56
scival	Vidējais FWCI	0,80
scival	% Q1 žurnāli	0%
scival	% starptautiskie raksti	50%
scival	grāmatas, grāmatu nodaļas, monogrāfijas	1,00
scival	citātes N (par visiem gadiem)	0,00
scival	citātes N (citēšanas par 3 gadiem)	0,00
scival	Vidējais citātu rādītājs (par visiem gadiem)	0,00
scival	Vidējais citātu rādītājs (pamatojoties uz citātēm par 3 gadiem)	0,00
scival	vidējais FWCI	0,00
scival	% Q1 žurnāli	nav piemērojams
scival	% starptautiskie raksti	100%

Att.3 - E2-E2 panelis: Bibliometriskais rādītājs (raksti recenzētos žurnālos un recenzijās)

avots	Vienības / apakšvienības	ISMA Biznesa laboratorija
	Pieeja apakšvienības līmenī	pieejams piederības ID
	Rādītāji	
scival	Publikāciju skaits	3,00
scival	Citātu skaits (par visiem gadiem)	0,00
scival	Citātu skaits (citēšanas par 3 gadiem)	0,00
scival	Vidējais citātu rādītājs (par visiem gadiem)	0,00
scival	Vidējais citātu rādītājs (pamatojoties uz citātēm par 3 gadiem)	0,00
scival	vidējais FWCI	0,00
scival	% Q1 žurnāli	0%
scival	% starptautiskie raksti	67%

Bibliometrisko datu avots - scopus un tīmekļa zinātnes datu bāzes, kuru pamatā ir iestāžu nosaukumi un pētniecības jomas.

Ukrainas un Eiropas zinātniskās sadarbības centra projekta ietvaros ISMA parakstīja sadarbības līgumu ar izdevniecības grupu "Helvetika", kas ir daļa no izdevniecības grupas.

Ukrainas un Eiropas zinātniskās sadarbības centrs ir zinātniska organizācija, kas izveidota 2010. gadā Odesā. Ukrainas un Eiropas zinātniskās sadarbības centra prioritārās darbības jomas ir:

- Institucionālo apmeklējumu organizēšana starptautiskās un Eiropas institūcijās, Eiropas augstākās izglītības iestādēs;
- Ārvalstu zinātnisko un praktisko konferenču un zinātnisko un pedagoģisko prakses organizēšana un vadīšana dažādu zinātnes nozaru jomā, pamatojoties uz ES valstu augstākās izglītības iestādēm un zinātniskajiem institūtiem;
- Ārvalstu kolektīvo monogrāfiju izdošana.

4.5. Norādīt, kā tiek veicināta studējošo iesaiste zinātniskajā pētniecībā un/ vai mākslinieciskajā jaunradē. Novērtēt un raksturot katra studiju programmas līmeņa, kurš tiek īstenots studiju virzienā, studējošo iesaisti zinātniskajā pētniecībā un/vai mākslinieciskajā jaunradē, sniedzot piemērus studējošajiem piedāvātajām un izmantotajām iespējām.

Starp ISMA studiju virziena stratēģiskām prioritātēm var minēt studējošo iesaisti zinātniskajā pētniecībā, tādējādi veicinot augstskolas zinātnisko potenciālu un absolventu kvalitāti.

ISMA studējošo zinātniski –pētnieciskais darbs īstenojas gan studiju laikā gan arī ārpus tas. Zinātniskie pētījumi studiju procesa ietvaros tiek veikti saskaņā ar saskaņotiem studiju plāniem. Zinātniski-pētnieciska darba elementi tiek pielietoti visās nodarbību formās – kursa darba projektos, praktisko un semināru nodarbību laikā, veicot laboratorijas darbus, prakses laikā.

Zinātniskie pētījumi ir neatņemama nobeiguma darba sastāvdaļa (bakalaura, maģistra, promociju darbos).

Pateicoties laicīgai informācijas izvietojšanai tiešsaistē vortālā isma.lv studējošie aktīvi un rezultatīvi piedalās zinātniski-pētnieciskajos pasākumos (konferencēs un semināros).

Par studējošo aktivitāti liecina sekojošie rādītāji: studentu publikācijas un piedalīšanas ikgadēji rīkotās ISMA konferencēs, tādas ka starptautiskas zinātniskas konferences “Information Technologies and Management”, (<https://www.isma.lv/zinatne/konferences-un-petijumi/international-scientific-conference-information-technologies-and-management>), Open Learning and Distance Education (<https://www.isma.lv/zinatne/konferences-un-petijumi/open-learning-and-distance-education>), sadarbībā ar starptautiskiem darba devējiem rīkotas konferences Internship & Employment (<https://www.isma.lv/zinatne/konferences-un-petijumi/internship-employment>).

Studējošo publikācijas konferenču izdevumos ir to aktīvas piedalīšanas rādītājs. Daudzreiz tēzes tiek veidotas sadarbībā ar zinātniskiem vadītājiem, to starp arī ISMA mācībspēku vadībā.

Šajā dokumenta tiek minēti tikai dažādu studējošo darbi, pilnu sarakstu var apskatīt pēc norādes:

2019. gada publikācijas: <https://www.ismaitm.lv/theses-2019#bee>

2020.gada publikācijas: <https://www.ismaitm.lv/theses-2020>

Iepriekšējo gadu publikāciju saraksts līdz 2014.gadam iekļaujot ir pieejams apskatei vortālā <https://www.ismaitm.lv/>, sadaļā “Previous conferences”.

2021.gada publikāciju krājums ir veidošanas stadijā.

Par piemēriem var minēt sekojošas 2019. gada maģistru publikācijas:

- Nika Almar, “Theoretical underpinning and development integration of the PIM system into business processes of retail network”;
- Kamila Khafizova, zinātniskais vadītājs dr.oec., Jevgenija Dehtjare “[The analysis of mice tourism development in the world and in Uzbekistan](#)”;
- Gleb Akimov, “[Research of organization metadiagnostics algorithms](#)”;
- Aleksei Bezmaternykh, “[Algorithms for diagnostics of the financial condition of the insurance company](#)”;
- Kirill Dubson, “[Debugging of the algorithms measuring the image of organisation](#)”.
- Dažu doktorantu zinātnisko publikāciju piemēri:
- Bekzod Halilov, zinātniskais vadītājs dr.oec., Jevgenija Dehtjare, “[The analysis of global tourism industry development in Uzbekistan](#)”;
- Abilkhan Amangeldiyev, “[Algorithm requirements for the examination of organizations](#)”;
- Rustam Aslanzade, “Global supply chain formation factors”.

2020. gada publikāciju piemēri:

Profesionāla bakalaura līmenī studējošo publikācijas:

- Kovaleva, *zinātniskais vadītājs dr.oec.*, J. Dehtjare "Improvement of the system of motivation and stimulation of personnel in tourism enterprises";
- Meri Amirkhanian, "Performance criteria for effective usage of the current volatility indicator in predictive modelling of price dynamics in financial markets".

Maģistru publikācijas:

- E. Koptseva, *zinātniskais vadītājs dr.oec.*, as. prof. I. Linde, "Improving the structure of branch management of a commercial bank";
- Korol u.c., *zinātniskais vadītājs dr.oec.*, prof. V.Riashchenko, "Global trends in the development of the restaurant equipment market and their impact on the trading companies marketing policy";
- Matskiv V., u.c., *zinātniskais vadītājs dr.oec.*, prof. Riashchenko, "Communication tools for brand promotion in the online environment";
- Dmitrijs Matjakubovs, "Improve enterprise efficiency by implementing the Physical Access Control System (PACS)";
- Iryna Pohoretska, *zinātniskais vadītājs As. Prof.*, Mg.hist., Mg.soc. Zaiga Oborenko, "Marketing communication strategy of insurance companies and ways to improve".

2021.gada publikācijas:

1. līmenis:

- Olga Zhukova, "Bankruptcy of restaurant companies before and during Covid-19 in Latvia".

Bakalauri:

- Viktorija Gogole, "Unemployment, which was particularly affected in the regions of Latvia during the period of Covid-19";
- Valeriya Myazgova "Features of the organization of a call-center in the bank office".

Maģistrantūras studenti:

- Chepurna, "Protection of the business reputation of the enterprise";
- Skrypnyk, "The specifics and features of competition in the field of safety and security";
- O., Hvozď "State and development prospects of the bakery industry in Ukraine".

Maģistranti ir ļoti aktīvi zinātniskajā darbībā. Maģistra grāds kā augstākās izglītības otrais posms, paredz studenta pievēršanos noteiktās problēmas zinātniski pētnieciskai pieejai. ISMA nodrošina plašu sadarbību zinātniskā darbā ar zinātniskām institūcijām Latvijā un ārvalstīs (piemēram, īstenojas zinātniskā sadarbība ar Latvijas Zinātņu akadēmiju, ar akadēmiķa Jurijs Bugai vārdā nosaukto Starptautisko zinātnisko un tehnisko universitāti (MNTU), Ukraina u.c.), kas ļauj stiprināt akadēmiskās zināšanas un motivē ISMA studentus pievērsties zinātnes attīstībai un dalībai pētniecības projektos.

Runājot par doktorantūras studentu iesaistīšanu zinātniskajā aktivitātē ir jāatzīmē ka viņu piedalīšanās zinātniskajos pētījumos aktīvi notiek ne tikai Latvijas līmenī (piedaloties RISEBA, LU un citu rīkotāju konferencēs) bet arī ārpus tas. Daudzi no konferenču krājumiem, kur publicējas ISMA doktorantūras studenti ir indeksēti zinātniskās datu bāzēs (Science Index, WoS, Ebsco, Scopus u.c.), tādējādi nodrošinot ISMA studentus un viņu pētījumu rezultātus ar starptautisku atpazīstamību. Ģeogrāfiskais ISMA studentu aktivitātēs iesaistīšanas pārklājums ir visai plašs. Tas iekļauj tādas valstis, kā Azerbaidžāna, Bulgārija, Gruzija, Kazahstāna, Polija, Krievija, Ukraina, AAE un citas.

ISMA doktorantūras studentu iesaistes piemēri starptautiskajās zinātniskajās aktivitātēs:

Gads	Doktorantūras students	Tēma	Konference / publikāciju krājums	Rīkotājs
2016.	Djakona Valentina (with co-authors)	Assessment-based management of enterprise's intellectual capital	II-nd International Scientific and Practical Conference "Innovative Technologies in Science"	ROST, Dubai, UAE
2016.	Djakona Valentina (with co-authors)	Особенности построения комплексной системы управления интеллектуальным капиталом предприятия	Сборник доклады от ГУНК ИК на НВУ"Васил Левски"	Vasyl Levsky University, Bulgaria
	Linde Ivars (with co-authors)	The development of the innovative capacity of Latvia	INTED2017, 11th International Technology, Education and Development Conference,	IATED, Spain
2018.	Linde Ivars (with co-authors)	The challenges of formalization and modeling of higher education institutions in the 21st century,	CBU International Conference Proceedings; Vol 6	CBU Research Intitute, Czech Republic
2018.	Lukjanova Jelena	Standardization of spa and wellness services as a factor of increasing the competitiveness of latvian spa & wellness tourism. Navigation teaching university.	1st International Scientific and Practical Conference "Imperatives of civil society development in promoting national competitiveness"	Batumi Navigation Teaching University, Georgia

2018.	Odinokova Tatjana (with co-authors)	Promotion of Innovative Entrepreneurship Under Sustainable Development.	III rd International Innovative Mining Symposium	T.F. Gorbachev Kuzbass State Technical University, Russian Federation
2019.	Čelika Marina	Problems of improving the market mechanisms to regulate educational services.	The I International Scientific and Practical Conference "Економіка, освіта, технології в контексті глобальних трансформаційних імператив розвитку	Cherkassy State Business College, Ukraine
2019.	Aslanzade Rustam	Socially Responsible Supply Chain Management in the Modern Business.	AMEA İqtisadiyyat İnstitutu	Transactions of the National Academy of Sciences of economical series, Azerbaijan

4.6. Augstskolas/ koledžas darbībā, galvenokārt novērtējamā studiju virzienā, piemēroto inovāciju formu (piemēram, produktu inovācijas, procesa inovācijas, mārketinga inovācijas, organizatoriskās inovācijas) īss raksturojums un novērtējums, sniedzot piemērus un novērtējot to ietekmi uz studiju procesu.

Inovācijas studiju procesā var iedalīt vairākos blokos:

- Inovācijas studentu piesaistei

ISMA's vīzija "no 1. klases līdz doktorantūrai" tiek piepildīta, sadarbojoties ar vidusskolu "ISMA Premjers", organizējot augstskolas docētāju integrāciju skolas mācību priekšmetu realizācijā.

Tiek organizēts ikgadējs Festivāls "ISMA aicina talantus", lai atbalstītu talantīgus jauniešus, piedāvājot bezmaksas studijas un atbalstu talanta izkopšanā.

Studiju virziena docētājs, studiju programmas "Tūrisma uzņēmējdarbības vadība" specializācijas "Restorānu un klubu uzņēmējdarbības menedžments" vadītājs Staņislavs Miščenko aicina uz laboratoriju – ISMA Gastro studiju bērnus no internātiem un no maznodrošinātām ģimenēm, kur pieredzējuši profesionāļi organizē meistarklases, degustācijas, prezentācijas. Darbojas arī citas laboratorijas, organizējot kreatīvas tikšanās ar skolniekiem, kur ISMA dažādu programmu pasniedzēji stāsta par aktualitātēm uzņēmējdarbības, tūrisma, restorānu nozarēs, diskutē par to

problēmām un iespējām, tādējādi panākot topošo studentu lielāko interesi par studijām ISMĀ.

- Inovācijas, kas saistītas ar materiāli tehniskās bāzes pilnveidi:

Pārskata periodā ISMA atvērusi pārstāvniecības Baltkrievijā, Uzbekistānā, Ukrainā, Kazahstānā un plāno atvērt Šveicē, visās pārstāvniecībās iekārtoti moderni biroji, kuri aprīkoti ar jaunāko tehniku un ātru internetu.

ISMA ir vienīgā Latvijas augstskola, kura atvērusi filiāli ārzemēs.

Gan Latvijā, gan Fergānas filiālē Uzbekistānā ISMA auditorijas aprīkotas ar projektoriem vai televizoriem, datoriem ar interneta pieslēgumu un ērtām darba vietām.

Studentu apmeklētības, kā arī darbinieku disciplinētības kontrolei iegādāta, uzstādīta un uzinstalēta durvju atvēršanas sistēma, nolasot informāciju no individualizētas kartes čipa.

Sludinājumu un aktuālās informācijas vizualizācijai tiek izmantoti TV ekrāni. Ir izveidota speciāla nodaļa, kas kontrolē ārvalstu studentu uzturēšanos Latvijā un to virzīšanos Eiropā Erasmus+ mobilitātes laikā, tai skaitā izmantojot GPS koordinātas.

- Inovācijas, kas saistītas ar radošuma veicināšanu un starptautisku sadarbību:

ISMA International week ir pasākums reizi divos gados, tā mērķis ir projektu partneru piesaiste, internacionalizācija un kopējas studentu no trešajām valstīm piesaistes un integrācijas paņēmieni apspriešana.

Pēc studentu pašpārvaldes iniciatīvas notiek studentu internacionalizācijas vakari, kuru mērķis ir panākt lielāku toleranci un studentu no trešo valstīm integrāciju, piemēram, NAVRUZ svētku sagaidīšana, Spāņu vakars u.c. Notiek arī dažādi ISMA studentu dzīves pasākumi, kuros tuvāk iepazīstas studenti no dažādām kultūrām (Erasmus+ mobilitātes dalībnieki, vietējie studējošie, studenti no Indijas, Uzbekistānas u.c. valstīm), piemēram, plova gatavošana un baudīšana.

- Inovācijas, kas saistītas ar studentu profesionālo pilnveidi:

Regulāra vieslektoru uzņemšana no ES partneruniversitātēm, sadarbība Erasmus+ programmas ietvaros, ISMA mācībspēku piedalīšanās ar savām lekcijām citu ES universitāšu rīkotajos pasākumos un atgriezeniskā saite savu studentu pieredzes vairošanai.

- Inovācijas sabiedrībai:

Pārskata periodā ISMA Biznesa inkubatorā norisinājās profesionālo zināšanu asambleja, kurā, regulāri satiekoties ar uzņēmējiem un ISMA mācībspēkiem, skolēni varēja apspriest uzņēmējdarbības attīstības aspektus tādās jomās kā digitālās tehnoloģijas, mārketinga, tūrisms, valodas, restorānu serviss u.c.

2018.-2019. gadā ISMĀ norisinājās diskusiju klubs Pro et Contra – sadarbībā ar TV zvaigzni Iriņu Vinniku, kurā tiek aicināti gan ISMA studējošie, gan skolēni, gan pārējie interesenti. Diskusijas par dzīves dažādiem aspektiem, kas traucē jaunatni, piemēram, par mobingu.

26.02.2020. notika Raisas Smirnovas (kluba Melnā piektdiena direktore) lekcija par mūzikas menedžmentu.

ISMA atbalsta arī sociālos uzņēmējus – docētājas V. Riaschenko, J. Dehtjare, D. Lapkis u.c. piedalās D. Lapkis izveidotā sociālās uzņēmējdarbības atbalsta fonda NewDoor pasākumos kā mentori, treneri un konsultanti.

II - Studiju virziena raksturojums (5. Sadarbība un internacionalizācija)

5.1. Novērtēt, kā studiju virziena ietvaros īstenotā sadarbība ar dažādām Latvijas un ārvalstu institūcijām (augstskolām/ koledžām, darba devējiem, darba devēju organizācijām, pašvaldībām, nevalstiskajām organizācijām, zinātnes institūtiem u.c.) nodrošina virziena mērķu un studiju rezultātu sasniegšanu. Norādīt, pēc kādiem kritērijiem tiek izvēlēti studiju virzienam un studiju programmām atbilstošie sadarbības partneri un kā sadarbība tiek organizēta, raksturojot sadarbību ar darba devējiem, papildus norādīt mehānismu darba devēju piesaistei.

Darbs ar partneriem un ISMA darbības paplašināšana ir prioritārs attīstības virziens ekonomiskās dzīves internacionalizācijas, ekonomiskās globalizācijas un starpreģionu ekonomiskās integrācijas apstākļos, tas paredzēts ISMA ekonomiskās uzvedības pielāgošanai faktoriem, kurus nosaka šie procesi. Tāpēc radās nepieciešamība pilnveidot darbu ar partneriem, lai uzlabotu virziena studiju programmu pilnveides un attīstības iespējas.

ISMA augstskolai ir daudz sadarbības partneru, tie ir gan citas augstākās izglītības institūcijas, asociācijas, vidējās izglītības iestādes, gad darba devēji gan Latvijā, gan ārvalstīs.

Ir vairāki kritēriji, pēc kuriem tiek izvēlēti sadarbības partneri. Galvenie no tiem – sadarbības partneru sasaiste ar studiju virzienu un studiju programmu saturu, sadarbības partneru darbības efektivitāte, kā arī to reputācija, kas mūsdienās spēlē lielu lomu partneru vidū. Galvenokārt, ISMA būvē ilglaicīgas partner-attiecības, ar kuriem var sadarboties vairākos jautājumos. Runājot par darba devējiem, protams, tie tiek meklēti vienmēr, jo studentu skaits augstskolā aug ar katru gadu, un prakses vietas nav tik daudz.

Lai iegūtu jaunus kontaktus un jaunus sadarbības partnerus, ISMA augstskolas programmas direktori, Karjeras centra pārstāvji, kā arī ISMA vadība piedalās Vietējās un starptautiskajās konferencēs, semināros, kā arī tiek izmantotas starptautiskās mobilitātes iespējas.

Bez tam, lai piesaistītu jaunus darba devējus, ISMA augstskola rīko ikgadējo prakses un nodarbinātības konferenci, kurā uzstājas jau esošie ISMA sadarbības partneri, kā arī tiek aicināti jaunie.

Galvenie kritēriji partneru meklēšanai un efektīvas sadarbības organizēšanai:

1. Galvenās izglītības programmas un pakalpojumi (mūs interesē ekonomikas un uzņēmējdarbības nozares studiju programmas).
2. Galvenie veiksmes faktori (izglītības produktu un pakalpojumu atbilstība patērētāju un tirgus prasībām, izglītības un zinātnes nepārtrauktība un pēctecība).
3. Mācībspēka sastāvs un struktūra.
4. Augstskolas konkurences pozīcija - studentu programmas, specializācijas skaits.
5. Partnera darbības nozīmīgums ISMA augstskolas kopienā.
6. Nozīmīgums ārpus augstskolas kopienas (vecākiem, darba devējiem, uzņēmēju asociācijām utt.).
7. Mūsdienu izglītības tehnoloģiju pielietošana, apmācība studentiem paredzētās papildu izglītības programmās (papildu speciālie kursi un disciplīnu cikli, padziļinātu mācību priekšmetu kursi).
8. Apmācības programma un studiju plāns. Šis kritērijs palīdz mums noteikt sadarbības iespēju kopīgu apmācības programmu izveidošanai vai zinātniskā darba vadīšanai, vai dubulto

diplomu ieviešanas procesa organizēšanai. Tāpēc šajā gadījumā mums jāatrod kopējie parametri šādiem jautājumiem: Kāds ir studiju plānu, apmācības programmu, atsevišķu kursu redzējums attiecībā uz zinātnisko un profesionālo komponentu? Kāda loma ir apmācības programmā zinātniskā darba iemaņu veidošanai? Cik lielā mērā studenti studiju laikā var piedalīties reālās dzīves pētniecības projektos?

9. Apmācību metodes. Šis kritērijs ir svarīgs, lai uzraudzītu studentu apmācības kvalitāti kopīgi ar partneriem (īpaši mūsdienu apstākļos, pandēmijas laikā), tāpēc ir svarīgi noteikt sekojošus jautājumus: Kādas apmācības metodes izmanto mācībspēki? (lekcijas, vingrinājumi utt.?) Kādas apmācības un pasniegšanas tehnoloģijas tiek izmantotas? Vai ir iespējas mācīties tālmācībā, internet – orientētā apmācībā utt.? Vai tiek organizēti virtuāli augstskolas kursi? Kā tiek nodrošināta studentu maksimālā līdzdalība mācībās? Kādi līdzekļi tiek izmantoti, lai motivētu studentus?
10. Nodrošināšanas un pasniegšanas procesi. Šī kritērija īstenošana ietekmē arī kopīgo apmācības programmu kvalitāti, kā arī studentu apmaiņas iespējas. Tāpēc ir svarīgi precizēt šādus jautājumus: Kādā veidā uzlabojas izglītības kvalitāte? Kā tiek atbalstīta informācijas tehnoloģiju prasmju attīstīšana pasniedzēju vidū? Kā jaunie studenti tiek iepazīstināti ar apmācības sistēmu? Kā studentiem tiek sniegta palīdzība mācību procesā, izvēloties kursus un disciplīnas? Kā tiek organizēta diplomdarbu vadīšana?
11. Kvalitātes nodrošināšana. Šim kritērijam ir svarīgi sekojošie jautājumi: Kā tiek uzraudzīts studentu progress? Kā tiek vērtēta izglītības programmas funkcionalitātes iespējas un kvalitāte? Vai piedāvātajām studiju programmām ir nacionālā vai starptautiskā akreditācija?
12. Starptautiskā darbība. Kā ir saistītas mācību internacionalizācija un pētījumu internacionalizācija? Cik ļoti pasniedzēji atzinīgi vērtē starptautisko apmācības veidu (apmācības svešvalodā)? Vai studiju programmas ir pieejamas gan vietējiem, gan ārvalstu studentiem? Vai apmaiņas studentiem ir īpaši pielāgotas studiju programmas? Kādā valodā tiek realizētas šīs programmas?

Darbam ar darba devējiem un zinātniskajām institūcijām, asociācijām vissvarīgākie kritēriji ir: galvenie veiksmes faktori, partnera darbības nozīmīgums ISMA augstskolas kopienā, nozīmīgums ārpus augstskolas kopienas, mūsdienu izglītības tehnoloģiju pielietošana, apmācība papildu izglītības programmās studentiem. Meklējot sadarbības partnerus, galvenais uzsvars ir tam, lai prakse uzņēmumā atbilst ISMA studiju programmai.

ISMA augstskolas studentiem, saskaņā ar Prakses nolikumu pēc ISMA studiju plāna ir noteikta studiju prakse 2., 3., un 4. studijuursos. Pirms katras prakses uzsākšanas studenti tie iepazīstināti ar potenciālo prakses vietu sarakstu – ar uzņēmumu nosaukumiem, ar kuriem ISMA ir sastādīts prakses nodrošināšanas līgums. Studentam ir brīva izvēle atrast arī pašam savu prakses vietu, ja vien prakse uzņēmumā atbilst ISMA studiju programmai. ISMA studenti tiek iepazīstināti ar prakses uzdevumiem, kuri tiem ir jārealizē konkrētajā prakses vietā un prakses noslēgumā ir jāprezentē sava prakses atskaite, izveidota pēc konkrētajiem prakses uzdevumiem. Vairums darba devēju tiešām palīdz studentiem ar prakses uzdevumu izpildi un spēj sniegt tik daudz informācijas par uzņēmuma darbību, lai students būtu spējīgs izprast ekonomisko sistēmu attīstību uzņēmumā, analizēt dažādus uzņēmuma vadības procesus un tos plānot, analizēt uzņēmuma darbību, identificēt problēmas un izstrādāt to risinājumus utt. Katrs prakses periods palīdz studentam pietuvoties izvēlei par darba iespējām Latvijas un ārzemju tirgū, un jau plānot savu noslēguma darba tēmu un to saturu. 4.kursa pirmsdiploma prakses uzdevumi ir tieši saistīti ar noslēguma darba tēmas izvēšanu un analīzi. Noteikti sadarbību ar darba devējiem un to organizācijām var novērtēt uz ļoti labi. Ja studentiem ir vēlme darboties un veikt savu darbu labi, mērķis studiju rezultātu sasniegšanai tiek sasniegts maksimāli liels. Ir gadījumi, kad darba devēji nevēlas sniegt

plašu un padziļinātu informāciju par uzņēmuma darbību, finansiāliem jautājumiem, tādā gadījumā students izmanto minimāli sniegto informāciju, atrod interneta vietnēs informāciju par uzņēmumu un prakses vadītājs ISMA var mainīt uzdevumu uzbūvi, lai tomēr prakses vieta varētu maksimāli palīdzēt studentam veikt nepieciešamo analīzi prakses vietā.

Darbam ar izglītības iestādēm svarīgākie kritēriji ir: pamata izglītības programmas un pakalpojumi, galvenie veiksmes faktori, mācībspēku sastāvs un struktūra, augstskolas konkurences pozīcija, partnera darbības nozīmīgums ISMA augstskolas kopienā, mūsdienu izglītības tehnoloģiju pielietošana, apmācība papildu izglītības programmās studentiem, apmācību programma un studiju plāns, apmācības metodes, nodrošināšanas un pasniegšanas metodes, kvalitātes nodrošināšana, starptautiskā darbība.

Slēdzot starpaugstskolu starptautiskus sadarbības līgumus, ISMA Ārējo sakaru daļa parasti sagatavo standarta līgumus, kas paredz sadarbību visu ISMA programmu ietvaros, tas ir, multiprogrammu līgumus, kuros nav atsevišķa definējuma darbībai katrā no programmām. Tas ir saistīts, galvenokārt, ar ISMA institucionālo struktūru – samērā neliela privāta augstskola, kurā strukturālais sadalījums neparedz iedalījumu fakultātēs. Attiecīgi, visas katedras, kā arī parējās nodaļas, atrodas vienotā studiju virziena vadības un atbalsta matricveida struktūrā, un studiju programmās iesaistītie docētāji un administratīvais personāls darbojas konsolidēti. Līdz ar to līgumi par starpinstitucionālu sadarbību, kas paredz kopīgu projektu izstrādi, vieslektoru abpusējas vizītes, sadarbību konferencēs utt. nav sadalīti un attiecīgi parakstīti katrai no programmām, ja nav paredzēts citādi, piemēram, līgumi par studējošo pārņemšanu neakreditācijas gadījumā vai konkrētas studiju programmas studentu apmaiņa.

Savstarpēja sadarbība ar ES un to partnervalstīm pēdējos gados pārsvarā tiek īstenota, izmantojot Erasmus un Erasmus+ programmu iespējas un finansējumu. Attiecīgi, Erasmus+ programmas ietvaros noslēgtie līgumi lielā mērā jau atspoguļo iepriekšminēto sadarbību (vieslektoru vizītes, administratīva personāla vizītes, darbs kopīgajos projektos utt.), līdz ar to gadījumā, ja tiek noslēgts Erasmus+ ietvaros Bilateral Agreement, parasto sadarbības līgumu neslēdzam, jo tā būtu līdzīgu funkciju pārklāšanās. Jāpiemin, ka noslēdzot Erasmus+ Bilateral Agreement, sadalīšana pa programmām ir obligāts Erasmus+ prasību pants un tas arī tiek atbilstoši norādīts.

5.2. Norādīt, kāda sistēma vai mehānismi tiek izmantoti ārvalstu studējošo un mācībspēku piesaistei, raksturot piesaistīto ārvalstu studējošo un mācībspēku skaita dinamiku.

Ārvalstu studējošo piesaistei ISMA:

- organizē reklāmas kampaņu braucienus, t.sk. piedalās ar izglītību saistītās izstādēs;
- veido savas pārstāvniecības (tādas ir Baltkrievijā, Uzbekistānā, Ukrainā, Kazahstānā, Šveicē);
- atbalsta un piesaista aģentus (skat. Līgumu ar aģentu 2.5.6. pielikumā), kas piedāvā savus starpniecības pakalpojumus (Indijā, Azerbaidžānā, Krievijā);
- izmanto studentus kā "ISMA vēstnešus", kuri ar savu pozitīvo pieredzi, studējot ISMA, piesaista savus radus, draugus un paziņas. ISMA darbojas ģimenes atlaide studiju maksai.

Mācībspēkus ISMA piesaista, rīkojot vairākas starptautiskas konferences gadā

<https://www.isma.lv/zin-tne/konferences> :

- [The 19th International scientific conference Information technologies and management 2021](#)

- The 19th International conference Open learning and distance education 2021
- The 18th International scientific conference Information technologies and management 2020
- The 18th International conference Open learning and distance education 2020
- Annual International conference Internship & employment 2019
- 1st Erasmus+ Staff Teaching and Training week at ISMA
- Scientific and Pedagogical Internship "Trends of development of the educational process in the field of information systems management in Ukraine and EU countries"
- The 17th International scientific conference Information technologies and management 2019
- The 17th International conference Open learning and distance education 2019
- Annual International conference Internship & employment 2018
- The 16th International scientific conference Information technologies and management 2018
- The 16th International conference Open learning and distance education 2018
- Annual International conference Internship & employment 2017
- The 15th International Scientific Conference Information Technologies and Management 2017
- The 15th International Conference Open Learning and Distance Education 2017
- Annual International Conference Internship & Employment 2016
- The 14th International Scientific Conference Information Technologies and Management 2016
- The 14th International Conference Open Learning and Distance Education 2016
- Annual International Conference Internship & Employment 2015
- The 13th International Conference Information Technologies and Management 2015
- The 13th International Conference Open Learning and Distance Education 2015
- Annual International Conference Internship & Employment 2014
- The 12th International Conference Information Technologies and Management 2014
- The 12th International Conference Open Learning and Distance Education 2014

Ar interesantākajiem lektoriem tiek veiktas pārrunas par iespējamu sadarbību

5.3. Ja studiju programmā ir paredzēta prakse, raksturot studējošajiem piedāvātās prakses iespējas, nodrošinājumu un darba organizāciju. Norādīt, vai augstskola/ koledža palīdz studējošajiem atrast prakses vietas.

Izstrādājot un aktualizējot prakšu uzdevumus, sadarboties tiek aicināti gan ISMA administratīvie un mācībspēki (programmu direktori, vadošie docenti un profesori, karjeras centra pārstāvji, starptautiskās daļas pārstāvji u.c.), gan vietējie un ārzemju darba devēji, lai nodrošinātu tādu speciālistu sagatavošanu, kuri ir gatavi iekļauties darba tirgū. Piemēram, uzņēmuma Jungheinrich Lift Truck SIA vadītāja L.Kalinina regulāri piedalās prakses uzdevumu apspriešanā programmu "Uzņēmējdarbības vadība" ietvaros. "Tūrisma uzņēmējdarbības vadība" studiju programmas pilnveidē, tai skaitā prakšu uzdevumu izstrādē līdzdarbojas „Radisson Hotel Group” viesnīcu grupas personāla daļas vadītāja I.Leonenko. Aicināti sadarboties tiek arī ISMA studentu pašpārvaldes locekļi, kuri arī regulāri veic aptauju starp studējošiem par viņu vēlmēm un iespējām piedalīties praksē dažādos uzņēmumos.

Visi prakses uzdevumi ir saistīti ar studiju programmas ietvaros sasniedzamajiem rezultātiem, balstīti uz profesijas standartā noteiktajām un studiju kursos apgūtajām zināšanām, prasmēm un kompetencēm. Šī sasaiste un prasības skaidri formulētas prakses aprakstos.

Pirms došanās praksē visiem studējošajiem tiek organizēti prakses semināri – sapulces, kur tiek skaidrota studiju prakses norise, prakses uzdevumu nepieciešamība un studiju prakses dokumentu

noformējums, studenti tiek informēti par sadarbības partneriem no Latvijas un ārvalstīm, ar kuriem ISMA sadarbojas prakses un darba ietvaros, tiek iepazīstināti ar ISMA mājas lapas sadaļu "Prakse studentiem", kur viņi var atrast nepieciešamo informāciju par praksi, kā arī iepazīties ar sadaļu, kur norādītas aktuālās vakances.

Katru gadu novembra beigās augstskolā tiek rīkota starptautiskā konference "Internship and Employment", kur studenti iepazīstas ar potenciālajiem darba devējiem no Latvijas un ārvalstīm, gūst papildu zināšanas uzņēmumu pārvaldības, personāla lietvedības un mārketinga jomā, iepazīstas ar Latvijas un ārvalstu darba tirgus attīstības tendencēm un pieprasījumu. Konferencēs nobeigumā katram studentam ir iespēja aprunāties ar uzņēmumu pārstāvjiem, uzdot visus interesējošos jautājumus un pieteikties praksei. Pieredze rāda, ka šī konference ir ļoti lietderīga, jo daudzi studenti iegūst informāciju un izvēlas prakses vietas gan Latvijā (tādos uzņēmumos kā, piemēram, SEB Shared Service centre, Accenture Latvia, Cabot Latvia, Evolution Gaming, Mogotel Hotels, Radisson Blu utt.), gan arī ārzemju uzņēmumos (piemēram, Spānijā – Odeon Tours, Grieķijā – JobTrust, Bulgārijā – Clio).

Uzņēmumiem tiek izsūtīti studentu prakses uzdevumi, lai tie varētu izprast, kas tieši studentam prakses laikā jāpaveic, regulāri tiek veikta uzņēmumu aptauja, kā arī prakses semināros tiek noteikts studentu pieprasījums un nodrošināta attiecīgā sasaiste. Uzņēmumi arī piedāvā pēdējo kursu studentiem jau pastāvīgas darba vietas, ja tie spēj sevi pierādīt prakses laikā, kas pierāda, ka studentu teorētiskā un praktiskā sagatavotība darba tirgum ir pietiekama.

ISMA turpina nemitīgi attīstīt augstskolā studējošo karjeras iespējas un meklē jaunas prakses vietas, lai visiem studentiem ir iespēja iekļauties Latvijas darba tirgū. Piemēram, 2019. gadā tika noslēgti jauni sadarbības līgumi ar Tele2 Shared service centre, Radisson Blu Latvia utt. Karjeras centra vadītājs regulāri satiekas ar vietējo un ārzemju darba devēju pārstāvjiem, stimulējot tos piedāvāt arī apmaksātas prakses vietas. Studenti tiek aicināti uz sapulcēm, kur karjeras un starptautiskās daļas pārstāvji regulāri informē par prakses iespējām, kā arī šī informācija tiek izplatīta ar mājas lapas, sociālo mediju un informācijas dēļu palīdzību augstskolas telpās. Informācijas sadalē tiek iesaistīti arī studentu pašpārvaldes pārstāvji.

Ārzemēs praksi studenti iziet arī ar Mūžizglītības programmas Erasmus palīdzību, kur studentiem tiek dota stipendija algas vietā. Tā ir arī lieliska iespēja iepazīt ārzemju tirgus aspektus un iegūt starptautisko pieredzi jau pirms absolvēšanas laika. Sadarbības līgumi par prakses nodrošināšanu ISMA augstskolai ir vairākiem uzņēmumiem, piemēram, Odeon Tours (Spānija), I-Practice (Spānija), Job Trust (Grieķija), Clio (Bulgārija), Turkiston Yulduzi (Uzbekistāna) utt.

Svarīgākie studentu atlases kritēriji, lai piedalītos praksē Erasmus+ programmas ietvaros saskaņā ar ISMA Studentu mobilitātes Erasmus+ programmas nolikumu, ir šādi:

- studenti ir pārcelti uz otro studiju gadu;
- studenti ir sekmīgi;
- studentiem ir pietiekošas atbilstošās svešvalodas zināšanas.

Studentu atlasīti koordinē ISMA Erasmus + programmas Dome, kuras sastāvā ietilpst:

- Studiju daļas vadītājs
- Ārējo sakaru prorektors (Erasmus koordinators)
- Ārējo sakaru daļas pārstāvis
- Atbildīgais par ārējiem sakariem studentu pašpārvaldē
- Studiju sektora vadītājs studentu pašpārvaldē
- Valodu katedras pārstāvis
- Karjeras centra vadītājs

Pēc visu studentu prakses pieteikumu saņemšanas ISMA Erasmus koordinators ierosina sasaukt Domi, lai varētu izvērtēt katra studenta pieteikumu un pieņemt lēmumu par to, kurš tiek nominēts uz dalību praksē Erasmus + programma ietvaros.

Jāpiebilst, ka studentam ir tiesības pašam atrast prakses vietu, līdz ar to viņš izrunā prakses uzdevumus ar darba devēju patstāvīgi, taču Karjeras centrs aktīvi meklē jaunas prakses vietas, kuras var nodrošināt prakses vietas kā vietējiem, tā arī ārvalstu studentiem.

Konstatētās grūtības, sadarbojoties ar darba devējiem:

- Students netiek pielaists pie prakses veikšanas akadēmisko parādu dēļ;
- Grūtības atrast ārzemju studentam prakses vietu nepietiekamu valsts valodas zināšanu dēļ;
- Students vēlas algu prakses norises laikā;
- Mazos uzņēmumos nepietiek personāla praktikantu apmācībai, līdz ar to darba devējs pieprasa vairāk zināšanu no praktikanta, praksi uzsākot;
- Studentu praktisko zināšanu nepietiekamība.

5.4. Ja studiju virzienā tiek īstenotas kopīgās studiju programmas, kopīgo studiju programmu izveides pamatojums un partneraugstskolu izvēles raksturojums un novērtējums, iekļaujot informāciju par kopīgo studiju programmu veidošanas un īstenošanas principiem un procesu. Ja studiju virzienā netiek īstenotas kopīgās studiju programmas, raksturot un novērtēt augstskolas/ koledžas plānus šādu studiju programmu izveidei studiju virziena ietvaros.

Kā redzams studiju virziena attīstības plānā un aprakstīts otrās daļas “Studiju virziena pārvaldība” 2.3.punktā, viens no attīstības plāna virzieniem ir jaunu, kopīgu studiju programmu izstrāde atbilstoši Uzņēmējdarbības, finanšu, grāmatvedības un administrēšanas (vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības, komerczinību) nozares struktūrā iekļauto profesiju kartei.

Studiju virziena attīstības plānā 2021.-2023. gadiem paredzēts:

4.1. Esošo studiju programmu efektivitātes izvērtēšana un jaunu studiju programmu iniciēšana	katru gadu	Studiju virziena vadītājs sadarbībā ar studiju daļu
4.2. Kopīgās profesionālā bakalaura studiju programmas “Radošo industriju vadība (Creative Industries Management)” izstrāde un licencēšana	Līdz 02.2022.	Studiju virziena vadītājs
4.3. Kopīgās profesionālā bakalaura studiju programmas “Starptautiskais menedžments un digitālais mārketingis (International Management and Digital Marketing)” izstrāde un licencēšana	Līdz 02.2022.	Studiju virziena vadītājs

II - Studiju virziena raksturojums (6. Iepriekšējās novērtēšanas procedūrās saņemto rekomendāciju ieviešana)

6.1. Iepriekšējā studiju virziena akreditācijā ekspertu sniegto rekomendāciju ieviešanas plāna izpildes un sniegto rekomendāciju ietekmes uz studiju kvalitāti vai procesu pilnveidi studiju virzienā un tam atbilstošajās studiju programmās novērtējums.

ISMA studiju virzienā „Vadība un administrēšana, nekustamo īpašumu pārvaldība” veiktie
uzlabojumi 2013.-2020.studiju gados:

- Augstskolā izveidota kvalitātes vadības sistēma
- Ir pārstrādāta ISMA Satversme, studiju mērķi un uzdevumi saskaņoti ar augstskolas mērķiem un uzdevumiem
- Noslēgti ERASMUS līgumi ar ārvalstu augstskolām. Izstrādāta metodoloģija un dokumentācija atsevišķu studiju kursu un moduļu piedāvāšanai citu augstskolu studentiem. Ievērojami palielināta pasniedzēju un darbinieku mobilitāte.
- Tika aktualizēta studiju programmu noslēguma darbu izstrādes un aizstāvēšanas metodoloģija
- Akadēmiskais personāls piedalās citu augstskolu kvalitātes vērtēšanā, tai skaitā noslēguma darbu aizstāvēšanas komisijās visos līmeņos.
- Ir ieviesti jauni studiju kursi un pilnveidoti studiju kursi atbilstoši iegūstamajai kvalifikācijai. Regulāras studentu aptaujas katra studiju kursa noslēgumā. Studenti tiek informēti ar aptauju rezultātiem un pieņemtajiem lēmumiem.
- Bibliotēka pārvietota uz jaunu, renovētu korpusu ar lielu lasītāju zāli un datorizētām darba vietām, notiek regulārs bibliotēkas resursu papildinājums.
- Uzlabota komunikācija ar studentiem – ieviesti studentu kuratori, programmu direktori regulāri tiek ar studentiem, zinātniski praktiskajā prakses konferencē tiek analizēts studentu veikums, atzīmēti labākie studenti un to prakses atskaites, kursu darbi un studiju nobeiguma darbi.
- Renovētajā augstskolas korpusā ieviestas jaunākās datortehnoloģijas (realizēts ERAF projekts), interaktīvās tāfeles u.c. Studenti izmanto MOODLE platformas iespējas.
- Docētāji paaugstinājuši pedagoģisko meistarību, izmanto mūsdienīgas mācību metodes.
- Pārstrādāti kursu apraksti – precizēti studiju rezultāti, apmācībā ieviesti starprezultātu vērtējumi (testi, eseju izvērtēšana, prezentācijas). Studenti regulāri tiek informēti par studiju rezultātiem.
- ISMA Biznesa institūta un Datortehnoloģiju institūta ietvaros notiek pētnieciskā darbība, kura sekmē padziļinātu priekšmetu docēšanas līmeni.

- Atjaunināta Studiju virziena padome ar studentu un darba devēju iesaisti.
- Studentu pašpārvalde veic aptaujas un analizē studentu aptauju rezultātus, izveidota atgriezeniskā saite ar studentiem – studiju programmu direktori regulāri tiek ar studentiem ar mērķi apspriest aptauju rezultātus un trūkumu novēršanu.
- Izveidota atgriezeniskā saite ar darba devējiem – studiju programmu direktori iesaista darba devējus praksē konferencēs un aizstāvēšanā.
- Parakstīti sadarbības līgumi ar Latvijas un ārvalstu augstskolām. Uzlabota akadēmiska personāla mobilitāte.
- Izstrādātas jaunas studentu, darbinieku, darba devēju un absolventu aptaujas anketas. Tiek veiktas regulāras studentu, akadēmiskā personāla un darba devēju aptaujas. Atjaunināta studiju padome ar uzņēmējdarbības profesionāļu un studentu iesaisti – tiek izvērtēti akadēmiskā personāla darba kvalitātes aptauju rezultāti.
- Studiju programma ir pilnveidota atbilstoši aptauju rekomendācijām. Studiju programma salīdzināta ar sadarbības augstskolu programmām, tiek veidotas dubulto diplomu (double diploma) un kopīgās studiju programmas. Tā, piemēram, Cherkasy State Business- College savu profesionālā bakalaura studiju programmu veidojusi uz ISMA studiju programmas “Uzņēmējdarbības vadība” bāzes un 2020.gada maijā topošie absolventi ieradīsies Latvijā aizstāvēt savus noslēguma darbus. Uzsākta sadarbība kopīgās profesionālā bakalaura studiju programmas “Radošo industriju vadība” sagatavošanā.
- Atjaunināta sadarbības programma ar vidusskolām un profesionāli tehniskajām skolām. Reizi gadā notiek mākslas festivāls “ISMA meklē talantus”. Izveidotas meistarklases vidusskolniekiem.
- Notiek studentu plašāka iesaiste konferencēs, semināros u.c. – katram maģistrantam jāpiedalās vismaz vienā ISMA rīkotajā konferencē
- Sagatavoti jauni projektu pieteikumi un plānota studējošo iesaiste tajos.
- Aktualizēta doktora studiju programmas studējošo pētījumu prezentācija, tās notiek starpaugstskolu semināros un akadēmiskajos lasījumos.

Ekspertu grupas rekomendācijas ir izpildītas (skat. pielikumu 2.6.2.)

6.2. Pārskata periodā licencēto studiju programmu vai studiju virzienam atbilstošu studiju programmu izmaiņu novērtēšanas, vai procedūras par studiju programmas iekļaušanu studiju virziena akreditācijas lapā, ietvaros ekspertu sniegto rekomendāciju izpilde (ja piemērojams).

Pārskata periodā ISMA vienīgā no visām Latvijas augstskolām nodibinājusi un akreditējusi filiāli ārvalstīs – Fergānas filiāli Uzbekistānā. 2020.gada janvārī eksperte Dr.oec.T.Tambovceva viesojās ISMA filiālē Fergānā, augstskola ekspertes ziņojumu saņēma 20. februārī, tāpēc plāns trūkumu novēršanai vēl tikai top un nav izskatīts Studiju virziena padomes sēdē. Eksperte rekomendē veikt precizējumus profesionālo bakalaura studiju programmu “Uzņēmējdarbības vadība” un “Tūrisma uzņēmējdarbības vadība” studiju kursu aprakstos, veikt korekcijas profesionālās maģistra studiju programmas saturā un studiju kursu aprakstos atbilstoši profesijas standartam – Organizācijas vadītājs, meklēt vairāk partneru prakses vietu nodrošināšanai un noslēgt ar tiem sadarbības līgumus (jāatzīmē, ka studējošajiem prakse paredzēta tikai 4.semestrī), veikt materiāli tehniskās bāzes uzlabojumus (pabeigt visus remontdarbus un aprīkot jaunās telpas ar internetu, lai pilnvērtīgi

veiktu studiju programmu īstenošanu – līgums par ātru internetu jau noslēgts, pieslēgšanas darbi uzsākti).

Eksperte arī iesaka uz studiju virziena novērtēšanu **precizēt bakalaura studiju programmas “Tūrisma uzņēmējdarbības vadība” kvalifikāciju**, jo ir notikušas izmaiņas normatīvajā regulējumā un saskaņā ar Valsts izglītības satura centra (VISC) datiem (Uzņēmējdarbības, finanšu, grāmatvedības un administrēšanas (vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības, komerczinību) nozares struktūrā iekļauto profesiju karte) 6. izglītības līmenī ir kvalifikācija “Uzņēmuma vadītājs” vai “Funkcionālais vadītājs” ar atbilstošo specializāciju. Bet profesiju specializāciju sarakstā vairs nav kvalifikācija Tūrisma uzņēmējdarbības vadītājs. **Tāpēc ārkārtas Senāta sēdē tika nolemts akreditācijas pieteikumā profesionālā bakalaura studiju programmas “Tūrisma uzņēmējdarbības vadība” absolventiem izdarīt izmaiņas formulējumā: “piešķirt bakalaura grādu tūrisma uzņēmējdarbības vadībā un kvalifikāciju “uzņēmuma vadītājs””.**

Pielikumi

I. Informācija par augstskolu/ koledžu		
Saraksts ar galvenajiem augstskolas/ koledžas iekšējiem normatīvajiem aktiem un regulējumiem	1.2_Iekšējie_normatīvo_dokumentu_saraksts_ISMA.xlsx	1.2_List_Internal_Regulatory_Documents_ISMA.xlsx
Informācija par studiju virziena īstenošanu filiālēs (ja piemērojams)	1.1_Informacija_ISMA_filiales.pdf	1.1_Information_ISMA_Branches.pdf
Augstskolas/ koledžas pārvaldības struktūra	1.3_Parvaldibas_strukturas_shema_ISMA.pdf	1.3_Schematic_Management_Structure_ISMA .pdf
II. Studiju virziena raksturojums - 1. Studiju virziena pārvaldība		
Studiju virziena attīstības plāns (ja piemērojams)	2.1.1.pielikums. Attist_plans.docx	Annex 2.1.1.Development plan.docx
Studiju virziena pārvaldības struktūra	2.1.2.pielikums.St.virz.struktura.docx	Annex 2.1.2. Structure-direction.docx
II. Studiju virziena raksturojums - 3. Studiju virziena resursi un nodrošinājums		
Pamatinformācija par studiju virziena īstenošanā iesaistītajiem mācītājiem	2.3.1.Info par macibspekiem LV.xlsx	2.3.1.Info par macibspekiem EN.xlsx
Mācītāju biogrāfijas (Curriculum Vitae Europass formātā)	2.3.5.CV_LV.pdf	2.3.5.CV_EN.pdf
Statistikas datu apkopojums par mācītāju ienākumu un izejošo mobilitāti pārskata periodā	2.3.3.Staff mobility 2012-2020.docx	2.3.3.Staff mobility 2012-2020.docx
II. Studiju virziena raksturojums - 4.Zinātniskā pētniecība un mākslinieciskā jaunrade		
Mācītāju publikāciju, patentu, mākslinieciskās jaunrades darbu saraksts par pārskata periodu	2.4.1.Publikācijas un projekti.xlsx	2.4.1.Publikācijas un projekti.xlsx
II. Studiju virziena raksturojums - 5.Sadarbība un internacionalizācija		
Sadarbības līgumu saraksts	2.5.1.pielikums.Sadarbibas_ligumu_saraksts_2021.docx	2.5.1.pielikums.Sadarbibas_ligumu_saraksts_2021.docx
Statistikas dati par ārvalstu studentiem un mācītājiem	Statistika-ārzemnieki.xlsx	Statistics-foreigners.xlsx
Statistikas dati par studentu mobilitāti (norādot studiju programmas)	2.5.3.Studejoso_mobilitate_virziens.xlsx	2.5.3.Studejoso_mobilitate_virziens.xlsx
Studentu prakses organizācijas apraksts	2.5.5.ISMA_Prakse_2020_LV.pdf	2.5.5.ISMA_Prakse2020_EN.pdf
Informācija par līgumiem u.c. apliecinājumi par studentu prakses nodrošinājumu uzņēmumos	2.5.4.Prakses vietas.xlsx	2.5.4.Prakses vietas.xlsx
II. Studiju virziena raksturojums - 6.Iepriekšējās novērtēšanas procedūrās saņemto rekomendāciju ieviešana		
Rekomendāciju izpildes pārskats	2.6.2.Rekomendaciju_izpilde.docx	2.6.2.Recomendations-implementation_ENG.docx
Studiju virziena raksturojums - Citi obligātie pielikumi		
Augstskolas/ koledžas rektora, direktora, studiju programmas vai virziena vadītāja paraksts apliecinājums, ka studiju virzienam atbilstošo studiju programmu īstenošanā iesaistīto mācītāju valsts valodas zināšanas atbilst noteikumiem par valsts valodas zināšanu apjomu un valsts valodas prasmes pārbaudes kārtību profesionālo un amata pienākumu veikšanai.	2.7.1.Apliecinajums_valsts_valoda.pdf	2.7.1.Acknowledgement_official_language.pdf
III. Studiju programmas raksturojums - 1.Studiju programmas raksturojošie parametri		
Kopīgās studiju programmas atbilstība Augstskolu likuma prasībām (tabula)		
Statistika par studentiem pārskata periodā	3.3.1.Studejoso_statistika_Tur.xlsx	
III. Studiju programmas raksturojums - 2. Studiju saturs un īstenošana		
Studiju programmas atbilstība valsts izglītības standartam		
Studiju programmā iegūstamās kvalifikācijas atbilstību profesijas standartam (ja piemērojams)		
Studiju programmas atbilstību atbilstošās nozares specifiskajam normatīvajam regulējumam (ja piemērojams)		
Studiju kursu/ moduļu kartējums studiju programmas studiju rezultātu sasniegšanai		
Studiju programmas plāns (katram studiju programmas īstenošanas veidam un formai)		
Studiju kursu/ moduļu apraksti		
Studiju programmas raksturojums - Citi obligātie pielikumi		
Par studiju programmas apgūšanu izsniedzamā diploma paraugs		
Dokuments, kas apliecina, ka augstskola vai koledža studentiem nodrošinās iespējas turpināt izglītības ieguvī citā studiju programmā vai citā augstskolā/ koledžā (līgums ar citu akreditētu augstskolu vai koledžu), ja studiju programmas īstenošana tiks pārtraukta		
Dokuments, kas apliecina, ka augstskola vai koledža studentiem garantē zaudējumu kompensāciju, ja studiju programma augstskolas vai koledžas rīcības (darbības vai bezdarbības) dēļ netiek akreditēta vai tiek atņemta studiju programmas licence un studentam nevēlas turpināt studijas citā studiju programmā.		

Augstskolas/ koledžas apliecinājums par studiju programmas īstenošanā iesaistāmo mācībspēku attiecīgo svešvalodu prasmi vismaz B2 līmenī atbilstoši Eiropas Valodas prasmes novērtējuma līmeņiem (līmeņu sadalījums pieejams tīmekļvietnē www.europass.lv , ja studiju programmu vai tās daļu īsteno svešvalodā.		
Ja studiju virziena ietvaros tiek īstenotas doktora studiju programmas, apliecinājums, ka doktora studiju programmas akadēmiskā personāla sastāvā ir ne mazāk kā pieci doktori, no kuriem vismaz trīs ir Latvijas Zinātnes padomes apstiprināti eksperti tajā zinātņu nozarē vai apakšnozarē, kurā studiju programma plāno piešķirt zinātnisko grādu.		
Ja studiju virziena ietvaros tiek īstenotas akadēmiskās studiju programmas, apliecinājums, ka akadēmisko studiju programmu akadēmiskais personāls atbilst Augstskolu likuma 55. panta pirmās daļas trešajā punktā noteiktajām prasībām.		
Studiju līguma paraugs/-i		
Ja studiju virziena ietvaros tiek īstenotas akadēmiskās studiju programmas, kurās paredzēts, ka studēs mazāk nekā 250 pilna laika studējošie, attiecīgs Augstākās izglītības padomes atzinums atbilstoši Augstskolu likuma 55. panta otrajai daļai.		
Ar drošu elektronisko parakstu parakstīts iesniegums studiju virziena novērtēšanai	iesniegums_programmu_saraksts.edoc	iesniegums_programmu_saraksts-ENG.edoc

Citi pielikumi

Dokumenta nosaukums	Dokuments
Studiju virziena padomes nolikums	2.1.3.pielikums.St_virzienu_padomes_nolikums.doc
Council of study direction regulations	Annex 2.1.3.Council of study direction regulations.doc
Izmaksas	2.3.4.pielikums.Izmaksas.xlsx
Costs	Annex 2.3.4.Izmaksas ENG.xlsx
Agency Agreement	2.5.6. Agent agreement.docx
Ekspertu rekomendācijas virzienam 2013.gadā	2.6.1.pielikums.Ekspertu rekomendācijas.docx
Full recommendations 2013	Annex 2.6.1. Recomendations 2013.PDF
Mobilitāte - viesdocētāji/ Mobility - incoming staff	2.5.2.INCOMING STAFF.xlsx
1. LZP Atbilde AIC par ISMA DSP Vadība	Atbilde_AIC_ISMA05072021.docx

Tūrisma uzņēmējdarbības vadība (42345)

Studiju virziens	<i>Vadība, administrēšana un nekustamo īpašumu pārvaldība</i>
Studiju programmas nosaukums	<i>Tūrisma uzņēmējdarbības vadība</i>
Izglītības klasifikācijas kods (IKK)	42345
Studiju programmas veids	<i>Profesionālā bakalaura studiju programma</i>
Studiju programmas direktora vārds	<i>Jevgenija</i>
Studiju programmas direktora uzvārds	<i>Dehtjare</i>
Studiju programmas direktora e-pasts	<i>jevgenija.dehtjare@isma.lv</i>
Studiju programmas vadītāja/ direktora akadēmiskais/ zinātniskais grāds	<i>Dr.oec. , as.prof.</i>
Studiju programmas direktora telefona numurs	+37129763404
Studiju programmas mērķis	<i>Sagatavot augsti kvalificētus, inovatīvi domājošus un konkurētspējīgus tūrisma uzņēmējdarbības vadītājus, kuri spēj dibināt un vadīt jaunus, inovatīvus un globālajā tūrisma tirgū konkurētspējīgus uzņēmumus vai ieņemt vadošus amatus jau esošos uzņēmumos gan Latvijas tirgū, gan arī ārzemēs.</i>
Studiju programmas uzdevumi	<p><i>1. Sniegt konkurētspējīgu augstāko profesionālo izglītību atbilstoši piektā līmeņa profesionālajai kvalifikācijai un 6. Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūras (EKI) līmenim tūrisma uzņēmējdarbības vadībā un sagatavot tūrisma nozares speciālistus ar augstu veikspējas potenciālu kā Latvijas, tā arī globālajā darba tirgū.</i></p> <p><i>2. Sniegt studentiem vispusīgas zināšanas, izpratni un praktiskas iemaņas par mūsdienu ekonomiskās attīstības likumsakarībām, inovāciju sasaisti ar uzņēmējdarbību tūrisma nozarē un ar to saistītās tautsaimniecības nozarēs notiekošiem procesiem, valsts un sabiedrības pārvaldi un citiem ar uzņēmējdarbību saistītiem procesiem.</i></p> <p><i>3. Attīstīt studējošo zinātniskās pētniecības prasmes, analītiskās domāšanas iemaņas, inovatīvās domāšanas prasmes un kreativitāti, komunikācijas prasmes, kas ļautu absolventiem veidoties par radošām personībām, sekmīgi iekļauties Latvijas un globālajā darba tirgū.</i></p> <p><i>4. Veicināt tūrisma uzņēmējdarbības izglītības un pētniecības attīstību Latvijā, vienlaikus stiprinot Latvijas augstākās izglītības konkurētspēju starptautiskā līmenī.</i></p>

Sasniedzamie studiju rezultāti	<p>- apgūt uzņēmuma darbības pamatprincipus, iemācīties plānot un prognozēt uzņēmuma darbību, organizēt un vadīt tūrisma un viesmīlības industrijas uzņēmuma darbu atbilstoši tā mērķiem, saskaņā ar Latvijas Republikas un starptautisko likumdošanu un tūrisma nozares regulējumu;</p> <p>- analizēt un izprast aktuālās ekonomiskās attīstības likumsakarības un principus un tautsaimniecības vidē notiekošos procesus, prast analizēt un novērtēt komercdarbības makro un mikro vidi, t.sk. tūrisma un viesmīlības nozarē, lai pieņemtu lēmumus atbilstoši situācijas izmaiņām, ievērojot civilās aizsardzības un vides aizsardzības prasības;</p> <p>- apgūt prasmes un kompetences pielietot iegūtās teorētiskās un praktiskās zināšanas tūrisma un viesmīlības industrijas uzņēmuma un tā struktūrvienību efektīvai vadīšanai, regulāri pilnveidojot savas zināšanas par novitātēm nozarē un profesionālās darbības jomā.</p>
Studiju programmas noslēgumā paredzētais noslēguma pārbaudījums	Kvalifikācijas eksāmens un bakalaura darba izstrāde un aizstāvēšana

Studiju programmas varianti

Pilna laika klātiene - 4 gadi - latviešu

Studiju veids un forma	Pilna laika klātiene
Īstenošanas ilgums (gados)	4
Īstenošanas ilgums (mēnešos)	0
Īstenošanas valoda	latviešu
Studiju programmas apjoms (KP)	160
Uzņemšanas prasības (latviešu valodā)	vidējā izglītība
Iegūstamais grāds (latviešu valodā)	Profesionālais bakalaura grāds tūrisma uzņēmējdarbības vadībā
Iegūstamā kvalifikācija (latviešu valodā)	Uzņēmuma vadītājs

Īstenošanas vietas

Īstenošanas vietas nosaukums	Pilsēta	Adrese
Informācijas sistēmu menedžmenta augstskola	RĪGA	LOMONOSOVA IELA 1 k-6, LATGALES PRIEKŠPILSĒTA, RĪGA, LV-1019

Pilna laika klātiene - 4 gadi - angļu

Studiju veids un forma	Pilna laika klātiene
Īstenošanas ilgums (gados)	4
Īstenošanas ilgums (mēnešos)	0
Īstenošanas valoda	angļu
Studiju programmas apjoms (KP)	160
Uzņemšanas prasības (latviešu valodā)	vidējā izglītība un angļu valodas zināšanu līmeni apliecinošs dokuments.
Iegūstamais grāds (latviešu valodā)	Profesionālais bakalaura grāds tūrisma uzņēmējdarbības vadībā
Iegūstamā kvalifikācija (latviešu valodā)	Uzņēmuma vadītājs

Īstenošanas vietas

Īstenošanas vietas nosaukums	Pilsēta	Adrese
------------------------------	---------	--------

Informācijas sistēmu menedžmenta augstskola	RĪGA	LOMONOSOVA IELA 1 k-6, LATGALES PRIEKŠPILSĒTA, RĪGA, LV-1019
---	------	--

Nepilna laika klātie - 4 gadi, 5 mēneši - angļu

Studiju veids un forma	<i>Nepilna laika klātie</i>
Īstenošanas ilgums (gados)	4
Īstenošanas ilgums (mēnešos)	5
Īstenošanas valoda	<i>angļu</i>
Studiju programmas apjoms (KP)	160
Uzņemšanas prasības (latviešu valodā)	<i>vidējā izglītība un angļu valodas zināšanu līmeni apliecinošs dokuments.</i>
Iegūstamais grāds (latviešu valodā)	<i>Profesionālais bakalaura grāds tūrisma uzņēmējdarbības vadībā</i>
Iegūstamā kvalifikācija (latviešu valodā)	<i>Uzņēmuma vadītājs</i>

Īstenošanas vietas

Īstenošanas vietas nosaukums	Pilsēta	Adrese
Informācijas sistēmu menedžmenta augstskola	RĪGA	LOMONOSOVA IELA 1 k-6, LATGALES PRIEKŠPILSĒTA, RĪGA, LV-1019
Informācijas sistēmu menedžmenta augstskolas Latgales filiāle	DAUGAVPILS	KANDAVAS IELA 17, DAUGAVPILS, LV-5401

Nepilna laika klātie - 4 gadi, 5 mēneši - latviešu

Studiju veids un forma	<i>Nepilna laika klātie</i>
Īstenošanas ilgums (gados)	4
Īstenošanas ilgums (mēnešos)	5
Īstenošanas valoda	<i>latviešu</i>
Studiju programmas apjoms (KP)	160
Uzņemšanas prasības (latviešu valodā)	<i>vidējā izglītība</i>
Iegūstamais grāds (latviešu valodā)	<i>Profesionālais bakalaura grāds tūrisma uzņēmējdarbības vadībā</i>
Iegūstamā kvalifikācija (latviešu valodā)	<i>Uzņēmuma vadītājs</i>

Īstenošanas vietas

Īstenošanas vietas nosaukums	Pilsēta	Adrese
Informācijas sistēmu menedžmenta augstskola	RĪGA	LOMONOSOVA IELA 1 k-6, LATGALES PRIEKŠPILSĒTA, RĪGA, LV-1019
Informācijas sistēmu menedžmenta augstskolas Latgales filiāle	DAUGAVPILS	KANDAVAS IELA 17, DAUGAVPILS, LV-5401

Nepilna laika neklātie - 4 gadi, 5 mēneši - latviešu

Studiju veids un forma	<i>Nepilna laika neklātie</i>
Īstenošanas ilgums (gados)	4
Īstenošanas ilgums (mēnešos)	5
Īstenošanas valoda	<i>latviešu</i>
Studiju programmas apjoms (KP)	160
Uzņemšanas prasības (latviešu valodā)	<i>vidējā izglītība</i>
Iegūstamais grāds (latviešu valodā)	<i>Profesionālais bakalaura grāds tūrisma uzņēmējdarbības vadībā</i>
Iegūstamā kvalifikācija (latviešu valodā)	<i>Uzņēmuma vadītājs</i>

Īstenošanas vietas

Īstenošanas vietas nosaukums	Pilsēta	Adrese
Informācijas sistēmu menedžmenta augstskola	RĪGA	LOMONOSOVA IELA 1 k-6, LATGALES PRIEKŠPILSĒTA, RĪGA, LV-1019

Nepilna laika neklātiene - 4 gadi, 5 mēneši - angļu

Studiju veids un forma	<i>Nepilna laika neklātiene</i>
Īstenošanas ilgums (gados)	4
Īstenošanas ilgums (mēnešos)	5
Īstenošanas valoda	<i>angļu</i>
Studiju programmas apjoms (KP)	160
Uzņemšanas prasības (latviešu valodā)	<i>vidējā izglītība un angļu valodas zināšanu līmeni apliecinošs dokuments.</i>
Iegūstamais grāds (latviešu valodā)	<i>Profesionālais bakalaura grāds tūrisma uzņēmējdarbības vadībā</i>
Iegūstamā kvalifikācija (latviešu valodā)	<i>Uzņēmuma vadītājs</i>

Īstenošanas vietas

Īstenošanas vietas nosaukums	Pilsēta	Adrese
Informācijas sistēmu menedžmenta augstskola	RĪGA	LOMONOSOVA IELA 1 k-6, LATGALES PRIEKŠPILSĒTA, RĪGA, LV-1019

III - STUDIJU PROGRAMMAS RAKSTUROJUMS (1. Studiju programmas raksturojošie parametri)

1.1. Izmaiņu studiju programmas parametros, kas notikušas kopš iepriekšējās studiju virziena akreditācijas lapas izsniegšanas vai studiju programmas licences izsniegšanas, ja studiju programma nav iekļauta studiju virziena akreditācijas lapā, apraksts un analīze.

Izmaiņas tika veiktas, balstoties uz iepriekšējās studiju virziena akreditācijas ekspertu norādījumiem, studējošo un absolventu aptauju rezultātiem, noslēguma darbu rezultātiem, aktuāliem zinātniskajiem pētījumiem, tajā skaitā ISMA mācībspēku veiktajiem pētījumiem, kā arī darba devēju ieteikumiem, kas izteikti aptaujās, raksturojumos no prakses vietām, tiekoties konferencēs, darba grupās, konsultējot bakalaura darbu izstrādē, recenzējot bakalaura darbus un piedaloties valsts pārbaudījumā (kvalifikācijas eksāmena un bakalaura darba aizstāvēšanas) komisijās. Šāda kompleksa un daudzveidīga pieeja studiju satura un procesa pilnveidē nodrošina programmas satura atbilstību darba tirgus prasībām un nozares attīstības tendencēm. Jāmin, ka mācībspēki, iesaistītie studiju kursu pasniegšanā ir profesionāli ar nozīmīgu praktisku pieredzi sava jomā, tostarp arī tūrismā un viesmīlībā, ir uzņēmumu vadītāji un dibinātāji, tālād notiekot kursiem viņi iepazīstina studentus ar industrijas pēdējā laika pieredzi, atklājumiem un metodēm.

Profesionālajai bakalaura studiju programmai, ievērojot iepriekšējās studiju virziena akreditācijas ekspertu komentārus un ieteikumus, izmaiņas pieprasījuma struktūrā, kā arī aktualizējot studiju programmu atbilstoši darba tirgus vajadzībām un zinātnes attīstības tendencēm, izmaiņas tiek veiktas regulāri, taču izmaiņas standartā sakrīta ar virziena novērtēšanas procedūras laiku.

Profesionālās izglītības un nodarbinātības trīspusējās sadarbības apakšpadomes 2019. gada 18. septembra sēdē tika saskaņots aktualizētais profesijas “uzņēmuma vadītājs” standarts, kas aizstāja 2011.gadā apstiprināto standartu un vairs neparedzēja piešķirt kvalifikāciju “tūrisma uzņēmējdarbības vadītājs”. Tas radīja nepieciešamību koriģēt studiju programmas mērķi, uzdevumus un studiju rezultātus, kā arī piešķiramo kvalifikāciju un grādu. Izmaiņas, kuras iekļautas tieši uz studiju virziena novērtēšanu:

- koriģēta piešķiramā kvalifikācija, no “tūrisma uzņēmējdarbības vadītājs” uz “uzņēmuma vadītājs”,
- lai iekļautu tūrisma specifiku, koriģēts piešķiramais grāds, no “profesionālā bakalaura grāds uzņēmējdarbības vadībā” uz “profesionālā bakalaura grāds tūrisma uzņēmējdarbības vadībā”
- koriģēts studiju programmas mērķis un pilnveidoti studiju programmas uzdevumi.

Ir izmaiņas programmas īstenošanas vietā: klāt nākusi vēl viena programmas īstenošanas vieta – ISMA Fergānas filiāle, kas tika akreditēta 2020.gadā, mainīts studiju programmas direktors (bija as. prof., dr.oec. Viktors Člaidze, tagad dr.oec., asoc.prof. Jevgenja Dehtjare).

Nemainīgs palicis studiju programmas kods, veids un līmenis, programmas apjoms, kā arī noslēguma pārbaudījums.

Veiktās izmaiņas un to analīze atspoguļotas tabulā.

Tabula Nr.3.3.1.

Veiktās izmaiņas profesionālā bakalaura studiju programmas “Tūrisma uzņēmējdarbības vadība” parametros

Studiju programmas parametri	Veiktās izmaiņas un to analīze	
Studiju programmas nosaukums	Tūrisma uzņēmējdarbības vadība	
Studiju programmas nosaukums angļu valodā	Business Administration in Tourism	
Profesijas kods profesiju klasifikatorā	1431 05	
Īstenošanas forma, veids, ilgums (ja nepilni gadi, norādīt mēnešos) un īstenošanas valoda		
	Lai nodrošinātu pēc iespējas aktīvāku studējošo līdzdalību studiju procesā un kvalitatīvāku programmas satura apguvi, ISMA tika nolemts atteikties no studijām tālmācības formā. Saskaņā ar izmaiņām Augstskolu likumā, sākot no 2019.gada 1.janvāra studijas netiek īstenotas krievu valodā.	
Pilna laika klātie	4 gadi	Latviešu un angļu
nepilna laika klātie	4 gadi un 5 mēneši	Latviešu un angļu
nepilna laika neklātie	4 gadi un 5 mēneši	Latviešu un angļu

Īstenošanas vieta	<p>Rīga, Lomonosova iela 1, k-6, LV-1019. ISMA Latgales filiāle, Kandavas iela 17, Daugavpils, LV-5401. ISMA filiāle Fergānā (Uzbekistānā), ул. Мураббийлар, д.19, ул. Ал.-Фаргоний, дом 48 (“Дом офицеров”), Fergāna, Uzbekistāna (skat. 1.2.pielikumu par studiju virziena īstenošanu filiālēs)</p>
Studiju programmas direktors/-e	Dr.oec. Jevgenija Dehtjare
Piešķiramais grāds, profesionālā kvalifikācija	<p>Kopš 2019.gada 18.septembra nav iespējams piešķirt kvalifikāciju “Tūrisma uzņēmējdarbības vadītājs”, tāpēc, lai diplomā attēlotu, ka studējošais absolvējis programmu “Tūrisma uzņēmējdarbības vadība”, precizēts piešķiramais grāds atbilstoši profesionālajai kvalifikācijai – profesionālā bakalaura grāds tūrisma uzņēmējdarbības vadībā. Piešķiramā kvalifikācija – uzņēmuma vadītājs.</p>
	<p>Studiju programmas mērķis, uzdevumi un sasniedzamie rezultāti korigēti atbilstoši akreditācijas ekspertu komentāriem un ieteikumiem, kā arī darba tirgus vajadzībām un zinātnes attīstības tendencēm.</p>

Studiju programmas mērķis	Sagatavot augsti kvalificētus, inovatīvi domājošus un konkurētspējīgus tūrisma uzņēmējdarbības vadītājus, kuri spēj dibināt un vadīt jaunus, inovatīvus un globālajā tūrisma tirgū konkurētspējīgus uzņēmumus vai ieņemt vadošus amatus jau esošos uzņēmumos gan Latvijas tirgū, gan arī ārzemēs.
---------------------------------	---

Studiju
programmas
uzdevumi

1. Sniegt konkurētspējīgu augstāko profesionālo izglītību atbilstoši piektā līmeņa profesionālajai kvalifikācijai un 6. Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūras (EKI) līmenim tūrisma uzņēmējdarbības vadībā un sagatavot tūrisma nozares speciālistus ar augstu veiktspējas potenciālu kā Latvijas, tā arī globālajā darba tirgū.
2. Sniegt studentiem vispusīgas zināšanas, izpratni un praktiskas iemaņas par mūsdienu ekonomiskās attīstības likumsakarībām, inovāciju sasaisti ar uzņēmējdarbību tūrisma nozarē un ar to saistītās tautsaimniecības nozarēs notiekošiem procesiem, valsts un sabiedrības pārvaldi un citiem ar uzņēmējdarbību saistītiem procesiem.
3. Attīstīt studējošo zinātniskās pētniecības prasmes, analītiskās domāšanas iemaņas, inovatīvās domāšanas prasmes un kreativitāti, komunikācijas prasmes, kas ļautu absolventiem veidoties par radošām personībām, sekmīgi iekļauties Latvijas un globālajā darba tirgū.
4. Veicināt tūrisma uzņēmējdarbības izglītības un pētniecības attīstību Latvijā, vienlaikus stiprinot Latvijas augstākās izglītības konkurētspēju starptautiskā līmenī.

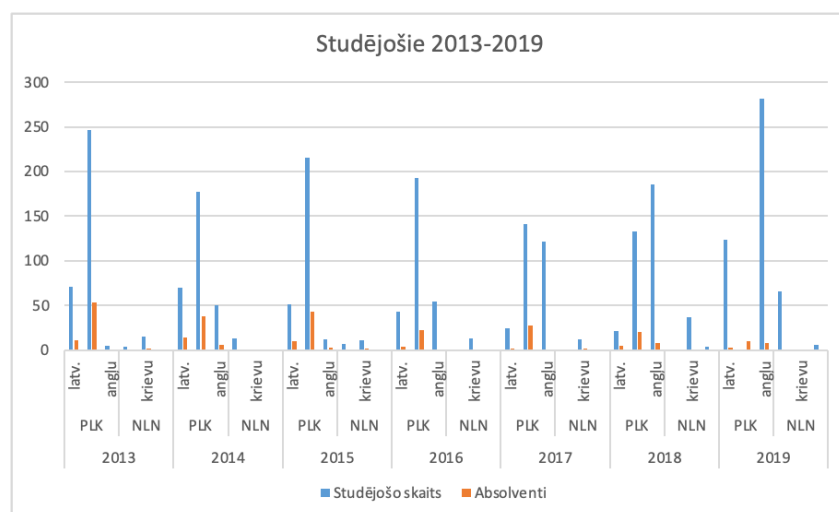
Sasniedzamie studiju rezultāti	<ul style="list-style-type: none"> - apgūt uzņēmuma darbības pamatprincipus, iemācīties plānot un prognozēt uzņēmuma darbību, organizēt un vadīt tūrisma un viesmīlības industrijas uzņēmuma darbu atbilstoši tā mērķiem, saskaņā ar Latvijas Republikas un starptautisko likumdošanu un tūrisma nozares regulējumu; - analizēt un izprast aktuālās ekonomiskās attīstības likumsakarības un principus un tautsaimniecības vidē notiekošos procesus, prast analizēt un novērtēt komercdarbības makro un mikro vidi, t.sk. tūrisma un viesmīlības nozarē, lai pieņemtu lēmumus atbilstoši situācijas izmaiņām, ievērojot civilās aizsardzības un vides aizsardzības prasības; - apgūt prasmes un kompetences pielietot iegūtās teorētiskās un praktiskās zināšanas tūrisma un viesmīlības industrijas uzņēmuma un tā struktūrvienību efektīvai vadīšanai, regulāri pilnveidojot savas zināšanas par novitātēm nozarē un profesionālās darbības jomā.
--------------------------------	--

1.2. Statistikas dati par studējošajiem studiju programmā, studējošo skaita dinamika, skaita izmaiņu ietekmes faktoru analīze un novērtējums. Analizējot, atsevišķi izdalīt dažādas studiju formas, veidus, valodas.

Novērtējot studējošo skaitu Profesionālā bakalaura studiju programmā “Tūrisma uzņēmējdarbības vadība” ir redzams, ka neskatoties uz 2015.g. nelielu kopējo studējošo skaita samazinājumu (zem 300 studējošiem), tomēr situācija ar studējošo skaitu ik gadu uzlabojas, pārsvarā pateicoties angļu plūsmai un ārzemju studentu skaita pieaugumam.

Acīmredzot, lēmums attīstīt sadarbību ar trešo valstu studentu aģentiem un veikt virzīšanas

pasākumus uz šiem tirgiem bija pareizs un savlaicīgs risinājums, kas palīdzēja saglabāt konkurētspējīgas pozīcijas gan iekšējā, gan starptautiskajā tirgū. Salīdzinot ar citām ISMA piedāvātajām programmām, studiju programma "Tūrisma uzņēmējdarbības vadība" vienmēr ir bijusi populāra un pieprasīta gan starp Latvijas vidusskolu absolventiem, gan ārējā tirgū. Tās kopējais studentu skaits 2013.-2019. gados vienmēr ir bijis ap 300 studējošajiem gadā vai vairāk (2013.g.: 341, 2014.g.: 310, 2015.g.: 297, 2017.g.: 300, 2018.g.: 381, 2019.g.: 478). Starp pozitīvām iezīmēm var nosaukt arī latviešu plūsmā studējošo skaita pieaugumu 2019.gadā (124 studējošie pret 71 2013.gadā).

Attēls Nr.3.3.1. Studējošo skaita dinamika pa gadiem, plūsmām, studiju formām

Vispār statistikas radītāji rāda, ka uz programmu saglabāties vidēji vienmērīgs pieprasījums un kopš 2018.gada tas sāka ievērojami pieaugt. Tas nozīmē, ka programma ir labi pazīstama gan Latvijas, gan starptautiskajā tirgū, to pozitīvi vērtē gan vidusskolu absolventi, gan to ģimenes locekļi, kuri pārsvarā pieņem lēmumu par studiju finansējumu, gan darba devēji – konstanta interese par programmu un to saturu nozīmē iespēju ātri darbiekārtoties sevi interesējošā pozīcijā. Interesanta iezīme – pakāpeniskais neklātienes (attēlā – NLN) studējošo skaita pieaugums no 19 cilvēkiem 2013.gadā līdz 41 studējošiem 2018. un 72 studentiem 2019.gadā. Tas nozīmē, ka ir Latvijas pilsoņi, kas ir devusies dažādu apstākļu dēļ uz ārzemēm un vēlas turpināt savu izglītību Latvijā, uzskatot ISMA profesionālā bakalaura studiju programmu "Tūrisma uzņēmējdarbības vadība" par pietiekoši konkurētspējīgu un to mācībspēkus un administrāciju par spējīgiem nodrošināt studiju procesu neklātienē. Viens no programmas popularitātes iemesliem – plašas starptautiskās prakses iespējas tūrisma un viesmīlības uzņēmumos, šis papildus ieraksts absolventu dzīves gājumā arī ir augsti novērtēts no Latvijas darba devēju puses.

Angļu valodas plūsmas pieprasījuma pieaugums saistīts gan ar pieaugošu pieprasījumu konkurētspējīgai izglītībai un turpmākai veiksmīgai darbiekārtotšanai globalizācijas tirgus apstākļos, gan ar to, ka vairs netiek piedāvātas studijas krievu valodā, kā arī ar studējošo pieplūdumu no angļiski runājošām (piemēram, Indija, Pakistāna) un citām valstīm. Savukārt, līdz ar Uzbekistānas valdības interesi par ISMA filiāles izveidi Fergānā un tai sniegto atbalstu, informācija par ISMA piedāvāto studiju kvalitāti izplatījusies gan Uzbekistānā, gan tai tuvējās valstīs, tādējādi vērojams straujš studentu skaita pieaugums no šī reģiona. Turklāt jau esošie ISMA studenti labprāt dalās ar atsauksmēm savu tuvinieku un draugu vidū, kas arī šīs informācijas ietekmē izvēlas studēt Rīgā. Pārsvarā ārvalstnieki, sevišķi no ārpus Eiropas Savienības esošajām valstīm, studē pilna laika studijās, kas saistīts ar uzturēšanās atļauju iegūšanu Latvijā, citādi studijas viņiem šeit nebūtu pieejamas. Jāpiemin, ka studenti ir apmierināti ar ISMA mācībspēku svešvalodu prasmēm un pozitīvi vērtē studiju kursu pasniegšanu un to satura apguves iespējas.

Ņemot vērā pandēmijas ietekmi, var secināt:

- Tūrisma un viesmīlības uzņēmumu darbības pārtraukšana uz nenoteiktu laiku izraisījusi bažas starp Latvijas vidusskolu absolventiem, līdz ar to samazinājās latviešu plūsmā uzņemto skaits (79 uzņemtie 2019. gadā, 8 – 2020.gadā);

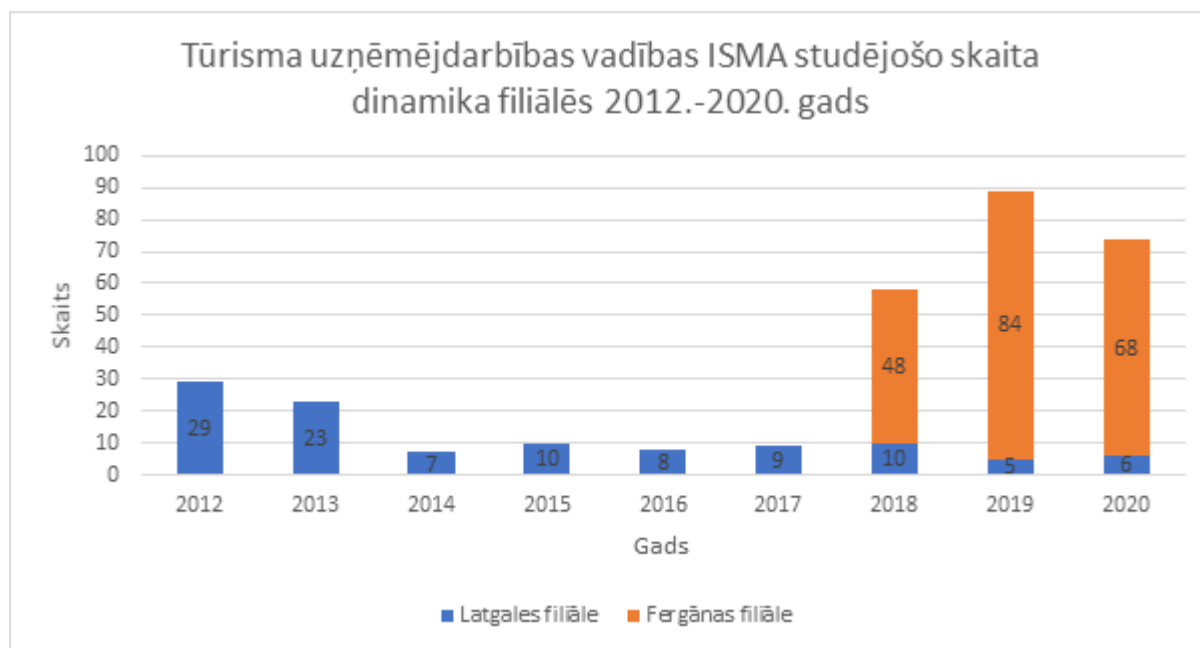
- Līdzīgi samazinājās arī angļu plūsmā uzņemto skaits (216 2019.gadā, 59 – 2020.gadā), attiecīgi kopējais 1. kursā uzņemto studentu skaits samazinājās par 77% (295 2019.gadā, 67 – 2020.gadā);

- Pandēmija un ar to saistītie nenoteiktības faktori (bezdarbs, dīkstāve, bažas par kopēja ienākuma samazināšanos ģimenē u.c.) ietekmēja arī uzņemšanu nepilna laikā, jo šī mērķa grupa pārsvarā ir strādājošie cilvēki, kuriem dažreiz ir jārēķinās ar viņu ģimenes locekļu stāvokli un darba apstākļiem;

Ar līdzīgiem iemesliem ir arī saistīts 2020. gada nepilna laika absolventu trūkums. Koncentrējoties uz saviem ģimenes apstākļiem, daudzi izvēlējās doties akadēmiskajā atvaļinājumā un pārnest parādu kārtošanu un noslēguma darba aizstāvēšanu uz labvēlīgāku laiku nākotnē;

Tomēr pateicoties ISMA un programmas “Tūrisma uzņēmējdarbības vadībai” tēla lielai atpazīstamībai starp Latvijā un ārvalstīs studējošiem, kopējais programmā studējošo skaits ir pat ir nenozīmīgi palielinājies uz 1.26%, (478 2019. Gadā pret 484 2020.gadā). Tas ir saistīts ar vecāko kursu studējošo pārnākšanu uz ISMA no citām augstskolām.

Ņemot vērā vakcinācijas tempus Latvijā un ES, COVID pasēs ieviešanu, sākot no 1.jūlija, un ANO PTO optimistiskos plānus par tūrisma nozares drīzu atdzimšanu, uzskatām, ka 2021.gada vidusskolu absolventi būs noskaņoti pozitīvāk un uzņemto skaits programmā šogad palielināsies.

Apskatot studējošo skaita dinamiku filiālēs, var secināt:

- Studējošo skaits Latgales filiālē, sākot no 2014. gada būtiski neietekmē kopējo programmas statistikas dinamiku, studējošo skaits svārstās 7-10 cilvēku robežās gadā. Cenšoties palielināt studējošo skaitu, 2019.gadā tika plānots pievērst vairāk uzmanības programmas virzīšanai reģionā, piedalīties atvērto durvju dienās un citos pasākumos, diemžēl plānus nācās uz laiku apturēt pandēmijas dēļ;
- Pandēmija kļuva par iemeslu uzņemto studentu skaita samazinājumam arī Fergānas filiālē, tā arī traucēja jau uzņemtajiem studentiem turpināt studijas, jo daži bija spiesti uzturēties savos ciematos bez pieejas Internetam, viņu ģimeņu ienākumi būtiski samazinājās, kā arī citu saistīto iemeslu dēļ studentu skaits Uzbekistānā samazinājās.

Tomēr ir jāatzīmē, ka Fergānas pilsētas dome, vadoties pēc Uzbekistānas prezidenta stratēģiskiem lēmumiem par tūrisma industrijas attīstību valstī, aktīvi atbalsta gan ISMA augstskolas filiāles darbību, gan “Tūrisma uzņēmējdarbības vadība” programmu. Reģionā un valsts mērogā ir daudz ieinteresētu darba devēju, un, ņemot vērā labvēlīgāku epidemioloģisko situāciju 2021.gada pavasarī, sagaidām arī strauju intereses pieaugumu, ko apstiprinās arī uzņemšanas rādītāji.

Analizējot atbiruma iemeslus, jāatzīmē, ka daudzi ārvalstu studenti nav gatavi ISMA noteiktajam studiju procesam un prasībām, saskaņā ar ES un Latvijas valsts likumdošanu, normatīviem aktiem, izglītības standartiem. Nespējot laikus izpildīt studiju kursu ietvaros uzdotos darbus, daļa studentu paši nolemj pamest studijas, daļa tiek atskaitīta akadēmisko vai finansiālo parādu dēļ.

1.3. Analīze un novērtējums par studiju programmas nosaukuma, iegūstamā grāda, profesionālās kvalifikācijas vai grāda un profesionālās kvalifikācijas mērķu un uzdevumu, studiju rezultātu, kā arī uzņemšanas prasību savstarpējo sasaisti.

Profesionālā bakalaura studiju programma „Tūrisma uzņēmējdarbības vadība” sagatavo konkurētspējīgus speciālistus, kuri var ieņemt vadošus amatus un veidot karjeru tūrisma, viesmīlības un ēdināšanas sfēras uzņēmumos, kā arī sākt savu uzņēmējdarbību. Studiju programma veidota tā, lai studējošie, iegūstot vispusīgu priekšstatu par uzņēmējdarbību un mūsdienu tūrisma un viesmīlības jomas attīstības tendencēm globālā tirgū, attīstītu spēju izmantot studiju procesā iegūtās zināšanas veidā, kas apliecina profesionalitāti, atbildīgumu un kompetenci tūrisma un viesmīlības uzņēmuma vadības jomā.

Studiju programmas nosaukums ir profesionālā bakalaura studiju programma „Tūrisma uzņēmējdarbības vadība”, kas pilnībā saskan un izriet no iegūstamā grāda – profesionālā bakalaura grāds tūrisma uzņēmējdarbības vadībā un kvalifikācijas – uzņēmuma vadītājs. Studiju programma ir saskaņota ar atbilstošā profesijas standarta „Uzņēmuma vadītājs” prasībām, kas saskaņots Profesionālās izglītības un nodarbinātības trīspusējās sadarbības apakšpadomes 2019. gada 18. septembra sēdē, protokols Nr. 6:

Profesijas nosaukums: Uzņēmuma vadītājs; kvalifikācijas līmenis: Piektais profesionālās kvalifikācijas līmenis (5.PKL), atbilst sestajam Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras līmenim (6. LKI)

Norāde: <https://registri.visc.gov.lv/profizglitiba/dokumenti/standarti/2017/PS-115.pdf>

Atbilstoši šim standartam un darba tirgus situācijai ir formulēts studiju programmas mērķis, akcentējot kompetenci, konkurētspēju un novatorisku pieeju problēmu risināšanā. Uzdevumi izvirzīti, lai sasniegtu studiju programmas mērķi un ir orientēti uz tādu studiju procesa elementu saskaņotību kā studiju saturs, profesionālo zināšanu un prasmju apguve, mūžizglītība un zinātniskā pētniecība.

Studiju programmu mērķauditorija ir ļoti plaša – tie ir tūrisma, viesmīlības un ēdināšanas industrijas uzņēmumu īpašnieki un vadītāji privātajā vai publiskajā sektorā (piemēram, informācijas centri un valsts iestādes, kas saistītas ar tūrisma izplatīšanu un popularizēšanu), speciālisti, kuri plāno uzsākt uzņēmējdarbību, un jebkurš interesents, kas vēlas gūt padziļinātas zināšanas un kompetences uzņēmumu vadības tūrisma un viesmīlības jomās, turklāt izglītības ieguve tiek piedāvāta ne tikai Latvijas iedzīvotājiem, bet arī ārvalstniekiem (īstenojot programmu arī angļu valodā).

Studentu uzņemšana ISMA profesionālā bakalaura studiju programmā „Tūrisma uzņēmējdarbības vadība” notiek saskaņā ar ISMA Uzņemšanas noteikumiem, kas katru gadu, atbilstoši normatīvo

aktu prasībām, tiek apstiprināti ISMA Senātā un publicēti ISMA mājas lapā www.isma.lv. Tiesības studēt ISMA profesionālā bakalaura studiju programmā “Tūrisma uzņēmējdarbības vadība” ir katram Latvijas pilsonim un Latvijas nepilsonim, kā arī Eiropas Savienības pilsonim, Eiropas Ekonomikas zonas pilsonim vai Šveices Konfederācijas pilsonim un Eiropas Kopienas pastāvīgajam iedzīvotājam, kuram ir derīga uzturēšanās atļauja. Ārzemniekiem, kuriem nav izsniegta pastāvīgās uzturēšanās atļauja, tiesības studēt ISMA nosaka Augstskolu likuma 83. pants. Ārvalstnieku uzņemšanas procedūras ISMA shematisks attēlojums pievienots 1.4.pielikumā.

Lai studētu ISMA profesionālā bakalaura studiju programmā „Tūrisma uzņēmējdarbības vadība”, nepieciešama dokumentāri apliecināta un Latvijā atzīta vidējā izglītība vai vidējā profesionālā izglītība. Kā arī ārvalstniekiem ir nepieciešams pierādīt, ka viņu angļu valodas zināšanas ļauj iegūt augstāku izglītību Latvijā (uzrādot starptautiski atzītu sertifikātu, kā IELTS, Pearson PLC, ETS u.c.)

<https://www.isma.lv/FILES/STUDENTS/InternationalTestingInstitutions.pdf>

III - STUDIJU PROGRAMMAS RAKSTUROJUMS (2. Studiju saturs un īstenošana)

2.1. Studiju kursu/ moduļu satura aktualitātes un atbilstības nozares, darba tirgus vajadzībām un zinātnes tendencēm novērtējums. Sniegt informāciju, vai, un kā studiju kursu/ moduļu saturs tiek aktualizēts atbilstoši nozares, darba tirgus un zinātnes attīstības tendencēm. Maģistra vai doktora studiju programmu gadījumā norādīt un sniegt pamatojumu, vai grādu piešķiršana balstīta attiecīgās zinātnes nozares vai mākslinieciskās jaunrades jomas sasniegumos un atziņās.

Profesionālā bakalaura studiju programma „Tūrisma uzņēmējdarbības vadība” izstrādāta un aktualizēta, balstoties uz normatīvajiem aktiem (2014. g. 26.augusta MK noteikumi Nr. 512, “Noteikumi par otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības valsts standartu”, profesijas standarts “Uzņēmuma vadītājs”, apstiprināts Profesionālās izglītības un nodarbinātības trīspusējās sadarbības apakšpadomes 2019.g. 18.septembra sēdē, protokols Nr.6), iepriekšējās studiju virziena akreditācijas ekspertu norādījumiem, studējošo un absolventu aptauju rezultātiem, noslēguma darbu rezultātiem, aktuāliem zinātniskajiem pētījumiem, tajā skaitā ISMA mācībspēku veiktajiem pētījumiem, kā arī darba devēju ieteikumiem, kas izteikti aptaujās, raksturojumos no prakses vietām, tiekoties konferencēs, darba grupās, konsultējot bakalaura darbu izstrādē, recenzējot bakalaura darbus un piedaloties valsts pārbaudījumu (kvalifikācijas eksāmena un bakalaura darba aizstāvēšanas) komisijās. Šāda kompleksa un daudzveidīga pieeja studiju satura un procesa pilnveidē nodrošina programmas satura atbilstību darba tirgus prasībām un nozares attīstības tendencēm. Jāmin, ka mācībspēki, iesaistītie studiju kursu pasniegšanā ir profesionāli ar nozīmīgu praktisku pieredzi sava jomā, tostarp arī tūrismā un viesmīlībā, ir uzņēmumu vadītāji un dibinātāji, tātad notiekot kursiem viņi iepazīstina studentus ar industrijas pēdēja laika pieredzi, atklājumiem un metodēm.

Saskaņā ar ISMA iekšējo kārtību, studiju programmas realizāciju un aktualizāciju uzrauga attiecīgā Studiju virziena padome, nepieciešamības gadījumā veicot korekcijas studiju plānā, studiju kursu saturā, prakses uzdevumos u.c. Studiju programmas plānu pēc aktualizēšanas Studiju virziena padomē apstiprina ISMA Senāts. Studiju kursu apraksti tiek aktualizēti un izskatīti atbilstošajās

katedrās vismaz reizi gadā, parasti pirms studiju gada sākuma vai pēc nepieciešamības biežāk.

Kopš 2012.gada Tūrisma uzņēmējdarbības vadības programma (Tourism Management), kas tika akreditēta virziena „Vadība, administrēšana un nekustamo īpašuma pārvaldība” ietvaros un saturēja 3 specializācijas (Tūrisma vadība, Viesmīlības vadība un Uzņēmējdarbība restorānu biznesā), tika pakļauta šādām izmaiņām:

- Specializācija “Tūrisma vadība” tika iekļauta studiju programmā “Tūrisma uzņēmējdarbības vadība” kā obligāta sastāvdaļa;
- Specializācija „Uzņēmējdarbība restorānu biznesā” tika paplašināta un pilnveidota, izveidojot pirmā līmeņa studiju programmu, kura tika licencēta un akreditēta virziena Viesnīcu un restorānu serviss, tūrisma un atpūtas organizācija ietvaros;
- Tika izveidota jauna specializācija - Digitālās tehnoloģijas tūrismā.

Izmaiņas tika veiktas ar nolūku paaugstināt esošās programmas konkurētspēju, balstoties uz to, ka Latvijā pēdējo gadu laikā ir ievērojami samazinājies tūrisma aģentūru skaits, toties viesnīcu un ēdināšanas uzņēmumu skaits ir ievērojami pieaudzis. Esošo ienākošo tūristu skaits ik gadu pieaug, līdz ar to ir nepieciešams piedāvāt industrijai vairāk uzņēmēju gan ar tūrisma, gan ar viesmīlības industrijas zināšanām un kompetencēm. To iespējams panākt, apvienojot studiju saturu. Lai padarītu tūrisma un viesmīlības biznesa uzņēmējus konkurētspējīgus mūsdienu globālajā tirgū, ir nepieciešams sniegt tiem arī prasmes brīvi orientēties digitālo tehnoloģiju un komunikāciju vidē.

- No iepriekšējās programmas satura tikai 7 priekšmeti pilnīgi vai daļēji neietilpst atjaunotajā programmā. Šo priekšmetu nosaukumi ir Banku darbība, Datormodelēšana, Menedžmenta informācijas tehnoloģijas, Optimizācijas teorija, Menedžmenta datortehnoloģijas, Eiropas Ekonomiskā integrācija, Lietišķā informācijas sistēma GALILEO. Šo priekšmetu izņemšana no programmas skaidrojama ar satura morālo novecošanos, zemu konkurētspēju un zināšanu un kompetenču pieprasījumu no absolventiem un darba devējiem, nepieciešamību aizvietot tos ar jaunākiem un pieprasītākiem studiju kursiem un padarīt to saturu atbilstīgāku mūsdienas realitātei un nākotnes tirgus un darba devēju prasībām.
- Rezultātā vairāki studiju kursi tika modernizēti, vairāku studiju kursu temati tika apvienoti, novēršot studiju kursu sadrumstalotību (piemēram, Zinātniskās prognozēšanas metodes tika integrētas studiju kursā “Pētnieciskais darbs 1: Ievads studijās un pētniecībā. Kursa darbs 1, Vadības psiholoģija un socioloģija tika apvienotas kopā, Viesnīcu informācijas sistēmas un Amadeus tiešsaistes rezervēšanas kursa apguve tika apvienotas zem Ceļojumu un viesnīcu vadības informācijas tehnoloģijas priekšmeta utt.). Programmā tika iekļauti jauni studiju kursi, kuru apguvi diktē modernā tirgus prasības, piemēram, Digitālais mārketing, Sociālā uzņēmējdarbība.
- Studentiem ir iespēja praktiski saskarties ar tūrisma un viesmīlības uzņēmējdarbību un industrijas vadošiem pārstāvjiem – uzņēmumu vadītājiem gan studējot priekšmetus Tūrisma vadība (kura laikā studenti tiek aicināti apmeklēt Latvijas tūrisma uzņēmumus), Izmitināšanas industrija (kura laikā studenti tiek aicināti apmeklēt Latvijas vadošās viesnīcas), Ēdināšanas uzņēmumu pārvaldība (kura laikā studenti gan apmeklē Latvijas restorānus, gan arī ISMA telpās notiek restorātoru meistarklases un semināri), gan arī apmeklējot ISMA ik gadu rīkoto konferenci *Internship and Employment*, kuras laikā studējošajiem ir iespējams iepazīties ar ISMA sadarbības partneriem – starptautiskiem tūrisma un viesmīlības uzņēmumiem kā prakses un darba vietām.

Analizējot veiktās izmaiņas, kopumā ir iespējams secināt:

- Atjaunotā studiju programma „Tūrisma uzņēmējdarbības vadība” atbilst ISMA mērķiem, vīzijai, stratēģijai un misijai.
- Programmas absolventi kļūs par konkurētspējīgiem industrijas profesionāļiem ar modernām

zināšanās un prasmēm, kompetenti darboties gan valsts iekšējā, gan starptautiskajā tūrisma un viesmīlības darba tirgū.

2.2. Studiju kursos/ moduļos iekļautās informācijas, sasniedzamo rezultātu, izvirzīto mērķu u.c. rādītāju savstarpējās sasaistes, studiju kursu/ moduļu mērķu sasaistes ar studiju programmas mērķiem un sasniedzamajiem rezultātiem novērtējums. Doktora studiju programmas gadījumā, galveno pētniecības virzienu apraksts, programmas ietekme uz pētniecību un citiem izglītības līmeņiem.

Studiju programmas izstrādē un īstenošanā tiek ievērota loģiska secība – atbilstoši profesijas standartā definētajām prasībām un darba tirgus pieprasījumam tiek formulēts programmas mērķis un no tā izrietošie uzdevumi; programmas saturs (studiju kursu sadalījums) balstīts uz mērķa un studiju rezultātu sasniegšanu un izglītības standartā noteiktajiem kritērijiem saistot tos ar aktualitātēm darba tirgū un jaunākajiem zinātniskajiem atklājumiem ekonomikas un uzņēmējdarbības nozarē; attiecīgi studiju kursu saturs tiek veidots tā, lai īstenotu profesijas standartā noteikto zināšanu, prasmju, kompetenču apguvi un nodrošinātu studiju programmas mērķa realizāciju.

Studiju kursu saturs tiek apspriests un apstiprināts, sadarbojoties studiju programmā iesaistītajiem mācībspēkiem un Studiju virziena padomes dalībniekiem, līdz ar to tiek nodrošināta starppriekšmetu sasaiste un kopējo prasību saskaņošana attiecībā pret studiju rezultātu sasniegšanu, kā arī izslēgta nevajadzīga satura dublēšanās (skat. arī 4.5.nodaļu).

Programmas “Tūrisma uzņēmējdarbības vadība” studiju kursu saturs tika veidots izejot ISMA augstskolas stratēģiskām interesēm, no tūrisma un viesmīlības iekšēja un ārēja tirgus vajadzībām, makro- un mikroekonomiskiem rādītājiem un prognozēm, ieteikumiem, iegūtiem no sadarbības ar Latvijas un ārzemju darba devējiem, ņemot vērā statistiskus tūrisma tirgus apkopojumus, piedaloties LVRA (Latvijas Viesnīcu un Restorānu asociācijas) un ALTA (Latvijas Tūrisma Aģentu un Tūrisma asociācija) sapulcēs un pasākumos, apsverot mijiedarbību ar skolēniem, studentiem un absolventiem jautājumus, kā arī ņemot vērā citu ieinteresēto personu viedokļi, programmas mācībspēku pieredzi, kompetenci un profesionalitāti un kopējo ISMA kapacitāti.

Attiecīgi, programmas mērķis “sagatavot augsti kvalificētus, inovatīvi domājošus un konkurētspējīgus tūrisma uzņēmējdarbības vadītājus, kuri spēj dibināt un vadīt jaunus, inovatīvus un globālajā tūrisma tirgū konkurētspējīgus uzņēmumus vai ieņemt vadošus amatus jau esošos uzņēmumos gan Latvijas tirgū, gan arī ārzemēs” un izvirzītie uzdevumi tiek veidoti saskaņā ar minētām prasībām.

Runājot par konkrētām studiju disciplinām, tajās izvirzītajiem mērķiem un sasniedzamiem rezultātiem, var sniegt sekojošus piemērus:

Studiju kurss “Tūrisma pamati” - izvirzītais mērķis: sniegt zināšanas par tūrisma uzņēmumu būtību, tūrisma industrijas vēsturi, tūrisma veidiem, tūrisma resursu un tūrisma infrastruktūras izmantošanas iespējām tūrisma produkta veidošanas un pārdošanas procesā, pārzinot tūrisma biznesa darbības ētikas principus.

Kā tiek sasniegts: zināšanas, kompetences un prasmes tiek noteiktas izmantojot “Uzņēmuma vadītājs” profesionāla standarta noteiktas prasības, īpašu uzmanību pievēršot uzņēmējdarbības vadībai tūrisma un viesmīlības industrijas vidē. Piemēram, kursa gaitā studenti iepazīnās ar teorētiskām tūrisma industrijas pamatnostādnēm, praktiski apkopo iegūtu informāciju, piedaloties

semināros un izpildot darbus par sekojošiem tematiem, piemēram: “Ceļojumu un tūrisma evolūcija”, “Tūrisma resursu analīze izvēlētā galamērķī”, “Tūrisma infrastruktūras nozīme tūrisma pakalpojumu sniedzēju darba organizācijā”, “Tūrisma uzņēmumu darbību reglamentējošie dokumenti, normatīvie akti un tūrisma ētikas normas” un citos darbos.

Studiju kurss “Izmitināšanas industrija” - izvirzītais mērķis: sniegt zināšanas par tūristu mītņu veidiem un attīstības tendencēm. Izprast tūristu mītņu standartus, pakalpojumus, papildpakalpojumus un to piemērotību dažādām viesu mērķa grupām, ekonomisko un organizatorisko darbību, sadarbības partneru nozīmi un likumdošanas un normatīvo aktu prasības tūristu mītnes funkcionēšanā.

Kā tiek sasniegts: zināšanas, kompetences un prasmes tiek noteiktas izmantojot “Uzņēmuma vadītājs” profesionāla standarta noteiktas prasības, īpašu uzmanību pievēršot uzņēmējdarbības vadībai viesmīlības industrijas vidē. Piemēram, kursa gaitā studenti iepazīnās ar teorētiskām viesmīlības industrijas pamatnostādņēm, praktiski apkopo iegūtu informāciju, izpildot projektu, kurā ietilpst sekojošie temati, piemēram: izvēlētu tūristu mītņu servisa līmeņa novērtējums un salīdzinājums, izvēlētas tūristu mītnes darbības novērtējums kā neatkarīgas viesnīcas vai ķēdes viesnīcu sastāvā, tās konkurences priekšrocības un trūkumi, izvēlētas tūristu mītnes pakalpojumu atbilstība konkrētu viesu mērķa grupām u.c.

Studiju kurss “Kompleksā tūrisma industrijas produkta izstrāde” - izvirzītais mērķis ir paplašināt iegūtās zināšanas tūrisma nozarē un iegūtās teorētiskās zināšanas pielietot, izstrādājot ceļojuma maršrutu.

Kā tiek sasniegts: zināšanas, kompetences un prasmes tiek noteiktas izmantojot “Uzņēmuma vadītājs” profesionāla standarta noteiktas prasības, īpašu uzmanību pievēršot uzņēmējdarbības vadībai viesmīlības industrijas vidē. Piemēram, kursa gaitā studenti paplašina zināšanas par teorētiskās tūrisma industrijas pamatnostādņēm, praktiski apkopo iegūtu informāciju, piedaloties semināros un izpildot projekta darbu, kas iekļauj, piemēram, sekojošus tematus: mērķa auditorijas noteikšana un statistisko datu apstrāde, tūrisma produkta noteikšana un konkurentu piedāvājuma analīze, saistītu tūrisma pakalpojumu piegādātāju izvēle, ceļojuma maršruta izstrāde un detalizētais plānojums u.c.

Studiju kurss “Ēdināšanas uzņēmumu pārvaldība” - izvirzītais mērķis: sniegt pamatzināšanas sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumu vadības jomā, veidot prasmi tās praktiski pielietot, saņemt iespēju atrast organizatoriskos un vadības lēmumus un gatavību uzņemties atbildību par tiem no pieņemto lēmumu sociālo nozīmīguma pozīcijām. Sniegt iespēju studentiem izvērtēt ekonomiskos un sociālos apstākļus uzņēmējdarbības īstenošanai, atklāt jaunas tirgus iespējas un veidot jaunus biznesa modeļus.

Kā tiek sasniegts: zināšanas, kompetences un prasmes tiek noteiktas izmantojot “Uzņēmuma vadītājs” profesionāla standarta noteiktas prasības, īpašu uzmanību pievēršot uzņēmējdarbības vadībai ēdināšanas industrijas vidē. Piemēram, kursa gaitā studenti iepazīnās ar teorētiskām ēdināšanas industrijas pamatnostādņēm, praktiski apkopo iegūtu informāciju, piedaloties semināros un izpildot darbus par sekojošiem tematiem, piemēram: “Stratēģiskais un inovatīvais menedžments restorānu biznesā”, “Mazo sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumu attīstības īpatnības Eiropas Savienībā” u.c.

Studiju kurss “Tūrisma firmu darbības prakse” - izvirzītais mērķis: iepazīstināt studentus ar tūrisma firmu darbību, analizēt riskus, radīt jaunus konkurētspējīgus produktus, iegūt iemaņas

tūrisma uzņēmuma iekārtošanā, personāla atlasē un apmācībā, pakešu tūres izveidošanā un attiecīgu pārdošanas līgumu slēgšanā, virzīšanas kampaņas izstrādāšanā un klientu datu bāzes veidošanā.

Kā tiek sasniegts: zināšanas, kompetences un prasmes tiek noteiktas izmantojot “Uzņēmuma vadītājs” profesionāla standarta noteiktas prasības, īpašu uzmanību pievēršot uzņēmējdarbības vadībai tūrisma industrijas vidē. Piemēram, kursa gaitā studenti iepazīnās ar teorētiskām tūrisma firmas dibināšanas un jaunu produktu izveidošanas pamatnostādņēm, praktiski apkopo iegūtu informāciju, piedaloties semināros un izpildot darbus par sekojošiem tematiem, piemēram: “Ceļojuma aģentūras dibināšanas un vadīšanas principi”, “„Pakešu tūres izveidošana, virzīšana un saistīta pārdošanas līguma slēgšana”, “Riski tūrismā” u.c.

Studiju kurss “Tūrisma vadība” - izvirzītais mērķis: attīstīt studentu izpratni par vadības aspektiem tūrisma, īpašu uzņēmumu pievēršot tūrisma produkta veidotājiem – tūrisma operatoriem. Kursa mērķis ir sniegt zināšanas par mūsdienu tūrisma operatoru darbības principiem, pielietotām tehnoloģijām, izpildāmām funkcijām, kā arī iemācīt studentus brīvi darboties ārējā un iekšējā tūroperatoru vidē, pieņemt lēmumus balstoties uz iegūtām zināšanām, prast izvērtēt tūroperatora darbību atkarībā no to klientu vajadzībām un izvairīties no riskiem šajā uzņēmējdarbības nozarē, pielāgojoties ātri maināmai tirgus pieprasījuma situācijai globalizācijas apstākļos.

Kā tiek sasniegts: zināšanas, kompetences un prasmes tiek noteiktas izmantojot “Uzņēmuma vadītājs” profesionāla standarta noteiktas prasības, īpašu uzmanību pievēršot tūrisma operatoru darbībai ārējā un iekšējā tirgū un to partneriem. Piemēram, kursa gaitā studenti iepazīnās ar teorētiskām tūrisma operatoru darbības pamatnostādņēm ārējā un iekšējā tirgū, to mijiedarbību ar partneriem, praktiski apkopo iegūtu informāciju, piedaloties semināros un izpildot darbus par sekojošiem tematiem, piemēram, “Latvijas tirgus tūroperatoru sadalījuma analīze”, “Iepazīšanas tūres programmas izveide priekš ceļojumu aģentiem jaunajā virzienā”, “Konflikta situācijas risināšana tūrismā”, “Tūrisma operatoru turpmākās perspektīvas nākotnes tirgū ievērojot digitalizācijas un globalizācijas tendences” u.c.

2.3. Studiju īstenošanas metožu (tajā skaitā vērtēšanas) novērtējums, iekļaujot analīzi par to, kā tiek izvēlētas studiju kursos/ moduļos izmantotās studiju īstenošanas (tajā skaitā vērtēšanas) metodes, kādas tās ir un kā tās veicina studiju kursu rezultātu un studiju programmas mērķu sasniegšanu. Iekļaut skaidrojumu, kā studiju procesa īstenošanā ņemti vērā studentcentrētas izglītības principi.

Profesionālā bakalaura studiju programmas „Tūrisma uzņēmējdarbības vadība” īstenošanas procesā tiek izmantotas dažādas, daudzveidīgas studiju metodes un formas – lekcijas, semināri, praktisko situāciju analīze, diskusijas, prezentācijas, patstāvīgie darbi individuāli un grupās u.c. Paralēli kontaktstundām studenti veic patstāvīgo darbu izpildi saskaņā ar studiju kursā plānoto.

Regulāri notiek mācībspēku dalīšanās ar pieredzi jaunu, mūsdienīgu apmācības metožu izmantošanā, e-vides iespēju apguvē, radošas domāšanas attīstīšanā un tamlīdzīgi, tam veltīta arī ikgadējā ISMA rīkotā konference „*Open Learning and Distance Education*”, kas 2020.gada janvārī notika jau 18.reizi.

Studiju metodes un formas mācībspēki izvēlas atbilstoši sava studiju kursa specifikai un lomai studiju programmā, praktiskajai darbībai studiju procesā, kā arī studentcentrētas izglītības principiem, kuru ievērošana augstskolā piešķir studējošajiem papildu pilnvaras un uzliek papildu pienākumus un atbildību. Atbalstot studentu iespējas ietekmēt savu studiju procesu, ISMA mācībspēki pieņem izaicinājumu veidot mūsdienīgu, atvērtu un inovatīvas idejas atbalstošu studiju procesu.

Uzsākot darbu ar konkrēto studentu grupu, docētājs iepazīstina studējošos ar plānotajiem studiju rezultātiem un pārrunā studiju kursa aktualitāti. Tad, ņemot vērā studentu intereses un vajadzības, kā arī studiju kursa specifiku, vienojas ar studentiem par iespējamo mācību procesa un vērtēšanas sistēmas pielāgošanu. Pirms studiju kursa apguves studējošiem tiek paziņots, kādi nosacījumi studiju kursa apguves laikā ir jāizpilda, kā tiek vērtētas zināšanas, kā veidojas gala vērtējums. Šis prasību kopums arī iekļauts katra studiju kursa aprakstā.

Lai nodrošinātu studiju satura aktualitāti, studiju procesa īstenošanā kā vieslektori tiek iesaistīti arī attiecīgās nozares profesionāļi, kuri iepazīstina ar aktualitātēm nozarē, diskutē un iztira konkrētus piemērus praktiskajā darbībā, kā arī konsultē studējošos praktisko pētījumu norises laikā (skat. arī 4.2.nodaļu un pielikumu Nr.3.3.12.).

Studenti tiek motivēti un saņem docētāju atbalstu, pielietojot dažādas iespējas sava patstāvīgā darba plānošanā un organizēšanā, piemēram, izmantot attiecīgo studiju kursu mācībspēku sagatavotos studiju materiālus Moodle elektroniskajā apmācības sistēmā. Taču jāatzīmē, ka būtu vēlams vēl aktīvāks Moodle sistēmas izmantojums saziņas procesā starp mācībspēkiem un studējošiem, ne tikai izmantojot tajā ievietotos studiju materiālus, bet arī kārtējot interaktīvus testus un citus studiju procesā pieļaujamus pārbaudījumus un komunicējot e-vidē.

Studiju procesā studējošo sasniegto studiju rezultātu vērtēšana notiek saskaņā ar ISMA noteikumiem „Studiju pārbaudījumi un to organizēšanas kārtība”. Tie nosaka iespējamās pārbaudījumu un starppārbaudījumu veidus, kā arī studiju kursa noslēguma pārbaudījumu formas (ieskaite vai eksāmens).

Lielu daļu studiju kursu pārbaudījumu studējošie kārtot rakstiskā veidā. Pēc mācībspēka ieskatiem pārbaudījumus ir iespējams kārtot arī mutiski vai izstrādājot praktisko darbu. Vērtēšanā tiek ņemta vērā arī studējošo darbs studiju kursa apguves laikā (sekmība kontroldarbos, aktivitāte semināros, patstāvīgo darbu izstrāde, referātu sagatavošana u.c.), pielietojot kumulatīvo vērtējuma metodi, kas paredz pakāpenisku gala vērtējuma veidošanu no vairākiem studējošā darba veidiem. Visā studiju procesā tiek ņemti vērā vērtēšanas pamatprincipi – vērtēšanas atklātības princips, vērtējuma obligātuma princips, vērtējuma pārskatīšanas iespēju princips, vērtēšanā izmantoto pārbaudes veidu dažādības princips.

Noslēdzošais posms studiju programmas apgūvē ir valsts pārbaudījuma kārtošana, t.sk., kvalifikācijas eksāmens un bakalaura darba izstrāde un aizstāvēšana. Studējošie tiek pielaisti pie valsts pārbaudījumu kārtošanas tikai tad, kad ir apgūts viss programmas saturs, respektīvi, iegūts pozitīvs vērtējums par katru studiju kursu un prakses uzdevumu veikšanu.

ISMA Fergānas filiālē studiju programma tiek īstenota klātienē studiju formā, studiju veids – pilns laiks, studiju valoda – angļu valoda. Studiju programmu saturs un studiju plānojums studiju semestru griezumā pilnībā ir identisks studiju programmas saturam un plānojumam, kāds ir Rīgā. Vienīgā atšķirība ir tā, ka attiecīgā studiju kursa docētājs dodas uz Fergānas filiāli divu nedēļu komandējumā, kura laikā notiek visas kontaktstundas atbilstoši Ministru kabineta 2014.gada 26.augusta noteikumiem Nr.512 “Noteikumi par otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības valsts standartu” 9.punktam, kurā noteikts, ka no bakalaura programmas apjoma (izņemot to apjomu, kas paredzēts praksei un bakalaura darba vai diplomdarba (diplomprojekta) izstrādei) pilna

laika studijās ne mazāk kā 40 procentus veido kontaktstundas.

Visus studiju kursus vada tie paši docētāji, kuri vada attiecīgos studiju kursus Rīgā angļu plūsmā.

Kā izriet no augstāk minētā, studiju programmas pārvaldība gan pamata studiju vietā Rīgā, gan filiālēs, tajā skaitā arī Fergānas filiālē, tiek veikta no Rīgas, un nekādu būtisku atšķirību atbilstošajos procesos nav.

2.4. Ja studiju programmā ir paredzēta prakse, sniegt studiju programmā iekļauto studējošo prakšu uzdevumu sasaistes ar studiju programmā sasniedzamajiem studiju rezultātiem analīzi un novērtējumu. Norādīt, kā augstskola/ koledža studiju programmas ietvaros atbalsta studējošos studiju prakses ietvaros izvirzīto uzdevumu sasniegšanai.

Profesionālā bakalaura studiju programmas „Tūrisma uzņēmējdarbības vadība” ietvaros ir paredzēta prakse 24 KP apjomā, kas sadalīta trijās praksēs 2., 3. un 4.kursā. Katras prakses uzdevumi, gaita un atskaites noformēšanas prasības atspoguļotas prakses aprakstos (skat. 3.3.4.pielikumu Studiju kursu apraksti). Savstarpējā sadarbībā starp studentu un izvēlēto bakalaura darba vadītāju pēdējās prakses uzdevumi var tikt papildināti vai koriģēti atbilstoši izstrādājamā bakalaura darba tēmai, arī šī procedūra atrunāta prakses aprakstā.

Izstrādājot un aktualizējot prakšu uzdevumus, sadarboties tiek aicināti gan ISMA administratīvie un mācībspēki (programmu direktori, vadošie mācībspēki, karjeras centra pārstāvji, starptautiskās daļas pārstāvji u.c.), gan vietējie un ārzemju darba devēji, lai nodrošinātu tādu speciālistu sagatavošanu, kuri ir gatavi iekļauties darba tirgū. Piemēram, uzņēmuma „Radisson Hotel Group” viesnīcu grupas personāla daļas vadītāja I.Leonenko piedalās uzdevumu apspriešanā programmas „Tūrisma uzņēmējdarbības vadība” ietvaros. Aicināti sadarboties tiek arī ISMA studentu pašpārvaldes locekļi, kuri arī regulāri veic aptauju starp studējošiem par viņu vēlmēm un iespējām piedalīties praksē dažādos uzņēmumos.

Visi prakses uzdevumi ir saistīti ar studiju programmas ietvaros sasniedzamajiem rezultātiem, balstīti uz profesijas standartā noteiktajām un studijuursos apgūtajām zināšanām, prasmēm un kompetencēm. Šī sasaiste un prasības skaidri formulētas prakses aprakstos.

Pirms došanās praksē 2., 3. un 4. kursa studentiem tiek rīkoti studiju prakses semināri mācību gada sākumā, kur tiek skaidrota studiju prakses norise, prakses uzdevumu nepieciešamība un studiju prakses dokumentu noformējums, studenti tiek informēti par sadarbības partneriem no Latvijas un ārvalstīm, ar kuriem ISMA sadarbojas prakses un darba ietvaros, tiek iepazīstināti ar ISMA mājas lapas sadaļu “Prakse studentiem”, kur viņi var atrast nepieciešamo informāciju par praksi, kā arī iepazīties ar sadaļu, kur norādītas aktuālās vakances.

Katru gadu novembra beigās augstskolā tiek rīkota starptautiskā konference “*Internship and Employment*”, kur studenti iepazīstas ar potenciālajiem darba devējiem no Latvijas un ārvalstīm, gūst papildu zināšanas uzņēmumu pārvaldības, personāla lietvedības un mārketinga jomā, iepazīstas ar Latvijas un ārvalstu darba tirgus attīstības tendencēm un pieprasījumu, tostarp arī viesmīlības un tūrisma jomā. Konferences nobeigumā katram studentam ir iespēja aprunāties ar viesmīlības un tūrisma jomas uzņēmumu pārstāvjiem, uzdot visus interesējošos jautājumus un pieteikties praksei. Pieredze rāda, ka šī konference ir ļoti lietderīga, jo daudzi studenti iegūst informāciju un izvēlas prakses vietas gan Latvijā, gan arī ārzemju uzņēmumos.

Visu prakšu uzdevumi ir saistīti ar pakāpenisku zināšanu, prasmju un kompetenču apguvi, kas

nepieciešamas uzņēmuma vadītājam tūrisma jomā, vispirms prakses laikā veicot vispārīgāku tūrisma un viesmīlības industrijas uzņēmuma analīzi, tad papildinot to ar specifiskākiem jautājumiem un 4.kursa praksē iegūstot informāciju konkrētas problēmas formulēšanai un bakalaura darba izstrādei. Tādējādi 2.kursa prakses uzdevumi pamatā saistīti ar tūrisma uzņēmuma darbības vispārēju novērtējumu, ārējās vides un konkurentu analīzi, plānošanas procesiem uzņēmumā, 3.kursa prakse balstās uz organizatoriskās struktūras un tādu atsevišķu darbības jomu kā personāla politika, mārketinga, produktu un pakalpojumu klāsta novērtējums, komunikāciju politika u.tml. analīzi, savukārt 4.kursa prakses uzdevumus precīzē bakalaura darba vadītājs saistībā ar studenta izvēlēto bakalaura darba tēmu un uzņēmuma darbības specifiku.

Studiju programmas „Tūrisma uzņēmējdarbības vadība” studentiem, pateicoties ISMA sadarbības partneriem, tiek piedāvātas plašas prakses iespējas gan Latvijā, piemēram, uzņēmumi Islande hotel, Mogotel Hotels, RadissonBlu, Tez Tour regulāri piedāvā dažādas pozīcijas tūrisma apkalpošanas sfērā – klientu apkalpošanas centrs, administrācija, recepcija, viesu sagaidīšana, gan arī ārzemēs, piemēram, uzņēmumi Odeon Tours (Spānija), Animafest (Spānija), JobTrust (Grieķija) regulāri piedāvā viesu sagaidīšanas, animatora pozīcijas, kā arī praksi recepcijā, HR departamentos.

Vairums no šiem uzņēmumiem piedāvā dažādas prakses un darba pozīcijas, kur var iziet praksi dažādos studiju līmeņos un saistībā ar dažādiem prakses uzdevumiem. Uzņēmumiem tiek izsūtīti studentu prakses uzdevumi, lai tie varētu izprast, kas tieši studentam prakses laikā jāpaveic, regulāri tiek veikta uzņēmumu aptauja, kā arī prakses semināros tiek noteikts studentu pieprasījums un nodrošināta attiecīgā sasaiste. Uzņēmumi arī piedāvā pēdējo kursu studentiem jau pastāvīgas darba vietas, ja tie spēj sevi pierādīt prakses laikā, kas pierāda, ka studentu teorētiskā un praktiskā sagatavotība darba tirgum ir pietiekama.

Ārzemēs praksi studenti iziet arī ar Mūžizglītības programmas Erasmus palīdzību, kur studentiem tiek dota stipendija algas vietā. Tā ir arī lieliska iespēja iepazīt ārzemju tirgus aspektus un iegūt starptautisko pieredzi jau pirms absolvēšanas laika. Sadarbības līgumi par prakses nodrošināšanu ISMA augstskolai ir vairākiem uzņēmumiem, piemēram, Odeon Tours (Spānija), I-Practice (Spānija), Job Trust (Grieķija), Clio (Bulgārija), Turkiston Yulduzi (Uzbekistāna) utt.

Svarīgākie studentu atlases kritēriji, lai piedalītos praksē Erasmus+ programmas ietvaros saskaņā ar ISMA Studentu mobilitātes Erasmus+ programmas nolikumu, ir šādi:

- studenti ir pārcelti uz otro studiju gadu;
- studenti ir sekmīgi;
- studentiem ir pietiekošas atbilstošās svešvalodas zināšanas.

Studentu atlasī koordinē ISMA Erasmus + programmas Dome, kuras sastāvā ietilpst:

- Studiju daļas vadītājs
- Ārējo sakaru prorektors (Erasmus koordinators)
- Ārējo sakaru daļas pārstāvis
- Atbildīgais par ārējiem sakariem studentu pašpārvaldē
- Studiju sektora vadītājs studentu pašpārvaldē
- Valodu katedras pārstāvis
- Karjeras centra vadītājs

Pēc visu studentu prakses pieteikumu saņemšanas ISMA Erasmus koordinators ierosina sasaukt Domi, lai varētu izvērtēt katra studenta pieteikumu un pieņemt lēmumu par to, kurš tiek nominēts uz dalību praksē Erasmus + programma ietvaros.

ISMA turpina nemītīgi attīstīt augstskolā studējošo karjeras iespējas un meklē jaunas prakses vietas, lai visiem studentiem ir iespēja iekļauties Latvijas darba tirgū. Piemēram, 2019. gadā tika noslēgti

jauni sadarbības līgumi ar Tele2 Shared service centre, Radisson Blu Latvia u.c. Karjeras centra vadītāja regulāri tiek ar vietējo un ārzemju darba devēju pārstāvjiem, stimulējot tos piedāvāt arī apmaksātas prakses vietas. Studenti tiek aicināti uz sapulcēm, kur karjeras un starptautiskās daļas pārstāvji regulāri informē par prakses iespējām, kā arī šī informācija tiek izplatīta ar mājas lapas, sociālo mediju un informācijas dēļu palīdzību augstskolas telpās. Informācijas sadalē tiek iesaistīti arī studentu pašpārvaldes pārstāvji.

Jāpiebilst, ka studentam ir tiesības pašam atrast prakses vietu, līdz ar to viņš izrunā prakses uzdevumus ar darba devēju patstāvīgi, taču Karjeras centrs aktīvi meklē jaunas prakses vietas, kuras var nodrošināt prakses vietas kā vietējiem, tā arī ārvalstu studentiem.

Konstatētās grūtības, sadarbojoties ar darba devējiem:

- Students netiek pielaists pie prakses veikšanas akadēmisko parādu dēļ;
- Grūtības atrast ārzemju studentam prakses vietu nepietiekamu valsts valodas zināšanu dēļ;
- Students vēlas augstāku algu prakses norises laikā;
- Mazos uzņēmumos nepietiek personāla praktikantu apmācībai, līdz ar to darba devējs pieprasa vairāk zināšanu no praktikanta, praksi uzsākot;
- Studentu praktisko zināšanu nepietiekamība.

Kopumā ISMA sadarbojas ar 32 darba devējiem Latvijā un ERASMUS+ projekta ietvaros ar 11 darba devējiem.

Augstskolas ISMA Ferganas filiāles studentiem, saskaņā ar Prakses nolikumu pēc ISMA studiju plāna ir noteikta studiju prakse 2., 3., un 4. studijuursos. Tā kā studenti studē Ferganā, Uzbekistānā, vairums studentu izvēles iziet praksi turpat Ferganā. ISMA Ferganas filiālē ir noslēgti sadarbības līgumi par prakses nodrošināšanu ar vairākiem uzņēmumiem, kas darbojas tūrisma jomā. Meklējot sadarbības partnerus, galvenais uzsvars ir tam, lai prakse uzņēmumā atbilst ISMA Ferganas filiāles "Tūrisma uzņēmējdarbības vadība" studiju programmas saturam, izvirzītiem mērķiem, un plānotiem rezultātiem. Sadarbības līgumi tiek noslēgti ar tādiem uzņēmumiem kā ar trīs un piecu zvaigžņu viesnīcām, piemēram, "Club Hotel 777", "TAJ MAHAL Hotel", tūrisma un ceļojumu birojiem, piemēram, "Rahmat Turizm", "Al-Fergana Tur" apdrošināšanas uzņēmumiem, piemēram, "Aysel-Invest", "Fergana Golden Valley Service" utt. Studentiem tiek nozīmēts prakses vadītājs ISMA Ferganas filiālē, kurš iepazīstina studentus ar prakses uzdevumiem, kuri tiem ir jārealizē konkrētajā prakses vietā un prakses noslēgumā jāprezentē prakses atskaite.

Papildus tam, ISMA Ferganas filiāles studentiem ir iespēja piedalīties ārzemju praksē Erasmus programmas ietvaros. Katru gadu novembra beigās tiek rīkota starptautiskā konference "Internship and Employment", kur studenti iepazīstas ar potenciālajiem darba devējiem no Latvijas un ārvalstīm, gūst vairāk zināšanas uzņēmumu pārvaldības, personāla lietvedības un mārketinga jomā, iepazīstas ar Latvijas un ārvalstu darba tirgus attīstības tendencēm un pieprasījumu. Starp sadarbības partneriem ārvalstīs ir tādi uzņēmumi kā "Animafest Experience", Spānija, "Odeon Tours", Spānija, "Veton 2011 Food", Bulgārija, "TUI Hellas S.A.", "Job Trust" Grieķija. Latvijas lielākie sadarbības partneri ir "Radisson Blu Hotel Latvija", "Mogotel Latvija", "Evolution Latvia". Konference tiek translēta ISMA Ferganas filiāles studentiem online Zoom platformā un studentiem tiek dota iespēja uzdot jautājumus live chat (dzīvajā čātā) un uzzināt sev interesējošus jautājumus. Šādā veidā studenti, kuri plāno pabeigt studijas Latvijā, var iepazīties ar konkrēto ārvalsti vai Latvijas uzņēmumu un apsvērt savu izvēli. Ja students izpilda visas prasības, kuras paredzētas, lai piedalītos prakses mobilitātē, tad students var praksi iziet ārzemju vai vietējā uzņēmumos, ar kuriem ISMA ir noslēgusi sadarbības līgumu par prakses nodrošināšanu savas studiju programmas ietvaros.

2.5. Analīze un novērtējums par studējošo noslēguma darbu tēmām, to aktualitāti nozarē, tajā skaitā darba tirgū, un noslēguma darbu vērtējumiem.

Profesionālā bakalaura studiju programmas „Tūrisma uzņēmējdarbības vadība” noslēgumā, lai iegūtu profesionālā bakalaura grādu, studējošie izstrādā un aizstāv bakalaura darbus. Noslēguma darbu temati studējošajiem ir pieejami ISMA mājas lapas tiešsaistē, sadaļā Metodoloģiskie materiāli. Temati tiek grupēti atbilstoši to zinātniskiem vadītājiem, kuri ir grupēti pēc piederības katedrām. Ik gadu zinātnisko vadītāju un programmu direktoru pienākums ir pārskatīt esošos tematus un, ja rodas nepieciešamība atbilstoši izmaiņām darba tirgū, veikt modifikācijas tematu definējumos. Formulējot tematus, zinātnisko vadītāju un programmu direktoru pienākums ir ņemt vērā darba devēju pārstāvju viedokļus par tirgus aktualitātēm un vēlamajiem zinātniski-praktiskajiem jaunievedumiem, kā arī zinātniski-teorētisko analīzi, kurus turpmāk varētu pielietot nozarē. Darba devēji tiek regulāri aptaujami, aizpildot anketas, personīgu tikšanos laikā, kā arī *Internship and Employment* ikgadējās konferences laikā un aktīvi piedaloties Balttour tūrisma ikgadējā izstādē Latvijā. Darba devēju pārstāvji ik gadu tiek aicināti piedalīties noslēguma darbu aizstāvēšanas komisijā, kuras laikā aktīvi pauž savu viedokli un piedalās diskusijās.

Iesniedzot izstrādāto darbu aizstāvēšanai, studenti ir aicināti iesniegt arī atsauksmi no sava darba devēja, kurā viņš norāda, vai piedāvātie jaunievedumi var tikt pielietoti vai jau tiek izmantoti uzņēmuma darbības efektivitātes paaugstināšanai. Papildus arī ir novērtēts, ja pētījumu rezultāti ir publicēti kādā no zinātnisku rakstu krājumiem, piemēram, ISMA starptautiskās konferences *IT&Management* ik gadu izdotajos zinātnisko tēžu krājumos.

Saskaņojot noslēguma darbu tematus, zinātniskie vadītāji uzsver, ka, veicot pētāmā uzņēmuma analīzi, ir nepieciešams novērtēt visus faktorus saskaņā ar pēdējā kursa prakses uzdevumiem, lai noslēguma darba saturs būtu maksimāli saskaņots ar iegūto praktisko pieredzi. Papildus definētajiem prakses uzdevumiem, saskaņojot noslēguma darba tēmu un kopējo saturu, darba vadītājs ir tiesīgs izstrādāt arī papildu uzdevumus, ja to pieprasa studējošā darba devējs vai tirgus analīzes nepieciešamība.

Formulējot darba tematus, tiek ņemti vērā šādi faktori:

- Studenta sasaiste ar prakses vietu vai esošā darba devēja prasības nepieciešamai analīzei/izstrādātiem jaunievedumiem;
- Dziļa izpratne par pētāmā uzņēmuma uzņēmējdarbības procesiem, par to struktūru, finanšu rādītājiem, piedāvāto produktu/pakalpojumu sortimentu klāstu, komunikāciju un virzīšanas politiku, kopējo attīstības stratēģiju, attiecībām ar personālu, konkurentu un nozares analīzi, attīstības tendences industrijā, riskus, globālo politisko un sociālo ietekmi utt.;
- Obligātā prasība ir darba noslēguma daļā piedāvāt jaunievedumu kopumu, kas spētu būtiski ietekmēt uzņēmējdarbības efektivitāti, piemēram, celt konkurētspēju un/ vai paaugstināt peļņu.

Novērtējot studējošo bakalaura darbu tēmas pēdējo trīs gadu laikā un to sasaisti ar darba tirgu, ir jāatzīmē, ka visi aizstāvētie darbi saistīti ar aktuāliem tūrisma uzņēmējdarbības jautājumiem, piemēram, pakalpojumu kvalitātes uzlabošanu, jaunu tūrisma klientu piesaisti, jaunu viesmīlības un tūrisma pakalpojumu izstrādi un ieviešanu, kvalitātes vadības sistēmas pilnveidi u.c. Daži piemēri noslēguma darbu tematiem ar iegūtajiem vērtējumiem apkopoti tabulā.

Tabula Nr.3.3.2.

Aizstāvēto bakalaura darbu nosaukumu piemēri (2013.-2019.)

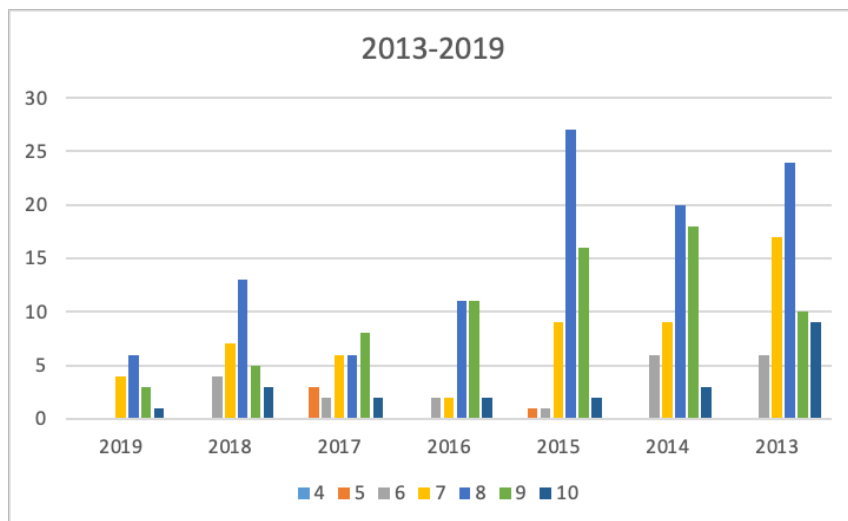
Darba nosaukums	legūtais vērtējums, aizstāvēšanas gads
Animācijas pakalpojumu ieviešana viesnīcā "Hotel Jūrmala SPA"	10 (2013.)
Cilvēkresursu attīstība "RIGA" viesnīcā	8 (2013.)
Uzņēmuma SIA "Beleon Tours" darbības analīze un priekšlikumi jauninājumu ieviešanai	10 (2014.)
Pasākumu izstrāde viesnīcas "Wellton Old Riga Palace" personāla mainības mazināšanai	9 (2014.)
Pakalpojumu pilnveide viesnīcā "Motel Autosole"	9 (2015.)
Tūrisma uzņēmuma "Begonija" jaunu produktu izstrāde un virzīšana tirgū	8 (2015.)
Jauna čārterreisa maršruta izveide Tūrisma aģentūrā "Kolumbs"	8 (2015.)
Pasākumu izstrāde restorāna "IL Patio" pakalpojumu pilnveidošanai	10 (2015.)
Jaunu klientu piesaistes mārketinga pasākumu kompleksa izstrāde viesnīcai "IRINA"	9 (2016.)
Pasākumu izstrāde tūroperatora SIA "PERSONA TOUR" ieiešanai Igaunijas tirgū	9 (2016.)
Inovatīva produkta ieviešana Latvijas viesnīcu tirgū	8 (2017.)
Marketinga pasākumu izstrāde, pieprasījumu paaugstināšanai, viesnīcā "Rixwell Old Riga Palace"	9 (2017.)
Pieredze un problēmas animācijas studentu prakses organizācijā augstskolas tūrisma nodaļā	10 (2017.)
Pasākumu izstrāde restorāna "Tokyo City" pakalpojumu pilnveidošanai	9 (2017.)
Jauna eko produkta izstrāde priekš tūrisma kompānijas "Antario Travel"	9 (2018.)
Personāla mainības samazināšana uzņēmuma AS LIDO bistro	10 (2018.)
Bērnu istabas un aukles pakalpojumu ieviešana viesnīcā "Baltic Beach Hotel & SPA"	7 (2018.)

Personāla vadības metožu pilnveidošana sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumā "Melnā Bite"	8 (2018.)
Tūrisma produkta pārdošanas efektivitātes paaugstināšanas metodes ar interneta mārketinga rīku izmantošanu uzņēmumā "Magelan Travel"	10 (2019.)
Pasākumu izstrādāšana kvalitātes vadības efektivitātes paaugstināšanai viesnīcai SIA "Justina"	7 (2019.)
Sociālo tīklu loma boutique viesnīcu virzīšanā viesnīcai "Ada Home Istanbul" Stambulā, Turcijā	8 (2019.)

Šie noslēguma darbi tika veiksmīgi aizstāvēti un tajos pētījumam tika izmantota informācija, kas iegūta no studējošo darba devējiem, pārsvarā prakses laikā. Liela daļa bakalaura darbu ietvaros veikto pētījumu un to rezultātā izstrādāto priekšlikumu ir ekonomiski pamatoti un tiek atzinīgi novērtēti un reāli izmantoti konkrētu uzņēmumu darbībā, par ko liecina darba devēju sniegtās atsauksmes, kas tiek pievienotas iesniegtajiem noslēguma darbiem. Līdz ar to ir iespējams apgalvot, ka ISMA studējošie, izvēloties bakalaura darbu tēmu un pētījumu objektus balstās ne tikai uz teorētiskām zināšanām, kas iegūtas studiju laikā, bet arī uz praktiskām iemaņām, un ir kompetenti noteikt darba tirgus pieprasījumu un nozares attīstības tendences atbilstoši profesionālajiem uzdevumiem.

Pārsvarā tiek nodrošināta izvēlēto noslēgumu darba tēmu sasaiste ar esošo darba devēju vai izvēlēto prakses vietu, tomēr ne vienmēr studentam ir iespēja izstrādāt bakalaura darbu uz uzņēmuma bāzes, kurā tika izieta prakse. Šī problēma ir aktuāla, un ISMA Karjeras centrs cenšas palīdzēt studentiem šajā jautājumā, uzrunājot darba devējus, lai studenti varētu iziet praksi un veikt tos prakses uzdevumus, kurus uzdevis darba vadītājs noslēguma darba izstrādei. Tomēr diemžēl ne vienmēr darba devēji ir pretimnākoši un vēlas sniegt nepieciešamo informāciju, līdz ar to studentiem ir grūtības veikt pilnu uzņēmuma analīzi, un tas var novest pat pie bakalaura darba tēmas maiņas. Kā arī ISMA Karjeras centrs nevar brīvi nodrošināt prakses vietas pilnīgi visiem studentiem, īpaši tas attiecas uz ārzemju studentiem, jo vairums uzņēmumu pieprasa valsts valodas zināšanas, kuras ārzemju studentiem ir nepietiekošas specifisku darba uzdevumu veikšanai. Līdz ar to rodas grūtības primāro datu iegūšanai no konkrēta uzņēmuma. Šādos gadījumos, cik iespējams, studējošie izmanto publiski pieejamo informāciju, piemēram, Lursoft datu bāzes u.tml.

Analizējot noslēguma darbu aizstāvēšanas rezultātus, var teikt, ka vidējā atzīme 8,31 balles (no 10 maksimāli iespējamām), ļauj secināt, ka izstrādāto darbu saturs atbilst novērtēšanas kritērijiem.

Attēls Nr.3.3.2..Bakalaura darbu vērtējumi pa gadiem, 2013.-2019.gg.

Kā ir redzams no attēla, it īpaši salīdzinot 2019. gada rezultātus ar 2015.g., noslēguma darbu vērtējumi it kā kritušies, tomēr ir jāpiebilst, ka:

1. Vidējā atzīme 2013.-2019.g. svārstās virs 8 ballu robežas, un 2019. gadā tā vidēji bija augstāka par 2013. gadu (8,65 pret 8,13).
2. Kopējais aizstāvēto darbu skaits 2013.gadā sastādīja 66, 2019. gadā – 14 darbi, tāpēc lielāka darba skaitam ir lielākais atzīmju sadalījums.
3. Analizējot kopējo darba skaita dinamiku, 2018. gadā to skaits bija 32 (vidējā atzīme 8,18), 2017.gadā 27 (vidējā atzīme 8,07), 2016. gadā 28 (vidējā atzīme 8,67), 2015.gadā 56 (vidējā atzīme 8,26), 2014.gadā arī 56 (vidējā atzīme 8,19).
4. Salīdzinot ar bakalaura studiju programmu “Uzņēmējdarbības vadība”, “Tūrisma uzņēmējdarbības vadība” programmas studējošo noslēguma darbu aizstāvēšanas vidējā atzīme ir nedaudz augstāka (8,12 pret 8,31).
5. Darba novērtējuma vidējās atzīmes neliels pieaugums “Tūrisma uzņēmējdarbības vadība” studējošiem ir pozitīva iezīme, jo pēdējo gadu vērtēšanas kritēriji kļuvuši nedaudz stingrāki, tas nozīmē, ka darbiem piemīt praktiska novitāte un teorētiskais ieguvums.

2.6. Analīze un novērtējums par studējošo, absolventu un darba devēju aptauju rezultātiem, to izmantošanu studiju satura un kvalitātes pilnveidē, sniedzot piemērus.

Ievērojot 2016. gada 27. aprīļa studiju akreditācijas komisijas ieteikumus „Studējošo, darba devēju un absolventu aptaujā ietveramie obligātie jautājumi”, 2016. gada ISMA tika izstrādātas vienotas studējošo, darba devēju un absolventu anketas visām studiju programmām, kas ļauj izvērtēt ne tikai konkrēto studiju programmu, bet visas augstskolas darbu kopumā. Anketēšana notiek katru gadu, līdz ar to ir iespēja pēc iespējas ātrāk noskaidrot, kur un kādas izmaiņas studiju procesā būtu jāievieš, kā arī sekot līdzi studējošo viedokļu dinamikai.

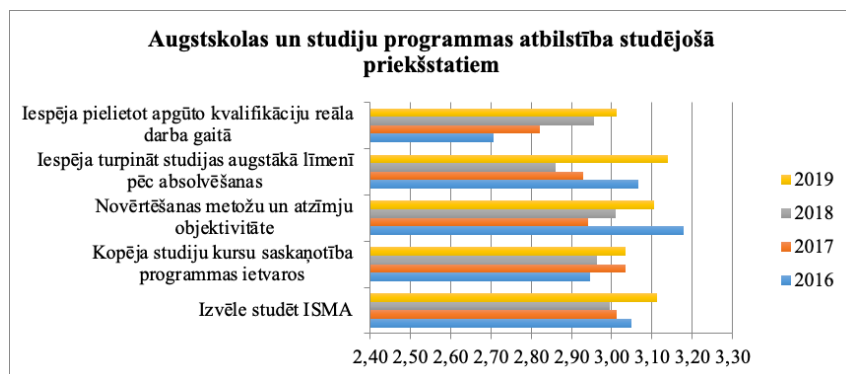
2.6.1. Analīze un novērtējums par studējošo aptauju rezultātiem, to izmantošanu studiju satura un kvalitātes pilnveidē

Studējošo aptauju rezultātu izvērtējums ir viens no svarīgākajiem studiju programmas kvalitātes vērtēšanas kritērijiem. ISMA studējošo anketas galvenās sadaļas ir:

- Augstskolas un studiju programmas atbilstība studējošā priekšstatiem;

- Studiju procesa kvalitātes vērtējums;
- Docētāju darba kvalitātes vērtējums;
- Augstskolas, studiju programmas starptautiskās sadarbības un studentu iesaistes zinātniskajā pētniecībā vērtējums;
- Vērtējums par demokrātijas principu ievērošanu augstskolā.

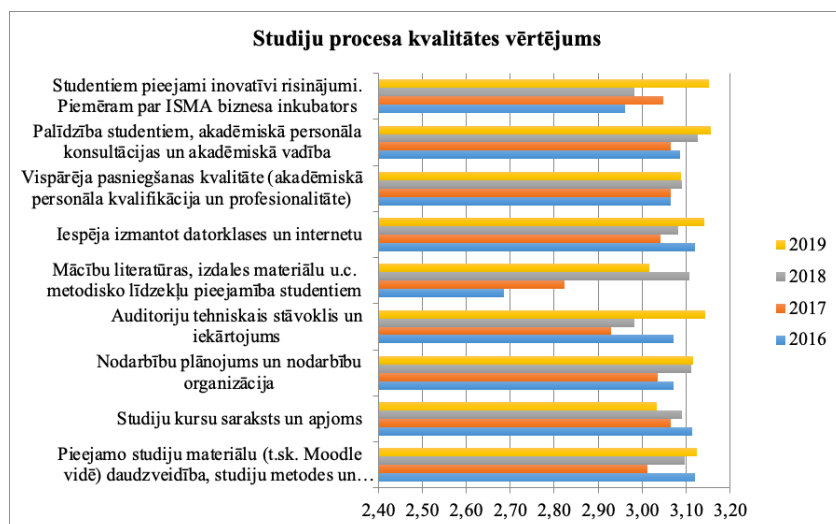
Kopumā profesionālās bakalaura studiju programmas „Tūrisma uzņēmējdarbības vadība” studējošo vērtējumi uzskatāmi par labiem. Izmantota vērtējuma skala: 1 – vāji, 2 – apmierinoši, 3 – labi, 4 – ļoti labi. Atbildes uz pirmā saturiskā bloka jautājumiem par augstskolas darba un studiju programmas atbilstību studējošo cerībām apkopotas attēlā Nr. 3.3.3.

Attēls Nr. 3.3.3. Augstskolas un studiju programmas atbilstība studējošā priekšstatiem

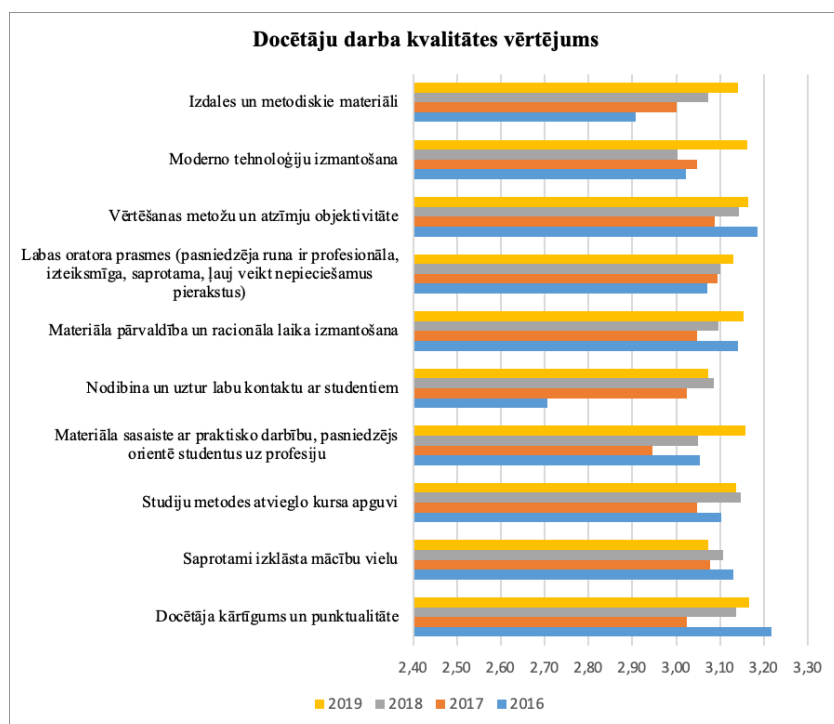
Atbilžu svārstības pa gadiem pārsvarā ir nelielas. Kopumā studenti atzinīgi novērtēja gan augstskolu, gan studiju programmu. Visatzinīgāk no visiem punktiem studenti ir novērtējuši savu izvēli studēt ISMA. Tas parāda, ka studenti kopumā ir apmierināti ar izglītības iestādi, kas augstskolai ir ļoti būtiski. Vērtējums attiecībā uz novērtēšanas metožu un atzīmju objektivitāti, kas iepriekšējos gados bija zemāks, pēdējā gadā ir uzlabojies. Tas skaidrojams ar to, ka studiju programmas studiju kursu apraksti tika pilnveidoti. Tajos ir detalizēti parādīts, kā tiek vērtēts studentu darbs konkrētajā studiju kursā. Kā nozīmīgs uzlabojums ir uzskatāmas arī studentu atbildes jautājumā par iespēju pielietot apgūto kvalifikāciju reālajā darbā. Studiju programmas īstenošanā tika ņemti vērā studentu ieteikumi par nozares profesionāļu iesaisti studiju procesā. Studiju kursu saturs tika papildināts ar tematiem un metodēm, kas ļauj studentiem labāk izprast, kā iegūtās zināšanas ir pielietojamas praktiskajā darbībā.

Analizējot studentu attieksmi pret studiju procesa kvalitāti (skat. attēlu Nr. 3.3.4), jāatzīmē, ka, līdzīgi kā iepriekšējos gados, labākie studentu vērtējumi ir par ISMA inovatīvu risinājumu (biznesa inkubatora) pieejamību, iespējām izmantot internetu un par akadēmiskā personāla kvalifikāciju un profesionalitāti.

Attēls Nr.3.3.4. Studējošo atbildes par studiju procesa kvalitāti

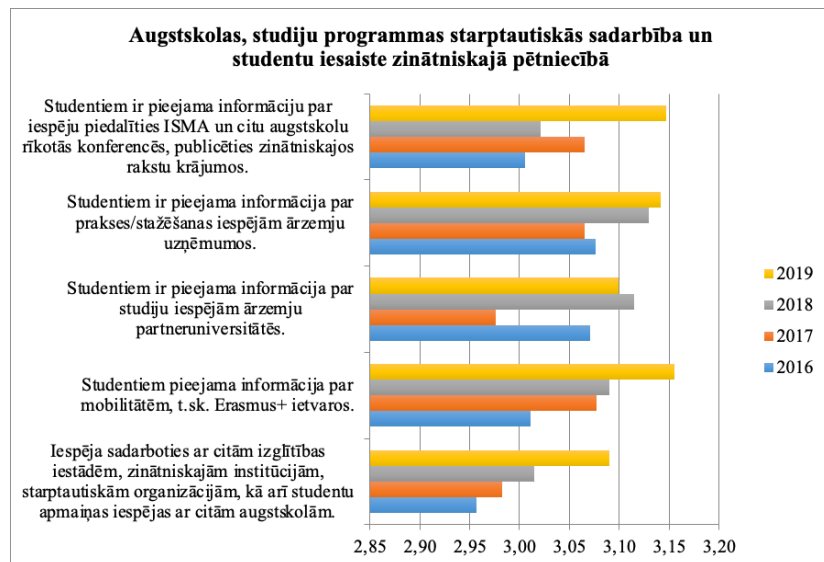
Zemākie vērtējumi ir par studiju materiālu un mācību literatūras pieejamību. Studentu viedoklis tiek ņemts vērā, augstskolas bibliotēka ir papildināta ar mācību literatūru, kas ir saistoša "Tūrisma uzņēmējdarbības vadības" studiju programmas studentiem. Šī rādītāja kāpums 2019./2020. studiju gadā ir vērtējams pozitīvi. Līdzīgs vērtējuma kāpums ir rādītājam par studiju materiālu un Moodle vides kvalitāti. ISMA studiju padomē ir aktualizēts jautājums par kvalitatīvu studiju materiālu izstrādi un ieviešanu Moodle vidē. Ir plānots arī turpināt aktualizēt gan mācību literatūru, gan intensīvāk strādāt pie Moodle vides pilnveidošanas. Joprojām jāaktivizē studentu iesaistīšanās Biznesa inkubatora darbībā un jāpievēršas studentu informēšanai par to, jo daži studenti atzīmē, ka viņiem trūkst informācijas par šādu iespēju. Vērtējumi par docētāju darba kvalitāti ir apkopoti attēlā Nr. 3.3.5.

Attēls Nr. 3.3.5. Docētāju darba kvalitātes vērtējums

Studenti ļoti atzinīgi vērtē gan docētāju atsaucību sniegt nepieciešamās konsultācijas, gan to, ka zināšanas, kuras viņi iegūst, studējot ISMA, ir mūsdienīgas un daudzpusīgas. Kā nozīmīgs uzlabojums ir jāatzīmē vērtējuma pieaugums par studiju kursa aprakstos iestrādāto metodisko materiālu un rekomendāciju studentu patstāvīgajam darbam atspoguļošanu. Līdzīgs vērtējuma

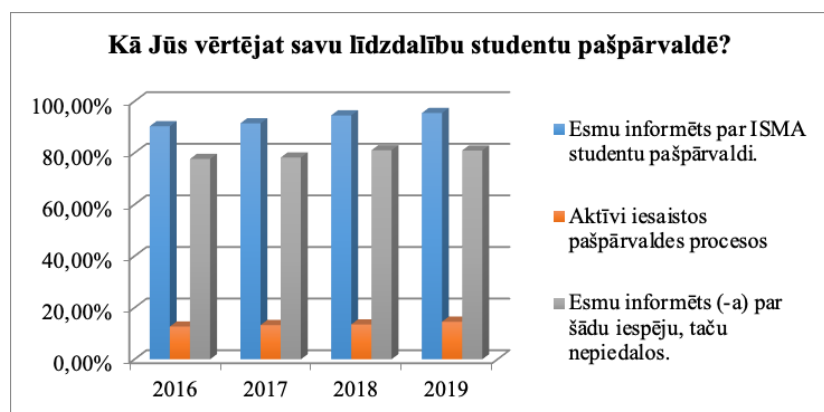
pieaugums ir arī jautājumā par moderno tehnoloģiju izmantošanu un izdales un metodisko materiālu kvalitāti. Šeit gan jāpiemin, ka vērtējums par studentu iesaistīšanu zinātniski pētnieciskajā darbā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu ir uzlabojies nebūtiski. Pasniedzējiem ir jāturpina studenti motivēt iesaistīties interesantāko un praktiskajam darbam būtiskāko problēmu izpētē. Kā optimāla platforma studentu iesaistei zinātniski pētnieciskajā darbā ir ISMA ikgadējās studentu konferences. To apstiprina arī studentu atbildes jautājumā par augstskolā īstenoto starptautisko sadarbību un studentu iesaisti zinātniskajā pētniecībā.

Attēls Nr. 3.3.6. Augstskolas un studiju programmas starptautiskā sadarbība un studentu iesaiste zinātniskajā pētniecībā

Arī šeit vērtējuma kāpums par studentiem pieejamo informāciju par dalību ISMA un citu augstskolu rīkotajās konferencēs palielinājies. Arī šis jautājums ir aktualizēts studiju padomē. Kopumā studentu informētība par augstskolas sadarbības iespējām ir uzlabojusies. Kā nozīmīgi uzlabojumi ir jāatzīmē studentu informētība par prakses iespējām ārzemju uzņēmumos un mobilitātes iespējām Erasmus ietvaros. Tomēr it jāatzīmē, ka studiju programmas „Tūrisma uzņēmējdarbības vadība” studējošo interese pret apmaiņas studijām vienmēr ir bijusi stabila. Tas ir saistīts ar ISMA ievērojamiem partneriem šajā jomā, piemēram, Spānijas universitātēm (Tenerife salu, Malāgas, Granādas), tomēr tie pieprasa labas spāņu valodas zināšanas. Tomēr pastāv arī iespēja piedalīties apmaiņas programmās ar citām universitātēm, kur ir iespējams studēt arī angļu valodā.

Studentu vērtējumā demokrātijas principu ievērošana ISMA atzīta par samērā labu (skat. attēlus Nr. 3.3.7 un 3.3.8).

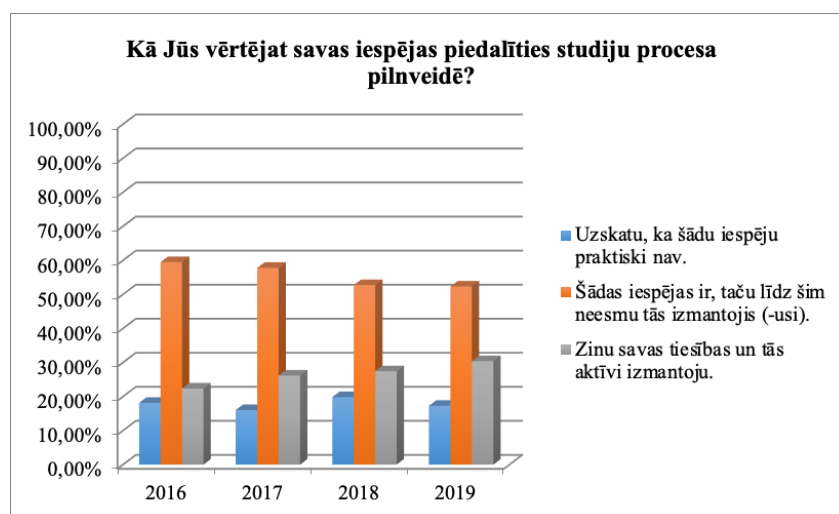

Attēls Nr. 3.3.7. Studentu vērtējums par līdzdalību ISMA studentu pašpārvaldē

Kā jau minēts, dažkārt studenti atzīmē, ka tiem trūkst informācijas par kādu no jautājumiem, taču

jautājumos par iesaistīšanos studiju pašpārvaldes procesos vai studiju procesa pilnveidē studenti atzīst, ka ir informēti par šādām iespējām, bet paši iesaistās maz, tātad drīzāk pašu līdzdalība un aktivitāte ir samērā zema.

Attēls Nr. 3.3.8. Studentu vērtējums par iespējām piedalīties studiju procesa pilnveidē

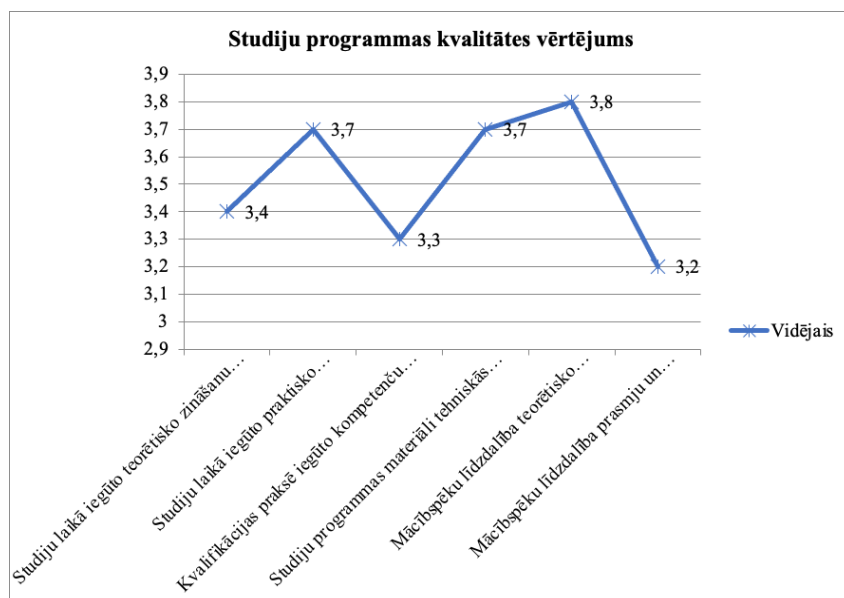
Atzinīgi ir vērtējami arī studentu pašpārvaldes darba rezultāti. Šīs aktivitātes ir nozīmīgas bakalaura līmeņa programmu studentiem.

2.6.2 Analīze un novērtējums par ISMA absolventu aptaujas rezultātiem, to izmantošanu studiju satura un kvalitātes pilnveidē

Lai objektīvi novērtētu studiju procesa kvalitāti, analizētu absolventu konkurētspēju darba tirgū un atspoguļotu absolventu vērtējumu par studiju procesa veiksmēm un neveiksmēm, augstskola regulāri veic absolventu aptaujas un uzklusa viņu rekomendācijas un ieteikumus.

Kopumā absolventu vērtējums par ISMA profesionālā bakalaura studiju programmas “Tūrisma uzņēmējdarbības vadība” studiju procesa kvalitāti līdzīgi kā iepriekšējā periodā ir labs. Savos ieteikumos studiju programmas pilnveidošanai absolventi atzīmē, ka vēlams vairāk piesaistīt aktīvi strādājošos nozares speciālistus, kuri izprot ne tikai tūrisma uzņēmējdarbības teorētiskos aspektus, bet arī ir nozares profesionāļi, izprot tās specifiku un spēj piedāvāt konkrētus risinājumus tūrisma uzņēmējdarbības pilnveidošanai.

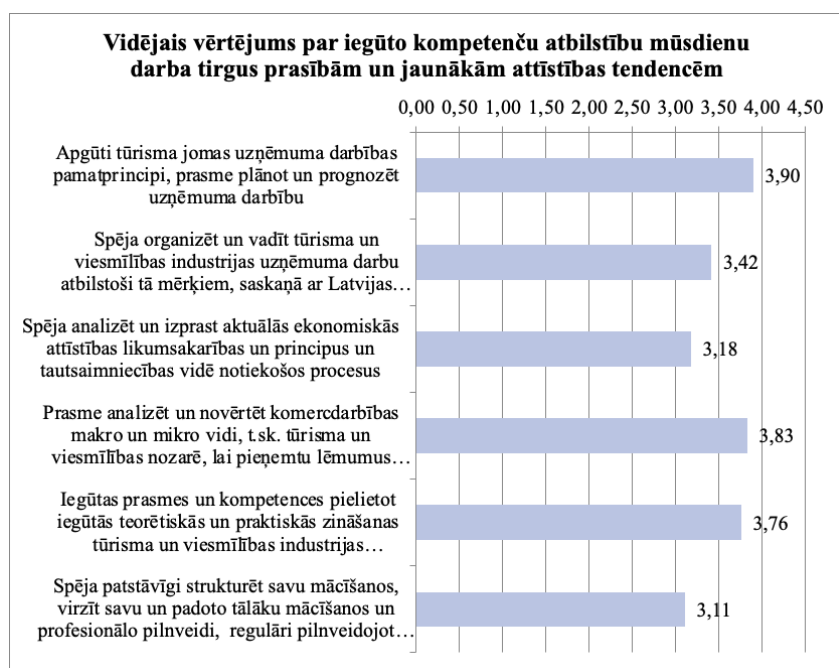
Atbildot uz jautājumiem par studiju programmu, absolventi atzinīgi novērtēja iegūto zināšanu kvalitāti un savu spēju pielietot iegūtās zināšanas savā darbā.

Attēls Nr. 3.3.9. Studentu vērtējums par studiju programmas kvalitāti

Vislabāk absolventi novērtēja studiju laikā iegūto praktisko kompetenču kvalitāti un mācībspēku līdzdalību teorētisko zināšanu ieguvē. Absolventi atzīmēja, ka prakses laikā veiktie uzdevumi ir palīdzējuši izprast tūrisma uzņēmējdarbības specifiku un iedrošinājuši pēc augstskolas absolvēšanas uzsākt praktisko darbību šajā jomā.

Attēlā nr. 3.3.10. ir atspoguļoti absolventu vidējo vērtējumu rādītāji par studiju laikā un savā profesionālajā darbībā iemantoto tūrisma uzņēmuma vadītāja profesijai atbilstošo kompetenču kvalitāti. Ļoti nozīmīgi, ka ir augsti novērtēts tas, ka ir apgūti tūrisma jomas uzņēmuma darbības pamatprincipi, prasme plānot un prognozēt uzņēmuma darbību. Vidējais vērtējums - 3,90. Kā arī kompetence, kas saistīta ar prasmi analizēt un novērtēt komercdarbības makro un mikro vidi, t.sk. tūrisma un viesmīlības nozarē, arī ir novērtēta augstu. Vidējais rādītājs - 3,83.

Attēls Nr. 3.3.10. Vidējais vērtējums par iegūto kompetenču atbilstību mūsdienu darba tirgus prasībām un jaunākām attīstības tendencēm

24% procenti no absolventiem ir nodarbināti viesmīlības industrijā (viesnīcu nodaļās, restorānos, viesu apkalpošanas centros, klubos u.c.), 31% strādā uzņēmumos, kas ir iesaistīti tūrisma uzņēmējdarbībā (tūrisma lielie operatori, tūrisma aģentūras, ienākoša tūrisma uzņēmumi, biļešu kases, aviokompānijas u.c.). Kopumā absolventu skaits, kas ir iesaistīts darbos, saistītos ar tūrisma un viesmīlības industriju sastāv 55% no visiem aptaujātiem programmas respondentiem. Pārējie absolventi arī pārsvara nodarbojas ar uzņēmējdarbību tas dažādās izpausmēs (pārdošanā, mārketingā, cilvēkresursu vadībā, vai citā jomā). Tikai 7% no visiem programmas absolventiem norādīja, ka viņu esošā profesija nav tieši saistīta ar tūrisma uzņēmējdarbības vadību.

Tas liecina par to, ka absolventi ir ieguvuši tūrisma uzņēmuma vadītāja profesijai nepieciešamās kompetences un spēj studiju laikā iegūtās zināšanas izmantot savā profesionālajā darbībā.

Vērtējot iegūtās izglītības nozīmi esošās darba vietas atrašanās vai savas uzņēmējdarbības uzsākšanā tūrisma jomā, absolventi atzīmē, ka studijas augstskolā viņiem ļāvušas izveidot efektīvu komunikācijas sistēmu ar tūrisma un viesmīlības uzņēmuma darbiniekiem. Viņi ir iemācījušies precīzi formulēt mērķus un prioritātes, iedziļināties un izprast uzņēmējdarbības problēmas, kā arī iedrošinājušas uzsākt savu profesionālo darbību šajā jomā.

Absolventi atklāti min arī priekšlikumus, ko vajadzētu uzlabot studiju procesā, un labprāt iesaistās šo jautājumu risināšanā. Piemēram, absolventi iesaistās studentu prakšu organizēšanā – gan, piedāvājot prakses vietas, gan kā prakses vadītāji, kā arī piedaloties kvalifikācijas darbu aizstāvēšanas komisijās.

Pozitīvi ir vērtējama arī absolventu gatavība turpināt sadarbību ar izglītības iestādi, gan piedāvājot prakses vietas studentiem, gan sadarbojoties tūrisma uzņēmējdarbības aktuālo problēmu izzināšanā un izpētē.

2016. -2019. gadu garumā ISMA un to filiālēs notika studējošo, darba devēju un absolventu aptaujas ar anketēšanas palīdzību. Anketas studentiem tika izdalītas papīra formā, absolventi tika aptaujāti elektroniski, darba devēju pārstāvji tika aicināti anketas aizpildīt gan pēc nobeiguma darbu aizstāvēšanas, gan pēc prakses beigām. Studējošiem tika piedāvāta iespēja iesniegt anketu anonīmi (iemest kastē), lai paaugstinātu anketēšanas ticamību. 2020.-2021. gados anketēšana klātienē nenotika, jo studiju process klātienē vairākkārt tika pārtraukts pandēmijas dēļ. Tomēr ir jāatzīmē, ka studējošo viedokļu apkopošana notika arī pandēmijas laikā, jo tiem bija iespēja tiešsaistē regulāri kontaktēties ar mācībspēkiem, iesniegt ierosinājumus un sūdzības studiju daļā, studentu pašpārvaldē, studiju prorektoram, kā arī komunicēt Moodle vidē un sociālajos medijos.

Atsevišķi ir jānorāda, ka ISMA Ferganas filiālē studējošie regulāri pauž savu viedokli, komunicējot ar vietējiem kuratoriem un Latvijas administratīvo personālu, kā arī ar mācībspēkiem, izmantojot Telegram aplikāciju. Līdz ar to viedokļu vākšana un analīze turpinājās arī pandēmijas laikā, tikai reti kurš aizpildīja elektroniski aptauju.

Darba devēju aptaujas notiek regulāri. Studiju programmas saturs un plāni tika apspriesti ar industrijas nozīmīgākajiem pārstāvjiem un lēmumu pieņēmējiem, piemēram, ar Latvijas Viesnīcu un Restorānu Asociācijas (LVRA) valdes pārstāvjiem, ar Uzbekistānas Republikas tūrisma attīstības valsts komitejas Ferganas teritoriālais departamenta pārstāvjiem (Fergana Territorial Department of the State Committee of the Republic Uzbekistan for Tourism Development) u.c.

Programmas direktore regulāri saņem LVRA informācijas apkopojumu par industrijas plāniem, tendencēm un vajadzībām, piedalās kongresos un simpozijos, saistītos ar tūrisma un viesmīlības tematiku.

Pandēmija arī kalpoja par labu komunikācijai, jo daudzi industrijas pārstāvju saliedēšanas pasākumi notika tiešsaistē. Piemēram, 2020. gada oktobrī programmas pārstāvji piedalījās forumā New Baltic Hospitality Forum Virtual, kopā ar vairāk ka 400 dalībniekiem no 25 valstīm. Tapāt 2020. gada novembrī industrijas pārstāvju tikšanas notika attālināti Taškentā, Uzbekistānā, un programmas direktore arī izmantoja iespēju iepazīties ar Uzbekistānas tūrisma tirgus tendencēm un vajadzībām.

Tapāt attālināti notika ikgadējas tikšanas ar Latvijas, Spānijas, Bulgārijas un citu valsts tūrisma un viesmīlības industrijas pārstāvjiem 2020. gada rudenī, tiešsaistes Internship and Employment konferences laikā.

Uzbekistānas darba devēju aptauja arī notiek regulāri, gan pateicoties kontaktiem ar ISMA Ferganas filiāles administratīvajiem darbiniekiem gan arī piedaloties tiešsaistes tikšanās ar ISMA administrāciju Rīgā. Uzbekistānas darba devēji it īpašu uzmanību velta prasībām koncentrēties uz labām svešvalodas zināšanām topošajiem absolventiem, kas arī tika panākts pateicoties studiju procesa nodrošināšanai angļu valodā. Apmierina viņus arī studējošo iepazīšana ar viesmīlības operatīvas darbības uzturēšanas mākoņservisa Hotelinco iespējām, jo šī ir unikālā iespēja tiešsaistē iepazīties ar progresīvām ES tehnoloģijām.

Ir jāatzīmē, ka Uzbekistānas darba devēju piemēram, vadošas Fergānas tūrisma aģentūras Al-Fergani Tours, vai lielas Fergānas viesnīcas Taj Mahal vadības viedoklis sniedz neatņemamu atbalstu programmas īstenošanai filiālē. Tādi nozīmīgākie darba devēji ļoti pozitīvi vērtē programmas kvalitāti un absolventu perspektīvas darbiekārtoties viņu uzņēmumos.

Runājot par Latgales filiāles darbību un sasaisti ar vietējiem darba devējiem, ir jāatzīmē, ka sadarbība notiek balstoties uz vietējo tūrisma un viesmīlības uzņēmumu pārstāvjiem. Piemēram, 2020. gada vasarā un rudenī programmas direktore, studiju un sabiedrisko attiecību prorektori apmeklēja šo pilsētu un tiekas ar Biplan viesnīcas pārstāvjiem, izrunājot sadarbības iespējas un tūrisma un viesmīlības sfēras attīstību Latgales reģionā. Programmas direktore apmeklēja arī citas Latgales pilsētas, tiekoties ar tūrisma, viesmīlības un ēdināšanas industrijas pārstāvjiem Preiļos, Aizkrauklē, Aglonā un apkopojot iegūtos viedokļus un ierosinājumus. Diemžēl programmas virzīšanas plānus šajā reģionā bijām spiesti uz laiku apturēt pandēmijas dēļ.

Runājot par anketēšanas rezultātiem 2016.-2019. gados, kā arī mutiskas sarunas tiešsaistē pandēmijas laikā un to atšķirību starp studiju pasniegšanas vietām, ir jāatzīmē:

- Augstskolas un studiju programmas atbilstība studējošā priekšstatiem – visaugstāk šo opciju novērtē ISMA Ferganas filiāles studenti, atzīmējot, pirmkārt, iespēju pielietot apgūto kvalifikāciju darba gaitā. Rīgā studējošie, savukārt, visaugstāk vērtē iespēju turpināt studijas augstākajā līmenī pēc absolvēšanas. Visu trīs pilsētu studenti vienādi pozitīvi vērtē savu izvēli studēt ISMĀ.
- Runājot par studiju procesa kvalitāti, it īpaši pandēmijas laikā, ir jāmin, ka Fergānā studējošie visvairāk sūdzējās par savienojuma problēmām, Interneta trūkumu u.c. tehniskām lietām, jo Uzbekistānā interneta savienojums bieži vien nav stabils. Tomēr pasniegšanas kvalitāti, arī attālināti, pandēmijas laikā studenti vērtē tikpat pozitīvi, ka Latvijā studējošie. Jāatzīmē, ka ISMA administrācija centās minimizēt pandēmijas sekas: piedāvāja piedalīties lekcijās ISMA telpās, kurās ir ātrs un stabils Interneta savienojums, organizēja tiešsaistes konsultācijas, ierakstītu video lekciju skatīšanās ISMA telpās un citus papildrīkus materiāla apguvei.
- Salīdzinot ar 2016.gadu, studenti pozitīvāk novērtēja mācību līdzekļu pieejamību gan 2019., gan arī 2020.-2021. gadā. 2019. gadā notika liels grāmatu krājumu papildinājums, tika iegādātas vadošo autoru grāmatas, tostarp arī angļu valodā, tika papildināti gan Rīgas, gan filiāļu krājumi. Turklāt Fergānā tika parakstīti 2 sadarbības līgumi, ar Informācijas centru un bibliotēku, kuri iegādājās ISMA ieteiktos mācību līdzekļus, līdz ar to vietējie studējošie saņēma iespēju brīvi piekļūt moderniem mācību līdzekļiem ne tikai uzbeku, bet arī angļu

valodā.

- Tapāt pozitīvi Fergānā studējošie novērtēja pārbraukšanu jaunajās telpās 2020.gadā, kas arī uzreiz atspoguļojas viņu kopējā apmierinātības līmenī ar studiju pasniegšanas kvalitāti.
- Spiežot par aptaujas rezultātiem Daugavpilī, to studējošie ir vismazāk apmierināti ar docētāju darba kvalitāti. Iespējams, ka tas ir saistīts ar to, ka docētāji atbrauc no Rīgas vienreiz nedēļā – sestdienās, un vietējiem studentiem trūkst komunikācijas un atbalsta. ISMA administrācija, ļoti labi apzinoties šo problēmu, plānoja organizēt konsultācijas uz vietas Daugavpilī jau piektdienas vakarā, regulāri viesoties Daugavpilī, kontrolējot studiju procesu, personīgi komunicēt ar studējošiem un visādi atbalstīt viņu iedzīvošanos ISMA sabiedriskajā dzīvē. Diemžēl šos plānus uz laiku apturēja pandēmija.
- Ferganā studējošie ir tikpat aktīvi vietējā studentu pašpārvaldes dzīvē, kā Rīgā. Viņi ļoti pozitīvi vērtē vairākas izklaides un apvienojošos pasākumus, ko ISMA regulāri rīkoja pirms pandēmijas. Tā kā Uzbekistānā ārkārtēja situācija 2021. gada tika pārtraukta jau pavasara sākumā, Ferganas studenti ļoti aktīvi atgriezās pie studentu pašpārvaldes dzīves, organizējot Navruz svinēšanu ISMA telpās un citus pasākumu. Šo ISMA sniegto iespēju viņi vērtē gandrīz tikpat augstu, ka pašu studiju procesu, un ISMA administrācija, apzinoties šo vietēju specifiku, cenšas atbalstīt studējošo vēlmes rīkot pasākumus un piedalīties tajos.
- Iespēju piedalīties studiju procesa pilnveidē visaugstāk vērtē Rīgā studējošie. Tas ir loģiski, jo Rīgas studentu pašpārvaldes pārstāvji piedalās ISMA Senātā sēdē un var reāli ietekmēt studiju procesu. ISMA administrācija apzinās, ka ir nepieciešams vairāk iesaistīt filiālēs studējošos un cenšas to panākt, piemēram, pandēmijas laikā notika attālināta Senāta sēde, kurā tiek sniegta iespēja piedalīties studējošiem no filiālēm.

2.7. Sniegt novērtējumu par studējošo ienākošās un izejošās mobilitātes iespējām, izmantoto iespēju skaita dinamiku un mobilitātes laikā apgūto studiju kursu atzišanu.

Ar mācībspēku un studējošo mobilitātes organizēšanu ISMA nodarbojas Ārējo sakaru daļa, kas ir izveidota ar mērķi nodrošināt ISMA starptautisko sadarbību ar citu valstu augstākās izglītības iestādēm, organizācijām un asociācijām. Ārējo sakaru daļa organizē studentu stažēšanos ārzemju uzņēmumos, kā arī apmācības savā specialitātē ārzemju augstskolās. Jebkurš ISMA students vienu reizi visā mācību periodā var iziet praksi vienā no ES valstīm Erasmus programmas ietvaros un saņemt programmas paredzēto stipendiju. Katru gadu studentiem ir iespēja iegūt detalizētu informāciju par praksi un tās nosacījumiem, kā arī tikties ar partneriem, kuri piedāvā nodarbinātības iespējas, apmeklējot ISMA ikgadējo starptautisko konferenci Internship & Employment.

Erasmus+ augstākās izglītības iestāžu studentiem sniedz iespēju iegūt starptautisku pieredzi un zināšanas studijās kādā no partneru augstākās izglītības iestādēm vai praktizēties ārvalstu uzņēmumos vai citās atbilstošās darba vietās.

Studiju mobilitātes mērķi ir:

- sniegt iespēju studentiem pavadīt noteiktu studiju periodu, mācoties citas dalībvalsts augstskolā;
- sniegt iespēju studentiem gūt vērtīgu akadēmisko, valodas un kultūras pieredzi, studējot citās Eiropas valstīs;
- veicināt sadarbību starp augstākās izglītības iestādēm un uzlabot uzņemošo augstskolu studiju vidi;

- sekmēt labi kvalificētu un starptautiski pieredzējušu jaunu cilvēku – topošo profesionāļu attīstību.

Prakses mobilitātes mērķi ir:

- sniegt iespēju studentiem un nesenajiem augstskolu absolventiem gūt praktisku pieredzi uzņēmumā vai organizācijā citā Eiropas valstī;
- palīdzēt studentiem piemēroties ES darba tirgus prasībām;
- sniegt iespēju studentiem un nesenajiem absolventiem attīstīt īpašas prasmes, tai skaitā valodas prasmes un uzlabot izpratni par ekonomisko un sociālo kultūru;
- veicināt sadarbību starp augstskolām un uzņēmumiem;
- sekmēt labi kvalificētu, atvērtu un starptautiski pieredzējušu jaunu cilvēku – topošo profesionāļu attīstību.

Pēc mobilitātes beigām:

- uzņemošā iestāde nodrošina studentu un ISMA augstskolu ar sekmju izrakstu, kas apliecina, ka saskaņotā programma ir izpildīta;
- ISMA, izmantojot ECTS vai ekvivalentu kredītpunktu sistēmu, akadēmiski atzīst mobilitātes perioda studijas, kā to paredz mācību līgums;
- mobilitātes periods tiek minēts arī diploma pielikumā.

Studiju laikā ārvalstīs:

- studentam jāievēro noslēgtā Erasmus finansējuma līguma noteikumi, kā arī studiju līguma nosacījumi;
- jebkuras izmaiņas mācību līgumā studentam nekavējoties rakstiski jāsaskaņo ar ISMA un uzņemošo augstskolu;
- ārvalsts augstskolā studentam jāpavada pilns nolīgtais studiju periods, jākārto nepieciešamie eksāmeni vai citi pārbaudījumi un jāievēro augstskolas noteikumi un kārtība;
- beidzot mobilitātes periodu, studentam jāsaņem ārvalsts augstskolas parakstīts sekmju izraksts. Tajā ir norādīti apgūtie studiju kursi un apkopoti iegūtie kredītpunkti un atzīmes;
- ISMA nodrošina veiksmīgi apgūto priekšmetu pilnu akadēmisko atzīšanu (izmantojot ECTS kredītpunktu sistēmu);
- Erasmus studiju perioda laikā ārvalstī students netiek atbrīvots no maksas par studijām ISMA.

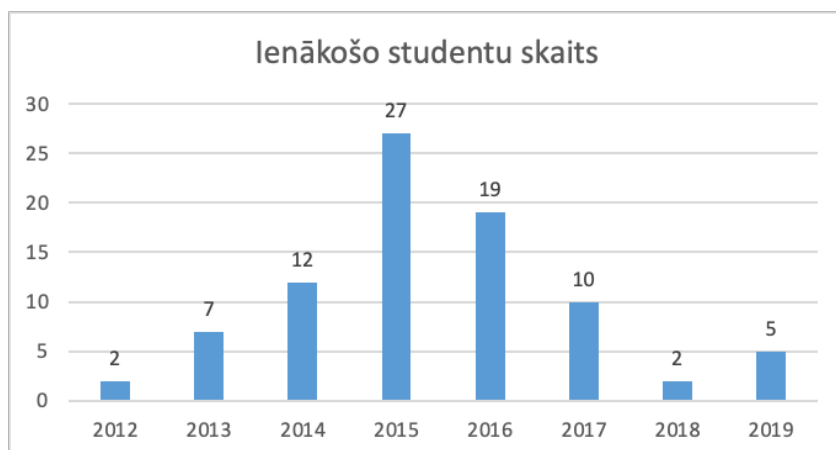
Studijās var doties studenti, sākot no 2. studiju gada, augstskolu nesenie absolventi mācību mobilitātes ietvaros var doties praksē ne vēlāk kā gadu pēc augstskolas absolvēšanas. Mobilitātes brauciena ilgums studijām ir no 3 mēnešiem līdz 12 mēnešiem, savukārt praksei – no 2 mēnešiem līdz 12 mēnešiem. Laika posmā no 2013.gada līdz 2019.gadam izejošās mobilitātes iespējas izmantojuši 153 ISMA bakalaura studiju programmā „Tūrisma uzņēmējdarbības vadība” studējošie (skat.3.3.3.tabulu).

Tabula Nr.3.3.3.

Studējošo izejošā mobilitāte pa gadiem

	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Prakses mobilitāte	18	8	8	18	13	31	35
Studiju mobilitāte	13	2	0	1	5	1	0

Kā redzams, studējošie labprātāk izmanto prakses nevis studiju iespējas apmaiņas programmās uz dažādām valstīm. Tas saistīts galvenokārt ar studentu vēlmi gūt tieši praktisko pieredzi, nostiprināt svešvalodu zināšanas, arī pārbaudīt savas iespējas strādāt un iegūt pastāvīgu darbu kādā no Eiropas valstīm. Apmeklēto valstu skaits šajā periodā ir teju 20 valstis, visbiežāk studējošie izvēlējušies Spāniju, kur tūrisma joma ir valstiski svarīgi un attīstīta, populāras ir arī Bulgārija un Turcija. Taču studenti devušies praksē arī tepat kaimiņos – Igaunija, Lietuva, Polija. Pilnīga informācija par studējošo mobilitātes dinamiku iekļauta pielikumā Nr.2.5.3.

Attēls Nr. 3.3.12. Ienākošo studentu skaits (pa gadiem)

Studējošo ienākošā mobilitāte ir nedaudz zemāka – pārskata periodā uz uzņēmējdarbības bakalaura studijām ISMA ieradušies 84 studenti – taču arī šis rādītājs ir iepriecinošs, jo liecina, ka ISMA piedāvātās studiju iespējas šķiet pievilcīgas arī Turcijas, Polijas, Itālijas vai Lietuvas studentiem, jo tie ieradušies ir gan no šīm, gan vēl citām valstīm (skat.pielikumu Nr.2.5.3.).

Kopumā studējošo mobilitāte vērtējama pozitīvi, jo katru gadu ISMA studenti dodas uz vairākām valstīm apmaiņas braucienos, un aktīva ir arī studentu ierašanās Rīgā, lai izmantotu iespēju apgūt profesionālā bakalaura studiju programmas „Tūrisma uzņēmējdarbības vadība” piedāvātos studiju kursus. Ar iekļaušanos studiju procesā problēmu parasti nav, jo gan ISMA studenti, gan mācībspēki ir pieraduši nodarbībās redzēt pārstāvjus no dažādām valstīm, jo tādu ir daudz arī pastāvīgo studentu vidū. Turklāt šie ISMA pastāvīgie studenti var veiksmīgi palīdzēt uz laiku atbraukušajiem labāk izprast studiju procesa, sadzīves vai kultūras atšķirības Latvijā un tām pielāgoties.

III - STUDIJU PROGRAMMAS RAKSTUROJUMS (3. Studiju programmas resursi un nodrošinājums)

3.1. Novērtēt resursu un nodrošinājuma (studiju bāzes, zinātnes bāzes (ja attiecināms), informatīvās bāzes (tai skaitā bibliotēkas), materiāli tehniskās bāzes un finansiāli bāzes) atbilstību studiju programmas īstenošanas nosacījumiem un studiju rezultātu sasniegšanai, sniegt piemērus. Veicot novērtējumu iespējams norādīt atsauci uz II. daļas 3. nodaļas 3.1.- 3.3. kritērijos sniegto informāciju.

Studiju programmas „Tūrisma uzņēmējdarbības vadība” īstenošana notiek modernī aprīkotās telpās

Lomonosova ielā 1, kur ir pilnībā atjaunota ēka ar ērtām, gaišām, apsildāmām un vēdināmām nodarbību auditorijām, bibliotēku un kafējnīcu. Nodarbību telpas ir aprīkotas ar moderno tehnoloģiju aparāturu mūsdienīgai lekciju un semināru norisei – datoriem, projektoriem, televizoriem, interaktīvajām tāfelēm – kas ir noderīgi gan kā palīg līdzekļi lekciju vadīšanā, gan arī studiju rezultātu novērtēšanai. Piemēram, studentu prezentācijas prasmes tiek trenētas un pārbaudītas, daudzos studiju kursus prezentējot grupu un individuālos darbus, kur tiek izmantoti projektori un atbilstoša prezentāciju programmatūra. Studiju programmas īstenošanai nav nepieciešamas speciāli aprīkotas laboratorijas (izņemot studiju kursus, saistītus ar ēdināšanas industrijas aspektiem (to sk. arī specializētiem brīvās izvēles kursiem), kā Ēdināšanas uzņēmumu pārvaldība u.c. Šādam nolūkam ISMA ir aprīkojusi blakus ISMA kafējnīcai speciālas telpas, kur var veikt kulinārijas meistar klases vai galda klāšanas apmācību, kā arī tur ir R-Keeper (ēdināšanas uzņēmuma uzskaites sistēma) termināls. Studenti arī tiek apmācīti darbam ar sistēmām, ko plaši izmanto viesmīlības un tūrisma jomā strādājošie uzņēmumi Ceļojumu un viesnīcu vadības informācijas tehnoloģijas priekšmeta ietvaros. Šo studiju kursa laikā studenti iepazīnās ar Hotelinco (viesnīcu vadības informācijas sistēma) un Amadeus (aviobiļešu rezervēšanas sistēma tiešsaistē). Kursi, kas saistīti ar informācijas sistēmu apguvi notiek speciāli aprīkotās datorklasēs ar tiešsaistes piekļuves iespējām.

Lai nodrošinātu studentiem piemērotu vidi augstu studiju rezultātu sasniegšanai, dažādām nodarbībām tiek izmantotas atbilstošas telpas, piemēram, vairākās auditorijās ir viegli pārvietojami krēsli ar piestiprinātu nelielu galdu pierakstiem, tādējādi nepieciešamības gadījumā šajās telpās ir viegli organizēt darbu pāros, lielākās vai mazākās grupās.

Studējošajiem ir brīvi pieejama bibliotēka kopējā platībā 286m² ar plašu grāmatu un zinātnisko rakstu klāstu, kas regulāri tiek papildināts. Augstskola abonē pieeju elektronisko resursu platformai EBSCOhost, kuru studējošie var izmantot, pieslēdzoties no jebkura datora sev ērtā vietā un laikā, kas nodrošina brīvu piekļuvi informācijai, gatavojoties pārbaudījumiem, izstrādājot studiju un noslēguma darbus. ISMA mācībspēki regulāri publicē zinātniskus rakstus brīvi pieejamos zinātnisko krājumos, piemēram, ResearchGate.net un Academia.edu resursos. ISMA studējoši arī ir aicināti reģistrēties resursos un lietot brīvi pieejamu informāciju zinātniskos nolūkos.

2021. ISMA ir parakstījusi sadarbības līgumu ar Latvijā lielāko konferenču centru ATTA. Pandēmijas dēļ iekārtošanas jaunajās telpās sanāca apturēt, tomēr tik plānots ka 2021./2022. mācību gadu ISMA Rīgā studējošie uzsāks jau jaunajās telpās, ar kopējo platību **2080 m²** un **6** auditorijām. Tāpat ir paredzēts joprojām izmantot daļu no esošām auditorijām un administratīvām telpām esošajos 6. un 7. korpusos Lomonosova ielā 1.

Tapāt 2021. gada tika atjaunota ISMA.LV vietne, kas paredz ērtākas un ātrākas komunikācijas ar studējošiem un tiem, kas tikai vēlas iestāties ISMA. ISMA studējošiem ir arī iespēja saņemt iekšējās kārtības informāciju, piemēram, pasniedzēju kontaktus vai stundu sarakstu savai grupai, ielogojoties vortālā my.isma.lv.

Fergānas filiālē lekcijas notiek atjaunotajā bijušajā Fergānas virsnieku namā, vēsturiskajā ēkā. Šo ēku ir izdalījusi Fergānas pilsētas dome ISMA filiāles vajadzībām, un remontu ISMA ir veikusi pašiem spēkiem. Ēka ir pilnībā saremontēta, tajā ir aprīkotas 11 auditorijas, to starp arī 2 datorklases ar 21 datoriem.

Latgales filiālē lekcijas notiek pēc adreses Kandavas ielā 17, izmantojot Centra vidusskolas telpas. Ēkā ir veikti renovācijas darbi. Kopumā Latgales filiālē studiju process notiek 4 auditorijās, to starp arī 2 datorklasēs ar 16 datoriem katrā auditorijā (32 datori kopskaitā).

Visās ISMA studiju procesa īstenošanas vietās studējošiem ir vienādas tiesības uz ISMA pieejamiem tiešsaistes resursiem, to starp:

- ISMA mākoņservisā Moodle ir ievietoti lekciju materiāli, uzdevumi, ierakstītas video lekcijas.
- ISMA elektroniskā bibliotēkā atrodas digitālās grāmatas.
- ISMA studējošiem ir piekļuves iespējas Starptautiskā Valūtas fonda (International Monetary Fund) publikāciju apkopojumam.
- ISMA studējošiem ir piekļuves iespējas EBSCO vadošai pētniecības datu bāzei.
- ISMA studējošiem ir piekļuves iespējas tiešsaistes zinātnisko publikāciju resursiem, tādiem, ka Academia.Edu, Research Gate u.c.
- ISMA studējošiem ir piekļuves iespējas 25 brīvpieejas (open Access) zinātniskām datubāzēm un platformām, piemēram Google Scholar, Index Copernicus, Open Research Library u.c.
- ISMA studējošiem ir iespēja iepazīties ar ISMA zinātniskā žurnāla "Economics and Education" regulāriem izdevumiem tiešsaistē, kā arī ar ISMA konferenču "Information Technologies and Management" un "Open learning and education" tēzēm un abstraktiem. Tapāt ISMA vietnē tiek izvietotas norādes uz partneru institūciju publikācijām un monogrāfijām, kur tiek publicēti ISMA mācībspēku un doktorantūras studentu darbi, piemēram, norāde uz starptautisku monogrāfiju "Intellectual Challenges to Economic Globalism" un citām.

• ISMA studējošiem pieejami resursi ISMA Latgales filiālē

ISMA Latgales filiāles mācību līdzekļu fonda uzskaitē ir 294 mācību līdzekļi. Papildus šiem līdzekļiem Daugavpils filiālē studējošiem ir tiesības pieprasīt arī mācību materiālus, zinātniskās publikācijas u.c. līdzekļus Daugavpils universitātes lasītavā, pamatojoties uz līgumu ar Daugavpils universitāti no 03.12.2019., kas ir noslēgts uz pieciem gadiem.

• ISMA studējošiem pieejami resursi ISMA Ferganas filiālē

- Papildus ISMA Ferganas filiālē bibliotēkas uzskaitē esošiem mācību līdzekļiem, filiālē studējošajiem ir iespēja izmantot Ferganas universitātes resursus, pateicoties 2017. gadā uz nenoteiktu laiku parakstītajam sadarbības memorandam.
- gada 15. novembrī starp ISMA bibliotēku un Ferganas Universitātes informācijas resursu centru (Information Resource Center of Ferghana State University) tika noslēgts sadarbības līgums starp ISMA bibliotēku un Ferganas Valsts universitātes informācijas resursu centru. Pateicoties šim līgumam, ISMA studējošie neierobežoti izmanto Informācijas centra resursus. Jāmin, ka Informācijas centra darbinieki atbilstoši ISMA lūgumam iegādājās virkni moderno grāmatu angļu valodā uzņēmējdarbības, tūrisma un viesmīlības jomā.
- Tāpat 15.11.2019. starp ISMA Ferganas filiāli un Ahmad Fargoni nosaukto Fergānas reģionālo informācijas bibliotēku centru tika noslēgts sadarbības līgums, kuru rezultātā vietēja bibliotēka arī iegādājas virkni aktuālo grāmatu uzņēmējdarbības, tūrisma un viesmīlības jomās, kurus neierobežoti var pieprasīt Ferganas filiālē studējošie.

Pieejamās literatūras klāsts, kas vistiešāk attiecas uz studiju programmas „Tūrisma uzņēmējdarbības vadība” vajadzībām, atspoguļots 3.3.4.tabulā.

Tabula Nr. 3.3.4.

Pieejamā literatūra studiju programmai „Tūrisma uzņēmējdarbības vadība”

Temati	Rīgā					Daugavpilī					Fergānā				
	No tām, valodas					No tām, valodas					No tām, valodas				
	Nosaukums	Vienību skaits	Latviešu	Angļu	Citas, t.sk. krievu	Nosaukums	Vienību skaits	Latviešu	Angļu	Citas, t.sk. krievu	Nosaukums	Vienību skaits	Latviešu	Angļu	Citas, t.sk. krievu, uzbeku

Ekonomika, adprošināšana, grāmatvedība	369	544	152	33	359	9	18	12	4	4	3	5	3	2
Menedžments	538	688	135	95	458	28	44	24	8	12	2	4	4	
Mārketing	254	418	134	46	238	14	16	10	2	6	4	4	4	
Tūrisms un viesmīlība	437	599	119	51	429	24	28	10	14	4	12	12	8	4
Restorānu biznes	82	168	67	16	85	10	16	8	2	6	3	3	3	
Uzņēmējdarbība	304	406	190	28	188	26	30	16	10	4	4	8	4	2
Tiesības	284	519	127	12	380	8	12	6	2	4	1	1	1	
Loģistika	44	76	9		67	10	14	8	4	2	1	1	1	
Soc. Zinātnes	417	564	195	42	327	20	23	8	14	1	2	2	2	
Finanses un bankas	213	327	78	13	236	18	36	14	12	10	2	2	1	1
Matemātika	117	186	32	11	143	7	11	3	2	2	2	2	1	1
Datorzinātnes	591	649	71	49	529	14	18	4	8	6			2	
Nekustāmais īpašums	69	73	33	1	39		4	2	2					
Dizains	77	81	25	4	52		1		1					
Mūzika	8	8		5	3		1		1					
Zinātniskā pētniecība	27	33	2	5	26	14	22	2	16	4	7	7	5	2
Kopā katrā bibliotēkā:	3831	5339	1369	411	3559	202	294	127	102	65	43	51	39	12

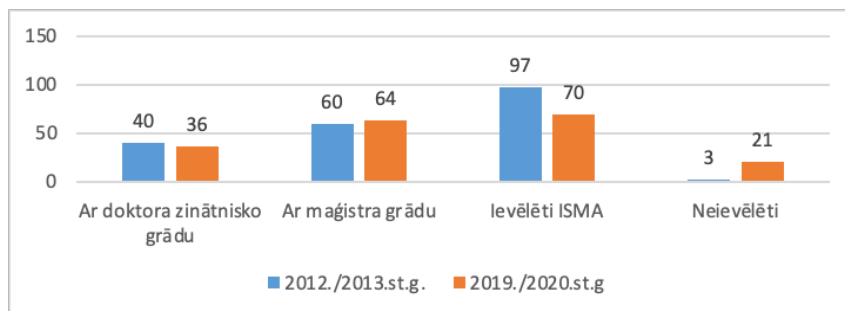
Plašāka informācija par infrastruktūru un materiāltehnisko nodrošinājumu atrodama II. daļas 3. nodaļas 3.1.- 3.3. punktos.

3.2. Studiju un zinātnes bāzes, tajā skaitā resursu, kuri tiek nodrošināti sadarbības ietvaros ar citām zinātniskajām institūcijām un augstākās izglītības iestādēm, novērtējums (attiecināms uz doktora studiju programmām).

III - STUDIJU PROGRAMMAS RAKSTUROJUMS (4. Mācībspēki)

4.1. Mācībspēku sastāva izmaiņu analīze un novērtējums par pārskata periodu, to ietekme uz studiju kvalitāti.

Bakalaura studiju programmā „Tūrisma uzņēmējdarbības vadība” iesaistīto mācībspēku sastāvs kopumā ir samērā stabils, taču kopš iepriekšējās studiju virziena akreditācijas, protams, ir notikušas izmaiņas gan mācībspēku sastāvā, gan skaitliskajos rādītājos (skat.3.3.13.attēlu un studiju plānu 3.3.3.pielikumā).

Attēls Nr.3.3.13. Mācībspēku sastāva procentuālais sadalījums

Programmas īstenošanā aizvien vairāk tiek iesaistīti mācībspēki – praktiķi, līdz ar to paaugstinājies neievēlēto mācībspēku rādītājs, taču joprojām lielā vairākumā programmā iesaistīti ISMA pamatievēlētais akadēmiskais personāls.

Vairāki ISMA mācībspēki turpina darbu bakalaura studiju programmā jau ilgstošus gadus, piemēram, V.Riashchenko, D.Zmičerevska, M.Grinčuks, V.Gopejenko, Ž. Kļeščevnikova, J.Korjuhina. Taču ir piesaistīti arī vairāki mācībspēki ir ievērojama pieredze pedagogiskajā darbā un praktiskajā uzņēmējdarbībā, to starp arī tūrismā un viesmīlībā, piemēram, J. Dehtjare, I. Balode, Z.Oborenko, I. Linde, D.Lapkis.

Studiju programmā iesaistītie mācībspēki T.Odinokova, J. Lukjanova un I.Linde pārskata periodā ieguvuši doktora grādu. Kaut arī daļa mācībspēku vēl nav noslēguši savas studijas doktorantūrā (J. Galkina, M. Čelika), tomēr viņu praktiskā darba pieredze ir ļoti nozīmīga un vērtīga studiju procesā, sniedzot studējošajiem skaidru priekšstatu par teorētisko zināšanu pielietošanu praksē, turklāt praktiski visi mācībspēki aktīvi darbojas zinātniskās pētniecības laukā (šie aspekti analizēti arī 4.2. un 4.5.sadaļā).

4.2. Studiju programmas īstenošanā iesaistīto mācībspēku (akadēmiskā personāla, viesprofesoru, asociēto viesprofesoru, viesdocentu, vieslektoru un viesasistentu) kvalifikācijas atbilstības studiju programmas īstenošanas nosacījumiem un normatīvo aktu prasībām novērtējums. Sniegt informāciju par to, kā mācībspēku kvalifikācija palīdz sasniegt studiju rezultātus.

Saskaņā ar „Augstskolu likuma” 27.pantu, ISMA akadēmisko personālu veido: profesori, asociētie profesori, docenti, vadošie pētnieki, lektori, pētnieki, asistenti. Akadēmiskie amati ISMA tiek ieņemti atbilstoši Latvijas Republikas likumdošanai, vēlēšanu kārtībā, ko nosaka augstskolas „Nolikums par vēlēšanām akadēmiskajos amatos ISMA”. Nolikumā iekļauti docētāju kvalifikācijas un atbilstības kritēriji atbilstoši „Augstskolu likuma” 28.,30., 32., 36., 37., 38. un 40. pantam.

Profesionālā bakalaura “Tūrisma uzņēmējdarbības vadība” studiju programmas īstenošanā ir iesaistīti 30 mācībspēki. 17 jeb 57% strādā gan angļu, gan latviešu plūsmās, 7 docētāji vada nodarbības tikai angļu plūsmā un 6 - tikai latviešu plūsmā.

No visiem programmā iesaistītiem mācībspēkiem tikai 8 jeb 27% ir vieslektori, no tiem vienam ir zinātnes doktora grāds. Pārējo ievēlēto 22 mācībspēku sadalījums izskatās šādi:

- 3 lektori (10% no programmas mācībspēku kopskaita);
- 12 docenti (40% no kopskaita);
- 4 asociēti profesori (13% no kopskaita);

- 3 profesori (10% no kopskaita).

Attiecīgi, asociēto profesoru un profesoru procentuālais sadalījums ir 23% no kopēja ievēlētā mācībspēku sastāva. 8 ievēlētiem mācībspēkiem ir zinātnes doktoru grāds, t.i. 27% no kopēja ievēlētā mācībspēku sastāva.

ISMA Fergānas filiālē iesaistīti tie mācībspēki, kuri arī Rīgā docē angļu valodā, un to kopējais skaits ir 24, jeb 80% no programmas mācībspēkiem.

Attiecīgi, no šīm 24 personām pieprasītājs sadalījums izskatās šādi:

- 6 (jeb 25%) vieslektori;
- 18 (75%) ievēlētais personāls, no kura:
  - 3 lektori (13% no angļu valodā docējošiem mācībspēkiem);
  - 9 docenti (38%);
  - 4 asociētie profesori (17%);
  - 2 profesori (8%).
- No ievēlētā personāla, kas pasniedz angļu valodā, 7 docētājiem jeb 29% mācībspēku ir zinātnes doktora grāds.

Kā redzams no 2.3.2.pielikumā pievienotajiem mācībspēku dzīves gājumiem (CV), studiju programmā iesaistītie mācībspēki īsteno tos studiju kursus, kuros viņu pieredze ir visnozīmīgākā. Tā, piemēram, J. Dehtjarei ir ilgu gadu pieredze strādājot tūrismā un viesmīlībā gan Latvijā, tā arī Spānijā, ASV, vadot Latvijas-Itālijas kopuzņēmumu u.c., I. Balodei ir nozīmīga pieredze strādājot Latvijas viesnīcās, D. Lapkis ir veiksmīga sociālo uzņēmēju fonda vadītāja, I. Linde ir nozīmīga pieredze dažādās uzņēmējdarbības jomās, to starp arī komercbanku jomā utt.

Praktiķu piesaistīšana apmācību procesā ir viena no studiju programmas prioritātēm, jo tā ir nozīmīga konkurētspējīgā priekšrocība, ko novērtē ISMA studenti. Tāpēc regulāri tiek pieaicināti arī vieslektori ne tikai pilna studiju kursa apguvei, bet arī atsevišķu tēmu iztirzāšanai. Daļa no šādām lekcijām tiek organizēta konkrētām studentu grupām attiecīgā studiju kursa ietvaros, daļa ir plaši pieejamas jebkuram interesentam ISMA. Pielikumā Nr.3.3.12. ir apkopots saraksts ar uzaicinātajiem praktiķiem – uzņēmējiem, speciālistiem, kas tikuši iesaistīti studiju procesā.

Mācībspēki aktīvi līdzdarbojas studiju programmas pilnveidē, studiju kursu aktualizācijā, metodiskajā darbā, kā arī nemitīgi pašpilnveidojas tālākizglītībasursos, semināros, tālākās studijās, piedalās zinātniskajā pētniecībā, konferencēs, projektos. Zinātniskās darbības rezultāti tiek iestrādāti studijuursos, iepazīstinot arī studentus ar jaunākajām tendencēm nozarē (skat. arī 4.5.nodaļu).

4.3. Informācija par doktora studiju programmas īstenošanā iesaistītā akadēmiskā personāla zinātnisko publikāciju skaitu pārskata periodā, pievienojot svarīgāko publikāciju sarakstu, kas publicētas žurnālos, kuri tiek indeksēti datubāzēs Scopus vai WoS CC. Sociālajās zinātnēs un humanitārajās un mākslas zinātnēs var papildus skaitīt zinātniskās publikācijas žurnālos, kas tiek indeksēti ERIH+ (ja piemērojams).

4.4. Informācija par doktora studiju programmas īstenojošā iesaistītā akadēmiskā personāla iesaisti pētniecības projektos kā projekta vadītājiem vai galvenajiem

izpildītājiem/ apakšprojektu vadītājiem/ vadošajiem pētniekiem, norādot attiecīgā projekta nosaukumu, finansējuma avotu, finansējuma apmēru. Informāciju sniegt par pārskata periodu (ja attiecināms).

4.5. Sniegt piemērus akadēmiskā personāla iesaistei zinātniskajā pētniecībā un/vai mākslinieciskajā jaunradē gan nacionālā, gan starptautiskā līmenī (studiju programmas saturam atbilstošajās jomās) un iegūtās informācijas pielietojumam studiju procesā.

Ņemot vērā, ka ISMA vadība aktīvi motivē mācībspēkus un darbiniekus uz pētniecisko un zinātnisko darbu, atbalstot un stimulējot arī materiāli, kā arī pašā augstskolā tiek organizētas vairākas ikgadējās konferences (*Information Technologies and Management, Open learning and Distance Education*), sadarbībā ar Biznesa kompetenču centru – Business Competences, Trade Marketing, Business Environment u.c. pasākumi, kuros darbinieki tiek rosināti piedalīties, gandrīz visi studiju programmā iesaistītie mācībspēki aktīvi nodarbojas ar zinātnisko pētniecību, piedalās konferencēs, izstrādā rakstus un publikācijas, iesaistās dažādos projektos gan Latvijā, gan ārvalstīs. Zinātniskās darbības process un rezultāti tiek integrēti studiju procesā gan iepazīstinot studentus ar jaunākajiem vadībzinātnes nozares atklājumiem, metodēm, modeļiem, gan veicinot studējošo līdzdalību pētījumu izstrādē.

Starp „Tūrisma uzņēmējdarbības vadība” programmas mācībspēku veiksmīgas iesaistes piemēriem var minēt piedalīšanos 2013.-2014.g. īstenotajā ITSmart zinātniski – pētnieciskajā projektā Salento universitātes (Itālija) vadībā, kura laikā programmas mācībspēki izstrādāja lekciju kursus digitālo tehnoloģiju (tostarp arī tūrismā) jomā, piedalījās pieredzes apmaiņas vizītēs un neformālos pasākumos. Iegūtā pieredze tika apkopota, veidojot studiju kursus Ceļojumu un viesnīcu vadības informācijas tehnoloģijas, Tūrisma menedžments u.c., kā arī projekta piedalīšanos rezultātā tika saprasts, ka ir nepieciešams papildināt programmu ar studiju kursu Digitālais mārketingu un virkni brīvās izvēles priekšmetu saistītajā digitālajā jomā, jo moderna tūrisma un viesmīlības speciālista veiksmīgas uzņēmējdarbības pamats ir digitālās virzīšanas un digitālās tirgus vides analīzes iemaņas.

Programmas mācībspēki ilgstoši un veiksmīgi sadarbojas ar Klaipēdas koledžas vadību (KVK, Klaipeda State University of Applied Sciences, Lietuva). Piemēram, 2014.-2016.gados ISMA un KVK piedalījās kopējā zinātniski – pētnieciskajā projektā, kura mērķis bija izstrādāt labjūtas pakalpojumu vadības (Wellness Service Management) studiju programmu KVK vajadzībām. Šī programma tika veiksmīgi izstrādāta un ieviesta KVK koledžā, kā arī ISMA studentiem tika piedāvāta iespēja iestāties KVK koledžā un iegūt labsajūtas speciālista bakalaura diplomu īsā laikā uz ISMA diploma bāzes. Iegūto pieredzi ISMA „Tūrisma uzņēmējdarbības vadība” programmas mācībspēki veiksmīgi pielietoja, piemēram, J. Lukjanova, veiksmīgi aizstāvot promocijas darbu par SPA un rekreoloģijas aspektiem, (*Prospects for the development of SPA and WELLNESS tourism in the Republic of Latvia*), 2019.gadā Bulgārijā (Academy of Economics Dimitar Apostolov Tsenov Svishov) iegūstot Ph.D. grādu, papildinot studiju kursa Rekreoloģija saturu un izstrādājot jaunu specializācijas kursu Ilgtspējīga tūrisma attīstība.

Programmas mācībspēki arī piedalījās KVK izveidotajā kolektīvajā monogrāfijā “*Development and Transformation Processes in the Tourism Industry Under the Conditions of Globalization*” (2019.gadā). Iegūtās zināšanas un kontakti labjūtas pakalpojumu industrijas sfērā ļauj plānot

labjūtas pakalpojumu vadības specializācijas dibināšanu programmas ietvaros turpmākajos gados. ISMA arī veiksmīgi sadarbojas ar Lietuvas Kolping University of Applied Sciences, to mācībspēki ik gadu apmeklē ISMA ar vieslekcijām tūrisma jomā, piemēram, 2020.gada aprīlī jau ir iepļānotas divu pasniedzēju vizītes ar lekcijām par eko tūrismu un tumšo tūrismu (*dark tourism*), un to aspektiem, šīs lekcijas notiks ISMA studiju kursa Tūrisma vadība ietvaros.

Pilns mācībspēku zinātniskās darbības apkopojums atrodams pielikumā Nr.2.4.1., savukārt pielikumā Nr.2.3.2. ietverti visu mācībspēku dzīves gājumu apraksti (CV). Daži piemēri, kas nozīmīgi tieši bakalaura studiju programmas „Tūrisma uzņēmējdarbības vadība” studiju procesam un studiju kursu pilnveidei, apkopoti tabulā Nr.3.3.6.

Tabula Nr.3.3.6.

Mācībspēku zinātniskās darbības piemēri, kas izmantoti studiju procesa pilnveidē

Iesaistītie mācībspēki	Pētījums/ publikācija/ projekts/ praktiskā darbība	Atbilstošie studiju kursi
Dehtjare J.	Dehtjare J. Digitalization of the Hospitality Industry and its Impact on Education. Collective monograph "Development and Transformation Processes in the Tourism Industry Under the Conditions of Globalization". Klaipeda State University of Applied Sciences. 2019 – E-book proceedings, ISBN 978-609-454-384-5., 106-113 pg. (Internet, http://ebooks.kvk.lt/einfo/1811/development-and-transformation-processes-in-the-tourism-industry-under-the-conditions-of-globalization/)	Tūrisma vadība
Dehtjare J.	Dehtjare J., Gehtmane-Hofmane I., Korjuhina J. An application of modern technological solutions in order to enhance the process of distance learning. ATEE conference proceedings. LU University, June 7 th -8 th , 2019. https://doi.org/10.22364/atee.2019.itre ISBN 978-9934-18-482-6	Tūrisma vadība
Dehtjare J.	J.Dehtjare. Modern Tendencies of the World Tourism. – The 12th International Conference „Information Technologies and management 2014”. April 16-17, 2014, Riga, Information Systems Management Institute. – CD proceedings, 10 pg.	Tūrisma vadība
Dehtjare J.	Khafizova K., Dehtjare J. The analysis of MICE tourism development in the world and in Uzbekistan. Economics and Education. International Scientific Journal, Vol. 4, Issue 1. – pg. 40-52. pISSN 2500-946X, eISSN 2592-8236.	Pasākumu vadība
Korjuhina, J.	Korjuhina, J., Kostenko S. (2017). Personnel Motivation System Perfection in Baltic Beach SPA department in Baltic Beach Hotel and SPA. Journal "Cultural Heritage and Tourist Territories", Nr.1., BSA, Riga, ISSN 2592-8449 , p.45-64	Izmitināšanas industrija
Korjuhina, J.	Koryuhina C., Shamshina T. (2019) Service quality improvement in hospitality-related enterprises. The 17th International scientific conference "Information technologies and management"IT&M 2018 Theses, ISMA University, Riga, ISSN 1691-2489, p. 139-141	Izmitināšanas industrija
Korjuhina, J.	Ezeriņa, Z., Korjuhina, J., Nikadimovs, O., Zvereva, O. (2017) Key competencies of managerial level employees for sustainability in hospitality business. International conference "Studies – Business – Society: Present and Future Insights III" proceedings, Klaipeda State University of Applied Sciences, Lithuania, ISSN 2538-7928, p.85-98	Izmitināšanas industrija
Lukjanova J.	Lukyanova E. STANDARDIZATION OF SPA AND WELLNESS SERVICES AS A FACTOR OF INCREASING THE COMPETITIVENESS OF LATVIAN SPA & WELLNESS TOURISM. 1st International Scientific and Practical Conference IMPERATIVES OF CIVIL SOCIETY DEVELOPMENT IN PROMOTING NATIONAL COMPETITIVENESS. BATUMI NAVIGATION TEACHING UNIVERSITY. Batumi, Georgia. December 13-14, 2018	Rekreoloģija
Lukjanova J.	Lukjanova, J. Problems and Trends of Regional Tourism Development in Latvia. Economics. Ecology. Socium 2019, 3, 1-11. Institute of Market Problems and Economic-and-Ecological Research of the National Academy of Sciences of Ukraine, Odessa, Ukraine.	Kultūrvēsturiskie rekreācijas resursi
Lukjanova J.	Lukjanova J. The role of health tourism in reducing the number of occupational diseases and accidents in the mechanical engineering and metalworking sectors in Latvia. MATEC Web Conf. Volume 297, 2019. X International Scientific and Practical Conference "Innovations in Mechanical Engineering" (ISPCIME-2019).	Rekreoloģija
Balode I.	Balode I., Scher A., "Разработка мероприятий по повышению эффективности деятельности гостиницы «Hotel Bliss»", Information Systems Management Institute, Information Society Review. 2019, Volume 12, No.1	Kompleksā tūrisma industrijas produkta izstrāde, Kompleksā tūrisma industrijas produkta ekonomiskais pamatojums

4.6. Mācībspēku sadarbības novērtējums, norādot mehānismus sadarbības veicināšanai, studiju kursu/ moduļu savstarpējās sasaistes nodrošināšanā. Norādīt arī studējošo un mācībspēku skaita attiecību studiju programmas ietvaros (pašnovērtējuma ziņojuma iesniegšanas brīdī).

Pilnībā izprotot mācībspēku sadarbības nozīmi, ISMA īsteno mācībspēku sadarbību trijos blokos:

1. Mācībspēku sadarbība studiju programmu un studiju kursu aprakstu izstrādē un aktualizēšanā.
2. Mācībspēku sadarbība metodiskā darba pilnveidošanā.
3. Mācībspēku sadarbība zinātniskās jaunrades jomā.

Lai nodrošinātu starppriekšmetu sasaisti un saskaņotas prasības attiecībā pret studiju rezultātu sasniegšanu, kā arī tiktu izslēgta nevajadzīga satura dublēšanās, studiju kursu saturs regulāri tiek apspriests un apstiprināts, sadarbojoties studiju programmā iesaistītajiem mācībspēkiem un studiju virziena padomes dalībniekiem. Tas notiek gan Padomes sēdēs, gan katedru sanāksmēs, gan arī mācībspēkiem tiekoties neformālā gaisotnē, lai savstarpēji dalītos ar informāciju un saskaņotu darbību savos studijuursos.

Regulāri notiek mācībspēku dalīšanās ar pieredzi jaunu, mūsdienīgu apmācības metožu izmantošanā, e-vides iespēju apguvē, radošas domāšanas attīstīšanā un tamlīdzīgu jautājumu apspriešana ikgadējās konferences „*Open Learning and Distance Education*” ietvaros, kas 2020.gada janvārī notika jau 18.reizi. Konferencēs laikā ir iespēja iepazīties ar jaunākajiem pētījumiem un atklājumiem, noklausoties referentu uzstāšanos, kā arī tikt klātienē ar kolēģiem no dažādām Latvijas un ārvalstu izglītības iestādēm un citām organizācijām.

Sākot ar 2019. gada aprīli, ISMA ir uzsākusi jaunu iniciatīvu, kas arī vērsta uz mācībspēku sadarbības veicināšanu pedagoģiski-metodiskajā darbā. 2019. gada 23.-26.aprīlī ISMA risinājās Erasmus+ ietvaros pirmā starptautiskā akadēmiskā personāla pieredzes apmaiņas nedēļa, kas iekļāva lekciju lasīšanu ISMA studējošiem un pārējiem interesentiem, kā arī formālas (semināri, prezentācijas) un neformālas tikšanas (ISMA STTW, *Staff Teaching and Training Week*). Neformālā atmosfērā dalībniekiem bija iespējas pārrunāt aktuālākās augstākās izglītības problēmas, izstrādāt ieteikumus studentu mobilitātes veicināšanai, kā arī dalīties pieredzē par mācību procesa īstenošanas specifiku Ukrainā, Lietuvā, Portugālē un citās valstīs. ISMA iniciatīva guva lielu atsaucību gan iekšējo gan ārējo (parnteruniversitāšu) mācībspēku vidū, un ir plānots attīstīt šo iniciatīvu, aicinot vieslektorus vadīt seminārus un lekcijas studentiem un pasniedzējiem par aktualitātēm dažādās nozarēs.

Mācībspēku sadarbība zinātniskās jaunrades jomā tiek īstenota, ievērojot ISMA "Vadības, administrēšanas un nekustamo īpašumu pārvaldības" virzienā īstenoto studiju programmu sasaisti. Kopīgi zinātniskie pētījumi aptver tādas jomas kā vadības inovatīvie risinājumi uzņēmējdarbības

konkurētspējas veicināšana, cilvēkresursu menedžments un cilvēkkapitāla attīstīšana uzņēmumos, sociālās uzņēmējdarbības problemātika un risinājumi, kā arī citi ar virziena ietvaros īstenotu studiju programmu specifiku saistītie pētījumi. Pilna informācija par mācībspēku veiktajiem pētījumiem ir atrodama mācībspēku biogrāfijās (pielikumā Nr.2.3.2.) un 2.4.1.pielikumā, kur apkopota informācija par mācībspēku zinātnisko pētniecību.

Studentu un mācībspēku skaita attiecība 2021.gadā ir šāda:

- kopumā 33 mācībspēki un 484 studenti 2021.gadā, t.i., 14,67 studenti uz vienu docētāju;
- Fergānas filiālē vecākais kurss ir trešais, kopā 68 studenti 2021.gadā, programmu realizē 25 mācībspēki, t.i., 2,72 studenti uz vienu docētāju;
- Latgales filiālē otrajā un trešajā kursā 2021.gadā studē 6 studenti, iesaistīti 9 docētāji.

Pielikumi

III. Studiju programmas raksturojums - 1. Studiju programmas raksturojošie parametri		
Kopīgās studiju programmas atbilstība Augstskolu likuma prasībām (tabula)		
Statistika par studējošajiem pārskata periodā	3.3.1.Studejoso_statistika_Tur.xlsx	3.3.1.Statistics_students_Tur.xlsx
III. Studiju programmas raksturojums - 2. Studiju saturs un īstenošana		
Studiju programmas atbilstība valsts izglītības standartam	3.3.9_Atbalsta_izglitiba_standartam_Tur.xlsx	3.3.9_Compliance_EDU_standart_Tur.xlsx
Studiju programmā iegūstamās kvalifikācijas atbilstību profesijas standartam (ja piemērojams)	3.3.10_Atbalsta_profesijas_standartam_Tur.xlsx	3.3.10_Compliance_prof_standart_Tur.xlsx
Studiju programmas atbilstību atbilstošās nozares specifiskajam normatīvajam regulējumam (ja piemērojams)		
Studiju kursu/ moduļu kartējums studiju programmas studiju rezultātu sasniegšanai	3.3.2.Kartejums_Tur.xlsx	3.3.2.Mapping_Tur.xlsx
Studiju programmas plāns (katram studiju programmas īstenošanas veidam un formai)	3.3.3_Studiju_programmas_plans_Tur.xlsx	3.3.3_Cuirriculum_study_programme_Tur.xlsx
Studiju kursu/ moduļu apraksti	3.3.4_Studiju_kursu_apraksti_Tur.doc	3.3.4_Study_Courses_Tur .docx
Studiju programmas raksturojums - Citi obligātie pielikumi		
Par studiju programmas apgušanu izsniedzamā diploma paraugs	3.3.5_Diploma_Tur-2021.pdf	3.3.5_Diploma_Tur-2021.pdf
Dokuments, kas apliecina, ka augstskola vai koledža studējošajiem nodrošinās iespējas turpināt izglītības ieguvi citā studiju programmā vai citā augstskolā/ koledžā (līgums ar citu akreditētu augstskolu vai koledžu), ja studiju programmas īstenošana tiks pārtraukta	3.6_Apliecinajums_izglitiba_turpinasanai_Bak_Tur_Mag.pdf	3.6_Aknowledgement_continuing_Edu_Bak_Tur_Mag.pdf
Dokuments, kas apliecina, ka augstskola vai koledža studējošajiem garantē zaudējumu kompensāciju, ja studiju programma augstskolas vai koledžas rīcības (darbības vai bezdarbības) dēļ netiek akreditēta vai tiek atņemta studiju programmas licence un studējošais nevēlas turpināt studijas citā studiju programmā.	3.7_Apliecinajums_kompensacija.pdf	3.7_Aknowledgement_compensation.pdf
Augstskolas/ koledžas apliecinājums par studiju programmas īstenošanā iesaistāmo mācībspēku attiecīgo svešvalodu prasmi vismaz B2 līmenī atbilstoši Eiropas Valodas prasmes novērtējuma līmeņiem (līmeņu sadalījums pieejams tīmekļvietnē www.europass.lv , ja studiju programmu vai tās daļu īsteno svešvalodā.	3.3.11_Apliecinajums_svesvaloda_Tur.pdf	3.3.11_Aknowledgement_language_Tur.pdf
Ja studiju virziena ietvaros tiek īstenotas doktora studiju programmas, apliecinājums, ka doktora studiju programmas akadēmiskā personāla sastāvā ir ne mazāk kā pieci doktori, no kuriem vismaz trīs ir Latvijas Zinātnes padomes apstiprināti eksperti tajā zinātņu nozarē vai apakšnozarē, kurā studiju programma plāno piešķirt zinātnisko grādu.		
Ja studiju virziena ietvaros tiek īstenotas akadēmiskās studiju programmas, apliecinājums, ka akadēmisko studiju programmu akadēmiskais personāls atbilst Augstskolu likuma 55. panta pirmās daļas trešajā punktā noteiktajām prasībām.		
Studiju līguma paraugs/-i	3.3.8_Studiju_ligums_Tur.pdf	3.3.8_Study_contract_Tur.pdf
Ja studiju virziena ietvaros tiek īstenotas akadēmiskās studiju programmas, kurās paredzēts, ka studēs mazāk nekā 250 pilna laika studējošie, attiecīgs Augstākās izglītības padomes atzinums atbilstoši Augstskolu likuma 55. panta otrajai daļai.		

Uzņēmējdarbības vadība (47345)

Studiju virziens	<i>Vadība, administrēšana un nekustamo īpašumu pārvaldība</i>
Studiju programmas nosaukums	<i>Uzņēmējdarbības vadība</i>
Izglītības klasifikācijas kods (IKK)	47345
Studiju programmas veids	<i>Profesionālā maģistra studiju programma</i>
Studiju programmas direktora vārds	<i>Tatjana</i>
Studiju programmas direktora uzvārds	<i>Odinokova</i>
Studiju programmas direktora e-pasts	<i>tatjana.odinokova@isma.lv</i>
Studiju programmas vadītāja/ direktora akadēmiskais/ zinātniskais grāds	<i>Dr.Oec</i>
Studiju programmas direktora telefona numurs	
Studiju programmas mērķis	<i>Sagatavot profesionālus, kompetentus, uz pašpilnveidi orientētus un inovatīvi domājošus, globālajā tirgū konkurētspējīgus organizāciju vadītājus, kuri spēj, prognozējot tirgus tendences, vadīt un veicināt uzņēmuma un tā darbinieku attīstību.</i>
Studiju programmas uzdevumi	<ol style="list-style-type: none"> <i>1. Radīt un pastāvīgi pilnveidot tādu studiju vidi, kas nodrošina daudzdimensionālu skatījumu uz norisēm, kompleksu pieeju problēmu risināšanai un veicina studējošo izpratni par mūžizglītības nozīmi, tai skaitā rosina studēt doktorantūrā.</i> <i>2. Sniegt studējošajiem zināšanas uzņēmējdarbībā un ar to saistītajās jomās, pilnveidot profesionālās un sociālās kompetences atbilstoši Organizācijas vadītāja profesijas standartam.</i> <i>3. Organizēt un nemitīgi attīstīt sadarbību ar citām Latvijas un ārvalstu izglītības iestādēm, profesionālajām organizācijām un darba devējiem augsti kvalificētu speciālistu piesaistē studiju procesa īstenošanai un tā pilnveidei.</i> <i>4. Līdzdarboties nozares problēmjautājumu aktualizēšanā un risinājumu izstrādē, atbalstot akadēmiskā personāla un studējošo zinātniski pētniecisko jaunradi.</i>

Sasniedzamie studiju rezultāti	<p><i>Zināšanas un izpratne:</i> <i>Spēj parādīt padziļinātas un paplašinātas zināšanas un izpratni, atbilstoši ekonomikas un uzņēmējdarbības nozares un organizācijas vadības profesionālās jomas jaunākajiem atklājumiem un kuras nodrošina pamatu radošai domāšanai un pētniecībai, tajā skaitā darbojoties dažādu jomu saskarē.</i></p> <p><i>Prasmes:</i> <i>Spēj patstāvīgi izmantot teoriju, metodes un problēmu risināšanas prasmes, lai veiktu pētniecisku darbību un organizācijas vadītāja funkcijas. Spēj argumentēti izskaidrot un diskutēt par sarežģītiem vai sistēmiskiem ekonomikas un uzņēmējdarbības nozares un organizācijas vadības aspektiem gan ar speciālistiem, gan ar nespeciālistiem. Spēj patstāvīgi virzīt savu kompetenču pilnveidi, uzņemties atbildību par personāla grupu darba rezultātiem un to analīzi, veikt uzņēmējdarbību, inovācijas ekonomikas un uzņēmējdarbības nozarē un organizācijas vadītāja profesijā, veikt pētniecību un turpināt pašizglītošanos.</i></p> <p><i>Kompetence:</i> <i>Spēj patstāvīgi formulēt un kritiski analizēt sarežģītas zinātniskas un profesionālas problēmas, pamatot lēmumus, un, ja nepieciešams, veikt papildu analīzi. Spēj integrēt dažādu jomu zināšanas, dot ieguldījumu jaunu zināšanu radīšanā, pētniecības vai profesionālās darbības metožu attīstībā, parādīt izpratni un ētisko atbildību par zinātnes rezultātu vai profesionālās darbības iespējamo ietekmi uz vidi un sabiedrību.</i></p>
Studiju programmas noslēgumā paredzētais noslēguma pārbaudījums	<i>Maģistra darba izstrāde un aizstāvēšana.</i>

Studiju programmas varianti

Pilna laika klātie - 1 gadi, 1 mēneši - latviešu

Studiju veids un forma	<i>Pilna laika klātie</i>
Īstenošanas ilgums (gados)	<i>1</i>
Īstenošanas ilgums (mēnešos)	<i>1</i>
Īstenošanas valoda	<i>latviešu</i>
Studiju programmas apjoms (KP)	<i>44</i>
Uzņemšanas prasības (latviešu valodā)	<i>2.līmeņa augstākā profesionālā izglītība ekonomikas un uzņēmējdarbības nozarē (vai tai pielīdzināma izglītība)</i>
Iegūstamais grāds (latviešu valodā)	<i>Profesionālais maģistra grāds uzņēmējdarbības vadībā</i>
Iegūstamā kvalifikācija (latviešu valodā)	<i>Organizācijas vadītājs</i>

Īstenošanas vietas

Īstenošanas vietas nosaukums	Pilsēta	Adrese
Informācijas sistēmu menedžmenta augstskola	RĪGA	LOMONOSOVA IELA 1 k-6, LATGALES PRIEKŠPILSĒTA, RĪGA, LV-1019

Nepilna laika neklātie - 1 gadi, 5 mēneši - latviešu

Studiju veids un forma	<i>Nepilna laika neklātie</i>
Īstenošanas ilgums (gados)	<i>1</i>
Īstenošanas ilgums (mēnešos)	<i>5</i>
Īstenošanas valoda	<i>latviešu</i>
Studiju programmas apjoms (KP)	<i>44</i>

Uzņemšanas prasības (latviešu valodā)	2.līmeņa augstākā profesionālā izglītība ekonomikas un uzņēmējdarbības nozarē (vai tai pielīdzināma izglītība)
legūstamais grāds (latviešu valodā)	Profesionālais maģistra grāds uzņēmējdarbības vadībā
legūstamā kvalifikācija (latviešu valodā)	Organizācijas vadītājs

Īstenošanas vietas

Īstenošanas vietas nosaukums	Pilsēta	Adrese
Informācijas sistēmu menedžmenta augstskola	RĪGA	LOMONOSOVA IELA 1 k-6, LATGALES PRIEKŠPILSĒTA, RĪGA, LV-1019

Nepilna laika neklātiene - 1 gadi, 5 mēneši - angļu

Studiju veids un forma	Nepilna laika neklātiene
Īstenošanas ilgums (gados)	1
Īstenošanas ilgums (mēnešos)	5
Īstenošanas valoda	angļu
Studiju programmas apjoms (KP)	44
Uzņemšanas prasības (latviešu valodā)	2.līmeņa augstākā profesionālā izglītība ekonomikas un uzņēmējdarbības nozarē (vai tai pielīdzināma izglītība) un angļu valodas zināšanu līmeni apliecinošs dokuments.
legūstamais grāds (latviešu valodā)	Profesionālais maģistra grāds uzņēmējdarbības vadībā
legūstamā kvalifikācija (latviešu valodā)	Organizācijas vadītājs

Īstenošanas vietas

Īstenošanas vietas nosaukums	Pilsēta	Adrese
Informācijas sistēmu menedžmenta augstskola	RĪGA	LOMONOSOVA IELA 1 k-6, LATGALES PRIEKŠPILSĒTA, RĪGA, LV-1019

Pilna laika klātiene - 1 gadi, 1 mēneši - angļu

Studiju veids un forma	Pilna laika klātiene
Īstenošanas ilgums (gados)	1
Īstenošanas ilgums (mēnešos)	1
Īstenošanas valoda	angļu
Studiju programmas apjoms (KP)	44
Uzņemšanas prasības (latviešu valodā)	2.līmeņa augstākā profesionālā izglītība ekonomikas un uzņēmējdarbības nozarē (vai tai pielīdzināma izglītība) un angļu valodas zināšanu līmeni apliecinošs dokuments.
legūstamais grāds (latviešu valodā)	Profesionālais maģistra grāds uzņēmējdarbības vadībā
legūstamā kvalifikācija (latviešu valodā)	Organizācijas vadītājs

Īstenošanas vietas

Īstenošanas vietas nosaukums	Pilsēta	Adrese
Informācijas sistēmu menedžmenta augstskola	RĪGA	LOMONOSOVA IELA 1 k-6, LATGALES PRIEKŠPILSĒTA, RĪGA, LV-1019

Pilna laika klātiene - 2 gadi - latviešu

Studiju veids un forma	Pilna laika klātiene
Īstenošanas ilgums (gados)	2
Īstenošanas ilgums (mēnešos)	0
Īstenošanas valoda	latviešu
Studiju programmas apjoms (KP)	80

Uzņemšanas prasības (latviešu valodā)	<i>Akadēmiskais bakalaura grāds ekonomikas un uzņēmējdarbības nozarē; profesionālais bakalaura grāds un / vai 5. līmeņa profesionālā kvalifikācija ar ekonomikas un uzņēmējdarbības nozari nesaistītā specialitātē.</i>
legūstamais grāds (latviešu valodā)	<i>Profesionālais maģistra grāds uzņēmējdarbības vadībā</i>
legūstamā kvalifikācija (latviešu valodā)	<i>Organizācijas vadītājs</i>

Īstenošanas vietas

Īstenošanas vietas nosaukums	Pilsēta	Adrese
Informācijas sistēmu menedžmenta augstskola	RĪGA	LOMONOSOVA IELA 1 k-6, LATGALES PRIEKŠPILSĒTA, RĪGA, LV-1019

Nepilna laika neklātiene - 2 gadi, 5 mēneši - latviešu

Studiju veids un forma	<i>Nepilna laika neklātiene</i>
Īstenošanas ilgums (gados)	2
Īstenošanas ilgums (mēnešos)	5
Īstenošanas valoda	<i>latviešu</i>
Studiju programmas apjoms (KP)	80
Uzņemšanas prasības (latviešu valodā)	<i>Akadēmiskais bakalaura grāds ekonomikas un uzņēmējdarbības nozarē; profesionālais bakalaura grāds un / vai 5. līmeņa profesionālā kvalifikācija ar ekonomikas un uzņēmējdarbības nozari nesaistītā specialitātē.</i>
legūstamais grāds (latviešu valodā)	<i>Profesionālais maģistra grāds uzņēmējdarbības vadībā</i>
legūstamā kvalifikācija (latviešu valodā)	<i>Organizācijas vadītājs</i>

Īstenošanas vietas

Īstenošanas vietas nosaukums	Pilsēta	Adrese
Informācijas sistēmu menedžmenta augstskola	RĪGA	LOMONOSOVA IELA 1 k-6, LATGALES PRIEKŠPILSĒTA, RĪGA, LV-1019

Nepilna laika neklātiene - 2 gadi, 5 mēneši - angļu

Studiju veids un forma	<i>Nepilna laika neklātiene</i>
Īstenošanas ilgums (gados)	2
Īstenošanas ilgums (mēnešos)	5
Īstenošanas valoda	<i>angļu</i>
Studiju programmas apjoms (KP)	80
Uzņemšanas prasības (latviešu valodā)	<i>Akadēmiskais bakalaura grāds ekonomikas un uzņēmējdarbības nozarē; profesionālais bakalaura grāds un / vai 5. līmeņa profesionālā kvalifikācija ar ekonomikas un uzņēmējdarbības nozari nesaistītā specialitātē un angļu valodas zināšanu līmeni apliecinošs dokuments.</i>
legūstamais grāds (latviešu valodā)	<i>Profesionālais maģistra grāds uzņēmējdarbības vadībā</i>
legūstamā kvalifikācija (latviešu valodā)	<i>Organizācijas vadītājs</i>

Īstenošanas vietas

Īstenošanas vietas nosaukums	Pilsēta	Adrese
Informācijas sistēmu menedžmenta augstskola	RĪGA	LOMONOSOVA IELA 1 k-6, LATGALES PRIEKŠPILSĒTA, RĪGA, LV-1019

Pilna laika klātiene - 2 gadi - angļu

Studiju veids un forma	<i>Pilna laika klātiene</i>
------------------------	-----------------------------

Īstenošanas ilgums (gados)	2
Īstenošanas ilgums (mēnešos)	0
Īstenošanas valoda	angļu
Studiju programmas apjoms (KP)	80
Uzņemšanas prasības (latviešu valodā)	Akadēmiskais bakalaura grāds ekonomikas un uzņēmējdarbības nozarē; profesionālais bakalaura grāds un / vai 5. līmeņa profesionālā kvalifikācija ar ekonomikas un uzņēmējdarbības nozari nesaistīta specialitātē un angļu valodas zināšanu līmenis apliecinošs dokuments.
legūstamais grāds (latviešu valodā)	Profesionālais maģistra grāds uzņēmējdarbības vadībā
legūstamā kvalifikācija (latviešu valodā)	Organizācijas vadītājs

Īstenošanas vietas

Īstenošanas vietas nosaukums	Pilsēta	Adrese
Informācijas sistēmu menedžmenta augstskola	RĪGA	LOMONOSOVA IELA 1 k-6, LATGALES PRIEKŠPILSĒTA, RĪGA, LV-1019

Nepilna laika klātie - 1 gadi, 5 mēneši - latviešu

Studiju veids un forma	Nepilna laika klātie
Īstenošanas ilgums (gados)	1
Īstenošanas ilgums (mēnešos)	5
Īstenošanas valoda	latviešu
Studiju programmas apjoms (KP)	44
Uzņemšanas prasības (latviešu valodā)	2.līmeņa augstākā profesionālā izglītība ekonomikas un uzņēmējdarbības nozarē (vai tai pielīdzināma izglītība)
legūstamais grāds (latviešu valodā)	Profesionālais maģistra grāds uzņēmējdarbības vadībā
legūstamā kvalifikācija (latviešu valodā)	Organizācijas vadītājs

Īstenošanas vietas

Īstenošanas vietas nosaukums	Pilsēta	Adrese
Informācijas sistēmu menedžmenta augstskola	RĪGA	LOMONOSOVA IELA 1 k-6, LATGALES PRIEKŠPILSĒTA, RĪGA, LV-1019

Nepilna laika klātie - 1 gadi, 5 mēneši - angļu

Studiju veids un forma	Nepilna laika klātie
Īstenošanas ilgums (gados)	1
Īstenošanas ilgums (mēnešos)	5
Īstenošanas valoda	angļu
Studiju programmas apjoms (KP)	44
Uzņemšanas prasības (latviešu valodā)	2.līmeņa augstākā profesionālā izglītība ekonomikas un uzņēmējdarbības nozarē (vai tai pielīdzināma izglītība) un angļu valodas zināšanu līmeni apliecinošs dokuments.
legūstamais grāds (latviešu valodā)	Profesionālais maģistra grāds uzņēmējdarbības vadībā
legūstamā kvalifikācija (latviešu valodā)	Organizācijas vadītājs

Īstenošanas vietas

Īstenošanas vietas nosaukums	Pilsēta	Adrese
Informācijas sistēmu menedžmenta augstskola	RĪGA	LOMONOSOVA IELA 1 k-6, LATGALES PRIEKŠPILSĒTA, RĪGA, LV-1019

Nepilna laika klātiene - 2 gadi, 5 mēneši - latviešu

Studiju veids un forma	<i>Nepilna laika klātiene</i>
Īstenošanas ilgums (gados)	2
Īstenošanas ilgums (mēnešos)	5
Īstenošanas valoda	<i>latviešu</i>
Studiju programmas apjoms (KP)	80
Uzņemšanas prasības (latviešu valodā)	<i>Akadēmiskais bakalaura grāds ekonomikas un uzņēmējdarbības nozarē; profesionālais bakalaura grāds un / vai 5. līmeņa profesionālā kvalifikācija ar ekonomikas un uzņēmējdarbības nozari nesaistīta specialitātē.</i>
Iegūstamais grāds (latviešu valodā)	<i>Profesionālais maģistra grāds uzņēmējdarbības vadībā</i>
Iegūstamā kvalifikācija (latviešu valodā)	<i>Organizācijas vadītājs</i>

Īstenošanas vietas

Īstenošanas vietas nosaukums	Pilsēta	Adrese
Informācijas sistēmu menedžmenta augstskola	RĪGA	LOMONOSOVA IELA 1 k-6, LATGALES PRIEKŠPILSĒTA, RĪGA, LV-1019

Nepilna laika klātiene - 2 gadi, 5 mēneši - angļu

Studiju veids un forma	<i>Nepilna laika klātiene</i>
Īstenošanas ilgums (gados)	2
Īstenošanas ilgums (mēnešos)	5
Īstenošanas valoda	<i>angļu</i>
Studiju programmas apjoms (KP)	80
Uzņemšanas prasības (latviešu valodā)	<i>Akadēmiskais bakalaura grāds ekonomikas un uzņēmējdarbības nozarē; profesionālais bakalaura grāds un / vai 5. līmeņa profesionālā kvalifikācija ar ekonomikas un uzņēmējdarbības nozari nesaistīta specialitātē un angļu valodas zināšanu līmenis apliecinošs dokuments.</i>
Iegūstamais grāds (latviešu valodā)	<i>Profesionālais maģistra grāds uzņēmējdarbības vadībā</i>
Iegūstamā kvalifikācija (latviešu valodā)	<i>Organizācijas vadītājs</i>

Īstenošanas vietas

Īstenošanas vietas nosaukums	Pilsēta	Adrese
Informācijas sistēmu menedžmenta augstskola	RĪGA	LOMONOSOVA IELA 1 k-6, LATGALES PRIEKŠPILSĒTA, RĪGA, LV-1019

III - STUDIJU PROGRAMMAS RAKSTUROJUMS (1. Studiju programmas raksturojošie parametri)

1.1. Izmaiņu studiju programmas parametros, kas notikušas kopš iepriekšējās studiju virziena akreditācijas lapas izsniegšanas vai studiju programmas licences izsniegšanas, ja studiju programma nav iekļauta studiju virziena akreditācijas lapā, apraksts un analīze.

Profesionālā maģistra studiju programmā “Uzņēmējdarbības vadība”, ievērojot iepriekšējās studiju virziena akreditācijas ekspertu komentārus un ieteikumus, izmaiņas pieprasījuma struktūrā, kā arī aktualizējot studiju programmu atbilstoši darba tirgus vajadzībām un zinātnes attīstības tendencēm, kopš iepriekšējās akreditācijas lapas izsniegšanas notikušas šādas izmaiņas studiju programmas parametros – korigēts studiju programmas mērķis un uzdevumi, mainīta programmas īstenošanas forma, piešķiramā profesionālā kvalifikācija, mainīts studiju programmas direktors, netiek realizēts programmas variants 60 KP apjomā, plānota jauna programmas īstenošanas vieta. Nemainīgs palicis studiju programmas nosaukums, programmas kods, veids un līmenis, kā arī noslēguma pārbaudījums. Veiktās izmaiņas un to analīze atspoguļotas tabulā.

Tabula Nr. 3.4.1. Izmaiņas profesionālā maģistra studiju programmas “Uzņēmējdarbības vadība” parametros, kuras veiktas izmantojot izmaiņu novērtēšanas procedūru

Studiju programmas parametri	Veiktās izmaiņas un to analīze
Studiju programmas apjoms (KP/ ECTS)	Vairs netiek realizēta programma 60KP/ 90ECTS apjomā, saskaņā ar ekspertu ieteikumiem par skaidru programmas pozicionēšanu, jo šim programmas variantam nebija skaidra mērķa auditorija. Šobrīd studiju programma tiek realizēta 44KP/ 66ECTS apjomā, ja iepriekš iegūta uzņēmuma vadītāja kvalifikācija, un 80 KP/ 120 ECTS apjomā studējošajiem, kas ieguvuši akadēmiskā bakalaura izglītību vai profesionālo kvalifikāciju citā jomā.
Īstenošanas forma, veids, ilgums	Lai nodrošinātu pēc iespējas aktīvāku studējošo līdzdalību studiju procesā un kvalitatīvāku programmas satura apguvi, tika nolemts atteikties no studijām tālmācības formā. Kā arī iepriekšējā punktā minēto iemeslu dēļ vairs nav aktuāls studiju ilgums 1,5 gadi (pilna laika studijās), kas attiecās uz studiju programmu 60KP apjomā. Saskaņā ar izmaiņām Augstskolu likumā, sākot no 2019.gada 1.janvāra studijas netiek īstenotas krievu valodā. Šobrīd studijas notiek šādās formās un veidos:
pilna laika klātie	1 gads un 1 mēnesis (44KP) vai 2 gadi (80KP) Latviešu un angļu
nepilna laika klātie	1 gads un 5 mēneši (44KP) vai 2 gadi un 5 mēneši (80KP) Latviešu un angļu

nepilna laika neklātiene	1 gads un 5 mēneši (44KP) vai 2 Latviešu un angļu gadi un 5 mēneši (80KP)
Studiju programmas direktore	Doctor Ph.D. Tatjana Odinkova
Uzņemšanas prasības	<p>Precizētas uzņemšanas prasības šobrīd īstenotajos studiju programmas variantos, lai nodrošinātu iespēju piešķirt profesionālo kvalifikāciju.</p> <p>Profesionālā maģistra studiju programmā "Uzņēmējdarbības vadība" ar studiju ilgumu 1,1 gads tiek imatrikulētas:</p> <ul style="list-style-type: none"> – personas ar 2.līmeņa augstāko profesionālo izglītību ekonomikas un uzņēmējdarbības nozarē (vai tai pielīdzināmo izglītību). (latviešu plūsmā) – personas ar 2.līmeņa augstāko profesionālo izglītību ekonomikas un uzņēmējdarbības nozarē (vai tai pielīdzināmo izglītību) kā arī angļu valodas zināšanu līmeni apliecinošs dokuments. (angļu plūsmā) <p>Profesionālā maģistra studiju programmā "Uzņēmējdarbības vadība" ar studiju ilgumu 2 gadi tiek imatrikulētas ar:</p> <ul style="list-style-type: none"> – personas ar akadēmiskā bakalaura grādu / personas ar profesionālā bakalaura grādu un / vai 5. līmeņa profesionālo kvalifikāciju specialitātē, nesaistītā ar ekonomikas vai uzņēmējdarbības nozari. (latviešu plūsmā) – personas ar akadēmiskā bakalaura grādu / personas ar profesionālā bakalaura grādu un / vai 5. līmeņa profesionālo kvalifikāciju specialitātē, nesaistītā ar ekonomikas vai uzņēmējdarbības nozari. kā arī angļu valodas zināšanu līmeni apliecinošs dokuments. (angļu plūsmā)
	<p>Studiju programmas mērķis, uzdevumi un sasniedzamie rezultāti koriģēti atbilstoši akreditācijas ekspertu komentāriem un ieteikumiem, kā arī darba tirgus vajadzībām un zinātnes attīstības tendencēm.</p>
Studiju programmas mērķis	<p>Sagatavot profesionālus, kompetentus, uz pašpilnveidi orientētus un inovatīvi domājošus, globālajā tirgū konkurētspējīgus organizāciju vadītājus, kuri spēj, prognozējot tirgus tendences, vadīt un veicināt uzņēmuma un tā darbinieku attīstību.</p>

Studiju programmas uzdevumi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Radīt un pastāvīgi pilnveidot tādu studiju vidi, kas nodrošina daudzdimensionālu skatījumu uz norisēm, kompleksu pieeju problēmu risināšanai un veicina studējošo izpratni par mūžizglītības nozīmi, tai skaitā rosina studēt doktorantūrā. 2. Sniegt studējošajiem zināšanas uzņēmējdarbībā un ar to saistītajās jomās, pilnveidot profesionālās un sociālās kompetences atbilstoši Organizācijas vadītāja profesijas standartam. 3. Organizēt un nemitīgi attīstīt sadarbību ar citām Latvijas un ārvalstu izglītības iestādēm, profesionālajām organizācijām un darba devējiem augsti kvalificētu speciālistu piesaistē studiju procesa īstenošanai un tā pilnveidei. 4. Līdzdarboties nozares problēmjuautājumu aktualizēšanā un risinājumu izstrādē, atbalstot akadēmiskā personāla un studējošo zinātniski pētniecisko jaunradi.
Sasniedzamie studiju rezultāti	<p>Zināšanas un izpratne:</p> <p>Spēj parādīt padziļinātas un paplašinātas zināšanas un izpratni, atbilstoši ekonomikas un uzņēmējdarbības nozares un organizācijas vadības profesionālās jomas jaunākajiem atklājumiem un kuras nodrošina pamatu radošai domāšanai un pētniecībai, tajā skaitā darbojoties dažādu jomu saskarē.</p> <p>Prasmes:</p> <p>Spēj patstāvīgi izmantot teoriju, metodes un problēmu risināšanas prasmes, lai veiktu pētniecisku darbību un organizācijas vadītāja funkcijas. Spēj argumentēti izskaidrot un diskutēt par sarežģītiem vai sistēmiskiem ekonomikas un uzņēmējdarbības nozares un organizācijas vadības aspektiem gan ar speciālistiem, gan ar nespeciālistiem. Spēj patstāvīgi virzīt savu kompetenču pilnveidi, uzņemties atbildību par personāla grupu darba rezultātiem un to analīzi, veikt uzņēmējdarbību, inovācijas ekonomikas un uzņēmējdarbības nozarē un organizācijas vadītāja profesijā, veikt pētniecību un turpināt pašizglītošanos.</p> <p>Kompetence:</p> <p>Spēj patstāvīgi formulēt un kritiski analizēt sarežģītas zinātniskas un profesionālas problēmas, pamatot lēmumus, un, ja nepieciešams, veikt papildu analīzi. Spēj integrēt dažādu jomu zināšanas, dot ieguldījumu jaunu zināšanu radīšanā, pētniecības vai profesionālās darbības metožu attīstībā, parādīt izpratni un ētisko atbildību par zinātnes rezultātu vai profesionālās darbības iespējamo ietekmi uz vidi un sabiedrību.</p>

Līdz šim maģistra programmas absolventiem kvalifikācija netika piešķirta, jo piektās profesionālās kvalifikācijas līmenim atbilstošā kvalifikācija “Uzņēmuma vadītājs” atbilda gan sestajam, gan septītajam Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras līmenim un tika piešķirta jau bakalaura studiju programmas absolventiem.

Profesionālās izglītības un nodarbinātības trīspusējās sadarbības apakšpadomes 2019. gada 18. septembra sēdē tika saskaņots profesijas “Organizācijas vadītājs” standarts, kas atbilst piektajam profesionālās kvalifikācijas līmenim (5.PKL) un septītajam Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras līmenim (7. LKI). ISMA studiju virziena “Vadība, administrēšana un nekustamo īpašuma pārvaldība” 2020.gada janvāra ārkārtas sēdē tika izveidota darba grupa, lai pārstrādātu studiju programmu un studiju kursu saturu atbilstoši jaunajam profesijas standartam „Organizācijas vadītājs”

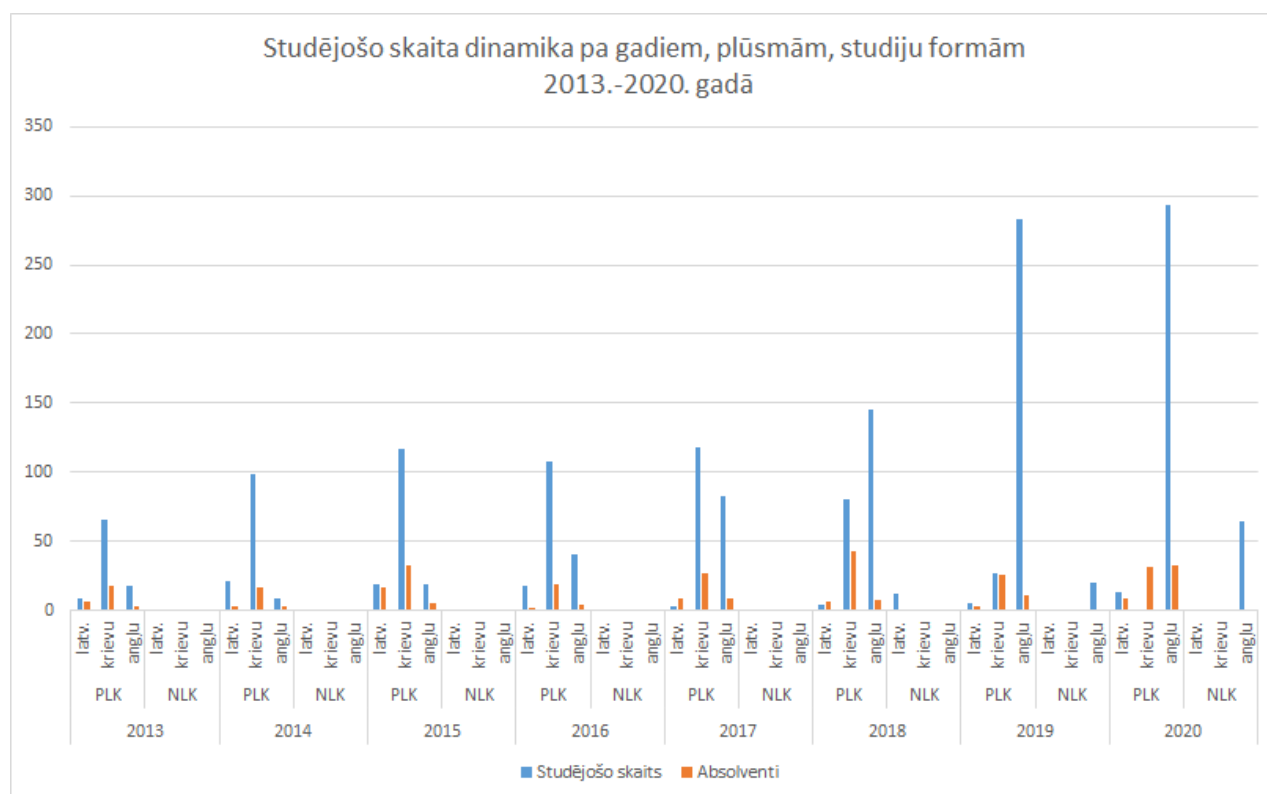
<https://registri.visc.gov.lv/profizglitiba/dokumenti/standarti/2017/PS-114.pdf> .

Profesionālā maģistra studiju programma „Uzņēmējdarbības vadība” tika apstiprināta ISMA Senāta ārkārtas sēdē 2020.gada 24.februārī.

1.2. Statistikas dati par studējošajiem studiju programmā, studējošo skaita dinamika, skaita izmaiņu ietekmes faktoru analīze un novērtējums. Analizējot, atsevišķi izdalīt dažādas studiju formas, veidus, valodas.

Novērtējot studējošo skaitu Profesionālā maģistra studiju programmā “Uzņēmējdarbības vadība” kopš iepriekšējās studiju virziena akreditācijas, redzams, ka studentu skaits programmā katru gadu turpina pieaugt. Ja 2013.gadā kopējais studējošo skaits bija tikai 92 studenti, tad 2020. gadā šis skaits pieaudzis trīs reizes līdz 305 studentiem. Jāatzīmē, ka studējošo skaita un absolventu attiecība pārskata periodā būtiski nav mainījusies.

Vislielākais studējošo skaita pieaugums novērojams studijās angļu valodā, pie izmaiņām var minēt, ka kopš 2018.gada ir uzņemti arī studējošie nepilna laika neklātienes studijās. Visi studiju programmā studējošie mācību maksu sedz paši, programmā nav valsts budžeta vietu. Grafisks studējošo skaita attēlojums skatāms zemāk, tabula ar studējošo un absolventu skaitu pa gadiem, kursiem, formām, valodām un pilna laika studentu sadalījumu pa mītnes valstīm pievienota pielikumā Nr.3.4.1.Studējošo statistika.

Angļu valodas plūsmas pieprasījuma pieaugums saistīts gan ar to, ka atbilstoši izmaiņām Augstskolu likumā kopš 2019.gada vairs netiek piedāvātas studijas krievu valodā, gan ar studējošo pieplūdumu no angļiski runājošām (piemēram, Indija, Pakistāna) un citām valstīm. Savukārt, līdz ar Uzbekistānas valdības interesi par ISMA filiāles izveidi Fergānā un tai sniegto atbalstu, informācija par ISMA piedāvāto studiju kvalitāti izplatījusies gan Uzbekistānā, gan tai tuvējās valstīs, tādējādi vērojams straujš studentu skaita pieaugums no šī reģiona. Turklāt jau esošie ISMA studenti labprāt dalās ar atsauksmēm savu tuvinieku un draugu vidū, kas arī šīs informācijas ietekmē izvēlas studēt Rīgā. Pārsvarā ārvalstnieki, sevišķi no ārpus Eiropas Savienības esošajām valstīm studē pilna laika studijās, kas saistīts ar uzturēšanās atļauju iegūšanu Latvijā, citādi studijas viņiem šeit nebūtu pieejamas.

Analizējot atbiruma iemeslus, jāatzīmē, ka daudzi ārvalstu studenti nav gatavi ISMA noteiktajam studiju procesam un prasībām. Nespējot laikus izpildīt studiju kursu ietvaros uzdotos darbus, daļa studentu paši nolemj pamest studijas, daļa tiek atskaitīta akadēmisko vai finansiālo parādu dēļ.

1.3. Analīze un novērtējums par studiju programmas nosaukuma, iegūstamā grāda, profesionālās kvalifikācijas vai grāda un profesionālās kvalifikācijas mērķu un uzdevumu, studiju rezultātu, kā arī uzņemšanas prasību savstarpējo sasaisti.

Studiju programmas nosaukums ir profesionālā maģistra studiju programma „Uzņēmējdarbības vadība”, kas pilnībā saskan un izriet no iegūstamā grāda – profesionālā maģistra grāds uzņēmējdarbības vadībā. Studiju programma ir saskaņota ar atbilstošā profesijas standarta „Organizācijas vadītājs” prasībām. Atbilstoši šim standartam un darba tirgus situācijai ir formulēts studiju programmas mērķis, akcentējot profesionalitāti, orientāciju uz pašpilnveidi un mūžizglītību, kā arī inovatīvu pieeju problēmu risināšanā. Uzdevumi izvirzīti, lai sasniegtu studiju programmas mērķi un ir orientēti uz tādu studiju procesa elementu saskaņotību kā studiju vide, studiju saturs, sadarbība ar ārējiem partneriem un zinātniskā pētniecība. Plānotie studiju rezultāti saskaņoti ar profesijas standartu un Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras (LKI) 7.līmenim atbilstošo zināšanu, prasmju un kompetenču prasībām

<https://registri.visc.gov.lv/profizglitiba/dokumenti/standarti/2017/PS-114.pdf>.

Lai nodrošinātu studējošo uzņemšanu atbilstošākajā studiju programmas variantā profesionālās kvalifikācijas un grāda iegūšanai – 80 KP vai 44 KP – ir noformulētas atšķirīgas uzņemšanas prasības, kas skaidri nodefinē, ar kādu līdzšinējo izglītību var tikt uzņemti studenti katrā studiju programmas variantā. Programmā ar 44 KP apjomu var tikt uzņemtas tikai tās personas, kuras ieguvušas vismaz 2.līmeņa augstāko izglītību ekonomikas vai uzņēmējdarbības nozarē, jo tas nozīmē, ka pamatzināšanas nozares būtiskajās jomās ir apgūtas. Savukārt, ja bakalaura grāds iegūts ar ekonomiku vai uzņēmējdarbību nesaistītā nozarē, studējošais tiek uzņemts 80 KP programmā (ar ilgumu 2 gadi pilna laika studijās) un apgūst studiju kursus, kas nodrošina pamatzināšanas nozares teorijā un praksē atbilstoši maģistra grāda un profesionālās kvalifikācijas ieguvei.

III - STUDIJU PROGRAMMAS RAKSTUROJUMS (2. Studiju saturs un īstenošana)

2.1. Studiju kursu/ moduļu satura aktualitātes un atbilstības nozares, darba tirgus vajadzībām un zinātnes tendencēm novērtējums. Sniegt informāciju, vai, un kā studiju kursu/ moduļu saturs tiek aktualizēts atbilstoši nozares, darba tirgus un zinātnes attīstības tendencēm. Maģistra vai doktora studiju programmu gadījumā norādīt un sniegt pamatojumu, vai grādu piešķiršana balstīta attiecīgās zinātnes nozares vai mākslinieciskās jaunrades jomas sasniegumos un atziņās.

Profesionālā maģistra studiju programmas „Uzņēmējdarbības vadība” studiju kursu saturs veidots tā, lai nodrošinātu tāda vadītāja sagatavošanu, kurš spēj nodrošināt uzņēmuma darbību visās funkcionālajās jomās un uzņemties atbildību par tā norisēm arī no morāli ētiskā un likumiskā viedokļa. Tāpēc programmā iekļauti gan studiju kursi, kas pilnveido zināšanas, prasmes un kompetences uzņēmējdarbības plānošanā un uzņēmuma procesu organizēšanā (piemēram, Stratēģiskās vadības koncepcijas, Inovatīvā darbība, Uzņēmējdarbības procesu modelēšana), komercdarbības vides analīzē (Starptautiskās uzņēmējdarbības aktualitātes, Uzņēmējdarbības ekonomika u.c.) un tiesiskajā regulējumā (Starptautiskās tiesības komercdarbības jomā), gan vispārēju attieksmju un kompetenču attīstībai, piemēram, Pētniecības metodes un atsevišķas sadaļas studijuursos Vadībzinības un līderība, Cilvēkresursu vadība un attīstība, Vides, darba un civilā aizsardzība u.c. Turklāt studiju kursu docēšanā iesaistītie mācībspēki ir savas jomas profesionāļi ar vērā ņemamu praktisko pieredzi, uzņēmumu dibinātāji, īpašnieki, līdz ar to, vadot nodarbības, tie iepazīstina studentus ar jaunāko nozares pieredzi, atklājumiem un metodēm.

Studiju programma izstrādāta un aktualizēta, balstoties uz normatīvajiem aktiem (izglītības standarts un profesijas standarts), iepriekšējās studiju virziena akreditācijas ekspertu norādījumiem, studējošo un absolventu aptauju rezultātiem, noslēguma darbu rezultātiem, aktuāliem zinātniskajiem pētījumiem, tajā skaitā ISMA mācībspēku veiktajiem pētījumiem, kā arī darba devēju ieteikumiem, kas izteikti aptaujās, raksturojumos no prakses vietām, tiekoties konferencēs, darba grupās, konsultējot maģistra darbu izstrādē, recenzējot maģistra darbus un piedaloties valsts pārbaudījuma (maģistra darba aizstāvēšanas) komisijās. Šāda kompleksa un daudzveidīga pieeja studiju satura un procesa pilnveidē nodrošina programmas satura atbilstību darba tirgus prasībām un nozares attīstības tendencēm.

Saskaņā ar ISMA iekšējo kārtību, studiju programmas aktualitāti uzrauga attiecīgā Studiju virziena padome, nepieciešamības gadījumā veicot korekcijas studiju plānā, studiju kursu saturā, prakses uzdevumos u.c. Studiju kursu apraksti tiek aktualizēti un izskatīti atbilstošajās katedrās vismaz reizi gadā, parasti pirms studiju gada sākuma vai pēc nepieciešamības biežāk. Studiju plāns tiek apstiprināts ne retāk kā reizi gadā ISMA Senātā.

Profesionālā maģistra studiju programmas „Uzņēmējdarbības vadība” nākamā studiju gada studiju plāns apstiprināts ISMA Senāta ārkārtas sēdē 2020.gada 24.februārī. Tas aktualizēts Studiju virziena padomes 2020.gada janvāra ārkārtas sēdē izveidotajā darba grupā, lai pārstrādātu studiju programmu un studiju kursu saturu atbilstoši jaunajam profesijas standartam „Organizācijas vadītājs”, kas tika saskaņots 2019.gada 18.septembra PINTSA sēdē, kad šis studiju gads jau bija sācies.

Apgūstot maģistra studiju programmu, studējošais ne tikai nostabilizē un papildina iepriekšējā izglītības cikla (bakalaura vai profesionālās augstākās izglītības) zināšanas un kvalifikāciju, bet arī gatavojas augstākajam izglītības ciklam – studijām doktorantūrā. Tāpēc maģistrantam savā nobeiguma darbā (maģistra darbā), kas ir neatņemama studiju programmas daļa un viena no

galvenajām studiju rezultātu kontroles formām, jāapliecina ne tikai spējas un kompetenci risināt uzņēmējdarbības vadības prakses problēmas, bet arī veikt teorētiskus pētījumus un pielietot vadībzinātnes nozares jaunākos sasniegumus un atziņas. Kā akcentēts metodiskajos norādījumos maģistra darba izstrādei – pati būtiskākā maģistra darba iezīme ir tā, ka tas ir zinātniski praktisks pētījums. Šāda veida darba pamatprasības ir:

- jābūt aktuālas zinātniski praktiskas problēmas pētījumam;
- jābalstās uz teorētiskās un speciālās literatūras studijām, jābūt izmantotiem un izvērtētiem par konkrēto problēmu esošiem jaunākajiem zinātniski praktiskajiem pētījumiem un publikācijām;
- jābūt veiktai publicētu un nepublicētu datu un informācijas avotu, materiālu, personīgi veiktu eksperimentu, apsekojumu un novērotu faktu apstrādei, pielietojot mūsdienu pētniecības un datu apstrādes metodes.

Lai pierādītu savas zinātniskās pētniecības prasmes, maģistranti tiek aicināti maģistra darbā norādīt savas publikācijas un runas konferencēs un semināros saistībā ar šiem pētījumiem, pievienot ekspertu atsauksmes, kas būtiski ietekmē lēmumu par maģistra darba novērtējumu un maģistra grāda piešķiršanu. Kad studējošais iesniedz gatavo maģistra darbu, darba vadītājs pārbauda, vai tas atbilst iepriekšminētajiem kritērijiem, tikai tad darbu pieņem un virza uz aizstāvēšanu, apstiprinot to ar savu parakstu maģistra darba titullapā.

2.2. Studiju kursos/ moduļos iekļautās informācijas, sasniedzamo rezultātu, izvirzīto mērķu u.c. rādītāju savstarpējās sasaistes, studiju kursu/ moduļu mērķu sasaistes ar studiju programmas mērķiem un sasniedzamajiem rezultātiem novērtējums. Doktora studiju programmas gadījumā, galveno pētniecības virzienu apraksts, programmas ietekme uz pētniecību un citiem izglītības līmeņiem.

Studiju programmas izstrādē un īstenošanā tiek ievērota loģiska secība – atbilstoši profesijas standartā definētajām prasībām un darba tirgus pieprasījumam tiek formulēts programmas mērķis un no tā izrietošie uzdevumi; programmas saturs (studiju kursu sadalījums) balstīts uz mērķa un studiju rezultātu sasniegšanu un izglītības standartā noteiktajiem kritērijiem; attiecīgi studiju kursu saturs tiek veidots, lai īstenotu profesijas standartā noteikto zināšanu, prasmju, kompetenču apguvi un nodrošinātu studiju programmas mērķa realizāciju.

Studiju kursu saturs tiek apspriests un apstiprināts, sadarbojoties studiju programmā iesaistītajiem mācībspēkiem un studiju virziena padomes dalībniekiem, līdz ar to tiek nodrošināta starppriekšmetu sasaiste un kopējo prasību attiecībā pret studiju rezultātu sasniegšanu saskaņošana, kā arī izslēgta nevajadzīga satura dublēšanās.

Tabula 3.4.1.(2) *Piemēri par studiju kursos iekļautās informācijas savstarpējo sasaisti, sasaisti ar studiju programmas mērķi kā arī sasniedzamajiem rezultātiem*

Studiju programmas mērķis un sasniedzamie rezultāti

Piemēri par studiju kursos iekļautās informācijas savstarpējo sasaisti, sasaisti ar studiju programmas mērķi kā arī sasniedzamajiem studiju rezultātiem

---

Studiju kursos iekļautā informācija

Izstrādājot studiju kursus, tika ievērots pēctecības princips. Tā, piemēram, apgūstot tādus studiju kursus kā:

- Stratēģiskās vadības koncepcijas;
  - Cilvēkresursu vadība un attīstība,
- ir nepieciešamas priekšzināšanas, ko studenti apgūst tādus studiju kursus kā:

- Uzņēmējdarbības ekonomika,
- Vadībzinības un līderība

Savukārt, apgūstot tādus studiju kursus kā:

- Inovatīvā darbība;
  - Uzņēmējdarbības procesu modelēšana,
- ir nepieciešamas priekšzināšanas, ko studenti apgūst tādus studiju kursus kā:
- Starptautiskās uzņēmējdarbības aktualitātes;
  - Starptautiskā mārketinga vadīšana;
  - Informācijas sistēmas vadītājiem;

Studiju programmas mērķis

Sagatavot profesionālus, kompetentus, uz pašpilnveidi orientētus un inovatīvi domājošus, globālajā tirgū konkurētspējīgus organizāciju vadītājus, kuri spēj, prognozējot tirgus tendences, vadīt un veicināt uzņēmuma un tā darbinieku attīstību.

Izstrādājot studiju kursus un formulējot to mērķus, kā būtisks atskaites punkts tika ņemts vērā studiju programmas mērķī formulētie kritēriji un vērtības. Piemēram *profesionalitāte, kompetence, inovatīvā domāšana* tiek ietverta tādus studiju kursus kā:

- Stratēģiskās vadības koncepcijas;
- Vadībzinības un līderība;
- Inovatīvā darbība.

Savukārt *izpratne par globālo tirgu un prasme prognozējot tirgus tendences, vadīt un veicināt uzņēmuma un tā darbinieku attīstību* kā būtisks aspekts ir iekļauts tādus studiju kursus kā:

- Starptautiskās uzņēmējdarbības aktualitātes;
- Starptautiskā mārketinga vadīšana;
- Starptautiskās tiesības komercdarbības jomā;
- Uzņēmējdarbības procesu modelēšana;
- Cilvēkresursu vadība un attīstība.

Studiju rezultāt

Zināšanas un izpratne:

Spēj parādīt padziļinātas un paplašinātas zināšanas un izpratni atbilstoši ekonomikas un uzņēmējdarbības nozares un organizācijas vadības profesionālās jomas jaunākajiem atklājumiem, kuras nodrošina pamatu radošai domāšanai un pētniecībai, tajā skaitā, darbojoties dažādu jomu saskarē.

Prasmes:

Spēj patstāvīgi izmantot teoriju, metodes un problēmu risināšanas prasmes, lai veiktu pētniecisku darbību un organizācijas vadītāja funkcijas. Spēj argumentēti izskaidrot un diskutēt par sarežģītiem vai sistēmiskiem ekonomikas un uzņēmējdarbības nozares un organizācijas vadības aspektiem gan ar speciālistiem, gan ar nespeciālistiem. Spēj patstāvīgi virzīt savu kompetenču pilnveidi, uzņemties atbildību par personāla grupu darba rezultātiem un to analīzi, veikt uzņēmējdarbību, inovācijas ekonomikas un uzņēmējdarbības nozarē un organizācijas vadītāja profesijā, veikt pētniecību un turpināt pašizglītošanos.

Kompetence:

Spēj patstāvīgi formulēt un kritiski analizēt sarežģītas zinātniskas un profesionālas problēmas, pamatot lēmumus, un, ja nepieciešams, veikt papildu analīzi. Spēj integrēt dažādu jomu zināšanas, dot ieguldījumu jaunu zināšanu radīšanā, pētniecības vai profesionālās darbības metožu attīstībā, parādīt izpratni un ētisko atbildību par zinātnes rezultātu vai profesionālās darbības iespējamo ietekmi uz vidi un sabiedrību.

Lai vispusīgi izvērtētu studiju programmas apguves rezultātus studiju kursu apguvē studentiem ir jāveic vairāki praktiskie darbi. Piemēram, *spēja demonstrēt padziļinātas un paplašinātas zināšanas un izpratni, atbilstoši ekonomikas un uzņēmējdarbības nozarē*, tiek parādīta tādos praktiskos darbos kā:

- Grupas vai individuālais projekta darbs “Ārvalstu tirgū ienākšanas stratēģija izvēlētai kompānijai”;
- Sagatavot prezentāciju – stratēģijas specifika dažādās nozarēs un apstākļos (īpašas organizācijas), stratēģijas analīze un ieteikumi uzlabojumiem.

Studiju rezultāti, kas vērsti *uz spēju patstāvīgi izmantot teoriju, metodes un problēmu risināšanas prasmes, lai veiktu pētniecisku darbību un organizācijas vadītāja funkcijas, kā arī spēja argumentēti izskaidrot un diskutēt par sarežģītiem vai sistēmiskiem ekonomikas un uzņēmējdarbības nozares organizācijas vadības aspektiem* atspoguļojas tādos praktiskos darbos kā:

- Pētniecības tēmas un rezumējuma sagatavošana unaprobēšana uzņēmējdarbības ekonomikā;
- Projekta darbs studija kursa Vadībinības un līderība ietvaros.

Studiju rezultāti, kas vērsti *uz kompetencēm integrēt dažādu jomu zināšanas, dot ieguldījumu jaunu zināšanu radīšanā, pētniecības vai profesionālās darbības metožu attīstībā, kā arī apzināties ētiskās atbildības par zinātnes rezultātu vai profesionālās darbības iespējamo ietekmi uz vidi un sabiedrību* tiek panākti un pilnveidoti tādos praktiskajos darbos kā:

- Motivācijas programmas vai lojalitātes programmas izstrāde uzņēmuma mērķu efektīvākai sasniegšanai;
- Kritisks pārskata dokuments, kas piemērots prezentēšanai akadēmiskā konferencē vai žurnālā;
- Informācijas plūsmas prasību definēšana biznesa procesiem, izmantojot biznesa procesa modeli.

2.3. Studiju īstenošanas metožu (tajā skaitā vērtēšanas) novērtējums, iekļaujot analīzi par

to, kā tiek izvēlētas studiju kursos/ moduļos izmantotās studiju īstenošanas (tajā skaitā vērtēšanas) metodes, kādas tās ir un kā tās veicina studiju kursu rezultātu un studiju programmas mērķu sasniegšanu. Iekļaut skaidrojumu, kā studiju procesa īstenošanā ņemti vērā studentcentrētas izglītības principi.

Profesionālā maģistra studiju programmas „Uzņēmējdarbības vadība” īstenošanas procesā tiek izmantotas dažādas, daudzveidīgas studiju metodes un formas – lekcijas, semināri, praktisko situāciju analīze, diskusijas, prezentācijas, patstāvīgie darbi individuāli un grupās u.c. Paralēli kontaktstundām studenti veic patstāvīgo darbu izpildi saskaņā ar studiju kursā plānoto.

Jāatzīmē, ka starp studiju programmas īstenošanas variantiem ne mācību, ne vērtēšanas metožu izvēlē būtisku atšķirību nav. Ņemot vērā studentcentrētas izglītības principus un uzņemšanas noteikumus, 44 KP programmā tiek uzņemti reflektanti ar uzņēmuma vadītāja kvalifikāciju, kuru bakaura līmeņa studijās iegūtās zināšanas, prasmes, attieksmes un kompetences pārklājas ar organizācijas vadītāja profesijas standartā nepieciešamajiem rezultātiem, tās tikai jāpapildina (skat.pielikumu 3.4.2). Ja studiju laikā students nedemonstrē atbilstošu līmeni, viņš studiju kursu nevar nokārtot un pie maģistra darba aizstāvēšanas netiek pielaists.

Regulāri notiek mācībspēku dalīšanās ar pieredzi jaunu, mūsdienīgu apmācības metožu izmantošanā, e-vides iespēju apguvē, radošas domāšanas attīstīšanā un tamlīdzīgi, tam veltīta arī ikgadējā ISMA rīkotā konference „Open Learning and Distance Education”, kas 2021.gada janvārī notika jau 19.reizi.

Studiju metodes un formas mācībspēki izvēlas atbilstoši sava studiju kursa specifikai un lomai studiju programmā, praktiskajai darbībai studiju procesā, kā arī studentcentrētas izglītības principiem, kuru ievērošana augstskolā piešķir studējošajiem papildu pilnvaras un uzliek papildu pienākumus un atbildību. Atbalstot studentu iespējas ietekmēt savu studiju procesu, ISMA mācībspēki pieņem izaicinājumu veidot mūsdienīgu, atvērtu un inovatīvas idejas atbalstošu studiju procesu.

Uzsākot darbu ar konkrēto studentu grupu, docētājs iepazīstina studējošos ar plānotajiem studiju rezultātiem un pārrunā studiju kursa aktualitāti. Tad, ņemot vērā studentu intereses un vajadzības, kā arī studiju kursa specifiku, vienojas ar studentiem par iespējamo mācību procesa un vērtēšanas sistēmas pielāgošanu. Pirms studiju kursa apguves studējošiem tiek paziņots, kādi nosacījumi studiju kursa apguves laikā ir jāizpilda, kā tiek vērtētas zināšanas, kā veidojas gala vērtējums. Šis prasību kopums arī iekļauts katra studiju kursa aprakstā.

Lai nodrošinātu studiju satura aktualitāti, studiju procesa īstenošanā kā vieslektori tiek iesaistīti arī attiecīgās jomas profesionāļi, kuri iepazīstina ar aktualitātēm nozarē, diskutē un iztirzā konkrētus piemērus praktiskajā darbībā, kā arī konsultē studējošos praktisko pētījumu norises laikā (skat.arī 4.2.nodaļu).

Studenti tiek motivēti un saņem docētāju atbalstu dažādot sava patstāvīgā darba plānošanu un organizēšanu, piemēram, izmantot attiecīgo studiju kursu mācībspēku sagatavotos studiju materiālus MOODLE elektroniskajā apmācības sistēmā. Taču jāatzīmē, ka būtu vēlams vēl aktīvāks MOODLE sistēmas izmantojums saziņas procesā starp mācībspēkiem un studējošiem, ne tikai izmantojot tajā ievietotos studiju materiālus, bet arī kārtējot interaktīvus testus un citus studiju procesā pieļaujamus pārbaudījumus un komunicējot e-vidē.

Studiju procesā studējošo sasniegto studiju rezultātu vērtēšana notiek saskaņā ar ISMA noteikumiem „Studiju pārbaudījumi un to organizēšanas kārtība”. Tie nosaka iespējamus

pārbaudījumu un starppārbaudījumu veidus, kā arī studiju kursa noslēguma pārbaudījumu formas (ieskaite vai eksāmens).

Lielu daļu studiju kursu pārbaudījumu studējošie kārto rakstiskā veidā. Pēc mācībspēka ieskatiem pārbaudījumus ir iespējams kārto arī mutiski vai izstrādājot praktisko darbu. Vērtēšanā tiek ņemts vērā arī studējošo darbs studiju kursa apguves laikā (sekmiņa kontroldarbos, aktivitāte semināros, patstāvīgo darbu izstrāde, referātu sagatavošana u.c.), pielietojot kumulatīvo vērtējuma metodi, kas paredz pakāpenisku gala vērtējuma veidošanu no vairākiem studējošā darba veidiem. Visā studiju procesā tiek ņemti vērā vērtēšanas pamatprincipi – vērtēšanas atklātības princips, vērtējuma obligātuma princips, vērtējuma pārskatīšanas iespēju princips, vērtēšanā izmantoto pārbaudes veidu dažādības princips.

Noslēdzošais posms studiju programmas apgūvē ir valsts pārbaudījuma kārtošana, t.sk., maģistra darba izstrāde un aizstāvēšana. Studējošais var aizstāvēt maģistra darbu tikai tad, kad ir apgūts viss programmas saturs, respektīvi, iegūts pozitīvs vērtējums par katru studiju kursu un prakses uzdevumu veikšanu.

2.4. Ja studiju programmā ir paredzēta prakse, sniegt studiju programmā iekļauto studējošo prakšu uzdevumu sasaistes ar studiju programmā sasniedzamajiem studiju rezultātiem analīzi un novērtējumu. Norādīt, kā augstskola/ koledža studiju programmas ietvaros atbalsta studējošos studiju prakses ietvaros izvirzīto uzdevumu sasniegšanai.

Profesionālā maģistra studiju programmas „Uzņēmējdarbības vadība” 44 KP variantā ir paredzēta viena prakse 6 KP apjomā, savukārt studiju programmas variants 80 KP paredz vēl papildus 20 KP praksi (kopā praksei šajā programmas variantā atvēlēti 26 KP). Katras prakses uzdevumi, gaita un atskaite noformēšanas prasības atspoguļotas prakses aprakstos (skat. pielikumu Nr.3.4.4.Studiju kursu apraksti). Savstarpējā studenta sadarbībā ar izvēlēto maģistra darba vadītāju prakses uzdevumi var tikt papildināti vai koriģēti atbilstoši izstrādājamā maģistra darba tēmai, kas arī nodefinēts prakses aprakstā.

Izstrādājot un aktualizējot prakšu uzdevumus, sadarboties tiek aicināti gan ISMA administratīvie un mācībspēki (programmu direktori, vadošie docenti un profesori, karjeras centra pārstāvji, starptautiskās daļas pārstāvji u.c.), gan vietējie un ārzemju darba devēji, lai nodrošinātu tādu speciālistu sagatavošanu, kuri ir gatavi iekļauties darba tirgū. Piemēram, uzņēmuma Jungheinrich Lift Truck SIA vadītāja L.Kalinina regulāri piedalās prakses uzdevumu apspriešanā programmas “Uzņēmējdarbības vadība” ietvaros. Aicināti sadarboties tiek arī ISMA studentu pašpārvaldes locekļi, kuri arī regulāri veic aptauju starp studējošiem par viņu vēlmēm un iespējām piedalīties praksē dažādos uzņēmumos.

Visi prakses uzdevumi ir saistīti ar studiju programmas ietvaros sasniedzamajiem rezultātiem, balstīti uz profesijas standartā noteiktajām un studiju kursos apgūtajām zināšanām, prasmēm un kompetencēm. Šī sasaiste un prasības skaidri formulētas prakses aprakstos.

Pirms došanās praksē visiem studējošajiem tiek organizēti prakses semināri – sapulces, kur tiek skaidrota studiju prakses norise, prakses uzdevumu nepieciešamība un studiju prakses dokumentu noformējums, studenti tiek informēti par sadarbības partneriem no Latvijas un ārvalstīm, ar kuriem ISMA sadarbojas prakses un darba ietvaros, tiek iepazīstināti ar ISMA mājas lapas sadaļu “Prakse studentiem”, kur viņi var atrast nepieciešamo informāciju par praksi, kā arī iepazīties ar sadaļu, kur norādītas aktuālās vakances.

Katru gadu novembra beigās augstskolā tiek rīkota starptautiskā konference “Internship and Employment”, kur studenti iepazīstas ar potenciālajiem darba devējiem no Latvijas un ārvalstīm, gūst papildu zināšanas uzņēmumu pārvaldības, personāla lietvedības un mārketinga jomā, iepazīstas ar Latvijas un ārvalstu darba tirgus attīstības tendencēm un pieprasījumu. Konferences nobeigumā katram studentam ir iespēja aprunāties ar uzņēmumu pārstāvjiem, uzdot visus interesējošos jautājumus un pieteikties praksei. Pieredze rāda, ka šī konference ir ļoti lietderīga, jo daudzi studenti iegūst informāciju un izvēlas prakses vietas gan Latvijā (tādos uzņēmumos kā, piemēram, SEB Shared Service centre, Accenture Latvia, Cabot Latvia, Evolution Gaming, Mogotel Hotels, Radisson Blu utt.), gan arī ārzemju uzņēmumos (piemēram, Spānijā – Odeon Tours, Grieķijā – JobTrust, Bulgārijā – Clio).

Profesionālās maģistra studiju programmas „Uzņēmējdarbības vadība” studentiem tiek piedāvātas plašas prakses iespējas, piemēram, uzņēmumos SEB Shared Service centre, Accenture, MSC Shared Service centre, Evolution Gaming, Tieto Latvia projektu nodaļās, HR departamentos, audita departamentos. Vairums no šiem uzņēmumiem piedāvā dažādas prakses un darba pozīcijas, kur var iziet praksi. Uzņēmumiem tiek izsūtīti studentu prakses uzdevumi, lai tie varētu izprast, kas tieši studentam prakses laikā jāpaveic, regulāri tiek veikta uzņēmumu aptauja, kā arī prakses semināros tiek noteikts studentu pieprasījums un nodrošināta attiecīgā sasaiste. Uzņēmumi arī piedāvā pēdējo kursu studentiem jau pastāvīgas darba vietas, ja tie spēj sevi pierādīt prakses laikā, kas pierāda, ka studentu teorētiskā un praktiskā sagatavotība darba tirgum ir pietiekama.

ISMA turpina nemītīgi attīstīt augstskolā studējošo karjeras iespējas un meklē jaunas prakses vietas, lai visiem studentiem ir iespēja iekļauties Latvijas darba tirgū. Piemēram, 2019. gadā tika noslēgti jauni sadarbības līgumi ar Tele2 Shared service centre, Radisson Blu Latvia utt. Karjeras centra vadītājs regulāri satiekas ar vietējo un ārzemju darba devēju pārstāvjiem, stimulējot tos piedāvāt arī apmaksātas prakses vietas. Studenti tiek aicināti uz sapulcēm, kur karjeras un starptautiskās daļas pārstāvji regulāri informē par prakses iespējām, kā arī šī informācija tiek izplatīta ar mājas lapas, sociālo mediju un informācijas dēļu palīdzību augstskolas telpās. Informācijas sadalē tiek iesaistīti arī studentu pašpārvaldes pārstāvji.

Ārzemēs praksi studenti iziet arī ar Mūžizglītības programmas Erasmus palīdzību, kur studentiem tiek dota stipendija algas vietā. Tā ir arī lieliska iespēja iepazīt ārzemju tirgus aspektus un iegūt starptautisko pieredzi jau pirms absolvēšanas laika. Sadarbības līgumi par prakses nodrošināšanu ISMA augstskolai ir vairākiem uzņēmumiem, piemēram, Odeon Tours (Spānija), I-Practice (Spānija), Job Trust (Grieķija), Clio (Bulgārija), Turkiston Yulduzi (Uzbekistāna) utt.

Svarīgākie studentu atlases kritēriji, lai piedalītos praksē Erasmus+ programmas ietvaros saskaņā ar ISMA Studentu mobilitātes Erasmus+ programmas nolikumu, ir šādi:

- studenti ir pārcelti uz otro studiju gadu;
- studenti ir sekmīgi;
- studentiem ir pietiekošas atbilstošās svešvalodas zināšanas.

Studentu atlasī koordinē ISMA Erasmus + programmas Dome, kuras sastāvā ietilpst:

- Studiju daļas vadītājs
- Ārējo sakaru prorektors (Erasmus koordinators)
- Ārējo sakaru daļas pārstāvis
- Atbildīgais par ārējiem sakariem studentu pašpārvaldē
- Studiju sektora vadītājs studentu pašpārvaldē
- Valodu katedras pārstāvis
- Karjeras centra vadītājs

Pēc visu studentu prakses pieteikumu saņemšanas ISMA Erasmus koordinators ierosina sasaukt

Domi, lai varētu izvērtēt katra studenta pieteikumu un pieņemt lēmumu par to, kurš tiek nominēts uz dalību praksē Erasmus + programma ietvaros.

Kopumā Latvijas valsts ietvaros ISMA sadarbojas ar 32 darba devējiem, savukārt Erasmus+ projekta ietvaros ISMA sadarbojas ar 11 darba devējiem.

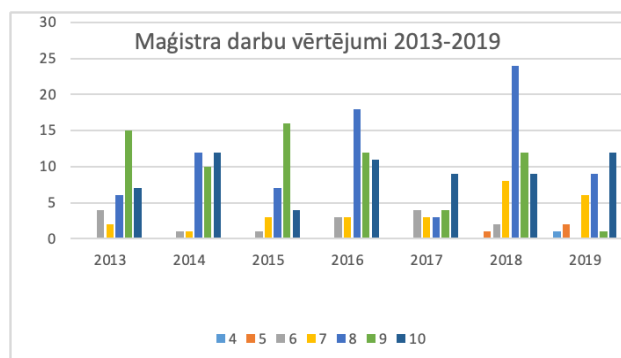
2.5. Analīze un novērtējums par studējošo noslēguma darbu tēmām, to aktualitāti nozarē, tajā skaitā darba tirgū, un noslēguma darbu vērtējumiem.

Profesionālā maģistra studiju programmas „Uzņēmējdarbības vadība” noslēgumā, lai iegūtu profesionālā maģistra grādu, studējošie izstrādā un aizstāv maģistra darbus. Novērtējot studējošo noslēguma darbu tēmas 2013.-2019.gadā un to sasaisti ar darba tirgu, ir jāatzīmē, ka visi aizstāvētie darbi saistīti ar aktuāliem uzņēmējdarbības jautājumiem, piemēram:

- Riska vadības sistēmas ieviešana uzņēmumā X
- Personāla motivācijas sistēmas izstrāde organizācijas izmaiņu apstākļos uzņēmuma "X"
- Uzņēmuma attīstības ekonomiskās stratēģijas veidošana
- Personāla vadības sistēmas pilnveidošana
- Cilvēkresursu vadības pilnveidošana primārās veselības aprūpes iestādēs
- Biznesa modeļa pilnveidošana organizācijas integrēšanai jaunā tirgū
- Organizācijas stratēģiskās vadības novērtēšanas procedūras izveide

Liela daļa maģistra darbu ietvaros veikto pētījumu un to rezultātā izstrādāto rekomendāciju ir ekonomiski pamatoti un tiek atzinīgi novērtēti un reāli izmantoti konkrētu uzņēmumu darbībā, par ko liecina darba devēju sniegtās atsauksmes, kas tiek pievienotas iesniegtajiem noslēguma darbiem. Līdz ar to ir iespējams apgalvot, ka ISMA studējošie, izvēloties noslēguma tēmu un pētījumu objektus balstās ne tikai uz teorētiskām zināšanām, kas iegūtas studiju laikā, bet arī uz praktiskām iemaņām, un ir kompetenti noteikt nozares un darba tirgus attīstības tendences un pieprasījumu atbilstoši profesionālajiem uzdevumiem.

Pārsvarā tiek nodrošināta izvēlēto noslēgumu darba tēmu sasaiste ar esošo darba devēju vai izvēlēto prakses vietu, tomēr ne vienmēr studentam ir iespēja izstrādāt maģistra darbu uz uzņēmuma bāzes, kurā tika izieta kvalifikācijas prakse. Šī problēma ir aktuāla, un ISMA Karjeras centrs cenšas palīdzēt studentiem šajā jautājumā, uzrunājot darba devējus, lai studenti varētu iziet praksi un veikt tos prakses uzdevumus, kurus uzdevis darba vadītājs maģistra darba izstrādei. Tomēr diemžēl ne vienmēr darba devēji ir pretimnākoši un vēlas sniegt nepieciešamo informāciju, līdz ar to studentiem ir grūtības veikt pilnu uzņēmuma analīzi, un tas var novest pat pie maģistra darba tēmas maiņas. Kā arī ISMA Karjeras centrs nevar brīvi nodrošināt prakses vietas pilnīgi visiem studentiem, īpaši tas attiecas uz ārzemju studentiem, jo vairums uzņēmumu pieprasa valsts valodas zināšanas, kuras ārzemju studentiem ir nepietiekošas specifisku darba uzdevumu veikšanai. Līdz ar to rodas grūtības primāro datu iegūšanai no konkrēta uzņēmuma. Šādos gadījumos, cik iespējams, studējošie izmanto publiski pieejamo informāciju, piemēram, Lursoft datu bāzes u.tml.

Attēls Nr. 3.4.2. Maģistra darbu sadalījums pēc vērtējumiem 2013.-2019.g.

Analizējot maģistra darbu vērtējumus periodā 2013.-2019.g., jāatzīmē, ka visi noslēguma darbi šajā laikā ir aizstāvēti sekmīgi un lielākā daļa darbu novērtēti ar atzīmēm virs 7 (no 10 maksimāli iespējamām ballēm), kas atzīstams par

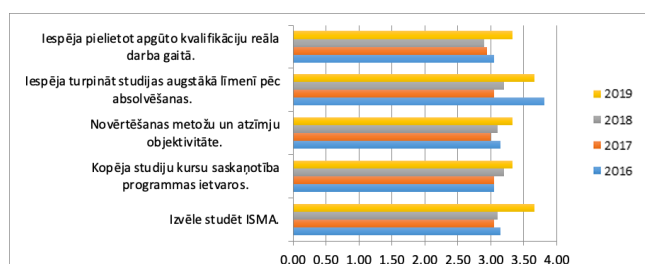
2.6. Analīze un novērtējums par studējošo, absolventu un darba devēju aptauju rezultātiem, to izmantošanu studiju satura un kvalitātes pilnveidē, sniedzot piemērus.

Ievērojot 2016. gada 27. aprīļa studiju akreditācijas komisijas ieteikumus „Studējošo, darba devēju un absolventu aptaujā ietveramie obligātie jautājumi”, 2016. gada ISMA tika izstrādātas vienotas studējošo, darba devēju un absolventu anketasvisām studiju programmām, kas ļauj izvērtēt ne tikai konkrēto studiju programmu, bet visas augstskolas darbu kopumā. Anketēšana notiek katru gadu, līdz ar to ir iespēja pēc iespējas ātrāk noskaidrot, kur un kādas izmaiņas studiju procesā būtu jāievieš, kā arī sekot līdzi studējošo viedokļu dinamikai.

Studējošo aptauju rezultātu izvērtējums ir viens no svarīgākajiem studiju programmas kvalitātes vērtēšanas kritērijiem. Studējošo anketas galvenās sadaļas ir:

- Augstskolas un studiju programmas atbilstība studējošā priekšstatiem;
- Studiju procesa kvalitātes vērtējums;
- Docētāju darba kvalitātes vērtējums;
- Augstskolas, studiju programmas starptautiskās sadarbības un studentu iesaistes zinātniskajā pētniecībā vērtējums;
- Vērtējums par demokrātijas principu ievērošanu augstskolā.

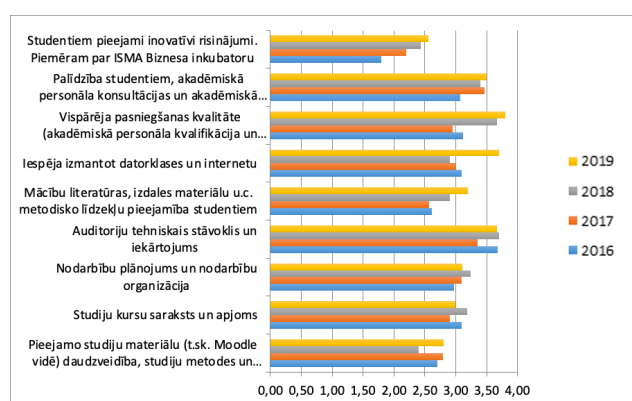
Kopumā maģistra programmā „Uzņēmējdarbības vadība” studējošo vērtējumi uzskatāmi par labiem, turklāt tendence ir lielākajai daļai rādītāju drīzāk pieaugt nekā pasliktināties. Atbildes uz pirmā saturiskā bloka jautājumiem par augstskolas darba un studiju programmas atbilstību studējošo cerībām apkopotas attēlā Nr.3.4.3.

Attēls Nr. 3.4.3. Maģistra programmas studējošo atbildes uz 2.jautājumu

Atbilžu svārstības pa gadiem ir samērā nelielas, kopumā vērtējumi ir labi (vērtējums sniegts 4 ballu skalā). Visaugstāk no visiem punktiem studējošie novērtējuši savu izvēli studēt ISMA, kas ir nozīmīgs rādītājs – tāpat kopumā studenti ir apmierināti. Zemāks novērtējums ir attiecībā uz iegūto zināšanu pielietojamību darbā, sevišķi tas bija vērojams iepriekšējos gados. Tā kā līdzīgs novērtējums bijis arī no aptaujāto absolventu puses, aizrādījumi tiek ņemti vērā un aizvien vairāk studiju procesā tiek iesaistīti nozares profesionāļi gan kā pilnvērtīgi mācībspēki, gan arī aicinot tos uz atsevišķām lekcijām un nodarbībām. Acīmredzot šī prakse ir vērtīga, jo studentu atsauksmes uzlabojas. Protams, attiecīgie norādījumi doti arī pastāvīgajiem mācībspēkiem, kas to ievēro savu studiju kursu plānošanā un pasniegšanā.

Analizējot studentu attieksmi pret studiju procesa kvalitāti (skat.attēlu Nr.3.4.4.), jāatzīmē, ka uzlabojas vērtējumi par pasniegšanas kvalitāti (kas gan vienmēr bijuši diezgan labi), kā arī par auditoriju iekārtojumu un pieejamību datorklasēm un internetam. Šie rādītāji kritās līdz ar studentu skaita pieaugumu 2017.-2018.g., taču tas tika ņemts vērā un tehniskie jautājumi tiek aizvien labāk risināti, līdz ar to studenti acīmredzot vairs neizjūt problēmas šajā aspektā.

Attēls Nr. 3.4.4. Maģistra programmā studējošo atbildes par studiju procesa kvalitāti

Joprojām jāaktivizē studentu iesaistīšanās Biznesa inkubatora darbībā un jāpievēršas studentu informēšanai par to, jo daudzi studenti atzīmē, ka nezina par šādu iespēju. Jāatzīmē, ka studējošie samērā aktīvi apmeklē Biznesa inkubatora organizētās aktivitātes augstskolā, piemēram, atvērtās lekcijas un seminārus, taču ne vienmēr saista tās ar inkubatora darbību. Vēl šeit jāpiemin, ka samērā daudzi studenti arī atbild, ka nav informēti par prakses vietām vai prakses iespējām ārzemēs, kā arī sadarbību ar citām institūcijām un mobilitāti, taču šī informācija tiek nodota plānveidīgi, organizēti, tai skaitā plānojot arī atsevišķus seminārus tieši par šiem jautājumiem, kas tiek iekļauti lekciju sarakstā, un students var nesaņemt informāciju, ja neierodas uz šo pasākumu. Taču, tā kā Ārējo sakaru daļa, Karjeras centrs un citas struktūrvienības ir vienmēr atvērtas studentu vizītem, kā arī to pārstāvji regulāri apmeklē nodarbības, tad bieži vien informācijas trūkums tomēr attiecināms uz nepietiekamu interesi un pasīvu iesaistīšanos no pašu studentu puses.

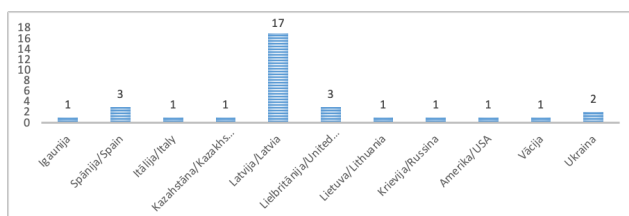
Salīdzinot studentu vērtējumus par konkrētiem mācībspēkiem, tie kopumā atzīstami par stabiliem un augstiem, piemēram, 2019.gadā vidējais mācībspēku vērtējums ir 3.68 (no 4), tas saskan ar vispārējās pasniegšanas kvalitātes vērtējumu (attēlā Nr.3.4.4.), tāpat studējošo un mācībspēku sadarbība ir pietiekami laba. Taču ir bijis gadījums, kad, balstoties uz studentu anketēšanas rezultātiem, kas turklāt sakrīta arī ar atsevišķām mutiskām atsauksmēm, netika turpināta kāda mācībspēka darbība maģistra studiju programmā. Jāatzīmē gan, ka bakalaura līmenī ar atsauksmēm viss bija kārtībā, acīmredzot mācībspēks nebija gatavs darbam maģistra līmeņa studiju programmā, kur tomēr studējošo gaidas ir augstākas un ir prasības pēc padziļinātām zināšanām un atbilstošām mācību metodēm.

Arī vērtējums par demokrātijas principu ievērošanu ISMA no studējošo puses atzīts par samērā labu. Kā jau minēts, dažkārt studenti atzīmē, ka tiem trūkst informācijas par kādu no jautājumiem, taču,

ja pavērojam to atbildes par iesaistīšanos pašpārvaldē vai studiju procesa pilnveidē, pārsvarā maģistratūras studenti atzīst, ka ir informēti par šādām iespējām, bet paši iesaistās maz, tātad drīzāk pašu līdzdalība un aktivitāte ir samērā zema. Pie komentāriem, kur iespējams brīvi izpaust savu viedokli, bijuši atsevišķi ieteikumi, piemēram, vairāk parūpēties par studentiem ar īpašām vajadzībām, uzlabot mājas lapas darbību, lai tā būtu ātrāka (šis jautājums ir teju atrisināts un jaunā mājas lapas versija ir gatava) un citi, taču tos kādi klasificēt ir grūti, jo to skaits ir neliels un tie bieži ir attiecināmi tikai uz konkrētām situācijām.

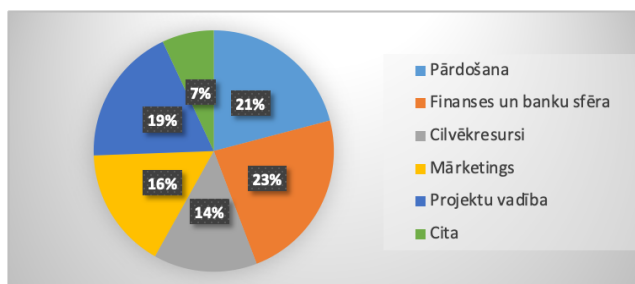
Regulāri tiek veiktas arī ISMA **absolventu aptaujas**, lai uzzinātu bijušo studentu gaitas pēc augstskolas absolvēšanas, tai skaitā nodarbinātības rādītājus, darba un tālāko studiju vietas, kā arī lai novērtētu, cik lielā mērā absolventu skatījumā studijas ISMA ir pielietojamas reālā darbībā un tādējādi atklātu, kādas izmaiņas būtu ieviešamas studiju programmās vai to realizācijas procesā. Tā kā anketēšanas notiek elektroniski, izmantojot ISMA absolventu datu bāzi, tajā piedalās arī tie absolventi, kas pēc studijām ISMA devušies ārpus Latvijas.

2019.gadā no visiem ISMA absolventiem, kas atsaucās uz lūgumu piedalīties aptaujā, 32 bija maģistra studiju programmas „Uzņēmējdarbības vadība” absolventi, no kuriem visi atzīmēja, ka pašreiz veiksmīgi strādā gan Latvijā gan arī ārzemēs (skat. attēlu Nr.3.4.5.)

Attēls Nr. 3.4.5. Maģistra studiju programmas aptaujāto absolventu nodarbinātība pa valstīm

Absolventu norādītie amati galvenokārt ir saistīti ar apgūto izglītību – uzņēmējdarbības vadība, norādīta arī nodarbošanās ar patstāvīgu uzņēmējdarbību. Kā ir redzams no 3.4.6.attēla, maģistra programmas “Uzņēmējdarbības vadība” absolventi strādā jomās, kas ir tieši saistīta ar viņu iegūtajām zināšanām studiju laikā ISMA augstskolā: 21% procents absolventu ir nodarbināti pārdošanas sfērā, 23% strādā banku sfērā vai uzņēmumos saistībā ar finansēm, 14% aptaujāto nodarbināti personālvadības jomā, 19 % nodarbojas ar projektu vadīšanu dažādos uzņēmumos. Tikai 7% no visiem respondentiem norādīja, ka viņu esošā profesija nav tieši saistīta ar uzņēmējdarbības vadību (IT joma, valsts pārvalde).

Attēls Nr. 3.4.6. Atbildes par maģistratūras absolventu darbības sfēru 2019.gadā.

Vairākkārt kā ieņemamais amats norādīts – menedžeris, vadītājs, vadītāja vietnieks, projektu vadītājs. Attiecīgi varam secināt, ka ISMA iegūtā izglītība ļauj iekļauties dažādās uzņēmējdarbības jomās, ieņemt vadošu amatus un pildīt dažādus pienākumus.

Vērtējot studiju programmas kvalitāti, absolventi 2019.gada aptaujā visaugstāk novērtējuši studiju programmas īstenošanā iesaistīto mācībspēku teorētisko zināšanu pasniegšanas kvalitāti (vidēji 3,38 no 4), bet viszemāk studiju laikā iegūto praktisko kompetenču kvalitāti (2019.g. vidēji 2,85, iepriekš – 2,64), kas liek arī turpmāk īpašu vērību pievērst praktiķu iesaistei studiju programmas

īstenošanā. Kā jau iepriekš minēts, uzņēmējdarbības un vadības praktiķi tiek pieaicināti gan kā pastāvīgi mācībspēki, gan kā viesi lekcijās, konferencēs un darba grupās.

Iegūto zināšanu, prasmju un kompetenču atbilstību mūsdienu darba tirgus prasībām un jaunākajām attīstības tendencēm uzņēmējdarbības vadības jomā absolventi novērtējuši vidēji ar 3,16 no 4, ko var uzskatīt par labu rādītāju, tātad studiju programma kopumā atbilst studentu gaidām un arī pēc studiju beigšanas absolventi atzīst iegūto izglītību par noderīgu. Par to liecina arī atbildes par gatavību ieteikt šo studiju programma citiem, kur 95% atbilžu ir „drīzāk jā” un „noteikti jā”.

Kā nozīmīgu faktoru darba vietas atrašanās vai savas uzņēmējdarbības uzsākšanā absolventi atzīmēja prakses laikā veiktos uzdevumus, kuri ir palīdzējuši izprast uzņēmuma vadīšanas procesu, vadītāja darba specifiku un iedrošinājuši pēc augstskolas absolvēšanas uzsākt praktisko darbību uzņēmējdarbībā. Tā piemēram, J.Belousa ir Founder&CEO, Golden Ratio; Ā.Butāne ir Certified Chief Accountant, Tikkurila SIA; A.Semjonova ir Talent Acquisition Manager, Energy Systems Catapult (Lielbritānija); S.Tarasov ir CEO, People Fitness Europe (Igaunija); Mahmoud Wafy – Marketing Specialist, International Travel Network (ASV).

Absolventi, līdzīgi kā studējošie, katru gadu atzīmē prakses lielo nozīmi studiju procesā un novērtē reālu uzņēmēju, vadītāju iesaistīšanu nodarbību vadīšanā, sniedzot studentiem nenovērtējamās, praktiski pielietojamas zināšanas. Tāpēc ar katru gadu studiju programmas īstenošanā tiek aizvien vairāk aktivizēta šī vieslektoru piesaistes prakse.

Arī **darba devēju** aptaujas notiek regulāri katru gadu, kā arī mācībspēki un programmu direktori izmanto iespēju uzzināt darba devēju viedokli, tiekoties konferencēs, nodarbībās un aizstāvēšanās, kur tie tiek regulāri pieaicināti.

No trūkumiem darba devēji galvenokārt atzīmē, ka dažkārt studentu praktiskā sagatavotība tomēr ir nepietiekamā līmenī, ne visi studenti savā darbā spēj izmantot un nepieciešamības gadījumā apgūt un pielietot mūsdienīgas tehnoloģijas vai meklēt radošus risinājumus. Grūtības prakses laikā vai profesionālajā darbībā rada arī nepietiekamas valsts valodas zināšanas ārzemju studentu vidū.

No anketēšanas rezultātiem var spriest, ka attiecībā uz lielāko daļu studentu darba devēji atzīmējuši šos vērtējumus: „pēc neilgas apmācības darba vietā spēj veikt savus darba pienākumus” un „labprāt uzņemas iniciatīvu un ir motivēti veikt savus pienākumus”. Sarunā ar darba devējiem bieži tiek pozitīvi atzīmētas studentu un absolventu labās angļu valodas zināšanas un vēlme pašpilnveidoties, orientācija uz profesionālo izaugsmi.

Vērtējot absolventu atbilstību Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūrā (EKI) definētajiem studiju rezultātiem, 2019.g.saņemtajās anketās darba devēju atzīmes svārstās no 2,7 līdz 3,5 (no iespējamiem 4) (skat.3.4.2.tabulu), kas kopumā nav slikts rādītājs, taču būtu vēlams vidējo vērtējumu visos punktos paaugstināt vismaz līdz atzīmei 3.

Tabula Nr 3.4.2. Darba devēju vērtējums absolventu atbilstībai EKI definētajiem studiju rezultātiem

---

Studiju rezultāts

Vidēji

1. Spēj parādīt padziļinātas vai paplašinātas zināšanas un izpratni atbilstoši ekonomikas un uzņēmējdarbības nozares un organizācijas vadības profesionālās jomas jaunākajiem atklājumiem un kuras nodrošina pamatu radošai domāšanai un pētniecībai, tajā skaitā darbojoties dažādu jomu saskarē.	3.3
2. Spēj patstāvīgi izmantot teoriju, metodes un problēmu risināšanas prasmes, lai veiktu pētniecisku darbību un organizācijas vadītāja funkcijas.	2.8
3. Spēj argumentēti izskaidrot un diskutēt par sarežģītiem ekonomikas un uzņēmējdarbības nozares vai organizācijas vadības aspektiem gan ar speciālistiem, gan ar citām iesaistītajām pusēm.	3.5
4. Spēj patstāvīgi virzīt savu kompetenču pilnveidi un specializāciju, uzņemties atbildību par personāla grupu darba rezultātiem un to analīzi, veikt uzņēmējdarbību, inovācijas ekonomikas un uzņēmējdarbības nozarē un organizācijas vadītāja profesijā, veikt pētniecību vai tālāku mācīšanos sarežģītos un neprognozējamos apstākļos un, ja nepieciešams, tos pārveidot, lietojot jaunas pieejas.	3
5. Spēj patstāvīgi formulēt un kritiski analizēt sarežģītas zinātniskas un profesionālas problēmas, pamatot lēmumus, un, ja nepieciešams, veikt papildu analīzi.	2.7

6. Spēj integrēt dažādu jomu zināšanas, dot ieguldījumu jaunu zināšanu radīšanā, pētniecības vai profesionālās darbības metožu attīstībā, parādīt izpratni un ētisko atbildību par zinātnes rezultātu vai profesionālās darbības iespējamo ietekmi uz vidi un sabiedrību.	3.1
---	-----

Jāatzīst gan, ka šie formulējumi anketā dažkārt mulsina darba devējus, līdz ar to iespējams, ka vērtējumi tiek atzīmēti, vairāk balstoties uz kopējo attieksmi pret absolventa spēju iekļauties darba vietā un veikt amata pienākumus. Bet brīvā formā ierakstītajos komentāros šī gada un iepriekšējās anketās, kā arī personiskajās sarunās sastopams viedoklis, ka absolventiem būtu vēlama inovatīvāka, radošāka pieeja darba uzdevumiem un dažādām situācijām, kas prasa nestandarta risinājumus – teorētiski var apspriest visai sarežģītas tēmas, bet reāli trūkst ideju konkrētai rīcībai. Balsoties uz šīm atziņām, mācībspēki tiek rosināti vēl vairāk pielietot uzdevumus projektu izstrādes veidā, analizēt ar studentiem situācijas, kurās var attīstīt radošu pieeju.

ISMA augstskolai ir izveidojusies ilgstoša, stabila sadarbība ar daudziem darba devējiem gan Latvijā, gan ārpus tās, turklāt katru gadu vairāki uzņēmumi arī meklē darbiniekus ar augstskolas starpniecību. Bieži vien uzņēmumi ir gatavi ieviest studējošo ieteiktos risinājumus dažādās uzņēmējdarbības jomās, par ko liecina darba devēju iesniegtās atsauksmes par izstrādātajiem noslēguma darbiem. Tas liecina, ka kopumā ISMA studenti un absolventi tiek sagatavoti atbilstoši darba devēju prasībām un ir gatavi profesionālajai darbībai.

2.7. Sniegt novērtējumu par studējošo ienākošās un izejošās mobilitātes iespējām, izmantoto iespēju skaita dinamiku un mobilitātes laikā apgūto studiju kursu atzišanu.

Ar mācībspēku un studējošo mobilitātes organizēšanu ISMA nodarbojas Ārējo sakaru daļa, kas ir izveidota ar mērķi nodrošināt ISMA starptautisko sadarbību ar citu valstu augstākās izglītības iestādēm, organizācijām un asociācijām. Ārējo sakaru daļa organizē studentu stažēšanos ārzemju uzņēmumos, kā arī apmācības savā specialitātē ārzemju augstskolās. Jebkurš ISMA students vienu reizi visā mācību periodā var iziet praksi vienā no ES valstīm Erasmus programmas ietvaros un saņemt programmas paredzēto stipendiju. Katru gadu studentiem ir iespēja iegūt detalizētu informāciju par praksi un tās nosacījumiem, kā arī tikties ar partneriem, kuri piedāvā nodarbinātības iespējas, apmeklējot ISMA ikgadējo starptautisko konferenci Internship & Employment.

Erasmus+ augstākās izglītības iestāžu studentiem sniedz iespēju iegūt starptautisku pieredzi un zināšanas studijās kādā no partneru augstākās izglītības iestādēm vai praktizēties ārvalstu uzņēmumos vai citās atbilstošās darba vietās.

Studiju mobilitātes mērķi ir:

- sniegt iespēju studentiem pavadīt noteiktu studiju periodu, mācoties citas dalībvalsts augstskolā;
- sniegt iespēju studentiem gūt vērtīgu akadēmisko, valodas un kultūras pieredzi, studējot citās Eiropas valstīs;
- veicināt sadarbību starp augstākās izglītības iestādēm un uzlabot uzņemošo augstskolu studiju vidi;

- sekmēt labi kvalificētu un starptautiski pieredzējušu jaunu cilvēku – topošo profesionāļu attīstību.

Prakses mobilitātes mērķi ir:

- sniegt iespēju studentiem un nesenajiem augstskolu absolventiem gūt praktisku pieredzi uzņēmumā vai organizācijā citā Eiropas valstī;
- palīdzēt studentiem piemēroties ES darba tirgus prasībām;
- sniegt iespēju studentiem un nesenajiem absolventiem attīstīt īpašas prasmes, tai skaitā valodas prasmes un uzlabot izpratni par ekonomisko un sociālo kultūru;
- veicināt sadarbību starp augstskolām un uzņēmumiem;
- sekmēt labi kvalificētu, atvērtu un starptautiski pieredzējušu jaunu cilvēku – topošo profesionāļu attīstību.

Pēc mobilitātes beigām:

- uzņemošā iestāde nodrošina studentu un ISMA augstskolu ar sekmju izrakstu, kas apliecina, ka saskaņotā programma ir izpildīta;
- ISMA, izmantojot ECTS vai ekvivalentu kredītpunktu sistēmu, akadēmiski atzīst mobilitātes perioda studijas, kā to paredz mācību līgums;
- mobilitātes periods tiek minēts arī diploma pielikumā.

Studiju laikā ārvalstīs:

- studentam jāievēro noslēgtā Erasmus finansējuma līguma noteikumi, kā arī studiju līguma nosacījumi;
- jebkuras izmaiņas mācību līgumā studentam nekavējoties rakstiski jāsaskaņo ar ISMA un uzņemošo augstskolu;
- ārvalsts augstskolā studentam jāpavada pilns nolīgtais studiju periods, jākārt nepieciešamie eksāmeni vai citi pārbaudījumi un jāievēro augstskolas noteikumi un kārtība;
- beidzot mobilitātes periodu, studentam jāsaņem ārvalsts augstskolas parakstīts sekmju izraksts. Tajā ir norādīti apgūtie studiju kursi un apkopoti iegūtie kredītpunkti un atzīmes;
- ISMA nodrošina veiksmīgi apgūto priekšmetu pilnu akadēmisko atzīšanu (izmantojot ECTS kredītpunktu sistēmu);
- Erasmus studiju perioda laikā ārvalstī students netiek atbrīvots no maksas par studijām ISMA.

Studijās uz ārvalstīm var doties studenti, sākot no 2. studiju gada, tāpēc studiju mobilitātes iespējas no maģistrantiem attiecas tikai uz studējošajiem studiju programmā ar 80KP apjomu. Augstskolu nesenie absolventi mācību mobilitātes ietvaros var doties praksē ne vēlāk kā gadu pēc augstskolas absolvēšanas. Mobilitātes brauciena ilgums studijām ir no 3 mēnešiem līdz 12 mēnešiem, savukārt praksei – no 2 mēnešiem līdz 12 mēnešiem. Laika posmā no 2013.gada līdz 2019.gadam izejošās mobilitātes iespējas izmantojuši 124 ISMA maģistra studiju programmā „Uzņēmējdarbības vadība” studējošie (skat.3.4.3.tabulu).

Tabula Nr. 3.4.3. Studējošo izejošā mobilitāte pa valstīm

Mobilitātes veids	Mobilitātes valsts	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
--------------------------	---------------------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

Prakses mobilitāte	Bulgārija	7		10	12	2		
	Čehija				1			
	Grieķija	1	1		1	1	2	1
	Igaunija		1	1			1	1
	Itālija				1		1	1
	Kipra		1					
	Lielbritānija		1					
	Lietuva						5	
	Nīderlande							1
	Norvēģija						2	
	Polija							2
	Spānija	2	8	3	9	6	7	15
	Turcija			1				2
	Vācija		1					1
	Zviedrija						1	2
Studiju mobilitāte	Čehija			1	1	1		
	Polija					1		
	Portugāle					2		
	Somija						1	
	Vācija	1						

Kā redzams, pievilcīgāka ISMA maģistratūrā studējošajiem šķiet iespēja ārvalstīs iziet praksi, kas saistīts ar vēlmi gūt tieši praktisko pieredzi, nostiprināt svešvalodu zināšanas, arī pārbaudīt savas iespējas strādāt un iegūt pastāvīgu darbu kādā no Eiropas valstīm. Labprātāk studenti dodas uz tālākām un siltākām valstīm kā Bulgārija un Spānija, taču regulāri arī tiek izmantotas prakses iespējas, kas piedāvātas tepat kaimiņos – Lietuvā, Igaunijā, Zviedrijā. Pilnīga informācija par studējošo mobilitātes dinamiku iekļauta pielikumā Nr.2.5.3.

Studējošo ienākošās mobilitātes dinamika ir krietni atšķirīga – pārskata periodā uz studijām uzņēmējdarbības maģistratūrā ISMA ieradušies tikai 5 studenti: 4 no Vācijas un 1 no Turcijas

(skat.3.4.4.tabulu).

Tabula Nr. 3.4.4. Ienākošo studentu skaits maģistra studiju programmā „Uzņēmējdarbības vadība”

Valsts	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Vācija	1				1	1	1
Turcija					1		

Kopumā studējošo mobilitāte vērtējama pozitīvi, jo katru gadu ISMA studenti dodas uz vairākām valstīm apmaiņas braucienos, un pēdējos gados aktivizējusies arī studentu ierašanās Rīgā, lai izmantotu iespēju apgūt profesionālā maģistra studiju programmas „Uzņēmējdarbības vadība” piedāvātos studiju kursus. Ar iekļaušanos studiju procesā problēmu parasti nav, jo gan ISMA studenti, gan mācībspēki ir pieraduši nodarbībās redzēt pārstāvjus no dažādām valstīm, jo tādu ir daudz arī pastāvīgo studentu vidū. Turklāt šie ISMA studenti var veiksmīgi palīdzēt uz laiku atbraukušajiem labāk izprast studiju procesa, sadzīves vai kultūras atšķirības Latvijā un tām pielāgoties.

III - STUDIJU PROGRAMMAS RAKSTUROJUMS (3. Studiju programmas resursi un nodrošinājums)

3.1. Novērtēt resursu un nodrošinājuma (studiju bāzes, zinātnes bāzes (ja attiecināms), informatīvās bāzes (tai skaitā bibliotēkas), materiāli tehniskās bāzes un finansiāli bāzes) atbilstību studiju programmas īstenošanas nosacījumiem un studiju rezultātu sasniegšanai, sniegt piemērus. Veicot novērtējumu iespējams norādīt atsauci uz II. daļas 3. nodaļas 3.1.- 3.3. kritērijos sniegto informāciju.

Studiju programmas „Uzņēmējdarbības vadība” īstenošana notiek modernī aprīkotās telpās Lomonosova ielā 1, kur ir pilnībā atjaunota ēka ar ērtām, gaišām, apsildāmām un vēdināmām nodarbību auditorijām, bibliotēku un kafējnīcu. Nodarbību telpas ir aprīkotas ar moderno tehnoloģiju aparāturu mūsdienīgai lekciju un semināru norisei – datoriem, projektoriem, televizoriem, interaktīvajām tāfelēm – kas ir noderīgi gan kā palīg līdzekļi lekciju vadīšanā, gan arī studiju rezultātu novērtēšanai. Piemēram, studentu prezentācijas prasmes tiek trenētas un pārbaudītas, daudzos studijuursos prezentējot grupu un individuālos darbus, kur tiek izmantoti projektori un atbilstoša prezentāciju programmatūra. Studiju programmas īstenošanai nav nepieciešamas speciāli aprīkotas laboratorijas vai citi specifiski resursi.

Lai nodrošinātu studentiem piemērotu vidi augstu studiju rezultātu sasniegšanai, dažādām nodarbībām tiek izmantotas atbilstošas telpas, piemēram, vairākās auditorijās ir viegli pārvietojami krēsli ar piestiprinātu nelielu galdu pierakstiem, tādējādi nepieciešamības gadījumā šajās telpās ir viegli organizēt darbu pāros, lielākās vai mazākās grupās.

Studējošajiem ir brīvi pieejama bibliotēka kopējā platībā 286m² ar plašu grāmatu un zinātnisko rakstu klāstu, kas regulāri tiek papildināts. Augstskola abonē pieeju elektronisko resursu platformai EBSCOhost, kuru studējošie var izmantot, pieslēdzoties no jebkura datora sev ērtā vietā un laikā, kas nodrošina brīvu piekļuvi informācijai, gatavojoties pārbaudījumiem, izstrādājot studiju un

noslēguma darbus. ISMA mācībspēki regulāri publicē zinātniskus rakstus brīvi pieejamos zinātniskos krājumos, piemēram, ResearchGate.net un Academia.edu resursos. ISMA studējoši arī ir aicināti reģistrēties resursos un lietot brīvi pieejamu informāciju zinātniskos nolūkos.

Pieejamās literatūras klāsts, kas vistiešāk attiecas uz studiju programmas „Uzņēmējdarbības vadība” vajadzībām, atspoguļots 3.4.5.tabulā.

Tabula Nr. 3.4.5. Pieejamā literatūra studiju programmai „Uzņēmējdarbības vadība”

Jomas	Grāmatas		Vienību sadalījums pa valodām		
	Nosaukums	Vienību skaits	Latviešu	Angļu	Citās
Ekonomika un finanses	582	871	230	46	595
Vadībzinātne	538	688	135	95	458
Uzņēmējdarbība	1176	1765	536	108	1121
Tirgzinības	298	494	143	46	305
Citas sociālās zinātnes	417	564	195	42	327
Zinātniskā pētniecība	27	33	2	5	26

Plašāka informācija par infrastruktūru un materiāltehnisko nodrošinājumu atrodama II. daļas 3. nodaļas 3.1.- 3.3. punktos.

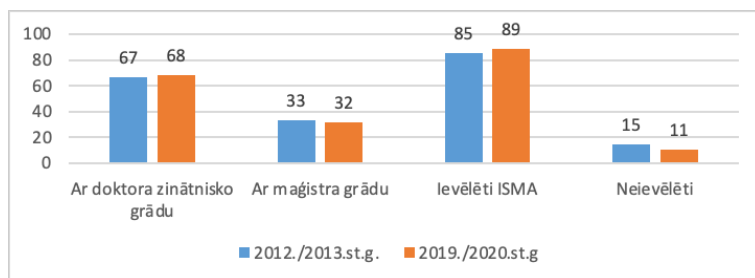
3.2. Studiju un zinātnes bāzes, tajā skaitā resursu, kuri tiek nodrošināti sadarbības ietvaros ar citām zinātniskajām institūcijām un augstākās izglītības iestādēm, novērtējums (attiecināms uz doktora studiju programmām).

III - STUDIJU PROGRAMMAS RAKSTUROJUMS (4. Mācībspēki)

4.1. Mācībspēku sastāva izmaiņu analīze un novērtējums par pārskata periodu, to ietekme uz studiju kvalitāti.

Studiju programmā iesaistīto mācībspēku sastāvs kopumā ir samērā stabils, taču kopš iepriekšējās studiju virziena akreditācijas, protams, ir notikušas izmaiņas gan mācībspēku sastāvā, gan skaitliskajos rādītājos (skat.3.4.7.attēlu). Ir saglabājusies līdzīga attiecība starp programmas

īstenošanā iesaistīto mācībspēku skaitu ar doktora zinātnisko grādu un maģistra izglītību, savukārt nedaudz pieaudzis ievēlēto mācībspēku īpatsvars.

Attēls Nr. 3.4.7. Mācībspēku procentuālais sadalījums maģistra studiju programmā

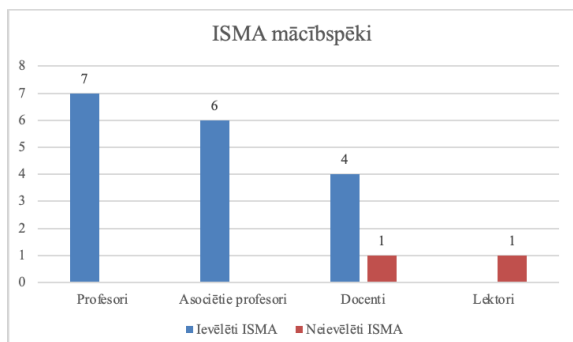
Vairāki ISMA mācībspēki turpina darbu maģistra studiju programmā jau ilgstošus gadus, piemēram, M.Živitere, V.Riaščenko, D.Zmičerevska, M.Grinčuks, V.Gopejenko. Taču ir piesaistīti arī vairāki jauni mācībspēki ar ievērojamu pieredzi pedagoģiskajā darbā un praktiskajā uzņēmējdarbībā, piemēram, J.Viržbickis, Z.Oborenko.

Ir studiju programmā iesaistītie mācībspēki, kuri pārskata periodā ieguvuši doktora grādu: V.Djakona un I.Linde. Kaut arī daļa mācībspēku vēl nav noslēguši savas studijas doktorantūrā, tomēr viņu praktiskā darba pieredze ir ļoti nozīmīga un vērtīga studiju procesā, sniedzot studējošajiem skaidru priekšstatu par teorētisko zināšanu pielietošanu praksē, turklāt praktiski visi mācībspēki aktīvi darbojas zinātniskās pētniecības laukā (šie aspekti analizēti arī 4.2. un 4.5.sadaļā).

4.2. Studiju programmas īstenošanā iesaistīto mācībspēku (akadēmiskā personāla, viesprofesoru, asociēto viesprofesoru, viesdocentu, vieslektoru un viesasistentu) kvalifikācijas atbilstības studiju programmas īstenošanas nosacījumiem un normatīvo aktu prasībām novērtējums. Sniegt informāciju par to, kā mācībspēku kvalifikācija palīdz sasniegt studiju rezultātus.

Saskaņā ar „Augstskolu likuma” 27.pantu, ISMA akadēmisko personālu veido: profesori, asociētie profesori, docenti, vadošie pētnieki, lektori, pētnieki, asistenti. Akadēmiskie amati ISMA tiek ieņemti atbilstoši Latvijas Republikas likumdošanai, vēlēšanu kārtībā, ko nosaka augstskolas „Nolikums par vēlēšanām akadēmiskajos amatos ISMA”. Nolikumā iekļauti docētāju kvalifikācijas un atbilstības kritēriji atbilstoši „Augstskolu likuma” 28.,30., 32., 36., 37., 38. un 40. pantam.

Informācija par studiju programmas īstenošanā iesaistītajiem mācībspēkiem ir atspoguļota attēlā nr 3.4.7

Attēls Nr. 3.4.7 "ISMA mācībspēki"

Kā redzams no 2.3.2.pielikumā pievienotajiem mācībspēku dzīves gājumiem (CV), studiju programmā iesaistītie mācībspēki īsteno tos studiju kursus, kuros viņu pieredze ir visnozīmīgākā. Tā, piemēram, Z.Oborenko („Starptautiskā mārketinga vadīšana”, „Pētniecības metodes”) ir bijusi mārketinga un reklāmas direktore, joprojām ir mārketinga komunikāciju un vadības konsultāciju uzņēmuma valdes locekle; J.Viržbickis („Saimnieciskās darbības analīze”) ir galvenais grāmatvedis ar ilggadīgu pieredzi; D.Zmičerevska („Starptautiskās uzņēmējdarbības aktualitātes”) ir pieredzējusi direktore un biznesa attīstības vadītāja.

Praktiķu piesaistīšana mācību procesā ir viena no studiju programmas prioritātēm, jo tā ir nozīmīga konkurētspējīgā priekšrocība, ko novērtē ISMA studenti. Tāpēc regulāri tiek pieaicināti arī vieslektori ne tikai pilna studiju kursa apguvei, bet arī atsevišķu tēmu iztīrīšanai. Daļa no šādām lekcijām un semināriem tiek organizēta konkrētām studentu grupām attiecīgā studiju kursa ietvaros, daļa ir plaši pieejamas jebkuram interesentam ISMA. Kā nozīmīgus piemērus maģistra studiju programmai „Uzņēmējdarbības vadība” var minēt:

- vieslektora no Zirve University (Turcija) dekāna vietnieka, assoc. profesora Bora Senyigit, Ph.D. lekcija „Modernā grāmatvedība” (2016);
- Zagurilo (DB Schenker Latvija Pārdošanas un mārketinga vadītājs) atklātā lekcija loģistikā (2016);
- Emel Burak no Kırklareli Universitātes (Turcija) lekcijas „Menedžmenta teorija” un „Menedžmenta funkcijas” (2016);
- Latvijas apdrošināšanas asociācijas prezidenta J.Abāšina lekcija-seminārs par tēmu "Latvijas apdrošināšanas iespējas un izaicinājumi" (2017);
- seminārs pēdējo kursu studentiem „LurSoft datu bāzes resursi un iespējas” (2018);
- seminārs “Uzņēmējdarbība kā daļa no migrantu integrācijas” (2019);
- debates ar biznesa vides pārstāvjiem „Pārrobežu business. Problēmas un to risināšanas veidi” (2019) u.c.

ISMA mācībspēki aktīvi līdzdarbojas studiju programmas pilnveidē, studiju kursu aktualizācijā, metodiskajā darbā, kā arī nemitīgi pašpilnveidojas tālākizglītībasursos, semināros, tālākās studijās, piedalās zinātniskajā pētniecībā, konferencēs, projektos. Zinātniskās darbības rezultāti tiek iestrādāti studijuursos, iepazīstinot arī studentus ar jaunākajām tendencēm nozarē (skat. arī 4.5.nodaļu).

4.3. Informācija par doktora studiju programmas īstenošanā iesaistītā akadēmiskā personāla zinātnisko publikāciju skaitu pārskata periodā, pievienojot svarīgāko publikāciju sarakstu, kas publicētas žurnālos, kuri tiek indeksēti datubāzēs Scopus vai WoS CC. Sociālajās zinātnēs un humanitārajās un mākslas zinātnēs var papildus skaitīt zinātniskās publikācijas žurnālos, kas tiek indeksēti ERIH+ (ja piemērojams).

4.4. Informācija par doktora studiju programmas īstenojošā iesaistītā akadēmiskā personāla iesaisti pētniecības projektos kā projekta vadītājiem vai galvenajiem izpildītājiem/ apakšprojektu vadītājiem/ vadošajiem pētniekiem, norādot attiecīgā projekta nosaukumu, finansējuma avotu, finansējuma apmēru. Informāciju sniegt par pārskata periodu (ja attiecināms).

4.5. Sniegt piemērus akadēmiskā personāla iesaistei zinātniskajā pētniecībā un/vai mākslinieciskajā jaunradē gan nacionālā, gan starptautiskā līmenī (studiju programmas saturam atbilstošajās jomās) un iegūtās informācijas pielietojumam studiju procesā.

Ņemot vērā, ka ISMA vadība aktīvi motivē mācībspēkus un darbiniekus uz pētniecisko un zinātnisko darbu, atbalstot un stimulējot arī materiāli, kā arī pašā augstskolā tiek organizētas vairākas ikgadējās konferences, kurās darbinieki tiek rosināti piedalīties, gandrīz visi studiju programmā iesaistītie mācībspēki aktīvi nodarbojas ar zinātnisko pētniecību, piedalās konferencēs, izstrādā rakstus un publikācijas, iesaistās dažādos projektos gan Latvijā, gan ārvalstīs. Zinātniskās darbības process un rezultāti tiek integrēti studiju procesā gan iepazīstinot studentus ar jaunākajiem vadībzinātnes nozares atklājumiem, metodēm, modeļiem, gan veicinot studējošo līdzdalību pētījumu izstrādē.

Pilns mācībspēku zinātniskās darbības apkopojums atrodams pielikumā Nr.2.4.1., savukārt pielikumā Nr.2.3.2. ietverti visu mācībspēku dzīves gājumu apraksti (CV). Daži piemēri, kas nozīmīgi tieši maģistrantūras studiju procesam un studiju kursu pilnveidei, apkopoti 3.4.5.tabulā.

Tabula Nr. 3.4.5. Mācībspēku zinātniskās darbības piemēri, kas izmantoti studiju procesa pilnveidē

Iesaistītie mācībspēki	Pētījums/ publikācija/ projekts/ praktiskā darbība	Atbilstošie studiju kursi
V.Djakona	ASSESSMENT-BASED MANAGEMENT OF ENTERPRISE'S INTELLECTUAL CAPITAL, №3(7), March 2016, Proceedings of the II-nd International Scientific and Practical Conference "Innovative Technologies in Science" (February 25 – 26, 2016, Dubai, UAE)", ISSN 2413-1032, p.68-74	Starptautiskās tiesības komercdarbības jomā

V.Djakona	Особенности построения комплексной системы управления интеллектуальным капиталом предприятия, ИК на НВУ"Васил Левски", Сборник доклады от ГУНК, 20-21.10.2016, том 7, с.109-118; ISSN 1314-1937	Starptautiskās tiesības komercdarbības jomā
V.Djakona, O.Verdenhofa, J.Dehtjare, M.Čelika	Management of intellectual capital in the conditions of transforming education ATEE conference proceedings. LU University, June 7th -8th, 2019. Theses submitted	Cilvēkresursu vadība un attīstība Starptautiskās tiesības komercdarbības jomā
V.Djakona	СИСТЕМА УПРАВЛЕНИЯ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫМ КАПИТАЛОМ ПРЕДПРИЯТИЯ, International Journal of Innovative Technologies in Economy. ISSN 2412-8368(p) ISSN 2414-1305 (Online) Издательство: ROST (Dubai), Номер: 1 (3) Год: 2016 Страницы: 16-21. Indexed in: Google Scholar, РИНЦ.	Starptautiskās tiesības komercdarbības jomā

Z.Oborenko, M.Živitere	Potential of Non-Governmental Organisations in Social Entrepreneurship from the Perspective of a Regional City. In: Proceedings of 10th International Scientific Conference "Business and Management 2018" May 3-4, 2018, Vilnius Gediminas Technical University, Lithuania	Starptautiskā mārketinga vadīšana Pētniecības metodes
Z.Oborenko	Adapting new technologies into the management study programs. 16th Interantional Conference "Open Learning & Distanc Education 2018", ISMA University, Riga, January 25-26, 2018.	Pētniecības metodes
Z.Oborenko	Digital marketing to promote employment of people with disabilities, 4th International Conference Marketing and Management MM2019, 13th June 2019, Warsaw, Poland.	Starptautiskā mārketinga vadīšana
Z.Oborenko	The Role of the Higher Education in and Innovation Era. International conference "Studies - Business - Society: Present and Future Insights IV", Klaipeda State University of Applied Sciences (KVK), September 25, 2018.	Pētniecības metodes

I.Spīča	The Analysis of Indicators Characterising Innovations and Technological Business Environment in Latvia. Proceedings of the 14th European Conference on Innovation and Entrepreneurship. University of Peloponnese, Kalamata, Greece, 19-20 September 2019, 1004-1012.	Uzņēmējdarbības ekonomika
I.Spīča	Business Environment model in Latvia. E- Proceedings of the International Conference Simulation-2016. National Academy of Sciences of Ukraine Pukhov Institute for Modelling in Energy Engineering, Kiev, Ukraine, 25-27 May 2016, 123-126.	Uzņēmējdarbības ekonomika
I.Spīča	Business Competences. Monograph. Edited by I.Spica. 4 [vol]. Business Competences Necessary for the Economic Recovery of Latvia. Riga. Business competence centre, 2012. 160 p.	Uzņēmējdarbības ekonomika
I.Spīča	Latvijas uzņēmējdarbības vides pārvaldības rezultativitāte. 4th International Scientific Practical Conference "Business Environment" 02/12/2016, Riga, Latvia	Uzņēmējdarbības ekonomika

I.Spīča	Starptautisko tirdzniecību ietekmējošie uzņēmējdarbības vides faktori. 3rd International Scientific Practical Conference "Business Environment" 27/11/2015, Riga, Latvia	Uzņēmējdarbības ekonomika
M.Živitere, V.Riashchenko	Mechanical Implementation Of Business Process Reengineering - Innovative Infotechnologies for Science, Business and Education, ISSN 2029-1035 - 1(14) 2013 - Pp. 30-35.	Inovatīvā darbība Pētniecības metodes
M.Živitere, V.Riashchenko	Innovative approaches in the management of competitiveness of businesses. Collective monograph, edited by A. Berezin, M. Bezpartochnyi - Bezpartochnyi M., Živitere M., Riashchenko V. Use of cluster analysis to ensure the effective functioning and development of retail. Latvian Academy of Sciences. Riga: «Landmark» SIA, 2016. - Vol. 2 - 196 p.,	Inovatīvā darbība Pētniecības metodes
V.Riashchenko, M.Živitere	The Development of the innovative capacity of Latvia. 11th International Technology, Education and Development Conference, March 6-8, Valencia (Spain). Pages 10071-10074. ISBN: 978-84-617-8491-2	Inovatīvā darbība Stratēģiskās vadības koncepcijas Pētniecības metodes

V.Riashchenko, M.Živitere	Methodology of reengineering business processes in conditions of implementation of contemporary management methods of the enterprise. Collective monograph, edited by Markina I., Aranchiy V., Safonov Y. and others. Management of the 21st century: globalization challenge. - Prague. - Nemoros.r.o. - 2018. - Czech Republic. - 508 p.	Inovativā darbība Stratēgiskās vadības koncepcijas
V.Riashchenko	Environment. Technology. Resources. 11th International Scientific and Practical Conference. Promoting social entrepreneurship product. Conference papers are indexed in the SCOPUS database. Rezekne Academy of Technologies June 15, 2017 – June 17, 2017	Stratēgiskās vadības koncepcijas
J.Dehtjare, V.Riashchenko	Marketing the Social Entrepreneurship. - Applied Research in Health and Social Sciences: Interface and Interaction, 2015, No. 12 ISSN 1822-3338	Starptautiskā mārketinga vadīšana Stratēgiskās vadības koncepcijas
J.Dehtjare, V.Riashchenko	The Main Stages of a Brand Revitalization. - II МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ «Управління соціально-економічним розвитком держави, регіону, підприємства», 1.11 – 1.12.2014 р. ПОЛТАВА - 2 стр.	Starptautiskā mārketinga vadīšana

J.Dehtjare, V.Riashchenko	Концепция ребрендинга ресторана. - IIIМеждународная научно-практическая Интернет-конференция студентов, аспирантов и молодых ученых «Инновационное развитие и трансграничная безопасность: экономические, экологические, правовые и социогуманитарные аспекты», 16.12.2014., Чернигов – 1 стр	Starptautiskā mārketinga vadīšana
I.Linde	INTED2012 Proceedings, (6th International Technology, Education and Development Conference), Valencia (Spain), March 5-7, 2012; publikācija OPTIMIZATION STRATEGIES AND MANAGEMENT PROBLEMS OF HIGHER EDUCATION; 4798-4804 p. ISBN: 978-84-615-5563-5	Vadībzinības un līderība
I.Linde	The 13th International Conference Information Technologies and Management, ISMA, Rīga, Latvijā 16.-17. aprīlī, 2015; Analysis of consistency of calculation of an estimate of the higher education institution ranking, 358-359 lpp.; Programma un tēzes, Rīga, ISMA, 2013, ISBN 1691-2489.	Vadībzinības un līderība

R.Kopitovs, O.Verdenhofa, R.Djakons	Comprehension of management problems forms understanding of business tasks.- The 12th International Conference „Information Technologies and management 2014”. April 16-17, 2014, Riga, Information Systems Management Institute.	Finanšu analīze un plānošana Cilvēkresursu vadība un attīstība
---	---	---

Izpētes rezultāti un atziņas, kas gūtas, sagatavojot pētījumus un publikācijas, tiek iestrādāti atbilstošajos studijuursos, piemēram, izmantojot situāciju analīzē, piedāvājot instrumentus un tehnoloģijas izpētei vai lēmumu pieņemšanā vai kā labās prakses piemēri.

4.6. Mācībspēku sadarbības novērtējums, norādot mehānismus sadarbības veicināšanai, studiju kursu/ moduļu savstarpējās sasaistes nodrošināšanā. Norādīt arī studējošo un mācībspēku skaita attiecību studiju programmas ietvaros (pašnovērtējuma ziņojuma iesniegšanas brīdī).

Pilnībā izprotot mācībspēku sadarbības nozīmi, ISMA īsteno mācībspēku sadarbību trijos blokos:

1. Mācībspēku sadarbība studiju programmu un studiju kursu aprakstu izstrādē un aktualizēšanā.
2. Mācībspēku sadarbība metodiskā darba pilnveidošanā.
3. Mācībspēku sadarbība zinātniskās jaunrades jomā.

Lai nodrošinātu starppriekšmetu sasaisti un saskaņotas prasības attiecībā pret studiju rezultātu sasniegšanu, kā arī tiktu izslēgta nevajadzīga satura dublēšanās, studiju kursu saturs regulāri tiek apspriests un apstiprināts, sadarbojoties studiju programmā iesaistītajiem mācībspēkiem un studiju virziena padomes dalībniekiem. Tas notiek gan Padomes sēdēs, gan katedru sanāksmēs, gan arī mācībspēkiem individuāli tiekoties neformālā gaisotnē, lai savstarpēji dalītos ar informāciju un saskaņotu darbību savos studijuursos.

Regulāri notiek mācībspēku dalīšanās ar pieredzi jaunu, mūsdienīgu apmācības metožu izmantošanā, e-vides iespēju apguvē, radošas domāšanas attīstīšanā un tamlīdzīgu jautājumu apspriešana ikgadējās konferences „Open Learning and Distance Education” ietvaros, kas 2020.gada janvārī notika jau 18.reizi. Konferences laikā ir iespēja iepazīties ar jaunākajiem pētījumiem un atklājumiem, noklausoties referentu uzstāšanos, kā arī tikt klātienē ar kolēģiem no dažādām Latvijas un ārvalstu izglītības iestādēm un citām organizācijām.

Sākot ar 2019. gada aprīli, ISMA ir uzsākusi jaunu iniciatīvu, kas arī vērsta uz mācībspēku sadarbības veicināšanu pedagoģiski-metodiskajā darbā. 2019.gada 23.-26.aprīlī ISMA risinājās pirmā Erasmus+ Mācību un prakses nedēļa (*Erasmus+ Staff Teaching and Training Week at ISMA University*). Neformālā atmosfērā dalībniekiem bija iespējas pārrunāt aktuālākās augstākās izglītības problēmas, izstrādāt ieteikumus studentu mobilitātes veicināšanai, kā arī dalīties pieredzē

par mācību procesa īstenošanas specifiku Ukrainā, Lietuvā, Portugālē un citās valstīs. ISMA pasākums guva lielu atsaucību mācībspēku vidū, un ir plānots turpināt šo iniciatīvu, aicinot vieslektorus vadīt seminārus un lekcijas studentiem un pasniedzējiem par aktualitātēm dažādās nozarēs.

Mācībspēku sadarbība zinātniskās jaunrades jomā tiek īstenota, ievērojot ISMA "Vadības, administrēšanas un nekustamo īpašumu pārvaldības" virzienā īstenoto studiju programmu sasaisti. Kopīgi zinātniskie pētījumi aptver tādas jomas kā vadības inovatīvie risinājumi uzņēmējdarbības konkurētspējas veicināšana, cilvēkresursu menedžments un cilvēkkapitāla attīstīšana uzņēmumos, sociālās uzņēmējdarbības problemātika un risinājumi, kā arī citi ar virziena ietvaros īstenotu studiju programmu specifiku saistītie pētījumi. Pilna informācija par mācībspēku veiktajiem pētījumiem ir atrodama mācībspēku biogrāfijās (2.3.2.pielikumā) un 2.4.1.pielikumā, kur apkopota informācija par mācībspēku zinātnisko pētniecību.

Pašnovērtējuma iesniegšanas brīdī 2020. gada 5. martā profesionālā maģistra studiju programmā "Uzņēmējdarbības vadība" ir 370 studējošie un programmas īstenošanā iesaistīti 18 mācībspēki, līdz ar to uz 1 mācībspēku, neskaitot pieaicinātos vieslektorus, ir 20 studentu.

Pielikumi

III. Studiju programmas raksturojums - 1. Studiju programmas raksturojošie parametri		
Kopīgās studiju programmas atbilstība Augstskolu likuma prasībām (tabula)		
Statistika par studējošajiem pārskata periodā	3.4.1.Studejoso_statistika_Mag.xlsx	3.4.1.Statistics_students_Mag .xlsx
III. Studiju programmas raksturojums - 2. Studiju saturs un īstenošana		
Studiju programmas atbilstība valsts izglītības standartam	3.4.9.Atbilstiba_izlitiba_standartam_Mag.docx	3.4.9.Compliance_Education_standard_Mag.docx
Studiju programmā iegūstamās kvalifikācijas atbilstību profesijas standartam (ja piemērojams)	3.4.10.Atbilstiba_profesijas_standartam_Mag.docx	3.4.10.Compliance_prof_standart_Mag.docx
Studiju programmas atbilstību atbilstošās nozares specifiskajam normatīvajam regulējumam (ja piemērojams)		
Studiju kursu/ moduļu kartējums studiju programmas studiju rezultātu sasniegšanai	3.4.2.Kartejums_Mag.xlsx	3.4.2.Mapping_Mag.xlsx
Studiju programmas plāns (katram studiju programmas īstenošanas veidam un formai)	3.4.3_Studiju_programmas_plani_Mag.xlsx	3.4.3_Curriculum_Study_Programme_Mag.xlsx
Studiju kursu/ moduļu apraksti	3.4.2_Studiju_kursu_apraksti_Mag.docx	3.4.2_Study_course_descriptions_Mag.docx
Studiju programmas raksturojums - Citi obligātie pielikumi		
Par studiju programmas apgūšanu izsniedzamā diploma paraugs	3.4.5_Diploms_MAG.pdf	3.4.5_Diploma_MAG.pdf
Dokuments, kas apliecina, ka augstskola vai koledža studējošajiem nodrošinās iespējas turpināt izglītības ieguvi citā studiju programmā vai citā augstskolā/ koledžā (līgums ar citu akreditētu augstskolu vai koledžu), ja studiju programmas īstenošana tiks pārtraukta	3.6_Apliecinajums_izglitiba_turpinasanai_Bak_Tur_Mag.pdf	3.6._Acknowledgement_continuing_Edu_Bak_Tur_Mag.pdf
Dokuments, kas apliecina, ka augstskola vai koledža studējošajiem garantē zaudējumu kompensāciju, ja studiju programma augstskolas vai koledžas rīcības (darbības vai bezdarbības) dēļ netiek akreditēta vai tiek atņemta studiju programmas licence un studējošais nevēlas turpināt studijas citā studiju programmā.	3.7_Apliecinajums_kompensacija.pdf	3.7_Acknowledgement_compensation.pdf
Augstskolas/ koledžas apliecinājums par studiju programmas īstenošanā iesaistāmo mācībspēku attiecīgo svešvalodu prasmi vismaz B2 līmenī atbilstoši Eiropas Valodas prasmes novērtējuma līmeņiem (līmeņu sadalījums pieejams tīmekļvietnē www.europass.lv , ja studiju programmu vai tās daļu īsteno svešvalodā.	3.4.11.Apliecinajums_svesvaloda_Mag.pdf	3.4.11.Acknowledgement_language_Mag.pdf
Ja studiju virziena ietvaros tiek īstenotas doktora studiju programmas, apliecinājums, ka doktora studiju programmas akadēmiskā personāla sastāvā ir ne mazāk kā pieci doktori, no kuriem vismaz trīs ir Latvijas Zinātnes padomes apstiprināti eksperti tajā zinātņu nozarē vai apakšnozarē, kurā studiju programma plāno piešķirt zinātnisko grādu.		
Ja studiju virziena ietvaros tiek īstenotas akadēmiskās studiju programmas, apliecinājums, ka akadēmisko studiju programmu akadēmiskais personāls atbilst Augstskolu likuma 55. panta pirmās daļas trešajā punktā noteiktajām prasībām.		
Studiju līguma paraugs/-i	3.4.8.Studiju_ligums_Mag.pdf	3.4.8.Study_contract_Mag.pdf
Ja studiju virziena ietvaros tiek īstenotas akadēmiskās studiju programmas, kurās paredzēts, ka studēs mazāk nekā 250 pilna laika studējošie, attiecīgs Augstākās izglītības padomes atzinums atbilstoši Augstskolu likuma 55. panta otrajai daļai.		

Uzņēmējdarbības vadība (42345)

Studiju virziens	<i>Vadība, administrēšana un nekustamo īpašumu pārvaldība</i>
Studiju programmas nosaukums	<i>Uzņēmējdarbības vadība</i>
Izglītības klasifikācijas kods (IKK)	42345
Studiju programmas veids	<i>Profesionālā bakalaura studiju programma</i>
Studiju programmas direktora vārds	<i>Viktorii</i>
Studiju programmas direktora uzvārds	<i>Riashchenko</i>
Studiju programmas direktora e-pasts	<i>viktorii.riashchenko@isma.lv</i>
Studiju programmas vadītāja/ direktora akadēmiskais/ zinātniskais grāds	<i>Dr.oec.</i>
Studiju programmas direktora telefona numurs	
Studiju programmas mērķis	<i>Sagatavot augsti kvalificētus, novatoriski domājošus un konkurētspējīgus uzņēmējdarbības līderus, kuriem piemīt prasme risināt mūsdienu biznesa problēmas strauji augošajā pasaules konkurences tirgū, uzņēmēju domāšana, spēja veidot un veiksmīgi vadīt dažādu nozaru uzņēmumus, vienlaikus apzinoties savu sociālo atbildību.</i>
Studiju programmas uzdevumi	<p><i>1. Nodrošināt konkurētspējīgu augstāko profesionālo izglītību atbilstoši piektā līmeņa profesionālajai kvalifikācijai un 6. Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūras (EKI) līmenim uzņēmējdarbības vadības jomā un sagatavot speciālistus ar lielu produktivitātes potenciālu gan Latvijas, gan pasaules darba tirgū.</i></p> <p><i>2. Veicināt augsta līmeņa apmācību un praksi uzņēmējdarbības vadības jomā, veidojot un stiprinot analītiskās un līderības, kā arī problēmu risināšanas prasmes.</i></p> <p><i>3. Sniegt studentiem vispusīgas zināšanas, praktiskās iemaņas un izpratni par mūsdienu ekonomiskās attīstības likumiem, inovāciju saistību ar uzņēmējdarbību, procesiem dažādās tautsaimniecības nozarēs, valsts un sabiedrības pārvaldi un citiem ar uzņēmējdarbību saistītiem procesiem.</i></p> <p><i>4. Attīstīt studentu zinātniski pētnieciskā darba prasmes, analītisko un inovatīvo domāšanu, radošumu, komunikācijas prasmes, kas absolventiem ļaus kļūt par radošām personībām, veiksmīgi atrast vietu Latvijas un pasaules darba tirgū.</i></p> <p><i>5. Veicināt izglītības un pētniecības attīstību uzņēmējdarbības vadības jomā, vienlaikus stiprinot Latvijas augstākās izglītības konkurētspēju starptautiskā līmenī.</i></p> <p><i>6. Sagatavot studentus, lai viņi ieņemtu vadošus amatus un veidotu karjeru uzņēmumos, sabiedriskās un bezpeļņas organizācijās, sāktu savu biznesu, kā arī turpinātu studijas maģistrantūrā.</i></p>

Sasniedzamie studiju rezultāti	<ul style="list-style-type: none"> - apgūt uzņēmuma darbības pamatprincipus, iemācīties plānot un prognozēt uzņēmuma darbību, organizēt un vadīt darbu atbilstoši uzņēmuma mērķiem un saskaņā ar Latvijas Republikas un starptautisko likumdošanu; - analizēt un izprast aktuālās ekonomiskās attīstības likumsakarības un principus un tautsaimniecības vidē notiekošos procesus, prast analizēt un novērtēt komercdarbības makro un mikro vidi, lai pieņemtu lēmumus atbilstoši situācijas izmaiņām, ievērojot civilās aizsardzības un vides aizsardzības prasības; - vadīšanas procesā pieņemt lēmumus atbilstoši situācijas izmaiņām, t.sk. pielietojot ekonomiski matemātiskās metodes; - apgūt prasmes un kompetences pielietot iegūtās teorētiskās un praktiskās zināšanas tūrisma uzņēmuma un tā struktūrvienību efektīvai vadīšanai, regulāri pilnveidojot savas zināšanas par novitātēm nozarē un profesionālās darbības jomā.
Studiju programmas noslēgumā paredzētais noslēguma pārbaudījums	Kvalifikācijas eksāmens un bakalaura darba izstrāde un aizstāvēšana

Studiju programmas varianti

Pilna laika klātie - 4 gadi - latviešu

Studiju veids un forma	Pilna laika klātie
Īstenošanas ilgums (gados)	4
Īstenošanas ilgums (mēnešos)	0
Īstenošanas valoda	latviešu
Studiju programmas apjoms (KP)	160
Uzņemšanas prasības (latviešu valodā)	vidējā izglītība
Iegūstamais grāds (latviešu valodā)	Profesionālais bakalaura grāds uzņēmējdarbības vadībā
Iegūstamā kvalifikācija (latviešu valodā)	Uzņēmuma vadītājs

Īstenošanas vietas

Īstenošanas vietas nosaukums	Pilsēta	Adrese
Informācijas sistēmu menedžmenta augstskola	RĪGA	LOMONOSOVA IELA 1 k-6, LATGALES PRIEKŠPILSĒTA, RĪGA, LV-1019

Nepilna laika klātie - 4 gadi, 5 mēneši - angļu

Studiju veids un forma	Nepilna laika klātie
Īstenošanas ilgums (gados)	4
Īstenošanas ilgums (mēnešos)	5
Īstenošanas valoda	angļu
Studiju programmas apjoms (KP)	160
Uzņemšanas prasības (latviešu valodā)	vidējā izglītība un angļu valodas zināšanu līmeni apliecinošs dokuments.
Iegūstamais grāds (latviešu valodā)	Profesionālais bakalaura grāds uzņēmējdarbības vadībā
Iegūstamā kvalifikācija (latviešu valodā)	Uzņēmuma vadītājs

Īstenošanas vietas

Īstenošanas vietas nosaukums	Pilsēta	Adrese
Informācijas sistēmu menedžmenta augstskola	RĪGA	LOMONOSOVA IELA 1 k-6, LATGALES PRIEKŠPILSĒTA, RĪGA, LV-1019

Informācijas sistēmu menedžmenta augstskolas Latgales filiāle	DAUGAVPILS	KANDAVAS IELA 17, DAUGAVPILS, LV-5401
--	------------	--

Nepilna laika klātie - 4 gadi, 5 mēneši - latviešu

Studiju veids un forma	<i>Nepilna laika klātie</i>
Īstenošanas ilgums (gados)	4
Īstenošanas ilgums (mēnešos)	5
Īstenošanas valoda	<i>latviešu</i>
Studiju programmas apjoms (KP)	160
Uzņemšanas prasības (latviešu valodā)	<i>vidējā izglītība</i>
Iegūstamais grāds (latviešu valodā)	<i>Profesionālais bakalaura grāds uzņēmējdarbības vadībā</i>
Iegūstamā kvalifikācija (latviešu valodā)	<i>Uzņēmuma vadītājs</i>

Īstenošanas vietas

Īstenošanas vietas nosaukums	Pilsēta	Adrese
Informācijas sistēmu menedžmenta augstskola	RĪGA	LOMONOSOVA IELA 1 k-6, LATGALES PRIEKŠPILSĒTA, RĪGA, LV-1019
Informācijas sistēmu menedžmenta augstskolas Latgales filiāle	DAUGAVPILS	KANDAVAS IELA 17, DAUGAVPILS, LV-5401

Pilna laika klātie - 4 gadi - angļu

Studiju veids un forma	<i>Pilna laika klātie</i>
Īstenošanas ilgums (gados)	4
Īstenošanas ilgums (mēnešos)	0
Īstenošanas valoda	<i>angļu</i>
Studiju programmas apjoms (KP)	160
Uzņemšanas prasības (latviešu valodā)	<i>vidējā izglītība un angļu valodas zināšanu līmeni apliecinošs dokuments.</i>
Iegūstamais grāds (latviešu valodā)	<i>Profesionālais bakalaura grāds uzņēmējdarbības vadībā</i>
Iegūstamā kvalifikācija (latviešu valodā)	<i>Uzņēmuma vadītājs</i>

Īstenošanas vietas

Īstenošanas vietas nosaukums	Pilsēta	Adrese
Informācijas sistēmu menedžmenta augstskola	RĪGA	LOMONOSOVA IELA 1 k-6, LATGALES PRIEKŠPILSĒTA, RĪGA, LV-1019

Nepilna laika neklātie - 4 gadi, 5 mēneši - latviešu

Studiju veids un forma	<i>Nepilna laika neklātie</i>
Īstenošanas ilgums (gados)	4
Īstenošanas ilgums (mēnešos)	5
Īstenošanas valoda	<i>latviešu</i>
Studiju programmas apjoms (KP)	160
Uzņemšanas prasības (latviešu valodā)	<i>vidējā izglītība</i>
Iegūstamais grāds (latviešu valodā)	<i>Profesionālais bakalaura grāds uzņēmējdarbības vadībā</i>
Iegūstamā kvalifikācija (latviešu valodā)	<i>Uzņēmuma vadītājs</i>

Īstenošanas vietas

Īstenošanas vietas nosaukums	Pilsēta	Adrese
------------------------------	---------	--------

Informācijas sistēmu menedžmenta augstskola	RĪGA	LOMONOSOVA IELA 1 k-6, LATGALES PRIEKŠPILSĒTA, RĪGA, LV-1019
---	------	--

Nepilna laika neklātiene - 4 gadi, 5 mēneši - angļu

Studiju veids un forma	<i>Nepilna laika neklātiene</i>
Īstenošanas ilgums (gados)	4
Īstenošanas ilgums (mēnešos)	5
Īstenošanas valoda	<i>angļu</i>
Studiju programmas apjoms (KP)	160
Uzņemšanas prasības (latviešu valodā)	<i>vidējā izglītība un angļu valodas zināšanu līmeni apliecinošs dokuments.</i>
legūstamais grāds (latviešu valodā)	<i>Profesionālais bakalaura grāds uzņēmējdarbības vadībā</i>
legūstamā kvalifikācija (latviešu valodā)	<i>Uzņēmuma vadītājs</i>

Īstenošanas vietas

Īstenošanas vietas nosaukums	Pilsēta	Adrese
Informācijas sistēmu menedžmenta augstskola	RĪGA	LOMONOSOVA IELA 1 k-6, LATGALES PRIEKŠPILSĒTA, RĪGA, LV-1019

III - STUDIJU PROGRAMMAS RAKSTUROJUMS (1. Studiju programmas raksturojošie parametri)

1.1. Izmaiņu studiju programmas parametros, kas notikušas kopš iepriekšējās studiju virziena akreditācijas lapas izsniegšanas vai studiju programmas licences izsniegšanas, ja studiju programma nav iekļauta studiju virziena akreditācijas lapā, apraksts un analīze.

Profesionālā bakalaura studiju programmā “Uzņēmējdarbības vadība”, ievērojot iepriekšējās studiju virziena akreditācijas ekspertu komentārus un ieteikumus, izmaiņas pieprasījuma struktūrā, kā arī aktualizējot studiju programmu atbilstoši darba tirgus vajadzībām un zinātnes attīstības tendencēm, kopš iepriekšējās akreditācijas lapas izsniegšanas notikušas šādas izmaiņas studiju programmas parametros – korigēts piešķiramais grāds, studiju programmas mērķis un uzdevumi, ir izmaiņas programmas īstenošanas formās un veidos, klāt nākusi vēl viena programmas īstenošanas vieta, mainīts studiju programmas direktors.

Pēdējās izmaiņas veiktas 2020.gada sākumā saistībā ar korekcijām profesijas Uzņēmuma vadītājs standartā.

Nemainīgs palicis studiju programmas nosaukums, programmas kods, veids un līmenis, piešķiramā kvalifikācija, programmas apjoms, kā arī noslēguma pārbaudījums. Veiktās izmaiņas un to analīze atspoguļotas tabulā.

Tabula Nr.3.2.1.Veiktās izmaiņas profesionālā bakalaura studiju programmas “Uzņēmējdarbības vadība” parametros

Studiju programmas parametri	Veiktās izmaiņas un to analīze	
Īstenošanas forma, veids, ilgums (ja nepilni gadi, norādīt mēnešos) un īstenošanas valoda		
	Lai nodrošinātu pēc iespējas aktīvāku studējošo līdzdalību studiju procesā un kvalitatīvāku programmas satura apguvi, tika nolemts atteikties no studijām tālmācības formā. Saskaņā ar izmaiņām Augstskolu likumā, sākot no 2019.gada 1.janvāra studijas netiek īstenotas krievu valodā.	
Pilna laika klātie	4 gadi	Latviešu un angļu
nepilna laika klātie	4 gadi un 5 mēneši	Latviešu un angļu

nepilna laika neklātiene	4 gadi un 5 mēneši	Latviešu un angļu
Īstenošanas vieta	Rīga, Lomonosova iela 1, k-6, LV-1019. ISMA Latgales filiāle, Kandavas iela 17, Daugavpils, LV-5401. ISMA filiāle Fergānā (Uzbekistānā), Al Fargonij iela-48, (<i>Virsnieku nams</i>), Fergāna, Uzbekistāna (skat. 1.2.pielikumu par studiju virziena īstenošanu filiālēs)	
Studiju programmas direktore	Viktorii Riashchenko, Dr.oec., Assoc.prof.	
Piešķiramais grāds, profesionālā kvalifikācija	Precizēts piešķiramais grāds atbilstoši profesionālajai kvalifikācijai – profesionālā bakalaura grāds uzņēmējdarbības vadībā. Piešķiramā kvalifikācija nav mainījies – uzņēmuma vadītājs.	
	Studiju programmas mērķis, uzdevumi un sasniedzamie rezultāti koriģēti atbilstoši akreditācijas ekspertu komentāriem un ieteikumiem, kā arī darba tirgus vajadzībām un zinātnes attīstības tendencēm.	
Studiju programmas mērķis	Sagatavot augsti kvalificētus, novatoriski domājošus un konkurētspējīgus uzņēmējdarbības līderus, kuriem piemīt prasme risināt mūsdienu biznesa problēmas strauji augošajā pasaules konkurences tirgū, uzņēmēju domāšana, spēja veidot un veiksmīgi vadīt dažādu nozaru uzņēmumus, vienlaikus apzinoties savu sociālo atbildību.	

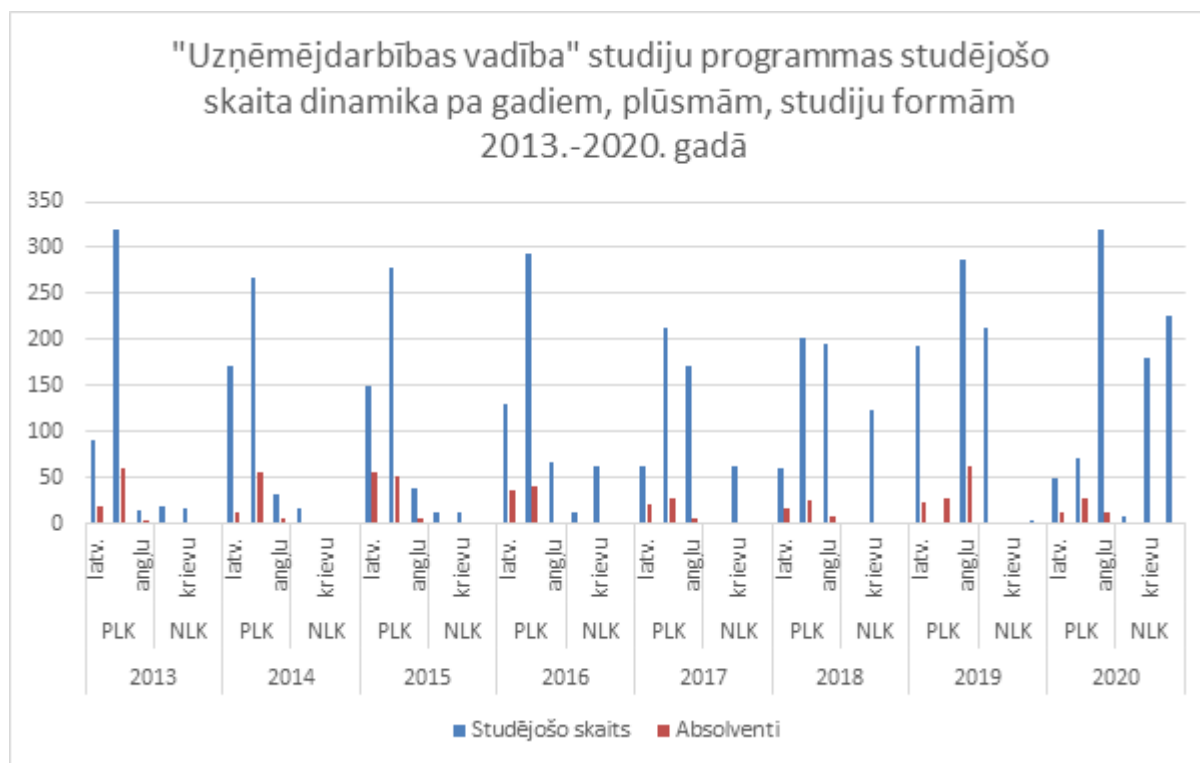

Studiju programmas uzdevumi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nodrošināt konkurētspējīgu augstāko profesionālo izglītību atbilstoši piektā līmeņa profesionālajai kvalifikācijai un 6. Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūras (EKI) līmenim uzņēmējdarbības vadības jomā un sagatavot speciālistus ar lielu produktivitātes potenciālu gan Latvijas, gan pasaules darba tirgū. 2. Veicināt augsta līmeņa apmācību un praksi uzņēmējdarbības vadības jomā, veidojot un stiprinot analītiskās un līderības, kā arī problēmu risināšanas prasmes. 3. Sniegt studentiem vispusīgas zināšanas, praktiskās iemaņas un izpratni par mūsdienu ekonomiskās attīstības likumiem, inovāciju saistību ar uzņēmējdarbību, procesiem dažādās tautsaimniecības nozarēs, valsts un sabiedrības pārvaldi un citiem ar uzņēmējdarbību saistītiem procesiem. 4. Attīstīt studentu zinātniski pētnieciskā darba prasmes, analītisko un inovatīvo domāšanu, radošumu, komunikācijas prasmes, kas absolventiem ļaus kļūt par radošām personībām, veiksmīgi atrast vietu Latvijas un pasaules darba tirgū. 5. Veicināt izglītības un pētniecības attīstību uzņēmējdarbības vadības jomā, vienlaikus stiprinot Latvijas augstākās izglītības konkurētspēju starptautiskā līmenī. 6. Sagatavot studentus, lai viņi ieņemtu vadošus amatus un veidotu karjeru uzņēmumos, sabiedriskās un bezpeļņas organizācijās, sāktu savu biznesu, kā arī turpinātu studijas maģistrantūrā.
-----------------------------------	--

Sasniedzamie studiju rezultāti	<ul style="list-style-type: none"> - apgūt uzņēmuma darbības pamatprincipus, iemācīties plānot un prognozēt uzņēmuma darbību, organizēt un vadīt darbu atbilstoši uzņēmuma mērķiem un saskaņā ar Latvijas Republikas un starptautisko likumdošanu; - analizēt un izprast aktuālās ekonomiskās attīstības likumsakarības un principus un tautsaimniecības vidē notiekošos procesus, prast analizēt un novērtēt komercdarbības makro un mikro vidi, lai pieņemtu lēmumus atbilstoši situācijas izmaiņām, ievērojot civilās aizsardzības un vides aizsardzības prasības; - vadīšanas procesā pieņemt lēmumus atbilstoši situācijas izmaiņām, t.sk. pielietojot ekonomiski matemātiskās metodes; - apgūt prasmes un kompetences pielietot iegūtās teorētiskās un praktiskās zināšanas tūrisma uzņēmuma un tā struktūrvienību efektīvai vadīšanai, regulāri pilnveidojot savas zināšanas par novitātēm nozarē un profesionālās darbības jomā.
--------------------------------	--

1.2. Statistikas dati par studējošajiem studiju programmā, studējošo skaita dinamika, skaita izmaiņu ietekmes faktoru analīze un novērtējums. Analizējot, atsevišķi izdalīt dažādas studiju formas, veidus, valodas.

Novērtējot studējošo skaitu Profesionālā bakalaura studiju programmā “Uzņēmējdarbības vadība”, redzams, ka studējošo skaits ir samērā sabīls, ar tendenci pieaugt. Visā pārskata periodā pieprasītas ir bijušas pilna laika klātienes (PLK) studijas, pēdējos gados aizvien vairāk studējošo izvēlas arī nepilna laika studijas (NLN).

Attēls Nr. 3.2.1. Studējošo skaita izmaiņas pa gadiem, plūsmām, veidiem

Angļu valodas plūsmas pieprasījuma pieaugums saistīts gan ar pieaugošu pieprasījumu konkurētspējīgai izglītībai un turpmākai veiksmīgai darbiekārtošanai globalizācijas tirgus apstākļos, gan ar to, ka vairs netiek piedāvātas studijas krievu valodā, kā arī ar studējošo pieplūdumu no angliiski runājošām (piemēram, Indija) un citām valstīm. Savukārt, līdz ar Uzbekistānas valdības interesi par ISMA filiāles izveidi Fergānā un tai sniegto atbalstu, informācija par ISMA piedāvāto studiju kvalitāti izplatījusies gan Uzbekistānā, gan tai tuvējās valstīs, tādējādi vērojams straujš studentu skaita pieaugums no šī reģiona. Turklāt jau esošie ISMA studenti labprāt dalās ar atsauksmēm savu tuvinieku un draugu vidū, kas arī šīs informācijas ietekmē izvēlas studēt Rīgā. Pārsvārā ārvalstnieki, sevišķi no ārpus Eiropas Savienības esošajām valstīm studē pilna laika studijās, kas saistīts ar uzturēšanās atļauju iegūšanu Latvijā, citādi studijas viņiem šeit nebūtu pieejamas.

Pandēmija un ar to saistītā ekonomiskā krīze un neprognozējamā situācijas attīstība turpmākajā laikā Latvijā izraisīja studiju programmas "Uzņēmējdarbības vadība" jaunuzņemto skaita būtisku samazināšanos 2020.gadā (23 uzņemtie latviešu plūsmā 2020.gadā pret 157 uzņemtiem 2019.gadā, samazinājums gandrīz 7 reizes).

Piecas reizes samazinājās neklātienē uzņemto studējošo skaits pirmajā kursā (474 2019.gadā un 87 – 2020.gadā). Par galveno iemeslu var uzskatīt faktu, ka neklātienē studenti pārsvarā ir pieaugušie cilvēki ar pastāvīgu darbu un no to ienākuma ir atkarīgi arī pārējie ģimenes locekļi. Pandēmija, ar to saistīta dīkstāve un dažreiz pirk spējas samazināšanās ietekmēja šīs mērķa auditorijas skaita samazināšanos, iestājoties ISMA;

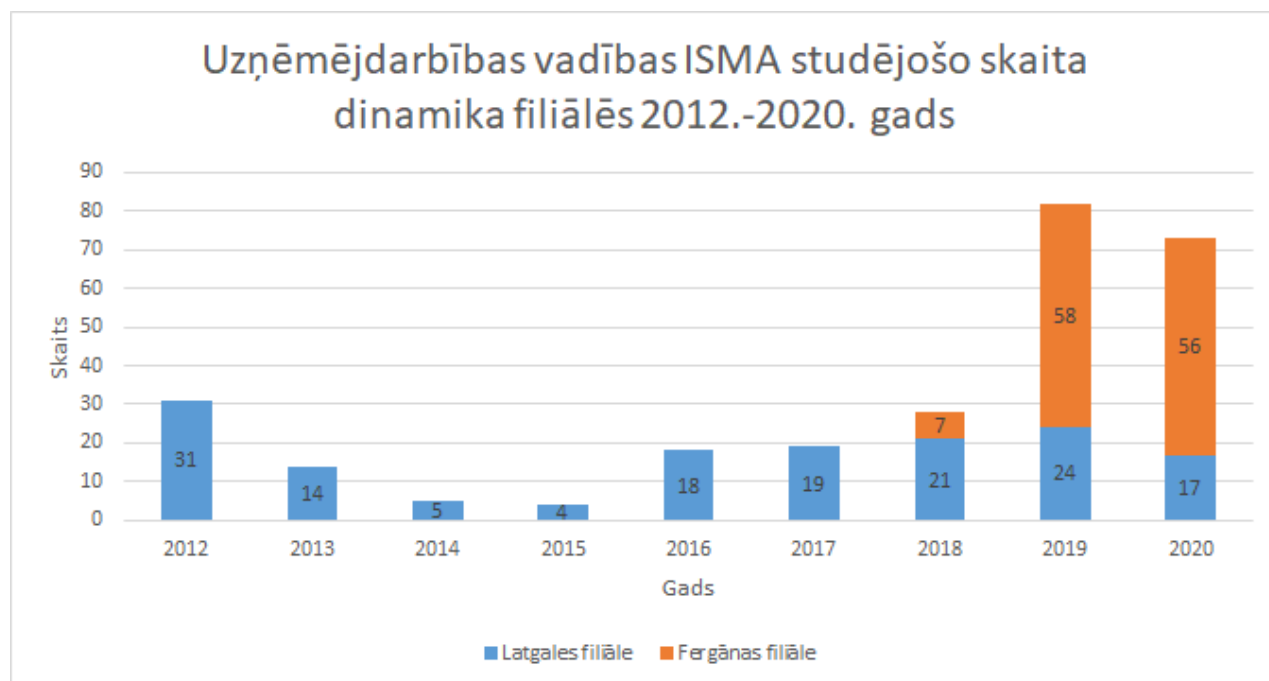
Ar līdzīgiem iemesliem ir arī saistīts 2019. un 2020. gadu nepilna laika absolventu trūkums. Koncentrējoties uz saviem ģimenes apstākļiem daudzi izvēlējās doties akadēmiskā atvaļinājumā un pārnest parādu kārtošanu un noslēguma darba aizstāvēšanu uz labvēlīgāku laiku nākotnē;

Samazinājās arī angļu plūsmā uzņemto skaits (210 2019.gadā, 177 – 2020.gadā), attiecīgi kopējais 1. kursā uzņemto studentu skaits samazinājās par 55% (367 2019.gadā, 200 – 2020.gadā);

Tomēr pateicoties ISMA un programmas "Uzņēmējdarbības vadība" tēla atpazīstamībai starp Latvijā

un ārvalstīs studējošiem, kopējais programmā studējošo skaits ir pat ievērojami palielinājies - par 22%, (697 studenti 2019. gadā, salīdzinot ar 855 studentiem 2020.gadā). Tas ir saistīts ar vecāko kursu studējošo pārnākšanu uz ISMA no citām augstskolām.

Ņemot vērā vakcinācijas tempus Latvijā un ES, COVID pasu ieviešanu, sākot no 1.jūlija un izstrādātos ekonomikas atdzimšanas plānus, ceram, ka 2021.gada vidusskolu absolventi būs noskaņoti pozitīvāk un reflektantu skaits programmā šogad palielināsies.

Apskatot studējošo skaita dinamiku filiālēs, var secināt sekojošo:

- Pēc nozīmīga studējošo skaita samazinājuma 2014.gadā Latgales filiālē, sākot no 2016.gada to skaits ir pakāpeniski izlīdzinājies, 2020.gadā paliekot vidēju svārstību robežās salīdzinot ar 2016., 2017. un 2018.gadu. 2019.gadā programmas “Uzņēmējdarbības vadība” studējošo skaits filiālē sasniedz septiņu gadu maksimumu, tomēr atpaliekot no 2012.gada rādītāja, kad studējošo skaits sastādīja 31 cilvēku.
- Salīdzinot ar “Tūrisma uzņēmējdarbības vadība” statistiskiem rādītājiem, “Uzņēmējdarbības vadība” programma reģionā ir populārāka, iespējams tas ir saistīts ar tautsaimniecības jomu sadalījumu un turpmākām darbiekārtošanas iespējām.
- Sakarā ar to ka programmai “Tūrisma uzņēmējdarbības vadība” Uzbekistānā ir prioritārā nozīme saskaņā ar valsts un reģiona stratēģiskiem attīstības plāniem, kopējais Fergānas filiālē studējošo skaits programmā “Uzņēmējdarbības vadība” ir mazāks (58 “Uzņēmējdarbības vadība” programmas studenti 2019. gadā un 56 2020.gadā salīdzinot ar “Tūrisma uzņēmējdarbības vadība” programmā studējošiem: 84 2019. gadā un 68 – 2020.gadā);
- Pat neskatoties uz pandēmijas ietekmi, studējošo skaits šajā programmā filiālē samazinājās nenozīmīgi, par 3% (58 studenti 2019. gadā pret 56 studentiem 2020.gadā).

Attiecīgi var secināt ka “Uzņēmējdarbības vadība” profesionālā bakalaura programma ir visai perspektīva turpmākai attīstībai un virzīšanai gan Latvijas galvaspilsētā, gan Latgales reģionā, gan arī neklātienē un Fergānas filiālē Uzbekistānā. Pieprasījums ir, un statistikas dati liecina par to stabilitāti.

Analizējot atbiruma iemeslus, jāatzīmē, ka daudzi ārvalstu studenti nav gatavi ISMA noteiktajam studiju procesam un prasībām. Nespējot laikus izpildīt studiju kursu ietvaros uzdotos darbus, daļa studentu paši nolemj pamest studijas, daļa tiek atskaitīta akadēmisko vai finansiālo parādu dēļ.

1.3. Analīze un novērtējums par studiju programmas nosaukuma, iegūstamā grāda, profesionālās kvalifikācijas vai grāda un profesionālās kvalifikācijas mērķu un uzdevumu, studiju rezultātu, kā arī uzņemšanas prasību savstarpējo sasaisti.

Profesionālā bakalaura studiju programma „Uzņēmējdarbības vadība” sagatavo konkurētspējīgus speciālistus, kuri var ieņemt vadošus amatus un veidot karjeru uzņēmumos, sabiedriskajās un bezpeļņas organizācijās, kā arī sākt savu uzņēmējdarbību. Studiju programma veidota tā, lai studējošie iegūstot vispusīgu priekšstatu par uzņēmējdarbību, mūsdienu sabiedrības attīstības tendencēm un stratēģisko attīstību mainīgā globālā vidē, attīstītu spēju izmantot studiju procesā iegūtās zināšanas veidā, kas apliecina profesionalitāti, atbildīgumu un kompetenci uzņēmuma vadības jomā.

Studiju programmas nosaukums ir profesionālā bakalaura studiju programma „Uzņēmējdarbības vadība”, kas pilnībā saskan un izriet no iegūstamā grāda – profesionālā bakalaura grāds uzņēmējdarbības vadībā un kvalifikācijas – uzņēmuma vadītājs. Studiju programma ir saskaņota ar atbilstošā profesijas standarta „Uzņēmuma vadītājs”

(<https://registri.visc.gov.lv/profizglitiba/dokumenti/standarti/2017/PS-115.pdf>) prasībām. Atbilstoši šim standartam un darba tirgus situācijai ir formulēts studiju programmas mērķis, akcentējot profesionalitāti, novatorisku pieeju problēmu risināšanā un uzņēmēja sociālo atbildību. Uzdevumi izvirzīti, lai sasniegtu studiju programmas mērķi un ir orientēti uz tādu studiju procesa elementu saskaņotību kā studiju saturs, profesionālo zināšanu un prasmju apguve, mūžīgā izglītība un zinātniskā pētniecība.

Studiju programmu mērķauditorija ir ļoti plaša – tie ir uzņēmumu īpašnieki un vadītāji privātajā vai publiskajā sektorā, speciālisti, kuri plāno uzsākt uzņēmējdarbību, un jebkurš interesents, kas vēlas gūt padziļinātas zināšanas un kompetences uzņēmumu vadības dažādās jomās, turklāt izglītības ieguve tiek piedāvāta ne tikai Latvijas iedzīvotājiem, bet arī ārvalstniekiem (īstenojot programmu arī angļu valodā).

Studentu uzņemšana ISMA profesionālā bakalaura studiju programmā „Uzņēmējdarbības vadība” notiek saskaņā ar ISMA Uzņemšanas noteikumiem, kas katru gadu, atbilstoši normatīvo aktu prasībām, tiek apstiprināti ISMA Senātā un publicēti ISMA mājas lapā www.isma.lv. Tiesības studēt ISMA profesionālā bakalaura studiju programmā „Uzņēmējdarbības vadība” ir katram Latvijas pilsonim un Latvijas nepilsonim, kā arī Eiropas Savienības pilsonim, Eiropas Ekonomikas zonas pilsonim vai Šveices Konfederācijas pilsonim un Eiropas Kopienas pastāvīgajam iedzīvotājam, kuram ir derīga uzturēšanās atļauja. Ārvalstniekiem, kuriem nav izsniegta pastāvīgās uzturēšanās atļauja, tiesības studēt ISMA nosaka Augstskolu likuma 83. pants. Ārvalstnieku uzņemšanas procedūras ISMA shematiskais attēlojums pievienots 1.4.pielikumā.

Lai studētu ISMA profesionālā bakalaura studiju programmā „Uzņēmējdarbības vadība”, nepieciešama dokumentāri apliecināta un Latvijā atzīta vidējā izglītība vai vidējā profesionālā izglītība.

<https://www.isma.lv/studiju-programmas/profesionalais-bakalaurs/uznemejdarbibas-vadiba>

III - STUDIJU PROGRAMMAS RAKSTUROJUMS (2. Studiju saturs un

īstenošana)

2.1. Studiju kursu/ moduļu satura aktualitātes un atbilstības nozares, darba tirgus vajadzībām un zinātnes tendencēm novērtējums. Sniegt informāciju, vai, un kā studiju kursu/ moduļu saturs tiek aktualizēts atbilstoši nozares, darba tirgus un zinātnes attīstības tendencēm. Maģistra vai doktora studiju programmu gadījumā norādīt un sniegt pamatojumu, vai grādu piešķiršana balstīta attiecīgās zinātnes nozares vai mākslinieciskās jaunrades jomas sasniegumos un atziņās.

Profesionālā bakalaura studiju programmas „Uzņēmējdarbības vadība” studiju kursu saturs veidots tā, lai nodrošinātu tāda vadītāja sagatavošanu, kurš ir līderis un spēj nodrošināt uzņēmuma darbību visās funkcionālajās jomās un uzņemties atbildību par tā norisēm arī no likumiskā un ētiskā viedokļa. Studiju programma izstrādāta un aktualizēta, balstoties uz normatīvajiem aktiem (izglītības standarts un profesijas standarts), iepriekšējās studiju virziena akreditācijas ekspertu norādījumiem, studējošo un absolventu aptauju rezultātiem, noslēguma darbu rezultātiem, aktuāliem zinātniskajiem pētījumiem, tajā skaitā ISMA mācībspēku veiktajiem pētījumiem, kā arī darba devēju ieteikumiem, kas izteikti aptaujās, raksturojumos no prakses vietām, tiekoties konferencēs, darba grupās, konsultējot bakalaura darbu izstrādē, recenzējot bakalaura darbus un piedaloties valsts pārbaudījumu (bakalaura darba aizstāvēšanas) komisijās. Šāda kompleksa un daudzveidīga pieeja studiju satura un procesa pilnveidē nodrošina programmas satura atbilstību darba tirgus prasībām un nozares attīstības tendencēm. Turklāt studiju kursu docēšanā iesaistīti mācībspēki, kuri ir arī savas jomas profesionāļi ar vērā ņemamu praktisko pieredzi, uzņēmumu dibinātāji, īpašnieki, līdz ar to, vadot nodarbības, tie iepazīstina studentus ar jaunāko nozares pieredzi, atklājumiem un metodēm.

Saskaņā ar ISMA iekšējo kārtību, studiju programmas aktualitāti uzrauga attiecīgā Studiju virziena padome, nepieciešamības gadījumā veicot korekcijas studiju plānā, studiju kursu saturā, prakses uzdevumos u.c. Studiju kursu apraksti tiek aktualizēti un izskatīti atbilstošajās katedrās vismaz reizi gadā, parasti pirms studiju gada sākuma vai pēc nepieciešamības biežāk. Studiju plāns tiek apstiprināts ne retāk kā reizi gadā ISMA Senātā.

Studiju programmas attīstības un aktualizācijas pēdējie etapi ir šādi. 2017.gadā tika novērsta programmas sadrumstalotība un optimizēts pārbaudījumu skaits semestra ietvaros, apvienojot vairākus studiju kursus, piemēram, atsevišķie studiju kursi Makroekonomika (2KP) un Mikroekonomika (3KP) tika apvienoti studiju kursā Ekonomika (4KP); Filozofija (2KP) un Biznesa ētika (2KP) – Filozofija un ētika (4KP); Datortehnika, informātika un programmēšanas pamati (2KP) un Informācijas tehnoloģijas menedžmentā (2KP) - Lietišķā informātika (4KP).

2018.gadā tika ieviesti nozīmīgi studiju kursi atbilstoši darba tirgus prasībām un nozares aktualitātēm – Darba tiesības, Sabiedrisko attiecību vadība un Elektroniskā komercija. Savukārt 2019.gadā tika izveidots šobrīd aktuālais studiju programmas saturs, precizējot studiju kursu nosaukumus, papildinot vai koriģējot to saturu, novēršot satura pārklāšanos, piemēram, Matemātika ekonomistiem uz Kvantitatīvās metodes un statistika, Vides drošības vadība uz Vides, darba un civilā aizsardzība, kā arī tika ieviesti tādi jauni studiju kursi kā Digitālais mārketinga, Sociālā uzņēmējdarbība un Pasākumu vadība.

2.2. Studiju kursos/ moduļos iekļautās informācijas, sasniedzamo rezultātu, izvirzīto mērķu u.c. rādītāju savstarpējās sasaistes, studiju kursu/ moduļu mērķu sasaistes ar studiju programmas mērķiem un sasniedzamajiem rezultātiem novērtējums. Doktora studiju programmas gadījumā, galveno pētniecības virzienu apraksts, programmas ietekme uz pētniecību un citiem izglītības līmeņiem.

Studiju programmas izstrādē un īstenošanā tiek ievērota loģiska secība – atbilstoši profesijas standartā definētajām prasībām un darba tirgus pieprasījumam tiek formulēts programmas mērķis un no tā izrietošie uzdevumi; programmas saturs (studiju kursu sadalījums) balstīts uz mērķa un studiju rezultātu sasniegšanu un izglītības standartā noteiktajiem kritērijiem saistot tos ar aktualitātēm darba tirgū un jaunākajiem zinātniskajiem atklājumiem ekonomikas un uzņēmējdarbības nozarē; attiecīgi studiju kursu saturs tiek veidots, lai īstenotu profesijas standartā noteikto zināšanu, prasmju, kompetenču apguvi un nodrošinātu studiju programmas mērķa realizāciju.

Studiju kursu saturs tiek apspriests un apstiprināts, sadarbojoties studiju programmā iesaistītajiem mācībspēkiem un Studiju virziena padomes dalībniekiem, līdz ar to tiek nodrošināta starppriekšmetu sasaiste un kopējo prasību attiecībā pret studiju rezultātu sasniegšanu saskaņošana, kā arī izslēgta nevajadzīga satura dublēšanās (skat. arī 4.5.nodaļu).

Programmas “Uzņēmējdarbības vadība” studiju kursu saturs tika veidots izejot no ISMA augstskolas stratēģiskām interesēm, no iekšējā un ārējā tirgus vajadzībām, makro un mikro ekonomiskiem rādītājiem un prognozēm, ieteikumiem, iegūtiem no sadarbības ar Latvijas un ārzemju darba devējiem, ņemot vērā statistiskus tirgus apkopojumus, piedaloties Latvijas Pagaidu Darba aģentūras Asociācijai (LPDAA) un Latvijas Sociālās uzņēmējdarbības asociācijas (LSUA) sapulcēs un pasākumos, apsverot mijiedarbību jautājumus ar skolēniem, studentiem un absolventiem, kā arī ņemot vērā citu ieinteresēto personu viedokļus, programmas mācībspēku pieredzi, kompetenci un profesionalitāti un kopējo ISMA kapacitāti.

Attiecīgi, programmas mērķis “(Sagatavot augsti kvalificētus, novatoriski domājošus un konkurētspējīgus uzņēmējdarbības līderus, kuriem piemīt prasme risināt mūsdienu biznesa problēmas strauji augošajā pasaules konkurences tirgū, uzņēmēju domāšanu, spēju veidot un veiksmīgi vadīt dažādu nozaru uzņēmumus, vienlaikus apzinoties savu sociālo atbildību.)” un izvirzītie uzdevumi tiek veidoti saskaņā ar minētām prasībām. Runājot par konkrētām studiju disciplīnām, tajās izvirzītajiem mērķiem un sasniedzamiem rezultātiem, var sniegt sekojošus piemērus:

Studiju kurss “Ievads uzņēmējdarbībā” - izvirzītais mērķis: nodrošināt izpratni par uzņēmējdarbības būtību un nozīmi tautsaimniecībā; noskaidrot uzņēmējdarbības pamatjēdzienus, mērķus, veidus un organizatoriskās formas; izprast uzņēmējdarbības vides saturu un rādītājus; izprast plānošanas būtību un plānu veidus; noskaidrot uzņēmējdarbības pamatfunkcijas.

Kā tiek sasniegts: zināšanas, kompetences un prasmes tiek noteiktas, izmantojot “Uzņēmuma vadītājs” profesionāla standarta noteiktas prasības, īpašu uzmanību pievēršot uzņēmējdarbības vadībai reālā industrijas vidē. Piemēram, kursa gaitā studenti iepazīnās ar teorētiskām industrijas pamatnostādnēm, praktiski apkopo iegūto informāciju, piedaloties semināros un izpildot darbus par sekojošiem tematiem, piemēram: Uzņēmējdarbības būtība un nozīme tautsaimniecībā.

Uzņēmējdarbības valstiskā regulēšana. Kas ir uzņēmums? Kas ir uzņēmējs? Kāds ir veiksmīgs uzņēmējs? Biznesa ideja un tās attīstība. Uzņēmējdarbības vide: makrovide un mikrovide. Tirgus un konkurences izpēte. Uzņēmuma misija, vīzija, vērtības, mērķi, uzdevumi. Uzņēmējdarbības

plānošana. Uzņēmējdarbības mērķi. Plānu veidi. Biznesa plāns, tā plānošanas pamatprincipi. Biznesa modeļa kanva. Mārketinga darbība uzņēmumā. Mārketinga jēdziens, būtība un nozīme uzņēmuma darbībā. Pircējs un tirgus. Produkta jēdziens. Produkta dzīves cikls. Cenu veidošana. Izplatīšana. Virzīšana tirgū. Uzņēmuma/produkta priekšrocības tirgū. Piedāvājums mērķa tirgum/pozicionēšana tirgū. Uzņēmuma attīstības perspektīvas stratēģiskajā redzējumā. PESTEL un SWOT analīzes. Uzņēmuma vadīšana. Vadītājs. Vadītāja lomas. Vadīšanas funkcijas. Uzņēmuma organizatoriskā uzbūve. Uzņēmējdarbības riski un to vadība. Finanšu plānošana uzņēmumā. Uzņēmuma dzīves cikls un vadīšana katrā tā dzīves cikla posmā.

Studiju kurss “Uzņēmuma pārvaldība” - izvirzītais mērķis: Apgūt teorētiskās zināšanas un iegūt izpratni par teorētisko pieeju praktisku izmantošanu uzņēmuma efektīvā pārvaldībā.

Attīstīt analītiskās un praktiskās iemaņas uzņēmuma darbības analīzē, lai pieņemtu pārdomātus un uz attīstību vērstus vadības lēmumus.

Kā tiek sasniegts: zināšanas, kompetences un prasmes tiek noteiktas izmantojot “Uzņēmuma vadītājs” profesionāla standarta noteiktas prasības, īpašu uzmanību pievēršot uzņēmējdarbības vadībai reālā industrijas vidē.

Šī kursa apguve ļauj veikt visaptverošu uzņēmējdarbības vides analīzi, lai izveidotu uzņēmuma darbības ilgtspējīgu attīstību, izprast saikni starp uzņēmuma darbību un tās rezultātiem, pielietot teorētiskās zināšanas par uzņēmējdarbības organizēšanas principiem praksē, veidot biznesa procesus atbilstoši izvirzītajiem mērķiem.

2.3. Studiju īstenošanas metožu (tajā skaitā vērtēšanas) novērtējums, iekļaujot analīzi par to, kā tiek izvēlētas studiju kursos/ moduļos izmantotās studiju īstenošanas (tajā skaitā vērtēšanas) metodes, kādas tās ir un kā tās veicina studiju kursu rezultātu un studiju programmas mērķu sasniegšanu. Iekļaut skaidrojumu, kā studiju procesa īstenošanā ņemti vērā studentcentrētas izglītības principi.

Profesionālā bakalaura studiju programmas „Uzņēmējdarbības vadība” īstenošanas procesā tiek izmantotas dažādas, daudzveidīgas studiju metodes un formas – lekcijas, semināri, praktisko situāciju analīze, diskusijas, prezentācijas, patstāvīgie darbi individuāli un grupās u.c. Paralēli kontaktstundām studenti veic patstāvīgo darbu izpildi saskaņā ar studiju kursā plānoto.

Regulāri notiek mācībspēku dalīšanās ar pieredzi jaunu, mūsdienīgu apmācības metožu izmantošanā, e-vides iespēju apguvē, radošas domāšanas attīstīšanā un tamlīdzīgi, tam veltīta arī ikgadējā ISMA rīkotā konference „Open Learning and Distance Education”, kas 2020.gada janvārī notika jau 18.reizi.

Studiju metodes un formas mācībspēki izvēlas atbilstoši sava studiju kursa specifikai un lomai studiju programmā, praktiskajai darbībai studiju procesā, kā arī studentcentrētas izglītības principiem, kuru ievērošana augstskolā piešķir studējošajiem papildu pilnvaras un uzliek papildu pienākumus un atbildību. Atbalstot studentu iespējas ietekmēt savu studiju procesu, ISMA mācībspēki pieņem izaicinājumu veidot mūsdienīgu, atvērtu un inovatīvas idejas atbalstošu studiju procesu.

Uzsākot darbu ar konkrēto studentu grupu, docētājs iepazīstina studējošos ar plānotajiem studiju rezultātiem un pārrunā studiju kursa aktualitāti. Tad, ņemot vērā studentu intereses un vajadzības, kā arī studiju kursa specifiku, vienojas ar studentiem par iespējamo mācību procesa un vērtēšanas

sistēmas pielāgošanu. Pirms studiju kursa apguves studējošiem tiek paziņots, kādi nosacījumi studiju kursa apguves laikā ir jāizpilda, kā tiek vērtētas zināšanas, kā veidojas gala vērtējums. Šis prasību kopums arī iekļauts katra studiju kursa aprakstā.

Lai nodrošinātu studiju satura aktualitāti, studiju procesa īstenošanā kā vieslektori tiek iesaistīti arī attiecīgās nozares profesionāļi, kuri iepazīstina ar aktualitātēm nozarē, diskutē un iztirzā konkrētus piemērus praktiskajā darbībā, kā arī konsultē studējošos praktisko pētījumu norises laikā (skat. arī 4.2. nodaļu un pielikumu Nr.3.2.12.).

Studenti tiek motivēti un saņem docētāju atbalstu, pielietojot dažādas iespējas sava patstāvīgā darba plānošanā un organizēšanā, piemēram, izmantot attiecīgo studiju kursu mācībspēku sagatavotos studiju materiālus Moodle elektroniskajā apmācības sistēmā. Taču jāatzīmē, ka būtu vēlams vēl aktīvāks Moodle sistēmas izmantojums saziņas procesā starp mācībspēkiem un studējošiem, ne tikai izmantojot tajā ievietotos studiju materiālus, bet arī kārtojot interaktīvus testus un citus studiju procesā pieļaujamus pārbaudījumus un komunicējot e-vidē.

Studiju procesā studējošo sasniegto studiju rezultātu vērtēšana notiek saskaņā ar ISMA noteikumiem „Studiju pārbaudījumi un to organizēšanas kārtība”. Tie nosaka iespējamus pārbaudījumu un starppārbaudījumu veidus, kā arī studiju kursa noslēguma pārbaudījumu formas (ieskaite vai eksāmens).

Lielu daļu studiju kursu pārbaudījumu studējošie kārto rakstiskā veidā. Pēc mācībspēka ieskatiem pārbaudījumus ir iespējams kārto arī mutiski vai izstrādājot praktisko darbu. Vērtēšanā tiek ņemts vērā arī studējošo darbs studiju kursa apguves laikā (sekmība kontroldarbos, aktivitāte semināros, patstāvīgo darbu izstrāde, referātu sagatavošana u.c.), pielietojot kumulatīvo vērtējuma metodi, kas paredz pakāpenisku gala vērtējuma veidošanu no vairākiem studējošā darba veidiem. Visā studiju procesā tiek ņemti vērā vērtēšanas pamatprincipi – vērtēšanas atklātības princips, vērtējuma obligātuma princips, vērtējuma pārskatīšanas iespēju princips, vērtēšanā izmantoto pārbaudes veidu dažādības princips.

Noslēdzošais posms studiju programmas apgūvē ir valsts pārbaudījuma kārtošana, t.sk., kvalifikācijas eksāmens un bakalaura darba izstrāde un aizstāvēšana. Studējošie tiek pielaisti pie valsts pārbaudījumu kārtošanas tikai tad, kad ir apgūts viss programmas saturs, respektīvi, iegūts pozitīvs vērtējums par katru studiju kursu un prakses uzdevumu veikšanu.

Gan ISMA galvenajā profesionālā bakalaura “Uzņēmējdarbības vadītājs” studiju programmas īstenošanas vietā Rīgā, gan Daugavpils un Fergānas filiālēs studiju īstenošanas process neatšķiras pēc satura.

Atšķirības Fergānas filiālē:

- Objektīvu nosacījumu dēļ pasniegšanas valoda ir tikai angļu valoda. Tomēr jāpiebilst, ka Fergānas studentiem nolemjot turpināt savas studijas Rīgā, latviešu valoda ir jāapgūst kā obligātais studiju kurss.
- Pagaidām studiju procesa īstenošanas forma Fergānas filiālē ir tikai pilna laika klātienē.

Pārējo atšķirību starp Rīgu, Daugavpili un Fergānu nav, jo stundu saraksts, studiju saturs u.c. studiju procesa administratīvas procedūras notiek saskaņā ar Rīgā pieņemto un Senātā sēdē apstiprinātu regulējumu.

2.4. Ja studiju programmā ir paredzēta prakse, sniegt studiju programmā iekļauto studējošo prakšu uzdevumu sasaistes ar studiju programmā sasniedzamajiem studiju rezultātiem analīzi un novērtējumu. Norādīt, kā augstskola/ koledža studiju programmas

ietvaros atbalsta studējošos studiju prakses ietvaros izvirzīto uzdevumu sasniegšanai.

Profesionālā bakalaura studiju programmas „Uzņēmējdarbības vadība” ietvaros ir paredzēta prakse 24 KP apjomā, kas sadalīta trijās praksēs 2., 3. un 4.kursā. Katras prakses uzdevumi, gaita un atskaides noformēšanas prasības atspoguļotas prakses aprakstos (skat. 3.2.4.pielikumu Studiju kursu apraksti). Savstarpējā sadarbībā starp studentu un izvēlēto bakalaura darba vadītāju pēdējās prakses uzdevumi var tikt papildināti vai korigēti atbilstoši izstrādājamā bakalaura darba tēmai, arī šī procedūra atrunāta prakses aprakstā.

Izstrādājot un aktualizējot prakšu uzdevumus, sadarboties tiek aicināti gan ISMA administratīvie un mācībspēki (programmu direktori, vadošie mācībspēki, karjeras centra pārstāvji, starptautiskās daļas pārstāvji u.c.), gan vietējie un ārzemju darba devēji, lai nodrošinātu tādu speciālistu sagatavošanu, kuri ir gatavi iekļauties darba tirgū. Piemēram, uzņēmuma Jungheinrich Lift Truck SIA vadītāja L.Kalinina regulāri piedalās prakses uzdevumu apspriešanā programmas “Uzņēmējdarbības vadība” ietvaros. Aicināti sadarboties tiek arī ISMA studentu pašpārvaldes locekļi, kuri arī regulāri veic aptauju starp studējošiem par viņu vēlmēm un iespējām piedalīties praksē dažādos uzņēmumos.

Visi prakses uzdevumi ir saistīti ar studiju programmas ietvaros sasniedzamajiem rezultātiem, balstīti uz profesijas standartā noteiktajām un studijuursos apgūtajām zināšanām, prasmēm un kompetencēm. Šī sasaiste un prasības skaidri formulētas prakses aprakstos.

Pirms došanās praksē 2., 3. un 4. kursa studentiem tiek rīkoti studiju prakses semināri mācību gada sākumā, kur tiek skaidrota studiju prakses norise, prakses uzdevumu nepieciešamība un studiju prakses dokumentu noformējums, studenti tiek informēti par sadarbības partneriem no Latvijas un ārvalstīm, ar kuriem ISMA sadarbojas prakses un darba ietvaros, tiek iepazīstināti ar ISMA mājas lapas sadaļu “Prakse studentiem”, kur viņi var atrast nepieciešamo informāciju par praksi, kā arī iepazīties ar sadaļu, kur norādītas aktuālās vakances.

Katru gadu novembra beigās augstskolā tiek rīkota starptautiskā konference “Internship and Employment”, kur studenti iepazīstas ar potenciālajiem darba devējiem no Latvijas un ārvalstīm, gūst papildu zināšanas uzņēmumu pārvaldības, personāla lietvedības un mārketinga jomā, iepazīstas ar Latvijas un ārvalstu darba tirgus attīstības tendencēm un pieprasījumu. Konferences nobeigumā katram studentam ir iespēja aprunāties ar uzņēmumu pārstāvjiem, uzdot visus interesējošos jautājumus un pieteikties praksei. Pieredze rāda, ka šī konference ir ļoti lietderīga, jo daudzi studenti iegūst informāciju un izvēlas prakses vietas gan Latvijā (tādos uzņēmumos kā, piemēram, SEB Shared Service centre, Accenture Latvia, Cabot Latvia, Evolution Gaming, Mogotel Hotels, Radisson Blu utt.), gan arī ārzemju uzņēmumos (piemēram, Spānijā – Odeon Tours, Grieķijā – JobTrust, Bulgārijā – Clio).

Visu prakšu uzdevumi ir saistīti ar pakāpenisku uzņēmuma vadītāja kvalifikācijas iegūšanai nepieciešamo zināšanu, prasmju un kompetenču apguvi, vispirms prakses laikā veicot vispārīgāku uzņēmuma darbības analīzi, tad papildinot to ar specifiskākiem jautājumiem un 4.kursa praksē iegūstot informāciju konkrētas problēmas formulēšanai un bakalaura darba izstrādei. Tādējādi 2.kursa prakses uzdevumi pamatā saistīti ar uzņēmuma darbības vispārēju novērtējumu, ārējās vides un konkurentu analīzi, plānošanas procesiem uzņēmumā, 3.kursa prakse balstās uz organizatoriskās struktūras un tādu atsevišķu darbības jomu kā personāla politika, mārketinga un produkta noieta, komunikāciju politika u.tml. analīzi, savukārt 4.kursa prakses uzdevumus precīzē bakalaura darba vadītājs saistībā ar studenta izvēlēto bakalaura darba tēmu un uzņēmuma darbības specifiku.

Studiju programmas „Uzņēmējdarbības vadība” studentiem, pateicoties ISMA sadarbības partneriem, tiek piedāvātas plašas prakses iespējas gan Latvijā, piemēram, uzņēmumi SEB Shared Service centre, Accenture, MSC Shared Service centre, Evolution Gaming Latvia regulāri piedāvā dažādas pozīcijas HR departamentā, biroja administrācijas departamentā, klientu apkalpošanas departamentā, projektu departamentā, gan arī ārzemēs, piemēram, uzņēmumi Clio (Bulgārijā) un Animafest (Spānijā) regulāri piedāvā pozīcijas klientu apkalpošanas departamentā un HR departamentā.

Vairums no šiem uzņēmumiem piedāvā dažādas prakses un darba pozīcijas, kur var iziet praksi dažādos studiju līmeņos un saistībā ar dažādiem prakses uzdevumiem. Uzņēmumiem tiek izsūtīti studentu prakses uzdevumi, lai tie varētu izprast, kas tieši studentam prakses laikā jāpaveic, regulāri tiek veikta uzņēmumu aptauja, kā arī prakses semināros tiek noteikts studentu pieprasījums un nodrošināta attiecīgā sasaiste. Uzņēmumi arī piedāvā pēdējo kursu studentiem jau pastāvīgas darba vietas, ja tie spēj sevi pierādīt prakses laikā, kas pierāda, ka studentu teorētiskā un praktiskā sagatavotība darba tirgum ir pietiekama.

Ārzemēs praksi studenti iziet arī ar Mūžizglītības programmas Erasmus palīdzību, kur studentiem tiek dota stipendija algas vietā. Tā ir arī lieliska iespēja iepazīt ārzemju tirgus aspektus un iegūt starptautisko pieredzi jau pirms absolvēšanas laika. Sadarbības līgumi par prakses nodrošināšanu ISMA augstskolai ir vairākiem uzņēmumiem, piemēram, Odeon Tours (Spānija), I-Practice (Spānija), Job Trust (Grieķija), Clio (Bulgārija), Turkiston Yulduzi (Uzbekistāna) utt.

Svarīgākie studentu atlases kritēriji, lai piedalītos praksē Erasmus+ programmas ietvaros saskaņā ar ISMA Studentu mobilitātes Erasmus+ programmas nolikumu, ir šādi:

- studenti ir pārcelti uz otro studiju gadu;
- studenti ir sekmīgi;
- studentiem ir pietiekošas atbilstošās svešvalodas zināšanas.

Studentu atlasī koordinē ISMA Erasmus + programmas Dome, kuras sastāvā ietilpst:

- Studiju daļas vadītājs
- Ārējo sakaru prorektors (Erasmus koordinators)
- Ārējo sakaru daļas pārstāvis
- Atbildīgais par ārējiem sakariem studentu pašpārvaldē
- Studiju sektora vadītājs studentu pašpārvaldē
- Valodu katedras pārstāvis
- Karjeras centra vadītājs

Pēc visu studentu prakses pieteikumu saņemšanas ISMA Erasmus koordinators ierosina sasaukt Domi, lai varētu izvērtēt katra studenta pieteikumu un pieņemt lēmumu par to, kurš tiek nominēts uz dalību praksē Erasmus + programma ietvaros.

ISMA turpina nemītīgi attīstīt augstskolā studējošo karjeras iespējas un meklē jaunas prakses vietas, lai visiem studentiem ir iespēja iekļauties Latvijas darba tirgū. Piemēram, 2019. gadā tika noslēgti jauni sadarbības līgumi ar Tele2 Shared service centre, Radisson Blu Latvia utt. Karjeras centra vadītāja regulāri tiek ar vietējo un ārzemju darba devēju pārstāvjiem, stimulējot tos piedāvāt arī apmaksātas prakses vietas. Studenti tiek aicināti uz sapulcēm, kur karjeras un starptautiskās daļas pārstāvji regulāri informē par prakses iespējām, kā arī šī informācija tiek izplatīta ar mājas lapas, sociālo mediju un informācijas dēļu palīdzību augstskolas telpās. Informācijas sadalē tiek iesaistīti arī studentu pašpārvaldes pārstāvji.

Jāpiebilst, ka studentam ir tiesības pašam atrast prakses vietu, līdz ar to viņš izrunā prakses uzdevumus ar darba devēju patstāvīgi, taču Karjeras centrs aktīvi meklē jaunas prakses vietas,

kuras var nodrošināt prakses vietas kā vietējiem, tā arī ārvalstu studentiem.

Konstatētās grūtības, sadarbojoties ar darba devējiem:

- Students netiek pielaists pie prakses veikšanas akadēmisko parādu dēļ;
- Grūtības atrast ārzemju studentam prakses vietu nepietiekamu valsts valodas zināšanu dēļ;
- Students vēlas augstāku algu prakses norises laikā;
- Mazos uzņēmumos nepietiek personāla praktikantu apmācībai, līdz ar to darba devējs pieprasa vairāk zināšanu no praktikanta, praksi uzsākot;
- Studentu praktisko zināšanu nepietiekamība.

Kopumā Latvijas valsts ietvaros ISMA sadarbojas ar 32 darba devējiem, savukārt Erasmus+ projekta ietvaros ISMA sadarbojas ar 11 darba devējiem.

ISMA augstskolas Fergānas filiāles studentiem, saskaņā ar Prakses nolikumu pēc ISMA studiju plāna ir noteikta studiju prakse 2., 3., un 4. studijuursos. Tā kā studenti studē Ferganā, Uzbekistānā, vairums studentu izvēles iziet praksi turpat Ferganā. Ferganas filiālē ir noslēgti sadarbības līgumi par prakses nodrošināšanu ar vairākiem uzņēmumiem, kuri darbojas uzņēmējdarbības jomā. Meklējot sadarbības partnerus, galvenais uzsvars ir tam, lai prakse uzņēmumā atbilst ISMA Fergānas filiāles Uzņēmējdarbības studiju programmai. Sadarbības līgumi tiek noslēgti ar tādiem uzņēmumiem kā trīs – piecu zvaigžņu viesnīcām, piemēram, “Club Hotel 777”, “TAJ MAHAL Hotel”, “Grand Fergana Hotel” tūrisma un ceļojumu birojiem, piemēram, “Rahmat Turizm”, “Al-Fergana Tur” apdrošināšanas uzņēmumiem, piemēram, “Aysel-Invest”, “Fergana Golden Valley Service”, nekustamā īpašuma birojs “Sheba properties”, pārtikas industrijas uzņēmums “Catering, trade and service enterprises” utt. Studentiem tiek nozīmēts prakses vadītājs ISMA Fergānas filiālē, kurš iepazīstina studentus ar prakses uzdevumiem, kuri tiem ir jārealizē konkrētajā prakses vietā un prakses noslēgumā jāprezentē prakses atskaite.

Papildus tam, ISMA Fergānas filiāles studentiem ir iespēja piedalīties ārzemju praksē Erasmus programmas ietvaros. Katru gadu novembra beigās tiek rīkota starptautiskā konference “Internship and Employment”, kur studenti iepazīstas ar potenciālajiem darba devējiem no Latvijas un ārvalstīm, gūst vairāk zināšanas uzņēmumu pārvaldības, personāla lietvedības un mārketinga jomā, iepazīstas ar Latvijas un ārvalstu darba tirgus attīstības tendencēm un pieprasījumu. Starp sadarbības partneriem ārvalstīs ir tādi uzņēmumi kā “Animafest Experience”, Spānija, “Odeon Tours”, Spānija, “Veton 2011 Food”, Bulgārija, “TUI Hellas S.A.”, “Job Trust” Grieķija. Latvijas lielākie sadarbības partneri ir “Radisson Blu Hotel Latvija”, “Mogotel Latvija”, “Evolution Latvia”, “SEB Global Services”, “Accenture Latvia”. Konference tiek translēta Fergānas filiāles studentiem online Zoom platformā un studentiem tiek dota iespēja uzdot jautājumus life chat (dzīvajā čātā) un uzzināt sev interesējošus jautājumus. Šādā veidā studenti, kuri plāno pabeigt studijas Latvijā var iepazīties ar konkrēto ārvalsti vai Latvijas uzņēmumu. Kārtīgi apsvērt savu izvēli. Students var pieteikties Erasmus programmas prakses mobilitātei vai praksei Latvijas uzņēmumā un, ja students izpilda visas prasības, kuras paredzētas, lai piedalītos prakses mobilitātē, tad students var praksi iziet ārzemju vai vietējā uzņēmumos, ar kuriem ISMA ir noslēgusi sadarbības līgumu par prakses nodrošināšanu, savas studiju programmas ietvaros.

2.5. Analīze un novērtējums par studējošo noslēguma darbu tēmām, to aktualitāti nozarē, tajā skaitā darba tirgū, un noslēguma darbu vērtējumiem.

Profesionālā bakalaura studiju programmas „Uzņēmējdarbības vadība” noslēgumā, lai iegūtu

profesionālā bakalaura grādu, studējošie izstrādā un aizstāv bakalaura darbus. Noslēguma darbu temati studējošajiem ir pieejami ISMA mājas lapas tiešsaistē, sadaļā Metodoloģiskie materiāli. Temati tiek grupēti atbilstoši to zinātniskiem vadītājiem, kuri ir grupēti pēc piederības katedrām. Ik gadu zinātnisko vadītāju un programmu direktoru pienākums ir pārskatīt esošos tematus un, ja rodas nepieciešamība atbilstoši izmaiņām darba tirgū, veikt modifikācijas tematu definējumos. Formulējot tematus, zinātnisko vadītāju un programmu direktoru pienākums ir ņemt vērā darba devēju pārstāvju viedokļus par tirgus aktualitātēm un vēlamajiem zinātniski-praktiskajiem jaunievedumiem, kā arī zinātniski-teorētisko analīzi, kurus turpmāk varētu pielietot nozarē. Darba devēji tiek regulāri aptaujami, aizpildot anketas, personīgu tikšanu laikā, kā arī Internship and Employment ikgadējas konferences laikā. Darba devēju pārstāvji ik gadu tiek aicināti piedalīties noslēguma darbu aizstāvēšanas komisijā, kuras laikā aktīvi izpauž savu viedokli un piedalās diskusijās.

Iesniedzot izstrādāto darbu aizstāvēšanai, studentiem ir aicināti iesniegt arī atsauksmi no sava darba devēja, kurā viņš norāda, vai piedāvātie jaunievedumi var tikt pielietoti vai jau tiek izmantoti uzņēmuma darbības efektivitātes paaugstināšanai. Papildus arī ir novērtēts, ja pētījumu rezultāti ir publicēti kādā no zinātnisku rakstu krājumiem, piemēram, ISMA starptautiskās konferences IT&Management ik gadu izdotajos zinātnisko tēžu krājumos.

Būtisks faktors bakalaura darba izstrādē ir tas, ka, saskaņojot noslēguma darbu tematu, zinātniskais vadītājs 4. kursa prakses uzdevumus apzināti formulē tā, lai maksimāli veicinātu studenta iesaisti prakses procesā un ļautu izmantot iegūtās zināšanas, prasmes un kompetences noslēguma darba izstrādei. Tādējādi studenti ir stimulēti gan dziļāk iesaistīties prakses procesā, gan aptaujāt darba devējus un iegūt pietiekošu informācijas apjomu, lai bakalaura darbā piedāvātu uzņēmumam ieviest savus izstrādātos jaunievedumus un spētu tos arī ekonomiski pamatot.

Formulējot darba tematus, tiek ņemti vērā šādi faktori:

- Studenta sasaiste ar prakses vietu vai esošā darba devēja prasības nepieciešamai analīzei/izstrādātiem jaunievedumiem;
- Dziļa izpratne par pētāmā uzņēmuma uzņēmējdarbības procesiem, par to struktūru, finanšu rādītājiem, piedāvāto produktu/pakalpojumu sortimentu klāstu, komunikāciju un virzīšanas politiku, kopējo attīstības stratēģiju, attiecībām ar personālu, konkurentu un nozares analīzi, attīstības tendences industrijā, riskus, globālo politisko un sociālo ietekmi utt.;
- Obligātā prasība ir darba noslēguma daļā piedāvāt jaunievedumu kopumu, kas spētu būtiski ietekmēt uzņēmējdarbības efektivitāti, piemēram, celt konkurētspēju un/ vai paaugstināt peļņu.

Novērtējot studējošo bakalaura darbu tēmas pēdējo trīs gadu laikā un to sasaisti ar darba tirgu, ir jāatzīmē, ka visi aizstāvētie darbi saistīti ar aktuāliem uzņēmējdarbības jautājumiem, piemēram, pakalpojumu kvalitātes uzlabošanu, jaunu klientu piesaisti, konkurētspējas uzlabošanu, kvalitātes vadības sistēmas pilnveidi u.c. Daži piemēri noslēguma darbu tematiem ar iegūtajiem vērtējumiem apkopoti tabulā.

Tabula Nr. 3.2.2. Aizstāvēto bakalaura darbu nosaukumu piemēri (2013-2019)

Darba nosaukums	Thesis name	Iegūtā atzīme, aizstāvēšanas gads
------------------------	--------------------	--

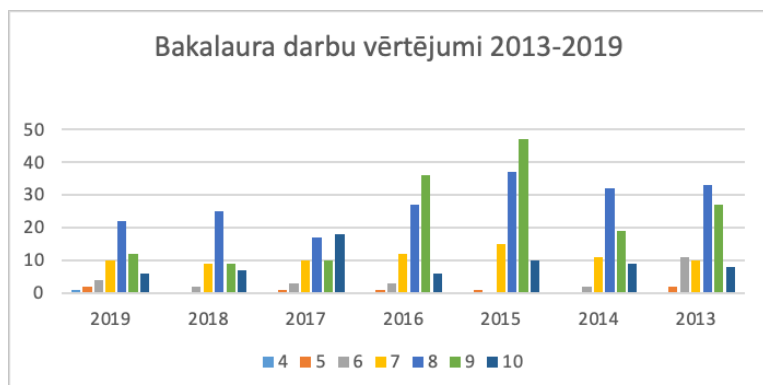
Jaunu klientu piesaistes mārketinga pasākumu kompleksa izstrāde viesnīcai "Wellton Elefant Hotel"	Development of the Complex of Marketing Activities to Attract New Customers to the Hotel "Wellton Elefant Hotel"	8 (2015)
SIA "Nekustamā īpašuma pārvaldība" uzņēmējdarbības pilnveidošana	Improvement of Business Efficiency of SIA "Nekustamā īpašuma pārvaldība"	7 (2015)
Uzņēmuma "ARBAT-RIGA" motivācijas sistēmas pilnveidošana	Improvement of the Motivation System of the Enterprise "ARBAT-RIGA"	8 (2015)
Komunikācijas politikas pilnveide uzņēmumam SIA "Universe Corporation"	Improvement of Communication Policy at the Enterprise SIA "Universe Corporation"	9 (2016)
Iekšējās komunikācijas procesu pilnveide VP RRP Rīgas Brasas iecirknī	Improvement of the Process of Internal Communication at VP RRP Riga Brasa Station	9 (2016)
Uzņēmuma "X" reklāmas darbības pilnveidošana	Improvement of the Advertising Activities of the Enterprise "X"	8 (2017)
Reklāmdevēju piesaiste "Radio7"	Radošo industriju menedžments	10 (2017)
Uzņēmuma SIA "VK SERVISS" pārdošanas darbības pilnveidošana	Improvement of Sales Activities of the Enterprise SIA "VK SERVISS"	7 (2017)
Pakalpojumu kvalitātes uzlabošanas iespējas restorānā "Double Coffee"	Opportunities for the Improvement of the Quality of Services at the Restaurant "Double Coffee"	10 (2018)
Uzņēmuma A/S "Konig Distribution" konkurētspējas uzlabošana	Improvement of Competitiveness of the Enterprise A/S "Konig Distribution"	9 (2018)
Pasākumu izstrādāšana "Evolution Gaming" personāla vadības un apmācības sistēmas pilnveidošanai	Development of Actions for the Improvement of the Control System and Training of Personnel in the Company "Evolution Gaming" in Latvia	7 (2018)
Jaunizveidota uzņēmuma IK "Radošā studija KuMode" virzīšana tirgū	Promoting the Newly Launched Company IK "Creative Studio KuMode" on the Market	9 (2019)
Restorāna Piazza Italiana sortimenta politikas pilnveidošana	Improvement of the Assortment Policy of the Restaurant Piazza Italiana	7 (2019)

Kvalitātes vadības sistēmas pilnveidošana uzņēmumā	Improvement of Quality Management System at an Enterprise	10 (2019)
PIA "Karatau" personāla motivācijas un stimulēšanas sistēmas pilnveidošana	Improving the System of Motivation and Stimulation of Personnel of Karatau LLP	10 (2019)
Personāla vadības sistēmas pilnveidošana uzņēmumā SIA "CD-G"	The Improvement of the Personnel Management System in the Enterprise SIA "CD-G"	9 (2019)

Šie noslēguma darbi tika veiksmīgi aizstāvēti un tajos pētījumam tika izmantota informācija, kas iegūta no studējošo darba devējiem, pārsvarā prakses laikā. Liela daļa bakalaura darbu ietvaros veikto pētījumu un to rezultātā izstrādāto priekšlikumu ir ekonomiski pamatoti un tiek atzinīgi novērtēti un reāli izmantoti konkrētu uzņēmumu darbībā, par ko liecina darba devēju sniegtās atsauksmes, kas tiek pievienotas iesniegtajiem noslēguma darbiem. Līdz ar to ir iespējams apgalvot, ka ISMA studējošie, izvēloties bakalaura darbu tēmu un pētījumu objektus balstās ne tikai uz teorētiskām zināšanām, kas iegūtas studiju laikā, bet arī uz praktiskām iemaņām, un ir kompetenti noteikt darba tirgus pieprasījumu un nozares attīstības tendences atbilstoši profesionālajiem uzdevumiem.

Pārsvarā tiek nodrošināta izvēlēto noslēgumu darba tēmu sasaiste ar esošo darba devēju vai izvēlēto prakses vietu, tomēr ne vienmēr studentam ir iespēja izstrādāt bakalaura darbu uz uzņēmuma bāzes, kurā tika izieta prakse. Šī problēma ir aktuāla, un ISMA Karjeras centrs cenšas palīdzēt studentiem šajā jautājumā, uzrunājot darba devējus, lai studenti varētu iziet praksi un veikt tos prakses uzdevumus, kurus uzdevis darba vadītājs noslēguma darba izstrādei. Tomēr diemžēl ne vienmēr darba devēji ir pretimnākoši un vēlas sniegt nepieciešamo informāciju, līdz ar to studentiem ir grūtības veikt pilnu uzņēmuma analīzi, un tas var novest pat pie bakalaura darba tēmas maiņas. Kā arī ISMA Karjeras centrs nevar brīvi nodrošināt prakses vietas pilnīgi visiem studentiem, īpaši tas attiecas uz ārzemju studentiem, jo vairums uzņēmumu pieprasa valsts valodas zināšanas, kuras ārzemju studentiem ir nepietiekošas specifisku darba uzdevumu veikšanai. Līdz ar to rodas grūtības primāro datu iegūšanai no konkrēta uzņēmuma. Šādos gadījumos, cik iespējams, studējošie izmanto publiski pieejamo informāciju, piemēram, Lursoft datu bāzes u.tml.

Analizējot noslēguma darbu aizstāvēšanas rezultātus, var teikt, ka vidējā atzīme 8,12 balles (no 10 maksimāli iespējamām), ļauj secināt, ka izstrādāto darbu saturs atbilst novērtēšanas kritērijiem.

Attēls Nr.3.2.2. Bakalaura darbu vērtējumi pa gadiem

Kā redzams, salīdzinot ar 2015.-2016.gada rezultātiem, pēdējos gados noslēguma darbu vērtējumi ir kā kritušies, taču kļuvuši daudzveidīgāki, jāatzīmē, ka vērtējumu objektivitāte pieaug, kas atspoguļojas vidējā vērtējuma nelielā kritumā. Ir paaugstinātas prasības noslēguma darbu izstrādei un, lai saņemtu augstākos novērtējumus, studentiem ir jāpiedalās pētījumos vai konferencēs, kā arī tiek ņemts vērā, vai izpētē izmantotas datu bāzes un zinātniski pētījumi.

2.6. Analīze un novērtējums par studējošo, absolventu un darba devēju aptauju rezultātiem, to izmantošanu studiju satura un kvalitātes pilnveidē, sniedzot piemērus.

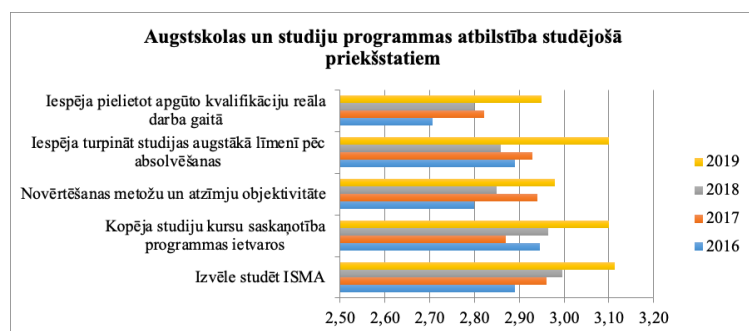
Ievērojot 2016. gada 27. aprīļa studiju akreditācijas komisijas ieteikumus „Studējošo, darba devēju un absolventu aptaujā ietveramie obligātie jautājumi“, 2016. gada ISMA tika izstrādātas vienotas studējošo, darba devēju un absolventu anketasvisām studiju programmām, kas ļauj izvērtēt ne tikai konkrēto studiju programmu, bet visas augstskolas darbu kopumā. Anketēšana notiek katru gadu, līdz ar to ir iespēja pēc iespējas ātrāk noskaidrot, kur un kādas izmaiņas studiju procesā būtu jāievieš, kā arī sekot līdzi studējošo viedokļu dinamikai.

2.6.1 Analīze un novērtējums par studējošo aptauju rezultātiem, to izmantošanu studiju satura un kvalitātes pilnveidē

Studējošo aptauju rezultātu izvērtējums ir viens no svarīgākajiem studiju programmas kvalitātes vērtēšanas kritērijiem. Studējošo anketas galvenās sadaļas ir:

- Augstskolas un studiju programmas atbilstība studējošā priekšstatiem;
- Studiju procesa kvalitātes vērtējums;
- Docētāju darba kvalitātes vērtējums;
- Augstskolas, studiju programmas starptautiskās sadarbības un studentu iesaistes zinātniskajā pētniecībā vērtējums;
- Vērtējums par demokrātijas principu ievērošanu augstskolā.

Kopumā profesionālās bakalaura studiju programmas „Uzņēmējdarbības vadība” studējošo vērtējumi uzskatāmi par labiem. Izmantota vērtējuma skala: 1 – vāji, 2 – apmierinoši, 3 – labi, 4 – ļoti labi. Atbildes uz pirmā saturiskā bloka jautājumiem par augstskolas darba un studiju programmas atbilstību studējošo cerībām apkopotas attēlā Nr. 3.2.3.

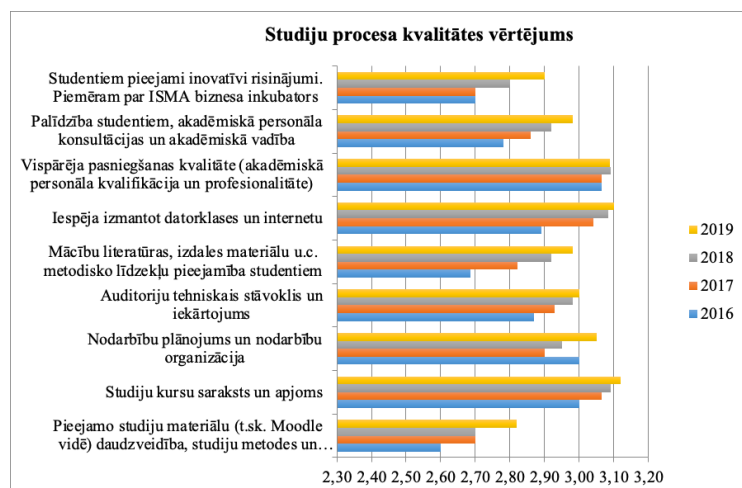
Attēls Nr. 3.2.3. Augstskolas un studiju programmas atbilstība studējošā priekšstatiem

Atbilžu svārstības pa gadiem pārsvarā ir nelielas. Kopumā studenti atzinīgi novērtēja gan augstskolu, gan studiju programmu. Visatzinīgāk no visiem punktiem studenti ir novērtējuši savu izvēli studēt ISMA. Tas parāda, ka studenti kopumā ir apmierināti ar izglītības iestādi, kas

augstskolai ir ļoti būtiski. Vērtējums attiecībā uz novērtēšanas metožu un atzīmju objektivitāti, kas iepriekšējos gados bija zemāks, pēdējā gadā ir uzlabojies. Tas skaidrojams ar to, ka studiju programmas studiju kursu apraksti tika pilnveidoti. Tajos ir detalizēti parādīts, kā tiek vērtēts studentu darbs konkrētajā studiju kursā. Kā nozīmīgs uzlabojums ir uzskatāmas arī studentu atbildes jautājumā par iespēju pielietot apgūto kvalifikāciju reālajā darbā. Studiju programmas īstenošanā tika ņemti vērā studentu ieteikumi par nozares profesionāļu iesaisti studiju procesā. Studiju kursu saturs tika papildināts ar tematiem un metodēm, kas ļauj studentiem labāk izprast, kā iegūtās zināšanas ir pielietojamas praktiskajā darbībā.

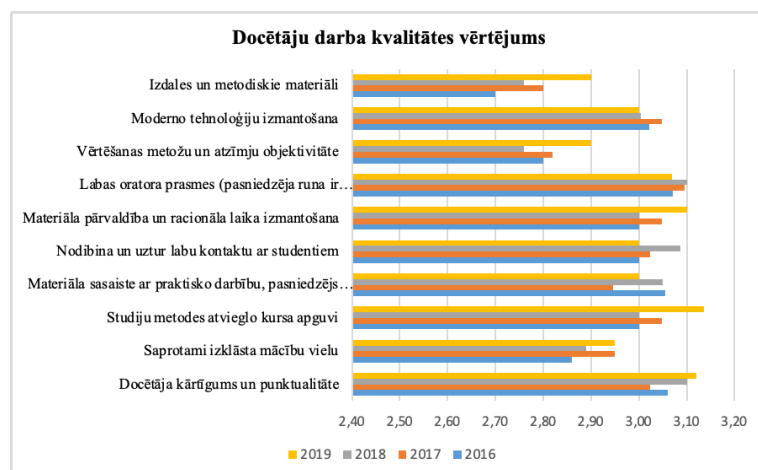
Analizējot studentu attieksmi pret studiju procesa kvalitāti (skat. attēlu Nr. 3.2.4), jāatzīmē, ka, līdzīgi kā iepriekšējos gados, labākie studentu vērtējumi ir par ISMA studiju kursu sarakstu un apjomu, iespējām izmantot internetu un par akadēmiskā personāla kvalifikāciju un profesionalitāti.

Attēls Nr. 3.2.4. Studējošo atbildes par studiju procesa kvalitāti

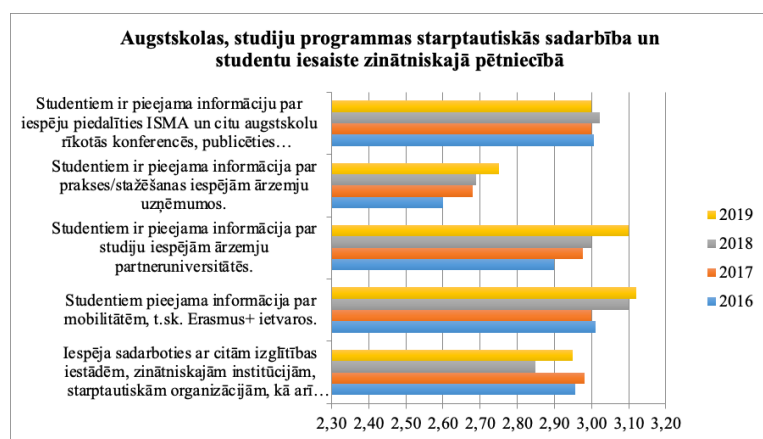
Zemākie vērtējumi ir par studiju materiālu un mācību literatūras pieejamību. Studentu viedoklis tiek ņemts vērā, augstskolas bibliotēka ir papildināta ar mācību literatūru, kas ir saistoša "Uzņēmējdarbības vadības" studiju programmas studentiem. Šī rādītāja kāpums 2019. gadā ir vērtējams pozitīvi. Līdzīgs vērtējuma kāpums ir rādītājam par studiju materiālu un Moodle vides kvalitāti. ISMA studiju padomē ir aktualizēts jautājums par kvalitatīvu studiju materiālu izstrādi un ievietošanu Moodle vidē. Ir plānots arī turpināt aktualizēt gan mācību literatūru, gan intensīvāk strādāt pie Moodle vides pilnveidošanas. Joprojām jāaktivizē studentu iesaistīšanās Biznesa inkubatora darbībā un jāpievēršas studentu informēšanai par to, jo daži studenti atzīmē, ka viņiem trūkst informācijas par šādu iespēju.

Vērtējumi par docētāju darba kvalitāti ir apkopoti attēlā Nr. 3.2.5.

Attēls Nr. 3.2.5. Docētāju darba kvalitātes vērtējums

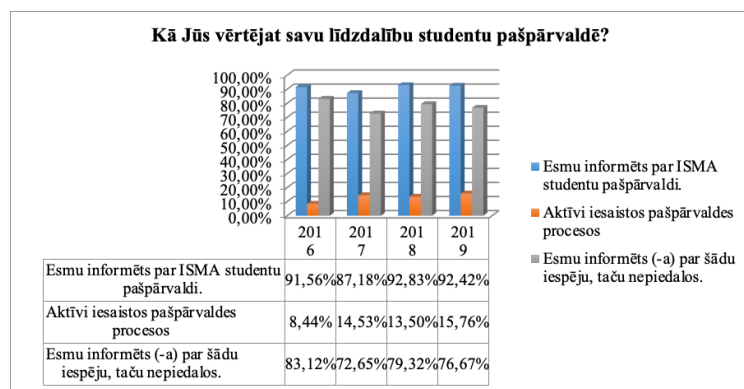
Studenti ļoti atzinīgi vērtē gan docētāju atsaucību sniegt nepieciešamās konsultācijas, gan to, ka zināšanas, kuras viņi iegūst, studējot ISMA, ir mūsdienīgas un daudzpusīgas. Kā nozīmīgs uzlabojums ir jāatzīmē vērtējuma kāpums par studiju kursa aprakstos iestrādāto metodisko materiālu un rekomendāciju studentu patstāvīgajam darbam atspoguļošanu. Līdzīgs vērtējuma kāpums ir arī jautājumā par studiju metožu pielietojumu. Šeit gan jāpiemin, ka vērtējums par studentu iesaistīšanu zinātniski pētnieciskajā darbā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu ir uzlabojies nebūtiski. Pasniedzējiem ir jāturpina studenti motivēt iesaistīties interesantāko un praktiskajam darbam būtiskāko problēmu izpētē. Kā optimāla platforma studentu iesaistei zinātniski pētnieciskajā darbā ir ISMA ikgadējās studentu konferences. To apstiprina arī studentu atbildes jautājumā par augstskolā īstenoto starptautisko sadarbību un studentu iesaisti zinātniskajā pētniecībā.

Attēls Nr. 3.2.6. Augstskolas un studiju programmas starptautiskā sadarbība un studentu iesaiste zinātniskajā pētniecībā

Arī šeit vērtējuma kāpums par studentiem pieejamo informāciju par dalību ISMA un citu augstskolu rīkotajās konferencēs nav novērots. Arī šis jautājums ir aktualizēts studiju padomē. Kopumā studentu informētība par augstskolas sadarbības iespējām ir uzlabojusies. Kā nozīmīgi uzlabojumi ir jāatzīmē studentu informētība par prakses iespējām ārzemju uzņēmumos un mobilitātes iespējām Erasmus ietvaros.

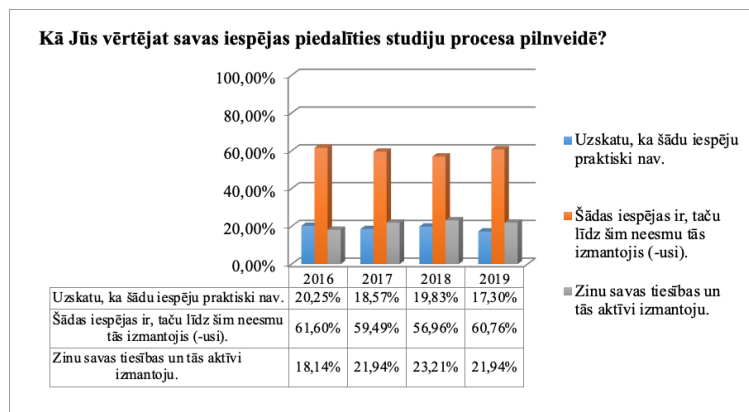
Studentu vērtējumā demokrātijas principu ievērošana ISMA atzīta par samērā labu (skat. attēlus Nr. 3.2.7 un 3.2.8).

Attēls Nr. 3.2.7 Studentu vērtējums par līdzdalību studentu pašpārvaldē

Kā jau minēts, dažkārt studenti atzīmē, ka tiem trūkst informācijas par kādu no jautājumiem, taču jautājumos par iesaistīšanos studiju pašpārvaldes procesos vai studiju procesa pilnveidē studenti atzīst, ka ir informēti par šādām iespējām, bet paši iesaistās maz, tātad drīzāk pašu līdzdalība un

aktivitāte ir samērā zema.

Attēls Nr. 3.2.8. Studentu vērtējums par iespējām piedalīties studiju procesa pilnveidē

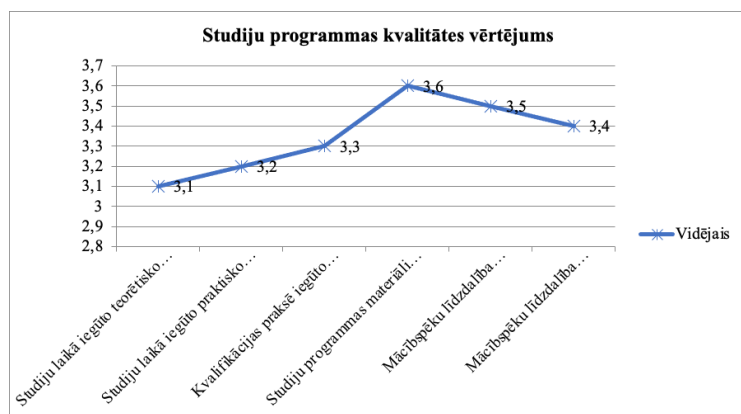
Atzinīgi ir vērtējami arī studentu pašpārvaldes darba rezultāti. Šādas aktivitātes ir īpaši nozīmīgas bakalaura līmeņa programmu studentiem.

2.6.2 Analīze un novērtējums par ISMA absolventu aptaujas rezultātiem, to izmantošanu studiju satura un kvalitātes pilnveidē

Lai objektīvi novērtētu studiju procesa kvalitāti, analizētu absolventu konkurētspēju darba tirgū un atspoguļotu absolventu vērtējumu par studiju procesa veiksmēm un neveiksmēm, augstskola regulāri veic absolventu aptaujas un uzklasa viņu rekomendācijas un ieteikumus.

Kopumā absolventu vērtējums par ISMA profesionālā bakalaura studiju programmas "Uzņēmējdarbības vadība" studiju procesa kvalitāti līdzīgi kā iepriekšējā periodā ir labs. Savos ieteikumos studiju programmas pilnveidošanai absolventi atzīmē, ka vēlams vairāk piesaistīt aktīvi strādājošos nozares speciālistus, kuri izprot ne tikai uzņēmējdarbības teorētiskos aspektus, bet arī ir nozares profesionāļi, izprot tās specifiku un spēj piedāvāt konkrētus risinājumus uzņēmējdarbības pilnveidošanai.

Atbildot uz jautājumiem par studiju programmu, absolventi atzinīgi novērtēja iegūto zināšanu kvalitāti un spēju pielietot iegūtās zināšanas savā darbā.

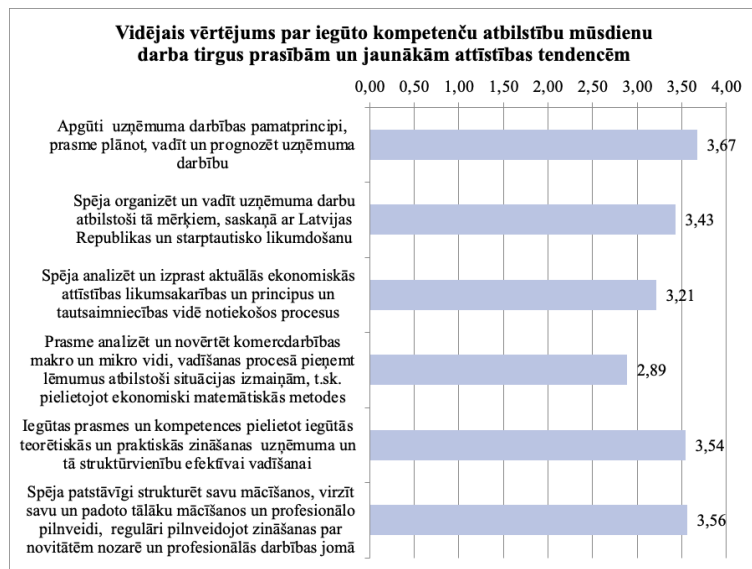

Attēls Nr. 3.2.9. Absolventu vērtējums par studiju programmas kvalitāti

Vislabāk absolventi novērtēja studiju laikā iegūto praktisko kompetenču kvalitāti un kvalifikācijas praksē iegūto kompetenču kvalitāti. Absolventi atzīmēja, ka prakses laikā veiktie uzdevumi ir palīdzējuši izprast uzņēmējdarbības specifiku un iedrošinājuši pēc augstskolas absolvēšanas uzsākt praktisko darbību šajā jomā. Tā, piemēram, absolvents Elgars Goba ir SIA LMT pakalpojumu sistēmu departamenta direktors, Elīna Plaude ir Lauku atbalsta dienesta audita departamenta vadītāja, Maksims Stamburskis ir Ķekavas novada pašvaldības policijas galvenais inspektors, Kaspars

Ulmanis ir Rīgas Mākslas telpas projektu koordinators un Maksims Kiškurno ir SEB Global Services banku operāciju speciālists.

Attēlā nr. 3.2.10. ir atspoguļoti absolventu vidējo vērtējumu rādītāji par studiju laikā un savā profesionālajā darbībā iemantoto uzņēmuma vadītāja profesijai atbilstošo kompetenču kvalitāti. Ļoti nozīmīgi, ka kompetences, kas saistītas ar spēju atbildīgi un patstāvīgi vadītāja pienākumus, ir novērtēta labi. Vidējais vērtējums - 3,54. Kā arī kompetence, kas saistīta ar spēju plānot un vadīt uzņēmuma darbību arī ir novērtēta labi. Vidējais rādītājs - 3,67.

Attēls Nr. 3.2.10. Vidējais vērtējums par iegūto kompetenču atbilstību mūsdienu darba tirgus prasībām un jaunākām attīstības tendencēm

Tas liecina par to, ka absolventi ir ieguvuši uzņēmuma vadītāja profesijai nepieciešamās kompetences un spēj studiju laikā iegūtās zināšanas izmantot savā profesionālajā darbībā.

Vērtējot iegūtās izglītības nozīmi esošās darba vietas atrašanās vai savas uzņēmējdarbības uzsākšanā, absolventi atzīmē, ka studijas augstskolā viņiem ļāvušas izveidot efektīvu komunikācijas sistēmu ar uzņēmuma darbiniekiem. Viņi ir iemācījušies precīzi formulēt mērķus un prioritātes, iedziļināties un izprast uzņēmējdarbības problēmas, kā arī iedrošinājušas uzsākt savu profesionālo darbību šajā jomā.

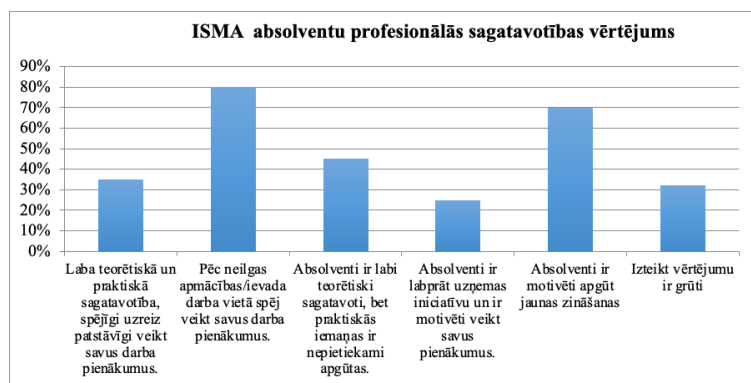
Absolventi atklāti min arī priekšlikumus, ko vajadzētu uzlabot studiju procesā, un labprāt iesaistās šo jautājumu risināšanā. Piemēram, absolventi iesaistās studentu prakšu organizēšanā – gan piedāvājot prakses vietas, gan kā prakses vadītāji, kā arī piedaloties bakalaura darbu aizstāvēšanas komisijās.

37% aptaujāto apliecināja, ka turpina studijas maģistra līmenī. Jāatzīmē, ka apmēram puse no šiem respondentu turpina studijas ISMA maģistra studiju programmā. Pozitīvi ir vērtējama arī absolventu gatavība turpināt sadarbību ar izglītības iestādi, gan piedāvājot prakses vietas studentiem, gan sadarbojoties uzņēmējdarbības aktuālo problēmu izzināšanā un izpētē.

2.6.3 Analīze un novērtējums par darba devēju aptaujas rezultātiem, to izmantošanu studiju satura un kvalitātes pilnveidē

Augstskolā, līdzīgi kā iepriekšējos pašnovērtējuma periodos, tiek veikta darba devēju anketēšana, kuras mērķis ir noteikt ISMA profesionālā bakalaura studiju programmas “Uzņēmējdarbības vadība” kvalitatīvos sasniegumus, lietderību reālajā darba vidē, kā arī prognozēt absolventu nākotnes darba iespējas.

Kā liecina aptaujas rezultāti, lielākā daļa aptaujāto darba devēju ir apmierināti ar ISMA studiju programmas studentu profesionālo sagatavotību darbam.

Attēls Nr. 3.2.11. Darba devēju vērtējums par ISMA absolventu profesionālo sagatavotību

Ir jāatzīmē, ka nodarbinātības perspektīvu izvērtējumā īpaši nozīmīgas ir atbildes uz jautājumu par darbinieku vēlmi apgūt jaunas zināšanas. Darba devēji novērtēja šo prasmi kā ļoti labu un labu. Tas nozīmē, ka ISMA studiju programmas absolventi ir motivēti apgūt jaunas zināšanas un gatavi reaģēt uz darba tirgus izaicinājumiem. Arī atbildes uz pārējiem jautājumiem apliecina, ka studiju programmas absolventi ir kompetenti un atbilst darba devēju prasībām.

Darba devēju vērtējums par absolventu praktisko sagatavotību norāda, ka augstskolai ir jāturpina pilnveidot iespējas uzlabot savu studentu praktisko zināšanu līmeni. Pie priekšlikumiem programmas pilnveidei vairākkārt minēts ieteikums pievērst pastiprinātu uzmanību praktisku situāciju, piemēru analīzei, kā arī uzdot studentiem vairāk praktisku uzdevumu. Darba devēji ieteica ieviest praktiskos uzdevumus, kas saistīti ar lēmumu pieņemšanu, tirgus izpēti, noskaidrojot pieprasījuma un piedāvājuma attiecību, iespējamus risinājumus krīzes situācijās un normatīvo aktu pielietošanas prasmes. Šie ieteikumi ņemti vērā, papildinot studiju kursu „Starta uzņēmējdarbības vadība”, „Sabiedrisko attiecību vadība”, „Investīciju un risku vadība”, „Digitālais mārketingu un elektroniskā komercija” saturu un praktisko uzdevumu plānojumu.

Darba devēju vidējie vērtējumi par ISMA absolventu atbilstību Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūras (EKI) definētajiem studiju rezultātiem ir atspoguļoti tabulā Nr. 3.2.3. Kopumā vērtējumi ir labi. Īpaši nozīmīgs ir ceturtā jautājuma vērtējums (vidējais vērtējums - 3,35). Tas apliecina, ka ISMA absolventi līdztekus profesionālo kompetenču apguvei izprot uzņēmuma vadītāja profesijas nozīmīgumu plašākā sociālajā kontekstā. Tas saskan ar studiju programmas uzstādījumu par sociāli atbildīgu un pašpilnveidei atvērtu uzņēmuma vadītāju sagatavošanu.

ISMA un tās filiālēs tika veikta studējošo aptauja anketēšanas veidā par laika periodu no 2016. līdz 2019. gadam. Anketas tika sniegtas pušu pārstāvjiem izdrukātā veidā. Studējošiem bija iespēja iesniegt anketas anonīmi (iemest kastē), lai anketēšanas ticamība būtu augstāka. 2020. – 2021. gados anketēšanas norise nebija iespējama, jo studiju process klātienē vairākkārt tika pārtraukts pandēmijas dēļ.

Ir jāatzīmē, ka arī pandēmijas laikā notika studējošo viedokļu apkopošana, jo visa komunikācija starp studējošiem un mācībspēkiem notika tiešsaistē, studējošiem bija iespēja sniegt ierosinājumus un sūdzības gan studiju daļā, gan studentu pašpārvaldē, gan studiju prorektoram. Tie komunicēja Moodle sistēmas ietvaros un sociālajos medijos.

Atsevišķi ir jānorāda, ka Fergānas filiālē studējošie regulāri pauž savu viedokli, komunicējot ar vietējiem kuratoriem un Latvijas administratīvo personālu, kā arī ar mācībspēkiem izmantojot Telegram aplikāciju. Līdz ar to viedokļu vākšana un analīze turpinās arī pandēmijas laikā.

Gadījumā, ja pandēmijas dēļ mācības netiks uzsāktas klātienē, ISMA administrācija ir pieņēmusi

lēmumu izstrādāt digitālās aptaujas rīku un turpināt studējošus aptaujāt tiešsaistē.

Darba devēju aptaujas notiek regulāri. Studiju programmas saturs un virzības plāni tiek apspriesti ar vadošajiem uzņēmumu pārstāvjiem, piemēram, ar Accenture Latvia, Evolution Latvia pārstāvjiem, ar Uzbekistānas Fergana Golden Valley Service pārstāvjiem u.c. Programmas direktore regulāri saņem informācijas apkopojumu par jaunākajām tendencēm, piedalās semināros un konferencēs, saistītos ar uzņēmējdarbības tematiku.

Pandēmija arī kalpoja par labu komunikācijai, jo daudzi uzņēmumu pārstāvju rīkoti semināri un konferences notika tiešsaistē. Piemēram, 2020. gada decembrī tika rīkoti Sociālās uzņēmējdarbības meistarklases un forums, 2021. gada aprīlī tika rīkots vebinārs “Praktiskie risinājumi uzņēmumu ikdienā”

Bez tam attālināti notika ikgadējas tikšanās ar Latvijas, Spānijas, Bulgārijas, Grieķijas un citu valsts uzņēmumu pārstāvjiem 2020. gada rudenī, tiešsaistes Internship and Employment konferences laikā.

Uzbekistānas darba devēju aptauja arī notiek regulāri, gan pateicoties kontaktiem ar ISMA Fergānas filiāles administratīvajiem darbiniekiem, gan arī piedaloties tiešsaistes tikšanās ar ISMA administrāciju Rīgā. Uzbekistānas darba devēji it īpašu uzmanību velta prasībām koncentrēties uz labām svešvalodas zināšanām topošajiem absolventiem, kas arī tika panākts pateicoties studiju procesa nodrošināšanai angļu valodā. Apmierina viņus arī studējošo iepazīšana uzņēmējdarbības tendencēs Eiropas savienības darba tirgū, piedaloties tiešsaistes konferencē Internship and Employment

Ir jāatzīmē, ka Uzbekistānas darba devēju, piemēram, vadošo Fergānas uzņēmumu Fergana Golden Valley Service, Grand Fergana Hotel, Aysel-Invest pārstāvju viedoklis sniedz neatņemamu atbalstu programmas īstenošanai filiālē. Tādi nozīmīgākie darba devēji ļoti pozitīvi vērtē programmas kvalitāti un absolventu perspektīvas darbiekārtošanā šajos uzņēmumos.

Runājot par Daugavpils filiāles darbību un sasaisti ar vietējiem darba devējiem, ir jāatzīmē, ka sadarbība notiek balstoties uz vietējo uzņēmumu pārstāvjiem, kuri darbojas uzņēmējdarbības sfērā. Piemēram, 2020. gada vasarā un rudenī programmas direktore, studiju un sabiedrisko attiecību prorektori apmeklēja šo pilsētu un tiekas ar SIA “East Metal”, SIA “Intergaz”, izrunājot sadarbības iespējas Latgales reģionā. Programmas direktore apmeklēja arī citas Latgales pilsētas, kur tikās ar uzņēmumu pārstāvjiem Preiļos un Aizkrauklē, kur apkopoja iegūtos viedokļus un ierosinājumus. Diemžēl programmas virzīšanas plānus šajā reģionā bijām spiesti uz laiku apturēt pandēmijas dēļ.

Balstoties uz anketēšanas rezultātiem 2016.-2019. gados, kā arī uz tiešsaistes sarunām pandēmijas

laikā un to atšķirību starp studiju pasniegšanas vietām, ir jāatzīmē:

- Kopumā gan Rīgas, gan Fergānas un Daugavpils filiāles student atzinīgi vērtē gan augstskolu, gan studiju programmu. Visatzinīgāk no visiem punktiem studenti ir novērtējuši savu izvēli studēt ISMA. Tas parāda, ka studenti kopumā ir apmierināti ar izglītības iestādi, kas augstskolai ir ļoti būtiski. Vērtējums attiecībā uz novērtēšanas metožu un atzīmju objektivitāti, kas iepriekšējos gados bija zemāks, pēdējā gadā ir uzlabojies
- Augstskolas un studiju programmas atbilstība studējošā priekšstatiem – visaugstāk šo opciju novērtē Fergānas studenti, atzīmējot, pirmkārt, iespēju pielietot apgūto kvalifikāciju darba gaitā. Rīgā studējošie, savukārt, visaugstāk vērtē iespēju turpināt studijas augstākajā līmenī pēc absolvēšanas. Visu trīs pilsētu studenti vienādi pozitīvi vērtē savu izvēli studēt ISMĀ.
- Runājot par studiju procesa kvalitāti, it īpaši pandēmijas laikā, ir jāmin, ka Fergānas studējošie visvairāk sūdzējās par savienojuma problēmām, Interneta trūkumu u.c. lietām. Tomēr pasniegšanas kvalitāti, arī attālināti, pandēmijas laikā viņi vērtē tikpat pozitīvi, ka Latvijā studējošie. Ir jāapstiprina, ka ISMA administrācija centās minimizēt pandēmijas sekas, piedāvāja tiešsaistes konsultācijas, ierakstītas video lekcijas un citus papildrīkus materiālu apguvei.
- Salīdzinot ar 2016.gadu, visu pasniegšanas vietu studenti pozitīvāk novērtēja mācību līdzekļu pieejamību gan 2019., gan arī 2020.-2021. gadā. 2019. gadā notika liels grāmatu krājumu papildinājums, tika iegādātas vadošo autoru grāmatas, to starp arī angļu valodā, tika papildināti visu pasniegšanas vietu krājumi. Turklāt Fergānā tika parakstīti 2 sadarbības līgumi, ar Informācijas centru un bibliotēku, līdz ar to vietējie studējošie saņēma iespēju brīvi piekļūt moderniem mācību līdzekļiem gan angļu gan uzbeku valodā.
- Tapāt pozitīvi Fergānā studējošie novērtēja pārbraukšanu jaunajās telpās 2020.gadā, kas arī uzreiz atspoguļojas viņu kopējā apmierinātības līmenī ar studiju pasniegšanas kvalitāti.
- Spiežot par aptaujas rezultātiem Daugavpilī, to studējošie ir vismazāk apmierināti ar docētāju darba kvalitāti. Iespējams, ka tas ir saistīts ar to, ka pasniedzēji brauc no Rīgas un vietējiem studentiem trūkst komunikācijas un atbalsta. ISMA administrācija ļoti labi apzinoties šo problēmu, plānoja regulāri viesoties Daugavpilī, kontrolēt pasniegšanas procesu, personīgi komunicēt ar studējošiem un visādi atbalstīt viņu iedzīvošanos ISMA sabiedriskajā dzīvē. Diemžēl šos plānus uz laiku apturēja pandēmija.
- Gan Rīgas, gan arī Fergānas studenti ļoti atzinīgi vērtē gan docētāju atsaucību sniegt nepieciešamās konsultācijas, gan to, ka zināšanas, kuras viņi iegūst, studējot ISMA, ir mūsdienīgas un daudzpusīgas. Kā nozīmīgs uzlabojums ir jāatzīmē vērtējuma kāpums par studiju kursa aprakstos iestrādāto metodisko materiālu un rekomendāciju studentu patstāvīgajam darbam atspoguļošanu. Līdzīgs vērtējuma kāpums ir arī jautājumā par studiju metožu pielietojumu.
- Fergānā studējošie ir tikpat aktīvi vietējā studentu pašpārvaldes dzīvē, kā Rīgā. Viņi ļoti pozitīvi vērtē vairākas izklaides un apvienojošos pasākumus, ko ISMA regulāri rīkoja pirms pandēmijas. Tā kā Uzbekistānā ārkārtēja situācija 2021. gadā tika pārtraukta jau pavasara sākumā, Fergānas studenti ļoti aktīvi atgriezās pie studentu pašpārvaldes dzīves, organizējot Navruz svinēšanu ISMA telpās un citus pasākumu. Šo ISMA sniegto iespēju viņi vērtē gandrīz tikpat augsti, ka pašu studiju procesu un ISMA administrācija, apzinoties šo vietēju specifiku cenšas atbalstīt studējošo vēlmes rīkot pasākumus un piedalīties tajos. Diemžēl Daugavpils studenti nav tik ļoti apmierināti ar savu iesaistīšanos, kas var būt arī skaidrots ar viņu mazāku skaitu. Tomēr šī ir ISMA administrācijai zināma plaša, ko ir plānots likvidēt uzreiz pēc pandēmijas nobeiguma.
- Iespēju piedalīties studiju procesa pilnveidē visaugstāk vērtē Rīgā studējošie. Tas ir loģiski, jo Rīgas studentu pašpārvaldes pārstāvji piedalās ISMA Senātā sēdē un var reāli ietekmēt studiju procesu. ISMA administrācija apzinās, ka ir nepieciešams vairāk iesaistīt filiālēs

studējošos un cenšas to panākt, piemēram, pandēmijas laikā notika attālināta Senāta sēde, kurā tiek sniegta iespēja piedalīties studējošiem no filiālēm.

2.7. Sniegt novērtējumu par studējošo ienākošās un izejošās mobilitātes iespējām, izmantoto iespēju skaita dinamiku un mobilitātes laikā apgūto studiju kursu atzišanu.

Ar mācībspēku un studējošo mobilitātes organizēšanu ISMA nodarbojas Ārējo sakaru daļa, kas ir izveidota ar mērķi nodrošināt ISMA starptautisko sadarbību ar citu valstu augstākās izglītības iestādēm, organizācijām un asociācijām. Ārējo sakaru daļa organizē studentu stažēšanos ārzemju uzņēmumos, kā arī apmācības savā specialitātē ārzemju augstskolās. Jebkurš ISMA students vienu reizi visā mācību periodā var iziet praksi vienā no ES valstīm Erasmus programmas ietvaros un saņemt programmas paredzēto stipendiju. Katru gadu studentiem ir iespēja iegūt detalizētu informāciju par praksi un tās nosacījumiem, kā arī tikties ar partneriem, kuri piedāvā nodarbinātības iespējas, apmeklējot ISMA ikgadējo starptautisko konferenci Internship & Employment.

Erasmus+ augstākās izglītības iestāžu studentiem sniedz iespēju iegūt starptautisku pieredzi un zināšanas studijās kādā no partneru augstākās izglītības iestādēm vai praktizēties ārvalstu uzņēmumos vai citās atbilstošās darba vietās.

Studiju mobilitātes mērķi ir:

- sniegt iespēju studentiem pavadīt noteiktu studiju periodu, mācoties citas dalībvalsts augstskolā;
- sniegt iespēju studentiem gūt vērtīgu akadēmisko, valodas un kultūras pieredzi, studējot citās Eiropas valstīs;
- veicināt sadarbību starp augstākās izglītības iestādēm un uzlabot uzņemošo augstskolu studiju vidi;
- sekmēt labi kvalificētu un starptautiski pieredzējušu jaunu cilvēku – topošo profesionāļu attīstību.

Prakses mobilitātes mērķi ir:

- sniegt iespēju studentiem un nesenajiem augstskolu absolventiem gūt praktisku pieredzi uzņēmumā vai organizācijā citā Eiropas valstī;
- palīdzēt studentiem piemēroties ES darba tirgus prasībām;
- sniegt iespēju studentiem un nesenajiem absolventiem attīstīt īpašas prasmes, tai skaitā valodas prasmes un uzlabot izpratni par ekonomisko un sociālo kultūru;
- veicināt sadarbību starp augstskolām un uzņēmumiem;
- sekmēt labi kvalificētu, atvērtu un starptautiski pieredzējušu jaunu cilvēku – topošo profesionāļu attīstību.

Pēc mobilitātes beigām:

- uzņemošā iestāde nodrošina studentu un ISMA augstskolu ar sekmju izrakstu, kas apliecina, ka saskaņotā programma ir izpildīta;
- ISMA, izmantojot ECTS vai ekvivalentu kredītpunktu sistēmu, akadēmiski atzīst mobilitātes perioda studijas, kā to paredz mācību līgums;
- mobilitātes periods tiek minēts arī diploma pielikumā.

Studiju laikā ārvalstīs:

- studentam jāievēro noslēgtā Erasmus finansējuma līguma noteikumi, kā arī studiju līguma nosacījumi;
- jebkuras izmaiņas mācību līgumā studentam nekavējoties rakstiski jāsaskaņo ar ISMA un uzņemšo augstskolu;
- ārvalsts augstskolā studentam jāpavada pilns nolīgtais studiju periods, jākārt nepieciešamie eksāmeni vai citi pārbaudījumi un jāievēro augstskolas noteikumi un kārtība;
- beidzot mobilitātes periodu, studentam jāsaņem ārvalsts augstskolas parakstīts sekmju izraksts. Tajā ir norādīti apgūtie studiju kursi un apkopoti iegūtie kredītpunkti un atzīmes;
- ISMA nodrošina veiksmīgi apgūto priekšmetu pilnu akadēmisko atzīšana (izmantojot ECTS kredītpunktu sistēmu);
- Erasmus studiju perioda laikā ārvalstī students netiek atbrīvots no maksas par studijām ISMA.

Studijās var doties studenti, sākot no 2. studiju gada, augstskolu nesenie absolventi mācību mobilitātes ietvaros var doties praksē ne vēlāk kā gadu pēc augstskolas absolvēšanas. Mobilitātes brauciena ilgums studijām ir no 3 mēnešiem līdz 12 mēnešiem, savukārt praksei – no 2 mēnešiem līdz 12 mēnešiem. Laika posmā no 2013.gada līdz 2019.gadam izejošās mobilitātes iespējas izmantojuši 164 ISMA bakalaura studiju programmā „Uzņēmējdarbības vadība” studējošie (skat.3.2.4.tabulu).

Tabula Nr. 3.2.4. Studējošo izejošā mobilitāte pa gadiem

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Prakses mobilitāte	4	6	28	16	12	15	15
Studiju mobilitāte	26	4	15	9	4	7	3

Kā redzams, studējošie labprāt izmanto gan prakses, gan studiju iespējas apmaiņas programmās uz dažādām valstīm. Apmeklēto valstu skaits šajā periodā ir ap 20 valstis gan tepat kaimiņos – Igaunija, Lietuva, Polija, gan arī attālākās valstīs kā Spānija, Bulgārija Turcija, Kipra, Portugāle. Analizējot izejošās mobilitātes dinamiku novērojama tendence uz ārvalstīm doties prakses veikšanai vairāk nekā studijām sadarbības augstskolās. Tas saistīts galvenokārt ar studentu vēlmi gūt tieši praktisko pieredzi, nostiprināt svešvalodu zināšanas, arī pārbaudīt savas iespējas strādāt un iegūt pastāvīgu darbu kādā no Eiropas valstīm. Pilnīga informācija par studējošo mobilitātes dinamiku iekļauta pielikumā Nr.2.5.3.

Studējošo ienākošā mobilitāte ir nedaudz zemāka – pārskata periodā uz uzņēmējdarbības bakalaura studijām ISMA ieradušies 127 studenti – taču arī šis rādītājs ir iepriecinošs, jo liecina, ka ISMA piedāvātās studiju iespējas šķiet pievilcīgas arī Vācijas, Rumānijas vai Ukrainas studentiem, jo tie ieradušies ir gan no šīm, gan vēl citām valstīm (skat.pielikumu Nr.2.5.3.).

Kopumā studējošo mobilitāte vērtējama pozitīvi, jo katru gadu ISMA studenti dodas uz vairākām valstīm apmaiņas braucienos, un aktīva ir arī studentu ierašanās Rīgā, lai izmantotu iespēju apgūt profesionālā bakalaura studiju programmas „Uzņēmējdarbības vadība” piedāvātos studiju kursus. Ar iekļaušanos studiju procesā problēmu parasti nav, jo gan ISMA studenti, gan mācībspēki ir pieraduši nodarbībās redzēt pārstāvjus no dažādām valstīm, jo tādu ir daudz arī pastāvīgo studentu vidū. Turklāt šie ISMA pastāvīgie studenti var veiksmīgi palīdzēt uz laiku atbraukušajiem labāk izprast studiju procesa, sadzīves vai kultūras atšķirības Latvijā un tām pielāgoties.

III - STUDIJU PROGRAMMAS RAKSTUROJUMS (3. Studiju programmas resursi un nodrošinājums)

3.1. Novērtēt resursu un nodrošinājuma (studiju bāzes, zinātnes bāzes (ja attiecināms), informatīvās bāzes (tai skaitā bibliotēkas), materiāli tehniskās bāzes un finansiāli bāzes) atbilstību studiju programmas īstenošanas nosacījumiem un studiju rezultātu sasniegšanai, sniegt piemērus. Veicot novērtējumu iespējams norādīt atsauci uz II. daļas 3. nodaļas 3.1.- 3.3. kritērijos sniegto informāciju.

Studiju programmas „Uzņēmējdarbības vadība” īstenošana notiek modernī aprīkotās telpās Lomonosova ielā 1, kur ir pilnībā atjaunota ēka ar ērtām, gaišām, apsildāmām un vēdināmām nodarbību auditorijām, bibliotēku un kafejnīcu. Nodarbību telpas ir aprīkotas ar moderno tehnoloģiju aparāturu mūsdienīgai lekciju un semināru norisei – datoriem, projektoriem, televizoriem, interaktīvajām tāfelēm – kas ir noderīgi gan kā palīg līdzekļi lekciju vadīšanā, gan arī studiju rezultātu novērtēšanai. Piemēram, studentu prezentācijas prasmes tiek trenētas un pārbaudītas, daudzos studijuursos prezentējot grupu un individuālos darbus, kur tiek izmantoti projektori un atbilstoša prezentāciju programmatūra. Studiju programmas īstenošanai nav nepieciešamas speciāli aprīkotas laboratorijas vai citi specifiski resursi.

Lai nodrošinātu studentiem piemērotu vidi augstu studiju rezultātu sasniegšanai, dažādām nodarbībām tiek izmantotas atbilstošas telpas, piemēram, vairākās auditorijās ir viegli pārvietojami krēsli ar piestiprinātu nelielu galdu pierakstiem, tādējādi nepieciešamības gadījumā šajās telpās ir viegli organizēt darbu pāros, lielākās vai mazākās grupās.

Studējošajiem ir brīvi pieejama bibliotēka kopējā platībā 286m² ar plašu grāmatu un zinātnisko rakstu klāstu, kas regulāri tiek papildināts. Augstskola abonē pieeju elektronisko resursu platformai EBSCOhost, kuru studējošie var izmantot, pieslēdzoties no jebkura datora sev ērtā vietā un laikā, kas nodrošina brīvu piekļuvi informācijai, gatavojoties pārbaudījumiem, izstrādājot studiju un noslēguma darbus. ISMA mācībspēki regulāri publicē zinātniskus rakstus brīvi pieejamos zinātnisko krājumos, piemēram, ResearchGate.net un Academia.edu resursos. ISMA studējoši arī ir aicināti reģistrēties resursos un lietot brīvi pieejamu informāciju zinātniskos nolūkos.

2021. ISMA ir parakstījusi sadarbības līgumu ar Latvijā lielāko konferenču centru ATTA. Pandēmijas dēļ iekārtošanas jaunajās telpās sanāca apturēt, tomēr tik plānots ka 2021./2022. mācību gadu ISMA Rīgā studējošie uzsāks jau jaunajās telpās, ar kopējo platību **2080 m²** un **6** auditorijām. Tāpat ir paredzēts joprojām izmantot daļu no esošām auditorijām un administratīvām telpām esošajos 6. un 7. korpusos Lomonosova ielā 1.

Tapāt 2021. gada tika atjaunota ISMA.LV vietne, kas paredz ērtākas un ātrākas komunikācijas ar studējošiem un tiem, kas tikai vēlas iestāties ISMA. ISMA studējošiem ir arī iespēja saņemt iekšējas kārtības informāciju, piemēram, pasniedzēju kontaktus vai stundu sarakstu savai grupai, ielogojoties vortālā my.isma.lv.

Fergānas filiālē lekcijas notiek atjaunotajā bijušajā Fergānas virsnieku namā, vēsturiskajā ēkā. Šo ēku ir izdalījusi Fergānas pilsētas dome ISMA filiāles vajadzībām, un remontu ISMA ir veikusi pašiem spēkiem. Ēka ir pilnībā saremontēta, tajā ir aprīkotas 11 auditorijas, to starpā arī 2 datorklases ar 21 datoriem.

Latgales filiālē lekcijas notiek pēc adreses Kandavas ielā 17, izmantojot Centra vidusskolas telpas.

Ēkā ir veikti renovācijas darbi. Kopumā Latgales filiālē studiju process notiek 4 auditorijās, to starp arī 2 datorklasēs ar 16 datoriem katrā auditorijā (32 datori kopskaitā).

Visās ISMA studiju procesa īstenošanas vietās studējošiem ir vienādas tiesības uz ISMA pieejamiem tiešsaistes resursiem, to starp:

- ISMA mākoņservisā Moodle ir ievietoti lekciju materiāli, uzdevumi, ierakstītas video lekcijas.
- ISMA elektroniskā bibliotēkā atrodas digitālās grāmatas.
- ISMA studējošiem ir piekļuves iespējas Starptautiskā Valūtas fonda (International Monetary Fund) publikāciju apkopojumam.
- ISMA studējošiem ir piekļuves iespējas EBSCO vadošai pētniecības datu bāzei.
- ISMA studējošiem ir piekļuves iespējas tiešsaistes zinātnisko publikāciju resursiem, tādiem, ka Academia.Edu, Research Gate u.c.
- ISMA studējošiem ir piekļuves iespējas 25 brīvpieejas (open Access) zinātniskām datubāzēm un platformām, piemēram Google Scholar, Index Copernicus, Open Research Library u.c.
- ISMA studējošiem ir iespēja iepazīties ar ISMA zinātniskā žurnāla "Economics and Education" regulāriem izdevumiem tiešsaistē, kā arī ar ISMA konferenču "Information Technologies and Management" un "Open learning and education" tēzēm un abstraktiem. Tapāt ISMA vietnē tiek izvietotas norādes uz partneru institūciju publikācijām un monogrāfijām, kur tiek publicēti ISMA mācībspēku un doktorantūras studentu darbi, piemēram, norāde uz starptautisku monogrāfiju "Intellectual Challenges to Economic Globalism" un citām.

• **ISMA studējošiem pieejami resursi ISMA Latgales filiālē**

ISMA Latgales filiāles mācību līdzekļu fonda uzskaitē ir 294 mācību līdzekļi. Papildus šiem līdzekļiem Daugavpils filiālē studējošiem ir tiesības pieprasīt arī mācību materiālus, zinātniskās publikācijas u.c. līdzekļus Daugavpils universitātes lasītavā, pamatojoties uz līgumu ar Daugavpils universitāti no 03.12.2019., kas ir noslēgts uz pieciem gadiem.

• **ISMA studējošiem pieejami resursi ISMA Ferganas filiālē**

- Papildus ISMA Ferganas filiālē bibliotēkas uzskaitē esošiem mācību līdzekļiem, filiālē studējošajiem ir iespēja izmantot Ferganas universitātes resursus, pateicoties 2017. gadā uz nenoteiktu laiku parakstītajam sadarbības memorandam.
- gada 15. novembrī starp ISMA bibliotēku un Ferganas Universitātes informācijas resursu centru (Information Resource Center of Ferghana State University) tika noslēgts sadarbības līgums starp ISMA bibliotēku un Ferganas Valsts universitātes informācijas resursu centru. Pateicoties šim līgumam, ISMA studējošie neierobežoti izmanto Informācijas centra resursus. Jāmin, ka Informācijas centra darbinieki atbilstoši ISMA lūgumam iegādājās virkni moderno grāmatu angļu valodā uzņēmējdarbības, tūrisma un viesmīlības jomā.
- Tāpat 15.11.2019. starp ISMA Ferganas filiāli un Ahmad Fargoni nosaukto Fergānas reģionālo informācijas bibliotēku centru tika noslēgts sadarbības līgums, kuru rezultātā vietēja bibliotēka arī iegādājās virkni aktuālo grāmatu uzņēmējdarbības, tūrisma un viesmīlības jomās, kurus neierobežoti var pieprasīt Ferganas filiālē studējošie.

Pieejamās literatūras klāsts, kas vistiešāk attiecas uz studiju programmas „Uzņēmējdarbības vadība” vajadzībām, atspoguļots tabulā Nr.3.2.5.

Tabula Nr.3.2.5. Pieejamā literatūra studiju programmai „Uzņēmējdarbības vadība”

Temati	Rīgā					Daugavpilī					Fergānā				
	No tām, valodas					No tām, valodas					No tām, valodas				
	Nosaukums	Vienību skaits	Latviešu	Angļu	Citas, t.sk. krievu	Nosaukums	Vienību skaits	Latviešu	Angļu	Citas, t.sk. krievu	Nosaukums	Vienību skaits	Latviešu	Angļu	Citas, t.sk. krievu, uzbeku
Ekonomika, adprošināšana, grāmatvedība	369	544	152	33	359	9	18	12	4	4	3	5		3	2
Menedžments	538	688	135	95	458	28	44	24	8	12	2	4		4	
Mārketinga	254	418	134	46	238	14	16	10	2	6	4	4		4	
Tūrisms un viesmīlība	437	599	119	51	429	24	28	10	14	4	12	12		8	4
Restorānu biznesa	82	168	67	16	85	10	16	8	2	6	3	3		3	
Uzņēmējdarbība	304	406	190	28	188	26	30	16	10	4	4	8		4	2
Tiesības	284	519	127	12	380	8	12	6	2	4	1	1		1	
Loģistika	44	76	9		67	10	14	8	4	2	1	1		1	
Soc. Zinātnes	417	564	195	42	327	20	23	8	14	1	2	2		2	
Finanses un bankas	213	327	78	13	236	18	36	14	12	10	2	2		1	1
Matemātika	117	186	32	11	143	7	11	3	2	2	2	2		1	1
Datorzinātnes	591	649	71	49	529	14	18	4	8	6				2	
Nekustāmais īpašums	69	73	33	1	39		4	2	2						
Dizains	77	81	25	4	52		1		1						
Mūzika	8	8		5	3		1		1						
Zinātniskā pētniecība	27	33	2	5	26	14	22	2	16	4	7	7		5	2
Kopā katrā bibliotēkā:	3831	5339	1369	411	3559	202	294	127	102	65	43	51		39	12

Plašāka informācija par infrastruktūru un materiāltehnisko nodrošinājumu atrodama II. daļas 3. nodaļas 3.1.- 3.3. punktos.

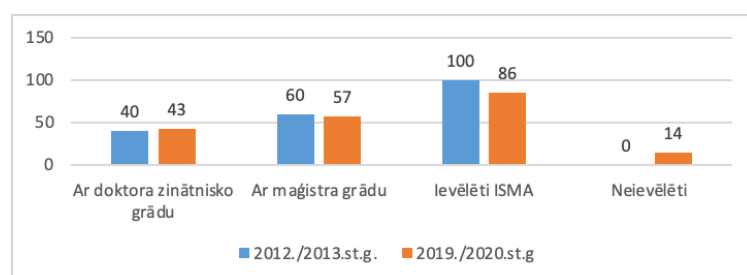
3.2. Studiju un zinātnes bāzes, tajā skaitā resursu, kuri tiek nodrošināti sadarbības ietvaros ar citām zinātniskajām institūcijām un augstākās izglītības iestādēm, novērtējums (attiecināms uz doktora studiju programmām).

III - STUDIJU PROGRAMMAS RAKSTUROJUMS (4. Mācībspēki)

4.1. Mācībspēku sastāva izmaiņu analīze un novērtējums par pārskata periodu, to ietekme uz studiju kvalitāti.

Bakalaura studiju programmā „Uzņēmējdarbības vadība” iesaistīto mācībspēku sastāvs kopumā ir

samērā stabils, taču kopš iepriekšējās studiju virziena akreditācijas, protams, ir notikušas izmaiņas gan mācībspēku sastāvā, gan skaitliskajos rādītājos (skat.3.2.12.attēlu un studiju plānu 3.2.3.pielikumā).

Attēls Nr. 3.2.12. Mācībspēku procentuālais sadalījums

Vairāki ISMA mācībspēki turpina darbu bakalaura studiju programmā jau ilgstošus gadus, piemēram, A.Mročko, I.Linde, V.Riaščenko, D.Zmičerevska. Taču ir piesaistīti arī vairāki mācībspēki ir ievērojama pieredze pedagoģiskajā darbā un praktiskajā uzņēmējdarbībā, piemēram, I.Bērziņa, D.Lapkis.

Studiju programmā iesaistītie mācībspēki T.Odinokova un I.Linde pārskata periodā ieguvuši doktora grādu. Kaut arī daļa mācībspēku vēl nav noslēguši savas studijas doktorantūrā, tomēr viņu praktiskā darba pieredze ir ļoti nozīmīga un vērtīga studiju procesā, sniedzot studējošajiem skaidru priekšstatu par teorētisko zināšanu pielietošanu praksē, turklāt praktiski visi mācībspēki aktīvi darbojas zinātniskās pētniecības laukā (šie aspekti analizēti arī 4.2. un 4.5.sadaļā).

4.2. Studiju programmas īstenošanā iesaistīto mācībspēku (akadēmiskā personāla, viesprofesoru, asociēto viesprofesoru, viesdocentu, vieslektoru un viesasistentu) kvalifikācijas atbilstības studiju programmas īstenošanas nosacījumiem un normatīvo aktu prasībām novērtējums. Sniegt informāciju par to, kā mācībspēku kvalifikācija palīdz sasniegt studiju rezultātus.

Saskaņā ar „Augstskolu likuma” 27.pantu, ISMA akadēmisko personālu veido: profesori, asociētie profesori, docenti, vadošie pētnieki, lektori, pētnieki, asistenti. Akadēmiskie amati ISMA tiek ieņemti atbilstoši Latvijas Republikas likumdošanai, vēlēšanu kārtībā, ko nosaka augstskolas „Nolikums par vēlēšanām akadēmiskajos amatos ISMA”. Nolikumā iekļauti docētāju kvalifikācijas un atbilstības kritēriji atbilstoši „Augstskolu likuma” 28.,30., 32., 36., 37., 38. un 40. pantam.

Profesionālā bakalaura “Uzņēmējdarbības vadība” studiju programmas īstenošanā ir iesaistīti 26 mācībspēki. 22 jeb 85% strādā gan angļu, gan latviešu plūsmās, 2 docētāji vada nodarbības tikai angļu plūsmā un 2 - tikai latviešu plūsmā.

No visiem programmā iesaistītiem mācībspēkiem tikai 3 jeb 12% ir vieslektori un 2 jeb 8% ir viesdocenti. Pārējo ievēlēto 21 mācībspēku sadalījums izskatās šādi:

- 4 lektori (19% no ievēlēto programmas mācībspēku kopskaita);
- 8 docenti (38%);
- 5 asociētie profesori (24%);
- 4 profesori (19%).

ISMA Latgales filiālē programmas realizāciju nodrošina tie mācībspēki, kuri arī Rīgā docē latviešu valodā, un to kopējais skaits ir 24, jeb 92% no programmas mācībspēkiem.

ISMA Fergānas filiālē iesaistīti tie mācībspēki, kuri arī Rīgā docē angļu valodā, un to kopējais skaits ir 24, jeb 92% no programmas mācībspēkiem.

Kā redzams no 2.3.2.pielikumā pievienotajiem mācībspēku dzīves gājumiem (CV), studiju programmā iesaistītie mācībspēki īsteno tos studiju kursus, kuros viņu pieredze ir visnozīmīgākā. Tā, piemēram, K.Hamruna („Grāmatvedība un nodokļi”) ir pieredzējusi praktizējoša grāmatvede, M.Grinčuks un T.Lapaine („Lietišķā angļu valoda”, „Bīnese komunikācija”) ir tulki ar ilglaicīgu pieredzi, D.Lapkis („Sociālā uzņēmējdarbība”) ir Starptautiskā sociālās uzņēmējdarbības akceleratora NewDoor direktore un aizrautīga sociālās uzņēmējdarbības veicinātāja.

Praktiķu piesaistīšana apmācību procesā ir viena no studiju programmas prioritātēm, jo tā ir nozīmīga konkurētspējīgā priekšrocība, ko novērtē ISMA studenti. Tāpēc regulāri tiek pieaicināti arī vieslektori ne tikai pilna studiju kursa apguvei, bet arī atsevišķu tēmu iztirzāšanai. Daļa no šādām lekcijām tiek organizēta konkrētām studentu grupām attiecīgā studiju kursa ietvaros, daļa ir plaši pieejamas jebkuram interesentam ISMA. Pielikumā Nr.3.2.12. ir apkopots saraksts ar uzaicinātajiem praktiķiem – uzņēmējiem, speciālistiem, kas tikuši iesaistīti studiju procesā.

Mācībspēki aktīvi līdzdarbojas studiju programmas pilnveidē, studiju kursu aktualizācijā, metodiskajā darbā, kā arī nemitīgi pašpilnveidojas tālākizglītībasursos, semināros, tālākās studijās, piedalās zinātniskajā pētniecībā, konferencēs, projektos. Zinātniskās darbības rezultāti tiek iestrādāti studijuursos, iepazīstinot arī studentus ar jaunākajām tendencēm nozarē (skat. arī 4.5.nodaļu).

4.3. Informācija par doktora studiju programmas īstenošanā iesaistītā akadēmiskā personāla zinātnisko publikāciju skaitu pārskata periodā, pievienojot svarīgāko publikāciju sarakstu, kas publicētas žurnālos, kuri tiek indeksēti datubāzēs Scopus vai WoS CC. Sociālajās zinātnēs un humanitārajās un mākslas zinātnēs var papildus skaitīt zinātniskās publikācijas žurnālos, kas tiek indeksēti ERIH+ (ja piemērojams).

4.4. Informācija par doktora studiju programmas īstenojošā iesaistītā akadēmiskā personāla iesaisti pētniecības projektos kā projekta vadītājiem vai galvenajiem izpildītājiem/ apakšprojektu vadītājiem/ vadošajiem pētniekiem, norādot attiecīgā projekta nosaukumu, finansējuma avotu, finansējuma apmēru. Informāciju sniegt par pārskata periodu (ja attiecināms).

4.5. Sniegt piemērus akadēmiskā personāla iesaistei zinātniskajā pētniecībā un/vai mākslinieciskajā jaunradē gan nacionālā, gan starptautiskā līmenī (studiju programmas saturam atbilstošajās jomās) un iegūtās informācijas pielietojumam studiju procesā.

Ņemot vērā, ka ISMA vadība aktīvi motivē mācībspēkus un darbiniekus uz pētniecisko un zinātnisko darbu, atbalstot un stimulējot arī materiāli, kā arī pašā augstskolā tiek organizētas vairākas

ikgadējās konferences, kurās darbinieki tiek rosināti piedalīties, gandrīz visi studiju programmā iesaistītie mācībspēki aktīvi nodarbojas ar zinātnisko pētniecību, piedalās konferencēs, izstrādā rakstus un publikācijas, iesaistās dažādos projektos gan Latvijā, gan ārvalstīs. Zinātniskās darbības process un rezultāti tiek integrēti studiju procesā gan iepazīstinot studentus ar jaunākajiem vadībizinātnes nozares atklājumiem, metodēm, modeļiem, gan veicinot studējošo līdzdalību pētījumu izstrādē.

Pilns mācībspēku zinātniskās darbības apkopojums atrodams pielikumā Nr.2.4.1., savukārt pielikumā Nr.2.3.2. ietverti visu mācībspēku dzīves gājumu apraksti (CV). Daži piemēri, kas nozīmīgi tieši bakalaura studiju programmas „Uzņēmējdarbības vadība” studiju procesam un studiju kursu pilnveidei, apkopoti tabulā Nr.3.2.6.

Tabula Nr.3.2.6. Mācībspēku zinātniskās darbības piemēri, kas izmantoti studiju procesa pilnveidē

Iesaistītie mācībspēki	Pētījums/ publikācija/ projekts/ praktiskā darbība	Atbilstošie studiju kursi
V.Riaščenko	Shamshina T., Koryuhina C., Riashchenko V., Bezpartochna O.(2019) Gamification. Haven't we overplayed? Organizational-economic mechanism of management innovative development of economic entities: collective monograph/edited by M.Bezpartochnyi, in 3 Vol./ Higher School of Social and Economic. - Przeworsk, Poland, pp.275-287	Starta uzņēmējdarbības vadība

V.Riaščenko	<p>Innovative approaches in the management of competitiveness of businesses. Collective monograph, edited by A. Berezin, M. Bezpartochnyi - Bezpartochnyi M., Živitere M., Riashchenko V. Use of cluster analysis to ensure the effective functioning and development of retail. Latvian Academy of Sciences. Riga: «Landmark» SIA, 2016. – Vol. 2 – 196 p., V.Riashchenko, M.Živitere</p> <p>The Development of the innovative capacity of Latvia. 11th International Technology, Education and Development Conference, March 6-8, Valencia (Spain). Pages 10071-10074. ISBN: 978-84-617-8491-2</p>	Inovāciju vadība
O.Verdenhofa	<p>R.Kopitovs, O.Verdenhofa, R.Djakons Comprehension of management problems forms understanding of business tasks.– The 12th International Conference „Information Technologies and management 2014”. April 16-17, 2014, Riga, Information Systems Management Institute.</p>	Personāla vadība un lietvedība
I.Bērziņa	<p>Sociāli atbildīgas komunikācijas modeļa izstrāde (balstoties uz jaunas mājas lapas izveidi), 2016-2018, SIA „ALFOR”</p> <p>Klientu lojalitātes programmas izstrāde Latvijas un Igaunijas tirgum, 2016-2018, SIA „ALFOR”</p>	Sabiedrisko attiecību vadība

I.Linde	I.Linde INTED2012 Proceedings, (6th International Technology, Education and Development Conference), Valencia (Spain), March 5-7, 2012; publikācija OPTIMIZATION STRATEGIES AND MANAGEMENT PROBLEMS OF HIGHER EDUCATION; 4798-4804 p. ISBN: 978-84-615-5563-5 The 13th International Conference Information Technologies and Management, ISMA, Rīga, Latvijā 16.-17. aprīlī, 2015; Analysis of consistency of calculation of an estimate of the higher education institution ranking, 358-359 lpp.; Programma un tēzes, Rīga, ISMA, 2013, ISBN 1691-2489.	Vispārējā kvalitātes vadība Pētnieciskais darbs 2: Projektu vadība Kursa darbs 2 Vispārējā kvalitātes vadība
J.Dehtjare	J.Dehtjare, V.Riashchenko Marketing the Social Entrepreneurship. - Applied Research in Health and Social Sciences: Interface and Interaction, 2015, No. 12 ISSN 1822-3338	Mārketinga Pasākumu vadība

Pētījumu rezultāti un atziņas, kas gūtas, sagatavojot publikācijas, tiek iestrādāti atbilstošajos studijuursos, piemēram, izmantojot situāciju analīzē, piedāvājot instrumentus un tehnoloģijas izpētei vai lēmumu pieņemšanā vai kā labās prakses piemēri.

4.6. Mācībspēku sadarbības novērtējums, norādot mehānismus sadarbības veicināšanai, studiju kursu/ moduļu savstarpējās sasaistes nodrošināšanā. Norādīt arī studējošo un mācībspēku skaita attiecību studiju programmas ietvaros (pašnovērtējuma ziņojuma iesniegšanas brīdī).

Pilnībā izprotot mācībspēku sadarbības nozīmi, ISMA īsteno mācībspēku sadarbību trijos blokos:

- Mācībspēku sadarbība studiju programmu un studiju kursu aprakstu izstrādē un aktualizēšanā.
- Mācībspēku sadarbība metodiskā darba pilnveidošanā.
- Mācībspēku sadarbība zinātniskās jaunrades jomā.

Lai nodrošinātu starppriekšmetu sasaisti un saskaņotas prasības attiecībā pret studiju rezultātu sasniegšanu, kā arī tiktu izslēgta nevajadzīga satura dublēšanās, studiju kursu saturs regulāri tiek apspriests un apstiprināts, sadarbojoties studiju programmā iesaistītajiem mācībspēkiem un studiju virziena padomes dalībniekiem. Tas notiek gan Padomes sēdēs, gan katedru sanāksmēs, gan arī mācībspēkiem tiekoties neformālā gaisotnē, lai savstarpēji dalītos ar informāciju un saskaņotu darbību savos studijuursos.

Regulāri notiek mācībspēku dalīšanās ar pieredzi jaunu, mūsdienīgu apmācības metožu izmantošanā, e-vides iespēju apguvē, radošas domāšanas attīstīšanā un tamlīdzīgu jautājumu apspriešana ikgadējās konferences „Open Learning and Distance Education” ietvaros, kas 2020.gada janvārī notika jau 18.reizi. Konferencēs laikā ir iespēja iepazīties ar jaunākajiem pētījumiem un atklājumiem, noklausoties referentu uzstāšanos, kā arī tikt klātienē ar kolēģiem no dažādām Latvijas un ārvalstu izglītības iestādēm un citām organizācijām.

Sākot ar 2019. gada aprīli, ISMA ir uzsākusi jaunu iniciatīvu, kas arī vērsta uz mācībspēku sadarbības veicināšanu pedagoģiski-metodiskajā darbā. 2019. gada 23.-26.aprīlī ISMA risinājās pirmā Erasmus+ Mācību un prakses nedēļa (*Erasmus+ Staff Teaching and Training Week at ISMA University*). Neformālā atmosfērā dalībniekiem bija iespējas pārrunāt aktuālākās augstākās izglītības problēmas, izstrādāt ieteikumus studentu mobilitātes veicināšanai, kā arī dalīties pieredzē par mācību procesa īstenošanas specifiku Ukrainā, Lietuvā, Portugālē un citās valstīs. ISMA iniciatīva guva lielu atsaucību mācībspēku vidū, un ir plānots attīstīt šo iniciatīvu, aicinot vieslektorus vadīt seminārus un lekcijas studentiem un pasniedzējiem par aktualitātēm dažādās nozarēs.

Mācībspēku sadarbība zinātniskās jaunrades jomā tiek īstenota, ievērojot ISMA "Vadības, administrēšanas un nekustamo īpašumu pārvaldības" virzienā īstenoto studiju programmu sasaisti. Kopīgi zinātniskie pētījumi aptver tādas jomas kā vadības inovatīvie risinājumi uzņēmējdarbības konkurētspējas veicināšana, cilvēkresursu menedžments un cilvēkkapitāla attīstīšana uzņēmumos, sociālās uzņēmējdarbības problemātika un risinājumi, kā arī citi ar virziena ietvaros īstenotu studiju programmu specifiku saistītie pētījumi. Pilna informācija par mācībspēku veiktajiem pētījumiem ir atrodamā mācībspēku biogrāfijās (pielikumā Nr.2.3.2.) un 2.4.1.pielikumā, kur apkopota informācija par mācībspēku zinātnisko pētniecību.

Studentu un mācībspēku skaita attiecība 2021.gadā ir šāda:

- kopumā 26 mācībspēki un 855 studenti 2021.gadā, t.i., 33 studenti uz vienu docētāju;
- Fergānas filiālē vecākais kurss ir trešais, kopā 56 studenti 2021.gadā, programmu realizē 19 mācībspēki, t.i., 3 studenti uz vienu docētāju;
- Latgales filiālē otrajā, trešajā un ceturtajā kursā 2021.gadā studē 17 studenti, iesaistīti 16 docētāji.

Pielikumi

III. Studiju programmas raksturojums - 1. Studiju programmas raksturojošie parametri		
Kopīgās studiju programmas atbilstība Augstskolu likuma prasībām (tabula)		
Statistika par studējošajiem pārskata periodā	3.2.1_Studejoso_statistika_UD-Bak.xlsx	3.2.1_Statistics_students_UD-Bak.xlsx
III. Studiju programmas raksturojums - 2. Studiju saturs un īstenošana		
Studiju programmas atbilstība valsts izglītības standartam	3.2.9_Atbalsta_izglitiba_standartam_Bak.xlsx	3.2.9_Compliance_with_EDU_Standard_Bak.xlsx
Studiju programmā iegūstamās kvalifikācijas atbilstību profesijas standartam (ja piemērojams)	3.2.10_Atbalsta_profesijas_standartam_Bak.xlsx	3.2.10_Compliance_Prof_Standart_Bak.xlsx
Studiju programmas atbilstību atbilstošās nozares specifiskajam normatīvajam regulējumam (ja piemērojams)		
Studiju kursu/ moduļu kartējums studiju programmas studiju rezultātu sasniegšanai	3.2.2_Kartejums_Bak.xlsx	3.2.2_Mapping_Bak.xlsx
Studiju programmas plāns (katram studiju programmas īstenošanas veidam un formai)	3.2.3_Studiju_plans_UD_Bak_LV.xlsx	3.2.3_Study Plan-BA Bac.xlsx
Studiju kursu/ moduļu apraksti	3.2.4_Studiju_kursu_apraksti_Bak.doc	3.2.4_Study_Courses_Bak.docx
Studiju programmas raksturojums - Citi obligātie pielikumi		
Par studiju programmas apgušanu izsniedzamā diploma paraugs	3.2.5_Diploma_Bak-2021.pdf	3.2.5_Diploma_Bak-2021.pdf
Dokuments, kas apliecina, ka augstskola vai koledža studējošajiem nodrošinās iespējas turpināt izglītības ieguvi citā studiju programmā vai citā augstskolā/ koledžā (līgums ar citu akreditētu augstskolu vai koledžu), ja studiju programmas īstenošana tiks pārtraukta	3.6_Apliecinajums_izglitiba_turpinasanai_Bak_Tur_Mag.pdf	3.6_Aknowledgement_continuing_Edu_Bak_Tur_Mag.pdf
Dokuments, kas apliecina, ka augstskola vai koledža studējošajiem garantē zaudējumu kompensāciju, ja studiju programma augstskolas vai koledžas rīcības (darbības vai bezdarbības) dēļ netiek akreditēta vai tiek atņemta studiju programmas licence un studējošais nevēlas turpināt studijas citā studiju programmā.	3.7_Apliecinajums_kompensacija.pdf	3.7_Aknowledgement_compensation.pdf
Augstskolas/ koledžas apliecinājums par studiju programmas īstenošanā iesaistāmo mācībspēku attiecīgo svešvalodu prasmi vismaz B2 līmenī atbilstoši Eiropas Valodas prasmes novērtējuma līmeņiem (līmeņu sadalījums pieejams tīmekļvietnē www.europass.lv , ja studiju programmu vai tās daļu īsteno svešvalodā.	3.2.11_Apliecinajums_svesvalodas_Bak.pdf	3.2.11_Compliance_Foreign_Language_Bak.pdf
Ja studiju virziena ietvaros tiek īstenotas doktora studiju programmas, apliecinājums, ka doktora studiju programmas akadēmiskā personāla sastāvā ir ne mazāk kā pieci doktori, no kuriem vismaz trīs ir Latvijas Zinātnes padomes apstiprināti eksperti tajā zinātņu nozarē vai apakšnozarē, kurā studiju programma plāno piešķirt zinātnisko grādu.		
Ja studiju virziena ietvaros tiek īstenotas akadēmiskās studiju programmas, apliecinājums, ka akadēmisko studiju programmu akadēmiskais personāls atbilst Augstskolu likuma 55. panta pirmās daļas trešajā punktā noteiktajām prasībām.		
Studiju līguma paraugs/-i	3.2.8_Studiju_ligums_Bak.pdf	3.2.8_Study_Contract_Bak.pdf
Ja studiju virziena ietvaros tiek īstenotas akadēmiskās studiju programmas, kurās paredzēts, ka studēs mazāk nekā 250 pilna laika studējošie, attiecīgs Augstākās izglītības padomes atzinums atbilstoši Augstskolu likuma 55. panta otrajai daļai.		

Uzņēmējdarbības vadība (51345)

Studiju virziens	<i>Vadība, administrēšana un nekustamo īpašumu pārvaldība</i>
Studiju programmas nosaukums	<i>Uzņēmējdarbības vadība</i>
Izglītības klasifikācijas kods (IKK)	<i>51345</i>
Studiju programmas veids	<i>Doktora studiju programma</i>
Studiju programmas direktora vārds	<i>Marga</i>
Studiju programmas direktora uzvārds	<i>Živitere</i>
Studiju programmas direktora e-pasts	<i>marga.zivitere@isma.lv</i>
Studiju programmas vadītāja/direktora akadēmiskais/zinātniskais grāds	<i>Dr.oec., prof., acad., expert Science of Academy Latvia</i>
Studiju programmas direktora telefona numurs	
Studiju programmas mērķis	<i>Sagatavot daudzpusīgus, mūsdienu pētnieciskās jaunrades prasībām atbilstošus zinātniskos darbiniekus ekonomikas un uzņēmējdarbības nozarē, kuri izstrādā inovatīvas idejas un sekmē pētniecības rezultātu pārnesei uz tautsaimniecību, tādējādi veicinot ekonomisko izaugsmi, sabiedrības sociālo attīstību un labklājību.</i>
Studiju programmas uzdevumi	<i>1. Nodrošināt dinamisku, interaktīvu un daudzpusīgu akadēmisko vidi, sekmējot jauno zinātnieku pētniecisko jaunradi, aktīvu līdzdarbību studiju procesa pilnveidē un motivējot studējošos mūžizglītībai.</i> <i>2. Veidot uz patstāvīgu, kritisku analīzi, sintēzi un izvērtēšanu vērstu studiju procesu, kas nodrošina ekonomikas un uzņēmējdarbības nozares jaunāko zinātnisko atklājumu un to praktiskā pielietojuma tautsaimniecībā integrāciju, kā arī sekmē pētniecisko kompetenču attīstīšanu.</i> <i>3. Sekmēt jauno zinātnieku līdzdarbību aktuālu nozares problēmjautājumu izpētē, nodrošinot aktīvu sadarbību ar citām Latvijas un ārvalstu izglītības iestādēm, zinātniskajām institūcijām un nozares pārstāvjiem.</i>
Sasniedzamie studiju rezultāti	<i>Doktora studiju programma nodrošina turpmāku teorētisko zināšanu un pētniecības prasmju apguvi, sagatavojot studentus patstāvīgai pētnieciskai darbībai. Doktora studiju programmas struktūra un saturs veicina padziļinātu zināšanu, paplašinātu prasmju un kompetenču apguvi, kas piemērojamas zinātniskajos pētījumos.</i>
Studiju programmas noslēgumā paredzētais noslēguma pārbaudījums	<i>Promocijas eksāmens</i>

Studiju programmas varianti

Pilna laika klātie - 4 gadi - latviešu

Studiju veids un forma	<i>Pilna laika klātie</i>
Īstenošanas ilgums (gados)	<i>4</i>
Īstenošanas ilgums (mēnešos)	<i>0</i>
Īstenošanas valoda	<i>latviešu</i>
Studiju programmas apjoms (KP)	<i>160</i>

Uzņemšanas prasības (latviešu valodā)	<i>Doktorantūrā uzņem personas, kurām ir sociālo zinātņu maģistra grāds uzņēmējdarbības vadībā, sabiedrības vadībā, izglītības vadībā vai profesionālais maģistra grāds uzņēmējdarbības vadībā. Doktorantūrā var iestāties personas, kuras ieguvušas maģistra grādu (vai tam pielīdzinātu augstāko izglītību) citās zinātnes nozarēs, ja tām ir darba pieredze uzņēmējdarbības jomā ne mazāk kā divi gadi.</i>
legūstamais grāds (latviešu valodā)	<i>Zinātniskais doktora grāds, zinātnes doktors(-e) (Ph.D.) ekonomikā un uzņēmējdarbībā</i>
legūstamā kvalifikācija (latviešu valodā)	—

Īstenošanas vietas

Īstenošanas vietas nosaukums	Pilsēta	Adrese
Informācijas sistēmu menedžmenta augstskola	RĪGA	LOMONOSOVA IELA 1 k-6, LATGALES PRIEKŠPILSĒTA, RĪGA, LV-1019

Pilna laika klātie - 4 gadi - angļu

Studiju veids un forma	<i>Pilna laika klātie</i>
Īstenošanas ilgums (gados)	<i>4</i>
Īstenošanas ilgums (mēnešos)	<i>0</i>
Īstenošanas valoda	<i>angļu</i>
Studiju programmas apjoms (KP)	<i>160</i>
Uzņemšanas prasības (latviešu valodā)	<i>Sociālo zinātņu maģistra grāds uzņēmējdarbības vadībā, sabiedrības vadībā, izglītības vadībā. Vai maģistra grāds (vai tam pielīdzināta augstākā izglītība) citās zinātnes nozarēs un darba pieredze uzņēmējdarbībā ne mazāk kā divi gadi. Studijām angļu plūsmā dokuments, kas apliecina angļu valodas nepieciešamo zināšanu līmeni.</i>
legūstamais grāds (latviešu valodā)	<i>Zinātniskais doktora grāds, zinātnes doktors(-e) (Ph.D.) ekonomikā un uzņēmējdarbībā</i>
legūstamā kvalifikācija (latviešu valodā)	—

Īstenošanas vietas

Īstenošanas vietas nosaukums	Pilsēta	Adrese
Informācijas sistēmu menedžmenta augstskola	RĪGA	LOMONOSOVA IELA 1 k-6, LATGALES PRIEKŠPILSĒTA, RĪGA, LV-1019

III - STUDIJU PROGRAMMAS RAKSTUROJUMS (1. Studiju programmas raksturojošie parametri)

1.1. Izmaiņu studiju programmas parametros, kas notikušas kopš iepriekšējās studiju virziena akreditācijas lapas izsniegšanas vai studiju programmas licences izsniegšanas, ja studiju programma nav iekļauta studiju virziena akreditācijas lapā, apraksts un analīze.

Īstenošanas forma, veids, ilgums (ja nepilni gadi, norādīt mēnešos) un īstenošanas valoda		
pilna laika klātie, 4 gadi	Līdz šim tika piedāvātas arī nepilna laika studijas, taču kopš 2015.gada neviens nav pieteicies	Latviešu, angļu
Īstenošanas vieta	Lomonosova 1, korpuss 7., LV-1019, Rīga	
Uzņemšanas prasības	<p>Katru studiju gadu ar ISMA Senāta lēmumu tiek koriģētas Uzņemšanas prasības.</p> <p>Doktora studiju programmā uzņem personas ar maģistra grādu vai maģistra grāda līmenim pielīdzinātu izglītību, kas atbilst doktora studiju programmas prasībām par iepriekšējo izglītību. Reflektantiem, kuriem nav LR izdots maģistra diploms, bet ir izglītības dokuments, kas atbilst šādam izglītības līmenim, ir jāveic iepriekš iegūtās augstākās izglītības pielīdzināšana Akadēmiskās informācijas centrā. Personas, kuras iepriekšējo izglītību ieguvušas ārvalstīs, var pieteikties studijām ISMA, ja šo personu izglītības dokumentu atbilstības novērtējumu ir veicis Akadēmiskās informācijas centrs.</p> <p>Sākot ar 2019./2020.ak.gadu uzņemšanas procesā tiek vērtēts pretendenta sagatavotais izvērtētais iesniegums par sava iespējamā promocijas darba aktualitāti</p> <p>Piesakoties studijām angļu valodā, nepieciešams pievienot apliecinājumu par angļu valodas zināšanām (IELTS, TOEFL sertifikāts vai identisks dokuments, vai apliecinājums no augstskolas, ka iepriekšējā studiju valoda bija angļu).</p> <p>Informācija par uzņemšanas procesu un noteikumiem atrodama kopējā sadaļā "Uzņemšana"</p> <p>https://www.isma.lv/images/2021_2022_lat_ISMA_Uznehmensanas_noteikumi.pdf</p>	
Cita augstskolas studiju programma, kurā studiju programmas slēgšanas gadījumā augstskola nodrošina studējošajiem iespēju turpināt izglītības ieguvu	Ventspils augstskola, Banku augstskola	
Studiju programmas mērķis	Sagatavot daudzpusīgus, mūsdienu pētnieciskās jaunrades prasībām atbilstošus zinātniskos darbiniekus ekonomikas un uzņēmējdarbības nozarē, kuri izstrādā inovatīvas idejas un sekmē pētniecības rezultātu pārnešanu uz tautsaimniecību, tādējādi veicinot ekonomisko izaugsmi, sabiedrības sociālo attīstību un labklājību.	

<p>Studiju programmas uzdevumi</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nodrošināt dinamisku, interaktīvu un daudzpusīgu akadēmisko vidi, sekmējot jauno zinātnieku pētniecisko jaunradi, aktīvu līdzdarbību studiju procesa pilnveidē un motivējot studējošos mūžizglītībai. 2. Veidot uz patstāvīgu, kritisku analīzi, sintēzi un izvērtēšanu vērstu studiju procesu, kas nodrošina ekonomikas un uzņēmējdarbības nozares jaunāko zinātnisko atklājumu un to praktiskā pielietojuma tautsaimniecībā integrāciju, kā arī sekmē pētniecisko kompetenču attīstīšanu. 3. Sekmēt jauno zinātnieku līdzdarbību aktuālu nozares problēmjaudājumu izpētē, nodrošinot aktīvu sadarbību ar citām Latvijas un ārvalstu izglītības iestādēm, zinātniskajām institūcijām un nozares pārstāvjiem.
------------------------------------	--

Sasniedzamie studiju rezultāti	<p>Doktora studiju programma nodrošina turpmāku teorētisko zināšanu un pētniecības prasmju apguvi, sagatavojot studentus patstāvīgai pētnieciskai darbībai. Doktora studiju programmas struktūra un saturs veicina padziļinātu zināšanu, paplašinātu prasmju un kompetenču apguvi, kas piemērojamas zinātniskajos pētījumos:</p> <p>Zināšanas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. jaunākās ekonomikas un uzņēmējdarbības nozares zinātniskās teorijas 2. ekonomikas un uzņēmējdarbības nozares jaunievedumi un atziņas; 3. mūsdienu pētniecības metodes ekonomikas un uzņēmējdarbības nozarē 4. starpnozaru problēmu pētījumu metodes 5. tautsaimniecības pētījumu metodes un rezultāti globalizācijas apstākļos 6. menedžmenta problēmas multikulturālā vidē 7. pētniecisku vai attīstības uzdevumu risināšana uzņēmumos, iestādēs un organizācijās <p>Prasmes:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Prot patstāvīgi izvērtēt pētījuma metožu lietojamību 2. Prot izvēlēties atbilstošākās zinātnisko pētījumu metodes 3. Prot aprobēt starptautisko pētījumu rezultātus 4. Prot īstenot oriģinālus pētījumus 5. Prot īstenot zinātniskus projektus 6. Prot formulēt pētījuma rezultātus un sagatavot starptautiski citējamus publikācijas 7. Prot risināt nozīmīgus pētnieciskus / inovāciju uzdevumus 8. Prot prezentēt pētījuma rezultātus un veidot diskusijas par tiem 9. Prot izmantot pētījuma rezultātus, gatavojot jaunus studiju kursus un ieinteresējot studentus pievērsties zinātniskajai pētniecībai 10. Prot izskaidrot pētījuma rezultātus plašākai sabiedrībai, rosināt un veicināt diskusijas par tiem 11. Prot piedāvāt uzņēmumos zinātniski pamatotas un pētījumos bāzētas inovācijas <p>Kompetences:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Spēj attīstīt ekonomikas un uzņēmējdarbības nozares zinātniskās teorijas un idejas 2. Spēj patstāvīgi izvērtēt pētījuma metožu lietojamību 3. Spēj izvēlēties atbilstošākās zinātnisko pētījumu metodes 4. Spēj aprobēt starptautisko pētījumu rezultātus 5. Spēj īstenot oriģinālus pētījumus 6. Spēj formulēt pētījuma rezultātus un sagatavot starptautiski citējamus publikācijas 7. Spēj prezentēt pētījuma rezultātus un veidot diskusijas par tiem 8. Spēj izmantot pētījuma rezultātus, gatavojot jaunus studiju kursus 9. Spēj izskaidrot pētījuma rezultātus plašākai sabiedrībai 10. Spēj īstenot zinātniskus projektus 11. Spēj gūt starptautiskiem kritērijiem atbilstošus sasniegumus 12. Spēj patstāvīgi izvirzīt pētījuma idejas 13. Spēj kritiski izvērtēt pētījuma rezultātus 14. Spēj risināt nozīmīgus pētnieciskus / inovāciju uzdevumus 15. Spēj uzņēmumos ieviest zinātnē un pētniecībā balstītus risinājumus 16. Spēj ieinteresēt vietējos un starptautiskos zinātniekus kopīgu pētījumu veikšanā 17. Spēj ieinteresēt investorus pētījumu finansēšanā
--------------------------------	--

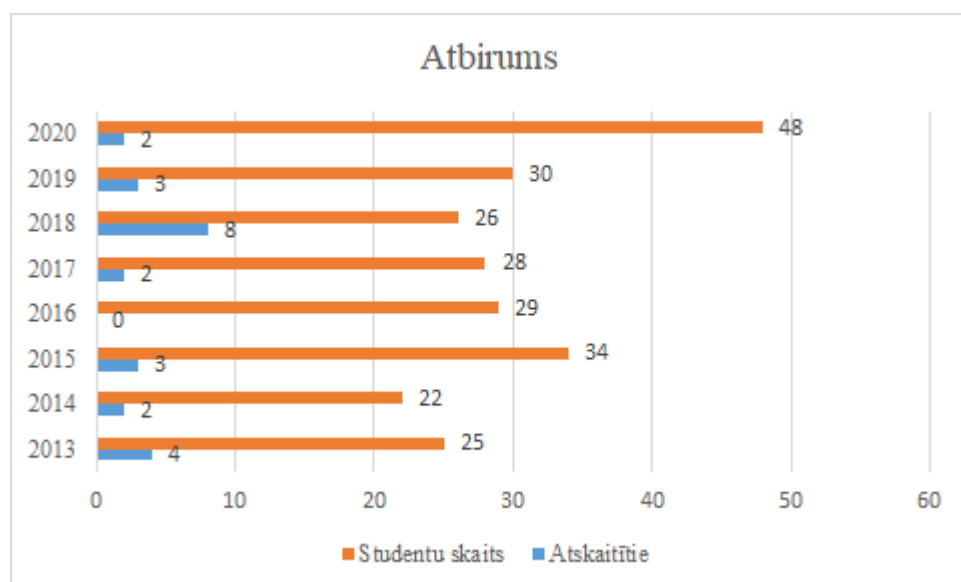

Visas šīs izmaiņas ieviestas pakāpeniski, pēdējās notikušas 2019. gadā.

1.2. Statistikas dati par studējošajiem studiju programmā, studējošo skaita dinamika, skaita izmaiņu ietekmes faktoru analīze un novērtējums. Analizējot, atsevišķi izdalīt dažādas studiju formas, veidus, valodas.

Novērtējot studējošo skaitu kopš iepriekšējās studiju programmas akreditācijas, redzams, ka studentu skaits laikā no 2013. - 2019. gada ir samērā stabils ar palielinājuma tendenci. 2013. un 2014. gados dominēja studenti no Latvijas. Vislielākais studējošo skaits tika sasniegts 2015. gadā - 32 studējošie, jo iestājās 12 studenti no Kazahstānas Republikas (KR). Tas saistāms ar ISMA pārstāvniecības izveidošanu KR. Jāpiemin, ka tobrīd studiju programma tika realizēta arī krieviski.

Vienlaicīgi ar samērā stabilo uzņemto studentu skaitu ir samērā liels atskaitīto skaits. Analizējot atskaitīšanas iemeslus, vispirms jāatzīmē finanšu nepietiekamība. Visi studiju programmā studējošie studiju maksu sedz paši, programmā nav valsts budžeta vietu.

Jāatzīmē, ka daudzi ārvalstu studenti nav gatavi ISMA noteiktajam studiju procesam un prasībām. Tas saistīts ar studiju akadēmiskā plāna izpildes problēmām, vispirms ar nepietiekamu bāzes izglītības līmeni (samērā vājas svešvalodu zināšanas un nepietiekamas prasmes kvalitatīvi izmantot informāciju tehnoloģiju pētniecības metodes). Nespējot laikus izpildīt studiju plānu, daļa studentu paši nolemj pamest studijas, daļa tiek atskaitīta akadēmisko vai finansiālo parādu dēļ.

Zems ir arī doktora grādu ieguvušo skaits. Tā kā ISMA nav sava promocijas padome, un promocijas darbu aizstāvēšana pēc studenta izvēles notiek citā institūcijā, no 16 absolventiem pārskata periodā (studenti, kuri izpildījuši programmas prasības un sagatavojuši promocijas darbu aizstāvēšanai) doktora grādu ieguvuši tikai 8.

1.3. Analīze un novērtējums par studiju programmas nosaukuma, iegūstamā grāda, profesionālās kvalifikācijas vai grāda un profesionālās kvalifikācijas mērķu un uzdevumu, studiju rezultātu, kā arī uzņemšanas prasību savstarpējo sasaisti.

ISMA doktora studiju programmas „Uzņēmējdarbības vadība” atbilstoši 2017. gada 13. jūnija Ministru kabineta noteikumiem Nr. 322 “Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju” kods ir 51345 un atbilstoši 2018. gada 23. janvāra Ministru kabineta noteikumiem Nr. 49 “Noteikumi par Latvijas zinātnes nozarēm un apakšnozarēm” ievietojama nozarē “Ekonomika un uzņēmējdarbība”, apakšnozarē “Uzņēmējdarbības vadība”. Tādejādi studentiem paredzēts piešķirt zinātnes doktora grādu (Ph. D.). Tā kā augstskolai nav savas promociju padomes, grādu piešķir tā augstskola, kuras promocijas padomē students izvēlas aizstāvēt savu darbu.

Studiju programmas īstenošanas laikā un attīstības plānā maksimāli tiek ievēroti Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras (LKI) un Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūras (EKI) principi. Atbilstoši LKI 8.līmeņa prasībām formulēti arī doktora studiju programmā sasniedzamie rezultāti:

Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras (LKI) 8.līmenim atbilstošo zināšanu, prasmju un kompetenču apraksti	ISMA doktora studiju programmā “Uzņēmējdarbības vadība” definētie sasniedzamie rezultāti
Zināšanas (zināšanas un izpratne)	Zināšanas
Spēj parādīt, ka pārzina un izprot aktuālākās zinātniskās teorijas un atziņas, pārvalda pētniecības metodoloģiju un mūsdienu pētniecības metodes attiecīgajā zinātnes nozarē vai profesionālajā jomā un dažādu jomu saskarē	<ol style="list-style-type: none"> 1. jaunākās ekonomikas un uzņēmējdarbības nozares zinātniskās teorijas 2. ekonomikas un uzņēmējdarbības nozares jaunievedumi un atziņas; 3. mūsdienu pētniecības metodes ekonomikas un uzņēmējdarbības nozarē 4. starpnozaru problēmu pētījumu metodes 5. tautsaimniecības pētījumu metodes un rezultāti globalizācijas apstākļos 6. menedžmenta problēmas multikulturālā vidē 7. pētniecisku vai attīstības uzdevumu risināšana uzņēmumos, iestādēs un organizācijās
Prasmes (spēja pielietot zināšanas, komunikācija, vispārējās prasmes)	Prasmes

Spēj patstāvīgi izvērtēt un izvēlēties zinātniskiem pētījumiem atbilstošas metodes, ir veicis ieguldījumu zināšanu robežu paplašināšanā vai devis jaunu izpratni esošām zināšanām un to pielietojumiem praksē, īstenojot būtiska apjoma oriģinālu pētījumu, no kura daļa ir starptautiski citējamu publikāciju līmenī. Spēj gan mutiski, gan rakstiski komunicēt par savu zinātniskās darbības jomu (savu nozari) ar plašākām zinātniskajām aprindām un sabiedrību kopumā. Spēj patstāvīgi paaugstināt savu zinātnisko kvalifikāciju, īstenojot zinātniskus projektus, gūstot zinātnes nozares starptautiskiem kritērijiem atbilstošus sasniegumus, vadīt pētnieciskus vai attīstības uzdevumus uzņēmumos, iestādēs un organizācijās, kur nepieciešamas plašas pētnieciskas zināšanas un prasmes

Kompetence (analīze, sintēze un novērtēšana)

1. Prot patstāvīgi izvērtēt pētījuma metožu lietojamību
2. Prot izvēlēties atbilstošākās zinātnisko pētījumu metodes
3. Prot aprobēt starptautisko pētījumu rezultātus
4. Prot īstenot oriģinālus pētījumus
5. Prot īstenot zinātniskus projektus
6. Prot formulēt pētījuma rezultātus un sagatavot starptautiski citējamās publikācijas
7. Prot risināt nozīmīgus pētnieciskus / inovāciju uzdevumus
8. Prot prezentēt pētījuma rezultātus un veidot diskusijas par tiem
9. Prot izmantot pētījuma rezultātus, gatavojot jaunus studiju kursus un ieinteresējot studentus pievērsties zinātniskajai pētniecībai
10. Prot izskaidrot pētījuma rezultātus plašākai sabiedrībai, rosināt un veicināt diskusijas par tiem
11. Prot piedāvāt uzņēmumos zinātniski pamatotas un pētījumos bazētas inovācijas

Kompetences

Spēj, veicot patstāvīgu, kritisku analīzi, sintēzi un izvērtēšanu, risināt nozīmīgus pētnieciskus vai inovāciju uzdevumus, patstāvīgi izvirzīt pētījuma ideju, plānot, strukturēt un vadīt liela apjoma zinātniskus projektus, tajā skaitā starptautiskus

1. Spēj attīstīt ekonomikas un uzņēmējdarbības nozares zinātniskās teorijas un idejas
2. Spēj patstāvīgi izvērtēt pētījuma metožu lietojamību
3. Spēj izvēlēties atbilstošākās zinātnisko pētījumu metodes
4. Spēj aprobēt starptautisko pētījumu rezultātus
5. Spēj īstenot oriģinālus pētījumus
6. Spēj formulēt pētījuma rezultātus un sagatavot starptautiski citējamās publikācijas
7. Spēj prezentēt pētījuma rezultātus un veidot diskusijas par tiem
8. Spēj izmantot pētījuma rezultātus, gatavojot jaunus studiju kursus
9. Spēj izskaidrot pētījuma rezultātus plašākai sabiedrībai
10. Spēj īstenot zinātniskus projektus
11. Spēj gūt starptautiskiem kritērijiem atbilstošus sasniegumus
12. Spēj patstāvīgi izvirzīt pētījuma idejas
13. Spēj kritiski izvērtēt pētījuma rezultātus
14. Spēj risināt nozīmīgus pētnieciskus / inovāciju uzdevumus
15. Spēj uzņēmumos ieviest zinātnē un pētniecībā balstītus risinājumus
16. Spēj ieinteresēt vietējos un starptautiskos zinātniekus kopīgu pētījumu veikšanā
17. Spēj ieinteresēt investorus pētījumu finansēšanā

Studiju programmas mērķis - sagatavot daudzpusīgus, mūsdienu pētnieciskās jaunrades prasībām atbilstošus zinātniskos darbiniekus ekonomikas un uzņēmējdarbības nozarē, kuri izstrādā inovatīvas idejas un sekmē pētniecības rezultātu pārnese uz tautsaimniecību, tādējādi veicinot ekonomisko izaugsmi, sabiedrības sociālo attīstību un labklājību – izvirzīts atbilstoši EKI 8.līmeņa kompetencei - demonstrēt vērā ņemamu autoritāti, inovāciju, autonomiju, zinātnisko un profesionālo patstāvību un pastāvīgu nodošanos jaunu ideju vai procesu attīstībai darba vai studiju jomas avangardā, ieskaitot pētniecību. Lai nodrošinātu veiksmīgāku šī mērķa sasniegšanu, kopš 2019.gada uzņemšanas procesā tiek vērtēts pretendenta sagatavotais izvērsta iesniegums par sava iespējamā promocijas darba aktualitāti.

III - STUDIJU PROGRAMMAS RAKSTUROJUMS (2. Studiju saturs un īstenošana)

2.1. Studiju kursu/ moduļu satura aktualitātes un atbilstības nozares, darba tirgus

vajadzībām un zinātnes tendencēm novērtējums. Sniegt informāciju, vai, un kā studiju kursu/ moduļu saturs tiek aktualizēts atbilstoši nozares, darba tirgus un zinātnes attīstības tendencēm. Maģistra vai doktora studiju programmu gadījumā norādīt un sniegt pamatojumu, vai grādu piešķiršana balstīta attiecīgās zinātnes nozares vai mākslinieciskās jaunrades jomas sasniegumos un atziņās.

Atbilstoši augstskolas misijai un stratēģiskajam attīstības plānam 2018. – 2023.gadam (apstiprināta ISMA 2018.gada 27.jūnija Senāta sēdē Lēmums Nr.3 – 18) studiju programmas misija ir nodrošināt mūsdienu līmenim atbilstošu akadēmisko un profesionālo izglītību un pētniecību, lai sagatavotu uzņēmējdarbības vadītājus un tautsaimniecības speciālistus, kuri ir spējīgi vadīt un veidot zinātņu ietilpīgas, ar augstu pievienoto vērtību produkcijas ražojošus uzņēmumus, veikt restrukturizāciju tradicionāli funkcionējošajos uzņēmumos, kā arī citādā veidā ar savu darbību veicināt dinamiskas, uz zināšanām balstītas, konkurētspējīgas ekonomikas funkcionēšanu. Doktora programma nodrošina studējošajiem teorētisko zināšanu un pētniecības iemaņu tālāku apguvi, sagatavojot patstāvīgai zinātniskās pētniecības darbībai izvēlētajā zinātņu nozarē vai apakšnozarē.

Doktora studiju programma „Uzņēmējdarbības vadība” (kods 51345) “Ekonomikas un uzņēmējdarbības” nozares apakšnozarē „Uzņēmējdarbības vadība” zinātņu doktora (Ph.D.) grāda iegūšanai ir izstrādāta tā, lai tā būtu dinamiska un doktoranti studiju procesā iegūtu zināšanas, kā atspoguļot un pētīt izmaiņas ekonomikā/vadībā, un lai tiktu aptverti aktuālākie jautājumi atbilstoši valsts ekonomiskajai un starptautiskajai situācijai. Zinātnes doktoru misiju un lomu pašreiz un pārskatāmā perspektīvā ISMA prioritāri izvirza uzņēmējdarbība jomu, kas neizslēdz arī izglītību un zinātni.

ISMA doktorantiem rekomendētie pētījumu virzieni un jomas ir pievērstas vadībzinātnes problēmām, pirmkārt, makroekonomikā, tas ir, ražošanas faktoriem, to ilglaicīgai attīstībai un izmantošanas efektivitātei saistībā ar ražošanas faktoru sastāva un struktūras nemitīgo mainību virzībā uz cilvēku – radošo intelektuālo faktoru – uzņēmējspēju, zināšanu un informācijas dominanti ražošanas resursu kopumā.

Otrkārt, mikroekonomiskās tēmu grupā ieteikumi saistīti ar uzņēmējdarbības problēmām ražošanas resursu izmantošanā, to efektivitāti, kā arī ar aktuāliem jautājumiem atsevišķās tautsaimniecības nozarēs un sfērās, piemēram, tirdzniecībā, pakalpojumu sfērā.

Saskaņā ar ISMA iekšējo kārtību, studiju programmas aktualitāti uzrauga attiecīgā studiju virziena padome (ISMA “Studiju virzienu padomes nolikums”, apstiprināts 2016. gada 29.decembra Senāta sēdē), nepieciešamības gadījumā veicot korekcijas studiju plānā, studiju kursu saturā, pētījuma uzdevumos u.c. Studiju kursu apraksti tiek aktualizēti un izskatīti atbilstošajās katedrās vismaz reizi gadā, parasti pirms studiju gada sākuma vai pēc nepieciešamības biežāk. Studiju plāns tiek apstiprināts ne retāk kā reizi gadā ISMA Senātā. Doktorantūras studiju programmas aktualizētais studiju plāns apstiprināts ISMA Senāta sēdē 2019.gada 16. augustā.

2.2. Studiju kursos/ moduļos iekļautās informācijas, sasniedzamo rezultātu, izvirzīto mērķu u.c. rādītāju savstarpējās sasaistes, studiju kursu/ moduļu mērķu sasaistes ar studiju programmas mērķiem un sasniedzamajiem rezultātiem novērtējums. Doktora studiju programmas gadījumā, galveno pētniecības virzienu apraksts, programmas ietekme uz pētniecību un citiem izglītības līmeņiem.

Doktora programma nodrošina studējošajiem teorētisko zināšanu un pētniecības iemaņu tālāku apguvi, sagatavojot patstāvīgai zinātniskās pētniecības darbībai izvēlētajā zinātņu nozarē vai apakšnozarē. Doktora studiju programmas struktūra un saturs veicina iegūto zināšanu, zinātniskās izziņas un zinātnisko atziņu lietošanas padziļināto prasmju apguvi. Tā, piemēram, zināšanas mūsdienu pētniecības metodēs ekonomikas un uzņēmējdarbības nozarē tiek sniegtas ne tikai studiju kursā Pētījumu metodes, bet arī visos citos studiju priekšmetos (skat. Pielikumu 3.5.2)

Tātad tiek nodrošināta EKI 8. līmenim atbilstošo zināšanu, prasmju ieguve un kompetence, kas nepieciešama augstākās kvalifikācijas speciālistam vadībinību jomā. Studiju programmas izstrādē un īstenošanā notiek atbilstoši jau iepriekš definētajām aktuālajām tautsaimniecības izvirzītajām prasībām un darba tirgus pieprasījumam, formulētajiem programmas mērķiem un no tiem izrietošajiem uzdevumiem. Tādējādi programmas saturs (studiju kursu sadalījums) balstīts uz mērķa un studiju rezultātu sasniegšanu - noteikto zināšanu, prasmju, kompetenču apguvi un nodrošinātu studiju programmas mērķu realizāciju.

Studiju programma strukturēta A, B, un C daļās. Studiju programmas A daļa (obligātā daļa) ietver teorētiskos kursus 14 KP apjomā, pētniecības darbu 118 KP apjomā un promocijas eksāmenu 8 KP apjomā. B daļa (ierobežotās izvēles daļa) ir 8 KP apjomā – studentam ir iespējas izvēlēties uzņēmējdarbības vides vai resursu pārvaldību, C daļas (brīvās izvēles daļa) ir 4 KP apjomā.

Doktoranta sasniegumi tiek vērtēti zināšanu pārbaudēs atsevišķos studijuursos un integrētā eksāmenā studiju programmas apguves noslēgumā. C daļā doktorantam ir iespēja kredītpunktus iegūt par teorētisko kursu apguvi vai arī praktisku akadēmisku darbību vai uzņēmējdarbību.

Studiju kursu saturs tiek apspriests un apstiprināts, sadarbojoties studiju programmā iesaistītajiem mācībspēkiem un studiju virziena padomes dalībniekiem, līdz ar to tiek nodrošināta starp-priekšmetu sasaiste un kopējo prasību attiecībā pret studiju rezultātu sasniegšanu saskaņošanas, izslēgta nevajadzīga satura dublēšanās.

2.3. Studiju īstenošanas metožu (tajā skaitā vērtēšanas) novērtējums, iekļaujot analīzi par to, kā tiek izvēlētas studijuursos/ moduļos izmantotās studiju īstenošanas (tajā skaitā vērtēšanas) metodes, kādas tās ir un kā tās veicina studiju kursu rezultātu un studiju programmas mērķu sasniegšanu. Iekļaut skaidrojumu, kā studiju procesa īstenošanā ņemti vērā studentcentrētas izglītības principi.

Doktorantūras studiju programmas „Uzņēmējdarbības vadība” īstenošanas procesā tiek izmantotas dažādas, daudzveidīgas studiju metodes un formas – lekcijas, semināri, praktisko situāciju analīze, diskusijas, prezentācijas, patstāvīgie darbi individuāli un grupās u.c. Paralēli kontaktstundām studenti veic patstāvīgo darbu izpildi saskaņā ar studiju kursā plānoto.

Regulāri notiek mācībspēku dalīšanās ar pieredzi jaunu, mūsdienīgu apmācības metožu izmantošanā, e-vides iespēju apguvē, radošas domāšanas attīstīšanā un tamlīdzīgi, tai skaitā tas noris ikgadējās konferences „Open Learning and Distance Education” ietvaros, kas 2020.gada janvārī notika jau 18. reizi.

Studiju metodes un formas mācībspēki izvēlas atbilstoši sava studiju kursa specifikai un lomai studiju programmā, praktiskajai darbībai studiju procesā, kā arī studentcentrētas izglītības principiem, kuru ievērošana augstskolā piešķir studējošajiem papildu pilnvaras un uzliek papildu

pieņēmumus un atbildību. Atbalstot studentu iespējas ietekmēt savu studiju procesu, ISMA mācībspēki pieņem izaicinājumu veidot mūsdienīgu, atvērtu un inovatīvas idejas atbalstošu studiju procesu.

Lai nodrošinātu studiju satura aktualitāti, studiju procesa īstenošanā kā vieslektori tiek iesaistīti arī attiecīgās nozares profesionāļi, kuri iepazīstina ar aktualitātēm nozarē, diskutē un iztira konkrētus piemērus praktiskajā darbībā, kā arī konsultē studējošos praktisko pētījumu norises laikā.

Studiju procesā studējošo sasniegto studiju rezultātu vērtēšana notiek saskaņā ar ISMA noteikumiem „Studiju pārbaudījumi un to organizēšanas kārtība” (pēdējā redakcijā apstiprināti 19.12.2019. Senāta sēdē, protokols Nr.5-19).

Lielu daļu studiju kursu pārbaudījumu studējošie kārtro rakstiskā veidā. Pēc mācībspēka ieskatiem pārbaudījumus ir iespējams kārtot arī mutiski vai izstrādājot praktisko darbu. Vērtēšanā tiek ņemts vērā arī studējošo darbs studiju kursa apguves laikā (sekmība kontroldarbos, aktivitāte semināros, patstāvīgo darbu izstrāde, referātu sagatavošana u.c.), pielietojot kumulatīvo vērtējuma metodi, kas paredz pakāpenisku gala vērtējuma veidošanu no vairākiem studējošā darba veidiem. Visā studiju procesā tiek ņemti vērā vērtēšanas pamatprincipi – vērtēšanas atklātības princips, vērtējuma obligātuma princips, vērtējuma pārskatīšanas iespēju princips, vērtēšanā izmantoto pārbaudes veidu dažādības princips.

Noslēdzošais posms studiju programmas apguvē ir promocijas darba izstrāde un sagatavošana aizstāvēšanai.

ISMA doktora studiju programmas īpatnība ir tāda, ka augstskolai nav savas promocijas padomes, un promocijas darbu aizstāvēšana pēc studenta izvēles notiek citā institūcijā. ISMA ir noslēgusi atsevišķus sadarbības līgumus par doktora līmeņa programmu izstrādi un realizāciju, sadarbību un studentu pārņemšanu.

Ventspils Augstskola	Sadarbība pedagoģisko un zinātnisko kadru sagatavošanā, kopīgu studiju, metodisko un pētniecisko projektu, zinātnisko un citu pasākumu īstenošanā, kā arī ISMA studiju programmu likvidēšanas gadījumā	23.01.2020 - uz nenoteiktu laiku
Baltijas Starptautiskā akadēmija	Sadarbība pedagoģisko un zinātnisko kadru sagatavošanā, kopīgu studiju, metodisko un pētniecisko projektu, zinātnisko un citu pasākumu īstenošanā, kā arī ISMA studiju programmu likvidēšanas gadījumā	28.01.2020 - uz nenoteiktu laiku

Banku Augstskola	Sadarbība pedagoģisko un zinātnisko kadru sagatavošanā, kopīgu studiju, metodisko un pētniecisko projektu, zinātnisko un citu pasākumu īstenošanā, kā arī ISMA studiju programmu likvidēšanas gadījumā	03.03.2020 - uz nenoteiktu laiku
Vasil Levski National Military University (Bulgārija)	Sadarboties doktora līmeņa programmu izstrādē un realizācijā	06.04.2017- uz nenoteiktu laiku
D.A. Tsenov Academy of Economics (Bulgārija)	Sadarboties doktora līmeņa programmu izstrādē un realizācijā	13.09.2017.-13.09.2022.
KIMM Kazakhstan Institute of Marketing and Management Limited Liability Partnership	Sadarboties doktora līmeņa programmu izstrādē un realizācijā	09.05.2016. - 09.05.2021.
RISEBA	ISMA Uzņēmējdarbības vadības doktoru studiju programmas doktorantu pieņemšana aizstāvēšanai RISEBA Promocijas padomē.	07.10.2011.- uz nenoteiktu laiku
BA Turība	Sadarbības mērķis ir veicināt abu augstskolu zinātniski pētniecisku attīstību, ka arī sadarbību zinātnisko pētījumu īstenošanā un doktora studiju kvalitātes paaugstināšanā.	01.10.2010.- uz nenoteiktu laiku

2.4. Ja studiju programmā ir paredzēta prakse, sniegt studiju programmā iekļauto studējošo prakšu uzdevumu sasaistes ar studiju programmā sasniedzamajiem studiju rezultātiem analīzi un novērtējumu. Norādīt, kā augstskola/ koledža studiju programmas ietvaros atbalsta studējošos studiju prakses ietvaros izvirzīto uzdevumu sasniegšanai.

2.5. Analīze un novērtējums par studējošo noslēguma darbu tēmām, to aktualitāti nozarē, tajā skaitā darba tirgū, un noslēguma darbu vērtējumiem.

Novērtējot studējošo doktorantu promocijas darbu tēmas 2013.-2019.gadā un to sasaisti ar darba

tirgu, ir jāatzīmē, ka visas tēmas ir saistītas ar aktuālu uzņēmējdarbības problēmu izpēti, piemēram:

- Lēmumu pieņemšanas problēma komercsabiedrībās;
- Risku kapitāla loma inovāciju jomā;
- Konkurences vides analīze un prognozēšana;
- Mazo un vidējo uzņēmumu inovāciju aktivitātes stimulēšana;
- Latvijas uzņēmējdarbības ekonomiskās vides pārvaldība;
- Inovācijas metodes cilvēkresursu pārvaldībā;
- Starpkultūru problēmu risināšana uzņēmuma menedžmenta starptautiskās kompānijās;
- Augstākā izglītība kā pakalpojums;
- Augstākās izglītības iestādes intelektuālā potenciālā vadība.

Promocijas darbu tēmas galvenokārt ir izvēlētas kā aktuālu uzņēmējdarbības konkrētu tautsaimniecības jomu problēmu pētījums ar mērķi izstrādāt jaunas zinātniski teorētiskas atziņas un sagatavot zinātniski pamatotas rekomendācijas lēmumu pieņemšanai vadības sfērā. Parasti tā ir sasaiste ar studenta darbības jomu. Līdz ar to ir iespējams apgalvot, ka ISMA studējošie, izvēloties noslēguma tēmu un pētījumu objektus balstās ne tikai uz vadībzinātnes neatrisināto teorētisko problēmu, bet arī uz darba tirgus attīstības tendenču/aktuālo problēmu pētīšanu.

2.6. Analīze un novērtējums par studējošo, absolventu un darba devēju aptauju rezultātiem, to izmantošanu studiju satura un kvalitātes pilnveidē, sniedzot piemērus.

Lai novērtētu mācībspēku darba kvalitāti, kā arī lai veidotu atgriezenisko saikni ar studējošajiem un pilnveidotu studiju procesa sasaisti ar tautsaimniecības problēmu aktualizāciju un pētījumu integrāciju, internacionalizāciju pēc pirmā studiju gada II kursa rudens sesijā tika veikta standartizēta anonīma visu studējošo doktorantu aptauja.

Studējošajiem kā respondentiem tika uzdoti trīs jautājumi ar iespēju izvēlēties vienu no trīs atbilžu variantiem katram studiju kursam.

1.jautājums: Vai piekrītat, ka studiju kursa saturs izmantojams Jūsu promocijas darba izstrādei?

Atbildes varianti: pilnībā piekrītu, daļēji piekrītu, nepiekrītu

2.jautājums: Vai Jūs apmierina studiju kursa pasniegšanas kvalitāte?

Atbildes varianti: pilnībā piekrītu, daļēji piekrītu, nepiekrītu

3.jautājums: Vai piekrītat, ka bija iespēja saņemt konsultāciju?

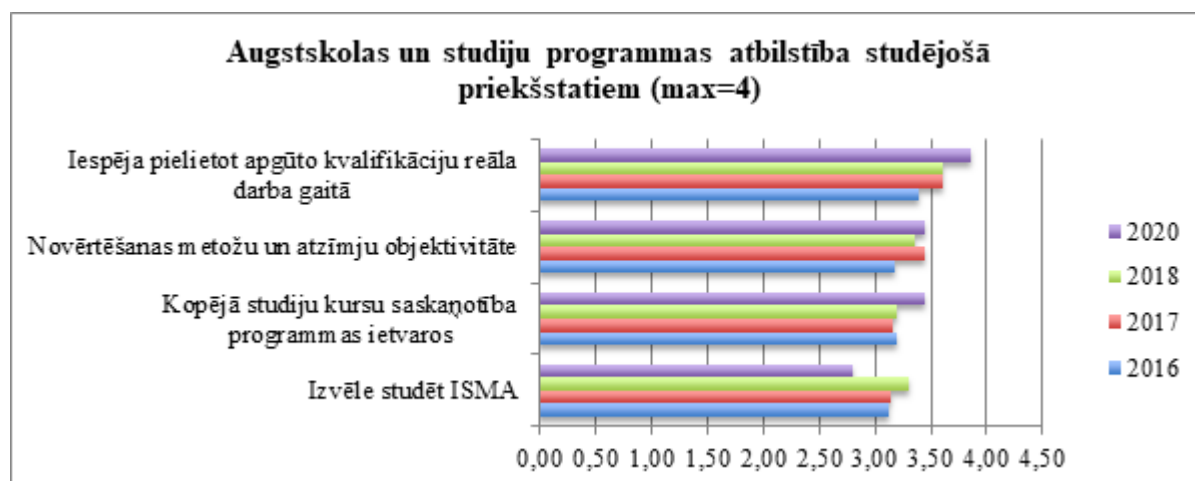
Atbildes varianti: pilnībā piekrītu, daļēji piekrītu, nepiekrītu

Respondentu atbilžu summēšana un procentu aprēķinājums liecina, ka par visiem trīs jautājumiem lielākā daļa no aptaujātajiem no 75 līdz 90 procentiem izvēlējās pirmo atbilžu variantu (pilnībā piekrītu), t.i., izteica savu pozitīvo vērtējumu. Daļēji pozitīvas atbildes (drīzāk piekrītu) par visiem trīs jautājumiem sniedza no 8 līdz 20 procenti no aptaujātajiem. No negatīvajām atbildēm, uz kurām īpaši koncentrējam savu uzmanību, būtiski vērā ņemama studiju programmas pilnveidē ir atbildes uz pirmo jautājumu „Vai studiju kursa saturs izmantojams Jūsu promocijas darba izstrādei?” Sastādot nodarbību grafiku otrajam studiju gadam, profesūra centās ņemtas vērā šo aspektu izdarot nelielas korekcijas studiju kursu saturā, aprakstos un darba organizēšanā.

Doktora studiju programmas “Uzņēmējdarbības vadība” studentu un absolventu aptauju rezultāti

Lai noskaidrotu doktora studiju programmas “Uzņēmējdarbības vadība” studentu un absolventu viedokli jautājumos, kas saistīti ar studiju programmas, procesa, studiju kursu, docētāju darba kvalitāti, starptautisko sadarbību un iesaistes iespējām studentu pašpārvaldē un studiju procesa pilnveidē, katru gada jūnijā tiek veikta studentu un absolventu aptauja.

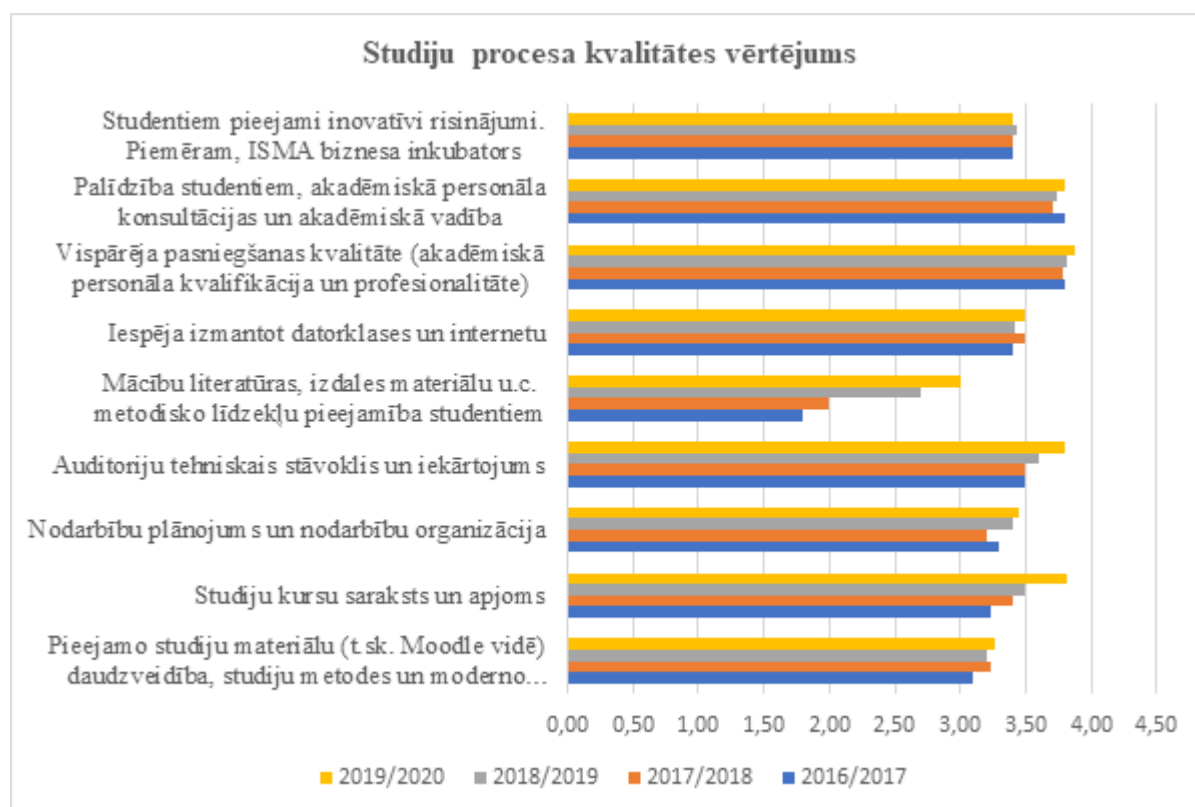
Studentu un absolventu viedoklis jautājumā par studiju programmas atbilstību priekšstatiem salīdzinošā griezumā par pēdējiem četriem gadiem ir nedaudz uzlabojies visos kritērijos:

Redzams, ka studenti un absolventi visaugstāk vērtē iespējas pielietot iegūto kvalifikāciju reālā darba gaitā. Izvēles studēt ISMA rādītāji ir viszemākie, tomēr virs vidējā. ISMA nav savas promociju padomes, tas arī ir iemesls, kāpēc šis rezultāts ir viszemākais katru gadu, it sevišķi ārkārtējās situācijas laikā.

Studentu un absolventu priekšstatu atbilstība visos kritērijos kopumā ir vērtējama kā augsta.

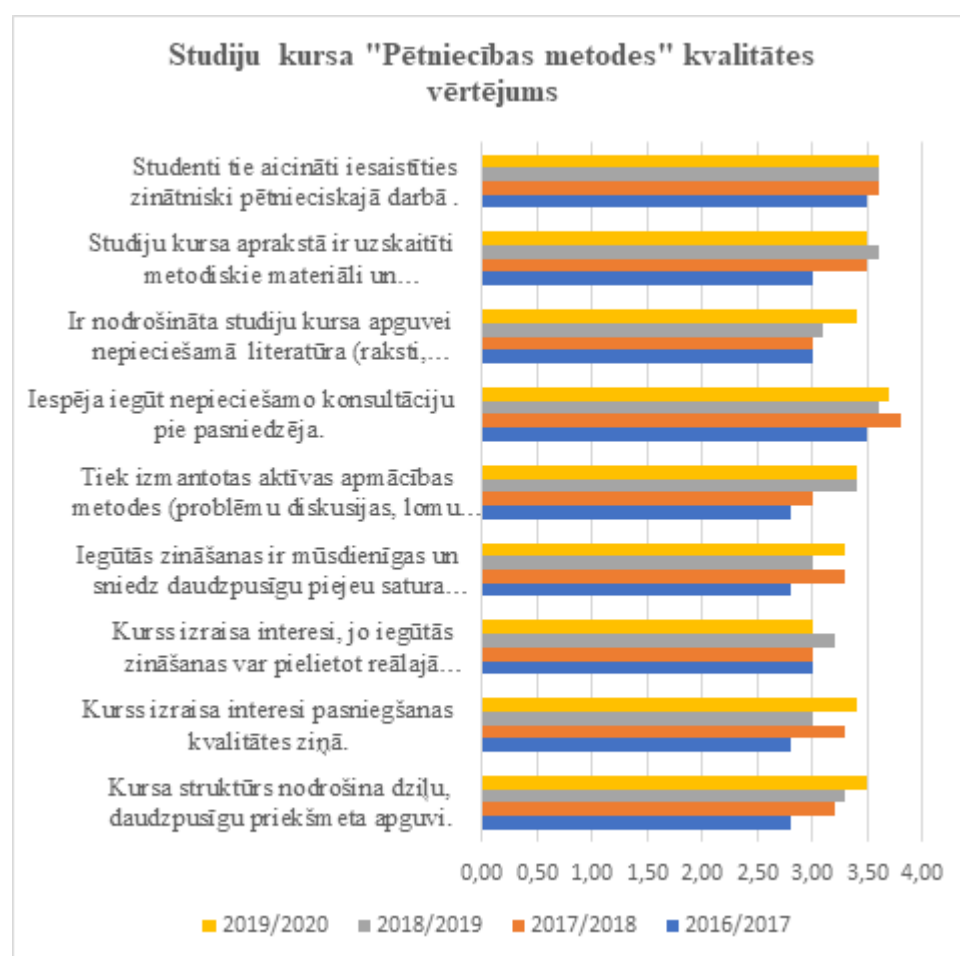
Studiju procesa kvalitātes vērtējums studentu un absolventu skatījumā ar katru gadu uzlabojas:

Jau no 2016. gada studenti un absolventi visaugstāk ir novērtējuši tādus studiju procesa kvalitātes rādītājus kā vispārējā pasniegšanas kvalitāte un palīdzību studentiem- akadēmiskā personāla konsultācijas un akadēmisko vadību. Salīdzinoši zemāki rādītāji novērtējumā ir kritērijā par pieejamajiem studiju materiāliem. Redzams arī 2019./2020. gada studentu un absolventu sniegtais vērtējums ir uzlabojies visos kritērijos, kas liecina par pakāpenisku studiju procesa uzlabošanu. Visaugstāk studenti un absolventi ir novērtējuši uzlabojumus studiju kursa sarakstā un apjomā kā arī auditoriju tehnisko stāvokli un iekārtojumu. Arī iespēja izmantot datorklases un internetu ir atzinīgi novērtēta.

Studenti un absolventi savos priekšlikumos aptaujā puda vēlmi pieejamo studiju materiālu un studiju metožu dažādošanā, kas ne tik daudz ir saistīts ar moderno tehnoloģiju izmantošanu, bet tieši ar docētāja pedagoģisko darbu.

Studiju kursu kvalitātes vērtējums pa gadiem ir atšķirīgs, kas tieši saistāms ar studiju kursa apraksta kvalitāti un kursa saturu. Aplūkosim studentu un absolventu atsauksmes studiju kursam "Pētniecības metodes" (tagad "Pētījumu metodes vadībinātnē un pētījuma dizains"):

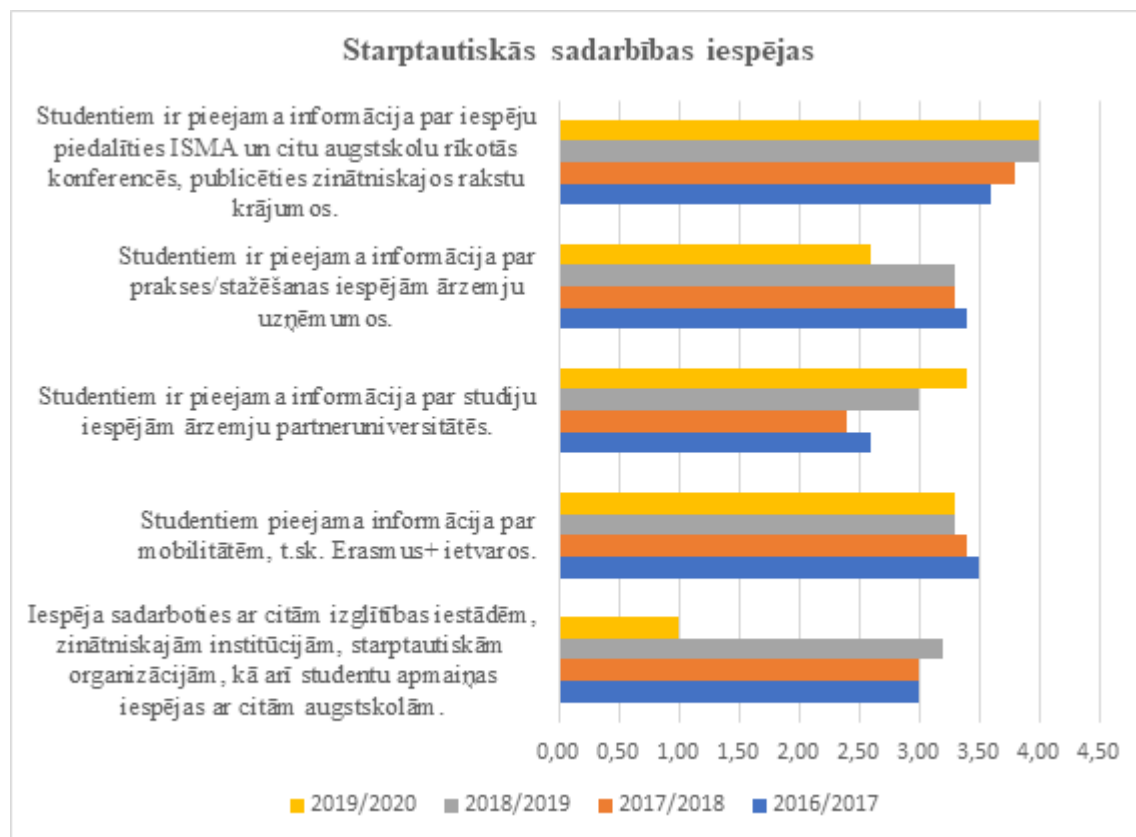

Uzskatāms ir studiju kursa kvalitātes novērtējama pieaugums studentu un absolventu skatījumā, regulāri pilnveidojot studiju kursa saturu. Visaugstāko vērtējumu studenti un absolventi sniedz tādos studiju kursa kritērijos kā iespēja konsultēties ar docētājiem, iegūto zināšanu mūsdienīgums - daudzpusīga pieeja satura interpretācijā un studentu iespējās iesaistīties zinātniski pētnieciskajā darbā. Lielākie uzlabojumi pēc studentu un absolventu uzskatiem ir vērojami tādos studiju kursa kvalitātes kritērijos kā studiju kursa aprakstu kvalitāte, kursa struktūras uzlabojumi, kas nodrošina dziļu un daudzpusīgu priekšmeta apguvi, kā arī metožu daudzveidība un sniegto zināšanu mūsdienīgums.

Arī savos priekšlikumos studiju kursa kvalitātes uzlabošanā studenti un absolventi visbiežāk minēja

aktīvo apmācību metožu izmantošanas biežumu un dažādību, iekļaujot vairāk diskusijas un studentu radošās izpausmes.

Absolventu viedoklis jautājumos, kas saistāmi ar augstskolas, studiju programmas starptautiskās sadarbības un studentu iesaistes zinātniskajā pētniecībā, atspoguļots attēlā:

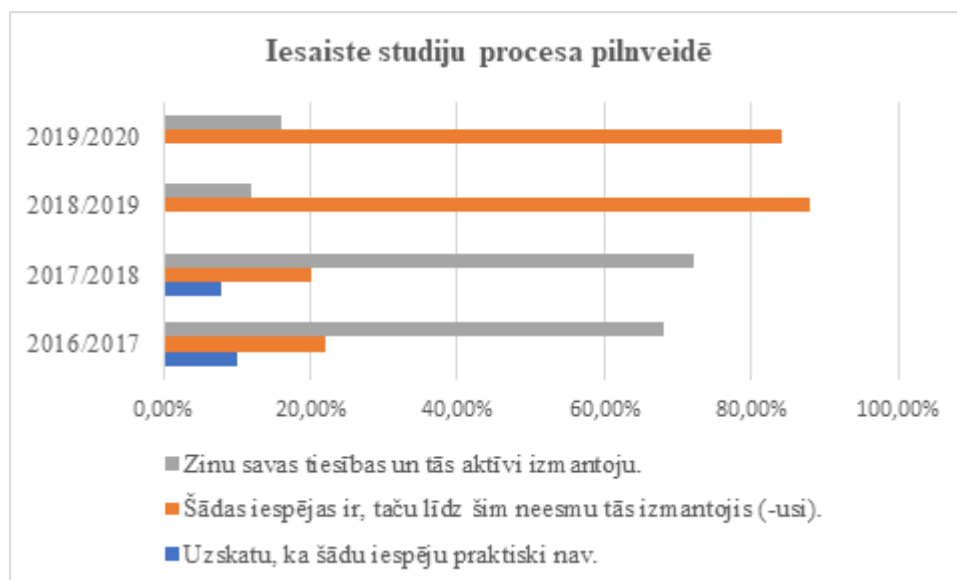

Pēdējos gados būtiski ir uzlabojusies informācijas pieejamība studentiem par prakses/stažēšanās iespējām ārzemju uzņēmumos kā arī informācija par iespējām piedalīties ISMA un citu augstskolu rīkotajās konferencēs un publicēties zinātniskajos rakstu krājumos. Salīdzinoši zemāks vērtējums ir kritērijā par iespējām sadarboties ar citām izglītības iestādēm, zinātniskajām institūcijām, starptautiskām organizācijām, kā arī studentu apmaiņas iespējām ar citām augstskolām, it sevišķi vispasaules pandēmijas apstākļos..

Redzams, ka augstskolas, studiju programmas starptautiskā sadarbība un studentu iesaiste zinātniskajā pētniecībā visvairāk saistāma tieši ar informācijas kvalitāti un pieejamību, tādēļ nepieciešams nepārtraukti uzlabot un pilnveidot iekšējās un ārējās informācijas apmaiņas formas un kanālus.

Lielākā daļa studentu atzīst, ka ir informēti par ISMA studentu pašpārvaldi, bet tajā aktīvi nav iesaistījušies. Dalība un aktivitātes augstskolas studentu pašpārvaldē ir cieši saistīta ar studējošo motivētību un ieinteresētību, tādēļ nepieciešams popularizēt studentu pašpārvaldi un motivēt studentus aktīvi iesaistīties tās darbībā.

Absolventu uzskati par iespējām piedalīties studiju procesa pilnveidē ar katru gadu nedaudz uzlabojas.

Uzskatāmi redzams, ka lielākā daļa studentu un absolventu zina savas tiesības piedalīties studiju procesa pilnveidē, taču tās neizmanto. Salīdzinot ar 2016/2017 gada absolventiem, samazinājies ir to studentu skaits, kas uzskata, ka nespēj piedalīties studiju procesa pilnveidē. Jāatzīst, ka tiešu studentu aktīva piedalīšanās studiju procesa uzlabošanā ir kalpojusi par pamatu nepārtrauktai ISMA darbības pilnveidei visos ar studiju procesu saistītos kritērijos.

Var uzskatīt, ka gan studentu, gan absolventu sniegtais iegūto kompetenču atbilstības novērtējums mūsdienu darba tirgus prasībām ir ļoti augsts. Būtiska loma kompetenču izvērtējumā ir absolventu profesionālās darbības sfēra pēc doktorantūras studijām, jo, kā redzams pēc absolventu darba vietas un amata, visi aptaujātie Doktora studiju programmas "Uzņēmējdarbības vadības" absolventi savu profesionālo darbību veic augstskolu vidē, veicot gan administratīvas funkcijas, gan zinātnisko un pedagoģisko darbību.

2.7. Sniegt novērtējumu par studējošo ienākošās un izejošās mobilitātes iespējām, izmantoto iespēju skaita dinamiku un mobilitātes laikā apgūto studiju kursu atzišanu.

Jāatzīmē, ka slēdzot starpuniversitāšu sadarbības līgumus, ISMA starptautisko sakaru daļa parasti sagatavo standarta līgumus, kas paredz sadarbību visu ISMA programmu ietvaros, tas ir, multiprogrammu līgumus, kurās nav atsevišķa definējuma darbībai katrā no programmām. Tas ir saistīts, galvenokārt, ar ISMA institucionālo struktūru un lielumu. Samērā neliela privāta institūcija, kurā strukturālais sadalījums neparedz dalījumu fakultātēs, bet koncentrējas uz katedrām. Attiecīgi, visas katedras, kā arī parējās struktūrvienības, atrodas vienotā teritorijā un atsevišķu programmu iesaistītie pasniedzēji un administratīvais personāls darbojas konsolidēti. Līdz ar to līgumi par starpinstitutionālu sadarbību, kas paredz kopīgu projektu izstrādi, vieslektoru abpusējas vizītes, sadarbību konferencēs utt. nav sadalīti un attiecīgi parakstīti pēc atsevišķām programmām, ja nav paredzēts citādi, piemēram, situācijās, kad notiek sadarbība dubulto diplomu programmas izveidē vai par studentu pārņemšanu studiju programmas likvidēšanas gadījumā.

Kā arī ir jāpiemin, ka savstarpēja sadarbība ar ES un to partnervalstīm pēdējos gados vēl vairāk tiek īstenota, izmantojot Erasmus un Erasmus+ programmu iespējas un finansējumu. Attiecīgi, Erasmus+ programmas ietvaros noslēgtie līgumi lielā mērā jau atspoguļo iepriekšminēto sadarbību (vieslektoru vizītes, administratīva personāla vizītes, darbs kopīgajos projektos utt.), līdz ar to gadījumā, ja tiek noslēgts Erasmus+ ietvaros Bilateral Agreement, parasto sadarbības līgumu

nenoslēdzam, jo tā būtu līdzīgu funkciju pārklāšanās. Jāpiemin, ka noslēdzot Erasmus+ Bilateral Agreement, sadalīšana pa programmām ir obligātais Erasmus+ prasību pants un šajā gadījumā tās arī tiek atbilstoši norādītas:

Nr.	Institūcija, ar kuru līgums noslēgts / Partner institution	Līguma priekšmets ERASMUS/ERASMUS+ / Subject of cooperation within ERASMUS/ERASMUS+ *Sadarbība līmeņos/ Levels of cooperation (short – koledža/college, 1 – prof.bak./prof.bach., 2- Mg/Mg, 3 – dokt./doct.)	Līguma darbības termiņš/Duration of agreement
		Sadarbības programmas/ Cooperation within programs	*Sadarbība līmeņos/ Levels of cooperation
Bulgārija / Bulgaria			
1	Vasil Levsky National Military University	Business and Administration, Tourism and Leisure	1,2,3 15/16-20/22
2	Prof.Dr.Assem Zlatarov University	Business Administration, Tourism, Computer Science	1, 2, 3 14/15-20/21
3	University of Agribusiness and Rural Development	Business Administration, Tourism, Computer Science	short, 1, 2, 3 14/15-20/21
5	UNWE, University of National and World Economy	Business Administration	1, 2, 3 14/15-20/21
7	The D.A. Tsenov Academy of Economics	Business Administration	1, 2, 3 17/18-20/21
13	Institute of Technology and Business in České Budějovice	Business Administration	1, 2, 3 17/18-20/21

Somija / Finland

19	University of Eastern Finland	Business Administration, Management and Tourism, Computer Science	1, 2, 3	14/15-20/21
Vācija / Germany				
22	Bamberg University	Business Administration, Tourism, Computer Science	BA 1.2.3.,	14/15-20/21
Grieķija / Greece				
27	Technological educational institute (TEI) of Crete	Business administration, Tourism, Computer Science	BA 1, 2, 3	14/15-20/21
28	TEI Piraeus	Business Administration, Tourism, Computer Science	BA 1.2.3.,	14/15-20/21
Itālija / Italy				
33	Universita degli Studi di Teramo	BA, Management and Administration, Travel and Tourism	1, 2, 3	14/15-20/21
Lietuva / Lithuania				
36	Kaunas University of Technology, School of Economics and Business, Faculty of Informatics	Business Administration, Information and Communication Technologies	BA 1, 2, 3	15-21
37	Klaipeda University	Business Administration, Tourism, Computer Science	short, 1, 2, 3	14/15-20/21

39	SMK University of Applied Social Sciences	Business Administration, Tourism, Computer Science	short, 1, 2, 3	15/16-20/21
42	Vilniaus Universitetas (Kaunas Faculty of Humanities)	Business Administration, Information and Communication Technologies	1,2,3	14/15-20/21
45	Vilnius Gediminas Technical University	Business Administration	1,2,3	14/15-20/21
Polija / Poland				
53	Opole University	Business and Administration, Management and Administration (ex Tourism and Catering), Travel, Tourism and Leisure, Computer Science	Business 1,2,3	15/16-20/21

III - STUDIJU PROGRAMMAS RAKSTUROJUMS (3. Studiju programmas resursi un nodrošinājums)

3.1. Novērtēt resursu un nodrošinājuma (studiju bāzes, zinātnes bāzes (ja attiecināms), informatīvās bāzes (tai skaitā bibliotēkas), materiāli tehniskās bāzes un finansiāli bāzes) atbilstību studiju programmas īstenošanas nosacījumiem un studiju rezultātu sasniegšanai, sniegt piemērus. Veicot novērtējumu iespējams norādīt atsauci uz II. daļas 3. nodaļas 3.1.- 3.3. kritērijos sniegto informāciju.

Studiju programmas „Uzņēmējdarbības vadība” īstenošana notiek modernī aprīkotās telpās Lomonosova ielā /71, kur ir pilnībā atjaunota ēka ar ērtām, gaišām, apsildāmām un vēdināmām nodarbību auditorijām, bibliotēku un kafejnīcu. Nodarbību telpas ir aprīkotas ar moderno tehnoloģiju aparatūru mūsdienīgai lekciju un semināru norisei – datoriem, projektoriem, televizoriem, interaktīvajām tāfelēm – kas ir noderīgi gan kā palīg līdzekļi lekciju vadīšanā, gan arī studiju rezultātu novērtēšanai. Piemēram, studentu prezentācijas prasmes tiek trenētas un pārbaudītas, daudzos studijuursos prezentējot grupu un individuālos darbus, kur tiek izmantoti projektori un atbilstoša prezentāciju programmatūra. Studiju programmas īstenošanai nav nepieciešamas speciāli aprīkotas laboratorijas vai citi specifiski resursi.

Lai nodrošinātu studentiem piemērotu vidi augstu studiju rezultātu sasniegšanai, dažādām nodarbībām tiek izmantotas atbilstošas telpas, piemēram, vairākās auditorijās ir viegli pārvietojami krēsli ar piestiprinātu nelielu galdu pierakstiem, tādējādi nepieciešamības gadījumā šajās telpās ir viegli organizēt darbu pāros, lielākās vai mazākās grupās.

Studējošajiem ir brīvi pieejama bibliotēka kopējā platībā 286m² ar plašu grāmatu un zinātnisko

rakstu klāstu, kas regulāri tiek papildināts. Augstskola abonē pieeju elektronisko resursu platformai EBSCOhost, kuru studējošie var izmantot, pieslēdzoties no jebkura datora sev ērtā vietā un laikā, kas nodrošina brīvu piekļuvi informācijai, gatavojoties pārbaudījumiem, izstrādājot studiju un noslēguma darbus. ISMA mācībspēki regulāri publicē zinātniskus rakstus brīvi pieejamos zinātnisko krājumos, piemēram, ResearchGate.net un Academia.edu resursos. ISMA studējoši arī ir aicināti reģistrēties resursos un lietot brīvi pieejamu informāciju zinātniskos nolūkos.

Pieejamās literatūras klāsts, kas vistiešāk attiecas uz studiju programmas „Uzņēmējdarbības vadība” vajadzībām, atspoguļots tabulā Nr.3.2.5.

Tabula Nr.3.2.5. Pieejamā literatūra studiju programmai „Uzņēmējdarbības vadība”

Jomas	Grāmatas		Vienību sadalījums pa valodām		
	Nosaukums	Vienību skaits	Latviešu	Angļu	Citās
Ekonomika un finanses	582	871	230	46	595
Vadībzinātne	538	688	135	95	458
Uzņēmējdarbība	1176	1765	536	108	1121
Tirgzinības	298	494	143	46	305
Citas sociālās zinātnes	417	564	195	42	327
Zinātniskā pētniecība	27	33	2	5	26

Plašāka informācija par infrastruktūru un materiāltehnisko nodrošinājumu atrodama II. daļas 3. nodaļas 3.1.- 3.3. punktos.

3.2. Studiju un zinātnes bāzes, tajā skaitā resursu, kuri tiek nodrošināti sadarbības ietvaros ar citām zinātniskajām institūcijām un augstākās izglītības iestādēm, novērtējums (attiecināms uz doktora studiju programmām).

Regulāri notiek mācībspēku dalīšanās ar pieredzi jaunu, mūsdienīgu apmācības metožu izmantošanā, e-vides iespēju apguvē, radošas domāšanas attīstīšanā un tamlīdzīgu jautājumu apspriešana ikgadējās konferences „Open Learning and Distance Education” ietvaros, kas 2020.gada janvārī notiek jau 18.reizi. Konferences laikā ir iespēja iepazīties ar jaunākajiem pētījumiem un atklājumiem, noklausoties referentu uzstāšanos, kā arī tikt klātienē ar kolēģiem no dažādām Latvijas un ārvalstu izglītības iestādēm un citām organizācijām.

Sākot ar 2019 gada aprīli, ISMA ir uzsākusi jaunu iniciatīvu, kas arī vērsta uz mācībspēku sadarbības veicināšanu pedagoģiski-metodiskajā darbā. 2019 gada 23.-26.aprīlī ISMA risinājās pirmā Erasmus + Mācību un apmācības nedēļa (Erasmus+ Staff Teaching and Training Week at ISMA University). Neformālā atmosfērā dalībniekiem bija iespējas pārrunāt aktuālākās augstākās

izglītības problēmas, izstrādāt ieteikumus studentu mobilitātes veicināšanai, kā arī dalīties pieredzē par mācību procesa īstenošanas specifiku Ukrainā, Lietuvā, Portugālē un citās valstīs. ISMA iniciatīva guva lielu atsaucību mācībaspēku vidū, un ir plānots attīstīt šo iniciatīvu, aicinot vieslektorus vadīt seminārus un lekcijas studentiem un pasniedzējiem par aktualitātēm dažādās nozarēs.

ISMA docētāji aktīvi izmanto Erasmus + iespējas un lasa lekcijas ārvalstu augstskolās:

Nr	Vārds	Uzvārds	Mobilitātes valsts	Augstskolas nosaukums
2019				
1	Viktors	Gopejenko	Grieķija	Technological Educational Institute of Crete
2	Ivars	Linde	Bulgārija	St.Cyril and St.Methodius University of Veliko Tarnovo
3	Jevgenija	Dehtjare	Grieķija	Technological Educational Institute of Crete
4	Olga	Verdenhofa	Lietuva	Klaipedos valstybine kolegija (KVK)
5	Valentīna	Djakona	Lietuva	Klaipedos valstybine kolegija (KVK)
6	Deniss	Djakons	Ukraina	Cherkasy state business-college
7	Antonina	Djakona	Ukraina	Cherkasy state business-college
2018				
1	Viktors	Gopejenko	Grieķija	Technological Educational Institute of Crete
2	Inese	Spīča	Itālija	Accademia Di Belle Arti Di Brera
3	Jeļena	Lukjanova	Bulgārija	University of Veliko Turnovo St Cyril and St. Methodius
4	Olga	Verdenhofa	Lietuva	Klaipedos valstybine kolegija (KVK)
5	Valentina	Djakona	Lietuva	Klaipedos valstybine kolegija (KVK)
6	Deniss	Djakons	Lietuva	Klaipedos valstybine kolegija (KVK)
7	Marga	Živitere	Lietuva	Klaipedos valstybine kolegija (KVK)
8	Viktors	Gopejenko	Lietuva	Klaipedos valstybine kolegija (KVK)
9	Ivars	Linde	Lietuva	Klaipedos valstybine kolegija (KVK)
10	Antonina	Djakona	Polija	Wyższa Szkoła Administracyjno-Społeczna

11	Viktorija	Riashchenko	Itālija	Accademia Di Belle Arti Di Brera
12	Olga	Verdenhofa	Kazahstāna	Karaganda Economic University of Kazpotrebsoyuz
13	Viktoriia	Riashchenko	Ukraina	Higher Educational Establishment of Ukoopspilka Poltava University of Economics and Trade Puet
2017				
1	Inese	Spīča	Portugāle	Instituto Universitário da Maia
2	Valentina	Djakona	Bulgārija	Vassil Levski National Military University
3	Antonina	Djakona	Bulgārija	St. Cyril and St. Methodius University of Veliko Turnovo
4	Olga	Verdenhofa	Bulgārija	Vassil Levski National Military University
5	Olga	Verdenhofa	Ukraina	Cherkasy state business-college
2016				
1	Viktoriia	Riashchenko	Lietuva	Klaipedos valstybine kolegija
2	Viktors	Gopejenko	Itālija	Universita del Salento
3	Jurijs	Šuņins	Somija	Ita-Suomen Yliopisto
4	Valentina	Djakona	Bulgārija	St. Cyril and St. Methodius University of Veliko Turnovo
5	Olga	Verdenhofa	Bulgārija	St. Cyril and St. Methodius University of Veliko Turnovo
6	Deniss	Djakons	Polija	Wyzsza Szkola Administracyjno-Spoleczna w Warszawie
2015				
1	Marga	Živitere	Lietuva	Klaipedos valstybine kolegija
2	Viktoriia	Riashchenko	Lietuva	Klaipedos valstybine kolegija
3	Jevgenija	Dehtjare	Lietuva	Klaipedos valstybine kolegija
4	Viktoriia	Riashchenko	Lietuva	Klaipedos valstybine kolegija
5	Olga	Verdenhofa	Bulgārija	St. Cyril and St. Methodius University of Veliko Turnovo

6	Viktors	Gopejenko	Lietuva	Klaipedos valstybine kolegija
7	Olga	Verdenhofa	Lietuva	Klaipedos valstybine kolegija

III - STUDIJU PROGRAMMAS RAKSTUROJUMS (4. Mācībspēki)

4.1. Mācībspēku sastāva izmaiņu analīze un novērtējums par pārskata periodu, to ietekme uz studiju kvalitāti.

Mācībspēku sastāva kopējais kvantitatīvais rādītājs uz 2019. gada 15. oktobri bija ievērojami samazinājies, t.i., programmas īstenošanā vairs bija iesaistīti tikai 14 profesori, tātad samazinājums par 24%. Taču vienlaicīgi mācībspēku analīze arī liecina par būtiskām kvalitatīvām izmaiņām tās sastāvā. Pirmkārt, jāpasvītro, ka pašreiz visiem mācībspēkiem, kuri piedalās doktora studiju programmas īstenošanā, ir doktora zinātniskais grāds, t.i., 100% un 87% ir pamatdarbā strādājošie. Otrkārt, no visiem mācībspēkiem 6 ir LZP eksperti, no kuriem A un B bloka kursu docēšanu nodrošina 5 ISMA pamatdarbā ievēlēti LZP sociālo zinātņu eksperti.

Šajā laika periodā regulāri tika veikta ISMA personāla kompetenču un formālo prasību atbilstības izvērtēšana un veikti pasākumi atlasē atzīto kandidātu atbilstošas kvalifikācijas līmeņa paaugstināšanai, vispirms komandējot stažēties ES valstu augstskolās, galvenokārt ERASMUS programmas ietvaros, kā arī personāla sastāva atjaunināšana un ISMA izvēlēta pamatsastāva īpatsvara palielināšana. Konkursa rezultātā tika ievēlētas un pārnāca no Latvijas Universitātes uz ISMA strādāt asociētā profesora amatā (tagad profesore un LZP eksperte Dr.oec. Inese Spīča) un no Starptautiskās Baltijas akadēmijas – Dr.oec. Olga Lukašina. Par mācībspēku sastāva atjaunināšanu jāatzīmē konkursa kārtībā ievēlēta ISMA pamatdarbā ievēlēta par docenti Elīna Konstantinova (2009. beigusi studijas Latvijas Lauksaimniecības universitātē un ieguvusi Ekonomikas doktora zinātnisko grādu), kura tagad ir ISMA pamatdarbā ievēlēta profesore un LZP eksperte. No jauna ISMA pamatdarbā ir ievēlēta Viktorija Riaschenko (dr.oec., LZP eksperte). Vēl jāpiezīmē, ka ISMA programmu beigušie un zinātnisko grādu ieguvušie D.Djakons, A.Djakona, V.Djakona un I.Linde kā jaunie mācībspēki ir iesaistījušies studiju procesā.

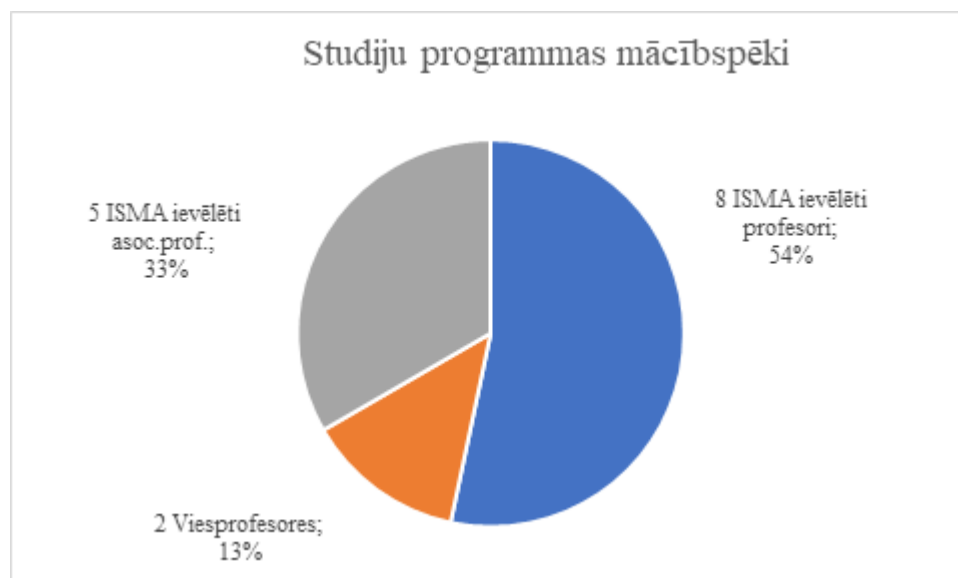
Mācībspēku sastāva izmaiņu analīze pārskata periodā liecina par tā sastāva kvalitatīvu attīstību un stabilizēšanos. Pašreiz augstāk minēto, LZP ekspertu iesaiste ISMA doktorantūras studiju programmā - 2019./2020.ak.gadā septembrī nokomplektētais akadēmiskā personāla sastāvs pilnīgi nodrošina kvalitatīvu studiju procesu programmā.

Tātad pašreizējā situācijā studiju programma „Uzņēmējdarbības vadība” zinātņu doktora grāda iegūšanai ir nodrošināta ar augsti kvalificētu akadēmisko personālu – strādā visi mācībspēki tikai ar doktora grādu, tas ir optimāls.

4.2. Studiju programmas īstenošanā iesaistīto mācībspēku (akadēmiskā personāla, viesprofesoru, asociēto viesprofesoru, viesdocentu, vieslektoru un viesasistentu) kvalifikācijas atbilstības studiju programmas īstenošanas nosacījumiem un normatīvo aktu

prasībām novērtējums. Sniegt informāciju par to, kā mācībspēku kvalifikācija palīdz sasniegt studiju rezultātus.

Saskaņā ar „Augstskolu likuma” 27.pantu, ISMA akadēmisko personālu veido: profesori, asociētie profesori, docenti, vadošie pētnieki, lektori, pētnieki, asistenti. Akadēmiskie amati ISMA tiek ieņemti atbilstoši Latvijas Republikas likumdošanai, vēlēšanu kārtībā, ko nosaka augstskolas „Nolikums par vēlēšanām akadēmiskajos amatos ISMA”. Nolikumā iekļauti docētāju kvalifikācijas un atbilstības kritēriji atbilstoši „Augstskolu likuma” 28.,30., 32., 36., 37., 38. un 40. pantam.

Kā redzams no pielikumā pievienotajiem mācībspēku dzīves un darba gājumiem (CV), studiju programmā iesaistītie mācībspēki īsteno tos studiju kursus, kuros viņu pētniecības rezultāti un pieredze ir nozīmīga. Tā, piemēram, prof. I.Spīča (studiju priekšmetu „Aktuālās menedžmenta problēmas”, „Uzņēmējdarbības vides pārvaldība” docētāja) ir akreditētas zinātniskas institūcijas “Biznesa kompetences centrs” direktore un mārketinga komunikāciju un vadības konsultāciju uzņēmuma valdes locekle, prof. M.Živiterei (“Pētījumu metodes vadībzinātnē un pētījuma dizains”) ir bagāta pieredze publikāciju izstrādē - tikai pēdējos 6 gados kopējais zinātnisko aktivitāšu skaits - 137, t.sk.: brošūras - 3; zinātniskie raksti - 95; mācību-metodiskie izdevumi - 42.

Praktiķu piesaistīšana apmācību procesā ir viena no studiju programmas prioritātēm, jo tā ir nozīmīga konkurētspējīgā priekšrocība absolventu nodarbinātībai un ieguldījumu nodrošināšanai tautsaimniecības attīstībā. Tā, piemēram, prof. E.Konstantinova (“ES fondi un projektu vadība”) ir SIA „BaltLine Globe” valdes locekle/projektu vadītāja un SIA „Eirokonsultantu nams” projekta vadītāja, prof. O.Lukašina (“Finanšu vadība”) ir pieredzējusi nodokļu sistēmas konsultante.

Pēdējos gados studiju programmas īstenošanā iesaistīto mācībspēku (akadēmiskā personāla, viesprofesoru, asociēto viesprofesoru) kvalifikācija atbilst studiju programmas īstenošanas nosacījumiem un normatīvo aktu prasībām (Pielikumos rektora apliecinājumi). ISMA doktorantūras studiju programmā - nokomplektētais akadēmiskā personāla sastāvs pilnīgi nodrošina kvalitatīvu studiju procesu. Vienlaikus tiek risināti jautājumi par viesprofesoru piesaisti no citām Latvijas un ārvalstu augstskolām promocijas darbu vadīšanā un konsultēšanā. Savstarpēja vienošanās panākta ar prof. Iryna Kalenyuk (Director of Institute of Economic Development Studies SHEE “Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman”, Ukraine) un M.Petrovu (Director of Distance Education Department St. Cyril and St. Methodius University of Veliko Turnovo, Bulgaria), kurām ir ievērojama pieredze promocijas darbu zinātniskajā vadībā. No ārvalstu augstskolām sadarbības

līgums par profesūras un studējošo apmaiņu noslēgts ar Viļņas Universitāti (ERASMUS), ISM (LT), Barselonas Universitāti (Spānija), Kijevas Universitāti, kā arī uzsākta kontaktu veidošana (ERASMUS sadarbības līgumi, profesūras apmaiņa, programmu salīdzināšana) un attīstīšana ar vairākām citām universitātēm.

Tātad pašreizējā situācijā studiju programma „Uzņēmējdarbības vadība” ir nodrošināta ar augsti kvalificētu akadēmisko personālu – strādā visi mācībspēki tikai ar doktora grādu. Taču imatrikulēto studentu skaita stabilā saglabāšanās un palielināšanās pēdējos gados liecina par atbilstoša akadēmiskā personāla skaita paplašināšanas nepieciešamību. Bez tam vērā ņemama ir profesūras atjaunošanas nepieciešamība nākamo sešu gadu laikā.

Akadēmiskā personāla atlases, atjaunošanas, apmācības un attīstības politika ir viena no ilgtermiņa plānošanas dokumenta *ISMA darbības un attīstības ilgtermiņa stratēģija 2009.-2016.gadam* (Apstiprināta ISMA 2018.gada 27.jūnija Senāta. sēdē, Lēmums Nr. 3-18) galvenajām sastāvdaļām (1.3.2.), kas sagatavota, pamatojoties uz ISMA pašreizējās situācijas - sasniegtā un iespēju izvērtējuma un katru gadu tiek konkretizēta un precizēta.

Personāla atlases atjaunošanas, apmācības un attīstības politikas pamatprincips ir likumdošanas un aktuālo augstākās izglītības trešā līmeņa – doktora studiju programmu prasību ievērošanā. No tā izejot, ir arī amata pretendentiem izvirzītie kritēriji. Galvenie no tiem ir šādi: 1) pretendenta zinātniskais grāds/studijas doktorantūrā; 2) zinātniskas darbības rezultāti atbilstoši ISMA doktora studiju programmai un gatavība veikt aktīvus zinātniskos pētījumus, 3) labas valsts valodas un angļu valodas zināšanas; 4) pedagoģiskā darba pieredze augstskolās un/vai darba pieredze uzņēmējdarbības vadības jomā, 5) studējošo atsauksmes par nodarbību kvalitāti.

Izvirzot amata kandidātus, vienlīdzīgu rādītāju gadījumā priekšroka tiek dota ISMA pretendentiem, lai motivētu personālu virzīties pa karjeras kāpnēm. Tātad vispirms tiek izvērtēti ISMA pamatdarbā esošie mācībspēki, kuri jau ir ieguvuši doktora grādu.

- Olga Verdenhofa (2017);
- Jeļena Lukjanova (2019);
- Tatjana Odinkova (2019).

Jaunu augstākā līmeņa speciālistu sagatavošanas sistēma nodrošina atbilstību konkrētu profesoru nomaiņai.

Jauno pasniedzēju sagatavošana un apmācība notiek arī citās formās

- speciālas metodiskas nodarbības/konferences augstskolā (katedras un metodiskās komisija);
- akadēmiskā personāla apmācība - kvalifikācijas pilnveides kursi, stažēšanās un lekciju lasīšana ārvalstu augstskolās;
- metodiskās sekcijas, profesoru grupu darbība u.c..

Vadoties pēc iepriekšējās pieredzes, esam plānojuši pēc nepieciešamības turpināt augsti kvalificēta un pieredzes bagāta akadēmiskā personāla piesaisti no citām augstskolām.

Tātad varam secināt, ka akadēmiskā personāla atlases, atjaunošanas, apmācības un attīstības politika nākamajiem sešiem gadiem ir rūpīgi plānota (ilgtermiņa plānošanas dokumenta „ISMA darbības un attīstības ilgtermiņa stratēģija 2018.-2023.gadam” sadaļa), kā arī veiktas nozīmīgas iestrādes šī studiju procesa nodrošināšanai mūsdienu prasībām atbilstošā līmenī. Taču šajā jomā vēl ir arī neizmantotu iespēju, kā mērķa doktorantūras studijas ne tikai Latvijas, bet arī ārvalstu augstskolās, kopēju vairāku augstskolu doktorantūras studiju programmu veidošana u.c. Šajā jomā ISMA ir veiktas rezultatīvas aktivitātes.

4.3. Informācija par doktora studiju programmas īstenošanā iesaistītā akadēmiskā personāla zinātnisko publikāciju skaitu pārskata periodā, pievienojot svarīgāko publikāciju sarakstu, kas publicētas žurnālos, kuri tiek indeksēti datubāzēs Scopus vai WoS CC. Sociālajās zinātnēs un humanitārajās un mākslas zinātnēs var papildus skaitīt zinātniskās publikācijas žurnālos, kas tiek indeksēti ERIH+ (ja piemērojams).

Marga Živitere	<ul style="list-style-type: none"> Oborenko Z., Rivza B, Živitere M., Konstantinova E. (2019). Enhancing Vocational Rehabilitation to Meet Labour Market Demands: Perspective of Latvia. In: 6th International Multidisciplinary Scientific Conference on SOCIAL Sciences and Arts SGEM 2019, Conference Proceedings, Vol.6, Issue 2, pp. 503-510, DOI: 10.5593/SWS.ISCESS.2019.2 Oborenko Z., Živitere M., Konstantinova E. (2019). Employment and People with Disabilities: Issues and Solutions in the Ventspils City of Latvia. In: 6th International Multidisciplinary Scientific Conference on SOCIAL Sciences and Arts SGEM 2019, Conference Proceedings, Vol.6, Issue 2, pp. 495-502, DOI: 10.5593/SWS.ISCESS.2019.2 Živitere M., Konstantinova E, Oborenko Z. (2019) Problems of the Ventspils Region Labour Market and Proposals for Situation Improvement (Ventspils novada darba tirgus problēmas un priekšlikumi situācijas uzlabošanai) 13th International Scientific Conference SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION. 24.-25 May 2019, Rezekne, Latvia. Conference Proceedings, pp. 574-585 (iesniegts indeksācijai datu bāzē SCOPUS). Živitere, M., Riashchenko, V., Oborenko, Z.(2019). Tourism for all: accessible tourism in Latvia. In: Development and Transformation Process in the Tourism Industry under the Condition of Globalization. Collective Monograph Editor Dr. Remigijus Kinderis, ISBN 978-609-454-384-5 (Online). Klaipeda State University of Applied Sciences, Lithuania 2019 p.23-30 Kopitov R, Zhivitere M, Riashchenko V. (2019) Enhancing business safety: improving value-based management. In: Security of the XXI century: National and Geopolitical aspects, collective monograph. In editor I.Markina, Dr.oec. (Economics), prof. Nemoros S.r.o. Prague, 2019 p. 115-126 Živitere M., Riashchenko V., Oborenko Z. (2019). Tourism for all: Accessible Tourism in Latvia. Ed. Dr. Remigijus Kinderis. The collective monograph "development and transformation processes of the tourism industry under the conditions of globalization" 2019, Lithuania 23-39 p. // http://ebooks.kvk.lt/kalba-2/ Živitere M., Almar N. (in press) Optimization of data management system between organisations (JBE20191029-1) Paper Acceptance Notice JBE20191029-1 from Journal of Business and Economics, USA (ISSN2155-7950) for publication, Academic Star Publishing Company, USA Алмар Н.А., Живитере М.И. Оптимизация системы управления данными между организациями (Optimization of data Management System between Organizations). In: Modern Economy Success (включен в список ВАК с 12.02.2019г., РИНЦ (Elibrary.ru) и в Международную базу данных AGRIS eLibrary.ru) 2019, № 4 с.117-122 (nav citēts)
Elīna Konstantinova	<ul style="list-style-type: none"> E. Konstantinova, L. Brunina, A. Persevic, A. Zvaigzne (2018). Economic Valuation of Ecosystem Services: a Case Study for Sustainable Management of Degraded Peatlands in Latvia. Environment. Technology. Resources. Rezekne, LatviaP roceedings of the 12th International Scientific and Practical Conference. Volume I, 110-113, 2019., <i>Citēts: Elsevier SCOPUS</i> E. Konstantinova, L. Brunina, A. Persevic (2018). Sustainable Management of Peat Extraction Fields. Environment. Technology. Resources. Rezekne, Latvia Proceedings of the 12th International Scientific and Practical Conference. Volume I, 114-117, 2019., <i>Citēts: Elsevier SCOPUS</i> Konstantinova E., Brunina L., Perševica A., Hoņavkol. (2017). Assessment of ecosystem sand ecosystem services for sustainable land use management in Latvia. Engineering for rural development. 16th International Scientific Conference Proceedings, Volume 16, Jelgava 2017, 1145-1150, <i>Citēts: Elsevier SCOPUS, Thomson Reuters Web of Science</i>. Konstantinova E., Brūniņa L., Perševica A., Živitere M. (2017). Assessment of ecosystem services for sustainable development and land use management. "SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION." Proceedings of the International Scientific Conference May 26th-27th, 2017, Volume IV, Rēzekne 2017, 257-269., <i>Citēts Thomson Reuters Web of Science</i> Brūniņa L., Konstantinova E., Perševica A. (2016). Necessity of mapping and assessment of ecosystem services in planning and decision making process, "SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION." Proceedings of the International Scientific Conference May 27th-28th, 2016, Volume IV, Rēzekne 2016, 234-244., <i>Citēts Thomson Reuters Web of Science</i> Arhipova I., Konstantinova E., Belmane N., Kristaps G. (2019) Ecosystem Services Economic Valuation Model: Case study in Latvia. 22nd EBES Conference – Rome proceedings. May 24-26, 2017. Rome, p. 1417-1426. Raksts publicēts <i>Springer's series Eurasian Studies in Business and Economics, Citēts: Elsevier SCOPUS</i> ■ Živitere M., Oborenko Z., Konstantinova E. (2016). Disability Management in the workplace: Problems and Trends in Latvia. 6th International Interdisciplinary Scientific Conference "SOCIETY < HEALTH, WELFARE" November 23-25, 2016, RSU, Abstracts, 143. lpp. <i>Citēts Elsevier SCOPUS</i> ■ Brūniņa L., Konstantinova E. (2012). Estimation of potential impact of coastal erosion protection in Latvia. No: XVIII Starptautiskā zinātniskā konference "Research for Rural Development 2012", Konferenču rakstkrājums, Latvija, 16.-18. maijs, 2012. Annual 18th ISCR Research for Rural Development 2012 Volume 1, ISSN 1691-4031 (print), ISSN 2255-923X (online). <i>Citēts EBSCO Academic Search Complete, Thomson Reuters Web of Science, Elsevier SCOPUS</i>. ■ Konstantinova E., Rosa A. (2013). Development of conceptual model for coaching to improve the efficiency of organization. No: 2013 International Academic Conference organized by International Institute of Social and Economic Sciences on September 1-4, 2013 in Prague, the Czech Republic, Conference Proceedings II (3), Published by International Institute of Social and Economic Sciences (IISSES), 117.124.lpp., ISBN 978-80-905241-7-0., http://iises.net/proceedings-of-the-7th-international-academic-conference.html ■ Brūniņa L., Konstantinova E. (2013). Assessment of coastal erosion management and implementation models in Latvia. Baltic Sea Science Congress 2013. New Horizons for Baltic Sea Science, Klaipeda, Lithuania. Abstract Book, 144 lpp., ISBN 978-9986-31-417-2.
Olga Lukašina	<ol style="list-style-type: none"> Olga Lukašina «Ceļvedis Latvijas nodokļu likumdošanā». Praktisks palīglīdzeklis. -167 lpp. Rīga,., 2019. janvāris, Rīga, SIA „INFO TILTS” ISBN 978-9934-8761-9-6. Olga Lukašina, Jekaterina Juhimeca. „Komercedarījumu grāmatvedības uzskaites un nodokļu piemērošana” - 192 lpp. 2019. marts; Rīga, SIA „Lietišķās informācijas dienests” - ISBN 978-9984-896-21-2

Valentina Djakona	<p>1. Čelika M., Djakona V., Verdenhofa O., Dehtjare J. Management of intellectual capital in the conditions of transforming education ATEE conference proceedings. LU University, June 7th -8th, 2019. Theses submitted.</p> <p>2. Валентина Михайловна Дьякон, Особенности построения комплексной системы управления интеллектуальным капиталом предприятия, ИК на НВУ "Васил Левски", Сборник доклады от ГУНК, 20-21.10.2016, том 7, с.109-118; ISSN 1314-1937.</p> <p>3. Dyakona Valentina, Petrova Mariana, Dimitrova Sevdalina, ASSESSMENT-BASED MANAGEMENT OF ENTERPRISE'S INTELLECTUAL CAPITAL, №3(7), March 2016, Proceedings of the II-nd International Scientific and Practical Conference ""Innovative Technologies in Science" (February 25 – 26, 2016, Dubai, UAE)", ISSN 2413-1032, p.68-74 Indexed in: Google Scholar, EBSCO A-to-Z, РИНЦ, OCLC WorldCat, Open Access Infrastructure for Research in Europe (OpenAIRE), Bielefeld Academic Search Engine (BASE), Registry of Open Access Repositories (ROAR), Research Papers in Economics (RePEc), EBSCO Discovery Service, Cyberleninka, Socionet.</p> <p>4. Петрова, М.М., ДЪЯКОНА, В., Димитрова, С.И., СИСТЕМА УПРАВЛЕНИЯ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫМ КАПИТАЛОМ ПРЕДПРИЯТИЯ, International Journal of Innovative Technologies in Economy. ISSN 2412-8368(p) ISSN 2414-1305 (Online) Издательство: ROST (Dubai), Номер: 1 (3) Год: 2016 Страницы: 16-21. Indexed in: Google Scholar, РИНЦ.</p> <p>5. Dyakona Valentina, The essence and the stages of conducting the monitoring of the development of a company's intellectual capital, Ekonomiks&Edukation – International Scientific Journal. ISSN 2500-946X, Publisher: ISMA University Riga, 2016 Vol. 1, Issue 2, 2016 p. 19-23.</p> <p>6. Dyakona Valentina —Genesis of the Theory of Intellectual Capital and Its Importance in Modern Economy]], Information Technologies, Management and Society. ISMA University ISSN 1691-2489, ISSN 2255-9345, April, 2015 Riga, Volume 8, No.1 p. 68-71.</p> <p>7. Одинокова Т. Д., Лукьянова Е., Валентина Дьякон. Инновационная активность малых и средних предприятий как фактор экономического роста, сп.Диалог, бр.2, 2018 Indexed in: ErihPlus CEEOL, EBSCO Publishing, Google, BASE, RePEc - Research Papers in Economics</p>
Jeļena Lukjanova	<p>1.Одинокова Т. Д., Лукьянова Е., Валентина Дьякон. Инновационная активность малых и средних предприятий как фактор экономического роста, сп.Диалог, бр.2, 2018 Indexed in: ErihPlus CEEOL, EBSCO Publishing, Google, BASE, RePEc - Research Papers in Economics</p> <p>2. Лукьянова Е., Одинокова Т. Д. Инновации как главный вызов сферы оздоровительного туризма в Латвии/ Innovations as the main challenge in the field of health tourism in Latvia. Международная Научная Конференция ДИЛЕММЫ/ 19 ноября 2018, Modlińska 51, 03-199 Варшава, Польша</p> <p>3. Lukjanova, J. Problems and Trends of Regional Tourism Development in Latvia. Economics. Ecology. Socium 2019, 3, 1-11. Institute of Market Problems and Economic-and-Ecological Research of the National Academy of Sciences of Ukraine, Odessa, Ukraine. ISSN-L: 2616-7107 Indexed in: Google Scholar, Index Copernicus International; POL-index; Directory of Open Access Journals (DOAJ); Vernadsky National Library of Ukraine; Polska Bibliografia Naukowa; BASE / Bielefeld Academic Search Engine; Google Academy (Google Scholar); ROAD /Directory of Open Access scholarly Resources; Directory of Research Journals Indexing; WorldCat (OCLC).</p> <p>4.J. Lukjanova, O. Sushchenko and O.Zyma. Educated and competent staff as important factor of innovation development of machine-building and metalworking industry in Latvia. MATEC Web Conf. Volume 297, 2019/ X International Scientific and Practical Conference "Innovations in Mechanical Engineering" (ISPCIME-2019). - https://doi.org/10.1051/mateconf/201929706006</p> <p>5. Lukjanova J. The role of health tourism in reducing the number of occupational diseases and accidents in the mechanical engineering and metalworking sectors in Latvia. MATEC Web Conf. Volume 297, 2019 X International Scientific and Practical Conference "Innovations in Mechanical Engineering" (ISPCIME-2019). - https://doi.org/10.1051/mateconf/201929707007</p> <p>6. Lukjanova J. Problems of using information technologies in educational process in latvian schools. - Сб. трудов V Междунар. науч.-практ. конф., 15-16 ноября 2019 г., г. Стерлитамак / отв. ред. С.С. Салаватова. – Стерлитамак: Стерлитамакский филиал БашГУ, 2019. – 183 с. ISBN 978-5-86111-688-6</p> <p>7.J.Lukjanova. Latvian experience of industrial former zones use and objects of industrial herities for recreational purposes. - V Международная научно-практическая Интернет-конференция</p> <p>8. Рекультивация выработанного пространства: проблемы и перспективы. - Белово, Кемерово, Новосибирск, Шумен, 1-10 декабря 2019</p> <p>9.J.Lukjanova. Competitiveness increase as a condition of the health development tourism in Latvia. - "Biznesa kompetences", zinātnisko rakstu krājums., 11.starprautiskā zinātniski praktiskā konference "Biznesa kompetence", 2019. Rīgā</p>

Jevgenija Dehtjare	<p>1.1 J.Dehtjare, V. Rjaschenko. Outsourcing in Latvia: challenges and benefits. – Science and Processes of Education, No 1(18), Lithuania, 2014. – pg. 30-35. ISSN 2345-0681 (IndexCopernicus datu bāzē http://journals.indexcopernicus.com/masterlist.php?q=2345-0681)</p> <p>1.2 Dehtjare J., Rjaschenko V. Marketing the Social Entrepreneurship. - Applied Research in Health and Social Sciences: Interface and Interaction, 2015, No. 12 ISSN 1822-3338</p> <p>1.3 Dehtjare J. Digitalization of the Hospitality Industry and its Impact on Education. Collective monograph "Development and Transformation Processes in the Tourism Industry Under the Conditions of Globalization". Klaipeda State University of Applied Sciences. 2019 – E-book proceedings, ISBN 978-609-454-384-5., 106-113 pg. (Internet, http://ebooks.kvk.lt/info/1811/development-and-transformation-processes-in-the-tourism-industry-under-the-conditions-of-globalization/)</p> <p>Raksti zinātnisku konferenču rakstu krājumos:</p> <p>1.1 V. Rjaschenko, J.Dehtjare. Modern Concepts of Trade and HoReCa Rebranding. 3. Starptautiskā zinātniski praktiskā konference „Tirdzniecības tirgvedība”, 26.11.2014., Rīga – 8 pg. (CD proceedings)</p> <p>1.2 J.Dehtjare. Modern Tendencies of the World Tourism. – The 12th International Conference „Information Technologies and management 2014”. April 16-17, 2014, Riga, Information Systems Management Institute. – CD proceedings, 10 pg.</p> <p>1.3 J.Dehtjare, V. Rjaschenko. Social entrepreneurship: issues and trends. - The 13th International Conference „Information Technologies and management 2015”. April 16-17, 2015, Riga, Information Systems Management Institute – CD proceedings, 6 pg.</p> <p>1.4 Dehtjare J. Digital Technologies in Tourism – a Key to Competence. "Biznesa kompetences", zinātnisko rakstu krājums., 10.starptautiskā zinātniski praktiskā konference "Biznesa kompetence", 12.12.2018. Rīgā – gatavojas publicēšanai 2019.gadā – 9 lpp.</p> <p>1.5 J.Dehtjare, V. Rjaschenko. Marketing Mix as a Tool to Ensure Sustainable Competitiveness for a Private Higher Education Institution in Latvia. - The 17th International Conference „Information Technologies and management 2019”. April 25-26, 2019, Riga, Information Systems Management Institute – CD proceedings, 5 pg.</p> <p>1.6 V. Rjaschenko, J.Dehtjare. Modern universities: the main directions of development strategies - The 17th International Conference „Information Technologies and management 2019”. April 25-26, 2019, Riga, Information Systems Management Institute – CD proceedings, 5 pg.</p> <p>1.7 Dehtjare J., Rjaschenko V. Trends of Social Entrepreneurship. - Economics and Education. Submitted, to be published in November 2019</p> <p>1.8 Dehtjare J., Gehtmane-Hofmane I., Korjuhina J. An application of modern technological solutions in order to enhance the process of distance learning. ATEE conference proceedings. LU University, June 7th -8th, 2019. Submitted., to be indexed in WoS.</p> <p>1.9 Rjaschenko V., Dehtjare J. Competence approach in higher education. ATEE conference proceedings. LU University, June 7th -8th, 2019. Submitted., to be indexed in WoS.</p> <p>1.10 Djakona V., Dehtjare J. Управление интеллектуальным капиталом в условиях трансформирования образования ATEE conference proceedings. LU University, June 7th -8th, 2019. Submitted., to be indexed in WoS.</p> <p>1.11 Galkina J., Verdenhofs O., Djakona V., Dehtjare J. Problems of improving the market mechanisms to regulate the market of educational services. Publication is in a preparatory stage. ATEE conference proceedings. LU University, June 7th -8th, 2019. Submitted., to be indexed in WoS.</p>
Viktorija Rjaschenko	<p>1. V. Riashchenko, M. Zivitere, I. Markina (2013). The Concept of Professional Motivation of Business Students. 4th International Conference on New Horizons in Education, Volume 106, 10 p. 2652-2660. Imprint: ELSEVIER. ISSN: 1877-0428</p> <p>2. Marga Živitere, Viktorija Riashchenko. Mechanical Implementation Of Business Process Reengineering – Innovative Infotechnologies for Science, Business and Education, ISSN 2029-1035 – 1(14) 2013 – Pp. 30-35.</p> <p>3. J. Dehtjare, V. Rjaschenko (2014). Outsourcing in Latvia: challenges and benefits. Science and Processes of Education, No 1(18), p. 30-35. (EBSCOhost, IndexCopernicus, Scientific Journal Impact)</p> <p>4. V. Riashchenko, M. Zivitere, I. Markina (2015). Teacher – pedagogical creativity and developer promoter. Original Research article Procedia Social and behavior science. Volume 174, 12 February 2015, Pages 4068-4073. Imprint: ELSEVIER. ISSN: 1877-0428</p> <p>5. Наукові розробки, передові технології, інновації [збірник наукових праць та тез наукових доповідей за матеріалами III Міжнародної науково-практичної конференції]. - Сьомич М., Рясченко В. Правове забезпечення діяльності підприємництва аграрного сектору України — Прага-Будапешт-Київ, — К.: НДІСР. — 2016. — 280 с. - http://sried.in.ua/uploads/magazine/konf-05-2016.pdf</p> <p>6. Mechanisms and models of development of entities tourism business. Collective monograph, edited by A. Berezin, M. Bezpartochnyi - Bezpartochnyi M., Krēšlīņš K., Riashchenko V. Methodological tools for assessing suppliers of trade enterprises. ISMA University. Riga, 2016. – 254 p.</p> <p>7. Innovative approaches in the management of competitiveness of businesses. Collective monograph, edited by A. Berezin, M. Bezpartochnyi - Bezpartochnyi M., Živitere M., Riashchenko V. Use of cluster analysis to ensure the effective functioning and development of retail. Latvian Academy of Sciences. Riga: «Landmark» SIA, 2016. – Vol. 2 – 196 p.,</p> <p>8. V. Riashchenko, M. Zivitere (2017). The Development of the innovative capacity of Latvia. 11th International Technology, Education and Development Conference, March 6-8, Valencia (Spain). Pages 10071-10074. ISBN: 978-84-617-8491-2</p> <p>9. V. Riashchenko, C.Koryuhina, T. Shamshina (2016). Organizational-economic conditions for the development of youth tourism. Economics and Region, № 5 (60) – 2016 – PoltNTU - file:///D:/vrjashch/Downloads/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%E2%84%96(60)%20(1).pdf</p> <p>10. V. Rjaschenko (2017). Environment. Technology. Resources. 11th International Scientific and Practical Conference. Promoting social entrepreneurship product. Conference papers are indexed in the SCOPUS database. Rezekne Academy of Technologies June 15, 2017 – June 17, 2017</p> <p>11. Riashchenko V. Innovative activity in latvia: problems and prospects Collective monograph, edited by Markina I. A., Aranchiy V.I., Safonov Y. M., Lepeyko T. I. and other Management of the 21st century: globalization challenges: [monograph] / in edition I.A. Markina. – Poltava: Publisher house «Simon». – 2017. – 728 p. ISBN 978-966-2989-65-6</p> <p>12. Zhivitere M., Riashchenko V., Radin M. Complex mechanism development of organization design. Collective monograph, edited by Markina I., Aranchiy V., Safonov Y. and others. Management of the 21st century: globalization challenge. — Prague. — Nemoros.r.o. — 2018. — Czech Republic. — 508 p.</p> <p>13. Riashchenko V., Zhivitere M., Radin M. Methodology of reengineering business processes in conditions of implementation of contemporary management methods of the enterprise. . Collective monograph, edited by Markina I., Aranchiy V., Safonov Y. and others. Management of the 21st century: globalization challenge. — Prague. — Nemoros.r.o. — 2018. — Czech Republic. — 508 p.</p>

Olga Verdenhofa	1. O. Djakona, R. Djakons, R. Kopitovs. Comprehension of management problems forms understanding of business tasks.– The 12 th International Conference „Information Technologies and management 2014”. April 16-17, 2014, Riga, Information Systems Management Institute.
	2. O. Verdenhofa. Современное развитие автономии университетов. – 7. Starptautiskā zinātniski praktiskā konferencē Biznesa kompetences, Rīga, 2015. gada 25. novembrī.
	3. O. Verdenhofa. Роль автономии университетов в обеспечении конкурентоспособного образования. – 7. Starptautiskā zinātniski praktiskā konferencē Biznesa kompetences, Rīga, 2015. gada 26. novembrī.
	4. O. Verdenhofa. Формы автономии университетов. – 7. Starptautiskā zinātniski praktiskā konferencē Biznesa kompetences, Rīga, 2015. gada 27. novembrī.
	5. O. Verdenhofa. Обеспечение автономии учебных заведений в системе регуляторных механизмов. – XVI Міжнародная науково-практична конференція «Конкурентоспроможність національної економіки», 7-8 April, 2016, p. 97 -101, Kiev, Ukraine.
	6. O. Verdenhofa. Features of regulation of the market of educational services. Университетска научна конференция «Социални, стопански и правни науки», 20-21 October, Veliko Tarnovo, 2016, p. 99-108.
	7. R. Djakons, O. Verdenhofa. Европейська вища освіта як основа освітнього туризму. Міжнародная науково-практична конференція “Інтернаціоналізація вищої освіти України: концептуальні засади, здобудки, проблеми, перспективи розвитку», MNTU, 15-16 December, 2017, Kiev Ukraine.
	8. Čelika M., Djakona V., Verdenhofa O., Dehtjare J. Management of intellectual capital in the conditions of transforming education ATEE conference proceedings. LU University, June 7 th -8 th , 2019. Theses submitted.

4.4. Informācija par doktora studiju programmas īstenojošā iesaistītā akadēmiskā personāla iesaisti pētniecības projektos kā projekta vadītājiem vai galvenajiem izpildītājiem/ apakšprojektu vadītājiem/ vadošajiem pētniekiem, norādot attiecīgā projekta nosaukumu, finansējuma avotu, finansējuma apmēru. Informāciju sniegt par pārskata periodu (ja attiecināms).

Elīna Konstantinova

- **Demonstration of climate change mitigation potential of nutrients rich organic soils in Baltic States and Finland (LIFE OrgBalt)**, LIFE18 CCM/LV/001158 Eiropas Komisijas LIFE programma, 2019.-2023.g. (3 352 748.00 EUR) - Vadošais pētnieks/sociāli-ekonomiskais eksperts
- **Water reuse policies advancement for resource efficient European regions, Aquares (PGI05592)**, INTERREG EUROPE programme, ERDF, 2018.-2022. (1 835 546 EUR) – projekta eksperts
- **Assessment of ecosystems and their services for nature biodiversity conservation and management/Ekosistēmu un to pakalpojumu novērtējums**, LIFE13 ENV/LV/000839, Eiropas Komisijas LIFE programma, 2014.-2020.g. (753 000 EUR) - Vadošais pētnieks/sociāli-ekonomiskais eksperts
- **Sustainable and responsible management and re-use of degraded peatlands in Latvia/Izstrādāto kūdras purvu ilgtspējīga un atbilstīga izmantošana Latvijā**, LIFE14CCM/LV/001103, Eiropas Komisijas LIFE programma, 2015.-2019.g. (1 828 000 EUR) - Vadošais pētnieks/sociāli-ekonomiskais eksperts
- **Pētījums “Ventspils pilsētas un novada iedzīvotāju bezdarba iemesli un priekšlikumi situācijas uzlabošanai”**, Venstpils pilsētas domes pētījums sadarbībā ar Ventspils augstskolu, 2017.gads (3000 EUR) – vadošais pētnieks/eksperts
- **Piekrastes biotopu apsaimniekošana dabas parka “Piejūra”**, LIFE CoHaBit LIFE15 NAT/LV/000900, Eiropas Komisijas LIFE programma, (~970 067 EUR), 2016.-2020. - Vadošais pētnieks/sociāli-ekonomiskais eksperts
- **Pētījums „Eiropas Komisijas iniciatīvas JESSICA ieviešanas iespēju Rīgas domes pilsētvides attīstības un atjaunošanas projektu īstenošanai izvērtēšana”** ietvaros, Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments, 2013.gads (19000 EUR) – vadošais eksperts
- **Novērtēšanas pētījums „Aktīvā nodarbinātības pasākuma “Apmācība darba iemaņu iegūšanai un uzturēšanai, ja darba devējs ir pašvaldība” rezultātu novērtējums”** izstrāde, NVA Nr.2010/61_ESF, 2011.gads (10000 EUR)– eksperts

- ESF līdzfinansēta pētījuma vadība „**Darba tirgus pieprasījuma vidēja termiņa un ilgtermiņa prognozēšanas un uzraudzības sistēmas attīstība**”,
1DP//1.3.1.7.0/10/IPIA/NVA/001, 2013.gads (17000 EUR) – projekta vadītāja

Viktors Gopejenko

01.12.2010-30.11.2014. The 7th European Framework Project (N 247007) CACOMEL - Nano-carbon based components and materials for high frequency electronics (V.Gopejenko, J.Šuņins)

30.01.2013-31.12.2014. *Project Number - 530340-TEMPUS-1-2012-1-AZ-TEMPUS-JPHES ECDL National Operator and Test Centers in Azerbaijan (V.Gopejenko)*

01.07.2015-31.12.2015 ERAF STRAT Ventspils, VeA Nr. 2015/0029/2DP/2.1.1.3.3/15/ IPJA/VIAA/012. (V.Gopejenko, J.Šuņins, A.Djakone, D.Djakons)

2014.-2015.- Belarus-Latvia Bilateral Project Correlation of electromagnetic, mechanical and heat properties of aerogels and polymer composites with nanocarbon inclusions (2014-2015); Nr. LV-BY/2015 (V.Gopejenko, J.Šuņins)

Call ID: FP7-PEOPLE-2009-IRSES Instrument: MC-IRSESTitle: Nano-carbon based components and materials for high frequency electronics Acronym: CACOMEL LU CFI theoretical group, ISMA research group **Projekta vadītājs/ izpildītājs Scientific Supervisors/ Participant** . Yuri N. Shunin (ISMA)Project coordinator: **Sergey Maksimenko** Institute of Nuclear Physics of BGU, Belarus 2010/2014.

2017.-2020 - ERAF Project „Methods and Tools for the Design in Reconfigurable Environment” Nr. 1.1.1.1/16/A/234 (V.Gopejenko)

1.11.2019-31.10.2021. Project 2019-1-LT01-KA203-060730. Future competences pathways for marketing and ICT education (V.Gopejenko, D.Zmičerevska)

Marga Živitere

Ventspils pilsētas domes pasūtījums un finansējums Ventspils Augstskolai (2017) *“Ventspils pilsētas un novada darba devēju viedokļa noskaidrošana par nodarbinātības esošajām problēmām un vajadzībām tirpmako 3-5 gadu periodam”*. Pakalpojuma Līgums Nr. 1-98/1941, 2017.gada 15.aprīlī, izpildes termiņš līdz 2017.gada 20.augustam. M. Živitere Pasūtījuma izpildes VeA darba grupas vadītāja, 2017.gada 5.jūnija līgums Nr. A 17-79 Ventspilī.

“Zinaatne un inovācijas” // Projekta dalībniece 2015 VeA Līg. Nr.32/15-P. Projekta ietvaros “Ventspils Augstskola kā zinātniskās institūcijas ekselences un kapacitātes stiprināšana”, līguma nr. 2015/0029/2DP/2.1.3.3./15IPJA/viaa/012 – ERAF STRAT

EU Tempus programme project “Armenian Coordination Agency ‘University-Employer’” (ARARAT) Project Nr. 530321-TEMPUS-1-2012-1-AM-TEMPUS-SMHES 2012/ 2016 (*Projekta dalībniece*)

EU Tempus programme project “Students self-governance & Democratic Involvement in Kazakhstan” (STUDIK) Project Nr.516802-TEMPUS-1-2011-1-KZ-TEMPUS-SMGR 2013/ 2016 (*Projekta dalībniece*)

EU LLP programme “European Platform for Communities of Practice in Lifelong Learning” (DISCUSS) Project Nr. 543377-LLP-1-2013-1-DE-KA4-KA4MP 2013/ 2015 (*Projekta dalībniece*)

EU Tempus programme project [“Higher Education System Development for Social Partnership Improvement and Humanity Sciences Competitiveness”](#) (HESDESPI) Project Nr. 159338-TEMPUS-1-2009-1-LV-TEMPUS-SMHES 2010 /2013(*Projekta dalībniece*)

LIFE Klimata pārmaiņu samazināšanas projekts “Demonstration of climate change mitigation

potential of nutrients rich organic soils in Baltic States and Finland/ Klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumu demonstrācija bioloģiskajām vielām bagātinātās organiskajās augsnēs Baltijas valstīs un Somijā”, LIFE OrgBalt, 2019-2023 – iesniegts apstiprināšanai Eiropas Komisijā – projekta eksperts (sociāli-ekonomiskais eksperts)

Water reuse policies advancement for resource efficient European regions/Ūdens atkārtotas izmantošanas politika resursu efektīvu Eiropas reģionu attīstībai, Aquares (PGI05592), INTERREG EUROPE programme, ERDF, 2018-2022 – projekta eksperts, (sociāli-ekonomiskais eksperts)

Sustainable and responsible management and re-use of degraded peatlands in Latvia/Izstrādāto kūdras purvu ilgtspējīga un atbilstīga izmantošana Latvijā, LIFE14CCM/LV/001103, Eiropas Komisijas LIFE programma, 2015.-2019.g. (1 828 000 EUR) - Vadošais pētnieks/sociāli-ekonomiskais eksperts (sociāli – ekonomiskā eksperta konsultācijas)

Dr.oec. prof. **Inese Spīča**

Starptautiska projekta *Baltic Journal of Business Environment* vadītāja, 2012-2019;

Starptautiska projekta *Baltic Journal of Marketing* vadītāja, 2012-2019;

Starptautiska projekta *Business Competences. Trade Marketing. Business Environment* vadītāja, 2012-2019;

Zinātniskās institūcijas Biznesa kompetences centrs zinātnisko projektu vadītāja:

Tirdzniecības tirgvedība (2012.-2019)

Uzņēmējdarbības vide (2013.-2019)

Bioekonomika (2016.-2019)

”Trīs konferences” 2016.-2019. vadītāja

Dr.oec. Jevgenija Dehtjare

Erasmus IP ITSmart 2013-1-IT2-ERA10-52938/I LECCE01, Salento universitātes (Itālija) vadībā, 20.07.14.-02.08.14

Projekti Programmā Erasmus+

Key Action: KA1 - Learning Mobility of Individuals

Action Type: **KA107** - Higher education student and staff mobility between Programme and Partner Countries

Call Year: 2016, 2017, 2019

Status: beneficiary

Partners:

2016 - UNIVERSITY OF INTERNATIONAL BUSINESS TOO (Kazakhstan), Karaganda Economic University of Kazpotreboysuz (Kazakhstan), M AUEZOV SOUTH KAZAKHSTAN STATE UNIVERSITY (Kazakhstan), SIMON KUZNETS KHARKIV NATIONAL UNIVERSITY OF ECONOMICS (Ukraine), Cherkasy state business-college (Ukraine).

2017 - KARAGANDA ECONOMIC UNIVERSITY OF KAZPOTREBSOYUZ (Kazakhstan), HIGHER

EDUCATIONAL ESTABLISHMENT OF UKOOPSPILKA POLTAVA UNIVERSITY OF ECONOMICS AND TRADE PUET (Ukraine), SIMON KUZNETS KHARKIV NATIONAL UNIVERSITY OF ECONOMICS (Ukraine), Cherkasy state business-college (Ukraine).

2019 - Universidade Tiradentes (Brazil), MODERN UNIVERSITY FOR BUSINESS AND SCIENCE (Lebanon), AZM University for Science and Arts (Lebanon), UNIVERZITET DONJA GORICA PODGORICA (Montenegro), SIMON KUZNETS KHARKIV NATIONAL UNIVERSITY OF ECONOMICS ((Ukraine), Cherkasy state business-college (Ukraine).

Mobility of students of all levels, academic staff and non-academic staff - International Credit Mobility (ICM) projects aim to help participants acquire key skills, support their professional development and deepen their understanding of other cultures. ICM aims to increase the capacities, attractiveness and international dimension of the organisations taking part. International ties between institutions will be strengthened, giving the partners the opportunity to increase their visibility at local and global levels.

Programme: Erasmus+

Key Action: KA2 Cooperation for innovation and the exchange of good practices

Action Type: **KA203** Strategic Partnerships for higher education

Call Year 2019

Project Title: **Future competences pathways for marketing and ICT education**

Status: partner

Partners: VILNIAUS UNIVERSITETAS (Lithuania), INFORMACINIŲ TECHNOLOGIJŲ INSTITUTAS (Lithuania), INSTITUTO POLITECNICO DE TOMAR (Portugal), UNIVERSITATEA POLITEHNICA DIN BUCURESTI (Romania).

4.5. Sniegt piemērus akadēmiskā personāla iesaistei zinātniskajā pētniecībā un/vai mākslinieciskajā jaunradē gan nacionālā, gan starptautiskā līmenī (studiju programmas saturam atbilstošajās jomās) un iegūtās informācijas pielietojumam studiju procesā.

Ņemot vērā, ka augstskolā tiek organizētas vairākas ikgadējās konferences, kurās mācībspēki tiek rosināti piedalīties, gandrīz visi studiju programmā iesaistītie mācībspēki aktīvi nodarbojas ar zinātnisko pētniecību, piedalās konferencēs, izstrādā rakstus un publikācijas, iesaistās dažādos projektos gan Latvijā, gan ārvalstīs. Zinātniskās darbības process un rezultāti tiek integrēti studiju procesā gan iepazīstinot studentus ar jaunākajiem vadībzinātnes nozares atklājumiem, metodēm, modeļiem, gan veicinot studējošo līdzdalību pētījumu izstrādē.

Pilns mācībspēku zinātniskās darbības apkopojums atrodams pielikumā, kur ietverti mācībspēku

dzīves gājumu apraksti (CV). Daži piemēri, kas nozīmīgi tieši studiju procesam un studiju kursu pilnveidei, apkopoti tabulā:

Iesaistītie mācībspēki	Pētījums/ publikācija/ projekts	Atbilstošie studiju kursi
O.Lukašina	Lukašina O. (2019.) Ceļvedis Latvijas nodokļu likumdosanā. Praktisks palīglīdzeklis. Rīga, SIA „INFO TILTS” ISBN 978-9934-8761-9-6. - 167 lpp.	A Finanšu vadība
O.Lukašina	Лукашина О., Байков А. (2014) <i>Предпринимательское право. Учебно-практическое пособие для студентов специальности «управление предпринимательской деятельностью»</i> . Rīga: SIA „JUMI” ISBN 9984-30-35-8. - 200 lpp. // http://bsa.edu.lv/biblioteka/izdaniya.html	A Finanšu vadība
O.Lukašina	Olga Lukašina, Jekaterina Juhimeca. „Komercdarījumu grāmatvedības uzskaitē un nodokļu piemērošana” – 192 lpp. 2019.marts; Rīga, SIA „Lietišķās informācijas dienests”.- ISBN 978-9984-896-21-2	A Finanšu vadība
O.Lukašina	Grāmatvedība un nodokļi uzņēmējdarbībā- -personām (grāmatvēžiem), kas grib paāugstināt kvalifikāciju =40st 2015-2019 .;	A Finanšu vadība
O.Lukašina	Olga Lukašina, Jekaterina Juhimeca. „Komercdarījumu grāmatvedības uzskaitē un nodokļu piemērošana” – 192 lpp. 2019.marts; Rīga, SIA „Lietišķās informācijas dienests”.- ISBN 978-9984-896-21-2	A Finanšu vadība
Lukashina, O., Oborenko, Z., Zivitere, M	Extinguishing Financial Liabilities with Equity Instruments: Theory and Practice Problems. Theses. Procedia Economics and Finance 00 (2014) 000-000 Available online at www.sciencedirect.com	A Finanšu vadība
Zhivitere, M. Riaschenko V	Promoting social entrepreneurship product. 11th International Scientific and Practical Conference on Environment. Technology. Resources; Rezekne Academy of Technologies, Faculty of Engineering, Rezekne; Latvia; 15 June 2017 through 17 June 2017. Vide. Technological. Resource - Environment, Technology, Resources, Volume 1, 2017, Pages 309-315; The publication is available in electronic form at: http://journals.rta.lv/index.php/ETR/article/view/2647/2716	B Uzņēmējdarbības resursu pārvaldība Promocijas darba zin. vadītāja

Zivitere M., Riashchenko V. & Linde I	The Development of the Innovative Capacity of Latvia // INTED2017, 11th International Technology, Education and Development Conference, Book Series: INTED Proceedings 10071-10075 ISBN: 978-84-617-8491-2, ISSN: 2340-1079 Proceedings Web of Science — Valencia, Spain Edited by L. Gómez Chova, A. López Martínez, I. Candel Torres IATED Academy, - p. 10071-10074. Available: PDF 2436 https://library.iated.org/authors/	B Uzņēmējdarbības resursu pārvaldība Promocijas darba zin. vadītāji
O.Lukašina, Z.Oborenko, M.Zhivitere	Olga Lukashina, Zaiga Oborenko, Marga Zhivitere . Extinguishing Financial Liabilities with Equity Instruments: Theory and Practice Problems. In the 3rd GLOBAL CONFERENCE on BUSINESS, ECONOMICS, MANAGEMENT and TOURISM, BEMTUR-2015. Available online at www.sciencedirect.com Science Direct Procedia Economics and Finance	B Uzņēmējdarbības resursu pārvaldība Promocijas darba zin. vadītājas
Oborenko Z., Rivza B, Zivitere M., Konstantinova E.	Enhancing Vocational Rehabilitation to Meet Labour Market Demands: Perspective of Latvia. In: 6th International Multidisciplinary Scientific Conference on SOCIAL Sciences and Arts SGEM 2019, Conference Proceedings, Vol.6, Issue 2, pp. 503-510, DOI: 10.5593/SWS.ISCESS.2019.2	B Uzņēmējdarbības resursu pārvaldība
Oborenko Z., Zivitere M., Konstantinova E.	Employment and People with Disabilities: Issues and Solutions in the Ventspils City of Latvia. In: <i>6th International Multidisciplinary Scientific Conference on SOCIAL Sciences and Arts SGEM 2019</i> , Conference Proceedings, Vol.6, Issue 2, pp. 495-502, DOI: 10.5593/SWS.ISCESS.2019.2	B Uzņēmējdarbības resursu pārvaldība Promocijas darba zin. vadītāja
Zivitere M., Konstantinova E, Oborenko Z	Problems of the Ventspils Region Labour Market and Proposals for Situation Improvement. 13th International Scientific Conference SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION. 24.-25 May 2019, Rezekne, Latvia. Conference Proceedings, pp. 574-585.	B Uzņēmējdarbības resursu pārvaldība Promocijas darba zin. vadītāja
Konstantinova E., Brūniņa L., Peršēvica A., Živitere M	Assessment of ecosystem services for sustainable development and land use management. "SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION." Proceedings of the International Scientific Conference May 26th-27th, 2017, Volume IV, Rezekne 2017, 257-.269., Cit. Thomson Reuters Web of Science	B Uzņēmējdarbības resursu pārvaldība Promocijas darba zin. vadītāja

Kopitovs R., Zivitere M., Riashchenko V	<i>Enhancing Business Safety: Improving Value-Based Management</i> // Ministry of Education and Science of Ukraine, Poltava State Agrarian Academy. Enhancing Business Safety: National and Geopolitical Aspects. Collective monograph. In ed. Markina I. Nemoros s.r.o., Prague, 2019 – 115-126 p.	B Uzņēmējdarbības resursu pārvaldība Promocijas darba zin. vadītāja
V.Djakona	Assessment-based management of enterprise's intellectual capital, №3(7), March 2016, Proceedings of the II-nd International Scientific and Practical Conference ""Innovative Technologies in Science" (February 25 – 26, 2016, Dubai, UAE)", ISSN 2413-1032, p.68-74	Promocijas darba zin. vadītāja
V.Djakona	Особенности построения комплексной системы управления интеллектуальным капиталом предприятия, ИК на НВУ"Васил Левски", Сборник доклады от ГУНК, 20-21.10.2016, том 7, с.109-118; ISSN 1314-1937	Promocijas darba zin. vadītāja
V.Djakona, O.Verdenhofa, J.Dehtjare, M.Čelika	Management of intellectual capital in the conditions of transforming education ATEE conference proceedings. LU University, June 7th -8th, 2019. Theses submitted	Promocijas darba zin. vadītājas
V.Djakona	Система управления интеллектуальным капиталом предприятия, International Journal of Innovative Technologies in Economy. ISSN 2412-8368(p) ISSN 2414-1305 (Online) Издательство: ROST (Dubai), Номер: 1 (3) Год: 2016 Страницы: 16-21. Indexed in: Google Scholar, РИНЦ.	Promocijas darba zin. vadītāja
Z.Oborenko, M.Živitere	Potential of Non-Governmental Organisations in Social Entrepreneurship from the Perspective of a Regional City. In: Proceedings of 10th International Scientific Conference “Business and Management 2018” May 3–4, 2018, Vilnius Gediminas Technical University, Lithuania	B Uzņēmējdarbības resursu pārvaldība Promocijas darba zin. vadītāja
Živitere, M.	Par maģistra darba izstrādi un aizstāvēšanu // Metodiskie norādījumi un ieteikumi. Ceturtais papildinātais un pārstrādātais izdevums (tulkojums angļu un krievu valodā). R.: ISMA, 2012. – 123 lpp	A Pētījumu metodes vadībzinātnē un pētījuma dizains
I.Spīča	The Analysis of Indicators Characterising Innovations and Technological Business Environment in Latvia. Proceedings of the 14th European Conference on Innovation and Entrepreneurship. University of Peloponnese, Kalamata, Greece, 19-20 September 2019, 1004-1012.	B Uzņēmējdarbības vides pārvaldība Promocijas darba zin. vadītāja

I.Spīča	Business Environment model in Latvia. E-Proceedings of the International Conference Simulation-2016. National Academy of Sciences of Ukraine Pukhov Institute for Modelling in Energy Engineering, Kiev, Ukraine, 25-27 May 2016, 123-126.	B Uzņēmējdarbības vides pārvaldība
I.Spīča	Business Competences. Monograph. Edited by I.Spica. 4 [vol]. Business Competences Necessary for the Economic Recovery of Latvia. Riga. Business competence centre, 2012. 160 p.	A Aktuālās menedžmenta problēmas
I.Spīča	Latvijas uzņēmējdarbības vides pārvaldības rezultativitāte. 4th International Scientific Practical Conference "Business Environment" 02/12/2016, Riga, Latvia	B Uzņēmējdarbības vides pārvaldība
I.Spīča	Starptautisko tirdzniecību ietekmējošie uzņēmējdarbības vides faktori. 3rd International Scientific Practical Conference "Business Environment" 27/11/2015, Riga Latvia	B Uzņēmējdarbības vides pārvaldība
M.Živitere, V.Riashchenko	Mechanical Implementation Of Business Process Reengineering – Innovative Infotechnologies for Science, Business and Education, ISSN 2029-1035 – 1(14) 2013 – Pp. 30-35.	A Pētījumu metodes vadībzinātnē un pētījuma dizains
M.Živitere, V.Riashchenko	Innovative approaches in the management of competitiveness of businesses. Collective monograph, edited by A. Berezin, M. Bezpartochnyi - Bezpartochnyi M., Živitere M., Riashchenko V. Use of cluster analysis to ensure the effective functioning and development of retail. Latvian Academy of Sciences. Riga: «Landmark» SIA, 2016. – Vol. 2 – 196 p.,	B Uzņēmējdarbības resursu pārvaldība Promocijas darba zin. vadītāja
V.Riashchenko M.Živitere	The Development of the innovative capacity of Latvia. 11th International Technology, Education and Development Conference, March 6-8, Valencia (Spain). Pages 10071-10074. ISBN: 978-84-617-8491-2	A Pētījumu metodes vadībzinātnē un pētījuma dizains
V.Riashchenko M.Živitere	Methodology of reengineering business processes in conditions of implementation of contemporary management methods of the enterprise. Collective monograph, edited by Markina I., Aranchiy V., Safonov Y. and others. Management of the 21st century: globalization challenge. - Prague. - Nemoros.r.o. - 2018. - Czech Republic. - 508 p.	A Stratēģiskais menedžments B Uzņēmējdarbības resursu pārvaldība Promocijas darba zin. vadītāja

V.Riashchenko	Environment. Technology. Resources. 11th International Scientific and Practical Conference. Promoting social entrepreneurship product. Conference papers are indexed in the SCOPUS database. Rezekne Academy of Technologies June 15, 2017 – June 17, 2017	A Stratēģiskais menedžments
J.Dehtjare, V.Riashchenko	Marketing the Social Entrepreneurship. - Applied Research in Health and Social Sciences: Interface and Interaction, 2015, No. 12 ISSN 1822-3338	A Inovāciju vadība
I.Linde	INTED2012 Proceedings, (6th International Technology, Education and Development Conference), Valencia (Spain), March 5-7, 2012; publikācija optimization strategies and management problems of higher education; 4798-4804 p. ISBN: 978-84-615-5563-5	Promocijas darba zin. vadītājs
I.Linde	The 13th International Conference Information Technologies and Management, ISMA, Rīga, Latvijā 16.-17. aprīlī, 2015; Analysis of consistency of calculation of an estimate of the higher education institution ranking, 358-359 lpp.; Programma un tēzes, Rīga, ISMA, 2013, ISBN 1691-2489.	Promocijas darba zin. vadītājs
R.Kopitovs, O.Verdenhofa, R.Djakons	Comprehension of management problems forms understanding of business tasks. - The 12th International Conference „Information Technologies and management 2014”. April 16-17, 2014, Riga, Information Systems Management Institute.	Promocijas darba zin. vadītāji

Pētījumu rezultāti un atziņas, kas gūtas, sagatavojot publikācijas, tiek iestrādāti atbilstošajos studijuursos, piemēram, izmantojot situāciju analīzē, piedāvājot instrumentus un tehnoloģijas izpētei vai lēmumu pieņemšanā vai kā labās prakses piemēri.

4.6. Mācībspēku sadarbības novērtējums, norādot mehānismus sadarbības veicināšanai, studiju kursu/ moduļu savstarpējās sasaistes nodrošināšanā. Norādīt arī studējošo un mācībspēku skaita attiecību studiju programmas ietvaros (pašnovērtējuma ziņojuma iesniegšanas brīdī).

ISMA mācībspēku sadarbību īsteno trijos blokos.

1. Mācībspēku sadarbība studiju programmu un studiju kursu aprakstu izstrādē un aktualizēšanā.
2. Mācībspēku sadarbība metodiskā darba pilnveidošanā.
3. Mācībspēku sadarbība zinātniskās jaunrades jomā.

Tā, piemēram, studiju kursu “Pētniecības metodes” izstrādāja un atbilstošās tēmas arī docē trīs zinātņu doktori – M.Živitere, E.Konstantinova un V.Gopejenko.

Lai nodrošinātu starppriekšmetu sasaisti un saskaņotas prasības attiecībā pret studiju rezultātu sasniegšanu, kā arī tiktu izslēgta nevajadzīga satura dublēšanās, studiju kursu saturs regulāri tiek apspriests un apstiprināts, sadarbojoties studiju programmā iesaistītajiem mācībspēkiem un studiju virziena padomes dalībniekiem. Tas notiek gan Studiju virziena padomes sēdēs, gan katedru sanāsmēs, gan arī mācībspēkiem individuāli tiekoties neformālā gaisotnē, lai savstarpēji dalītos ar informāciju un saskaņotu darbību savos studijuursos. Studiju kursu apraksti tiek aktualizēti katru gadu un apstiprināti katedru sēdēs.

Konstatējot negatīvu atsauksmju vai sūdzību gadījumus no studējošo puses par kādu no mācībspēkiem vai studiju kursu saturu, tas tiek nekavējoties pārrunāts, tiekoties studiju programmas direktoram ar attiecīgajiem mācībspēkiem, ja nepieciešams pieaicinot arī studiju virziena vadītāju vai studiju prorektoru.

Regulāri notiek mācībspēku dalīšanās ar pieredzi jaunu, mūsdienīgu apmācības metožu izmantošanā, e-vides iespēju apguvē, radošas domāšanas attīstīšanā un tamlīdzīgu jautājumu apspriešana ikgadējās konferences „Open Learning and Distance Education” ietvaros, kas 2021.gada janvārī notika jau 19.reizi. Konferences laikā ir iespēja iepazīties ar jaunākajiem pētījumiem un atklājumiem, noklausoties referentu uzstāšanos, kā arī tikt klātienē ar kolēģiem no dažādām Latvijas un ārvalstu izglītības iestādēm un citām organizācijām.

Sākot ar 2019.gada aprīli, ISMA ir uzsākusi jaunu iniciatīvu, kas arī vērsta uz mācībspēku sadarbības veicināšanu pedagoģiski-metodiskajā darbā. 2019.gada 23.-26.aprīlī ISMA risinājās pirmā Erasmus + Mācību un apmācības nedēļa (Erasmus+ Staff Teaching and Training Week at ISMA University). Neformālā atmosfērā dalībniekiem bija iespējas pārrunāt aktuālākās augstākās izglītības problēmas, izstrādāt ieteikumus studentu mobilitātes veicināšanai, kā arī dalīties pieredzē par mācību procesa īstenošanas specifiku Ukrainā, Lietuvā, Portugālē un citās valstīs. ISMA iniciatīva guva lielu atsaucību mācībspēku vidū, un ir plānots attīstīt šo iniciatīvu, aicinot vieslektorus vadīt seminārus un lekcijas studentiem un pasniedzējiem par aktualitātēm dažādās nozarēs.

2021.gadā studiju programmas realizācijā iesaistīti 15 zinātņu doktori, studē 48 doktoranti, tātad uz vienu docētāju ir 3,2 studenti. Ceturtajā kursā studē 18 studenti un viņu promocijas darbus vada 12 mācībspēki, līdz ar to uz vienu docētāju ir 1,5 studenti.

Pielikumi

III. Studiju programmas raksturojums - 1. Studiju programmas raksturojošie parametri		
Kopīgās studiju programmas atbilstība Augstskolu likuma prasībām (tabula)		
Statistika par studējošajiem pārskata periodā	3.5.1.Studentu_statistika_Dr.xlsx	3.5.1.Statistics_students_Dr.xlsx
III. Studiju programmas raksturojums - 2. Studiju saturs un īstenošana		
Studiju programmas atbilstība valsts izglītības standartam		
Studiju programmā iegūstamās kvalifikācijas atbilstību profesijas standartam (ja piemērojams)		
Studiju programmas atbilstību atbilstošās nozares specifiskajam normatīvajam regulējumam (ja piemērojams)		
Studiju kursu/ moduļu kartējums studiju programmas studiju rezultātu sasniegšanai	3.5.2.Dr-kartejums_LV.xlsx	3.5.2.Dr-kartejums_EN.xlsx
Studiju programmas plāns (katram studiju programmas īstenošanas veidam un formai)	3.5.3.Dr-plāns_LV.xlsx	3.5.3.Dr-plan_EN.xlsx
Studiju kursu/ moduļu apraksti	3.5.4. KA Doktorantura LV.docx	3.5.4. KA Doktorantura ENG.docx
Studiju programmas raksturojums - Citi obligātie pielikumi		
Par studiju programmas apgušanu izsniedzamā diploma paraugs	3.5.5.Diploms_Dr.pdf	3.5.5.Diploma_Dr.pdf
Dokuments, kas apliecina, ka augstskola vai koledža studējošajiem nodrošinās iespējas turpināt izglītības iegūvi citā studiju programmā vai citā augstskolā/ koledžā (līgums ar citu akreditētu augstskolu vai koledžu), ja studiju programmas īstenošana tiks pārtraukta	3.6_Apliecinajums_izglitiba turpinasanai.pdf	3.6_Aknowledgegment_continuing_Edu.pdf
Dokuments, kas apliecina, ka augstskola vai koledža studējošajiem garantē zaudējumu kompensāciju, ja studiju programma augstskolas vai koledžas rīcības (darbības vai bezdarbības) dēļ netiek akreditēta vai tiek atņemta studiju programmas licence un studējošais nevēlas turpināt studijas citā studiju programmā.	3.7.Apliecinajums_kompensacija.pdf	3.7.Acknowledgement_compensation.pdf
Augstskolas/ koledžas apliecinājums par studiju programmas īstenošanā iesaistāmo mācībspēku attiecīgo svešvalodu prasmi vismaz B2 līmenī atbilstoši Eiropas Valodas prasmes novērtējuma līmeņiem (līmeņu sadalījums pieejams tīmekļvietnē www.europass.lv , ja studiju programmu vai tās daļu īsteno svešvalodā.	3.5.9.Apliecinajums_svesvaloda_Dr.pdf	3.5.9.Acknowledgement_language_Dr.pdf
Ja studiju virziena ietvaros tiek īstenotas doktora studiju programmas, apliecinājums, ka doktora studiju programmas akadēmiskā personāla sastāvā ir ne mazāk kā pieci doktori, no kuriem vismaz trīs ir Latvijas Zinātnes padomes apstiprināti eksperti tajā zinātnu nozarē vai apakšnozarē, kurā studiju programma plāno piešķirt zinātnisko grādu.	3.5.10.Apliecinajums_Zinatnes_padomes_eksperti_Dr.pdf	3.5.10.Acknowledgement_Council_of_Science.pdf
Ja studiju virziena ietvaros tiek īstenotas akadēmiskās studiju programmas, apliecinājums, ka akadēmisko studiju programmu akadēmiskais personāls atbilst Augstskolu likuma 55. panta pirmās daļas trešajā punktā noteiktajām prasībām.	3.5.11.Apliecinajums_55_pants_Dr.pdf	3.5.11.Acknowledgement_Section55_Dr.pdf
Studiju līguma paraugs/-i	3.5.8.Studiju_ligums_Dr.docx	3.5.8.Study_contract_Dr.docx
Ja studiju virziena ietvaros tiek īstenotas akadēmiskās studiju programmas, kurās paredzēts, ka studēs mazāk nekā 250 pilna laika studējošie, attiecīgs Augstākās izglītības padomes atzinums atbilstoši Augstskolu likuma 55. panta otrajai daļai.		

Uzņēmējdarbība nekustamā īpašuma sfērā (41345)

Studiju virziens	<i>Vadība, administrēšana un nekustamo īpašumu pārvaldība</i>
Studiju programmas nosaukums	<i>Uzņēmējdarbība nekustamā īpašuma sfērā</i>
Izglītības klasifikācijas kods (IKK)	41345
Studiju programmas veids	<i>1. līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programma</i>
Studiju programmas direktora vārds	<i>Irēna</i>
Studiju programmas direktora uzvārds	<i>Germane</i>
Studiju programmas direktora e-pasts	<i>irena.germane@isma.lv</i>
Studiju programmas vadītāja/ direktora akadēmiskais/ zinātniskais grāds	<i>Mg.oec., Mg.paed.</i>
Studiju programmas direktora telefona numurs	
Studiju programmas mērķis	<i>Sagatavot kompetentus, sociāli atbildīgus, pašpilnveidei atvērtus namu pārvaldniekus, kuri, ievērojot nekustamā īpašuma tirgus dalībnieku intereses, spēj nodrošināt nekustamā īpašuma pārvaldību, uzturēšanu un attīstīšanu atbilstoši nekustamā īpašuma pārvaldes prasībām un tirgus attīstības tendencēm.</i>
Studiju programmas uzdevumi	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Sniegt studentiem vispusīgas zināšanas nekustamā īpašuma pārvaldīšanā, nodrošinot namu pārvaldnieka darbam nepieciešamo profesionālo un sociālo kompetenču attīstību saskaņā ar namu pārvaldnieka profesiju standartā noteiktajām prasībām un ievērojot profesijas nozīmi sociālajā kontekstā.</i> - <i>Nodrošināt mūsdienīgu, atklātu, uz studējošo interesēm un vērtībām vērstu studiju procesa organizēšanu, ievērojot savstarpējās tolerances, mijiedarbības un demokrātiskuma principus, motivēt studentus profesionālajai tālākizglītībai un pašpilnveidei.</i> - <i>Organizēt un attīstīt sadarbību ar citām izglītības iestādēm Latvijā un ārzemēs, kā arī ar profesionālajām organizācijām un darba devējiem studiju programmas kvalitātes pilnveidošanai.</i>

Sasniedzamie studiju rezultāti	<ul style="list-style-type: none"> - Spēj demonstrēt vispusīgas un specializētas zināšanas nekustamā īpašuma pārvaldīšanas jomā. - Balstoties uz analītisku pieeju, spēj veikt praktiskus uzdevumus nekustamā īpašuma pārvaldīšanā. - Pārzina jomas problemātiku un spēj risināt ar to saistītos jautājumus. - Ir motivēts meklēt efektīvus risinājumus, ir atvērts pārrunām un diskusijām par nekustamā īpašuma pārvaldīšanas un attīstīšanas stratēģijām. - Izprot un savu pilnvaru iespējās īsteno sociāli atbildīgu pieeju nekustamā īpašuma pārvaldīšanā. - Spēj nodrošināt ar nekustamo īpašumu pārvaldīšanu saistīto projektu koordināciju un kontroli, kā arī ir gatavs savu zināšanu, prasmju un kompetenču pilnveidei. - Spēj izvērtēt un pilnveidot savu un citu cilvēku darbību, strādāt sadarbībā ar citiem, plānot un organizēt darbu, lai veiktu nepieciešamos uzdevumus namu pārvaldnieka profesijā. - Spēj formulēt, aprakstīt un analizēt praktiskas problēmas namu pārvaldīšanā, atlasīt nepieciešamo informāciju un izmantot to skaidri definētu problēmu risināšanai. - Spēj izvirzīt un sasniegt mērķus nekustamā īpašuma pārvaldes un attīstīšanas jomā un izprot namu pārvaldītāja profesijas lomu plašākā sociālā kontekstā.
Studiju programmas noslēgumā paredzētais noslēguma pārbaudījums	Kvalifikācijas darba izstrāde un aizstāvēšana.

Studiju programmas varianti

Pilna laika klātie - 2 gadi - latviešu

Studiju veids un forma	Pilna laika klātie
Īstenošanas ilgums (gados)	2
Īstenošanas ilgums (mēnešos)	0
Īstenošanas valoda	latviešu
Studiju programmas apjoms (KP)	80
Uzņemšanas prasības (latviešu valodā)	vidējā izglītība
Iegūstamais grāds (latviešu valodā)	—
Iegūstamā kvalifikācija (latviešu valodā)	Namu pārvaldnieks

Īstenošanas vietas

Īstenošanas vietas nosaukums	Pilsēta	Adrese
Informācijas sistēmu menedžmenta augstskola	RĪGA	LOMONOSOVA IELA 1 k-6, LATGALES PRIEKŠPILSĒTA, RĪGA, LV-1019

Nepilna laika neklātie - 2 gadi, 5 mēneši - latviešu

Studiju veids un forma	Nepilna laika neklātie
Īstenošanas ilgums (gados)	2
Īstenošanas ilgums (mēnešos)	5
Īstenošanas valoda	latviešu
Studiju programmas apjoms (KP)	80
Uzņemšanas prasības (latviešu valodā)	vidējā izglītība
Iegūstamais grāds (latviešu valodā)	—
Iegūstamā kvalifikācija (latviešu valodā)	Namu pārvaldnieks

Īstenošanas vietas

Īstenošanas vietas nosaukums	Pilsēta	Adrese
Informācijas sistēmu menedžmenta augstskola	RĪGA	LOMONOSOVA IELA 1 k-6, LATGALES PRIEKŠPILSĒTA, RĪGA, LV-1019

III - STUDIJU PROGRAMMAS RAKSTUROJUMS (1. Studiju programmas raksturojošie parametri)

1.1. Izmaiņu studiju programmas parametros, kas notikušas kopš iepriekšējās studiju virziena akreditācijas lapas izsniegšanas vai studiju programmas licences izsniegšanas, ja studiju programma nav iekļauta studiju virziena akreditācijas lapā, apraksts un analīze.

Ievērojot iepriekšējā studiju virziena akreditācijas ekspertu ieteikumus un komentārus par studiju programmas pilnveidošanas iespējām, akreditācijas periodā tika veiktas izmaiņas pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programmā „Uzņēmējdarbība nekustamā īpašuma sfērā”. Kopš iepriekšējās akreditācijas lapas izsniegšanas studiju programmas parametros notikušas šādas izmaiņas – mainīta piešķiramā profesionālā kvalifikācija, koriģēts studiju programmas mērķis un uzdevumi, mainīta programmas īstenošanas forma, mainīts studiju programmas direktors, studiju programma netiek realizēta angļu valodā un kopš 2019. gada netiek uzņemti studenti krievu valodas plūsmā.

Notikušās izmaiņas ir apstiprinātas ISMA Senātā un ir saskaņā ar LR MK 2001. gada 20. marta noteikumiem Nr.141 “Noteikumi par pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības valsts standartu”

Studiju programmā nav studējošo tajās studiju formās un valodās, kas vairs netiek īstenotas.

Tabula Nr.3.1.1. Izmaiņas studiju programmas parametros

Studiju programmas nosaukums	“Uzņēmējdarbība nekustamā īpašuma sfērā”	Bez izmaiņām
Studiju programmas nosaukums angļu valodā	„Entrepreneurship in the Field of Real Estate”	Bez izmaiņām
Studiju programmas kods saskaņā ar Latvijas izglītības klasifikāciju	41345	Bez izmaiņām
Studiju programmas veids un līmenis	Pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programma	Bez izmaiņām

legūstamais kvalifikācijas līmenis (NKI/EKI)	4. profesionālās kvalifikācijas līmenis, 5. LKI/EKI līmenis	Bez izmaiņām
Profesijas kods profesiju klasifikatorā	<i>Profesionālā kvalifikācija mainīta saskaņā ar ekspertu ieteikumiem par skaidru programmas pozicionēšanu un darba devēju ieteikumiem.</i> 27.08.2014 tika apstiprināta iegūstamā profesionālā kvalifikācija "Namu pārvaldnieks" 3345-12 līdzšinējās "komercdarbības speciālists" PS 0119 kvalifikācijas vietā.	Mainīts
Studiju programmas apjoms (KP, rekomendējoši arī ECTS)	80 KP (120 ECTS)	Bez izmaiņām
Īstenošanas forma, veids, ilgums un īstenošanas valoda	Pilna laika klātiešana 2 gadi, latviski Nepilna laika neklātiešana 2 gadi un 5 mēneši, latviski	Bez izmaiņām
	Saskaņā ar izmaiņām Augstskolu likumā sākot no 2019 gada 1. janvāra studiju īstenošanas valoda ir latviešu. Angliski - netiek īstenota Krieviski - kopš 2019.gada studenti netiek uzņemti	Mainīts
	<i>Lai konsolidētu studiju procesu, tika nolemts atteikties no Nepilna laika klātiešanas</i> Nepilna laika klātiešana netiek īstenota	Mainīts
	<i>Lai nodrošinātu pēc iespējas aktīvāku studējošo līdzdalību studiju procesā un kvalitatīvāku programmas satura apguvi, tika nolemts atteikties no studijām tālmācības formā.</i> Pilna laika tālmācība netiek īstenota Nepilna laika tālmācība netiek īstenota	Mainīts
Īstenošanas vieta	Lomonosova iela 1, k-7., Rīga, Latvija	Bez izmaiņām
Studiju programmas direktors/-e	Mg.oec., Mg.paed. Irēna Germane	Mainīts
Uzņemšanas prasības	ISMA 1. līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmā tiek imatrikulētas personas, kuras ir ieguvušas Latvijā atzītu vispārējo vidējo vai vidējo speciālo izglītību.	Bez izmaiņām

Piešķiramais grāds, profesionālā kvalifikācija vai grāds un profesionālā kvalifikācija	Ceturtais profesionālās kvalifikācijas līmenis	Bez izmaiņām
	Kvalifikācija "Namu pārvaldnieks"	Mainīts
Studiju programmas mērķis	Sagatavot kompetentus, sociāli atbildīgus, pašpilnveidei atvērtus namu pārvaldniekus, kuri, ievērojot nekustamā īpašuma tirgus dalībnieku intereses, spēj nodrošināt nekustamā īpašuma pārvaldību, uzturēšanu un attīstīšanu atbilstoši nekustamā īpašuma pārvaldes prasībām un tirgus attīstības tendencēm.	Mainīts
Studiju programmas uzdevumi	<ul style="list-style-type: none"> - Sniegt studentiem vispusīgas zināšanas nekustamā īpašuma pārvaldīšanā, nodrošinot namu pārvaldnieka darbam nepieciešamo profesionālo un sociālo kompetenču attīstību saskaņā ar namu pārvaldnieka profesiju standartā noteiktajām prasībām un ievērojot profesijas nozīmi sociālajā kontekstā. - Nodrošināt mūsdienīgu, atklātu, uz studējošo interesēm un vērtībām vērstu studiju procesa organizēšanu, ievērojot savstarpējās tolerances, mijiedarbības un demokrātiskuma principus, motivēt studentus profesionālajai tālākizglītībai un pašpilnveidei. - Organizēt un attīstīt sadarbību ar citām izglītības iestādēm Latvijā un ārzemēs, kā arī ar profesionālajām organizācijām un darba devējiem studiju programmas kvalitātes pilnveidošanai. 	Mainīts

Sasniedzamie studiju rezultāti	<p>Studiju rezultāti ir precizēti, ievērojot kompetenču pieeju un kvalifikāciju LKI/EKI ietvarstruktūrās noteiktās prasības un atbilstoši nekustamā īpašuma tirgus prasībām.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Spēj demonstrēt vispusīgas un specializētas zināšanas nekustamā īpašuma pārvaldīšanas jomā. - Balstoties uz analītisku pieeju, spēj veikt praktiskus uzdevumus nekustamā īpašuma pārvaldīšanā. - Pārzina jomas problemātiku un spēj risināt ar to saistītos jautājumus. - Ir motivēts meklēt efektīvus risinājumus, ir atvērts pārrunām un diskusijām par nekustamā īpašuma pārvaldīšanas un attīstīšanas stratēģijām. - Izprot un savu pilnvaru iespējās īsteno sociāli atbildīgu pieeju nekustamā īpašuma pārvaldīšanā. - Spēj nodrošināt ar nekustamo īpašumu pārvaldīšanu saistīto projektu koordināciju un kontroli, kā arī ir gatavs savu zināšanu, prasmju un kompetenču pilnveidei. - Spēj izvērtēt un pilnveidot savu un citu cilvēku darbību, strādāt sadarbībā ar citiem, plānot un organizēt darbu, lai veiktu nepieciešamos uzdevumus namu pārvaldnieka profesijā. - Spēj formulēt, aprakstīt un analizēt praktiskas problēmas namu pārvaldīšanā, atlasīt nepieciešamo informāciju un izmantot to skaidri definētu problēmu risināšanai. - Spēj izvirzīt un sasniegt mērķus nekustamā īpašuma pārvaldes un attīstīšanas jomā un izprot namu pārvaldītāja profesijas lomu plašākā sociālā kontekstā. 	Mainīts
Studiju programmas noslēgumā paredzētais noslēguma pārbaudījums	Kvalifikācijas darba izstrāde un aizstāvēšana	Bez izmaiņām

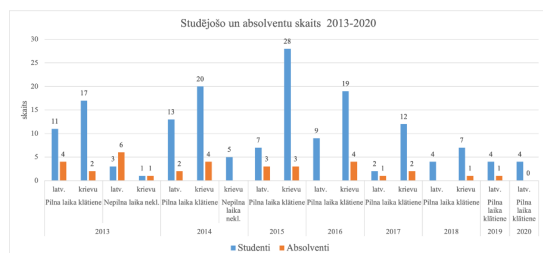
1.2. Statistikas dati par studējošajiem studiju programmā, studējošo skaita dinamika, skaita izmaiņu ietekmes faktoru analīze un novērtējums. Analizējot, atsevišķi izdalīt dažādas studiju formas, veidus, valodas.

Novērtējot studējošo skaitu kopš iepriekšējās studiju virziena akreditācijas, redzams, ka lielākais studentu skaits bija 2015. un 2016. gados. Studentu skaita samazinājums 2020. gadā ir skaidrojams

ar izmaiņām Augstskolu likumā, kuru rezultātā arī privātajās augstskolās nav tiesību īstenot studijas krievu valodā.

Visi studiju programmā studējošie mācību maksu sedz paši, programmā nav valsts budžeta vietu.

Grafisks studējošo skaita attēlojums skatāms attēlā Nr. 3.1.1. Pārskats ar studējošo un absolventu skaitu pa gadiem, kursiem, formām un valodām pievienots 3.1.1 pielikumā

Attēls Nr.3.1.1. Klātienes un neklātienes studentu un absolventu sadalījums pa gadiem latviešu un krievu plūsmā

1.3. Analīze un novērtējums par studiju programmas nosaukuma, iegūstamā grāda, profesionālās kvalifikācijas vai grāda un profesionālās kvalifikācijas mērķu un uzdevumu, studiju rezultātu, kā arī uzņemšanas prasību savstarpējo sasaisti.

2004.gadā licencētā ISMA 1. līmeņa studiju programma “Uzņēmējdarbība nekustamo īpašumu sfērā” nodrošina speciālistu, kuri saskaņā ar “Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likumu” ir tiesīgi veikt namu pārvaldnieku pienākumus, apmācību.

Studiju programmā “Uzņēmējdarbība nekustamā īpašuma jomā” tiek uzņemtas personas, kuras atbilst ISMA uzņemšanas noteikumiem. Tās ir personas, kuras ir ieguvušas Latvijā atzītu vispārējo vidējo vai vidējo speciālo izglītību.

Studiju programmas nosaukums ir pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programma “Uzņēmējdarbība nekustamo īpašumu sfērā”. Iegūstamā ceturtā līmeņa profesionālā kvalifikācija “Namu pārvaldnieks” skaidri definē jomu, kurā ir noteikti studijas programmas mērķi un uzdevumi.

Mērķi un uzdevumi ir formulēti saskaņā ar iegūstamās kvalifikācijas “Namu pārvaldnieks”[1] profesiju standartā noteiktajām prasmēm, zināšanām un kompetencēm, kā arī ievērojot kompetenču pieeju un kvalifikāciju LKI/EKI ietvarstruktūrās noteiktās prasības. Turklāt tiek ņemta vērā arī dzīvojamo māju apsaimniekošanas lielā nozīme nekustamo īpašumu tirgū, ko apstiprina arī starptautiskajos cilvēktiesību dokumentos formulētā atziņa, ka katram cilvēkam ir “Tiesības uz mājokli” [2].

ANO Starptautiskajā paktā par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām un ANO Ekonomisko, sociālo un kultūras tiesību komitejas Vispārējā komentārā Nr.4 par tiesībām uz pienācīgu mājokli minimālajā standartā citu starpā ir noteiktas sekojošas prasības:

- pakalpojumu, materiālu un infrastruktūras pieejamība – stabila pieeja dabas un kopējiem resursiem, ūdensapgādes sistēmām, pieeja enerģijai ēdiena pagatavošanai, apkurei, apgaismojumam, sanitārajām, higiēnas, pārtikas produktu glabāšanas un atkritumu izvešanas sistēmām;
- mājokļa derīgums dzīvošanai – dzīvojamai telpai ir jābūt tādai, kas aizsargā pret aukstumu,

mitrumu, karstumu, lietu, vēju vai citiem draudiem veselībai.

ISMA studiju programmā „Uzņēmējdarbība nekustamā īpašuma sfērā” atbildīgi interpretē prasības, kuras ir jāievēro saskaņā ar starptautiskajām cilvēktiesību normām. Šīs prasības, kuras atbilst arī LKI ietvarstruktūrās noteiktajai kompetencei – izprast attiecīgās profesijas vietu plašākā sociālā kontekstā – , ir integrētas studiju programmas mērķī, uzdevumos un sagaidāmajos studiju rezultātos.

Pēc studiju beigšanas studenti var turpināt studijas 2.līmeņa profesionālā bakalaura studiju programmās

[1] Profesijas standarts „Namu pārvaldnieks”

Saskaņots Profesionālās izglītības un nodarbinātības trīspusējās sadarbības apakšpadomes 2009. gada 18. aprīļa sēdē, protokols Nr. 4

Atbilst piektajam Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras līmenim (5 LKI)

Norāde: <https://registri.visc.gov.lv/profizglitiba/dokumenti/standarti/ps0286.pdf>

[2] Skat 25.01.2020 (Eiropas Sociālās Hartas 16.pants *Tiesības uz mājokli*).

III - STUDIJU PROGRAMMAS RAKSTUROJUMS (2. Studiju saturs un īstenošana)

2.1. Studiju kursu/ moduļu satura aktualitātes un atbilstības nozares, darba tirgus vajadzībām un zinātnes tendencēm novērtējums. Sniegt informāciju, vai, un kā studiju kursu/ moduļu saturs tiek aktualizēts atbilstoši nozares, darba tirgus un zinātnes attīstības tendencēm. Maģistra vai doktora studiju programmu gadījumā norādīt un sniegt pamatojumu, vai grādu piešķiršana balstīta attiecīgās zinātnes nozares vai mākslinieciskās jaunrades jomas sasniegumos un atziņās.

Pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programma „Uzņēmējdarbība nekustamā īpašuma sfērā” paredz pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības diploma un ceturrtā līmeņa profesionālās kvalifikācijas **namu pārvaldnieks** iegūšanu. Ar LR IZM Akreditācijas komisijas sēdes 2013. gada 14. jūnija lēmumu Nr. 168 studiju programma „Uzņēmējdarbība nekustamā īpašuma sfērā” tika akreditēta uz sešiem gadiem.

Detalizēta informācija par studiju programmas „Uzņēmējdarbība nekustamā īpašuma sfērā” saturu

ir aprakstīta šādos dokumentos:

- Studiju programmas „Uzņēmējdarbība nekustamā īpašuma sfērā” studiju plāns (Pielikums Nr. 3.1.3).
- Studiju programmas „Uzņēmējdarbība nekustamā īpašuma sfērā” studiju kursu apraksti (Pielikums Nr. 3.1.4).
- Studiju kursu kartējums studiju programmas „Uzņēmējdarbība nekustamā īpašuma sfērā” studiju rezultātu sasniegšanai (Pielikums Nr. 3.1.2).
- Studiju programmas „Uzņēmējdarbība nekustamā īpašuma sfērā” atbilstība valsts izglītības standartam (Pielikums Nr. 3.1.9)
- Studiju programmas „Uzņēmējdarbība nekustamā īpašuma sfērā” atbilstība profesijas standartam (Pielikums Nr. 3.1.10).

Latvijas mājokļu politikas attīstības ietvaros, pārejot uz tirgus ekonomiku, lielākā daļa valsts un pašvaldību īpašumu (t.sk. dzīvojamais fonds) tika privatizēti, tādējādi sašaurinot valsts un pašvaldību tiešu ietekmi uz nekustamo īpašumu tirgu un tā attīstību, ļaujot šajos procesos piedalīties un tos virzīt privātpašniekiem[1]. Noslēdzoties dzīvojamo māju plānveida privatizācijai, radās nepieciešamība detalizēti regulēt dzīvokļu īpašnieku un pārvaldnieku savstarpējās tiesības un pienākumus.

Mūsdienās nekustamā īpašuma pārvaldīšana ir atbildīgs darbs, kura izpildei ir nepieciešamas zināšanas par uzņēmuma komercdarbību, kā arī tehniskās un juridiskās zināšanas. Ņemot vērā nozares mainīgumu un dinamisko attīstību, ISMA studiju programmas “Uzņēmējdarbība nekustamā īpašuma sfērā” studiju kursu saturs tiek pastāvīgi pilnveidots un aktualizēts.

Atbilstoši ISMA Senāta 2016. gada 29. decembra sēdē apstiprinātajam “Studiju virzienu padomes nolikumam” studiju kursa saturs tiek aktualizēts un apstiprināts atbilstošā studiju virziena padomē.

Studiju kursu saturs ir aktualizēts, ievērojot:

- LR MK 2001. gada 20. martā pieņemtos noteikumus Nr.141 “Noteikumi par pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības valsts standartu”;
- Ceturtās profesionālās kvalifikācijas profesijas standarta „Namu pārvaldnieks” noteiktās prasības;
- Darba devēju ieteikumus, aicinot viņus uz tikšanās reizēm ar studentiem vai uzstāties/piedalīties konferencēs, saņemot atgriezenisko saiti no prakses vietām un aicinot darba devējus piedalīties kvalifikācijas darbu aizstāvēšanas komisijās, kā arī recenzējot kvalifikācijas darbus;
- Studējošo un absolventu aptauju rezultātus;
- Ieteikumus sadarbības līgumu ietvaros ar ES nozares speciālistiem par aktualitātēm namu pārvaldīšanas jomā un saņemot viņu vērtējumus par studiju programmas satura atbilstību namu pārvaldes aktualitātēm ES;
- ISMA Vadības, administrēšanas un nekustāmo īpašumu pārvaldības studiju virziena padomes ietvaros izveidoto absolventu, darba devēju un docētāju darba grupu

Studiju kursus pārskata un aktualizē vienu reizi gadā. Studiju programmas „Uzņēmējdarbība nekustamā īpašuma jomā” studiju kursu saturs ir aktuāls un atbilstošs nozares tendencēm un darba tirgus vajadzībām. Aktualizētais studiju plāns ir apstiprināts ISMA Senāta sēdē 24.02.2020, protokols Nr. 1-20,

Kopš iepriekšējās akreditācijas lapas saņemšanas veiktās izmaiņas studiju programmā ir atspoguļotas tabulā Nr. 3.1.2

Tabula Nr. 3.1.2. Izmaiņas studiju kursa saturā

Veikto izmaiņu kopums	Izmaiņas studiju kursos akreditācijas periodā	Pamatojums
--------------------------	---	------------

Aktualizēts: Studiju kursu nosaukums KP skaits Studiju kursa apraksts	Pētījumu metodes un statistika 4KP	Akreditācijas ekspertu ieteikumi, profesijas standarta prasības
	Ievads studijās un nekustamā īpašuma ekonomika 2KP	Profesijas standarta prasības Darba grupas ieteikums
	Lietišķā komunikācija svešvalodā 4 KP	Profesijas standarta prasības Darba grupas ieteikumi
	Nekustamā īpašuma pārvaldes tiesiskais regulējums Latvijā un ES 4KP	Profesijas standarta prasības Darba grupas ieteikums Studiju plāna korigēšana
	Nekustamā īpašuma pārvaldes finansiālie aspekti 4KP	Profesijas standarta prasības Darba grupas ieteikums
	Grāmatvedība un nodokļi 2 KP	Profesijas standarta prasības Darba grupas ieteikums
	IT Nekustamo īpašumu pārvaldīšanā 4 KP	Profesijas standarta prasības Darba grupas ieteikums
	Tirgzinības nekustamo īpašumu jomā 2KP	Profesijas standarta prasības
	Vadīšanas teorija 2KP	Darba grupas ieteikums
	Uzņēmējdarbības organizēšana un plānošana 2KP	Darba grupas ieteikums
	Namu energoefektivitāte un energoaudīts 2 KP	Profesijas standarta prasības
	Būvkomercdarbības praktiskie aspekti 2KP	Darba grupas ieteikums

Ieviests: Jauns studiju kurss Jauns studiju kursa apraksts	Darba tiesības 2KP	Profesijas standarta prasības Darba grupas ieteikums
	Būvprojektu izstrāde, plānošana un pārraudzība 4KP	Profesijas standarta prasības ES sadarbības partneru ieteikumi
	Būvju konstrukcijas, ēku un būvju tehniskā stāvokļa novērtēšana 2KP	Profesijas standarta prasības
	Namu inženierkomunikācijas, to apkalpošana un uzturēšana 4KP	Profesijas standarta prasības
	Nekustamā īpašuma pārvaldīšana, apsaimniekošana un novērtēšana 4KP	Profesijas standarta prasības Darba grupas ieteikums
	Lietišķā komunikācija un lietvedība 2 KP	Profesijas standarta prasības Darba grupas ieteikums
Aktualizēts studiju kursa apraksts	Vadības psiholoģija un sociālā atbildība 2KP	Profesijas standarta prasības Darba grupas ieteikums ES sadarbības partneru ieteikumi
	Kvalifikācijas prakse 16KP	Akreditācijas ekspertu ieteikumi, Prakšu vietu vadītāju un studentu ieteikumi, Profesijas standarta prasības.

Saskaņā ar Latvijas Ekonomikas ministrijas 2018. gada jūnija „Informatīvo ziņojumu par darba tirgus vidēja un ilgtermiņa prognozēm” darba tirgū paredz, ka, lai gan tiek sagaidīts salīdzinoši straujš ekonomiskās aktivitātes pieaugums, tomēr pieprasījums pēc darbaspēka paliks gandrīz nemainīgs un dažās nozarēs pat saruks, jo izaugsmei ir jānotiek lielākoties produktivitātes pieauguma dēļ.

Pēc nozares speciālista, SIA „Rīgas Nami” valdes priekšsēdētāja, Ervina Straupes domām tas jau ir skāris arī namu pārvaldniekus. Viņš norāda, ka, strādājot brīva tirgus apstākļos, ir jāsaprot, ka uzņēmuma pastāvēšanas pamatā ir klienti, kuri ir apmierināti ar saņemto pakalpojumu. Produktivitātes pieaugums namu pārvaldīšanas jomā ir ilgtermiņa partnerattiecību veidošana ar cilvēkiem, kuri vienmēr saņem kvalitatīvu un izsmeljošu informāciju par iespējamajiem problēmu un apsaimniekošanas risinājumiem.

Izvērtējot ISMA studiju programmas “Uzņēmējdarbība nekustamā īpašuma sfērā” atbilstību mūsdienīgu namu pārvaldnieku darba specifikai, ISMA sadarbības partneris Vācijā “Interholz Haus und Grundbesitz” GMBH vadītājs M.Berghofers atzīst, ka programmas studiju kursu saturs atbilst nozares izaicinājumiem un sniedz nepieciešamās prasmes un zināšanas tādās nekustamā īpašuma pārvaldes jomās kā uzņēmuma komerciāli tiesiskā pārvalde un nekustamā īpašuma tehniskā pārvalde. M.Berghofers pozitīvi novērtēja to, ka, veidojot un aktualizējot ISMA studiju kursus, tiek ņemts vērā tas, ka namu pārvaldnieka uzdevums ir ne tikai mājas apsaimniekošana, bet sarežģīts ilgtermiņa sadarbības veidošanas process, kā pamatā ir iedzīvotāju vajadzības uz drošu un piemērotu mājokli.

[1] Skat. “Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju” mērķi, kas ietverts 2.pantā <http://likumi.lv/doc.php?id=35770> .

2.2. Studiju kursos/ moduļos iekļautās informācijas, sasniedzamo rezultātu, izvirzīto mērķu u.c. rādītāju savstarpējās sasaistes, studiju kursu/ moduļu mērķu sasaistes ar studiju programmas mērķiem un sasniedzamajiem rezultātiem novērtējums. Doktora studiju programmas gadījumā, galveno pētniecības virzienu apraksts, programmas ietekme uz pētniecību un citiem izglītības līmeņiem.

Studiju programmas izstrāde un īstenošana tiek balstīta uz savstarpēji saistītu vairāku aspektu mijiedarbību. Ievērojot profesijas standartā noteiktās prasības un atbilstoši nekustamo īpašumu tirgus tendenču attīstībai, tiek formulēts programmas mērķis un no tā izrietošie uzdevumi.

Programmas saturs (studiju kursu sadalījums) balstīts uz mērķa un studiju rezultātu sasniegšanu un izglītības standartā noteiktajiem kritērijiem; attiecīgi studiju kursu saturs tiek veidots, lai īstenotu profesijas standartā noteikto zināšanu, prasmju, kompetenču apguvi un nodrošinātu studiju programmas mērķa realizāciju.

Studiju kursu saturs tiek apspriests un apstiprināts, sadarbojoties studiju programmā iesaistītajiem mācībspēkiem un studiju virziena padomes dalībniekiem, līdz ar to tiek nodrošināta starppriekšmetu sasaiste un kopējo prasību attiecībā pret studiju rezultātu sasniegšanu saskaņošana, izslēgta nevajadzīga satura dublēšanās.

Tabula Nr. 3.1.2(1). Piemēri par studiju kursos iekļautās informācijas savstarpējo sasaisti, sasaisti ar studiju programmas mērķi kā arī sasniedzamajiem rezultātiem

Studiju programmas mērķis un sasniedzamie rezultāti	Piemēri par studiju kursos iekļautās informācijas savstarpējo sasaisti, sasaisti ar studiju programmas mērķi kā arī sasniedzamajiem rezultātiem
Studiju kursos iekļautā informācija	<p>Izstrādājot studiju kursus, tika ievērots pēctecības princips. Tā, piemēram, apgūstot tādos studiju kursus kā:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Nekustamā īpašuma pārvaldīšana, apsaimniekošana un novērtēšana; · Namu inženierkomunikācijas, to apkalpošana un uzturēšana; · IT nekustamo īpašumu pārvaldīšanā, <p>ir nepieciešamas priekšzināšanas, ko studenti apgūst tādos studijuursos kā</p> <ul style="list-style-type: none"> · Ievads studijās un nekustamā īpašuma ekonomikā; · Būvkomercdarbības praktiskie aspekti. <p>Savukārt apgūstot tādos studijuursos kā</p> <ul style="list-style-type: none"> · Namu energoefektivitāte un energoaudits; · Vadības psiholoģija un sociālā atbildība; <p>ir nepieciešamas priekšzināšanas, kas tiek apgūtas tādos studijuursos kā</p> <ul style="list-style-type: none"> · Būvkomercdarbības praktiskie aspekti; · Namu inženierkomunikācijas, to apkalpošana un uzturēšana; · Vadības teorija; · Tirdzniecības nekustamo īpašumu jomā. <p>Savukārt kvalifikācijas praksi ietver un kvalifikācijas darbu studenti izstrādā, kad ir pilnībā apgūti visi studiju kursi.</p>
Studiju programmas mērķis	

<p>Sagatavot kompetentus, sociāli atbildīgus, pašpalīdzībai atvērtus namu pārvaldniekus, kuri, ievērojot nekustamā īpašuma tirgus dalībnieku intereses, spēji nodrošināt nekustamā īpašuma pārvaldību, uzturēšanu un attīstīšanu atbilstoši nekustamā īpašuma pārvaldes prasībām un tirgus attīstības tendencēm.</p>	<p>Izstrādājot studiju kursus un formulējot to mērķus, kā būtisks atskaite punkts tika ņemti vērā studiju programmas mērķi formulētie kritēriji un vērtības. Tā, piemēram, sociālā atbildība tiek ietverta tādos studijuursos kā:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Vadības psiholoģija un sociālā atbildība; · Vadības teorija; · Uzņēmējdarbības organizēšana un plānošana. <p>Savukārt, nekustamā īpašuma tirgus dalībnieku interešu ievērošana un spēja nodrošināt nekustamā īpašuma pārvaldību, uzturēšanu un attīstīšanu atbilstoši nekustamā īpašuma pārvaldes prasībām un tirgus attīstības tendencēm kā būtisks aspekts ir iekļauts tādos studijuursos kā:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Nekustamā īpašuma pārvaldīšana, apsaimniekošana un novērtēšana; · Namu energoefektivitāte un energoaudits; · Namu inženierkomunikācijas, to apkalpošana un uzturēšana; · Būvju konstrukcijas, ēku un būvju tehniskā stāvokļa novērtēšana.
--	--

Sasniedzamie studiju rezultāti

<p>Studiju rezultāti ir precīzēti, ievērojot kompetenču pieeju un kvalifikāciju LKJĒKJ ietvaros strukturālās noteiktās prasības un atbilstoši nekustamā īpašuma tirgus prasībām.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Spēj demonstrēt vispusīgas un specializētas zināšanas nekustamā īpašuma pārvaldīšanas jomā; - Balstoties uz analītisku pieeju, spēj veikt praktiskus uzdevumus nekustamā īpašuma pārvaldīšanā; - Pārziņa jomas problemātiku un spēj risināt ar to saistītos jautājumus; - Ir motivēts meklēt efektīvus risinājumus, ir atvērts pārrunām un diskusijām par nekustamā īpašuma pārvaldīšanas un attīstīšanas stratēģijām; - Izprot un savu pilnvaru iespējas īsteno sociāli atbilstošu pieeju nekustamā īpašuma pārvaldīšanā; - Spēj nodrošināt ar nekustamo īpašumu pārvaldīšanu saistīto projektu koordināciju un kontroli, kā arī ir gatavs savu zināšanu, prasmju un kompetenču pilnveidei; - Spēj izvērtēt un pilnveidot savu un citu cilvēku darbību, strādāt sadarbībā ar citiem, plānot un organizēt darbu, lai veiktu nepieciešamos uzdevumus namu pārvaldnieka profesijā; - Spēj formulēt, aprakstīt un analizēt praktiskas problēmas namu pārvaldīšanā, atlasīt nepieciešamo informāciju un izmantot to skaidri definētu problēmu risināšanai; - Spēj izvirzīt un sasniegt mērķus nekustamā īpašuma pārvaldes un attīstīšanas jomā un izprot namu pārvaldītāja profesijas lomu plašākā sociālā kontekstā. 	<p>Lai vispusīgi izvērtētu studiju programmas apguves rezultātus, studiju kursu apguvē studentiem ir jāveic vairāki praktiskie darbi. Piemēram, studentu spēja demonstrēt vispusīgas un specializētas zināšanas nekustamā īpašuma pārvaldīšanas jomā, jomas problemātikas pārzināšana un spēja risināt ar to saistītos jautājumus atspoguļojas tādos praktiskos darbos kā:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Praktiskais darbs "Dzīvojamās mājas uzturēšanas darba plānošana, un tā sastādīšana"; - Grupu darbs "Dzīvokļu īpašnieku kopsapulce, tās vadīšana, nepieciešamo dokumentu sagatavošana, lēmumu pieņemšana, aptaujas organizēšana"; - Veikt ēkas video apsekošanu, Sagatavot prezentāciju par jautājumiem; - Ēku vispārīgs raksturojums un to konstruktīvie elementi; - Ēku tehniskā stāvokļa raksturojums sērievēda dzīvojamo māju apbūvē; - Būvkonstrukciju nolietojuma novērtējums sērievēda dzīvojamajās mājās. <p>Studiju rezultāti, kas vērsti uz motivāciju meklēt efektīvus risinājumus, būt atvērtam pārrunām un diskusijām par nekustamā īpašuma pārvaldīšanu un attīstīšanas stratēģijām, spēju formulēt, aprakstīt un analizēt praktiskas problēmas namu pārvaldīšanā, atlasīt nepieciešamo informāciju un izmantot to skaidri definētu problēmu risināšanai, kā arī spēju izvērtēt un pilnveidot savu un citu cilvēku darbību, strādāt sadarbībā ar citiem, plānot un organizēt darbu, lai veiktu nepieciešamos uzdevumus namu pārvaldnieka profesijā atspoguļojas tādos praktiskos darbos kā</p> <ul style="list-style-type: none"> - Izstrādāt komunālo maksājumu samazināšanas iespēju analīzi; - Referāts par energoapgādes sistēmām dzīvojamajās mājās, to sastāvdaļas - avots, tīkli, patērētājs, daudzdzīvokļu mājas siltuma zudumu raksturojums; - Izstrādāt sadarbības memorandu namu pārvaldniekiem, ar mērķi optimizēt saimnieciskās darbības izmaksas, nodrošināt kvalitatīvu namu pārvaldīšanas pakalpojumu un nekustamā īpašuma vērtības palielināšanu (ievērojot reģionālās īpašības) <p>Studiju rezultāti, kas vērsti uz spēju izvirzīt un sasniegt mērķus nekustamā īpašuma pārvaldes un attīstīšanas jomā un izprast namu pārvaldītāja profesijas lomu plašākā sociālā kontekstā atspoguļojas tādos studiju kursu praktiskajos darbos kā:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vadiņas psiholoģija un sociālā atbildība; - Kvalifikācijas prakses uzdevumos.
--	--

2.3. Studiju īstenošanas metožu (tajā skaitā vērtēšanas) novērtējums, iekļaujot analīzi par to, kā tiek izvēlētas studijuursos/ moduļos izmantotās studiju īstenošanas (tajā skaitā vērtēšanas) metodes, kādas tās ir un kā tās veicina studiju kursu rezultātu un studiju programmas mērķu sasniegšanu. Iekļaut skaidrojumu, kā studiju procesa īstenošanā ņemti vērā studentcentrētas izglītības principi.

ISMA studiju programmas “Uzņēmējdarbība nekustamā īpašuma sfērā” īstenošanas procesā tiek pielietotas daudzveidīgas studiju metodes un formas. Kopumā, izvērtējot programmas praktisko īstenošanu, jāatzīmē, ka līdzīgi kā iepriekšējā pašnovērtējuma periodā tiek izmantotas studiju programmas specifikai atbilstošas pasniegšanas metodes un formas –lekcijas, semināri, diskusijas, prāta vētras, praktisko situāciju analīze, prezentācijas, patstāvīgie darbi gan individuāli, gan grupās u.c.

Regulāri notiek mācībspēku dalīšanās ar pieredzi jaunu, mūsdienīgu apmācības metožu izmantošanā, e-vides iespēju apguvē, radošas domāšanas attīstīšanā un tamlīdzīgi, tai skaitā ikgadējās konferences „Open Learning and Distance Education” ietvaros, kas 2020.gada janvārī notika jau 18.reizi.

Mācībspēki izvēlas studiju metodes un formas atbilstoši savam studiju kursam, praktiskajai darbībai studiju procesā, kā arī izprotot izmantoto metožu specifiku studentu kompetenču pilnveidošanā un studiju kursu un studiju programmas mērķu sasniegšanā. Studentcentrētas izglītības principu ievērošana augstskolā piešķir studējošiem papildu pilnvaras un uzliek papildu pienākumus un atbildību. Atbalstot studentu iespējas ietekmēt savu studiju procesu, ISMA docētāji pieņem izaicinājumu veidot mūsdienīgu, atvērtu un inovatīvas idejas atbalstošu studiju procesu.

Pirms konkrētā studiju kursa pasniedzējs iepazīstina studentus ar studiju teorētisko pamatojumu, pārrunā ar studentiem studiju kursa aktualitāti un, ņemot vērā studentu kontingentu un viņu vajadzības, kā arī studiju kursa specifiku, vienojas ar studentiem par piemērotu mācīšanās veidu izvēli. Studenti ir aicināti semināros praktiski risināt kādu jautājumu, diskutēt par problēmjautājumiem vai veikt situācijas analīzi.

Studenti tiek motivēti un saņem docētāju atbalstu izmantot dažādas iespējas sava patstāvīgā darba plānošanā un organizēšanā, piemēram, izmantot attiecīgo studiju kursu mācībspēku sagatavotos studiju materiālus MOODLE elektroniskajā apmācības sistēmā. Taču jāatzīmē, ka būtu vēlams vēl aktīvāks MOODLE sistēmas izmantojums saziņas procesā starp mācībspēkiem un studējošiem, ne tikai izmantojot tajā ievietotos studiju materiālus, bet arī kārtējot interaktīvus testus un citus studiju procesā pieļaujamus pārbaudījumus un komunicējot e-vidē.

Studiju procesā studējošo sasniegto studiju rezultātu vērtēšana notiek saskaņā ar ISMA noteikumiem „Studiju pārbaudījumi un to organizēšanas kārtība” (pēdējā redakcijā apstiprināti 19.12.2019. Senāta sēdē, protokols Nr.5-19). Tie nosaka iespējamās pārbaudījumu un starppārbaudījumu veidus, kā arī studiju kursa noslēguma pārbaudījumu formas (ieskaite vai eksāmens).

Mācībspēki, uzsākot darbu auditorijā, iepazīstina studējošos ar plānoto studiju rezultātu vērtēšanas sistēmu. Studējošiem tiek paziņots, kādi nosacījumi studiju kursa apguves laikā jāizpilda, kā tiks vērtētas zināšanas, kā veidosies gala vērtējums. Šis prasību kopums arī iekļauts katra studiju kursa aprakstā.

Studiju procesā studējošo sasniegto studiju rezultātu vērtēšana notiek, izmantojot:

- kontroldarbus;
- testus;
- projektu izstrādi un aizstāvēšanu;
- studējošo patstāvīgo darbu izvērtēšanu semināros, referātu sagatavošanu un aizstāvēšanu;
- ieskaites vai eksāmenus.

Vērtēšanā tiek ņemts vērā arī studējošo darbs semestra laikā (sekmība kontroldarbos, aktivitāte semināros, patstāvīgo darbu izstrāde, referātu sagatavošana u.c.), pielietojot kumulatīvo vērtējuma metodi, kas paredz pakāpenisku gala vērtējuma veidošanu no vairākiem studējošā darba veidiem.

Noslēdzošais posms studiju programmas apgūvē ir valsts pārbaudījuma kārtošana, t.sk., kvalifikācijas darba izstrāde un aizstāvēšana. Studējošais var aizstāvēt noslēguma darbu tikai tad, kad apgūts viss programmas saturs, respektīvi, iegūts pozitīvs vērtējums par katru studiju kursu un prakses uzdevumu veikšanu.

Tabula Nr. 3.1.2(2) „Vērtēšanas metožu novērtējums”

Vērtēšanas metodes	Vērtēšanas metožu atbilstība studiju īstenošanas veidam un studiju kursiem	Vērtēšanas metožu novērtējums studiju rezultātu un programmas mērķa sasniegšanas aspektā
--------------------	---	--

Studējošo studiju rezultātu vērtēšana notiek saskaņā ar ISMA noteikumiem „Studiju pārbaudījumi un to organizēšanas kārtība” (pēdējā redakcijā apstiprināti 19.12.2019. Senāta sēdē, protokols Nr.5-19). Tie nosaka iespējamās pārbaudījumu un starppārbaudījumu veidus, kā arī studiju kursa noslēguma pārbaudījumu formas (ieskaite vai eksāmens). Detalizēts katra studija kursa novērtēšanas metožu kopums gan pilna laika, gan nepilna laika studijām ir atspoguļots studiju kursu aprakstos.

Gan pilna laika studijās, gan nepilna laika studijās, novērtējot kvalifikācijas praksi, tiek ņemta vērā studenta sagatavotās prakses atskaites atbilstība izvirzītajiem prakses uzdevumiem, novērtējums, ko students saņem no prakses vadītāja uzņēmumā, kā arī studenta sniegums, aizstāvojot kvalifikācijas praksi. Kvalifikācijas darbu novērtēšanā tiek ņemta vērā kvalifikācijas vadītāja atsauksme, recenzenta vērtējums, kā arī studenta sniegums, aizstāvojot kvalifikācijas darbu.

Izstrādātajos studiju kursu aprakstos ir noteikts zināšanu, spēju, prasmju un kompetenču īpatsvars, kas studentam ir jāiegūst, apgūstot noteikto kursu. Studiju programmas ietvaros nepastāv būtiskas atšķirības studentu novērtēšanas metodēs pilna un nepilna laika studiju veidos. Studiju kursa noslēguma pārbaudījumus studenti kārtos sesijas laikā klātienē vai attālināti, izmantojot IT komunikācijas platformas. (Zoom, Moodle)

Katrā studiju kursa aprakstā tiek norādīts, ka studiju kursa vērtējumu atbilstoši KP īpatsvaram (2KP vai 4KP) veido ieskaite vai eksāmens, kā arī cik liels īpatsvars ir patstāvīgiem darbiem. Ievērojot to, ka nepilna laika studentiem ir nepieciešams vairāk laika studiju kursa satura apguvei, studiju plāna realizācijas ilgums atšķiras. Pilna laika studijās tie ir 4 semestri. Nepilna laika studijās tie ir 5 semestri. Pandēmijas laikā noteiktie ierobežojumi ir veicinājuši pasniedzēju un studējošo savstarpējo komunikācijas prasmju pilnveidi, izmantojot *Zoom un Moodle* platformas. Tas ietekmē arī studiju procesa vērtēšanas metodes. Šīs jauniegūtās prasmes tiek aktīvi integrētas studiju procesā un studiju rezultātu vērtēšanas metodoloģijā, tādējādi izlīdzinot atšķirības starp pilna laika un nepilna laika studiju procesiem.

Lai nodrošinātu vērtēšanas metožu objektivitāti gan pilna, gan nepilna laika studijās, kā arī veicinātu vērtēšanas metožu atbilstību studiju programmas mērķī definētajām pamatnostādnēm, ISMA tiek veikta vērtēšanas metožu atbilstības analīze.

- Pasniedzēji, analizējot studiju programmas kursu vērtēšanas metodes, ņem vērā darba devēju ieteikumus. Piemēram, sekojot darba devēju ieteikumiem par nepieciešamību pilnveidot studentu kompetences praktisko jautājumu risināšanā, studiju procesā tika ieviesti vairāki praktiskie darbi.

- Nozīmīgs aspekts studiju procesa vērtēšanas metožu analīzē ir studentu viedoklis. Vērtējums par studiju kursu ir atspoguļots studentu aptaujās. Studenti tiek aicināti piedalīties novērtēšanas metožu un atzīmju objektivitātes analīzē.

- Studentu kvalifikācijas prakšu un kvalifikācijas darbu vērtēšanas procesa analīze notiek ISMA Vadības, administrēšanas un nekustāmo īpašumu pārvaldības studiju virziena padomes ietvaros.

2.4. Ja studiju programmā ir paredzēta prakse, sniegt studiju programmā iekļauto studējošo prakšu uzdevumu sasaistes ar studiju programmā sasniedzamajiem studiju rezultātiem analīzi un novērtējumu. Norādīt, kā augstskola/ koledža studiju programmas ietvaros atbalsta studējošos studiju prakses ietvaros izvirzīto uzdevumu sasniegšanai.

Pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programmas „Uzņēmējdarbība nekustamā īpašuma sfērā” studiju plāna sastāvdaļa ir kvalifikācijas prakse, kuras apjoms ir 16 KP. Kvalifikācijas prakses mērķis ir nostiprināt, padziļināt un sistematizēt studiju laikā uzkrātās zināšanas un praktiskās iemaņas, iegūt un pilnveidot namu pārvaldnieka profesiju standartā noteiktās kompetences un spējas, kā arī veidot izpratni par namu pārvaldnieka profesijas aktualitāti plašākā sociālajā kontekstā. Tāpat prakses laikā studentam ir iespēja iegūt un apkopot informāciju un materiālus, kuri ir nepieciešami, lai veiktu analītisko un pētniecisko darbu atbilstoši izvēlētajai kvalifikācijas darba tēmai.

Studiju programmas kvalifikācijas prakses uzdevumi ir strukturēti tā, lai veicinātu profesionālo kompetenču attīstību nekustamā īpašuma tehniskajā, tiesiskajā, finanšu un administratīvi saimnieciskajā pārvaldē. Prakses uzdevumi, to gaita un atskaites noformēšanas prasības atspoguļotas prakses aprakstā (skat. Pielikumu Nr. 3.1.4). Studenta sadarbībā ar izvēlēto kvalifikācijas darba vadītāju prakses uzdevumi var tikt papildināti vai koriģēti atbilstoši izstrādājamā kvalifikācijas darba tēmai.

Ņemot vērā to, ka namu pārvaldniekiem ir nepieciešams iegūt plašu kompetenču spektru, prakses uzdevumu izstrādei studiju virziena padomē tiek organizētas darba grupas, kurās darbojas gan ISMA administratīvie un mācībspēki (programmas direktors, vadošie docētāji, karjeras centra vadītāja, starptautiskās daļas vadītājs u.c.), gan vietējie un ārzemju darba devēji. Šī sadarbība tiek īstenota, lai kvalifikācijas praksē esošie uzdevumi atspoguļotu visus namu pārvaldnieka darbā nepieciešamo zināšanu, prasmju un kompetenču aspektus un veicinātu studentu profesionālo gatavību iekļauties darba tirgū. Piemēram, Rīgas domes mājokļu un vides departamenta saimniecības daļas vadītāja Ingrīda Mutjanko regulāri piedalās prakses uzdevumu apspriešanā studiju programmas “Uzņēmējdarbība nekustamā īpašuma sfērā” ietvaros.

Uz lūgumu izvērtēt esošo prakses uzdevumu aktualitāti un atbilstību ES nekustamā īpašuma pārvaldīšanas aktualitātēm ir atsaucies arī “Industrie- und Handelskammer für München und Oberbayern” (IHK) sertificētais nekustamo īpašumu pārvaldnieks S.Berghofers. Viņa ieteikums – papildināt prakses uzdevumus, ietverot tajos sociālā aspekta nozīmi namu pārvaldnieka kompetenču pilnveidošanā, tika ņemts vērā un tika iestrādāts prakses uzdevumos.

Visi studiju programmas kvalifikācijas prakses uzdevumi ir saistīti ar studiju programmas ietvaros sasniedzamajiem rezultātiem, balstīti uz profesijas standartā noteiktajām un studijuursos apgūtajām zināšanām, prasmēm un kompetencēm. Šī sasaiste un prasības skaidri formulētas prakses aprakstā.

Pirms došanās praksē visiem studējošajiem tiek organizēti prakses semināri – sapulces, kur tiek skaidrota studiju prakses norise, prakses uzdevumu nepieciešamība un studiju prakses dokumentu noformējums, studenti tiek informēti par sadarbības partneriem no Latvijas un ārvalstīm, ar kuriem ISMA darbojas prakses un darba ietvaros, tiek iepazīstināti ar ISMA mājas lapas sadaļu “Prakse studentiem”, kur viņi var atrast nepieciešamo informāciju par praksi, kā arī iepazīties ar sadaļu, kur norādītas aktuālās vakances.

Katru gadu novembra beigās augstskolā tiek rīkota starptautiskā konference “Internship and Employment”, kuras ietvaros studenti iepazīstas ar potenciālajiem darba devējiem no Latvijas un ārvalstīm, gūst papildu zināšanas uzņēmumu pārvaldības, personāla lietvedības un mārketinga jomās, iepazīstas ar Latvijas un ārvalstu darba tirgus attīstības un pieprasījuma tendencēm.

Līdztekus ISMA darbam par augstskolā studējošo karjeras iespēju paplašināšanu un līgumu slēgšanu par prakses vietu nodrošinājumu, ir jāatzīst, ka ir jāturpina darbs augstskolas sadarbības partneru tīkla paplašināšanai nekustamā īpašuma pārvaldīšanas jomā.

Karjeras centra vadītāja regulāri tiek ar vietējo un ārzemju darba devēju pārstāvjiem un aicina viņus piedāvāt arī apmaksātas prakses vietas. Studenti tiek aicināti uz sapulcēm, kur karjeras centra un starptautiskās daļas pārstāvji regulāri informē par prakses iespējām, kā arī šī informācija tiek izplatīta ar mājas lapas, sociālo mediju un informācijas dēļu augstskolas telpās palīdzību. Informācijas sadalē tiek iesaistīti arī studentu pašpārvaldes pārstāvji.

2.5. Analīze un novērtējums par studējošo noslēguma darbu tēmām, to aktualitāti nozarē, tajā skaitā darba tirgū, un noslēguma darbu vērtējumiem.

1.līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programmas “Uzņēmējdarbība nekustamā īpašuma sfērā” noslēgumā studējošie izstrādā un aizstāv kvalifikācijas darbus. Novērtējot studējošo noslēguma darbu tēmas 2013.-2019.gadā un to sasaisti ar darba tirgu, studentu izvēlētie problēmjautājumi tika atzīti kā aktuāli un nozīmīgi nekustamā īpašuma pārvaldīšanas jomā, piemēram:

- SIA "Rīgas namu pārvaldnieks" daudzdzīvokļu dzīvojamo māju efektīvas vadības sistēmas izveidošana;
- Dzīvojamās mājas energoefektivitātes paaugstināšanas metodes izstrāde;
- Sadarbības ar dzīvokļu īpašniekiem pilnveide uzņēmumā SIA "Daugavpils dzīvokļu un komunālas saimniecības uzņēmums";
- Nekustamā īpašuma pārvaldības pilnveide SIA "Real Estate";
- Dzīvojamo māju pārvaldnieka pienākumu, tiesību un atbildības analīze;
- Mājokļu pārvaldīšanas tiesiski ekonomiskās problēmas Latvijā;
- Daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas pārvaldīšanas darbības biedrībā "Uzvaras bulvāris 5" analīze.

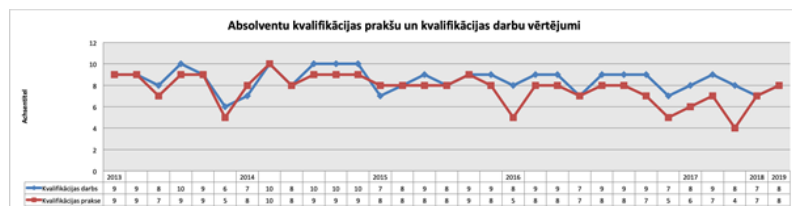
Kvalifikācijas darbos pētīto problēmjautājumu analīze un izstrāde tiek pielāgota konkrētā uzņēmuma darbības specifikai, un tādējādi izstrādātie ieteikumi ir izmantojami konkrētā uzņēmuma darbības pilnveidošanā. Par to liecina arī darba devēju sniegtās atsauksmes, kuras tiek pievienotas iesniegtajiem noslēguma darbiem. Studentu piedāvātie praktiskie risinājumi, kuri iekļauti kvalifikācijas darbos, apliecina, ka “studenti studiju procesā apgūst gan pietiekamas teorētiskās zināšanas, lai veiktu namu pārvaldnieka profesiju standartā formulētos uzdevumus, gan arī ir iemantojuši un pilnveidojuši namu pārvaldnieka darbam nepieciešamās prasmes un kompetences”.

Izprotot to, ka kvalifikācijas darba izstrādē studentiem ir nepieciešams plašs ieskats uzņēmuma darbības specifikā, studenti tiek motivēti saistīt savu kvalifikācijas darba tēmu ar uzņēmumu, kurā iziet savu kvalifikācijas praksi. Diemžēl darba devēji ne vienmēr ir pretimnākoši un gatavi sniegt nepieciešamo informāciju; tas apgrūtina studentu iespējas veikt izvērstu uzņēmuma darbības analīzi, kā arī izstrādāt visaptverošus priekšlikumus konkrētās problēmas risināšanai.

Analizējot kvalifikācijas darbu vērtējumus periodā 2013.-2019.g., jāatzīmē, ka visi kvalifikācijas darbi ir novērtēti sekmīgi un to vērtējums ir nedaudz augstāks nekā vērtējums, ko students ir ieguvis, atspoguļojot kvalifikācijas prakses laikā veiktos uzdevumus. Tas liecina, ka pēc kvalifikācijas prakses iziešanas un aizstāvēšanas studenti ir papildinājuši savas zināšanas, prasmes un kompetences nekustamā īpašuma pārvaldīšanas jomā un uzlabojuši savas prasmes veikt informācijas atlasīšanu un analīzi, kā arī problēmjautājumu izpēti un izstrādi, kas ir nepieciešamas veiksmīgai kvalifikācijas darba aizstāvēšanai.

Kvalifikācijas prakses un kvalifikācijas darbu vērtējumu sadalījums pa gadiem atspoguļots attēlā Nr.

3.1.2.

Attēls Nr. 3.1.2. Absolventu kvalifikācijas prakšu un kvalifikācijas darbu vērtējumi

2.6. Analīze un novērtējums par studējošo, absolventu un darba devēju aptauju rezultātiem, to izmantošanu studiju satura un kvalitātes pilnveidē, sniedzot piemērus.

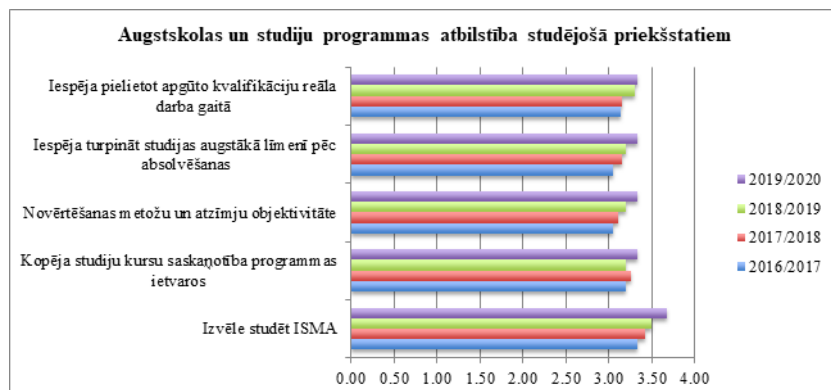
Ievērojot 2016. gada 27. aprīļa studiju akreditācijas komisijas ieteikumus “Studējošo, darba devēju un absolventu aptaujā ietveramie obligātie jautājumi”, 2016. gadā ISMA tika izstrādātas vienotas studējošo, darba devēju un absolventu anketas visām studiju programmām, kas ļauj izvērtēt ne tikai konkrēto studiju programmu, bet visas augstskolas darbu kopumā. Anketēšana notiek katru gadu, līdz ar to var sekot un izvērtēt studējošo viedokļu dinamiku un noteikt, kur un kādas izmaiņas studiju procesā būtu jāievieš.

2.6.1. Analīze un novērtējums par studējošo aptauju rezultātiem, to izmantošanu studiju satura un kvalitātes pilnveidē

Studējošo aptauju rezultātu izvērtējums ir viens no svarīgākajiem studiju programmas kvalitātes vērtēšanas kritērijiem. ISMA studējošo anketas galvenās sadaļas ir:

- Augstskolas un studiju programmas atbilstība studējošā priekšstatiem;
- Studiju procesa kvalitātes vērtējums;
- Docētāju darba kvalitātes vērtējums;
- Augstskolas, studiju programmas starptautiskās sadarbības un studentu iesaistes zinātniskajā pētniecībā vērtējums;
- Vērtējums par demokrātijas principu ievērošanu augstskolā.

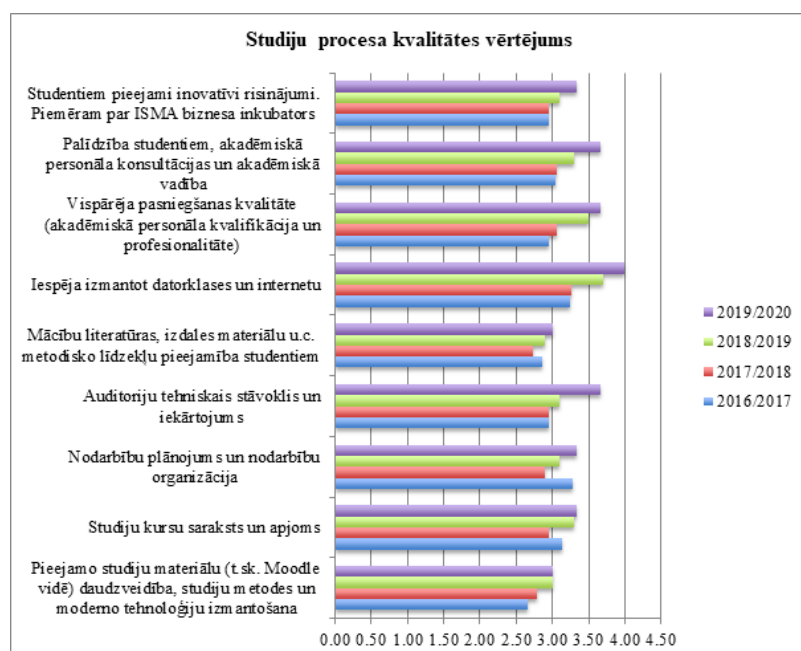
Kopumā pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programmas „Uzņēmējdarbība nekustamā īpašuma sfērā” studējošo vērtējumi uzskatāmi par labiem. Atbildes uz pirmā saturiskā bloka jautājumiem par augstskolas darba un studiju programmas atbilstību studējošo cerībām apkopotas attēlā Nr. 3.1.3.

Attēls Nr. 3.1.3. Augstskolas un studiju programmas atbilstība studējošā priekšstatiem

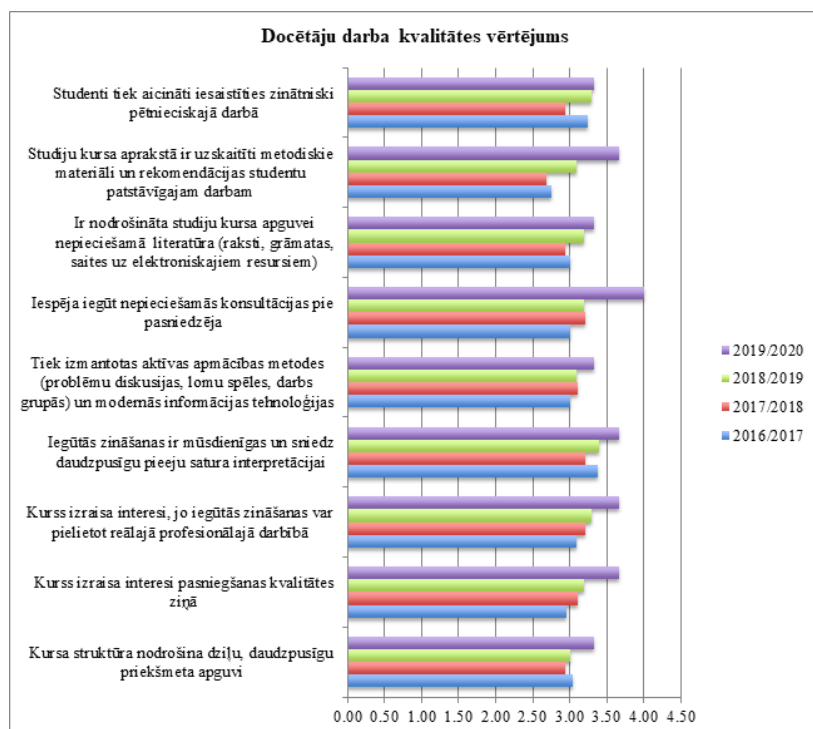
Atbilžu svārstības pa gadiem ir samērā nelielas. Kopumā studenti atzinīgi novērtēja gan augstskolu, gan studiju programmu. Visatzinīgāk no visiem punktiem studenti ir novērtējuši savu izvēli studēt ISMA. Tas parāda, ka studenti kopumā ir apmierināti ar izglītības iestādi, kas augstskolai ir ļoti būtiski. Vērtējums attiecībā uz novērtēšanas metožu un atzīmju objektivitāti, kas iepriekšējos gados bija zemākais, pēdējos gados ir uzlabojies. Tas skaidrojams ar to, ka studiju programmas studiju kursu apraksti tika pilnveidoti. Tajos ir detalizēti parādīts, kā tiek vērtēts studentu darbs konkrētajā studiju kursā. Kā nozīmīgs uzlabojums ir uzskatāmas arī studentu atbildes jautājumā par iespēju pielietot apgūto kvalifikāciju reālajā darbā. Studiju programmas īstenošanā tika ņemti vērā studentu ieteikumi par nozares profesionāļu iesaisti studiju procesā. Studiju kursu saturs tika papildināts ar tematiem un metodēm, kas ļauj studentiem labāk izprast, kā iegūtās zināšanas ir pielietojamas praktiskajā darbībā.

Analizējot studentu attieksmi pret studiju procesa kvalitāti (skat. *attēlu Nr. 3.1.4*), jāatzīmē, ka, līdzīgi kā iepriekšējos gados, labākie studentu vērtējumi ir par ISMA telpu iekārtojumu, iespējām izmantot internetu un par akadēmiskā personāla kvalifikāciju un profesionalitāti.

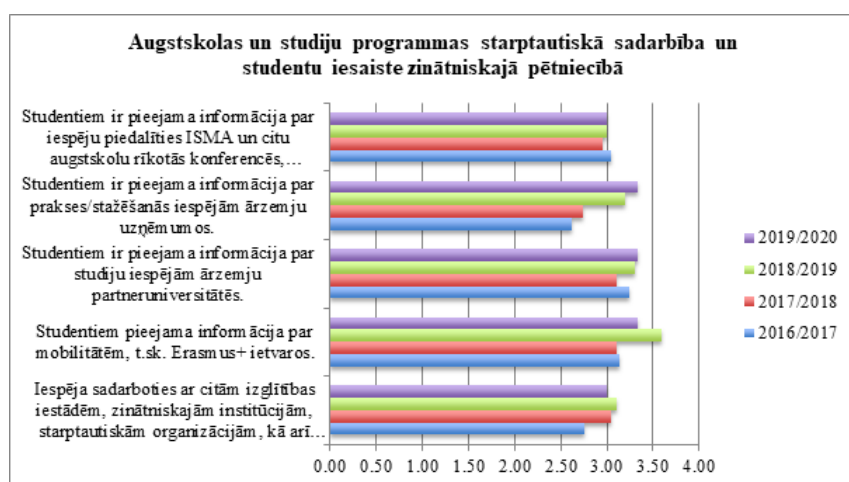
Attēls Nr. 3.1.4. Studējošo atbildes par studiju procesa kvalitāti

Zemākie vērtējumi ir par studiju materiālu un mācību literatūras pieejamību. Studentu viedoklis tiek ņemts vērā, augstskolas bibliotēka ir papildināta ar mācību literatūru, kas ir saistoša "Uzņēmējdarbība nekustamā īpašuma sfērā" studiju programmas studentiem. Šī rādītāja kāpums 2019./2020. studiju gadā ir vērtējams pozitīvi. Līdzīgs vērtējuma kāpums ir rādītājam par studiju materiālu un Moodle vides kvalitāti. ISMA studiju padomē ir aktualizēts jautājums par kvalitatīvu studiju materiālu izstrādi un ieviešanu Moodle vidē. Ir plānots arī turpināt aktualizēt gan mācību literatūru, gan intensīvāk strādāt pie Moodle vides pilnveidošanas. Joprojām jāaktivizē studentu iesaistīšanās Biznesa inkubatora darbībā un jāpievēršas studentu informēšanai par to, jo daži studenti atzīmē, ka viņiem trūkst informācijas par šādu iespēju. Vērtējumi par docētāju darba kvalitāti ir apkopoti *attēlā Nr. 3.1.5*.

Attēls Nr. 3.1.5. Docētāju darba kvalitātes vērtējums

Studenti ļoti atzinīgi vērtē gan docētāju atsaucību sniegt nepieciešamās konsultācijas, gan to, ka zināšanas, kuras viņi iegūst, studējot ISMA, ir mūsdienīgas un daudzpusīgas. Kā nozīmīgs uzlabojums ir jāatzīmē vērtējuma kāpums par studiju kursa aprakstos iestrādāto metodisko materiālu un rekomendāciju studentu patstāvīgam darbam atspoguļošanu. Līdzīgs vērtējuma kāpums ir arī jautājumā par iespēju pielietot iegūtās zināšanas reālajā profesionālajā darbā. Šeit gan jāpiemin, ka vērtējums par studentu iesaistīšanu zinātniski pētnieciskajā darbā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu ir uzlabojies nebūtiski. Pasniedzējiem ir jāturpina studenti motivēt iesaistīties interesantāko un praktiskajam darbam būtiskāko problēmu izpētē. Kā optimāla platforma studentu iesaistei zinātniski pētnieciskajā darbā ir ISMA ikgadējās studentu konferences. To apstiprina arī studentu atbildes jautājumā par augstskolā īstenoto starptautisko sadarbību un studentu iesaisti zinātniskajā pētniecībā.

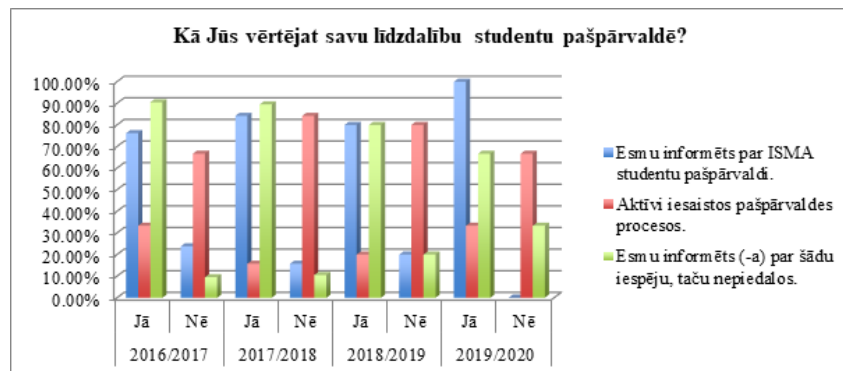

Attēls Nr. 3.1.6. Augstskolas un studiju programmas starptautiskā sadarbība un studentu iesaiste zinātniskajā pētniecībā

Arī šeit vērtējuma kāpums par studentiem pieejamo informāciju par dalību ISMA un citu augstskolu rīkotajās konferencēs ir nebūtisks. Arī šis jautājums ir aktualizēts studiju padomē. Kopumā studentu informētība par augstskolas sadarbības iespējām ir uzlabojusies. Kā nozīmīgi uzlabojumi ir jāatzīmē

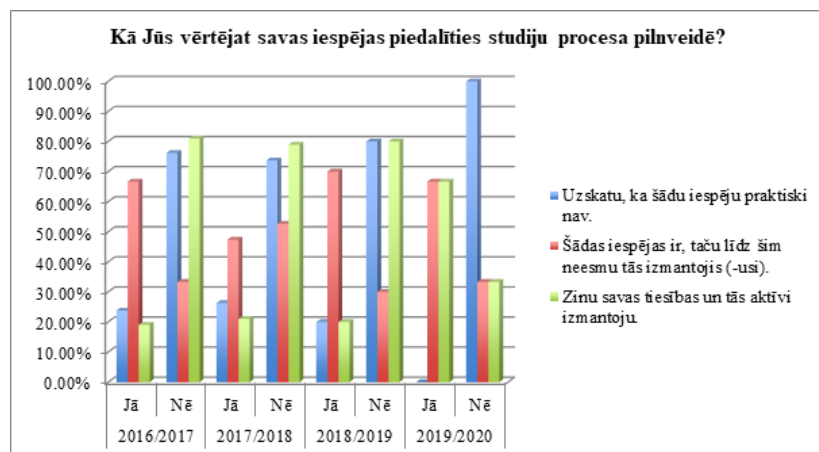
studentu informētība par prakses iespējām ārzemju uzņēmumos un mobilitātes iespējām Erasmus ietvaros. Tiesa gan, jāatzīmē, ka reālā studentu mobilitāte studiju programmā ir zema. Tas ir izskaidrojams ar to, ka šī ir divu gadu studiju programma un tās saturs ir cieši saistīts ar situāciju Latvijas nekustamā īpašuma sfērā.

Studentu vērtējumā demokrātijas principu ievērošana ISMA atzīta par samērā labu (skat. attēlus Nr. 3.1.7 un 3.1.8)

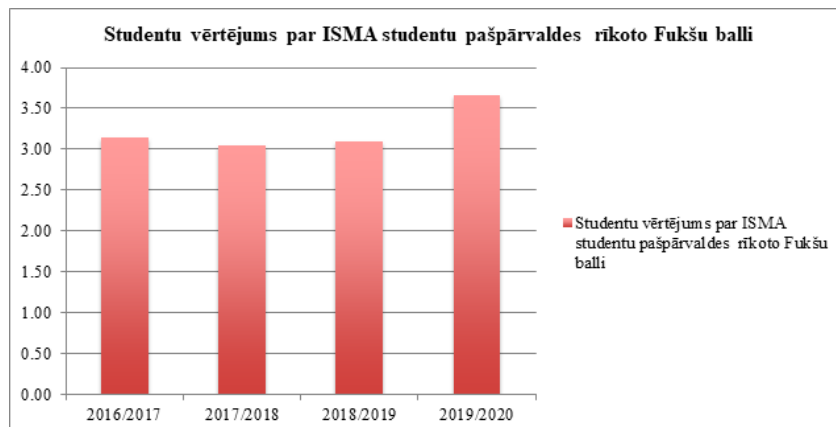
Attēls Nr. 3.1.7. Studentu vērtējums par līdzdalību studentu pašpārvaldē.

Kā jau minēts, dažkārt studenti atzīmē, ka tiem trūkst informācijas par kādu no jautājumiem, taču jautājumos par iesaistīšanos studiju pašpārvaldes procesos vai studiju procesa pilnveidē studenti atzīst, ka ir informēti par šādām iespējām, bet paši iesaistās maz, tātad drīzāk pašu līdzdalība un aktivitāte ir samērā zema.

Attēls Nr. 3.1.8. Studentu vērtējums par iespējām piedalīties studiju procesa pilnveidē

Atzinīgi ir vērtējami arī studentu pašpārvaldes darba rezultāti. Tā, piemēram, studentu pašpārvaldes organizēto fukšu balli studenti vērtēja ļoti pozitīvi (skat. attēlu Nr. 3.1.9.) Šāda veida aktivitātes ir īpaši nozīmīgas 1. līmeņa studiju programmu un bakalaura līmeņa programmu studentiem.

Attēls Nr. 3.1.9. Studentu vērtējums par ISMA studentu pašpārvaldes rīkoto Fukšu balli

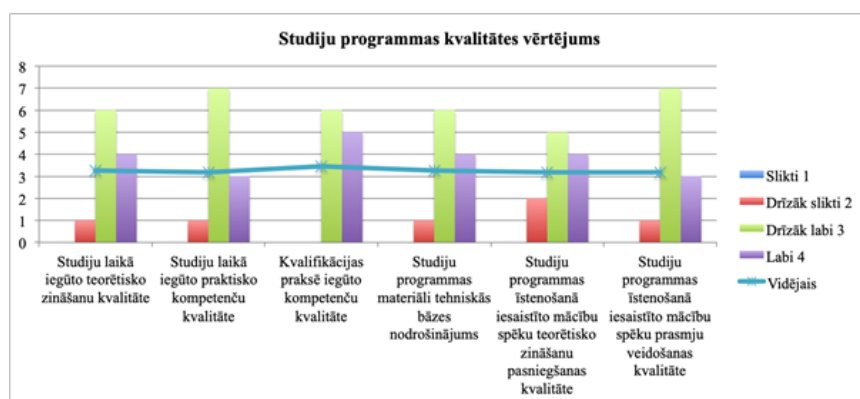
Tādējādi tiek stiprināta studentu lojalitāte augstskolai, kā arī veicināta studentu savstarpējā sadarbība.

2.6.2. Analīze un novērtējums par ISMA absolventu aptaujas rezultātiem, to izmantošanu studiju satura un kvalitātes pilnveidē

Lai objektīvi novērtētu studiju procesa kvalitāti, analizētu absolventu konkurētspēju darba tirgū un atspoguļotu absolventu vērtējumu par studiju procesa veiksmēm un neveiksmēm, augstskola regulāri veic absolventu aptaujas un uzklausa viņu rekomendācijas un ieteikumus. Laika periodā no 2016. līdz 2019. gadam tika aptaujāti 11 absolventi.

Kopumā absolventu vērtējums par ISMA 1.līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programmas “Uzņēmējdarbība nekustamā īpašuma sfērā” studiju procesa kvalitāti līdzīgi kā iepriekšējā periodā ir labs. Savos ieteikumos studiju programmas pilnveidošanai absolventi atzīmē, ka vēlams vairāk piesaistīt aktīvi strādājošos nozares speciālistus, kuri izprot ne tikai namu pārvaldīšanas teorētiskos aspektus, bet arī ir nozares profesionāļi, izprot tās specifiku un spēj piedāvāt konkrētus risinājumus namu pārvaldīšanas darba pilnveidošanai.

Atbildot uz jautājumiem par studiju programmu, absolventi atzinīgi novērtēja iegūto zināšanu kvalitāti un savu spēju pielietot iegūtās zināšanas savā darbā.

Attēls Nr. 3.1.10. Studentu vērtējums par studiju programmas kvalitāti

Vislabāk absolventi novērtēja studiju laikā iegūto praktisko kompetenču kvalitāti un kvalifikācijas praksē iegūto kompetenču kvalitāti. Absolventi atzīmēja, ka prakses laikā veiktie uzdevumi ir palīdzējuši izprast namu pārvaldīšanas darba specifiku un iedrošinājuši pēc augstskolas absolvēšanas uzsākt praktisko darbību šajā jomā. Tā piemēram Alla Popva ir SIA „NĪA Nami”, valdes priekšsēdētāja, Wladimirs Gottmanns ir „M&G Development und Immobilien GmbH”

ģenerāldirektors Vācijā, Maksims Metjolkins nodibināja savu uzņēmumu Товарищество собственников жилья "Остров" Krievijā, Jānis Vecvanags ir AE Vides Serviss, SIA, valdes loceklis.

Attēlā nr. 3.1.11 ir atspoguļoti absolventu vidējo vērtējumu rādītāji par studiju laikā un savā profesionālajā darbībā iemantoto namu pārvaldnieka profesijai atbilstošo kompetenču kvalitāti. Ļoti nozīmīgi, ka kompetences, kas saistītas ar spēju atbildīgi un patstāvīgi veikt namu pārvaldnieka pienākumus ir novērtēta labi. Vidējais vērtējums - 3,64. Kā arī kompetence, kas saistīta ar spēju pielāgoties nekustamā īpašuma pārvaldīšanas jomas attīstības tendencēm arī ir novērtēta labi. Vidējais rādītājs - 3,55.

Attēls Nr. 3.1.11. Vidējais vērtējums par iegūto kompetenču atbilstību mūsdienu darba tirgus prasībām un jaunākām attīstības tendencēm

Tas liecina par to, ka absolventi ir ieguvuši namu pārvaldnieka profesijai nepieciešamās kompetences un spēj studiju laikā iegūtās zināšanas izmantot savā profesionālajā darbībā.

Vērtējot iegūtās izglītības nozīmi esošās darba vietas atrašanās vai savas uzņēmējdarbības uzsākšanā, absolventi atzīmē, ka studijas augstskolā viņiem ļāvušas izveidot efektīvu komunikācijas sistēmu ar namu īpašniekiem un iedzīvotājiem. Viņi ir iemācījušies precīzi formulēt mērķus un prioritātes, iedziļināties un izprast nekustamā īpašuma īpašnieku šaubas, par nepieciešamajiem renovācijas darbiem, kā arī iedrošinājušas uzsākt savu profesionālo darbību šajā jomā.

Absolventi atklāti min arī priekšlikumus, ko vajadzētu uzlabot studiju procesā, un labprāt iesaistās šo jautājumu risināšanā. Piemēram, absolventi iesaistās studentu prakšu organizēšanā – gan piedāvājot prakses vietas, gan kā prakses vadītāji, kā arī piedaloties kvalifikācijas darbu aizstāvēšanas komisijās.

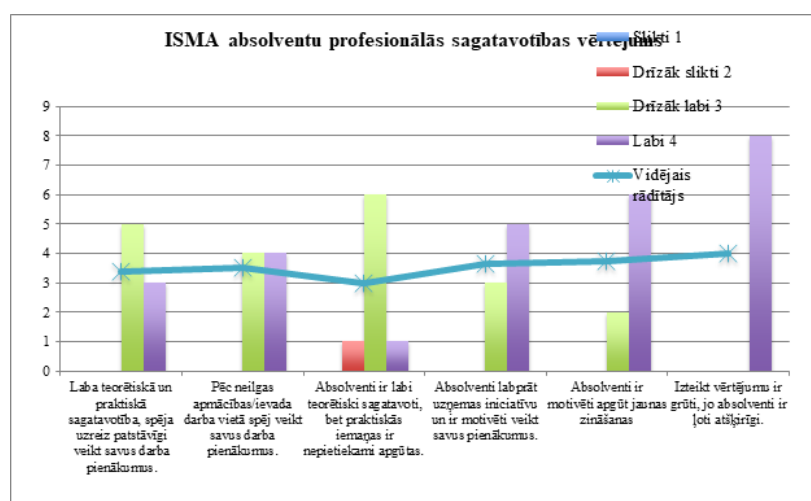

24 % aptaujāto apliecināja, ka turpina studijas bakalaurs programmā. Jāatzīmē, ka lielākā daļa respondentu turpina studijas ISMA bakalaurs studiju programmā. Pozitīvi ir vērtējama arī absolventu gatavība turpināt sadarbību ar izglītības iestādi, gan piedāvājot prakses vietas studentiem, gan sadarbojoties namu pārvaldīšanas aktuālo problēmu izzināšanā un izpētē.

2.6.3. Analīze un novērtējums par darba devēju aptaujas rezultātiem, to izmantošanu studiju satura un kvalitātes pilnveidē

Augstskolā, līdzīgi kā iepriekšējos pašnovērtējuma periodos, tiek veikta darba devēju anketēšana, kuras mērķis ir noteikt ISMA 1.līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programmas "Uzņēmējdarbība nekustamā īpašuma sfērā" kvalitatīvos sasniegumus, lietderību reālajā darba vidē, kā arī prognozēt absolventu nākotnes darba iespējas. Laika periodā no 2016. līdz 2019. gadam tika veikta darba devēju aptauja, kurā piedalījās 8 darba devēji.

Kā liecina aptaujas rezultāti, lielākā daļa aptaujāto darba devēju ir apmierināti ar ISMA studiju programmas studentu profesionālo sagatavotību darbam.

Attēls Nr. 3.1.12. Darba devēju vērtējums par ISMA absolventu profesionālo sagatavotību

Ir jāatzīmē, ka nodarbinātības perspektīvu izvērtējumā īpaši nozīmīgas ir atbildes uz jautājumu par darbinieku vēlmi apgūt jaunas zināšanas. Darba devēji novērtēja šo prasmi kā ļoti labu un labu. Vidējais vērtējums - 3,75. Tas nozīmē, ka ISMA studiju programmas absolventi ir motivēti apgūt jaunas zināšanas un gatavi reaģēt uz darba tirgus izaicinājumiem. Arī atbildes uz pārējiem jautājumiem apliecina, ka studiju programmas absolventi ir kompetenti un atbilst darba devēju prasībām.

Kā redzams, gandrīz visos jautājumos ISMA absolventi ir saņēmuši vidējo vērtējumu virs 3 (no 4), kas atzīstams par visnotaļ labu rādītāju. Darba devēju vērtējums par absolventu praktisko sagatavotību norāda, ka augstskolai ir jāturpina pilnveidot iespējas uzlabot savu studentu praktisko zināšanu līmeni. Kaut gan vidējais vērtējums ir drīzāk labs (3 punkti), darba devēji atzīmēja, ka absolventu praktiskās iemaņas, kas saistītas ar nekustamā īpašuma pārvaldīšanu un novērtēšanu, ir jāpilnveido.

Pie priekšlikumiem programmas pilnveidei vairākkārt minēts arī ieteikums pievērst pastiprinātu uzmanību praktisku situāciju, piemēru analīzei, kā arī uzdot studentiem vairāk praktisku uzdevumu. Darba devēji ieteica ieviest praktiskos uzdevumus, kas saistīti ar ēku un būvju fizisko apsekošanu un nepieciešamo renovācijas darbu plānošanu. Šis ieteikums ir ļoti nozīmīgs studiju programmas attīstībai, tāpēc tas tika ņemts vērā. Studiju kurss "Nekustamā īpašuma pārvaldīšana, apsaimniekošana un novērtēšana" tika papildināts ar studentu praktiskajiem darbiem, kas

nodrošina absolventu spēju patstāvīgi rīkoties un pieņemt pamatotus lēmumus situācijās, kuras saistītas ar namu pārvaldīšanu un tiem piesaistītā zemes gabala uzturēšanu.

Darba devēju vidējie vērtējumi par ISMA absolventu atbilstību Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūras (EKI) definētajiem studiju rezultātiem ir atspoguļoti tabulā Nr. 3.1.3. Kopumā vērtējumi ir labi. Īpaši nozīmīgs ir ceturtais jautājuma vērtējums (vidējais vērtējums - 3,35). Tas apliecina, ka ISMA absolventi līdztekus profesionālo kompetenču apguvei izprot namu pārvaldītāja profesijas nozīmīgumu plašākā sociālajā kontekstā. Tas saskan ar studiju programmas mērķa formulējumu par sociāli atbildīgu un pašpilnveidei atvērtu namu pārvaldnieku sagatavošanu.

Tabula nr. 3.1.3. Darba devēju vidējie vērtējumi par ISMA absolventu atbilstību Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūras (EKI) definētajiem studiju rezultātiem

Studiju rezultāts	Vidējais rādītājs
1. Spēj parādīt vispusīgas un specializētas attiecīgajai profesionālajai jomai atbilstošas faktu, teoriju, likumsakarību un tehnoloģiju zināšanas un izpratni	3
2. Spēj, balstoties uz analītisku pieeju, veikt praktiskus uzdevumus attiecīgajā profesijā, parādīt prasmes, kas profesionālajām problēmām ļauj rast radošus risinājumus, pārrunāt un argumentēt, apspriest praktiskus jautājumus un risinājumus attiecīgajā profesijā ar kolēģiem, klientiem un vadību; ar attiecīgu patstāvības pakāpi mācīties tālāk, pilnveidojot savas kompetences	3
3. Spēj izvērtēt un pilnveidot savu un citu cilvēku darbību, strādāt sadarbībā ar citiem, plānot un organizēt darbu, lai veiktu konkrētus uzdevumus savā profesijā, veikt vai pārraudzīt tādas darba aktivitātes, kurās iespējamās neprognozējamās izmaiņas	3,25
4. Spēj formulēt, aprakstīt un analizēt praktiskas problēmas savā profesijā, atlasīt nepieciešamo informāciju un izmantot to skaidri definētu problēmu risināšanai, piedalīties attiecīgās profesionālās jomas attīstībā, parādīt, ka izprot attiecīgās profesijas vietu plašākā sociālā kontekstā	3,35

Jāatzīmē, ka darba devēji pārrunās ar karjeras centra vadītāju norādīja, ka vērtējuma kritērijus par ISMA absolventu profesionālo sagatavotību un atbilstību Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūras (EKI) definētajiem studiju rezultātiem uzskata par sarežģīti formulētiem un ļoti vispārīgiem.

Pārrunās ar programmas direktori un karjeras centra vadītāju darba devēji atzīmē, ka šobrīd ir svarīgi studentos attīstīt spēju uzdrīkstēties sākt praktisko darbību namu pārvaldīšanas jomā un

spēju pielāgoties mainīgajiem apstākļiem.

2.7. Sniegt novērtējumu par studējošo ienākošās un izejošās mobilitātes iespējām, izmantoto iespēju skaita dinamiku un mobilitātes laikā apgūto studiju kursu atzišanu.

Ar mācībspēku un studējošo mobilitātes organizēšanu ISMA nodarbojas Ārējo Sakaru daļa, kas ir izveidota ar mērķi nodrošināt ISMA starptautisko sadarbību ar citu valstu augstākās izglītības iestādēm, organizācijām un asociācijām. Ārējo Sakaru daļa organizē studentu stažēšanos ārzemju uzņēmumos, kā arī apmācības savā specialitātē ārzemju augstskolās. Jebkurš ISMA students vienu reizi visā mācību periodā var iziet praksi vienā no ES valstīm Erasmus programmas ietvaros un saņemt programmai paredzēto stipendiju. Katru gadu studentiem ir iespēja iegūt detalizētu informāciju par praksi un tās nosacījumiem, kā arī tikties ar partneriem, kuri piedāvā nodarbinātības iespējas, apmeklējot ISMA ikgadējo starptautisko konferenci Internship & Employment.

Erasmus+ augstākās izglītības iestāžu studentiem sniedz iespēju iegūt starptautisku pieredzi un zināšanas studijās kādā no partneru augstākās izglītības iestādēm vai praktizēties ārvalstu uzņēmumos vai citās atbilstošās darba vietās.

Studiju mobilitātes mērķi ir:

- sniegt iespēju studentiem pavadīt noteiktu studiju periodu, mācoties citas ES dalībvalsts augstskolā;
- sniegt iespēju studentiem gūt vērtīgu akadēmisko, valodas un kultūras pieredzi, studējot citās Eiropas valstīs;
- veicināt sadarbību starp augstākās izglītības iestādēm un uzlabot uzņemošo augstskolu studiju vidi;
- sekmēt labi kvalificētu un starptautiski pieredzējušu jaunu cilvēku – topošo profesionāļu attīstību.

Prakses mobilitātes mērķi ir:

- sniegt iespēju studentiem un nesenajiem augstskolu absolventiem gūt praktisku pieredzi uzņēmumā vai organizācijā citā Eiropas valstī;
- palīdzēt studentiem piemēroties ES darba tirgus prasībām;
- sniegt iespēju studentiem un nesenajiem absolventiem attīstīt īpašas prasmes, tai skaitā valodas prasmes un uzlabot izpratni par ekonomisko un sociālo kultūru;
- veicināt sadarbību starp augstskolām un uzņēmumiem;
- sekmēt labi kvalificētu, atvērtu un starptautiski pieredzējušu jaunu cilvēku – topošo profesionāļu attīstību.

Pēc mobilitātes beigām:

- uzņemošā iestāde nodrošina studentu un ISMA augstskolu ar sekmju izrakstu, kas apliecina, ka saskaņotā programma ir izpildīta;
- ISMA, izmantojot ECTS vai ekvivalentu kredītpunktu sistēmu, akadēmiski atzīst mobilitātes perioda studijas, kā to paredz mācību līgums;
- mobilitātes periods tiek minēts arī diploma pielikumā.

Studiju laikā ārvalstīs:

- studentam jāievēro noslēgtā Erasmus finansējuma līguma noteikumi, kā arī studiju līguma

nosacījumi;

- jebkuras izmaiņas mācību līgumā studentam nekavējoties rakstiski jāsaskaņo ar ISMA un uzņemošo augstskolu;
- ārvalsts augstskolā studentam jāpavada pilns nolīgtais studiju periods, jākārto nepieciešamie eksāmeni vai citi pārbaudījumi un jāievēro augstskolas noteikumi un kārtība;
- beidzot mobilitātes periodu, studentam jāsaņem ārvalsts augstskolas parakstīts sekmi izraksts. Tajā ir norādīti apgūtie studiju kursi un apkopoti iegūtie kredītpunkti un atzīmes;
- ISMA nodrošina veiksmīgi apgūto priekšmetu pilnu akadēmisko atzīšanu (izmantojot ECTS kredītpunktu sistēmu);
- Erasmus studiju perioda laikā ārvalstī students netiek atbrīvots no maksas par studijām ISMA.

Ievērojot to, studenti var doties studiju apmaiņā sākot no 2. studiju gada, studiju mobilitātes iespējas 1. līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programmas “Uzņēmējdarbība nekustamā īpašuma sfērā” ir ļoti nelielas. Līdz šim studējošo mobilitāte nav bijusi. Ir saprotama studiju programmas studentu pasivitāte mobilitātes iespēju izmantošanā, ievērojot to, ka programmas saturs un specifika ir lielā mērā saistīti ar nekustamā īpašuma pārvaldīšanu Latvijā. Arī studiju programmas absolventu vērtējumā ir akcentēta kvalifikācijas prakses nozīme namu pārvaldnieka profesijas kompetenču attīstīšanā. Līdz ar to reālas mobilitātes iespējas būtu pēc studiju programmas absolvēšanas. Arī šāda iespēja pastāv ievērojot to, ka augstskolu nesenie absolventi mācību mobilitātes ietvaros var doties praksē ne vēlāk kā gadu pēc augstskolas absolvēšanas. Mobilitātes brauciena ilgums studijām ir no 3 mēnešiem līdz 12 mēnešiem, savukārt praksei – no 2 mēnešiem līdz 12 mēnešiem. Kaut gan šobrīd studenti izvēlas praksi iziet Latvijā, lai pilnveidotu praktiskās iemaņas, kas pilnībā saistītās ar vietējo tirgu, un nostabilizētu savas iespējas iegūt patstāvīgu darbu, ir jāturpina vispusīgāk informēt studentu par prakses mobilitātes pēc studiju beigšanas priekšrocībām un nozīmi profesionālā sagatavotības pilnveidošanā un redzesloka paplašināšanā.

III - STUDIJU PROGRAMMAS RAKSTUROJUMS (3. Studiju programmas resursi un nodrošinājums)

3.1. Novērtēt resursu un nodrošinājuma (studiju bāzes, zinātnes bāzes (ja attiecināms), informatīvās bāzes (tai skaitā bibliotēkas), materiāli tehniskās bāzes un finansiāli bāzes) atbilstību studiju programmas īstenošanas nosacījumiem un studiju rezultātu sasniegšanai, sniegt piemērus. Veicot novērtējumu iespējams norādīt atsauci uz II. daļas 3. nodaļas 3.1.- 3.3. kritērijos sniegto informāciju.

Studiju programmas „Uzņēmējdarbība nekustamā īpašuma sfērā” īstenošana notiek moderni aprīkotās telpās Lomonosova ielā 1, 7. korpusā – pilnībā atjaunotā ēkā ar ērtām, gaišām, apsildāmām un vēdināmām nodarbību auditorijām, bibliotēku un kafejnīcu. Nodarbību telpas ir aprīkotas ar moderno tehnoloģiju aparatūru mūsdienīgai lekciju un semināru norisei – datoriem, projektoriem, televizoriem – kuri ir noderīgi gan kā palīgīdzekļi lekciju vadīšanā, gan arī studiju rezultātu novērtēšanai.

Lai nodrošinātu augstu studiju rezultātu sasniegšanai piemērotu vidi, nodarbībām tiek izmantotas multifunkcionālas telpas, piemēram, vairākās auditorijās ir viegli pārvietojami krēsli ar piestiprinātu nelielu galdu pierakstiem, tādējādi, nepieciešamības gadījumā, šajās telpās ir viegli organizēt darbu

pāros, lielākās vai mazākās grupās.

Studējošajiem ir brīvi pieejama bibliotēka kopējā platībā 286m² ar plašu grāmatu un zinātnisko rakstu klāstu, kas regulāri tiek papildināts. Augstskola abonē pieeju elektronisko resursu platformai EBSCOhost, kuru studējošie var izmantot, pieslēdzoties no jebkura datora sev ērtā vietā un laikā, kas nodrošina brīvu piekļuvi informācijai, gatavojoties pārbaudījumiem, izstrādājot studiju un noslēguma darbus. ISMA mācībspēki regulāri publicē zinātniskus rakstus brīvi pieejamos zinātniskos krājumos, piemēram, ResearchGate.net un Academia.edu resursos. ISMA studējoši arī ir aicināti reģistrēties resursos un lietot brīvi pieejamu informāciju zinātniskos nolūkos.

Pieejamās literatūras klāsts, kas attiecas uz studiju programmas „Uzņēmējdarbība nekustamo īpašumu sfērā” vajadzībām, atspoguļots 3.1.4.tabulā.

Tabula Nr. 3.1.4. Pieejamā literatūra studiju programmai „ Uzņēmējdarbība nekustamo īpašumu sfērā”

Priekšmeti	Nosaukums	Vienību skaits
Nekustamais īpašums	21	30
Ekonomika. Apdrošināšana. Grāmatvedība	357	535
Menedžments	496	656
Mārketing	234	406
Uzņēmējdarbība	300	402
Tiesības	384	519
Loģistika	44	76
Soc. zinātnes	408	554
Finanses un bankas	210	322
Matemātika	107	186
Zinātniskā pētniecība	27	33
Kopā:		3719

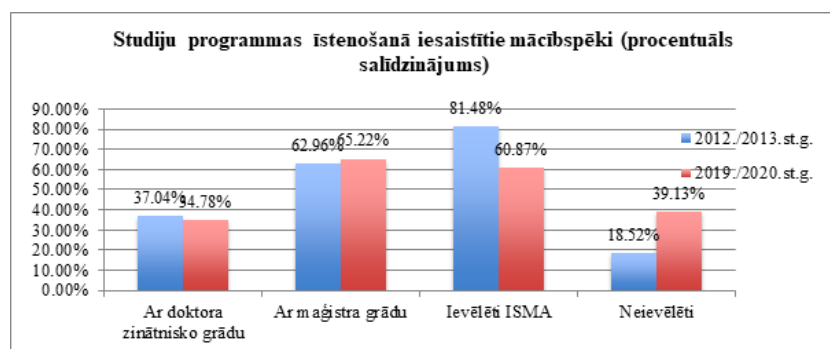
Plašāka informācija par infrastruktūru un materiāltehnisko nodrošinājumu atrodama II. daļas 3. nodaļas 3.1.- 3.3. punktos.

3.2. Studiju un zinātnes bāzes, tajā skaitā resursu, kuri tiek nodrošināti sadarbības ietvaros ar citām zinātniskajām institūcijām un augstākās izglītības iestādēm, novērtējums (attiecināms uz doktora studiju programmām).

III - STUDIJU PROGRAMMAS RAKSTUROJUMS (4. Mācībspēki)

4.1. Mācībspēku sastāva izmaiņu analīze un novērtējums par pārskata periodu, to ietekme uz studiju kvalitāti.

Līdzīgi kā iepriekšējā akreditācijas periodā mācībspēku sastāvs ir stabils. Ievērojot studiju programmas saturiskās izmaiņas, ir mainījies mācībspēku sastāvs un skaitliskie rādītāji. Izmaiņas attēlotas attēlā Nr. 3.1.13.

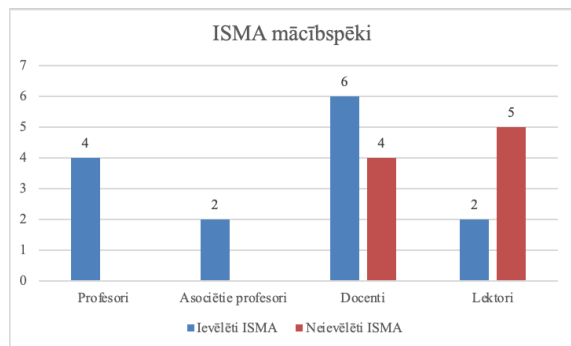

Attēls Nr. 3.1.13. Studiju programmas īstenošanā iesaistīto mācībspēku izmaiņas

Vairāki ISMA mācībspēki turpina darbu studiju programmā jau ilgstošus gadus, piemēram, I.Spīča, I.Mutjanko. Taču ir piesaistīti arī vairāki jauni mācībspēki ar pieredzi pedagoģiskajā darbā un praktiskajā uzņēmējdarbībā, piemēram, I.Rusiņa, E.Sproģe. Kaut arī daļa mācībspēku vēl nav ieguvuši doktora grādu, tomēr viņu praktiskā darba pieredze ir ļoti nozīmīga un vērtīga studiju procesā, sniedzot studējošajiem skaidru priekšstatu par namu pārvaldnieka darba uzdevumiem, nekustamā īpašuma finansēšanas un attīstīšanas iespējām, namu apsaimniekošanas pieredzi ES valstīs, turklāt vairāki mācībspēki aktīvi darbojas zinātniskās pētniecības laukā. Kopš iepriekšējās akreditācijas lapas saņemšanas vairāki docētāji, kas tolaik studēja doktorantūrā, ir veiksmīgi pabeiguši doktorantūras studijas un ieguvuši doktora grādu, piemēram, T.Odinkova.

4.2. Studiju programmas īstenošanā iesaistīto mācībspēku (akadēmiskā personāla, viesprofesoru, asociēto viesprofesoru, viesdocentu, vieslektoru un viesasistentu) kvalifikācijas atbilstības studiju programmas īstenošanas nosacījumiem un normatīvo aktu prasībām novērtējums. Sniegt informāciju par to, kā mācībspēku kvalifikācija palīdz sasniegt studiju rezultātus.

Saskaņā ar „Augstskolu likuma” 27.pantu, ISMA akadēmisko personālu veido: profesori, asociētie profesori, docenti, vadošie pētnieki, lektori, pētnieki, asistenti. Akadēmiskie amati ISMA tiek ieņemti atbilstoši Latvijas Republikas likumdošanai, vēlēšanu kārtībā, ko nosaka augstskolas „Nolikums par vēlēšanām akadēmiskajos amatos ISMA”. Nolikumā iekļauti docētāju kvalifikācijas un atbilstības kritēriji atbilstoši „Augstskolu likuma” 28.,30., 32., 36., 37., 38. un 40. pantam. Informācija par studiju programmas īstenošanā iesaistītajiem mācībspēkiem ir atspoguļota attēlā nr 3.1.14

Attēls 3.1.14 "ISMA mācībspēki"

1.līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmas "Uzņēmējdarbība nekustamo īpašumu sfērā" mācībspēki ir zinoši un pieredzējuši profesionāļi. Pieredze, ko mācībspēki ir ieguvuši ilgstoši strādājot augstākās izglītības jomā Latvijā un citās ES valstīs, ir veicinājusi mācībspēku izpratni par mūsdienu izglītības jomas dinamiskumu un dažādību. Mācībspēku un studējošo sadarbība studiju procesā, balstās uz atvērtību un savstarpējo cieņu. Izvēloties uzsākt studijas šajā studiju programmā, studenti apzinās, cik šī joma ir sarežģīta un atbildīga. Viņi sagaida no pasniedzējiem ne vien teorētiskas zināšanas par nekustamā īpašuma pārvaldīšanas problemātiku, bet arī nozares speciālista ieskatu namu teorētiskajos un praktiskajos pārvaldīšanas aspektos.

Kā redzams no pielikumā Nr. 2.3.2 pievienotajiem mācībspēku dzīves gājumiem (CV), vairāki studiju programmā iesaistītie mācībspēki savu profesionālo darbu veic nekustamā īpašuma pārvaldīšanas jomā. Tā, piemēram, studiju programma var lepoties ar ilgstošu sadarbību ar Rīgas domes mājokļu un vides departamenta apsaimniekošanas pārvaldes priekšnieci I.Mutjanko. Viņas pasniegtie studiju kursi: "Namu inženierkomunikācijas, to apkalpošana un uzturēšana", "Būvju konstrukcijas, ēku un būvju tehniskā stāvokļa novērtēšana" būtiski namu pārvaldniekam nepieciešamo tehnisko kompetenču pilnveidošanā. ISMA viesdocentes I.Mutjanko zinātniskās intereses saistītas ar tēmu „Mājokļa attīstības tendences un problēmas Rīgā”. Studiju programmas „Uzņēmējdarbība nekustamā īpašuma sfērā” ietvaros viņas vadībā studējošie izstrādāja un aizstāvēja kvalifikācijas darbus, saistītus ar tādiem tēmām kā: ēku būvkonstrukcijas un inženierkomunikācijas, ēku renovāciju, investīcijām un energosertificēšanu u.c. Studiju programmas direktore I.Germane jau vairākus gadus strādā Vācijas namu apsaimniekošanas uzņēmumā "Interholz Haus und Grundbesitz" GmbH. Vieslektore I.Rusiņa veic namu pārvaldnieka pienākumus SIA "Pārvaldnieks24", Rīgā, turklāt strādā kā Valdes priekšsēdētāja daudzdzīvokļu dzīvojamajā ēkā "Čakstes 1", Siguldā.

Vieslektore E.Sproģe kopš 2017. gada ir nodarbojas ar nekustamā īpašuma pārvaldīšanu un projektu vadīšanu tādos uzņēmumos kā SIA "Brasla centrs" (grupas Realto uzņēmums – viens no vadošiem nekustamo īpašumu un biznesa parku uzņēmumiem Latvijā), kā arī SIA "Ultimo Ratio" un SIA "Odzienas Pilsbrūzī". Daži piemēri par mācībspēku darba pieredzi un viņu kvalifikācijas iesaisti studiju rezultātu sasniegšanā ir atspoguļoti tabulā nr. 3.1.5. Pilna informācija par mācībspēku darba pieredzi ir apkopota mācībspēku CV . Pielikums Nr. 2.3.2.

Tabula Nr. 3.1.5. Mācībspēku darba pieredze nekustamā īpašuma pārvaldīšanā un uzņēmējdarbības jomās

Mācībspēks	Mācībspēku darba pieredze nekustamā īpašuma pārvaldīšanā un uzņēmējdarbībā	Pasniegtie studiju kursi
------------	--	--------------------------

Rusiņa I	Nekustamā īpašuma pārvaldnieks - SIA "Pārvaldnieks24", Rīga (Latvija) Valdes priekšsēdētāja - Dzīks "Čakstes 1", Sigulda (Latvija) Tehniskais direktors SIA "Vangažu Namsaimnieks", Vangaži (Latvija)	Nekustamā īpašuma pārvaldīšana, apsaimniekošana un novērtēšana Būvprojektu izstrāde, plānošana un pārraudzība Būvkomercdarbības praktiskie aspekti
Sproģe E	Nekustamo īpašumu pārvaldniece - SIA "Braslas centrs", SIA "Ultimo Ratio" Projektu vadītāja - SIA "Odzienes Pilsbrūzis" Vadītāja, Valdes locekle- „Finanšu Aģentūra”	Nekustamā īpašuma pārvaldes finansiālie aspekti
Mutjanko I	Pārvaldes priekšniece - Rīgas domes Mājokļu un vides departaments Departamenta vadītāja- Rīgas pašvaldības aģentūra “Rīgas mājoklis”	Būvju konstrukcijas, ēku un būvju tehniskā stāvokļa novērtēšana Namu inženierkomunikācijas, to apkalpošana un uzturēšana
Berziņa I	SIA „Sertifikācijas centrs” projektu vadītāja SIA „ALFOR” biroja un mārketinga projektu vadītāja SIA „MR Ripo” mārketinga speciālists	Tirgzinības nekustamo īpašumu jomā Lietišķā komunikācija un lietvedība
Germane I	Projektu vadītāja - "Interholz Haus und Grundbesitz" GmbH (Vācija) Projektu vadītāja - SIA “Alfa Stars”(Latvija)	Ievads studijās un nekustamā īpašuma ekonomika Vadības teorija

Linde I.	Valdes loceklis - "Hudson Constructions and Technologies" Viceprezidents - AS "Saules banka" Padomes loceklis - Baltijas republiku banku pārstāvis <i>Europay Int</i> Viceprezidents "Latvijas Krājbanka"	Būvprojektu izstrāde, plānošana un pārraudzība
Kļukins D	Valdes loceklis Izglītības nams AS (Latvija)	Būvkomercdarbības praktiskie aspekti
Čelika M	Auditors/auditore Lauku atbalsta dienests, Riga (Latvija) Menedžeris "CanMarine Inspection and Expertise services", Las Palmas de Gran Canaria (Spānija)	Kvalifikācijas prakse

Praktiķu piesaistīšana mācību procesā ir viena no studiju programmas prioritātēm, jo tā ir nozīmīga konkurētspējīgā priekšrocība, ko novērtē ISMA studenti. Tāpēc regulāri tiek pieaicināti arī vieslektori ne tikai pilna studiju kursa apguvei, bet arī atsevišķu tēmu iztīrīšanai. Tā, piemēram, 2016. gadā ISMA notika vieslektora no Zirve University (Turcija) dekāna vietnieka, assoc. Profesora Bora Senyigit, Ph.D. lekcija „Modernā grāmatvedība”, kā arī atklātas lekcijas menedžmenta teorija un Menedžmenta funkcijas.

2017.gadā. notika Latvijas apdrošināšanas asociācijas prezidenta Jāņa Abāšina lekcija-seminārs par tēmu "Latvijas apdrošināšanas iespējas un izaicinājumi".

ISMA mācībspēki aktīvi līdzdarbojas studiju programmas pilnveidē, studiju kursu aktualizācijā, metodiskajā darbā, kā arī nemitīgi pašpilnveidojas tālākizglītībasursos, semināros, tālākās studijās, piedalās zinātniskajā pētniecībā, konferencēs, projektos.

4.3. Informācija par doktora studiju programmas īstenošanā iesaistītā akadēmiskā personāla zinātnisko publikāciju skaitu pārskata periodā, pievienojot svarīgāko publikāciju sarakstu, kas publicētas žurnālos, kuri tiek indeksēti datubāzēs Scopus vai WoS CC. Sociālajās zinātnēs un humanitārajās un mākslas zinātnēs var papildus skaitīt zinātniskās publikācijas žurnālos, kas tiek indeksēti ERIH+ (ja piemērojams).

4.4. Informācija par doktora studiju programmas īstenojošā iesaistītā akadēmiskā personāla iesaisti pētniecības projektos kā projekta vadītājiem vai galvenajiem izpildītājiem/ apakšprojektu vadītājiem/ vadošajiem pētniekiem, norādot attiecīgā projekta nosaukumu, finansējuma avotu, finansējuma apmēru. Informāciju sniegt par pārskata periodu (ja attiecināms).

4.5. Sniegt piemērus akadēmiskā personāla iesaistei zinātniskajā pētniecībā un/vai mākslinieciskajā jaunradē gan nacionālā, gan starptautiskā līmenī (studiju programmas saturam atbilstošajās jomās) un iegūtās informācijas pielietojumam studiju procesā.

ISMA mācībspēku zinātniskā darbība atbilst LR IZM aktuālajām izglītības attīstības pamatnostādnēm 2014.- 2020. gadam, kas nosaka, ka Latvijas Izglītības politikas virsmērķis pamatnostādnēs ir kvalitatīva un iekļaujoša izglītība personības attīstībai, cilvēku labklājībai un ilgtspējīgai valsts izaugsmei. Ievērojot ISMA "Vadības, administrēšanas un nekustamo īpašumu pārvaldības" virzienā īstenoto studiju programmu sasaisti, ISMA "Vadības, administrēšanas un nekustamo īpašumu pārvaldības" virziena padomē apstiprināja studiju virziena zinātniskās pētniecības un mākslinieciskās jaunrades koncepciju, kas vērsta uz ISMA studiju programmās īstenoto mācībspēku savstarpējo sadarbību zinātniskās pētniecības jomā, ievērojot starppriekšmetu sasaistes un studiju programmu praktisko problēmu izpēti. Kā arī mācībspēku līdzdalību starptautisko pētījumos, kas vērsti uz inovāciju kapacitātes attīstību un cilvēkkapitāla lomu Latvijas konkurētspējas kāpināšanā vadības un uzņēmējdarbības jomā.

Ievērojot 1. līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programmas "Uzņēmējdarbība nekustamā īpašuma sfērā" specifiku, studiju programmā iesaistītie mācībspēki tiek motivēti sasaistīt savus zinātniskos pētījumus ar jautājumiem, kas ir saistīti ar cilvēku dzīves kvalitātes un cilvēkkapitāla izaugsmi, kā arī ar jautājumiem, kas ir nozīmīgi nekustamā īpašuma pārvaldīšanā. Īpaši nozīmīga ir mācībspēku profesionālā darbība, kas saistīta ar projektu vadīšanu namu pārvaldīšanas sfērā, nekustamā īpašuma attīstīšanu un starptautisko darbību nekustamā īpašuma apsaimniekošanas jomā. Daži piemēri, kas saistīti ar mācībspēku profesionālās un zinātniski pētnieciskās darbības sasaisti ar studiju programmu, ir atspoguļoti tabulā Nr. 3.1.6.

Tabula Nr. 3.1.6 Mācībspēku profesionālās un zinātniski pētnieciskās darbības sasaiste ar studiju programmu

Iesaistītie mācībspēki	Pētījums/ publikācija/ projekts	Atbilstošie studiju kursi
Rusiņa I.	ES Projekts: "Energoefektivitātes paaugstināšana daudzdzīvokļu dzīvojamā ēkā" Siguldā, J.Čakstes ielā 1 ES projekts: "Daudzdzīvokļu nama renovācija"	Nekustamā īpašuma pārvaldīšana, apsaimniekošana un novērtēšana Būvprojektu izstrāde, plānošana un pārraudzība

Germane I.	<p>Konferences: Bērziņa I, Germane I., Konkurējošo vērtību harmonizēšana tūrisma uzņēmuma darbībā. RPIVA 9. Starptautiskā konference "Mūsdienu sabiedrības izglītība. Teorija un prakse", Rīga - RPIVA, 2013.</p> <p>Bērziņa I, Germane I., Komunikāciju sistēmas izvērtējums multikulturālā uzņēmumā. RPIVA 11. Starptautiskā konference "Mūsdienu sabiedrības izglītība. Teorija un prakse", Rīga - RPIVA, 2015.</p> <p>Projekts: "Daudzīvokļu nama (17, Esterwagnerstraße, Höhenkirchen-Siegertsbrunn, Bayern, 85635) siltumtīklu modernizācija". München, 2019-2020</p>	<p>Ievads studijās un nekustamā īpašuma ekonomika Uzņēmējdarbības organizēšana un plānošana</p>
Sproģe.I	<p>LAD projekts ar Eiropas lauksaimniecības fonda atbalstu lauku attīstībai, projekta realizētājs: SIA "Odzienas Pilsbrūzis", projekta Nr. 11-00-L12300-000087 "Raudzēto dzērienu ražotnes izveidošana", 2.kārtas: nekustamā īpašuma renovācija un tehnoloģiskās iekārtas.</p>	<p>Nekustamā īpašuma pārvaldes finansiālie aspekti</p>

Berziņa I	<p>Konferences:</p> <p>Bērziņa I, Germane I., Konkurējošo vērtību harmonizēšana tūrisma uzņēmuma darbībā. RPIVA 9. Starptautiskā konference "Mūsdienu sabiedrības izglītība. Teorija un prakse", Rīga - RPIVA, 2013.</p> <p>Bērziņa I, Germane I., Komunikāciju sistēmas izvērtējums multikulturālā uzņēmumā. RPIVA 11. Starptautiskā konference "Mūsdienu sabiedrības izglītība. Teorija un prakse", Rīga - RPIVA, 2015.</p> <p>Projekti:</p> <p>Valsts izglītības attīstības aģentūras (VIAA) pieaugušo izglītības projekta "Nodarbināto personu profesionālās kompetences pilnveide" 4.kārta (projekts Nr. 8.4.1.0/16/I/001.), 2018-2019, SIA „Sertifikācijas centrs”</p> <p>Sociāli atbildīgas komunikācijas modeļa izstrāde (balstoties uz jaunas mājas lapas izveidi), 2016-2018, SIA „ALFOR”</p> <p>Klientu lojalitātes programmas izstrāde Latvijas un Igaunijas tirgum, 2016-2018, SIA „ALFOR”</p> <p>Kompleksa lokālā tirgus izpēte jaunu tirdzniecības vietu izvēlei un atvēršanai, 2012-2013, SIA „MR Ripo”</p>	<p>Tirgzinības nekustamo īpašumu jomā</p> <p>Lietišķā</p> <p>Lietišķā komunikācija un lietvedība</p>
-----------	---	--

<p>Siļīneviča V.</p>	<p>V.Silinevicha K. Kalinina (2017). Entrepreneurship of Eco-system and Its Transformation, Using the Example of Republic of Egypt, <i>Advances in Economics and Business</i> Vol. 5(3), pp. 155 - 166, DOI: 10.13189/aeb.2017.050304, ISSN: 2331-5075. EBSCO</p> <p>V.Silinevicha K. Kalinina (2017). The Development of the Evaluation System of Factors, Influencing on the Organization for the Prevention of Risks of its Activity in the Market in any Field of Activity, using PEST – Analysis. <i>PROFESSIONAL STUDIES: Theory and Practice</i> 2017 / 3 (18), pp. 44 – 51, ISSN 2424-5321. EBSCO</p> <p>Starptautiska zinātniska konference „Eiropas Savienības nacionālās un reģionālās ekonomikas: „Baltijas jūras valstu stratēģijas Nordic-Baltic-8”, Varšava, 2011. Renewable energy regional policies: Instruments to design an energy strategy. ISBN 978-9984-47-47-058-0</p>	<p>Namu energoefektivitāte un energoaudits</p> <p>Vadības teorija</p> <p>Namu inženierkomunikācijas, to apkalpošana un uzturēšana</p>
----------------------	---	---

Gopejenko V.	<p>01.07.2015-31.12.2015 ERAF STRAT Ventspils, VeA Nr. 2015/0029/2DP/2.1.1.3.3/15/ IPIA/VIAA/012. 2014.-2015.-Belarus-Latvia Bilateral Project Correlation of electromagnetic, mechanical and heat properties of aerogels and polymer composites with nanocarbon inclusions(2014-2015); Nr. LV-BY/2015</p> <p>2017.-2020 - ERAF Project „Methods and Tools for the Design in Reconfigurable Environment” Nr. 1.1.1.1/16/A/234</p> <p>Muhamedyev, R., Kiseleva, S., Gopejenko, V.I., (2016) Visualization of the renewable energy resources Source of the Document Lecture Notes in Computer Science (including subseries Lecture Notes in Artificial Intelligence and Lecture Notes in Bioinformatics) 9768, pp. 218-227 ISSN: 03029743 ISBN: 978-331940620-6 DOI: 10.1007/978-3-319-40621- Publisher: Springer Verlag</p> <p>D. Fink, A. Kiv, Yu.N. Shunin, N. Mykytenko, T. Lobanova-Shunina, A. Mansharipova, T. Koycheva, R. Muhamediev, V. Gopeyenko, N. Burlutskaya, Yu.F. Zhukovskii, and S. Bellucci, The nature of oscillations of ion currents in the ion track electronics. Computer Modelling & New Technologies, 2015, 19(6), p. 7-13. pdf</p>	<p>Būvju konstrukcijas, ēku un būvju tehniskā stāvokļa novērtēšana</p> <p>Namu inženierkomunikācijas, to apkalpošana un uzturēšana</p>
--------------	---	--

I Spīča	<p>Projekts: “Uzņēmējdarbības un tirgvedības pārvaldība(Nr. BKC/2009/1)”</p> <p>Projekts: „Uzņēmējdarbības vides pārvaldība(Nr. BKC/2009/2)”</p> <p>Spīča, I., Bērziņa, B., Spīčs, E. (2019) Inovācijas un tehnoloģisko uzņēmējdarbības vidi raksturojošo rādītāju analīze Latvijā, 14.Eiropas konference par inovācijām un uzņēmējdarbību, Kalamata, Rakstu krājums, [2.sēj.], 1003-1012 lpp.</p> <p>Spīča I. Latvijas uzņēmējdarbības vides modelis // Modelēšana-2016. - Kijeva: Ukrainas zinātņu akadēmijas G.E.Puhova Modelēšanas problēmu enerģētikā institūts, 123-126 s.</p> <p>Latvijas uzņēmējdarbības vides pārvaldības rezultativitāte. 4th International Scientific Practical Conference “Business Environment” 02/12/2016, Riga, Latvia</p> <p>Starptautisko tirdzniecību ietekmējošie uzņēmējdarbības vides faktori. 3rd International Scientific Practical Conference “Business Environment” 27/11/2015, Riga Latvia</p> <p>The Analysis of Indicators Characterising Innovations and Technological Business Environment in Latvia. Proceedings of the 14th European Conference on Innovation and Entrepreneurship. University of Peloponnese, Kalamata, Greece, 19-20 September 2019, 1004-1012.</p> <p>Business Competences. Monograph. Edited by I.Spica. 4 [vol]. Business Competences Necessary for the Economic Recovery of Latvia. Riga. Business competence centre, 2012. 160 p.</p>	<p>Nekustamā īpašuma pārvaldīšana, apsaimniekošana un novērtēšana</p>
---------	--	---

Liepa E.	<p>Grinberga-Zalite G., Liepa E., Avotina A. The Role of Social Marketing in Maintaining the Balance between Satisfaction of Immediate and Long-Term Needs": Proceedings of the International Scientific Conference - 2013, April 25-26 2013, Latvia University of Agriculture, Faculty of Economics, Jelgava, 2013, Volume 32, pp. 152-157. (EBSCO, ISSN 1691-3078)</p> <p>Grinberga-Zalite G., Hernik J, Liepa E., Papins A. Evaluation Of Latvian Students' Learning Experience In The European Education Area. Rezekne Academy's of Technologies journal of social sciences "Latgale National Economy Research" (ISSN 1691-5828, eISSN 2256-0955) (ind. Index Copernicus and EBSCOhost Business Source Corporate Plus</p>	Pētījumu metodes un statistika
Mročko A.	<p>P. A. Osipov, A. E. Mrochko, A. N. Borisov. Identification of differences of user behavior profiles and user class templates. Automatic Control and Computer Sciences. March 2014</p>	IT nekustamo īpašumu pārvaldīšanā
Korjuhina J.	<p>Korjuhina, J., Kostenko S. (2017). PersonnelMotivation System Perfection in Baltic Beach SPA department in Baltic Beach Hotel and SPA. Journal "Cultural Heritage and Tourist Territories", Nr.1.,BSA, Riga, ISSN 2592-8449 , p.45-64</p> <p>Ezeriņa, Z., Korjuhina, J., Nikadimovs, O., Zvereva, O. (2017) Key competencies of managerial level employees for sustainability in hospitality business. Economics and Education. International Scientific Journal. Vol.2, Issue 2. ISMA University, Riga, pISSN 2500-946X, eISSN 2592-8236, p.23-34</p>	Lietīšķā komunikācija svešvalodā

Kļeščevņikova
Ž.

Klešnikova, Z., Odinkova, T. (2015)
Problems of innovative development
of Latvia. The 13th International
Scientific Conference Information
Technologies and Management. ISMA,
Riga.

Nekustamā īpašuma
pārvaldes tiesiskais
regulējums Latvijā un
ES
Vides, darba un civilā
aizsardzība

Riashchenko V	<p>M.Živitere, V.Riashchenko Innovative approaches in the management of competitiveness of businesses. Collective monograph, edited by A. Berezin, M. Bezpartochnyi - Bezpartochnyi M., Živitere M., Riashchenko V. Use of cluster analysis to ensure the effective functioning and development of retail. Latvian Academy of Sciences. Riga: «Landmark» SIA, 2016. – Vol. 2 – 196 p.,</p> <p>Viktorii Riashchenko (2012). Управление бизнес-процессами предприятия. <i>Актуальные проблемы экономики</i>. 2012 - № 10. ISSN 1993-6788. (Thomson Reuters Web of Science) http://eco-science.net/</p> <p>Viktorii Riashchenko (2012). Направления оптимизации бизнес-процессов предприятия. <i>Актуальные проблемы экономики</i>. 2012, - № 9. ISSN 993-6788. (Thomson Reuters, Web of Science) http://eco-science.net/</p> <p>Marga Živitere, Viktorii Riashchenko. Mechanical Implementation Of Business Process Reengineering – Innovative Infotechnologies for Science, Business and Education, ISSN 2029-1035 – 1(14) 2013 – Pp. 30-35.</p> <p>V. Riaschenko (2017). Environment. Technology. Resources. 11th International Scientific and Practical Conference. Promoting social entrepreneurship product. Conference papers are indexed in the SCOPUS database. Rezekne Academy of Technologies June 15, 2017 – June 17, 2017</p> <p>V. Riashchenko. Cilvēkresursu menedžments inovatīvos uzņēmumos. Referāts Apvienotais Pasaules latviešu zinātnieku III kongress un Letonikas IV kongress Zinātne, sabiedrība un nacionālā identitāte. 2011. gada 24.-27. oktobrī.Rīga, Informācijas Sistēmu menedžmenta augstskola</p>	Kvalifikācijas prakse
---------------	--	-----------------------

Linde I.	I. Linde, M. Zivitere, V. Riashchenko, The Development of Innovative Capacity of Latvia, INTED2017, 11th International Technology, Education and Development Conference, pp.10071-10075, 6-8 March, 2017, Valencia (Spain); ISBN: 978-84-617-8491-2, ISSN: 2340-1079 <i>The International Scientific Conference New Challenges of Economic and Business Development-2012</i> (May 10 - 12, 2012, Riga, University of Latvia, Faculty of Economics and Management), publikācija <i>DIRECT USE OF KNOWLEDGE</i> , autori Juris Dzelme (AIKNC/ LU), Ivars Linde, (RSEBAA), Zane Krišjāne (AIKNC); 142--147 p. ISBN 978-9984-45-518-1	Būvprojektu izstrāde, plānošana un pārraudzība
Dehtjare J.	Dehtjare J., Rjaschenko V. Marketing the Social Entrepreneurship. - Applied Research in Health and Social Sciences: Interface and Interaction, 2015, No. 12 ISSN 1822-3338 Dehtjare J., Rjaschenko V. Trends of Social Entrepreneurship. - Economics and Education. International Scientific Journal, Vol. 3, Issue 2. - pg. 7-12. pISSN 2500-946X, eISSN 2592 - 8236.	Tirgzinības nekustamo īpašumu jomā

Pilns mācībspēku zinātniskās darbības apkopojums atrodams pielikumā Nr. 2.3.2, kur ietverti visu mācībspēku dzīves gājumu apraksti (CV).

Pētījumu rezultāti un atziņas, kas gūtas, sagatavojot publikācijas, tiek iestrādāti atbilstošajos studijuursos, piemēram, izmantojot situāciju analīzi, piedāvājot instrumentus un tehnoloģijas.

4.6. Mācībspēku sadarbības novērtējums, norādot mehānismus sadarbības veicināšanai, studiju kursu/ moduļu savstarpējās sasaistes nodrošināšanā. Norādīt arī studējošo un mācībspēku skaita attiecību studiju programmas ietvaros (pašnovērtējuma ziņojuma iesniegšanas brīdī).

Pilnībā izprotot mācībspēku sadarbības nozīmi, ISMA īsteno mācībspēku sadarbību trijos blokos:

1. Mācībspēku sadarbība studiju programmu un studiju kursu aprakstu izstrādē un aktualizēšanā.
2. Mācībspēku sadarbība metodiskā darba pilnveidošanā.

3. Mācībspēku sadarbība zinātniskās jaunrades jomā.

Atbilstoši ISMA Senāta 2016. gada 29.decembra sēdē apstiprinātajam "Studiju virzienu padomes nolikumam" studiju kursa saturs tiek aktualizēts un apstiprināts atbilstošā studiju virziena padomē. Studiju programmas "Uzņēmējdarbība nekustamā īpašuma sfērā" izveidotajā darba grupā tiek koordinēta mācībspēku sadarbība šajā jautājumā. Pasniedzēji ir aicināti apspriest nozares aktualitātes, pārrunāt jaunievedumus, kuri ir saistīti ar namu pārvaldnieka kompetenču īstenošanu. Pateicoties mācībspēku sadarbībai, studiju programmas satura pilnveidošanā tiek ņemtas vērā nozares aktualitātes.

ISMA mācībspēku metodiskā darba pilnveidošana lielā mērā ir saistīta ar ikgadējo konferenci „Open Learning and Distance Education”, kas 2020.gada janvārī notika jau 18.reizi. Konferenču ietvaros mācībspēkiem ir iespēja iepazīties ar Latvijas un ārvalstu kolēģu pieredzi studiju materiālu izstrādē, dažādu mācību metožu un formu izmantošanā studiju procesā. Tā, piemēram, studiju programmas studiju kurss "Nekustamā īpašuma pārvaldīšana, apsaimniekošana un novērtēšana" tika papildināts ar studentu patstāvīgo darbu, kur studentiem jāizstrādā un reālajā laikā jāsasauc daudzdzīvokļu īpašnieku kopsapulce un jāapspriež kādu no aktuāliem namu pārvaldīšanas jautājumiem (patstāvīgā darba izpildes gaita ir jāfiksē video formātā). Tāpat studenti tiek aicināti „Būvju konstrukcijas, ēku un būvju tehniskā stāvokļa novērtēšana” studiju kursa ietvaros veikt dzīvojamo ēku vizuālu apsekošanu video formātā un semināra laikā kopā ar docētāju apspriest, kādi darbi ir jāveic saskaņā ar namu pārvaldnieka uzdevumiem un pienākumiem.

Sākot ar 2019. gada aprīli, ISMA ir uzsākusi jaunu iniciatīvu, kas arī vērsta uz mācībspēku sadarbības veicināšanu pedagoģiski-metodiskajā darbā. 2019. gada 23.04.-26.04. ISMA norisinājās pirmā Erasmus+ Mācību un prakses nedēļa (Erasmus+ Teaching and Training Week at ISMA University). Neformālā atmosfērā dalībniekiem bija iespējas pārrunāt aktuālākās augstākās izglītības problēmas, izstrādāt ieteikumus studentu mobilitātes veicināšanai, kā arī dalīties pieredzē par mācību procesa īstenošanas specifiku Ukrainā, Lietuvā, Portugālē un citās valstīs. ISMA iniciatīva guva lielu atsaucību mācībspēku vidū, un ir plānots turpināt šo iniciatīvu, aicinot vieslektorus vadīt seminārus un lekcijas studentiem un pasniedzējiem par aktualitātēm dažādās nozarēs.

Mācībspēku sadarbība zinātniskās jaunrades jomā tiek īstenota, ievērojot ISMA "Vadības, administrēšanas un nekustamo īpašumu pārvaldības" virzienā īstenoto studiju programmu sasaisti. Kopīgu zinātniskie pētījumi aptver tādas jomas kā vadības inovatīvie risinājumi uzņēmējdarbības konkurētspējas veicināšanā, cilvēkresursu menedžments un cilvēkkapitāla attīstīšana uzņēmumos, sociālās uzņēmējdarbības problemātika un risinājumi, kā arī citi ar virziena ietvaros īstenotu studiju programmu specifiku saistītie pētījumi. Pilna informācija par mācībspēku veiktajiem pētījumiem ir apkopota mācībspēku CV. Pielikums Nr. 2.3.2.

Līdztekus tik būtiskiem jautājumiem kā cilvēkkapitāla vērtības izpratnes aktualizēšana mūsdienu uzņēmumos, mācībspēki savos pētījumos risina 1. līmeņa profesionālās izglītības studiju programmas „Uzņēmējdarbība nekustamā īpašuma sfērā” nozīmīgus un konceptuālus jautājumus, kas saistīti ar Latvijas inovatīvās kapacitātes attīstīšanu. Studiju virziena padomes ietvaros ir plānots motivēt mācībspēkus papildināt savus pētījumus ar specifiskākiem namu pārvaldīšanas jomas jautājumiem, kas saistīti ar dzīvojamā fonda attīstības problēmām, videi draudzīgo risinājumu meklēšana nekustamā īpašuma pārvaldīšanā un nozīmīgiem sociālajā konteksta jautājumiem.

Uz 2020. gada 5.martu pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programmas "Uzņēmējdarbība nekustamā īpašuma sfērā" ir iesaistīti 23 mācībspēki. Studējošo skaits – 2 studenti.

Pielikumi

III. Studiju programmas raksturojums - 1. Studiju programmas raksturojošie parametri		
Kopīgās studiju programmas atbilstība Augstskolu likuma prasībām (tabula)		
Statistika par studējošajiem pārskata periodā	3.1.1_Studejoso_statistika_NI.xlsx	3.1.1_Statistic_Students_RE.xlsx
III. Studiju programmas raksturojums - 2. Studiju saturs un īstenošana		
Studiju programmas atbilstība valsts izglītības standartam	3.1.9_Atbalstiba_izglitiba_standartam_NI.docx	3.1.9_Compliance_Edu_Standart_RE.docx
Studiju programmā iegūstamās kvalifikācijas atbilstību profesijas standartam (ja piemērojams)	3.1.10_Atbalstiba_profesijas_standartam_NI.docx	3.1.10_Compliance_Prof_Standart_RE.docx
Studiju programmas atbilstību atbilstošās nozares specifiskajam normatīvajam regulējumam (ja piemērojams)		
Studiju kursu/ moduļu kartējums studiju programmas studiju rezultātu sasniegšanai	3.1.2_Kartejums_NI.xlsx	3.1.2_Mapping_RE.xlsx
Studiju programmas plāns (katram studiju programmas īstenošanas veidam un formai)	3.1.3_Studiju_programmas_plans_NI.pdf	3.1.3_Curriculum_Study_Programme_Re.pdf
Studiju kursu/ moduļu apraksti	3.1.4_Studiju_kursi_NI.docx	3.1.4_Study_Courses_RE.docx
Studiju programmas raksturojums - Citi obligātie pielikumi		
Par studiju programmas apgūšanu izsniedzamā diploma paraugs	3.1.5_Diploms_NI.pdf	3.1.5_Diploma_NI.pdf
Dokuments, kas apliecina, ka augstskola vai koledža studējošajiem nodrošinās iespējas turpināt izglītības ieguvu citā studiju programmā vai citā augstskolā/ koledžā (līgums ar citu akreditētu augstskolu vai koledžu), ja studiju programmas īstenošana tiks pārtraukta	3.1.6_Apliecinajums_izglitiba_turpinasanai_NI.pdf	3.1.6_Acknowledgement_continuing_Edu_RE.pdf
Dokuments, kas apliecina, ka augstskola vai koledža studējošajiem garantē zaudējumu kompensāciju, ja studiju programma augstskolas vai koledžas rīcības (darbības vai bezdarbības) dēļ netiek akreditēta vai tiek atņemta studiju programmas licence un studējošais nevēlas turpināt studijas citā studiju programmā.	3.7_Apliecinajums_kompensacija.pdf	3.7_Acknowledgement_compensation.pdf
Augstskolas/ koledžas apliecinājums par studiju programmas īstenošanā iesaistāmo mācībspēku attiecīgo svešvalodu prasmi vismaz B2 līmenī atbilstoši Eiropas Valodas prasmes novērtējuma līmeņiem (līmeņu sadalījums pieejams tīmekļvietnē www.europass.lv , ja studiju programmu vai tās daļu īsteno svešvalodā.		
Ja studiju virziena ietvaros tiek īstenotas doktora studiju programmas, apliecinājums, ka doktora studiju programmas akadēmiskā personāla sastāvā ir ne mazāk kā pieci doktori, no kuriem vismaz trīs ir Latvijas Zinātnes padomes apstiprināti eksperti tajā zinātņu nozarē vai apakšnozarē, kurā studiju programma plāno piešķirt zinātnisko grādu.		
Ja studiju virziena ietvaros tiek īstenotas akadēmiskās studiju programmas, apliecinājums, ka akadēmisko studiju programmu akadēmiskais personāls atbilst Augstskolu likuma 55. panta pirmās daļas trešajā punktā noteiktajām prasībām.		
Studiju līguma paraugs/-i	3.1.8_Studiju_ligums_NI.pdf	3.1.8_Study_contract_RE.pdf
Ja studiju virziena ietvaros tiek īstenotas akadēmiskās studiju programmas, kurās paredzēts, ka studēs mazāk nekā 250 pilna laika studējošie, attiecīgs Augstākās izglītības padomes atzinums atbilstoši Augstskolu likuma 55. panta otrajai daļai.		